

ΠΑ ΚΙΝ

Οικογένεια

Μετάφραση
ΑΜΑΛΙΑ ΤΣΑΚΝΙΑ

νεφέλη

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Κ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομαζάκη 9, Αθήνα 113. Τηλ 360744-3670067

ΠΑ ΚΙΝ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΗΜΑ

Μετάφραση: ΑΜΑΛΙΑ ΤΣΑΚΝΙΑ

ΝΕΦΕΛΗ 1983

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σύμφωνα με στοιχεία παρμένα από την παρουσίαση του μεγαλύτερου σύγχρονου συγγραφέα της Κίνας που έγραψε ή Marie José Latine για την γαλλική έκδοση, ο Πά Κίν γεννήθηκε το 1904 στο Σενγκ-ντσό, πρωτεύουσα του Σετσουάν. Το πραγματικό του όνομα είναι Λί-Φέι-Κάν. Η οικογένεια Λί, ήταν «οικογένεια μανδαρινών και τσιφλικάδων».

Ο πατέρας του διορίστηκε έπαρχος στα όρια της επαρχίας τους κι εκεί έζησε με την οικογένειά του από το 1909 ως το 1911. Ο Πά Κίν έχει διατηρήσει απ' αυτά τα χρόνια την ανάμνηση «μιας γλυκιάς, ειρηνικής κι ανέφελης ζωής». Θυμάμαι ακόμα με νοσταλγία τις δυο ήπριετρες του σπιτιού: τη νεαρή Μικρή Ενώδια που έπαιρνε μέρος στα παιχνίδια των παιδιών και την ψυχιάτρη Γιάνγκ, μία χήνα κομιά τριανταριά χρονών, κάπως ανόστηρη, που τα δρόμια όμως τους διηγότανε υπέροχες ιστορίες. Αντιτυχώς αυτή αρρώστησε και πέθανε. «Για πρώτη φορά», θά γράψει ο Πά Κίν, «κατάλαβα τι είναι ο θάνατος». Και προσθέτει: Έπλαγα μ' όσα δάκρυα υπήρχαν μέσα μου. Και δυόμισι χρόνια αργότερα, η μητέρα μου μάς άφησε για πάντα. Πέθανε μία νύχτα της έβδομης σελήνης, την τρίτη χρονιά της Δημοκρατίας (1914)».

«Στη μητέρα μου όφειλω τό ότι ξεκίνησα τη ζωή μου με την καρδιά άγνή», δηλώνει ο Πά Κίν. «Υπήρξε ο πρώτος δάσκαλος, εκείνη μου έμαθε τό νόημα της λέξης "άγάπη". Μ' έμαθε νά δοηθώ όσους είχαν ανάγκη βοή-

θειας, νά συμμερίζομαι τή θλιβερή μοίρα τών ὑπηρετῶν, νά τοῖς πανάω, νά μὴν τοὺς δλέπω σὲν ἀνώτερός τους.»

Γυναίκα μορφωμένη, πράγμα σπάνιο γιά τὴν ἔποχὴ της, ἡ κυρία Λί μύησε τὰ παιδιά της σὴν ποίηση τῆς Δυναστείας τῶν Τάνγκ: «Κάθε βράδυ, ἡ μητέρα μου μῆς φώναζε πρὶν κοιμηθοῦμε, προπαντός ἕνα ξάδερφό μου κι ἐμένα, καὶ μᾶς μάθαινε κι ἀπὸ ἕνα ποίημα. ἀπ' αὐτὸ ποῖ ἀντέγραφε μὲ τὸ χέρι της».

Ὁ Πά Κέν ἦταν ἐννιά χρονῶ διὰν πέθανε ἡ μητέρα του. Ἡ ἀνάμνησὴ της δὲν ἔκαψε ποτέ νά τὸν ἐκινῆει. «Ἄκ' ὄλα της τὰ παιδιὰ ἐμένα ἀγαποῦσε περισπούτερο. Κι ὁ πατέρας μου μ' ἀγαποῦσε». Αὐτὸς ὁ πατέρας, μὲ τὴν ἀρμολογία τοῦ δικαστῆ, τοῦ φαινότανε ἀσπληρὸς κι ἀπόμακρος. Ὅσο ἄκουσε κάποτε νά ἐξομολογεῖται σὴν μητέρα του: «Τὸ σκέφτομαι πολὺ πρὶν συλλάβω κάποιον, καὶ δὲν ἔχω καταδικάσει σὲ θάνατο κανένα μέχρι τώρα.» Τελικὰ ὁ πατέρας του ἔκοψε μόνο γιά δύο χρόνια τὰ καθήκοντα τοῦ ἔπαρχου σὲ Γκινγκουάν, κί νυμφίζοντας σὲ Σίγκ-ντοῖ ἀγόρασε ἑξακόσιον ἐκτάρια γῆς. Ὁ κόσμος εἶπε πάντα πῶς τὴν ἔρασε «ἀδιάφορος μειδαριῖνος».

Ἡ εὐαισθησία τοῦ παιδιοῦ δέχτηκε κι ἕνα τρίτο φοβερό χτύπημα, μὲ τὸ χαμό τῆς μεγάλης του ἀδερφῆς ἀπὸ γνηματίωση.

Στὸ Σέγκ-ντοῦ ὄλα τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας ζοῦσαν σὴν ἰδιωκτηρία τῶν Λί καὶ κάτω ἀπὸ τὴ «σιδηρὰ πυγμὴ» τοῦ παπποῦ. Αὐτὸς, ὅπως πολλοὶ ἄλλοι καλότυχοι σιγ-χρονοὶ του, εἶχε γερὸ κομπόδεμα. Κάθε χρόνο εἰσέπρατε ἕνα τεράστιο εἰσόδημα ἀπὸ κτήματα, μὲ τὸ ὁποῖο ἔτρεφε ἕνα πολυάριθμο συγγενολόι πού ὄφειλε νά τοῦ εἶναι ἀφουσιωμένο. Πίστευε πῶς τὸ χρέμα παροῦσε νά λύσει ὄλα τὰ προβλήματα. Δὲν τοῦ πέφαινε ποτέ ἀπ' τὸ μυαλό πῶς οἱ νέοι ἔχουν δική τους ψυχὴ. «Αὐτοὶ οἱ γέρο-

τέραντας. κόβονται για την οικογενειακή λημονία, αλλά κάτω από κείνη τή φαινομενική γαλήνη έβρισαν οι καινούγιδες, οι μηχανορραφίες και τ'ά δράματα».

Ό κύριος Λί, για να μην άφήσει τ'ά παιδι'ά του χωρίς μητέρα. ξαναπαντρεύτηκε. Λίγο άργότερα άρρώσθησε κι άφησε αυτό τόν κόσμο, τήν άνοιξη τοϋ 1917. Ό Πά Κίν ήταν τότε δώδεκα χρον'ω. Σύμφωνα μέ τήν κινέζικη παράδοση, ό μεγάλος γιός έγινε τότε άρχηγός τής οικογένειας.

«Σ' όλη μου τή ζωή έρεφε γι' αυτόν ειδικά μεγάλη άφοσίωση», έχει πει ό Πά Κίν. «Ήταν κυλόκιωδης, άγαπησιάρης, αλλά φοβερ'ό άδύναμος άνθρωπος. Μεταπίπαι τις τυραννικές κι έπονειδίστες πράξεις τών θεϊών μας, κι ώστόσο τις απέθιδε σέ έλαττώματα τοϋ χαρακτήρα κι όχι στο σύστημα, κι όταν έρχότανε σέ σύγκρουση μέ τούς μεγαλύτεροϋς μας πάντα γύρευε νά έρει κάποιο συμβιβασμό, ύποχωρούσε, ύποτασσότανε στις έπιθυμίες τούς. Σκέφτηνα πολλές φορές πώς άν είχα γράψει κωδίτερα τό Οίκογένεια, ίσως αυτό τόν είχε βοηθήσει νά δει τό δάσκαλο του έχαπκε μπροστά του και νά είχε άποφύγει τήν πτώση. Αυτόκτόνησε μέ δηλητήριο άκριδ'ως τήν έπαχή του τό μυθιστόρημά μου άρχισε νά δημοσιεύεται σέ συνέχειες στο ήμερήσιο φύλλο τής Σανγκάης Ζιμπάο (ό Χρόνος)».

Όρφανός, σέ ήθική διάσταση μέ τήν κοινωνία στήν όποία ζούσε, ό νεαρός Πά Κίν έφαχνε τό ήρόμο του. «Έλεγα πώς δε θέλω νά γίνω κι εγώ άφέντης, αλλά νά σταθ'ω δίπλα στους ταπεινοϋς, νά κάνω ό,τι μου περνά άπ' τό χέρι για νά τούς βοηθ'ω». Μονάχος του μέσα σέ με'ά πολυπληθή οικογένεια, διαδάζει πολύ, και χάρη στο Προσκλητήριο τών Νέων που μεταφράστηκε στο κινέζικα, άνακαλύπτει τόν Κροπότιν. «Ποτέ δε φανταζόμουνά πώς μπορεί νά ύπάρχει τέτοιο βιβλίο στον κόσμο.

Ήταν οι ίδιες μου οι σκέψεις, αλλά διατυπωμένες με μία σαφήνεια, μία ακρίβεια, που εγώ δε διέθετα καθόλου. Εκείνος οι κτηρητικές ιδέες, εκείνος ο γαιάτος θέρη τρόπος γραφής, συγκλόνισαν την εφηδική κυρδιά μου. «Αλλά κι ο Μπακούνιν στάθηκε γι' αυτόν μία αποκάλυψη. Στόν πρόλογο της γαλλικής μετάφρασης τού μυθιστορήματος «Παγερή Νύχτα», γράφει σχετικά ο Ειμπλ: «Σήμερα, που ξαναρχίζουμε επιτέλους νά εκτιμάμε τή σκέψη τού Μπακούνιν, μάς φαίνεται αξιωματισμο που μέσα στην πλήρη άστική διαφθορά, στην πλήρη μιλιταριστική υήψη, ένας άνθρωπος έθεσε τόν έναντό του κάτω απ' τή διπλή προστασία τού Μπακούνιν και τού Κροπότκιν!»

Ακόμα και τό ψευδώνυμό του σφραγίζεται σ' αυτά τά δύο ονόματα: Μπα(κούνιν), (Κροπότ)κιν. Σημειώνω μέ τήν ειλικρίεια πώς σύμφωνα μέ τήν άγγλική απόδοση ή συγγραφέας γράφεται ΒΑ ΗΝ. Τό ΡΑ ΚΙΝ είναι σύμφωνο μέ τήν γαλλική απόδοση, τήν όποια και υιοθέτησα αφού ή ελληνική μετάφραση τού Οικογένεια έγινε από τήν γαλλική έκδοση. Ή κινέζικη προφορά τού ονόματος είναι κάπου ανάμεσα στις δύο αποδόσεις.

Ο Πά Κιν διάβαζε μέ μανία κοινωνικά και ανθρωπιστικά κείμενα και επηρεάστηκε επίσης από τόν Λεοπόλντ Κάμφ και πρωταπότς από τήν άναρχική Αμερικανίδα Έμμα Γκόλντμαν, που τήν αποκαλεί «πνευματική μητέρα» του. Σύντομα συνδέεται μέ μία ομάδα άγρυπνώντων που όρᾷ στούς κόλπους της «Έταιρείας τών Δικαίων». «Όλοι περιμέναμε τότε πώς θά δοθεί κάποια ειδικαρία νά θησιαστούμε γιά έναν καινούριο ιδανικό κόσμο». Κι έλεγε διακηρύχοντας τήν πίστη του: «Σ' ένα θεό πιστεύω: στήν ανθρωπότητα».

Αφού τέλειωσε τή Σχολή Ξένων Γλωσσών τού Σέγγκντου, ό Πά Κιν πήγε στή Σιγγκιά, στό Νανκίν και στό

Πεκίνο όπου έζησε τη ζωή του φοιτητή. Το 1927 άποφο-
οίζει να σπουδάσει οικονομικά στο Παρίσι και μπαρκά-
ρει από τη Σανγκάη για τη Μασσαλία. Γράφει: «Έχ-
γειά, δημοση πατρίδα. Σέ μωώ και σ' αγαπάω συνύμει».

Στό Παρίσι τον βοήθησε να ταχτοποιηθεί ο φίλος του
Βοϊ. «Γά προνά», μής λεί, «περιπαιτσίσι σπίν κήπο
του Λοιζεμβούργου κάτω άπ' τά γέρεκα μοναχικά δέ-
ντρα. Τά δρόδια πήγαίνα στήν Αίθιασε φραγίσε για να
· παρακολουθώ μαθήματα γαλλικών». Πενήντα χρόνια
αργότερα, ο Πά Κέν θα δηλώσει σε Γάλλους δημοσιογρά-
φους: «Όσο ήμουν στή Γαλλία, συλλογίζομουν συχνά
τήν πατρίδα μου όπου γίνονταν τόσο αγώνες. Άναρω-
τιόμουν τι θα μπορούσα να προσφέρω, και βάλθηκα να
γράφω. Ήταν ή εποχή της μεγάλης επανάστασης που
πρόδωσε ο Τσάιγκ-Κάι-Σέκ.»

Έτσι γεννήθηκε τό πρώτο μου μυθιστόρημα. Κατα-
στραφή. Αυτή ή παθιασμένη ιστορία ενός νεαρού δια-
ποσόμενου που θυσιάσε τη ζωή του για την επανάσταση
και τό λαό, έγινε άεκαή πολύ εθνικά από τούς Κινέζους
χρειατούς ποι' ανακάλυψαν ένα «νεαρό επαναστάτη,
άναρχικό και ρομαντικό» κι εξασφάλισε τη φήμη σπών
Πά Κέν από τά είκοσι πέντε του χρόνια.

Γι' αυτόν ήταν τό ξεκίνημα μιάς πολύχρονης και γόνι-
μης καριέρας αφιερωμένης στα γράμματα. Μυθιστοριο-
γράφος, δοκιμιογράφος, μεταφραστής, άρθρογράφος,
εκδότης, ο Πά Κέν πιστεύει πως «ο άνθρωπος των γραμ-
μάτων είναι ο πνευματικός μηχανικός της ανθρώπινης
ψυχής» και πως ή λογοτεχνία είναι χρήσιμη σπών αγώνα:
«Έγραφα τό Οίκογένεια για να δημοσιογήσω ένα
δπλο». Σχετικά μέ τό θέμα του ίδιου μυθιστορημάτος δη-
λώνει: «Γιά χάρη εκείνων των γυναικών που τίς θυσιά-
σαν (των ήρωίδων μου), φωνάζω: άδελφέ! Γιατί πι-
στεύει πως είναι καθήκον του συγγραφέα να καταγγέλλει

τίς καταχρήσεις γιά λογαριασμό τῶν θυμάτων πού εἶναι ἀνήμπορα νά υπερασπίσουν τόν ἑαυτό τους». Ἐπί καί τό 1947, θά γράψει σχετικά μέ τό θέμα του στό «Παγερή Νύχτα»: «Αὐτό εἶναι πού μέ ἀναγκάζει νά πάρω τήν πένα καί νά μιλήσω στή θέση ἐκείνων πού πέθαιναν ἔχοντας δώσει τό αἷμα τους, καί στή θέση ἐκείνων πού πρόκειται νά πεθάνουν».

Ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ἀγάπης γιά τήν πατρίδα, ὁ Πά Κίν, πού ἀρνιότανε πάντα τήν ἔνταξη σέ ὀργάνωση, μέ τό ξέσπασμα τοῦ Σινο-ιαπωνικοῦ πολέμου γίνεται μέλος τοῦ Ἐθνικοῦ Συλλόγου Κινέζων Καλλιτεχνῶν καί Συγγραφέων, γιά τήν ἀντίσταση κατά τοῦ ἔχθρου. Στή συνέχεια χρησιμοποιεῖ τό ταλέντο καί τή δραστηριότητά του γιά νά ἐμφυχώσει τοῦς συμπατριῶτες του καί νά φωνεῖται τόν πεισιωτισμό τους.

Ἐπιπλέον ἀπ' τήν ἀπελευθέρωση, ξεκινάει μιά καριέρα πολιτική: ἀντιπρόσωπος τοῦ Σινο-ιαπωνικοῦ πολέμου στό Ἐθνικό Συλλόγο τῶν Λαῶν, καί τήν ἴδια ἐποχή, καθῶς ἀνῆκε σέ διάφορους καλλιτεχνικούς καί λογοτεχνικούς κύκλους, προσιτάει σέ ἀποστολές στό ἐξωτερικό, ἀσχολεῖται μέ ἐκδόσεις. Ἐκτός ἀπό δεκατρεῖς συλλογές μέ ἄρθρα καί λογοτεχνικές κριτικές, δημοσίευσε καί τρεῖς συλλογές διηγημάτων. Τά ἔργα του ἔκαναν πολλές ἐκδόσεις. Ὁ θεατρικός συγγραφέας Κάο-Γιού ἔγραψε ἕνα ἔργο γιά τή σκηνή, ὁνομασμένο στό Οἰκογένεια πού παίχτηκε γιά πολύ καιρό. Τά μυθιστορήματα Οἰκογένεια, Φθινόπωρο, Παγερή Νύχτα καί Ἐσκαμπίξιν,ο, γνήστῃ κινήματι-γραφικές ταινίες.

Ἡ συγγραφική καί πολιτική δραστηριότητα τοῦ Πά Κίν διακόπηκε ὀλίγα μέ τήν πολιτιστική ἐπανάσταση. Στόν πρόλογο τῆς γαλλικῆς ἐκδόσεως τοῦ «Παγερή Νύχτα», τό Φεβρουάριο τοῦ 1977, ὁ Επενθιέ γράφει: «Εἶναι ἀλήθεια πῶς ἐκεῖ κάτω πέρασαν πολλές κρίσεις. Με-

γάλα ἄλματα μπρός-πίσω, πολιτιστική επανάσταση (θη-
λαστή εκμηδένιση ὅλης τῆς κινέζικης κοινότητος), καί
δυσὸν ἀφορᾶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ αὐτοκρατία, ὅπως τοῦ
Λάο-Σέ, Φού-Λάι, καὶ ἄλλων, ἢ οἱ «Σχολές τῆς Ἐβδόμης
Μαΐου», τὰ στρατόπεδα ἀναμόρφωσης ὅπου, ἂν πιστέ-
ψουμε τῆς ἐγκωμισματῆς τοῖς, ἀνικπομονοῦσε κανεὶς νά
φωιτήσῃ. Ὁ Πά Κίν ἔζησε ἐκεῖ μέσα, ἀλλὰ εἶμαι υπο-
χωρεωμένος νά συμπεράνω πῶς αὐτός ὁ ἄνθρωπος μέ τὴν
ἐλευθέρην σκέψῃ, σπρώχθηκε ἐκεῖ ἐν μέρει ἀπὸ ζῆλο καί
ἐν μέρει κτηνώδως. Ἀπὸ τῆ μιᾶ μεριά νά θεωρεῖται ἔνο-
χος ἐπειδὴ ἠπῆρξε πάντα συγγραφεῖς τῆς ἀριστερᾶς,
ἄρα κριτικό πνεῦμα, καὶ διπλᾶ ἔνοχος ἐπειδὴ ἀρνήθηκε
νά συμποῦξῃ στὴν ποταπὴ σοκκοφαντικὴ κομπάνια ἐνῆ-
ντια στὸν Χου-Φέγγκ, ποὺ φυλακίστηκε γαυτὶ ζήτησε
ἀπὸ τὸν πρόεδρο Μάο τὰ ἐλάχιστα δικαιώματα χωρὶς τὰ
ὅποια δὲν ὑπάρχει λόγος νά γράφει θνας υπγγραφεῖας.
Τέλος, ἔνοχος γιὰ τὸ ψευδοῖνομό του, ομοιῆ ἀναρχικὴ
πρόκληση, γιὰ τὸ ὅποιο ποτὲ ἦν βραβαν νά τὴν γέ-
γογν.»

Γράφει ἀκόμα ὁ Εἰσηθῆς: «Κάτω ἀπ' τὸ μαστίγιο τῆς
δικαστικῆς σιζύγου τοῦ Μάο, ὅποιος εἶχε ταλέντο,
ἀποιοπῶῃποτε σκεφτότανε, ἦταν ἀίρετικός καὶ τοῦ ἔρε-
παν χῆλοι θάνατοι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ Πά Κίν μά-
ζεκε τίς ἀκαθαρσίες σὲ μιᾶ Σχολῇ τῆς Ἐβδόμης Μαΐου.
Στὸ θαυμά ποὺ αὐτὴ ἡ ἀτάλαντη τυχοδιώκτηρια ἔχανε τὴν
ἐπιρροή τῆς, πολλὰ ἀπὸ τὰ θύματα τῆς ἀπελευθερώθη-
καν, ὅπως ὁ Μάο-Τονέν καὶ ὁ Πά Κίν.»

Ἄς δοῦμε τί εἶπε ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς μ' ἕνα Γαῖλιο
δημοσιογράφου τὸ Φεβρουάριο τοῦ 1978 στὴ Σανγκάι,
μετ' ἀνάγκην μιᾶς ἐπίσημης συνέντευξης. «Τὸν Αἰγιου-
στο τοῦ 1966 παραμερίστηκα καὶ χαρακτηρίστηκα
ἀκράδως ἀντιδραστικός. Ὁ Γαῖο Οὐλεγγισιάν ὀήλωσε
πῶς ἤμουν ὁ προπάτορας τῆς ἀναρχίας στὴν Κίνα, καί

κατακρίθηκαν οι δεκατέσσερις τόμοι των έργων μου. Έγώ ο ίδιος υποβλήθηκα σε κριτική μερυστά σε πλήθος καθύς και στην τηλεόραση. Μου σείρησαν τά πολιτικά μου δικαιώματα και μου απαγόρευαν νά γράφω. Έκείνη την εποχή, πολλοί αναγνώστες μου έστευλαν γράμματα, για νά μ' έμπνευχόσουν και νά μου έκφράσουν την συμπαράστασή τους. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα νά γίνουν οι κριτές μου ακόμα πιο άύστηροί.

Η «συμμορία των τεσσάρων» προσπάθησε νά σφραγίσσει την έξουσία. Ήθελε νά παραμερώσει όλους τους άνηκάν στη γενιά μου. Τό 1968, στους όρδόμεους του Νουκίν είχαν κολλήσει τράστεις άφύστες πού έγραφαν πώς είμαι προδότης του έθνους. Οι αναγνώστες μου όμως δέν τό πίστεψαν. Τόν τελευταίο Μάιο, όταν δημοσιεύτηκε τό πρώτο άρθρο πού συνέταξα μετά την πολιτιστική επανάσταση, μου έγραφαν πολλοί αναγνώστες για νά μέ διαβεβαιώσουν πώς ποτέ δέν πίστεψαν τίς κατηγορίες πού μου είχαν φορτώσει.

Τόν πρώτο κοινό της πολιτιστικής επανάστασης δούλεψα στό Σέλλιογν των Συγγραφέων όπου σκαυίτζα, εργαζόμενα στην καντίνα, και μερικές φορές ξεδουλίνα βόθθρους και άποχηρητήρια. Από τόν Οκτώβριο του 1966 μέχρι τίς αρχές του 1970, υποχρεώθηκα νά κάνω αυτόκριτική μέσα από τόν τόπο και την τηλεόραση.

Μετά τό 1970, πέρασα όνόμισι χρόνια στην Σχολή των Στελεχών της Έβδομης Μαΐου όπου κάλλιεργουόσα λαχανικά, αλλά μπορούσα μία φορά την εβδομάδα νά πηγαίνω σπίτι μου.

Έκείνο πού μέ πειράζει περισσότερο είναι τό ότι πήγαν χαμένα έντεκα δλόκλημα χρόνια ύπου δέν μπορούσα νά γράφω, γιατί σ' αυτό τό διάστημα τή Σαγκάη την έλέγγαν οι «τέσσερις»

Από τό 1973 έπαιχθήσα νά κάνω μεταφράσεις, όπως

τό Παρθένα Γη του Τσιγκέιερ και τό 'Αναμνήσεις του 'Αλεξάνδρου Χέρτσεν. Φανταζόμουν τότε πώς δε θα μπορούσαν να δημοσιευτεί ή δουλειά μου. Έφτιαξα μερικά αντίγραφα για να τα στείλω σε φίλους ή στη θυλάκωσή μου. Τελικά, τό Παρθένα Γη θα εκδοθεί τον επόμενο μήνα στο Πεκίνο, και τό 'Αναμνήσεις του Χέρτσεν θα κυκλοφορήσει στη Σανγκάη σε φιλάδια.

Είμαι φέτος εβδομήντα τεσσάρω χρονώ κι έχω τά έξις σχέδια: λογαριάσω πριν φτάσω τά άγρόντα να τελειώσω τή μετάφραση του 'Αναμνήσεις και να γράψω άκόμα δυό μυθιστορήματα και μιá σύλλογή διηγημάτων.

Θά προσπαθήσω να περιγράψω έμμεσα τή ζωή των συγγραφέων που υπέφεραν. Το πιο σημαντικό είναι πώς θέλω να κατηγορήσω, να εκφράσω τήν αγανάκτησή μου: να γράψω για τή ζωή ενός συγγραφέα σ' έκείνα τά δύσκολα χρόνια αλλά εντός τής γραμμής του προσόρου Μάο.

Ο άκούραστος δημιουργός έμεινε συνεπής και στά καινούρια του σχέδια παρόλη τήν ήλικία του. Τόν Μάο του 1980 τόν συνάντησε στη Σανγκάη ο γνωστός 'Αμερικανός συγγραφέας και εκπαιδευτικός Paul Engle, παλιά γνωριμία άπ' τό Παρίσι, όταν επισκέφτηκε τήν Κίνα για δεύτερη φορά μαζί με τή γυναίκα του, τήν μυθιστοριογράφο Χουαλί - Νί. Αύτ ή φορά μπόρεσαν να τόν δούν, και μάλιστα κάτω από πολύ εύχάριστες συνθήκες. Ο Πά Κίν τούς προσκάλεσε στην τσιρκή του κατοικία. Ένα ειρύνχωρο σπίτι μέσο σε κήπο μέ γρασίδι, και πέρασαν όλο τό πρωινό μαζί πίνοντας τσάι. άνταλλάζοντας δώρα και κουβεντιάζοντας για τό προσεχές βιβλίο του που θά πρέπει να είναι ή πρώτη γνήσια άφήγηση υιού του που δίωσε ένα δημιουργικό συγγραφέα στην Κίνα μέσα σ' ένα αντιδημοκρατικό καθεστώς. Η τηλεόραση τής Σανγκάης έστειλε ένα συνεργείο για να καλύψει αυτή τή

συνάντηση. «Τό ίδιο βράδυ», διηγείται ο Ραμί Ερρίε, «ο Πά Κίν μᾶς προκάλεσε σέ γεῦμα, μαζί κι ἄλλους συγγραφείς, σ' ἓνα κέντρο πού θρόσκεται στό ψηλότερο κτίριο τῆς πόλης. Ἀπό τά κενάθηρα βλέπαμε ὅλη τῆ Σανγκάη. Στήν εἰγυτική φυσιογνωμία τοῦ ἀκατάβλητου φίλου μου, ὑπαινότανε θνα γαλήνιο χαμόγελο. Ἐπιτέλους, ἡ χώρα του εἶχε ἐκμῆσει τό δημοκρατικό ταλάντο του».

Σήμερα ὁ Πά Κίν εἶναι μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐθνικῆς Λαϊκῆς Συνέλευσης καί ἀντεπρόεδρος τῆς Παικτικῆς Ὀμοσπονδίας Λογοτεχνῶν καί Καλλιτεχνῶν. Εἶναι ἐβδόμηντα ὀχτώ χρονῶ κι ἔχει πρό πολλοῦ κερδίσει τόν τίτλο τοῦ δημοφιλέστερου συγγραφέα τῆς Κίνας.

Α.Τ.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΓΚΑΟ

Γκάο ὁ Ἐρημίτης.

Τὸν φωνάζουν γερο-ἀφέντη ἢ παπποῦ.

Παιδιά, ἐγγόνια, διαέγγονα:

1. Γκάο - Ἀφέντης τῶν Γραμμάτων. (Ἐχει πεθάνει).

Γιοί: Ἥλιος τοῦ Καινοῦριου

(Παιδιά του: Πιστός τῆς Θάλασσας, Συννεφάκι)

Ἥλιος τοῦ Λαοῦ

Ἥλιος τῆς Νόησης.

Κόρες: Ἀγνό Λουλούδι. (Οἱ ἄλλες δύο ἔχουν πεθάνει).

2. Γκάο - (Δέν ἀναφέρεται ὄνομα, ἔχει πεθάνει σέ μικρή ηλικία)

3. Γκάο - Ἀφέντης τοῦ Φωτός.

Γιοί: Ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ

Ἥλιος τῆς Ἀνθρωπότητας

Κόρη: Ἀγνό Λουλούδιαισμα

4. Γκάο - Ἀφέντης τῆς Γαλήνης

Γιοί: Ἥλιος τοῦ Πλήθους

Ἥλιος τοῦ Αἰῶνα

Ἥλιος τῆς Πρωτοπαρίας.

Κόρες: Ἀγνή Εὐωδιά

Ἀγνό Ἄρωμα

5. Γκάο - Ἀφέντης τῆς Τόλμης

Κόρη: Λευκή Ἀγνότητα.

6. Κυρία Ζάνγκ (χήρα)

Κόρη: Κρεμμένο Λουλούδι, τὸ χαιδευτικό της εἶναι Κιθάρα.

7. Γιός από την παλλακίδα Τσέν. (Έχει πεθάνει σε μικρή ηλικία).

Άλλα πρόσωπα που έχουν ξεχωριστό ρόλο στο μυθιστόρημα:

Κυρία Γκάο, το γένος Ζού, δεύτερη σύζυγος και χήρα του Άφέντη των Γραμμάτων. Τη φωνάζουν: πρώτη κυρία.

Παλλακίδα Τσέν: συντροφιά του γερο-άρχοντα.

Λί-Διπλός Νεφρίτης του Καλού Ούινοϋ. Τη φωνάζουν και πρώτη μικρή κυρία, γιατί είναι σύζυγος του Γκάο – Ήλιος του Καινούριου

Σιάν – Άρωμα της Δαμασκηιάς στην Όμιγλη: πρώτη ξαδέερφη των νεαρών αδερφών Γκάο από τη μεριά της μητέρας τους.

Τσέν – Σπαθί του Νέφους: μακρινός ξάδερφος.

Τραγουόι του Φοίνικα: υπηρέτρια στην έπιτρεσία της πρώτης κυρίας.

Τό σπίτι

Τό σπίτι τῶν Γιάω μέσσι στό ὅποιο ἐκτυλίσσεται ἡ δράση, εἶναι χτισμένο σύμφωνα μέ τό σχέδιον τῶν παλαιῶν κινέζικων σπατιῶν. Μόλις περάσουμε τό περίπτερον τῆς εἰσόδου ποῦ βλέπει στό δρόμον, μπαίνομε σέ μιά πρώτη αὐλή πού ἀδηγεῖ στό χόλ. Ἐνα μεγάλο κτίσμα μέ πέντε χώρους, ἀπό τοὺς ὁποῖους οἱ δύο ἀκριανῶς χρησιμοποιοῦνται γιά μακρὰ σαλόνια. Ὁ μεσαῖος χώρος, ἀδειος πάντα, χρησιμεύει γιά νά ἀκουμποῦν τή φρεσία. Ἀπό τό δάθος τοῦ χόλ, περνᾶμε σέ μιά δεύτερη αὐλή πού τήν ὀνομάζουν ἐσωτερική αὐλή, καί ποῦ γύρω ἀπ' αὐτήν εἶναι χτισμένα τά τρία ἀνιφρωμένα περίπτερα στό ὅποια μένει ἡ οἰκογένεια.

Τό κεντρικό περίπτερον πού ἀποτελεῖται ἀπό πέντε διαμερίσματα, ἔχει κατά μήκος ὅλης τῆς πρόσοψης μιά ἑξέσκητη θεράντα. Τό μισιανό δωμάτιον ὀνομάζεται προπατορική αἴθουσα, γιατί ἐκεῖ φυλάγονται οἱ ἐπιγραφές μέ τά ὀνόματα τῶν προγόνων. Στά δεξιῶ καί στί ἀριστερά τοῦ κεντρικοῦ θρίσκωνται τά πλαινᾶ περίπτερα, πῶ μικρᾶ αἰτά, μέ τρία διαμερίσματα τό καθένα, χωρῖς θεράντα, μέ ἰσά μεγάλα πλατύσκαλα, τό ἕνα ἐπάνω καί τό ἄλλο στή μέση τῆς σκάλας.

Ὁ ἄνεμος λυσομανοῦσε. Οἱ νιφάδες τοῦ χιονιοῦ σάν κομμάτια ξαντὸ μπαμπάκι, στριβιλίζονταν στὸν οὐρανὸ πρὸ τοῦ ἄκουμπήσουν ἐδῶ κι ἐκεῖ πάνω στὸ γῶμα. Στοιβάζονταν σὴν ὄραση τῶν τοίχων, ἀπὸ τὴν κάθε πλευρὰ τοῦ δρόμου, πλαταιώνοντας ἔτσι μὲ δυὸ πλατιῆς λυυρίδες τὸ λασπωμένι ἀρομάκο.

Διαβάτες καθὼς καὶ φορεῖα μὲ δυὸ βαστάζους πάλευαν ἀδυνηρά μὲ τὴ θιέλλα δίχως νὰ καταφέρνουν νὰ τὴ νικήσουν. κι ὄλοι ἔδειχναν τρομαγμένοι. Τὸ χιόνι ἔπεφτε ὄλο καὶ πύο πυκνὸ, γέμιζε τὸν οὐρανὸ μὲ μὴν ἀπέραντη λευκότηθα κι ὄλα τὰ σκέπαζε: τίς ὄμπρέλες, τίς τέντες τῶν φορειῶν, τὰ ψάβινα καπέλα τῶν βαστάζων, τὰ πρόσωπα τῶν περαστικῶν.

Ὁ ἄνεμος ἔπαιζε μὲ τίς ὄμπρέλες. Ὅπως καὶ νὰ τίς ἔστριβες τίς ἀνέτρεπε καὶ μερικῆς φορῆς τίς ἀφαιζε ἀπὸ τὰ χέρι τοῦ τίς κράταζαν. Τὸ μούγγισμά του ἀκουγότανε παντοῦ. Ἡ φωνή του ἀπειλητικῆ, ἔσμιγε μὲ τὸν κρότο τῶν ὄρημάτων πάνω στὸ χιόνι, συνθέτοντας μὴ μουσικῆ ἀλλόκοτη πύο ἤχοσε στ' αὐτιά τῶν ἀνθρώπων σάν πρὸ ἀγγέλο: «Ἢ θιέλλα θιὰ μιλίνεται στὸν κόσμὸ παντοινά. ἢ γλυκιὰ ἢ ἀνοιξὴ δὲ θὰ ξανάφθει.»

Βράδιζε. Τὰ φανάρια δὲν ἦτον ἀκόμα ἀναμμένα, καὶ τὸ διάφορα σχήματα φαίνονταν ξέθωρα μέσα σὴν γκριζάδα τοῦ δειλινοῦ. Στὸν ξεπλυμένὸ δρόμο, μὲς σὴν παρυτιὰ, οἱ διαβάτες περπατοῦσαν διασεικοί, μὲ τὴν παρήγορη σκέψη τοῦ ζεστοῦ καὶ φωτισμένου σπιτικοῦ τους.

«Κάνε γρήγορα, τρίτε αδερφοπούλη». είπε ένας νεαρός δεκαοχτώ χρονών.

Με τό ένα χέρι κράταγε τήν άμπρέλα του, με τό άλλο σήκωνε τήν άκρη του μπαμακερού φορέματός του. Γύρισε τό κεφάλι· τό στρογγυλό του πρόσωπο είχε κοκκινίσει από τό κρύο. Φορούσε γυαλιά με χρυσό σκελετό.

Ό σύντροφός του είχε τό ίδιο άνάστημα, ήταν όμοια ντυμένος, μόνο πού άδειχνε νεότερος. Τό πρόσωπό του ήταν πιό λεπτό, κι έβρισκαν πολύ τά μάτια του.

«Δέν πειράζει, φτάναυμε. Έπί έταιξες πιό καλά στη σημερινή άοκιμή, δεύτερε αδελφέ. Μιλώς τά έγγλέζικα με φυσικότητα, και έρμηνεύεις καλά τό ρόλο του γιατρού Λίβωση.»

Μύλαγε με θέρμη, ενώ τάκωνε τό δήμα του, κι ή λάοπη πιτσιλούσε τό πανταλόνι του.

«Δέν έχω καμιά μεγάλη ικανότητα, άπλώς είμαι πιό ταίμηρός από σένα.» άπάντησε ό μεγαλύτερος, ό Ήλιος του Αιού, σαματιώνοντας γιό νά τόν φτάσει ό μικρότερος αδελφός του. «Είσαι πολύ ντροπαλός, κι όταν παιζεις τό ρόλο σου χάνεται ή παρουσιαιότητα του Μαύρου Σκύλου. Δέν τά μελέτησες έχτες καλά τά λίγα λόγια πού είχες νά πεις; Γιατί δέν κατόφερες νά τά πεις πάνω στη σαινή; Άν δέν ήταν ό κύριος Ζοί νά σου τά ψιθυρίζει, άέ θιά τά άγαζες πέρα μέχρι τό τέλος.»

Ή φωνή του ήταν γλυκιιά, χωρίς καθόλου φάγο. Ό μικρότερος, ό Ήλιος της Νόησης, κοκκίνισε σασταμένος, και διάσπριε νά έξηγήσει:

«Δέν ξέρω γιατί, μόλις άνέδω στην έξέδρα, παθαίνω τράκ. Έχω τήν έντύπωση πώς χίλιοι άνθρωποι έχον κυρτωμένα τά μάτια τους επάνω μου, κι ενώ θιά ήθελα νά άπαγγείλω τό ρόλο μου χωρίς νά πηδήξω ούτε λέξη...»

Ένα δυνατό φύσημα του γύρισε τήν άμπρέλα· σόπασε άμέσως και προσάπθηκε νά τή συγκρατήσει άπ' τή λαθή. Εύτυχώς ό άνεμουτροβίλος δέν κράτησε πολύ. Στη μέση, του δρόμου τό φρέσκο χιόνι στοιδαζότανε επίμονο, και πάνω του πλήθαιναν

οί πατημασιές συχνά οι καινούργιες σκέπαζαν τις πιο παλιές.

«Μόλις ανοίξω τό στόμα.» συνέχισε ὁ μικρός. «τά ξεχνάω όλα. Δέ θυμάμαι πιά ούτε τίς φράσεις ποῦ εἶχα συγκρατήσει καλύτερα. Πρέπει νά μου σφυράξει μερικές λέξεις ὁ κύριος Ζού, γιά νά μπορέσω νά συνεχίσω. Ἐναρρωτιέμαι εἰ θά κάνει στήν παράσταση. Τί βεζιλίκι, ἂν τά μπερδέψω ὅπως πρὶν ἀπό λίγο!»

Τό πρόσωπό του ὅλο εἰλικρίνεια, σχεδόν παιδαίωτικο ἀκόμα, πρόσδινε ἀνησυχία. Πάνω στό μυλικό χιόνι, τά ὄρηματα ἀκούγονταν γά τρίζουν ἑλαφρά.

«Μή φοβάσαι ἀδερφούλη. Προσπάθησε δυό τρεῖς φορές ἀκόμα, κι ὅλα θά πάνε μιά χαρά. Νά μιλάς χωρίς κανένα φόβο. Κι ἐδῶ ποῦ τά λέμε, τό ἔργο ποῦ διάλεξε ὁ κύριος Ζού, ὁπὸ τό «Νηοὶ τῶν Θεουριών», δέν εἶναι τίποτα σπουδαῖο, κι ἡ παράσταση δέν πρόκειται νά ἔχει καιμιά μεγάλη ἐπιτυχία.»

Σιωπηλός, γεμάτος εὐγνωμοσύνη γιά τὴν ἀφοσίωση καὶ τὴν ἐπιείκεια τοῦ ἀδερφοῦ του, ὁ μικρός πάσχισε νά βρεῖ ἕνα τρόπο νά παίξει καλά, νά ἐξασφαλίσει τά χειροκροτήματα τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν συμμαθητῶν του, καὶ νά εὐχαριστήσει τὸν μεγαλύτερο ἀδερφό. Συλλογίστηκε κάμποσα ὄρα. Σιγά σιγά, μέσα του γενιότινε μια παράξενη αἰσθησι, ὡσπὴν ξαφνικά ὅλα μεταμορφώθηκαν μπροστὰ στό μάτι του: ἔδλεπε τώρα τό πανδοχεῖο τοῦ Νυάργου Μπένιμαου ὅπου ἔμενε ὁ Μπιλ, ὁ παλιός του σύντροφος. Ἐκεῖνος, ὁ Μιῦρος Σκύλος, ὁ πειρατής, ἀφου εἶχε χάσει δυό δάχτυλα κι εἶχε περάσει ἕνα σωρό δοκιμασιές, ἔβρισκε στό τέλος τά ἔγγη του, ἀιχασιένος ἀνάμεσος στή χαρά τῆς ἐκδίκησης καὶ σ' ἕνα ἥθος ἀνεπίπτα, ἔβαζε σ' ἐφαρμογή τό σχέδιό του· νά παρουσιαστέι στὸν Μπιλ καὶ νά τὸν κατηγορήσει ποῦ παραβίασε τό λόγο του κρίνοντας τό θεσσαυρό καὶ προδίδοντας τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ σιναικιοῦ. Καθώς τά φανταζότανε αὐτά, αἱ ἐγγλέζικες φράσεις ποῦ εἶχε μάθει ἀπέξω ξεπήδαγαν αὐτόματα στή μνήμη του δίχως κανένα κόπυ.

Τηύ ήρθε κάτι πάλν φούτση, καί φούναξε όλο χαρά:

«Βρήκα!»

«Τί σέ κάνει έτσι χαρούμενο;» ρώτησε ό μεγαλύτερος κοιτιό-
ντας τον ξαφνιασμένο.

«Βρήκα τό μυστικό νά νά παίξει κανείς στό θέατρο.» άπάν-
τησε τύ άγύρι μ' ένα παιδιώτικο γέλιο όλο ίκανοποίηση. Φα-
ντάστηκα πώς είμαι ό Μαύρος Σκύλος, καί τά λόγια μου ήρ-
θαν στό νού μονάχα τους, χωρίς νά προσπαθήσω νά τά Ηυμη-
θώ.»

«Αυτό είναι, αυτό άκριβώς χρειάζεται για νά παίξεις στό
θέατρο! Σίγουρα θά πετύχεις!... Τό χιονί σπαματάει, άς κλει-
σουμε τίς όμπρέλες μας. Είναι δύσκολο νά τίς κρατάμε μέ τέ-
τοιον άέρα.»

Τίναξε τό χιονί που είχε μαζευτεί πάνω στην όμπρέλα, προ-
του τήν κλείσει. Τό ίδιο έκανε κι ό μικρότερος, καί συνέχισαν
τό όρόμο τους δίπλα δίπλα, μέ τίς όμπρέλες στόν ώχιο.

Τό χιονί είχε σπαματήσει ή μονία του άέρα λιγότευε σιγά
σιγά. Στο σάμαρι των τοίχων και πάνω στις στέγες είχε σπι-
θαχεί ένα παχύ στρώμα χιονιού από σπινθηροδουλόυσε υπό
γκρίζο άπόδερσο.

Μερικά μαγαζιά φωτισμένα, ένάμπετα στα άσπικά πύπια
που είχαν τίς πόρτες τους όθρηνιωμένες μέ μαύρη λάκκα, φω-
τιζαν χαρούμενα τό σιωπηλό όρόμο, ρίχνοντας λίγη ζεστασιά
καί λάμψη στό σκυθρωπό χειμωνιάτικο όρόμο.

«Κρυώνεις;» ρώτησε ξάφνου ό μεγαλύτερος άδερφός, όλο
φροντίδα.

«Όχι, ζεσταίνομαι. Καθώς κουβεντιάξουμε περπατώντας,
δέ νιώθω καθόλου τό κρύο.»

«Τότε γιατί τρέμεις;»

«Γιατί είμαι παραγμένος. Πάντα όταν είμαι παραγμένος έτσι
παθαίνω, τρέμω, ή καρδιά μου χτυπάει φοβερά. Σκέφτομαι
τήν παράσταση, καί μέ πιάνει μία άνησυχία μήπως γίνει τώρα
άμέσως. Είλικρινά, έλπίζω πώς θά παίξω καλά. Δέ θά κορρι-

δέφεις τὰ παιδιαιρίσματά μου Ξ;»

«Κάθε ἄλλο.» ἀποκριθῆκε μὲ συμπάθεια ὁ ἀδερφός του· κι ἐγὼ εἶμαι σὸν ἐσένα. Κι ἐγὼ λαχταρῶ νὰ παίξω σκωτά καὶ νὰ μὲ χειροκροτήσουν. Δὲν ἔχεις προσέξει πὼς νιώθεις εὐτυχημένος μὲς στὴν τάξη ὅταν σοῦ κάνει ἕναν ἔπαινο ὁ καθηγητής ἔστω καὶ μὲ μιὰ λέξη;»

«Ἀλήθεια. ἔχεις δίκιο.» φώναξε ὁ μικρὸς ἀλησμόνητος τὸν ἀδερφὸ του· καὶ βιάσασαν πλάι πλάι ξεχνώντας τὸ κρῖνο, τὸ χιόνι καὶ τὴ σκοτεινιά.

«Εἶσαι στ' ἀλήθεια καλός.» συνέχισε μ' ἕνα ἄδικο χαμόγελο, παρατηρώντας τὸ κρῖνοστο τοῦ μεγαλύτερου ἀδερφοῦ του, πού γερῖζοντας κι αὐτὸς τὸ κεφάλι, ἠέκρινε τὸ ἀστραφτερὸ δάκρυμα, καὶ μὲ τὴ σειρά του χαμογέλασε κι εἶπε ἄργά.

«Κι ἐσὺ δὲν πᾶς πίσω.»

Ἵπερα ἔριξε μιὰ ματιὰ γύρω του, καὶ βλέποντας πὼς πληπίαζαν στὸ σπίτι φώναξε:

«Γρήγορα! Στριδοῦμε στὴ γωνιά καὶ φτάσαμε!»

Ὁ μικρὸς ἔδειξε πὼς συμφωνεῖ μ' ἕνα κούνημα τοῦ κεφαλοῦ· περπάτησαν πρὸ γρήγορα καὶ σχεδὸν ἀμέσως βρέθηκαν σ' ἕνα ἄρῳμο ἀκύμα πρὸ ἡσυχῆ.

Στὸ μεταξὺ τὰ φανόρια εἶχαν ἀνάψει. Πίσω ἀπὸ τὰ λαμπύρια, τὸ φῶς ποὺ ἔριχναν οἱ λάμπες τοῦ λαδιοῦ φάνταζε ἕρημὸ μέσα στὸν κρῖνο ἄερα. Οἱ παιῖδες τῶν στύλων τους ἔπεφταν ἀπαλά στὴν παγωμένη γῆ. Ἐλάχιστοι διαβάτες κυκλοφοροῦσαν βιαστικά, ἀφήνοντας μερικά ἔχνη πάνω στὸ χιόνι, πρὶν ξεαφανιστοῦν μὲς στὴ σιγή.

Οἱ θατιές πατημασιές ἔμεναν ἀνεπαφές ὡς τὴ στιγμή τοῦ καινούρια ὀήματα τίς συντρίβανε· ἀτάζανε τότε μ' ἕνα πιγμένο στεναγμὸ παίρνοντας παράξενα σχήματα. Γιὰ τὴν ἄρα, σ' ὄλο τὸ μάκρος τοῦ κατάλευκου δρυμοῦ, ὄσο ἔφτανε τὸ μάτι, δὲν ἔβλεπες οὔτε μιὰ κανονικὴ πατημασιά, παρὰ μόνον μαύρες κρύπτες σὲ διαφορετικὰ μεγέθη.

Τὰ σπύρια μὲ τίς θεμικωμένους πόρτες τους, τὸ ἕνα δίπλα

στό άλλο ὀρθώνονταν σιωπηλά μὲς στὴν παγωνιά. Μπροστά σὲ κάθε σπίτι, κάθονταν ἀνακούρκουδα δυὸ πέτρινα λιοντάρια, σὲ μιὰ αἰώνια σιωπῇ. Τὰ διπλά θυρόφυλλα ἦταν ὀρθάνοιχτα, ὅμοια μὲ χαίνοντα στόματα τεράτων, ποὶ δὲ διακρίνεις τόσوتا πρὸ σκοτεινὸ λαρύγγι τους. Ὅλα αὐτὰ τὰ μέγαρα ἦταν ἀρκετὰ παλιὰ κτίσματα· πολλὰ εἶχαν ὑποστει ὀλλαγές ἀπὸ τοὺς διαφορετικοὺς ἰδιοκτῆτες· ὅλα εἶχαν τὰ μυστικά τους. Ἡ μαύρη λάκκα στὶς πόρτες εἶχε ξεφτίσει ξανά καὶ ξανά, εἶχε ξαναπερασθεῖ, καὶ παρ' ὅλες τὶς μεταβολές, εἶχαν κρατηθεῖ ἐκεῖ γερὰ τὰ μυστικά, ἀφανέριστα στὸν κόσμο.

Τὰ δυὸ ἀδέρφια σταμάτησαν στὰ μισὰ τοῦ δρόμου, μπροστά στοῦ μεγαλύτερο σπίτι. Καθάρισαν τὶς σόλες τῶν παπουτσιῶν τους στὶς ἄκρες τῶν πέτρινων σκαλιωπιτιῶν, τέναξιν τὸ χιόνι ἀπὸ τὰ ρούχα τους καὶ μπῆκαν μῆσα θιαστικά μὲ τὴν θυμέρα στό χέρι. Ὁ ἤχος τῶν βημάτων τους χάθηκε ἀμέσως πρὸ μικροσκοπταῶσ· ἔξω ἀπλώθηκε σιωπῇ καὶ πάλι.

Ὅπως ὅλα τὰ σπιτία, ἔτσι κι αὐτὸ τὸ φύλαγαν δυὸ πέτρινα λιοντάρια καθισμένα ἀνακούρκουδα· κάτω ἀπ' τὰ γέισο κρέμονταν δυὸ μεγάλα φανάρια ἀπὸ κόκκινο χαρτί. Εἶχε ὅμως καὶ κάτω παραπάνω: δυὸ ὀρθογώνιες πέτρινες γούρνες κι ἀπὸ κάθε μεριά τῆς εἰσόδου ἓνα ἔξιλινο πανὸ ἔπου ξεχιώριζαν τέσσαρα τυποποιημένα ἰδιογράμματα, μαῦρα σὲ κόκκινο φόντο, σχηματίζοντας δυὸ παράλληλες προτάσεις:

Ὅταν τὸ κράτος ἐνεργετῇ, ἡ οἰκογένεια εὐημερεῖ.

Μακροζωία, γονιμότητα.

Τὰ δυὸ θυρόφυλλα ἦταν ὀρθάνοιχτα, τραπηγμένα πρὸς τὰ μέσα· στο καθένα ἔπ' αὐτὰ καὶ σ' ὅλο τους τὸ ὄψος ὑπήρχε ζωγραφισμένο μὲ ἔντονα χρώματα ἓνα πνεῦμα, ἰρύλακας τοῦ σπιτιοῦ, ὀρθὸ μ' ἓνα σπαθὶ στό χέρι.

Ὁ ἄνεμος εἶχε κοπάσει ἐντελῶς, μὰ τὸ κρῦο ἦταν ἀκόμα τσουχτερό. Νύχτωσε, χωρὶς ὥσπὸσα νὰ σκοτεινιάσει. Ψηλά, ἕνας γκριζος αὐρανός, κάτω μιά λεία ἐπιφάνεια σκετασμένη μὲ χιόνι. Ἦταν μιά πελώρια αὐλή ποὺ τὴν διέσχιζε ἕνα ἀνυψωμένο δρομάκι στρωμένο μὲ τετράγωνες πέτρες, πλαιοσωμένο ἀπὸ κοντὲς θαμνασκηνίες, ποὺ εἶχαν τὰ κλαδιά τους φορτωμένα μὲ κρυστάλλα, κι ἦταν τόσο δημορφες, σὰν θάμνοι ἀπὸ νεφρίτη.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ θάδριζε μπροστά· μόλις ἀνέβηκε τὸ σκολοπάτι τοῦ ἄριστεροῦ κίσματος, κι ἐτοιμαζόταν νὰ περάσει τὸ κατώφλι, ἀκοῦσθηκε κοντὰ τους μιά γυναικεία φωνή, πρὸς τὴν ἄριστερή πτέρυγα τοῦ κεντρικοῦ περίπτερου:

«Δεῦτε καὶ τρίτε μικρὲ ἀφέντη, ἔρχεστε πάνω στὴν ἄρα, μόλις κάθονται ἀπὸ τραπέζι. Γρήγορα! Ἐχομε καὶ κόσμο.»

Μιλοῦσε τὸ Ἰσαγόυδι τοῦ Φοίνικα, μιά κοπελίτσα δεκαεῖς χρονῶ. Τὰ μαλλιά της σχημάτιζαν μιά πλεξούδα πίσω ἀπ' τὸ λαιμό· ἕνα χνουδιτὸ φόρεμα ἀπὸ μπῆλε μπαμποακερὺ ὑφασμα, τόνιζε τὴ χαριτωμένη σιλουέτα της. Καθὼς γέλαγε ὅταν μιλοῦσε, στὸ παχουλὸ μουντζάκι της σὲ σχημα σπόρου καρπουζιοῦ, σχηματίζονταν δύο λακκάκια. Κάθριψε τὸ λαμπερὸ της βλέμμα στοὺς δύο νέους μὲ ἀθωότητα καὶ τόλμη. Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης ποὺ ἔρχόταν πίσω ἀπ' τὸν ἀδερφό του, τῆς χαμογέλασε.

«Καλά, ἀφήνωμε εἰς ἀμπρέλες μας κι ἐρχόμαστε,» ἀποκρίθηκε ὁ μεγαλύτερος μπαίνοντας χωρὶς νὰ τὴν κοιτάξει.

«Ποὺν ἔχομε ἀπόψε;» ρώτησε ὁ μικρός, σταματώντας μπροστά στὴν πόρτα.

«Τὴν κυρία Ζάνγκ καὶ τὴν κόρη της τὴν δεσποινίδα Κιθάρα· κάντε γρήγορα!»

Κι ἀμέσως κίνησε γιὰ τὸ κεντρικὸ περίπτερο. Ἐκεῖνος τὴν ἀκολουθῆσε μὲ τὰ μάτια, χαμογελώντας, καὶ μπήκε μέσω μόνο σὰν ἔπαψε νὰ τὴ βλέπει· ὁ ἀδερφός του ἔβγαυνε τὴ στιγμὴ ἐκείνη

« Τί έλεγες στό Τσαγκούδη τού Φαίνεκα; Κάνε γρήγορα κι έλα νά φάμε. φοβάμαι πώς θά τελειώσει τό τραγητό έτσι πού άργεις.»

«Έντάξει, Έρχομαι μαζί σου όπως είμαι. Εύτυχώς δέ βράχθηκαν τά ρούχα μου και δέ χρειάζεται ν' αλλάξω.»

Πέταξε τήν όμπρέλα στό πάτωμα και πήγε κοντά στόν άδερφό του.

«Τί άκατάστατος πού είσαι! Σου τό λέω συνεχίσει, μή πού έσύ! Τό δωινό και τό ποτάμι αλλάζουν πού εύκολα από τό χαρακτηρισήρα. Είναι άλήθεια αυτό.»

Ο μεγάλος τόν μάλωσε χαμογελάοντας. Γάρισε για νά μαζέψει τήν όμπρέλα, τήν άνοιξε και τήν άκούμπησε πολύ προσεχτικά μέσ στό διαμέτω.

«Τί θές νά κάνω!» είπε εύθυμα ό μικρός. «Έτσι είμαι πάντα. Δέν είναι γελοίο νά μέ κάνεις να σατιζώ; Άποτέλεσμα: έπί χασομεράς!»

«Έχεις πολύ μεγάλη γλώσσα, δέν τά θυάξω πέρα μαζί σου.» κατέληξε ό άδερφός του και άπομακρύνθηκε.

Ο μικρός τόν άκολούθησε ενώ στά χείλια του διαγραφόταν ένα χαμόγελο. Για μία στιγμή τού φάνηκε πώς είδε τή σιλουέτα τής μικρής ύπηρετριας πού έξυφανόστηκε όμως άμέσως, γιατί τώρα έμπαινε στό μεγάλο περίπτερο κι είχε μπροστά του ένα καινούριο σκηναίο.

Έξι άτομα είχαν πάρει θέση γύρω από ένα τετράγωνο τραπέζι: στό θάθος, στην τιμητική θέση καθότανε ή μητριά του, ή πρώτη κυρία Γκάω, τό γένος Ζού και ή θεία του, ή κυρία Ζάνγκ. Άριστερά ή ξυάερφη του Κιάρρα κι ή νύφη του Λίδικας Νεφρίτης τού Καλού Οίωινού, πρós τή μεριά τής πόρτας ό πρωτότοκος άδερφός του, Ήλιος τού Καινούριου, κι ή άδερφή του Άγνό Λουλούδι. Δεξιά, μένανε δυό θέσεις κενές. Οί δυό νεοφερμένοι πήγαν νά χαιρετήσουν τή θεία τους και τήν ξαδέρφη τους, πριν καθήσουν στις άδειες θέσεις. Η ύπηρετρια ή ψυχοκόρη Ζάγκ, τούς έφερε άμέσως δυό κύπελλα μέ ρόζι.

«Γιατί άργήσατε τόσο;» έκανε γλυκά η πρώτη κυρία με τό κύπελλό της στο χέρι. Άν δέν ήταν η έπίσκεψη της θείας σας θά είχαμε φάει από ώρα.»

«Ό κύριος Ζού μάς έβαλε νά κάνουμε απόψε μιά δοκιμή, γι' αυτό άργήσαμε έτσι.» απάντησε ό Ήλιος τού Λαού.

Ή Ήθεια έδειξε ν' άνησχει, κάτι από ένδιαφέρον, κάτι από ευγένεια:

«Πρίν από λίγο χιόνιζε πολύ, θά κάνει κρύο έξω. Ήρθατε μέ φορείο;»

Ό μικρός άδερφός, πού τόν άγγαξαν εκεί πού τόν πάναγε μέ τη λέξη φορείο, απάντησε ξηρά.

«Όχι, μέ τά πόδια. Έμείς δέν παίρνουμε ποτέ φορείο!»

«Ό τρίτος άδερφός μου φοβάται μήπως τόν κατηγορήσουν πώς χρησιμοποιεί φορείο. Είναι άνθρωπιστής!» έξήγησε γελώντας ό Ήλιος τού Κρινοήριου.

Αυτό τό άστείο έκανε όλους τούς συνδαιτυμόνες νά δάλουν τά γέλια.

«Δέν κάνει κρύο.» αποκρίθηκε στη θεία του εύγενικά ό Ήλιος τού Λαού. «Ό άέρας κόπασε, κι ήρθαμε φάραζόντας; ήταν πολύ εύχάριστα.»

«Δεύτερε μεγάλε ξάδερφε», ρώτησε η Κιθάρα. «πότε θά γίνει η γιορτή τού σχολείου σας; Μίλησες γιά μιά δοκιμή, πρόκειται γιά τή γιορτή;»

Έίχε γεννηθεί τήν ίδια χρονιά μέ τόν Ήλιο τού Λαού, μόνο λίγους μήνες άργότερα, και γι' αυτό τόν φώναζε «μεγάλο ξάδερφο.» Τό όνομά της ήτανε Ζάνγκ-Κρυμμένο Λαυλιούδι. Κιθάρα ήταν τό χαιδευτικό της. Στους Γκός προτιμούσαν νά τή φωνάζουν έτσι. Άπ' όλες τίς συγγένισες της οίκογένειας, αυτή ήτανε η πιο δημοφής κι η πιο ξηρή. Ήταν τώρα τριτοετής έξωτερική μαθήτρια τού παρθενιαγωγείου της έπαρχίας τους.

«Σίγουρα τήν άνοιξη, μέ τήν έπιστροφή μας γιά τό δεύτερο έξάμηνο» της απάντησε. «Μάζ μένουσ' μόνο κομιά δεκαριά μέρες πρίν από τίς διακοπές. Στο δικό σου σχολείο πότε άρχίζουν;»

«Εμείς έχουμε διακοπές από την περασμένη εβδομάδα» είπε άκουμπώντας το κύπελλό της. «Φαίνεται πώς δεν έχουν άλλα λεφτά γι' αυτό μας αφήσαμε να φύγουμε τόσο νωρίς.»

«Μειώνουν τις πιστώσεις για την εκπαίδευση προς όφελος του στρατού· όλα τα σχολεία έχουν την ίδια φτώχεια· μά το δικό μας έχει μία ειδική σύμβαση· ο διευθυντής έχει υπογράψει συμβόλαια με τους ξένους καθηγητές και πρέπει να τους πληρώνει, είτε γίνονται μαθήματα είτε όχι. Και αν γίνουν λόγω περισσότερα εμείς είμαστε κερδισμένοι. Άλλωστε αφήνει να εννοηθεί πώς σχετίζεται με το στρατιωτικό διοικητή κι έτσι εξασφαλίζει χρήματα πιο εύκολα.»

Άκουμπησε κι αυτός το κύπελλό του στο τραπέζι, και το τραγουδί του Φοίνικα του έδωσε μία πεταχτά όρεμένη με ζεστό νερό.

«Καλό είναι να έχετε μαθήματα, γιατί σ' αυτό το διάστημα θέ χρειάζεται να σκέφτεστε τίποτα άλλο...» μπήκε στην μέση ο Ήλιος του Καινούριου.

«Σέ ποιά σχολείο πάνε;» ρώτησε την κόρη της ή κυρία Ζάνγκ.

«Άχ μαμά, τί κακή μνήμη πού έχεις;» είπε ή Κιθάρρα γελώντας. Στί, «Σχολή Ξένων Γλωσσών», πάει καιρός πού σου τό είπα.»

«Δίκιο έχεις;» γέλασε ή μητέρα της, γερνάω και χάνω τή μνήμη μου· μόλις πριν από λίγο έχασα μία ευκαιρία στο μαγόνγκ.»*

Τώρα πιά όλοι είχαν άκουμπήσει τά κύπελλά τους και σκούπιζαν τό πρόσωπό τους.

«Άς περάσουμε δίπλα.» είπε ή πρώτη κυρία απρώχνοντας την καρέκλα της για να σπρωχθεί.

Σηκώθηκαν απ' τό τραπέζι για να πάνε στο δίπλανό δωμάτιο. Ή Κιθάρρα πήγαινε πίσω απ' τους άλλους, όχι μακριά

* Μα-γόνγκ· κινέζικα παιχνίδι, ένα είδος ντομ-κον

από τόν Ήλιο τού Λαπού. πού τήν πλησίασε καί τής εἶπε χαμηλόφωνα:

«Τοῦ χρόνου, μετά τίς μεγάλες διακοπές, τό σχολεῖο μας θά δέχεται καί κορίτσια.»

Γύφισε τό κεφάλι τής μέ μιά χαρούμενη ἐκπλήξη: τό πρόσωπό τής ἀκτινοβολοῦσε. Τά μεγάλα μάτια τής μέ τίς νεφένιες ἀνταύνειες, ἔμειναν καρφωμένο στόν ξάδερφό τής, σά νά μάθαινε ἓνα καταπληκτικό νέο.

«Ἀλήθεια;» ρώτησε μ' ἓνα ἐλαφρό δισταγμό, γιατί φοβήθηκε μήπως ἐκεῖνος ἀσταθείηκε.

«Καί θέβαια εἶναι ἀλήθεια: τότε σοῦ εἶπα ψέμματα ἐγώ;» ἀποκρίθηκε σοβαρά ὁ νέος, καί γυρίζοντας πρὸς τό μικρότερο ἀδερφό του πού στεκόταν πῶς πέρα, πρόσθεσε:

«Ρώτα τόν ἀδερφό μου ἀν δέ μέ πιστεύεις.»

«Ἔτσι εἶναι.» εἶπε ὁ μικρός. «ἀλλά θά ἐφαρμόσουνε τήν ἀπόφαση. Τό Σετσουάν εἶναι ἀκόμα γεμάτο ἀνθρώπους ἀγκισπρωμένους στίς παραδόσεις: εἶναι ἀκόμα πανίσχυροι, καί δέ θά δοῦν μέ καλό μάτι ἀπὸ τήν καινοσυμία. Μικτό σχολεῖο! Ποτέ στή ζεή τους δέ θά φαντάστηκαν κάτι τέτοιο. ὄτε στόν ὕπνo τους.»

«Δέν ἔχει σημασία, ἀρκεῖ νά τό θελήσει ὁ διευθυντής.» μπήκε στή μέση ὁ μεγάλος γιά νά καθησυχάσει τήν ξαδέρφη του. «Μᾶς θοδαιώνει, πῶς κα ἂν δέν γραφτεῖ καμιά κοπέλα, ἡ γυναίκα του θά εἶναι ἡ πρώτη στόν κατάλογο.»

«Ὅχι, ἐγώ θά εἶμαι ἡ πρώτη!», φώναξε ἐκεῖνη μέ πάθος, σά νά τήν εἶχε σπινετάρει κανένα μεγάλο ἰδιαιτικό.

«Κόρη μου, γιατί δέν ἐργεσαι;» φώναξε ἀπὸ μέσα ἡ κυρία Ζάνγκ. «Τί λέτε ἐκεῖ στήν πόρτα;»

Ὁ μικρός ψιθύρισε:

«Τρέχα πρὸς στή μαμά σου πῶς θά ἴρθεις στό δωμάτιό μας νά διασκεδάσουμε λιγάκι, κι ἐγώ θά σοῦ τά πῶ ὅλα μέ κάθε λεπτομέρεια.»

Ἡ κυπέλα ἐγνεψε σιωπηλά καί κάτι μουρμούρισε στ' αὐτί

της μητέρας της, πού απάντησε χαμογελώντας:

«Έντάξει, αλλά μὴν ἀργήσεις ποῦλό.»

Ἡ Κιθάρρα συμφώνησε, καὶ γύρισε στὰ δυὸ ἀδέρφια γιὰ νὰ φύγουν μαζί ἀπὸ τὸ κεντρικὸ περίπτερο. Δὲν πρόλαβε νὰ περᾶσει τὸ κατίκιλλο, κι ἄκουσε τὸν ἦχο τοῦ μα-γρόνγκ πάνω στὸ τριπέζι: ἡ μητέρα της θὰ ζιταίε τουλάχιστον τέσσερις γύρους γεμάτους.

3

Ἄπ' τὸ πλατύσκαλο ἀκόμα, ὁ Ἥλιος τοῦ Λυσιῦ, μὲ τὸ πρόσωπο νὰ λάμπει ἀπὸ χαμᾶ, ἄρχισε νὰ λέει στὴν ξυδόμεντη του, καθὺς προχωροῦσαν στὸ δωματίο τῶν δυὸ ἀδερφίων:

«Τελεώσαμε τὸ *Νησί τῶν Ἑθναίων* καὶ θ' ἀρχίσουμε τὴν Ἀνάσταση τοῦ *Τολστόε*. Τὸ ἄλλο ἐξάμηνο θὰ ἔχουμε ἓνα καινούργιο καθηγητὴ γιὰ τὰ κινέζικα, τὸν κύριο Βοῦ Γιουλίν, αὐτὸν πού ἔγραψε στὴν ἐπιθεώρηση *Καινούργια Γενιά* ἐκεῖνο τὸ ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο «Οἱ ἀνθρωποφάγες Ὑψηκεῖες.»

«Ὁ Βοῦ Γιουλίν! Τὸν ξέρω, εἶναι αὐτὸς πού ἔδωσε μιὰ γραβιά στὶς ἀρχές τοῦ Κομπούκιου!» φώναξε ἐκεῖνη ὄλο λαχτάρα κι ἐνθουσιασμό. «Εἶστε τυχεροὶ ἑσεῖς! Οἱ δικοὶ μας καθηγητὲς τῶν κινέζικων εἶναι ἀκόμα κατὰ παλιὸς λόγοι τῆς ξοφλημένης δυναστείας, καὶ τὰ βιβλία μας εἶναι πάντα τοῦ τύπου *Τὰ εὐραιότερα Κλασικὰ Κείμενα*. Ἐδῶ καὶ χρόνια, γιὰ τὰ ἐγγλέζικα, μένομε στὸ ἐγχειρίδιον τοῦ κυρίου Σάμπρ. Οἱ ἴδιες ἀρχαιολογίες, συνέχεια! Ἐἴχομαι μ' ὅλη μου τὴν καρδιά νὰ καταργήσει ἀμφισβ. τὸ σχολεῖό σας τὸ νόμο ποὺ ἀπαγορεύει τὴν εἴσοδο τῶν κοριτσιῶν.»

Ὁ μικρὸς μπήκε στὴ μέση λέγοντας εἰρωνικᾶ.

«Τὸ ἐγγλέζικο ἐγχειρίδιον τοῦ κυρίου Σάμπρ δὲν εἶναι καὶ τόσο κακό δὲν ἔχει δημοσιεντεῖ κιόλας ἢ μετὰφρασή του στὰ κινέζικα; Φαίνεται πὼς ἔχει τίτλο *Τὸ χροῦμα τῶν ποιητῶν*

καί τήν ἀφείλουμε στόν Αἰν Κενάν!»*

Γύρισε καί τοῖ εἶπε ἀδιστηρά:

«Ξαδερφούλη μου, ἐσὺ ξέρεις μονάχα ν' ἀστείλευσαι, ἐμεῖς ἐδῶ μιλάμε σοβαρά.»

«Καὶ», τῆς εἶπε, «κι ἐγὼ δέν ξανανοῶγω τὸ στόμα μου. σὰς ἀφήνω νά τά πεῖτε».

Κοντοστάθηκε ἀφήνοντας τόν ἀδερφῷ του καί τήν Κιθάρα νά μποῦν στό δωμάτιο, κι αὐτὸς ἔμεινε στό κατώφλι.

Τώρα ἡ σάλα τοῦ κεντρικοῦ περίπτερου ἦταν μισοσκώτεινη. Ἐνῶ ὑπῆρχαν ἀναμμένα φῶτα ἠλεκτρικά στίς δύο πτέρυγες καί μπροστά του, στό πλεονό περίπτερο. Ἀπὸ τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ κεντρικοῦ περίπτερου ἔβγαινε σ' αἰτία του ὁ ἦχος τοῦ μι-γύθρα κι ἀπὸ παντοῦ ἀκοῦγονταν φωνές. Κάτω ἀπ' τὸ πέπλο τοῦ χιονιοῦ, ἡ αἰθή φάνταζε καθάρια καί στολισμένη. Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης μ' ἀνασημασμένο τὸ κεφάλι κοίταγε τριγύρω του κι ἡ καρδιά του ἦταν παρᾶξενα ἐλαφριά. Θά ἔβλε νά φωνάξει μ' ὅση δύναμη εἶχαν τὰ πνεμόνια του, καί νά γελάσει τρανταχτά. Κούνησε τὰ χέρια του, λές καί θ' ἀγκάλιαζε κὴν ἀπέραντη ἔκταση πού τὸν ἔζωνε. Ἐνωθε τὸ κορμί του ἐλεύθερο, χωρίς κανένα δέσιμο.

Ἄρχισε πάλι νά φιντάζεται ἐκείνη τῆ σκιερῆ ὁπου ὁ Μαύρος Σκύλος, πού τὸν ρόλο του ἐσημῆνετε αὐτὸς στό Νησί τῶν Θεσσαυρῶν χιυπάει τὸ χέρι του στό τραπέζι τοῦ πανδοχείου κι ἀπαιτεῖ ἕνα ροῖμ. Ἡ λεβεντιά αὐτοῦ τοῦ προσώπου τὸν πλημμύρισε, πῆρε ἕνα ἕνος ἐπιτακτικό καί φώναξε:

«Τραγοῦδα τοῦ Φοίνικα, τρία φλιτζάνια τσάι.»

Μιά φωνή ἀπάντησε ἀπὸ τὸ κεντρικὸ περίπτερο καί λίγα λεπτά ἀργότερα παροικιάστηκε ἡ κοπελίτσα, ἐγαίνοντας ἀπ' τήν ἀριστερὴ πτέρυγα, μ' ἕνα φλιτζάνι στό κάθε χέρι.

* Τὸ κοσμικὸ ὄνομα τοῦ Αἰν Σαῦ (1852-1924), Κινέζου μαθηματῆ, πού μετέφρασε σὲ κλασικὸ στίλ πολλὰ ἔργα λογοτεχνικὰ ἔργα, μεταξὺ τῶν ἡσσιῶν καί τὴν «Κυρία μὲ τὰς Καμέλιαις» τοῦ Δουμά εἰσὺ

«Γί, δυό φιλιτζάνια μόνο! Έγώ ζήτησα τρία.» Φώναξε στον ίδιο επιτακτικό τόνο.

Τό Τραγουίδι του Φοίνικα πλησίασε, τρομαγμένη απ' τīs φωνές του. Τά χέρια της άρχισαν νά τρέμουν, και τīs χύθιξε λίγο τσάι. Ύστερα τόν κοίταξε, κι ήσυχασμένη είπε κ' ένα χιμόγελο:

«Έχω μόνο δύο χέρια.»

«Και γιατί δέν πήρες ένα δίσκο;» τīs είπε κι άρχισε κι απός νά γελάει. «Έντάξει, δώσε αυτά τά δυό φιλιτζάνια στη δεσποινίδα Κιθάρα και στον άδερφό μου.»

Άκούμησε στον παραστάτη τīs πόρτας για νά τήν αφήσει νά περύσει. Γύρισε άμέσως. Έκείνος, άκούοντας τά θήματα τīs, σπλώθηκε στη μέση του περάσματος για νά τήν ήμποδίσει νά ήγει. Στάθηκε πίσω του πωοπηλή, κι ήπτερα μοιρομύρισε:

«Αφήστε με νά περάσω τρίτε μικρέ άφέντη.»

Ίσως δέν τήν άκουσε, ή έκανε πώς δέν τήν άκουσε; έμεινε άκίνητος. Αύτή ξανάπε τά ίδια λόγια, και πρόσθεσε πώς πρέπει νά πάει στην Κυρία. Όμως εκείνος δέ πάλεψε, όμοιος μέ δράχο πού έφραζε τήν πόρτα.

«Τραγουίδι του Φοίνικα, Τραγουίδι του Φοίνικα!»

Η πρώτη κυρία φώναζε απ' τό κεντρικό περίπτερο. Πίσω του, τό κορίτσι είπε άνυπόμονα, αλλά χαμηλόφωνα πάντα:

«Αφήστε με νά περάσω, μέ φωνάζει ή Κυρία. Άν άργήσει θά κέ μαλώσει.»

«Δέν έχει σημασία.» είπε γελώντας ξένουαστα, «Θά πεις πώς ήπουν άπασχολημένη μαζί μου.»

«Δέν θά τό πιστέψει ή Κυρία, κι άν θυμώσει, ασφαλώς θά μέ μαλώσει όταν φύγουν οί μουσαφίρηδες.»

Μίλαγε τόσο σιγά πού δέν μπορούσαν νά τήν άκούσουν μέσα απ' τό δωμάτιο.

Έκείνη τή στιγμή άκούστηκε μιá άλλη φωνή, ή φωνή του Άγνου Λουλουδιού, τīs μικρότερης άδερφής του Ήλιου τīs Νόησης.

«Τραγουδάει του Φοίνικα, σέ θέλει ή Κυρία, νά τής γεμίσεις τήν πίπα της.»

Παραμέρισε γιά νά τής κάνει χώρο νά περάσει. Άπομακρύνθηκε τρέχοντας.

Τό Άγνό Λουλούδι δγήκε από τό κεντρικό περίπτερο γιά νά βρεί τήν κοπέλα και νά τής τά ψάλει:

«Ποῦ ἦσουναι; Γιατί ποτέ σου δέν ἀπαντᾷς ὅταν σέ φωνάζουν;»

«Σερβίριζα τό τσάι στόν τρίτο μικρό ἀφάντη». ἀπάντησε τό κορίτσι σκύβοντας τό κεφάλι.

«Δέ χρειάζεται τόση ὕφα γιά νά σερβίρεις ἕνα τσάι. Κι ἄλλωστε δέν εἶσαι μουγγή, γιατί δέν ἀπάντησες;»

Παρά τό δεκατέσσερα χρόνια της, τό Άγνό Λουλούδι κατάρδιαζε τήν καρτέλα μέ ἄφρος μεγάλην. Κι ἦταν ἔντελῶς φρικκώ αὐτό τό ἄφρος.

«Κάνε γρήγορα. Άλλιμονό σου ἂν μάθει ή Κυρία ποῦ γυρίζεις!»

Μπήκε πάλι στό κεντρικό περίπτερο κι ή κοπελίτσα τήν ἀκολούθησε χωρίς νά πει λέξη.

Ὁ διάλογος ἔφτασε καθαρά στ' αὐτιά τοῦ ἀγαριοῦ. Κάθε του λέξη λές και τόν μαστίγωνε. Ἐπότομα τά μάγουλά του κοκκίνισαν· ἔνοιωσε καταντηροστιασμένος· ἐκεῖνος ἦταν ή αἰτία πού μαλλίωσαν τό κορίτσι, κι ἄρχισε νά σκαίνεται τήν ἀδερφή του. Θά ἤθελε νά ὑπερασπίσει τήν ὑπηρέτρια, μά και τόν συγκρατοῦσε, κα ἔκρινε ἀκίνητος στό σκοτάδι, μάρτυρας αὐτοῦ τοῦ περιστατικοῦ πού φαινομενικά δέν τόν ἀφοροῦσε καθόλου.

Ἐφυγαν, ἀφήνοντάς τον μονάχο. Μπροστά στά μάτια του πρόβαλε ή μορφή τής μικρῆς, ἕνα ὁμορφο πρόσωπάκι πάντα μέ μιᾶ ἔκφραση παραίτησης, χωρίς λύπη και χωρίς πικρία, σάν τή θάλασσα πού ὅλα τά δέχεται, ὅλα τά σκεπάζει, και δέν ἀφήνει ν' ἀκουστεί οὔτε μιᾶ κρυγή ἀγανάκτησης.

Μιά ἄλλη γυναικεία φωνή πού ἔφτανε μέσα ἀπ' τό δωμάτιο.

του έφρασε από νωρίς ένα άλλο πρόσωπο, τό ίδιο δημοφιλές κι αυτό αλλά μέ μιάν άλλη έκφραση: άνευτάτακτο, παθιασμένο, και προπάντων μαχητικό, χωρίς νά δέχεται καμιά υποχώρηση. Αύττες οί δύο φυσιογνωμίες, αποκάλυπταν δύο καταστάσεις τής ζωής, έδειχναν δύο μοίρες αντίθετες. Συγκρίνοντάς τες, ό "Ήλιος τής Νύχτης, μήν ξέμλωντας γιατί, ένιωθε περισσότερο σιωπάθαι γιά τήν πρώτη. Αύτήν προσημοφόσε, κι ώστόσο ή άλλη ακτινοβολούσε διπλό φως και ρήτιχία.

Τότε, ή πρώτη μόρφή σάν νά μεγάλωνε μπροστά στά μάτια του, ή έκφραση πού είχε τής ύποταξης και τής ίκεσίας τόν συγκίνησε άκόμα περισσότερο. Θά ήθελε νά τήν παρηγορήσει, νά τής δώσει κάτι, και δέν ήβρισκε τίποτα νά τής προαφέρει. Βάλλθηκε νά σκέφτεται τή μοίρα τής νέας κοπέλας. Είδε πώς τό ριζικό της είχε χαραχτεί άπό τή στιγμή πού γεννήθηκε. Κι άλλες πολλές, άλλωστε, πού ανήκαν στην ίδια κοινωνική τάξη, βρισκόνταν στην ίδια κατάσταση, και φυσικά, εκείνη δέν μπορούσε ν' άποτελέσει εξαίρεση. Τίς έβρισκε άδικες τίς άποφάσεις τής τύχης, κι έπαυσατατώντας θά ήθελε νά τίς άνατρέψει. Ζάφνου μιά περίεργη ιδέα ξεκλήθηκε μέσ στό μυαλό του, αλλά άμέσως άρχισε νά γελάει σιωπηλά: «Είναί άδύνατο, δέν γίνονται τέτοια πράγματα... Άς υποθέσουμε όμως πώς γίνεται.»

Συλλογίστηκε μιά μιά τίς έπιπτώσεις, κι ή έξαψή του έπαινε άμέσως. «Τρέλα, σιωπή τρέλα!» φώναξε γελώντας.

Πάντως αύτή ή τρέλα ήταν άρχεστά έλκυστική, γιατί δέν του έκανε καρδιά νά παραιτηθεί έντελώς. Για νά κρατήσει μιά έλπίδα άναρωτήθηκε: «Άν όμως έβρισκόταν στην ίδια θέση μέ τήν ξαδέρφη μου τήν Κιθάρα;... Άσφαλώς, δέ θά ύπήρχε καμιά δυσκολία.»

Φαντάστηκε λοιπόν πώς κι εκείνη βρισκόταν στην ίδια κατάσταση μέ τήν ξαδέρφη του, και πώς δι.τι άνευρέθηκε γιά τούς δύο τυλς φαινόταν έντελώς ψυχικό. Μετά ξανάσχισε νά γελάει μόνος του. «Πώς μπορεί νά κάνω τόσο άνόητες σκέ-

νεις! Δέ λέγεται έρωτας αυτό· είναι ένα καρπίσιον και τίποτα άλλα.»

Σιγά σιγά ή καρτερική μορφή έξαφανίστηκε άίνοντας τή θέση της σέ μία άλλη, δλο άνταρσία και πάθος, πού έξαφανίστηκε άμέσως κι αυτή. «Τί ώφέλει νά θνητοπολείς τό σπίτι σου πρίν τήν ύπυταγή τών Ούανων;»

Κανονικά, ή άναφορά σέ τούτο τό ξοφλήμενο ρητό καθόλου δέν τού άρεσε, αλλά πού τή στιγμή τού φάνηκε θαυμάσιο μέσο γιά νά λύσει όλα του τά προβλήματα. Και τό πρόφερε μέ μία άποφασιστικότητα δλο έμφυση. Για κείνον οί Ούαννοι δέν άντιπροσώπευαν ξένους, και δέν είχε καμιά διάθεση νά πάρει τό υπαίθρι ή τό τριπέρι και γιά τούς κομματιάσει υνύ πεδίον τής μάχης. Πίστευε πως γιά νά γίνεις άντρας, δέν είχες παρά νά εγκαταλείψεις τήν οικογένειά σου και νά πραγματοποιήσεις κάπου άλλού, μονάχως, ένα έργο έξαισιο. Ποιό θά ήταν τό έργο; Είχε μία πολύ άόρατη ιδέα. Μονολογώντας πάντα γιά τό ίδιο θέμα, μπήκε μέσα στό δωμάτιο.

Άκούγοντας τή φωνή του, ό Ήλιος τού Λαού γύρισε κι είπε στην Ξαδέφη του:

«Κοίτα, τόν έπιασε ντελίριο τόν άδερφούλη μου.»

Όρθιος μπροστά στό γραφείο, κονδέντιαζε μέ τήν κοπέλα πού καθόταν σέ μία καλαμμένα πολυθρόνα.

«Μά δέν ξέρεις πως είναι ηρωας;» φώνηξε εκείνη κοροιδευτικά, ριχνοντας ένα βλέμμα σπών άπρόσκλητο.

«Είναι πιθανό νά κάνει τόν Μαύρο Σκύλο», είπε ό μεγαλύτερος άδερφός. «Κι ό Μαύρος Σκύλος είναι ηρωας!»

Βάλανε κι οί δυό τά γέλια.

Ό μικρός, έρεθισμένος άπ' τήν εύθυμία τους, τούς πέταξε μανιασμένος:

«Έτσι κι άλλως ό Μαύρος Σκύλος άξίζει περισσότερο άπ' τόν γιατρό Λίδση. Αυτός ό γιατρούδάκος δέν είναι τίποτα άλλο άπό έναν προύχοντα!»

«Τί θές νά πείς;» ρώτησε ό μεγαλύτερος, μ' ένα τόνο έκπλη-

κπο καί κωμικό συνάμο. «Κι ἐσύ δέ θά 'σαι προύχοντας μιά μέρα;»

«'Ασφαλώς, ἀσφαλώς,» ἀπάντησε ἀγριωμένος ὁ μικρός. «'Ο παππούς μας εἶναι προύχοντας, ὁ πατέρας μας ἦταν προύχοντας· γι' αὐτό πρέπει νά γίνουμε προύχοντας κι ἐμεῖς.»

Σάπιασε, περιμένοντας μιά ἀπάντηση ἀπό τόν ἀδερφό του.

Στήν ἀρχή, ὁ μεγάλος ἠθέλε ἀπλῶς νά ἀστειευτεῖ. Μά σάν τόν εἶδε ἀγκομμένου γιά τά καλά, γύρεψε νά τόν καθησυχάσει. Χωρίς νά θρῖσκει τά κατάλληλα λόγια ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ. Ἡ κοπέλα σάπαινε καί τοῦς κοίταζε.

«'Αρκτά! Μπούχτιστα πύ μ' αὐτή τῇ ζωῇ,» συνέχισε ὁ μικρός ὄλο καί πιό ταραγμένος, μέ τὸ κρόσσό του κατακόκκινο. «Γιατί ὁ μεγάλος μας ἀδειμῶς ἀνυπενώζει κάθε ἴσου. Σώματος δέν εἶναι πού δέν ἀντέχει πιά αὐτή τῇ ζωῇ τοῦ προύχοντας; Δέν ἔχει κουρατεῖ. Ἰπὸ τοῖς ἀηδιαστικούς καιριάδες μέσα σέ μιά οἰκογένεια ἀπὸ προύχοντας. Ἡ περίφημη οἰκογένειά μας, πού δέ συγκεντρώνει ἀκόμα πέντε γενιές κάτω ἀπ' τὴν ἴδια στέγη, παρὰ τέσσερις, καί νά πού ἔφτασε κίβλας. Βέβαια ὅλοι εἶναι μέλη τῆς ἴδιας οἰκογένειας, ἀλλά τρώγονται μεταξύ τους, φανερά ἢ κρυφά. Κι ὅλη αὐτή ἡ φαγωμάρα γιά ἓνα κομματάκι κληρονομιάς.»

Ὅσο μίλαγε ἔνιωθε τὴν ὄργη του νά μεγαλώνει. ἔλχε πολλὰ νά πει ἀκόμα, μὰ πνιγότανε. Στὴν οὐσία, δέν τόν εἶχε ἐρεθίσει ὁ ἀδερφός του. Ἡ πραγματικὴ αἰτία αὐτῆς τῆς διώξεως, ἦταν τὸ ὑποταγμένο μουντάκι τοῦ Τραγουδιῶ τοῦ Φοίνικα. Θά μποροῦσε νά τὴν πλησιάσει, μὰ ἡ διώξιμη οἰκογένειά του ὄρθανε ἓνα πανύψηλο ἀόρατο τείχος ἀνάμεσά τους, ἡ οἰκογένειά του τὸν ἐμπόδιζε νά πραγματοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμία του, γι' αὐτό κι αὐτὴ ἡ ἐκρηξὴ μίσους.

Ὁ μεγαλύτερος κοίταζε προσεχτικά τὸ ἠναμμένο πρόσωπο τοῦ ἀδερφοῦ του, τὰ μάτια του πού πέταγαν ἀπίδες. Πλησίασε, τοῦ ἔλιασε τὸ χέρι κι εἶπε μέ συγκίνηση:

«Δέν ἔπρεπε νά σέ κοροϊδέψω. Ἔχεις δίκιο. Τὰ δάσανά σου

είναι και δικιά μου. Είμαστε αδέρφια και θα είμαστε πάντα μαζί.»

Τά έλεγε αυτό χωρίς να αμφιβάλλει πώς ή κοπελίτσα είχε ξαννάψει τη φροντασιά του μικρότερου.

Ή δειρή του μικρού καταλόγισε απότομα, με τή στάση αυτή του αδερφού του. Τόν άκουσε μαλακωμένος και οικηλάς, κι έγινε πώς συμφωνεί. Ή Κιθάρα σηκώθηκε, τούς πλησίασε κι είπε με μιά φωνή γεμάτη συγκίνηση:

«Ξαδερφοπούλη, είχα άδικα πού σε κορόιδευα. Κι εγώ θα είμαι πάντα μαζί σας· εγώ πρέπει νά αγωνιστώ διπλά, ή θέση μου είναι πού δύσκολη απ' τή δικιά σας.»

Τήν κοίταξαν· στά μεγάλα μάτια της καθρεφτιζόταν απερίγραπτη θλίψη. Είχε χάσει τή συνηθισμένη ζωηρόδα της. Ή φρασιγνωμία της, σκοτισμένη και σκυθρωπή, έδειχνε πώς μέσα της τυραννιότανε. Πρώτη φορά τήν βλέπανε έτσι, και κατάλαβαν τή ανησυχία της. Είχε δίκιο· ή θέση της ήταν πολύ πού δύσκολη απ' τή δικιά τους. Ένιωσαν γεμάτοι τρυφερότητα γι' αυτήν, κι έτούτη ή ασυνήθιστη λυπημένη έκφραση τούς συγκίνησε περισσότερο από τό άλλοτινό εύτυχομένο πρόσωπο. Και δέν είχαν παρά μιά έπιθυμία: νά τά θυσιάσουν όλα γιά νά πραγματοποιηθούν οι έλπίδες της κοπέλας. Μέ τό νά μήν έχουν κάποιο τρόπο συγκεκριμένο, ή στόχος τους φαινότανε μάλλον απρόβιτος, μά πιστεταν πώς αυτό ήταν τό χρέος τους. Έτσι, ξεχνώντας τά δικά τους προβλήματα, ασχολήθηκαν με τά προβλήματα της ξαδέρφης τους.

«Δέν πειράζει Κιθάρα.» είπε ή μεγαλύτερος από τ' αδέρφια, «έμεις θα σέ βοηθήσουμε. Μήν ανησυχείς· Έχω εμπιστοσύνη στό γνιομικό πού λέει: «Όποιος έχει θέληση στό τέλος τήν επιβάλλει.» «Θυμάσαι, τότε πού θέλαμε νά γραφτούμε στό σχολείο, ή παππούς μας αντιστάθηκε μ' όλη του τή δύναμη. Στο τέλος όμως τόν καταφέραμε.»

Έκείνη έκανε λίγα θήματα. Μέ τό ένα χέρι στηριζότανε στό γραφείο, με τό άλλο χάιδευε τό μέτωπό της. Τόος κοίταζε μ'

ένα βλέμμα χαμένο, σά νά ζούναγε από δνευρο.

«'Ο αδερφός μου έχει δίκιο», είπε μ' περιουσία ό μικρός. «νά μελετάς πολύ, νά θελιτώσεις κυρίως τά άγγλικά σου. Άν γίνεις δεκτή στις εισαγωγικές εξετάσεις για τίς ξένες γλώσσες, θά βρεθεί όπωσδήποτε ένας τρόπος για νά λυθούν τά άλλα προβλήματα.»

Άνυσήκωσε άπιαλά τά μαλλιά της άπ' τούς κρυψόφους και χαμαγέλασε μ' ένα τρόπο πού δέν του έλειπε ή άνησυχία.

«Έλάτίζω έτσι νά γίνει. Η μαμά δέν είναι άπώδεια, στή τέλος πάντα σιωπικνεί. Φοβιάμαι περισσότερο τήν αντίδραση τής γιαγιάς μου, καθώς και τίς κακογλωσσικές τής στικαγένειας. Άκόμα κι έδού σέ σάς, εκτός άπό τούς δυό σας, τί άλλωι θά είναι ένινατών μου.»

«Τί δουλειά έχουν αυτάι; Οί πικουδες σου είναι δική σου ύπόθεση. Άλλωστε, δέ ζεις σ' αυτό τό πιτσι!» φώναζε ό μικρός μέ άγανάκτηση.

«Έσεις δέν ξέρετε πώς άκόμα και για νά μπύ στο παρθεναγωγείο, ή μαμά δέχτηκε ένα σωρό κακόγουστες έπιθέσεις. Όλοι τής λέγανε: «Τί έντύπωση θά κάνει ένα κορίτσι στήν ηλικία της, νά τή άλέτην κάθε μέρα νά γυρίζει στους δρόμους; Θά τής λείνει κάθε έλπίρεια.» Πέραι, ή πέμπτη θεία σας μέ έδρισε για τά καλά. Έμένα σκασίλα μου, κά τής μαμάς τής κόστισε πολύ. Σκέφτεται μέ τόν παλιό τρόπο, παρ' όλο πού είναι πιο έλαστική άπό μερικούς άλλους, λίγο πιο έλαστική δέβκεια, όχι και πολύ. Μ' άγαπάει και γι' αυτό είναι πρόθυμη νά φορτωθεί τίς εδθύνες άδιαφορώντας για τά άνάστα καυσαμπολιά τών συγγενιών μας; μά δέν τό δρίσκει καθόλου σιωστό νά πηγαίνει σχολείο μια κοπέλα. Και πολύ πήγε πού γράφτηκα στο παρθεναγωγείο; σκεφτείτε, άν θελήσω νά πάω σέ σχολείο άγοριών, νά παροκολουθώ μαθήματα μαζί μέ άγόρια, σκεφτείτε, ποιός μέσα στήν σίκογένεια θά έχει τήν τόλμη νά τό θεωρήσει εύπρεπές;»

Καθώς μίλαγε ή συγκίνηση της μεγάλωνε.

Σήκωσε τό κεφάλι καί κάρφωσε τά φωτεινά της μάτια στό μεγαλύτερο απ' τ' αδέρφια. σά νά περίμενε απ' αὐτόν μιὰ ἀπάντηση.

«Ὁ μεγάλος μας ἀδερφός δέ θά ἐναντιωθεῖ στό σχέδιό σου.» εἶπε ὁ Ἥλιος τοῦ Λοῦ αὐθόρμητα.

«Καί τί ἀρελεῖ νά εἶναι μόνο αὐτός μέ τό μέγος μας;» εἶπε ἐκεῖνη. Ἡ δεύτερη μπαρέα σας θά εἶναι ἐνάντια. δυο γιά τήν τέταρτη καί τήν πέμπτη θεία σας. αὐτές θά ἔρουν εἰκαιρία νά κοιτασμοπολέψουν.»

«Τί μᾶς πειράζουν ἐμάς οἱ κακογλωσσιές τοις;» μπήκε στή μέση ὁ μικρός. «Αὐτές, ἀφοῦ σκάσουν πτό φαί, τό ρίχνουν πτό κοιτασμοπολιό γιατί δέν ἔχουν τί ἄλλο νά κάνουν. Ἀκόμα καί τίποτα νά μὴν κάνουν, κάτι θά ἔρουν νά σοῦ φρετώσουν στή ράχη. Κονταλόγισ, μιά καί δέν ἔχοιμε τρόπο νά τοῦς τρίψουμε τή μούρη. καί ἀφοῦ, ἔτσι καί ὀλλίως εἶμαστε ὁ στόχος τοις. ἄς τίς ἀφήσουμε νά γαυγίζουν ὅσο τοῦς κάνει κέφι. ἐμεῖς θά κάνουμε πῶς δέν διούσαμε τίποτα.

«Δίκιο ἔχει ὁ ἀδερφός μου.» εἶπε ἐνθαρρυντικά ὁ μεγαλύτερος. «ἄς μείνουμε στήν ἀπόφασή μας. Ξαδέρφη Κισάρα.»

«Τό ἀποφάσιμα.» δήλωσε ἐκεῖνη μέ ὑψος τολμηρό. ἐνῶ τά μάτια της ἀστραφταν καί πάλι. καί τό πρόσωπό της ἀντανακλούσε τή σινηθισμένη της ὤληράδα καί ἐνεργητικότητα. «Ξέρω πῶς γιά τήν ἐπιτυχία καθιεῖ κινούριον, ἐπαιτοῦνται ἔνα σωρό θυσιές. Ἐ, λοιπόν, ἄς εἶμαι ἐγὼ αὐτό τό θύμα.»

«Ἄν τό πάρεις εἶσαι, ἀσφαλῶς θά πετύχεις.» εἶπε ὁ μεγάλος.

«Δέν ἔχει τόση σημασία ἔν θά πετύχω ἢ ὄχι.» συνέχισε ἐκεῖνη μέ τήν ἴδια ἀπαφασιστικότητα, «πάντως θά ἔχω μιὰ ἐμπειρία.»

Τά δυο ἀδέρφια τήν καίταξαν μέ θαυμασμό. Στό διπλανό δωμάτιο, ἔνα βολόι σήμανε ἐννέα. Ἡ κοπέλα διόρθωσε τά μαλλιά της καί εἶπε:

«Πρέπει νά φύγω, ὅπου νά ναι τελειώνουν οἱ τέσσερις γί-
ροι τοῦ μι-γιόνγκ.»

Μ' αϊτά τά λόγια τρώθηξε γιά τήν πόρτα, μετά γύρισε κοπιώνοντας τό χέρι καί αρρόθησε: «Έλάτε νά μέ δείτε ήταν έχετε καιρό· στά πλάι, οι ώρες μου φαίνονται ατέλειωτες!»

«Καί βέβαια,» απαντήσανε μ' ένα στόμα.

Τή συνόδεψαν μέχρι τήν πόρτα του πλαινού περιπτερου. κι αφού είδαν τή σιλουέτα της νά χανεται μέσα στό κεντρικό περιπτερο, γύρισαν σέ διαμάτιό τους όπου ξαναβρήκαν τή γυνή στη ζεστασιά στό κορμί καί στήν καρδιά τους.

«Μά τήν αλήθεια, ή Κιθόρα είναι πολικάρη.» δήλωσε ό μεγάλος.

Ζαλιωμένος ακόμα από τίς σκέψεις του, συνέχισε:

«Είναι απίστευτο, ένα κορίτσι μέ τέτοια προσωπικότητα νά έχει τόσα θάσσανα!»

«Ναι, όλοι έχουνε τά θάσσανά μας, κι εγώ όπως κι οι άλλοι...»

Ό μικρός σταμάτησε απότομα, σά νά είχε πεί περιπόστερα απ' όσα έπαιπε.

«Κι έσύ; Καί πού είναι τά θάσσανά σου;» ρώτησε ξαφνιασμένος ό μεγάλος.

«Τίποτα, έτσι τά 'πα,» φώναξε ό μικρός μέ τά μάγουλα κατακόκκινα.

Ό μεγάλος σάπαινε καί κοίταγε τόν αδερφό του καχύποπτα.

«Τό φορείο τής Κυρίας Ζάνγκ!» φώναξε απ' έξω τό Τραγούδι του Φοίνικα μέ τήν χρυσόάλληνη φωνή της.

«Νά πληρώσει τό φορείο τής Κυρίας Ζάνγκ.» επανέλαθε μέ τήν τραχιά φωνή του ό Γιουάν ό Τέλειος, ένας μεσήλικας άπηρέτης.

Λίγα λεπτά αργότερα άνοιξε ή μεσοία πόρτα του περιπτερου, στή πού άδηγούσε στά μέσα διαμερίσματα, καί δυό διαστάζαι φέρανε ένα φορείο δάειο καί τ' άκουμήσανε στό πλατύσαλο μπροστά στό κεντρικό περιπτερο.

Έξω στό δρόμο, άντήχησε τό γκάνγκ, βαρύ καί μελαγχολι-

κά, έναγγέλωντας τί δεύτερη Ἄγρυπνία.

4

Νύχτα. ἴλι νεκρά. τὸ ηλεκτρικό φῶς κι αὐτὸ νεκρό. Ἡ σκοτεινιά εὐλόγε τὸ μεγάλο σπιτικό. Τῆ στιγμή πού ἐξοήναν οἱ λάμπες ἀκούστηκε κάτι σὸν λιγμός, καὶ θοορρῆς πῆς κλεινῆ μετέωρος σὸν ἀέρα. Ἄν καὶ σιγανός πολὺ, τρύπωσε παντοῦ, μέχρι τίς γόχες τῶν δωματίων, κι εἶχες τὴν ἐντύπωση πῶς ἀκούς ἕνα χαμηλόφωνο κλάμα. Οἱ στιγμές τῆς χαρᾶς περᾶσανε. Τώρα εἶναι ἡ ὄρα τῶν λιγμῶν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πλαγιάσανε, ἀκουμπώντας ἄπλα τους τὴ μάσκα πὺ φάραγαν ὄλη μέρα, κι ἔκαναν τῶρα τὸν ἀπολογισμό τους. Βυθομετροῦσαν τὴν καρδιά τους, ἀνακάλυπταν κάποια γωνιά, ἀπόκρυφη καὶ μυστική. Μετάνιωσαν, θρηνοῦσαν γιὰ τίς δαπάνες, γιὰ τίς ἀπώλειες καὶ τὴν ὀδὸν αὐτῆς τῆς μέρας. Μερικοί πού εἶχαν ἐκπληρώσει τίς ἐπιθυμίες τους, ἱκανοποιημένοι, κοιμόντανε τῶρα θυδιά. Μένανε λοιπὸν οἱ δυστυχισμένοι, οἱ ἀπατημένοι, πὺ σ' ἕνα κρεῦῶτα χωρὶς ζεστασιά κλαίγανε τὸ ριζικό τους. Νύχτα μέρα, ἡ σφαίρα ἐκείτη ἀφήνει νά φανοῖν ἑκαῖθαρα δυὸ δίψεις μονῆρα, γιὰ δυὸ διαφορετικές κατηγορίες ἀνθρώπων.

Σ' ἕνα καινὸ ὑπνοδωμάτιο. ἕνα πῆλινο λιγνᾶρι σιδῶραγε ἐλάχιστο φῶς. Μιά τρεμουλιάρικη φλόγα σὲ σχῆμα μανταριοῦ γύρω ἀπ' τὸ φετῶ, ἔκαιγε τιπτοιρῆζοντας, κι ἔκανε τὴν τρώγλη νά φραίνεται ἀκόμα πιὸ πένθιμη καὶ σκοτεινή. Δεξιά, σὲ δυὸ κρεῦῶτα ἀπὸ στανίδια πλάγιαζαν δυὸ ὑπηρέτριες, πέντρεμένες, κι οἱ δυὸ καμιά τριαντοριά χρονῶν: ἡ ψυχὸρρη Ζάνγκ, πὺ ἦταν στὴν ὑπηρεσία τῆς πρώτης κυρίας κι ἡ ψυχὸρρη Λέ, προσορισμένη εἰδικά νά φροντίζει τὸν ἔργονό τῆς πρώτης κυρίας. Ἄπ' τὴ μεριά τους ἀκούγυνταν πὺ καὶ πὺ ροχαλιτό. Στ' ἀριστερά, σ' ἕνα ὄμοιο κρεῦῶτι, κοιμότανε ἡ

γριά μαμά-Χουάνγκ, γκριζομάλα, και π' έβλε άλλο μικρότερο, καθόταν τό Τραγοΐδι του Φοίνικα, ή δεκαεξάχρονη κοπελίτσα, μέ τά μάτια κυρνωμένα στην κάφτρα του φατλιού. Κανονικά, θά έπρεπε τώρα νά κοιράται. Έπειτα από μιά μέρα κοπιαστικής δουλειάς, κι αφού οί κυράδες κι οί δεσποινίδες είχαν πένει πιά στό κρεβάτι τους κι αϊτή ήταν έλεύθερη γιά τήν ώρα. Όμως, έδω και λίγο καιρό, έδινε μεγάλη σημασία σέ ποιές τές στιγμές τής ελευθερίας κι ήθελε νά τές απολαίψει, νά μήν πάνε χαμένες. Γι' αυτό δέν ήθελε νά κοιμηθεί άμέσως. Βυθιζόταν σέ σκέψεις. Ήταν ήσυχη έντελώς. Οί φωνές που τήν αϊφνιδιάζαν μέ διαταγές ή μαλώματα, είχαν πάει. Όλη τή μέρα, όπως κι οί άλλοι, φόραγε τή μάσκα τής πολυάσχολής και χαμογελαστής. Τώρα, τές στιγμές αυτές που τόσο αγαπούσε, έδωζε τή μάσκα τής, κοίταγε στό βάθος τής καρδιάς τής, έξερευνοΐσε τό μύχιο τής ψυχής τής

«Έφτά χρόνια πέρασαν έδώ πέρα!»

Αυτό τής έρχόταν από μαλά προΐτ' άπ' όλα. Τής είχε γίνει έμμονη ιδέα έδώ και λίγο καιρό. Κι όμως, έφτά χρόνια είναι πολύ. Κι άποραΐντε συχνά πώς κίλησαν αύτιά τό χρόνια τόσο άγαρα. Σ' αυτό τό διάστημα είχε χάσει κάμποσα δάκρυα, είχε άντέξει, κάμποσες προσβολές και χτυπήματα. Όσοση είχε ζήσει μιά ζωή χωρίς κάποια ιστορία, όπου τά δάκρυα, οί προσβολές και τά χτυπήματα, ήταν άπλώς ό διάκοσμος που τον θεωρούσε πολύ φτωκό. Δέν τά εύχότανε δέβαια, αλλά όταν τύχαιναν τά δεχόταν μέ έποταγή. Φαίνεται πως τό σύμπαν όλόκληρο είχε άγαναωθεί άπό ένα Όν παντοδύναμο, πάνουφο, κι αν αϊτή άγανακτότανε σέ μιά τέτοια κατάσταση, άσφαλώς ή μούρα τήν είχε βάλει εκεί πέρα. Έτσι άπλοϊκά σκεφόταν, μέ πίστη που τήν επέδιδάινε τό περιβάλλον τής.

Παρ' όλα αυτά, ένα κανονικό σωματίθμημ τή βασάνιζε, και ή ίδια άγνοούσε τήν ύπαρξή του, κι είχε άρχίσει νά εκδηλώνεται, αυξανοντας ένα πόθο που τήν έκαγε από κυκλι.

«Έφτά χρόνια που βρίσκωμαι έδώ πέρα! Όπου νά 'ναι θά

γυρίσω τη σελίδα της αγάπης χρονιάς.»

Ξαφνικά κατάλαβε τη μονακονία αυτής της ύπαρξης κι ή καρδιά της δούρευσε. "Όπως όλα τα κορίτσια της θέσης της, άρχισε να αναστενάζει για την κακή της τύχη.

"Όταν ζούσε ή μεγαλύτερη από τις δεσποινίδες, μου μίλαγε συχνά για το μέλλον. Πώς θα κυλήσει το μέλλον μου;»

Μπροστά της είχε μιιά τεράστιη ξηρή, δίχως καρδιά φαεινή διέξοδο. Μιιά γνωστή μορφή έπαιξε για μιιά στιγμή εμπρός στα μάτια της: «'Αν ή μεγάλη δεσποινίς ζούσε ακόμα, θά έπληρξε κάποιος τουλάχιστον να ασχοληθεί μαζί μου. Μου είχε μάθει τόσα πράγματα, να διαβάζω, να γράφω. Πέθανε. Τί κρίμα! Οί πραγματικά καλοί άνθρωποι όέ ζούν πολύ.»

Καθώς τά σκεφτότανε αυτά την έτνιξαν τό δάκρυα.

«'Αραγε πόσες μέρες θά περάσουν ακόμα όμοιες μέ τη σημερινή;» αναρωτήθηκε μέ θλίψη.

'Ανατρίχιασε καθώς συλλογίστηκε τό παρελθόν. Θυμήθηκε πώς πριν έφτά χρόνια χιόνιζε πάλι, και μιιά κωσκόπη γυναίκα μέ όψη άγρια την άρπαξε από τά χέρια του πατέρα της πού είχε χηρέψει πριν από λίγο για να την φέρει σ' αυτό τό σπίτι. 'Από τότε, ή άτακοή, ό μόχθος, τά δάκρυα, οί προσβολές και τά χτυπήματα διαδέχονταν τό ένα τό άλλο, κι όλα αυτά αποτελούσαν τά κύρια χαρακτηριστικά της άχαρης ζωής της. τό ίδιο άχαρης πάντα. Στο αρτυξή, όπως και τ' άλλα κορίτσια της ηλικίας της, έκαναν όμορφα όντρια, μόνο πού ξεμυραίνονταν άμέσως. 'Η άεφάρητη πραγματικότητα όρθιωνόταν μπροστά της. 'Ονειρευότανε όμορφα παιχνίδια, κομψά φορέματα, έκλεκτά φαγητά, ένα μαλακό κρεβάτι, πράγματα σαν αυτά πού είχαν οί νεαρές κυράδες της. Όμως σί μέρες κύλαγαν μέ τό ίδιο ύδυνηρό φορτίο, χωρίς να της φέρουν τίποτα καινούριο, ούτε μιιά καινούρια έλπίδα.

"'Η μοίρα. Όλοι είναι κληρονομημένοι από τη μοίρα.»

Μέ κάτι τέτοια πυρηγοριόταν, ακόμα και τίς υτινμές πού έτριγγε μπάτσους ή κατούδες.

«Κι ἔν ἡ μοίρα μας ἦταν σάν τῶν δεσποινίδων.» εἰάθηκε νά φαντίζεται. Παρασύρθηκε τότε ἀπό ἀνεμεποταήσεις, εἶδε τὸν ἑαυτο της ντυμένο μέ ἡμορφα ρούχα, λατρεμένη ἀπὸ τῆς γονεῖς της, ἑλκυστική γιὰ τοὺς νεαροὺς κυρίους. Κι ὕστερα θά ἐρχόταν, λάει, ἕνας ὠραίος ἀρραβωνιαστικός νά τὴν πάρει καὶ νά τὴν ὀδηγήσει σὸ σπίτι του, ὅπου θά ζοῦσε μιά εὐτυχισμένη ζωή.

«Εἶναι ἀδύνατο! Τί παράλογη ἰδέα.» μονολόγησε χαμογελώντας. «Ποτέ τὸ μέλλον μου δὲ θά 'ναι ἔτσι.»

Καὶ τὸ χαμόγελο ἐσθῆσε. Καταλάβαινε πολὺ καλὰ πὺς ἔνα τέτοιο μέλλον δὲν μπροῦσε ποτέ νά τῆς ἀνήκει. Κάπως ἔτσι θά ἔρχονταν τὰ πράγματα: σάν θά ἔφτανε στήν κατάλληλη ἡλικία, ἡ Κυρία Θά τῆς ἔλεγε: «Ἀρκετὰ δούλεψες.» Ἐνα μερὸ φορεῖο θά τὴν ἔφερνε σὸ σπίτι κάποιου ἀγνωστοῦ, πού ἡ Κυρία Θά τὸν εἶχε διαλέξει γιὰ λογαριασμό της. Θα ἦταν κριαντάρης ἢ σαραντάρης; θά ζοῦσε μίαν ὄθλια ζωὴ μαζί του, μοχθώντας γι' αὐτὸν καὶ φέρνοντας του παιδιὰ στὸν κόσμο. Μπορεῖ ἀκόμα, ὕστερα ἀπὸ ὀκτα ἢ ἄκοσι μέρες μ' αὐτὸν τὸν ἀνθρωπο, νά ξαναγύριζε γιὰ νά ὑπηρετήσει τὰ παλιὰ της ὀφεινικά. Ἡ μόνη διαφορά: θά ἔπαιρνε ἕνα ἀσήμεντο μισθὸ κι οἱ προσπολές θά ἦταν κάπως λιγότερες ἀπὸ πρὶν. Αὐτὸ ἦταν ἄλλο.»

«Μήπως ἔτσι ἔν ἔγινε καὶ μέ τῆ Χαροῦλα, πού ἦταν στήν ὑπηρεσία τῆς πέμπτης κυρίας; Φρίκη! Νά λείπει τέτοια λύση.»

Ἄνατριχίασε καθὼς συλλογίστηκε τί τὴν περιμενε. Θυμήθηκε πὺς ἡ συνάδελφός της, καὺ παντρεύθηκε καὶ γέρισε πῶς ὕστερα ἀπὸ μιά σύντομη ἀπουσία, μέ κάποια τὰ μαλλιά στή ἔψη τῆς κοτυίδος, κρυβόταν συχνά στὸν κήπο γιὰ νά κιάψει. Καμιά φορὰ διηγιόταν πὺς τὴν κυκομεταχειρίστηκε ὁ ἀντρας της. Αὐτὰ ἦταν ἀρκετὰ γιὰ νά μαντέψει τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοῖνικα, τί τὴν περιμένει.

«Καλύτερα νά εἶχα πεθάνει σάν τῆ μεγάλη δεσποινίδα.» ἀναστέναξε μέ πίκρα.

Ἄρχισε νά τή ζώνει τό σκοτάδι. Ὅσο μεγάλωνε τό μονιτάρι τῆς λάμπας τόσο λιγότευιε τό φῶς. Τά ροχαλιτά πού ἔρχονταν ἀπό τὰ κρεβάτια ἀπέναντί τῆς τήν ταράζανε. Σγρώθηκε θαρραστημένα καί σπάλισε τό φιλί. Ξαφνικά ἡ λάμψη ἔγινε πιό έντονη. Κάτω ἀνακουφισμένη, ἔριξε μιά ματιά στό κρεβάτι ἀντίκρου τῆς: ἡ χοντρή ψυχοκόρη Ζάγη κοιμότανε γυρισμένη στό ἓνα πλευρό. Τά σκεπάσματα πού τήν κουκούλωναν ἄφηναν νά φαίνεται μιά φουντωτή σκουφια μονάχα καί μιά γωνιά ἀπό τό μάγουλό τῆς. Τά ροχαλιτά τῆς, σάν ἀλλόκοτα μουγκρητά, ξεχνόνταν μέ διακοπές καί γίνονταν πιό τρομαχτικά ἔτσι πού τό ἔπινε τό χοντρό πάπλωμα. Τό παχύσαρκο κορμί τῆς σχημάτιζε λάνω στό ξυλοκρέβατο μιά τεράστια μάζα. Ἡ χοντρή γυναίκα κοιμότανε βαθιά, δίχως νά κινεῖται καθόλου.

«Τέ θαθίς βενος!» φώναξε τό Τριγαῖδι τοῖ Φοίνικα γελάοντας πικρά.

Αὐτό τό γέλιο δέν κατάφερε νά λιγοστέψει τήν κατάθλιψη τοῦ τῆ θάραινε. Ἰσπιοι τήν ἔξωσαν ἀπό παντοῦ. Μέσ στό σκοτάδι ξεχωρίζαν θολά διάφορες φιγαῦρες πού μόρφαζαν, μ' ἓνα τερατώδες στόμα ἀνοιχτό. Τήν κληροιάζαν γεμάτες ὀργή, τῆ φόρτωναν θρισιές. Ἐντρομή ξανακάθισε κι ἔκρυψε μέ τά χέρια τῆς τό πρόσωπό τῆς.

Ὁ ἀνεμος πού εἶχε ἀρχίσει ἔξω νά οὐρλιάζει χτύπαγε ἄγρια τά παραθυρόφυλλα κι ἔκανε νά τρέξει τό χαρτί πού ἦταν κολημένο στό πλαίσιο τῶν παραθύρων. Ὁ κρύος ἀέρας τρύπωσε μέσ στό δωμάτιο πού πάγωσε ἀμέσως. Ἡ φλόγα τῆς λάμπας τρεμοβίλασε. Μιά παγωμένη πνοή κόλλησε μέσ στό μονιτάρι τῆς. Τρέμοντας ἄφησε τά χέρια τῆς νά πέσουν στή πλάι καί κοίταξε ὀλόγυρα.

«Ἐμπρός, στό κρεβάτι,» ἔκανε ἀδιάφορα. Ξεκουμπώνοντας τό μπιαμπακερό τῆς φόρεμα. Ἐβγαλε τά ρούχα τῆς: ἔμεινε μέ τήν πουκαμῖσα πού ἄφηνε νά ξεχωρίζουν δυό τρυφερά στήθη.

«Δέν είμαι κιά κοριτσάκι. Ποιό θά 'ναι λοιπόν τό μέλλον μου;»

Ἐκούτη ἡ σκέψη τήν ἔκανε νά ἀναπνεύαζαί και πάλι. Ἐάφνου μπροστά στό μάτια της λικνίστηκε μιὰ ἀγορεύτικη μορφή και τῆς χαμογέλασε. Ἦξερε καλά ποιός ἦταν αὐτός ὁ νίος. Ἐννοοῦ ν' ἀνευγαλλιάζει, ἡ καρδιά της οὐά νά ξεσπάθηκε ἀπό μιὰ μικρή ἀκτίνα ἐλπίδας. Ἄχ και νά της ἀπλώνει τό χέρι. Μόνο αὐτός μπορούσε νά τή σώσει. Μά ἡ ὀπτασία χάθηκε αἰγά αἰγά. Τά ρεμβώδη μάτια της κοπέλας κοίταζαν τώρα ἐπίμονα τό σκοτισμένο ταβάνι.

Ὁ κρύος ἀέρας πάνω στό ξέσκικο στήθος της τήν ἔβγαλε ἀπό τήν ὄνειροπόληση. Ἐτριψε τά μάτια της μ' ἓνα στενωγμό:
 «Ὀνειρο ἦταν.»

Κοίταξε γέρω της καλά καλά, μέ προσοχή, ὅποτερῃ ἔβγαλε τό χνουδωτό παντελόνι, ἔπλησαι τό ροῦχα πάντα ἀπ' τήν κωνίθερτα και χόλησε μέσ στό κρεβάτι. Ἐκείνη τῆ στιγμή δέν ὑπῆρχε τίποτα γι' αὐτήν παρὰ μονάχα δυά γιγάντιες λέξεις πού περιστρέφονταν ἀδιόκοπα μέσ πρὸ μουλό της, ἔκείνες οἱ ἴδιες πού ὄταν ἔρῳσε τίς ἐκαναλάμβανε ἡ μεγάλην δεσποινίς: ἀσπλάχνο ριζικό!

Μάτωσε ἡ καρδιά της μ' αὐτές τίς λέξεις. Βόληθηκε νά κλωαίει κάτω ἀπ' τά σκεπασματα, ἀθόρυθα, μὲς και ἔμπλησει κανένα. Τό φῶς της λάμπας ὄλο και λιγότενε, ἐνώ ἔξω σὺρλιμαζε ὁ ἀνεμος.

5

Μέσα στήν ἡσυχία τῆς νύχτας ἀντήχησε τό γρόνγκ, βαρὺ και πένθιμο, στή μέση τοῦ χιονισμένου δρόμου.

Πίσω ἔσ' τόν ἀνθρώπο μέ τό γρόνγκ πῆγαιναν δυά φορεῖα. Οἱ ἡιστάζοι περπάταγαν πολὺ ἀργά, λές και φοβάντουσαν μή χάσουν τῆ μεγαλοπρέπεια τῆς πορείας τους προσπερνώντας τό

γκόνηκ. Έκεινος ώστόσο, αφού πέρασε δυό ήρόμαυς, έστρεψε σέ μιά γωνιά κι έμεινε ό άπλήχος του χτύπου στ' αϊτιά τών δαστάζων και τών δυό γυναικών που κάθονταν στο έσωτερικό τών φορείων.

Ό Ζάνγκ ό Άξιος, ένας ύπληρέτης κομιά σαφανταριά χρονώ, προχωρούσε μπροστά κρατώντας μιά λάμπα. Μέ τό κεφάλι χαμμένο στους ώμους, έδειχνε πώς μέ δυσκολία άντιχε τέτοιω κρού. Έβήξε μιά δυό φορές, κι ό βήχας του έσπασε εκείνη τήν απόλυτη σιωπή.

Μέ τό φορέϊο σαγύς ώμους, οι δαστάζοι άκολουθούσαν άδιάφορα, μέ μεγάλα ήήματα, δίχως ν' ανταλλάζονιν ούτε λέξη. Ό θινυτός άγρας τοίς μαστίγωνε και τό παγωμένο χόνι έκμυγε τά γυμνά τους πόδια μέσα από τά ψήθινα σαντάλια, αλλά αυτό τό είχαν πνηθείσει πιά. Η περπατησιά τους ήταν ήρημη και μετρημένη. Άλλάζαν ώμο κομιά φοροί ή έφερναν τό χέρι μπροστά στο στόμα για νά τό ζεπάνουν μέ τήν άνόσα τους. Τό αίμα τους κυκλοφορούσε ζεστό, και στη ράχη τους ό ιδρώτας μούσκευε έλαφρά τά φθαρμένα τους σπακία.

Η κορία Ζάνγκ, ή μητέρα τής Κιλάρας καθόταν στο πρώτο φορείο. Άν και μόλις σαφανταριώ χρονιά, είχε κιόλας τά σημάδια τών γερατειών. Έπειτα από τους δύοδεκα γύρους υπό μα-γιόνγκ, έμοιαζε φυθερά κουρασμένη. Καθότανε δίχως σκέψη, ναρκωμένη, τόσο που δέν έπαιρνε είδηση ούτε τόν άντιο που έπαιζε που και ποδ μέ τήν κορυτίνα.

Άντίθετα, ή κόρη της, σέ μιά τρυμαρή διέγερση, σκεπτότανε τό μεγάλο γεγονός που τήν περιμένε. Αυτό τό μεγάλο γεγονός ήταν οάν ένα λαχταριστό αντικείμενο, κάπου μπροστά της, και τής θάμπωνε τό μάτια. Θα ήθελε νά τό πιάσει, μά ήξερε πώς τό σπαμάταγαν μόλις άπλωνε τό χέρι. Δέν ήξερε καν άν θα κατάφερνε νά τό άρπάξει, πάντως ήταν άπειροαισθημένη νά δοκιμάσει. Φοβόταν όμως μήν κάνει κάποια λαθησομένη κίνηση. Γι' αυτό δείλιζε ακόμα και δίαιιζε ν' αϊλιώσει τό χέρι. Μπρωθεμένες σκέψεις τή ζάλιζαν προκαλώντας της

πότε ένθουσιασμό και πότε άγιστία. Έμεινε έτσι ύπνικημένη στους συλλυγισμούς της, χωρίς νά δίνει καμιά προσοχή σ' ό,τι και νά γινόταν γύρω της, ώς τή στιγμή που το φορέιο πέρασε τήν είσοδο τού υπεικού και σταμάτησε μπροστά στή μεγάλη σάλα.

Όπως πάντα, προχώρησε πίσω άπ' τή μητέρα της και τή συνόδευε στό δωμάτιό της. Παρακολούθησε τήν ύπηρετρια που ξέντινε τήν κυρία της και τακτοποίησε ή έθια τά φορέματα της μέσ στό ντουλάπι. Ή κυρία Ζόνγκ, άφού φόρεσε μία παλιά μεταξωτή ρόμπα φοδωρισμένη μέ γούνα, έπεσε σέ μια κοιλαμένα πολυθρόνα.

«Άναρωτιέμαι γιατί έχω τέτοια χάλια.» έπτε μ' ένα στεναγμό

Ή κόρη της κάθισε σχεδόν άντίκρου της και της άπάντησε χαμονεμένως:

«Μαμά, έπαιξες πολύ άφρα μα-γιόνγκ. Είναι περίεργο πώς μόρφερές κιόλας νά φτάσεις τούς έθιδικα γάρους.»

«Εσύ πάντα μέ κατηγορείς γιατί παίζω, αλλά τί άλλο μπορώ νά κάνω σιάν ηλικία μου;» έπτε γεμίνοντας ή μητέρα της. «Νά επικαλούμαι τό Βοΐδα και νά τό ρέξω στές ψαλμωδίες όλη μέρα σάν τή γαυιά σου; Έγώ δέν μπορώ...»

«Δέ σέ κατηγορώ καθόλου. Ίέω μόνο πώς όταν παίζει πολύ κανείς, καταραζεται.»

«Τό ξέρω.» άπάντησε γλυκά ή μητέρα.

Ξαφνικά πήρε χαμπάρι τήν ύπηρετρια που είχε άπομείνει μπροστά στό ντουλάπι, μέ κατεβασμένο τό κεφάλι.

«Ψιγχορή Λί, πήγαινε νά πλαγιάσεις. δέν έχεις νά κάνεις τίποτα άλλο.»

Γνέφοντας κατακατικά, ή ύπηρετρια γύρισε νά φύγει. Ή κυρία της τήν ξαναφώναξε:

«Έτοιμοσες τό σάα;»

«Μάλιστα. είναι ζεστό πάνω στή δεγιέζα.» άποκρίθηκε πριν φύγει.

«Τί έλεγες;» ξανάρχισε ή μητέρα. «Α, ναι, είναι κουραστικό νά παίξει κανείς πολύ. Τό ξέρω, αλλά τό ίδιο μου κάνει έν κουράζομαι ή όχι. Έτσι κι άλλώς, μία άπραγη ζωή σάν τή δική μου, δέν έχει κανένο ένδιαφέρον. Κι άν ζήσει κανείς πάρα πολύ υπάρχει κίνδυνος νά κουράσει τους τριγυρνούς του.»

Έκλεισε τά μάτια και σταύρωσε τά χέρια της πάνω στό στήθος σά ν' άποκοιμώτανε. Η σιωπή πλάκωσε τό δωμάτιο, και δέν άκουγες παρά τό τίκ τίκ του ρολογιού. Η Κιθάρα ήθελε νά μιλήσει αλλά κατάλαθε πώς μ' αὐτή τήν κατάσταση δέν υπήρχε τρόπος νά πει ούτε λέξη, και σηκώθηκε για νά προτρέψει τή μητέρα της νά πάει στό κρεβάτι, μήπως κρυώσει εκεί δά. Μόλις σηκώθηκε ή Κιθάρα, ή μητέρα της άνοιξε τά μάτια και τής ειπε:

«Κόρη μου, βάλε μου ένα φλιτζάνι τσάι.»

Η Κιθάρα πλησίασε στό τραπέζακι, πήρε τήν τσαγιέρα που έκαιγε πάνω στό δεξιόζα, γέμασε ένα φλιτζάνι, και τό άκούμπησε σ' ένα σκαμνάκι δίπλα στό μητέρα της.

«Έλα μαμά.»

Μά αντί νά φύγει, έμεινε δρθια μπροστά της κοιτώντας τη μέ θέρμη. Είχε έρθει ή ώρα νά μιλήσει, και δέν τολμούσε νά προφέρει τά λόγια που άνέβαιναν στό χέιλη της.

«Κόρη μου, κι έσύ θά είσαι κουρασμένη, μπορείς νά πάς νά κοιμηθείς», ειπε γλυκά ή μητέρα.

Πήρε τό φλιτζάνι απ' τό σκαμνάκι κι ήπιε δυό γουλιές. Η Κιθάρα δέν τό κύνησε.

«Μαμά!» φώναξε τυφιερά.

«Τί συμβαίνει;» ρώτησε εκείνη, καρφώνοντας τό βλέμμα στό κόρη της.

«Μαμά,» άρχισε ή Κιθάρα μέ σκυμένο τό κεφάλι και παίζοντας μέ τόν ποδόγυρο του ρούχου της. «Μου ειπε ό δεύτερος ξάδερφός μου πώς του χρόνου τό σχολείο του θά δεχτεί και κορίτσια. Θά 'θέλα νά γραφτώ κι έγώ.»

«Πώς; Κορίτσια σέ σχολείο άγοριών; Κι έσύ θά γραφτείς

έκει;» φώναξε ή μητέρα τρομαγμένη, μήν πιστεύοντας τ' αϊτιά της.

«Ναί,» αποκρήθηκε ντραπαλά ή Κιθάρια, κι ύστερα πρόσθεσε:

«Δέν είναι τίποτα περίεργο. Το περίφημο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου έχει κιόλας τρεις φοιτήτριες. Έπίσης από Νανκίν, στη Ζανγκάη, υπάρχουν μικτά σχολεία.»

«Πού τραβάει ό κόσμος; Σά νά μήν ήταν αρκετό που φτιάξαν σχολεία για κορίτσια, τώρα παίρρισηκαν και μικτά.» άνυστέναξε ή μητέρα. «Όταν ήμουν νέα δέ γινόταν τέτοια τρελά πράγματα.»

Αξ και τήν περέρχουσιν μ' ένα κοινό παιγμένο νερό μ' αϊτιά τό λόγια. Σάπιανε άπογοητευμένη, μέ όχη κι άπελτισμένη. Ύστερα ξαναδούηκε τό κουράγιο της σιγά σιγά.

«Αέ ζοίμε πιά στην ίδια έποχή,» πρόσθεσε. «Έχεις μείνει πίσω πάνω από είκοσι χρόνια. Ό κόσμος έξελίσσεται από μέρα σέ μέρα. Η γυναίκα είναι κι αυτή άνθρωπινο πλάσμα, μέ τά ίδια δικαιώματα μέ τόν άντρα. Γιατί δηλαδή νά μήν μπορού νά σπουδάσει σέ σχολείο άγοριών.»

Η μητέρα της τή διέκυψε γελώντας:

«Δέ συζητώ μαζί σου μέ βάση τις θεωρίες, δέ θά μπορούσαι νά τό δούλο πέρα. Έχεις μορφωθεί τόσο που νά κλυρεις νά εκφωνήσεις λόγο. Θά βρεις επιχειρήματα μέσ στις διδάχαι σου για νά μέ κατατροπήσεις και θά πεις πως είμαι άπισθοδρομική.»

Η Κιθάρια γέλασε μέ τή σειρά της, κι είπε χαδιάρικα:

«Μωιά, κάνε μου αϊτό τό χατήρι! Στηνήθως μου έχεις εμπιστοσύνη, ποτέ δέ μου άρνήθηκες τίποτα.»

«Άκριβώς γι' αυτό έχω ύποσεί τόσες γελοίες επιθέσεις.» άπάντησε εκείνη πιο μαλακά. «Όστόσο δέ φοβάμαι τις κακογλοσσίες. Ναί, σου έχω εμπιστοσύνη. Θά σ' άπρηνα νά κάνεις ό,τιδήποτε... Όμως τότο δώ είναι πολύ σοβαρό! Πρώτα άπ' όλα ή γιαγιά σου θά ένιεντιωθεί, κι όλοι οι συγγενείς μας θά

βρούν θέμα για κουδέντα.»

«Μία τώρα μόλις δέν είπες πώς δέ φροιάσαι τις κομωγλωσιές;» Διαμαρτυρήθηκε ζωηρά ή κόρη. «Ή γιατίά ζει σ' ένα μοναστήρι Βουδιστιών, έρχεται μόνο μία δυό μέρες τό μήνα έδώ στό σπίτι. Άδιαφορεί για ό,τι μάς σημαίνει, κι άν εσύ πάρεις μάν άποφαση όπως τήν τελευταία φορά που μου έπέτρεψες νά πάω στό παρθενωγωγείο, ποιό λόγο θά έχουν ό σιγγενείς μας νά φέρουν αντίρρηση; Κι άν φλυαρήσουν, ήμεις ός κανουμε πώς δέν άκούμε.»

«Άλλοτε είχα κουράγιο.» είπε ή μητέρα έξουθενωμένη, έβλεπα από ένα λεπτό σιωπής. «Έέρασα. Δέν άντέχω πιά τά κουτσομπολιά τους. Θέλω νά ζήσω ήσυχια λίγα χρόνια χωρίς νά προκαλώ κοινούριους μαελάδες. Όπως ξέρεις, δέν είμαι από τίς μάνες που δέν παίρνουν ύπόψη τους τίς επιθυμίες των παιδιών τους. Ύστερα από τήν πρόκου θάνατο του πατέρα σου που μ' άφησε μόνη μαζί σου, εγώ φυρτώθηκα όλη τήν εϋθύνη. Δέν άφτρα νά σου άίσουν τά πόδια σ' έστειλα πολύ μικρή στό σπίτι του παππού σου, του πατέρα μου, για νά κάνεις κι εσύ μαθήματα μαζί μέ τους ξαδέλφους σου. Σέν βέλησες νά πάς στό παρθενωγωγείο, έγισ σου τό έπέτρεμμα. Κόιπα τήν τέταρτη ξαδέρφη σου, τήν κόρη τής πέμπτης θείας, δέν έχει δεμένα τά πόδια της; Καί μόλις καί μετά διας ξέρει λίγη γραφή. Ή τρίτη ξαδέρφη, ή κόρη τής πρώτης θείας σου, δέν παράτησε από καιρό τίς σπουδές της; Συγχαίτικά μέ τους άλλους, έγισ είμαι πολύ εντάξει άπέναντί σου.»

Σόπασε κοιμισμένη, μέ θλέποντας τήν όπελτιού της κόρης της, που ήταν έτοιμη νά όύλει τά κλάματα, δέν άντιζε νά κλείσει τήν κοιδέντα καί νά τήν άφήσει σέ τέτοιο γάλο, γι' αυτό συνέχισε στοιχηκά:

«Πήρανε νά πλαγιάσεις κόρη μου, έχουμε καιρό άπόμου μπροστά μας. Πηόκειται για τό έπόμενο κθινόπωρο, μέχρι τότε θά τά ξαναπούμε. Θά προπαθήσω νά βρισ μία λύση.»

Ή Κισάρια έγεννε καταφρατική, μέ σκυθριπό ήφος. Βγήκε

(επ' τὸ δωματίο, ἐξουθενωμένη, ἠύσασθε τὴν κεντροική σάλα καὶ μπήκε στὸ δικό της δωμάτιο. Δέν τὰ ἔχε μὲ τὴ μητέρα της, παρὰ τὴν ἀπογοήτευσή της. Ἀντίθετα τὴν εὐγνωμονοῦσε γιὰ τὴν καλοσύνη της.

Τὸ δωμάτιό της τῆς φάνηκε ἔρημο. Ὅλες οἱ ἐλπίδες της εἶχαν κάνει φτερά. Μιρουτά στὸ πυρτήρι τοῦ πατέρα της, στὸν τοῖχο, ἐνίσωσε τὰ μάτια της νὰ γεμίζουν δάκρυα. Ἐβόγαλε τὴ φούστα της καὶ τὴν ἔπλεσε στὸ κρεβάτι. ἔπειτα πλησίασε στὸ γραφεῖο, φρόνιξε τὴ λάμπα ἀπὸ κασσίτερο καὶ κάθισε σ' ἓνα τετράγωνο σκαμνί. Κάθη σ' ἓνα ξαφνικό φρόντισμα τῆς φλόγας μπόρεσε νὰ διακρίνει τὸν τίτλο τῆς ἐπιθεώρησης: *Καυοῖρια Γενεά*.

Τὴν ξεφύλλισε ἀφηρημένη, καὶ τυχαία διάβασε τὶς ἀκόλουθες φράσεις:

«Νομίζω πῶς τὸ πιὸ σημαντικό ἀπ' ὅλα εἶναι τὸ ὅτι εἴμαι ἓνα ἀνθρώπινο πλάσμα μὲ ἴσα δικαιώματα μαζί σου... Τουλάχιστον, προσπαθῶ νὰ γίνω... Δέ θέλω νὰ προσυπογράψω τὴ γνώμη τῆς μάζας... Ὅφρῖλω νὰ συλλογιστῶ ὅλα τὰ προβλήματα καὶ νὰ φροντίσω νὰ τὰ λύσω μὲ δική μου πρωτοβουλία.»

Ἦταν ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ «Κουκλόσπιτο», τὸ ἔργο τοῦ Ἰερν. Αὐτὰ τὰ λόγια πιάθηκαν μὰ ἀποκαίλινη γιὰ κρίση. Ὅλα ἔλαμψαν μπροστά της. Κατάλαβε πῶς τὸ σχέδιό της δέν ἦταν καταδικασμένο καὶ πῶς ἡ ἐπιτυχία ἢ ἡ ἀποτυχία ἐξαρτιόνταν ἀπὸ τὶς δικές της προσπάθειες. Τελικὰ ἡ ἐλπίδα ὑπῆρχε, καὶ ἦταν μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἴδια καὶ ὄχι στοὺς ἄλλους. Μ' αὐτὴ τὴ σκέψη ἡ μελαγχολία της διαλύθηκε. Ἀρπάξε ζωηρὰ ἓνα πινέλο γιὰ νὰ γράψει ἓνα σύντομο σημεῖωμα:

Μεγάλη ἀδερφή Χριστογελιστή,

Μόλις σήμερον πληροφορηθῆκα ἀπὸ τὸν ξάδερφό μου πῶς ἡ εἰδικὴ Σχολὴ Ἑθνῶν Γλωσσῶν ἀποφάσισε νὰ δεχθῆ καρίτσι ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο φθινόπωρο. Εἶμαι ἀποφασισμένη νὰ γκαυτώ. Ἐσὺ τί θὰ ἔλεγε; Θὰ ἠθελες νὰ εἰσαχθεῖς μαζί μου; Ἐί-

πίσω να μη δώσεις σημασία στη γνώμη των άλλων. Ότι και να συμβεί, πρέπει να αγωνιστούμε, ν' ανοίξει ο δρόμος για τις αδερφές μας που θ' ακολουθήσουν, και να δάλουμε το θεμέλιο για την εδύχια τους.

Άμα έχεις καιρό έλα να με δεις, θά σου πω λεπτομέρειες.

Ή μαμά θά χαιρεί να σε δει.

Κρυμμένο Λουλούδι.

Άφου τό ξαναδιάβασε, έβαλε ημερομηνία και πρόσθεσε με προσοχή τη μοντέρνα στίξη. Παρ' όλα όσα έλεγε ή μητέρα της, πώς τάχα «ένα γράμμα στη γλώσσα που μιλιέται ήγαινεί πολύ μακρότερο από ένα γράμμα στη γλώσσα που γράφεται, και είναι ανυπόφορο χυδαίο.» εκείνης τής ώραςε από καιρό να συντάσσει έτσι την άλληλογραφία της. Άλλωστε, τό προφορικό της στίλ ήταν διπλωμένο, ήξερε να χειρίζεται θητυμάσια τούς διάφορους γραμματικούς τύπους. Για να τό πετύχει αυτό είχε μελετήσει επίμονα τη στήλη της άλληλογραφίας στην έπιθεώρηση *Καινούρια Γενιά*.

6

Ό Ήλιος τού Καινούριου είναι τό πρόσωπο που ή Ήλιος τού Λαού κι ή Ήλιος της Νόησης αποκαλοΰσαν «πρώτο μεγάλο αδερφό.» Ήταν γεννημένος από την ίδια μάνα, έμνε στο ίδιο σπίτι μαζί τους. Ώστόσο ή θέση του ήταν διαφορετική: ήταν ή μεγάλος γιός από τόν κλάδο τους κι ή πιά μεγάλος έγγονός της οίκογένειας. Γι' αυτό, με τό που γεννήθηκε, ή μάρα του ήταν κιάλας καθορισμένη.

Προικισμένος άπως και τ' αδέρφια του μ' ένα όμορφο παρουσιαστικό, με μεγάλη έξυπνάδα, μεγάλωσε ανάμεσα στά χάδια των γονιών του και τούς επάίνους τού παιδαγωγού του. Όσοι τόν γνώριζαν προδύλεπανε γι' αυτόν ιιά λαμπρή σταδιοδρομία κι ιι γονείς του καμάγωναν από μέση τους που είχαν

φέρει σπόν κόσμο ένα πρότυπο παιδιού. Ήταν ο καλύτερος μαθητής στο κολέγιο κι ήρθε πρώτος στις εξετάσεις ύπερα από τα τέσσερα χρόνια των σπουδών του. Ή χημείο τόν ενδιέφερε ιδιαίτερα, κι ήθελε νά συνεχίσει τίς έρευνές του σέ κάποιο πανεπιστήμιό μέ καλή φήμη, στή Σανγκάη ή στό Πεκίνο, κι ύστερα νά πάει γι' ανώτερες σπουδές στή Γερμανία. Όμως ή τύχη τά έφερε αλλιώς. Ένώ ήταν ακόμα στό κολέγιο, πέθανε ή μητέρα του, κι ή πατέρας του παντρεύτηκε σέ δεύτερο γάμο μέ πρώτη ξαδέρφη τής γυναίκας του, πολύ νεότερη. Όλα άρχισαν ν' αλλάζουν, κάτι του έλειπε. Κατάλαθε πως τίποτα δέν άντικαθιστά τήν αγάπη τής μάνας. Του έμεινε όμως τό κυριότερο: τό μέλλον του, τό άρραίο του άνειρο, κι ύπήσχε κι ένα πρόσωπο πού ήταν άξιο νά τόν καταλαβαίνει καί νά τόν παρηγορεί. ή ξαδέρφη του διαμοσχηνά στή Όμίχλη. Τέλος, έφτυσε ή μέρα πού σι έλπίδες του γεμερίστηκαν άνελέητα. Μόλις άρχε πάρει τό δίπλωμά του, κι ενώ γούριζε σπεί τό θρόνυ θυμαμβεντικά μέ τό δίπλωμα στό χέρι, ύστερα από μέ γιοστή πού έγινε πρός τιμήν του από καθηγητές καί σιμμεθητές, τόν κάλεσε ή πατέρας του νά τού μιλήσει:

«Τέλειωσεσ τίς γυμνασιακές σπουδαιδές», τού είπε. Άποφάσισα νά σέ παντρέψω. Ό παππούς σου είνεσαι ν' άποκτήσει γρήγορο ένα δισέγγονο, κι έγώ επιθυμώ έναν έγγονό. Είσι σέ ηλικία ν' άποκατισταθείς. Βλέποντας έσένα παντρεμένο, θά δω νά πραγματοποιείται ή θαθύτερος πόθος μου. Χρόνια ολόκληρα έκανα δημόσιος υπάλληλος μακριά άπ' τήν πόλη μας, δέν έφτυσα μεγάλο κυμαόδεμα. Έχω όμως γιά τά άπαράτητα. Ή ηλικία μου μέ θαραίνει, έχω άνάγκη από ξεκούραση, κι έσύ θά μέ βοηθήσεις νά κυμαντώμεν τό προκλήματα του σπιτιού. Γι' αυτό σου χρειάζεται μέ καλή σίζυγος. Κανόνισα νά πάρεις μέ κοπέλα από τήν οίκογένεια Δί. Ό άρραδόνιας θά γίνει στίς δεκατρείς του έρχόμενου μήνα, είναι μέ ημερομηνία πού προσιωνίζει καλή τύχη. Μές στή χρονιά θά γίνει κι ή γάμος.»

Ὁ ἦλιος τοῦ Καινούριου ἄκουσε πρῶσεκτικά αὐτὰ τὰ ἐπιρροδόμενα λόγια, πού τὰ καταλόβαινε κι ἕστύου το νύημά τους ἐμοιαζε ἀκατανόητο. Δέν τόλμησε οὔτε νά κοιτάξει τὰ μάτια τοῦ πατέρα του, πού ἦταν ὅπως πάντα τρυφερά, οὔτε νά προφέρει ἔστω καί μιὰ λέξη ἀγανάκτησης. Οὔτε πού τοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό νά ἐπαναωτατήσῃ. Ἀρμέστηκε νά γνέφει καταπρατικά μέ τὸ κεφάλι, σέ ἐνδεεξη ὑπακοῆς. Μόλος ὅμως δροφθήκε σιὸ δωμάτιό του. ἔκλαιπε τὴν πόρτα, ριχτήκε πένω σιὸ κρεβάτι καί κρῦδοντας τὸ πρόσωπό του μέσα σιὰ σκεπάματα. ἔκλαιπε πικρά γιὰ τὸ χαμένο του ὄνειρο.

Κάτι εἶχε πάσει τὸ αὐτί του γιὰ ἓνα τέτοιο σχέδιο, μὰ καθὼς δέν τὸν εἶχανε πληρωφρῆσει ἐπίσημα τὸν ἴδιο, τὸ ἔδρισκε ἀποπυ νά ρωτήσῃ καί δέν τοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό πῶς ἐπρόκειτο γὰ τὸ πραγματοποιήουυν. Ἡ γοητευτική ἐμφάνισή του, ἡ ἐξυπνάδα του, οἱ σχολικὲς του ἐπιτυχίες, εἶχαν τραβήξει τὴν προσοχή πολλῶν ἀρχόντων πού ἐπιθυμοῦσαν νά τακτοκωήσουν τίς θυγατέρες τους. Πῆγαν κι ἦρθαν οἱ προξενητές. Ὁ πατέρας του, σέ συνεννόηση μέ τὴ δευτέρη μητέρα του, εἶχε διαλέξει δυὸ κοπέλες, χωρὶς νά μπορεῖ νά καταλήξῃ σέ μιὰ ἐπ' αὐτές. Οἱ μεσολαθητές πού εἶχαν ὀρίσει οἱ ἀπὸ οἰκογένειες, ἦταν τὸ ἴδιο σεδασπία πρόσωπα. Ἄλλος τρόπος δέν ἐπῆρχε λοιπὸν παρὰ νά τὸ ἀφήσει σιὴν τύχη. Ὁ πατέρας ἔγραψε τὰ δυὸ ὀνόματα σέ δυὸ κόκκινα χαρτάκια πού τὰ ἔκανε μπαλίτσες. Τίς ἀκούμπησε μπροστά σις ἐπιγραφές μέ τὰ ὀνόματα τῶν προγόνων κι ὑπερα ἀπὸ μιὰ θερμὴ προσευχὴ, ἄρπαξε τὴ μία. Ἐτσι ἀποφασίστηκε ἀπὸς ὁ γάμος. Μὰ ὁ νέος ἀπόψε τὸ ἔμαθε αὐτὰ, γιὰ πρώτη φορὰ. Ἐκεῖνος ἀπ' τὴ μεριά του, σχεδιάζε μὲχρι τότε ἓνα γίμο ὀπὸ ἀγάπη. Τὴν ξαδέφρη Κιάν τὴν ἀγάπαγε μ' ὄλη του τὴν καρδιά, κι ἦταν κάτι πού συνηθίζοταν πού σις μεγάλες οἰκογένειες, νά παντρεόονται μετὰ τὸν τους ξαδέφρη ἀπὸ τὸ ὄχι τῆς μητέρας. Μὰ ὁ πατέρας του διάλεξε γιὰ λογαριασμό του μιὰν ἀγνωστη ἀρραδωνιαστική. Ὁ γάμος ἔπρεκε νά γίνοι σύντομα. Δέ θὰ μπορούσε πῶ

νά συνεχίσει τὶς σπουδές του, κι ἡ κοπέλα πού θά παντρευόταν δὲν ἦταν ἡ δική του.

Τὴν ἡμέρα τοῦ ἀρραβώνα ἀφέθηκε νά τὸν μεταχειριστοῦν σάν μαριονέτα καί νά τὸν κανακεύουν οἱ δικοί του σάν κανένα πολύτιμο ἀντικείμενο. Ἐκανε ὅ,τι τοῦ ζητήσανε ἰσχυρὰ καί δέχως λήθη. Δέχτηκε ὅλες τὶς τυπικότητες σάν μιὰ ὑποχρέωση πού δὲν μποροῦσε νά τὴν ἀποφύγει. Τό βράδυ, σάν τέλειαικε ἡ κωμωδία, καταπονημένος, θυβίστηκε στὸν ὕπνο.

Ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἐγκατέλειψε τὴ χημεία κι ὅσα εἶχε μάθει πρὸ καλέγιο. Δὲν ξανάνοιξε τὰ βιβλία του, πού τὰ εἶχε κρύψει πρὸ βάθος μιάς βιβλιοθήκης. Τὸ ῥιζο στὸ γλέντι. Μισ-γόνγκ, Βέατρα, πιστό καί χίλιες δυὸ προετοιμασίες γιὰ τὸ γάμο, μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ πατέρα του. Μὲ τὸ κεφάλι ἀδειανό ἀπὸ σκέψεις, περιμένε παθητικά τὸν ἐρχομὸ τῆς νύφης. Ἐφτασε πρὶν κλείσουν καλὰ καλὰ ἔξι μῆνες. Γιὰ τὴ μέρα τοῦ γάμου, ὁ πατέρας του κι ὁ παππούς του ἔσπασαν πρὸ σπιτι ἀλόκληρη σκηνή γιὰ νά δοθεῖ μιὰ θιασερική παράσταση. Ἡ τελετὴ ἦταν πιὸ περίπλοκη κι ἀπὸ τοῦ ἀρραβώνα. Ὁ ἴδιος εἶχε ἓνα ρόλο πού τὸν ἐπαιξε τρεῖς μέρες συνέχεια, χωρὶς νά νιώσει οὔτε χαρὰ οὔτε λύπη, μόνον μιὰ κόπωση, καί μερικὲς στιγμὲς μιὰ μικρὴ ἔξαψη. Μά ἔτσι καί τέλειωσε ἡ παράσταση, δὲν γινότανε πια νά τὸ ρίξει στὸν ὕπνο. Δίπλα του θρέθηκε πλαγιοσομένη μιὰ ἀγνωστὴ κοπέλα κι ἔπρεπε νά συνεχίσει τὴν κωμωδία. Αὐτός ὁ γάμος ἔδωσε στὸν παππού του μιὰ μικρονύφη, μιὰ νύφη στὸν πατέρα του καί σὲ πολλοὺς τὴν εὐκαιρία γιὰ γέλιο καί χαρὲς. Ὁ ἴδιος, εἶχε τώρα μιὰ τριφυρὴ, ἀξιογύνητη σὺζυγο, ὀχι λιγότερο δημοφῆ ἀπὸ κείνη πού εἶχε διαλέξει. Γιὰ λίγο καιρὸ, ἔεχαπε τὸ ἄνευρὸ του, τὴν ἑλλη του ἀγάπη καί τὰ σχέδιά του. Ξεχνότανε μὲ τὰ χάρματα καί πέρασε ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ δωμάτιό του γιὰ νά κρατᾷ συντροφιά στὴ γυναίκα του. Ὅλοι οἱ δικοί του τὸν μακάριζαν, κι ὁ ἴδιος θαρροῦσε τὸν ἑαυτὸ του εὐτυχημένο.

Πέρασε ἔτσι ἓνας μῆνας. Ἐνα βράδυ, τὸν φώναξε ὁ πατέ-

ρις του και του είπε:

«Είσαι παντρεμένος άνθρωπος, πρέπει να κερδίσεις τώρα τη ζωή σου για να κάψουν πιά οι φλυαρίες. Σε έβρεφα μέχρι τώρα, σου έδωσα μια καλή στέγυο, νομίζω πως εκπλήρωσα το καθήκον μου σαν πατέρας. Τά ξηδα της οικογένειας άρκοϋν για να σε πτελω στη Σανγκάη να συνεχίσεις τις σπουδές σου, όμως δέν είσαι πιά ελεύθερος. Άλλωστε δέν έχει μοραστει άκώμα η κληρονομιά, κι όπως είμαι εγώ ο διαχειριστής, δέ θά 'θελα να σε εϋνοήσω εις δάρος τών άλλων. Δέ θά 'χεις κανένα κέρδος μέ τό να μένεις άπραγος στό σπίτι. Σου δρήκα μία θέση στην 'Εταιρεία Γενικού Έμπορίου του Σιτσουάν, ο μισθός δέ θά είναι και πολύ μεγάλος, θά είναι τό χαρτζιλίκι τό δικό σου και της γυναίκας σου. Δούλεψε καλά κι άσφαλώς θύ πάρεις προαγωγή. Άύριο άρχίζεις. Θά σε συνοδέψω. Δέν είναι και λίγες, σί μετοχές που έχωμε στην εταιρεία, κι είμαι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. Πολλοί συνάδελφοι σου είναι φίλοι μου. Θά σε βοηθήσουν.»

Τήν άλλη μέρα μετά τό πεσημεριανό φυγτό, ο πατέρας του τόν συμβούλεψε για τή στάση που έπρεπε να υιοθετήσει μέσα στην κοινωνία. Δυό φουρέια τους έφεραν μέχρι την πόρτα τών γραφείων διοικήσεως της εταιρείας. Σίστησαν τόν 'Ηλιο τού Κοινούριου στόν διευθυντή, τόν κύριο Χουάγκ, (λίγο πάνω άπ' τά σαράντα, μουπάκια, κορμί σκυφτό), στόν λογιστή κύριο Τσέν, (φάτσα γριάς), στόν ταμία κύριο Βάνγκ, μακρού κι αδύνατο σά στέκα, και σέ δυό τρία άλλα πρόσωπα χωρίς τίποτα ιδιαίτερο. Άσάντησε πολύ σύντομα στίς έρωτήσεις του διευθυντή, σά να 'λεγε τό μάθημά του. Παρ' όλο που τόν δέχτηκαν όλοι μέ εϋγένεια, ένιωθε πολύ διαφορετικός, και στόν τρόπο της όμιλίας, και στίς κινήσεις, και άναρωτιάταν έκπληκτος, πως μέχρι τότε είχε συναντήσει τόσο λίγους ανθρώπους αΐτου του είδους.

'Ο πατέρας του έφυγε άφήγαντάς τον μόνο, να τόν κατατρώει η άνησυχία λές και τόν είχανε έγκαταλείψει σέ κανένα

ερημονήσι. Δέν είχε τίποτα νά κάνει. Διὰ ὄρες καί περιουδερὰ ἔμεινε καθισμένος στό γραφεῖο τοῦ διευθυντή, παρακολουθώντας τίς συζητήσεις του μέ διάφορους ἐπισκέπτες Τελικά τόν θυρήθησαν:

«Μπορεῖτε νά γυρίσετε σπίτι σας.»

Χαρούμενος, σάν τόν φυλακισμένο ποιί μόλις βγήκε ἀπό τή φυλακή, φώναξε ἕνα φασεῖο γιά νά γυρίσει πιά σπίτι.

«Πιό γρήγορα, πιό γρήγορα,» φώναζε στους διαπύλους σ' ἄλλή τή δικαιοσύνη· τοῦ φαινόταν πῶς δέν ἔπαρχει πιό παύσιμο πράγμα ἀπό τήν οἰκογένεια.

Σάν ἔφτασε, πήγε νά δει πρώτα τόν πατέρα του πού τόν φρότισε ἕνα σωρό συμβουλές, ἴστερα τόν πατέρα του, πού ἔκανε κι αὐτός τό ἴδιο. Μόνο ἡ γυναίκα του τόν ἀνακούφισε μέ τίς πολλαπλές ἐρωτήσεις της. Τήν ἄλλη μέρα μετά τό πρῶτο, πήγε κατά τίς δέκα στήν ἐταιρεία, ὅπου τόν κράτησαν ὡς εἰς πέντε τό ἀπόγευμα. Εἶχε ὀκτώ του γραφεῖο, κι ἄρχισε νά ἐργάζεται μέ τίς ὀδηγίες τοῦ διευθυντή καί τῶν συνεργατῶν του. Ἔτσι, στά δεκαεπτά του χρόνια, ἔκανε τήν εἰσοδή του στήν κοινωνία μέ μεγάλα βήματα. Σιγά σιγά προσαρμόστηκε, ἔμαθε νέους τρόπους ζωῆς καί ἔχασε τίς γνωριμίες πού εἶχε κάνει στό κολλέγιο ἐκείνο τά τέσσερα χρόνια. Ὅταν πήγε γιά πρώτη φορά τό μισθό του πού ἦταν τριάντα πιάστρα, ἡ καμδιά του γέμισε χωρά καί λύση; ἦταν τά πρῶτα χρήματα πού κέρδιζε, ἀλλά ἦταν κι ἡ τιμή πωλήσεως τοῦ μέλλοντός του. Στό μεταξύ ὁ καιρός περνοῦσε μονότονος: ἀπό μήνα σέ μήνα ἔπαινε τά τριάντα πιάστρα του χωρίς νά νιώθει οὔτε χωρά οὔτε λύση.

Αὐτή ἡ ἀρχή ζωῆς, ἦταν ἀκόμα ἱσοφορητή. Κάθε μέρα ἔδλεπε τά ἴδια πρόσωπα, ἄκουγε ἀνήθεις κουβέντες, ἔκανε μιά μηχανική δουλειά, μιά γέφυρα τῶν ἦταν ὅλα εἰρηνικά. Οἱ συγγενεῖς του δέν ἀσχολοῦντουσαν μ' αὐτόν, καί τόν ἀπηναν νά ζεῖ ἡουχα μέ τή γυναίκα του. Ἐξί μήνες μετά τόν διορισμό του, πέθανε ὁ πατέρας του ἀπό μιά ἐπιδημία. Τότε ἔγινε ἐκείνος ἀρχη-

γός τῆς οἰκογένειας. Ἐπρεπε νά φροντίζει τῆ δεύτερη μητέρα του, τίς δυό ἀδερφές του πού μένανε στό σπίτι, τοῦς δυό ἀδερφοῦς του πού συνέχιζαν τίς σπουδές τους. Κι ἦταν μόλις εἰκοσι χρονῶ! Σάν τέλειωσαν οἱ διαδικασίες τῆς κηδεύειας, ἐμοιαζε νά ἔχει ξεχάσει ἑντελῶς τόν νεκρό. Μά στήν πραγματικότητα, τόν ἐαυτό του εἶχε ξεχάσει. Εἶχε ξεχάσει καί τό παρελθόν καί τά νύκτα του. Ἡρέμα πήγε στοῦς ἄμους του τίς οἰκογενειακές σκοτούρες. Τοῦς πρώτους μήνες δέν τό ἐνίπθε πολί ἴσχυρῶ τό φορτίο. Ὑστερα, διάφορα φίλη, ὄρατά καί ἀόρατα, ἄρχισαν νά ἐξακοντίζονται ἐναντίον του. Ἄλλα ἀστοχοῦσαν, ἄλλα τόν ἀγγίζαν. Κι ἔκανε μιά ἀνακάλυψη: πῶς ἀπό μιά πρόσσημη εἰρήνης καί ἀγάπης, ὑπῆρχαν μίσση καί ἀνταγωνισμοί ἀνάμεσα στοῦς δικούς του. Ἐκεῖνος ἔγινε ὁ στόχος ὅλων τῶν ἐπιθέσεων. Ἀγανακτοῦπε καί πάλευε, πιστεύοντας, καί μέ τό δίκιο του, πῶς ἔχει ὅση δύναμη χρειάζεται. Μά τό μόνο ἀποτέλεσμα στίς προσπάθειές του ἦταν ν' αὐξηθοῦν οἱ ἐχθροί του κι οἱ σκοτούρες του. Ἡ οἰκογένεια εἶχε τέσσερις κλάδους. Ὁ παλλοῦς ἀπόκτησε πέντε γιούς· ὁ δεύτερος πέθανε πολύ μικρός. Ἀνάμεσα στοῦς τέσσερις κλάδους πού ὑπῆρχαν τώρα, μόνυ ὁ τρίτος κλάδος, ἐκτός ἀπ' τόν δικό του, εἶχε καλές σχέσεις μέ τόν Ἥλιο τοῦ Κωνούριου. Ὁ τέταρτος κι ὁ πέμπτος θεῖος του ἦν τοῦ ἔδειχναν καί μεγάλη συμπάθεια· προπαντός ἡ τέταρτη θεῖα του, πού εἶχε προπύληθεῖ κάποτε, ὄν καί ὄχι σκόπιμα, ἀπό τῆ δεύτερη μητέρα του, δημιουργοῦσε ἄποῦλα φοβεροῦς μελάδες μέσα στήν ἔδρα του τήν οἰκογένεια. Κι ἡ πέμπτη θεῖα του, παρακινημένη ἀπό τήν τέταρτη, φερνότανε σπηνά πολῶ ἐχθρικά πρὸς τῆ μητέρα του. Χάρη στίς συντονισμένες προσπάθειες αὐτῶν τῶν δυό κυριῶν, ἀκούγονταν ἕνα σωρὸ κακεντρέχεις κουδέντες εἰς ὄφρος του μέσα στήν οἰκογένεια. Οἱ προσπάθειες του ἀποδαίναν μάταιες κι ἐνίπθε κατρασμένος: «Γιά ποιό λόγο νά ἀγωνίζομαι ὀδίακοπα;» σκεοτόταν. «Ἐκτός ἀπὸ τίς θεῖες μου, εἶναι καί ἡ Τσέν, ἡ κυλλοκίδα τοῦ παπποῦ. Αὐτές θά μένονν πάντα αὐτό

πού είναι, δέν μπορώ ἐγώ νά τίς αλλάξω. Γιατί νά δυσκολεθώ τά πράγματα καί νά ξεθεύω ὀδικο τίς δυνάμεις μου;»

Παραιτήθηκε λοιπόν ἔπ' τήν προσπάθεια νά τίς νικήσει καί τό ἔβαλε σκοπό του νά τούς γίνει εὐχάριστος. Τούς ἔδειχνε ἀπόλυτο σεβασμό, ἔπαιζε μαζί τους μα-γιόνγκ γιά νά τίς κάνει νά ξεχνιοῦνται, ἀνωλύμδανε τίς διάφορες ἀγωγές τους. Θυσίαζε δηλαδή ἕνα μέρος τοῦ χρόνου του γιά νά πετύχει λίγη ἡρεμία.

Ἡ μεγάλη του ἀδερφή πέθανε ἀπό φυματίωση. Ἐνίωσε ταυτόχρονα λύπη καί ἀνακούφιση: τό οἰκογενειακό φορτίο γινόταν λίγο ἐλαφρύτερο. Ὑστερα, ἦρθε στόν κόσμο τό πρώτο του παιδί. Ἦταν ἀγόρι. Ὁ νέος πατέρας παρολλήρουσε ἄπ' τή χαρά του. Νά λοιπόν πού εἶχε ἕνα γό, ἀπό τό αἷμα του καί τή σάρκα του. Ἕνα πλάσμα πού τό ἀγαποῦσε πάνω ἄπ' ὅλα. Μέ-ου ἄπ' αὐτό ἤ ἀπραγματοποιοῦσε τελικά τό ἄνευρό του. Ἡ εὐ-τυχία τοῦ γιοῦ του ἤ ἦταν καί δική του. Αὐτές οἱ σκέψεις τόν παρηγοροῦσαν. Τή θυσία του δέν τήν ἔδλεπε πιά ἀνώφελη, εἶ-χε κούλας τήν ἀνταμοιβή του.

Τότε ἀκριδῶς ξέσπασε τό κίνημα τῆς 4ης Μαΐου. Τά φλογε-ρά ἄρθρα τῶν ἑφημερίδων θύμισαν στόν Ἕλλη τοῦ Καινού-ριου τήν ἐφηβεία του. Κι αὐτός ὅπως καί τ' ἀδέρφια του διά-δαζε ἀπληστα τά νέα τοῦ Ηεκίνου πού τά δημοσίευαν οἱ κα-θημερινές ἑφημερίδες κι ὕστερα τά νέα ἀπό τήν ἀπεργία πού ἔκαναν στίς ἀρχές Ἰουνίου οἱ μικρότεροι στή Σανγκάη καί στό Νανκίν. Τά καθημερινά φύλλα τῆς πόλης περιθέτανε ἀποσταύματα ἀπό τήν *Καινούρια Γενιά* κι ἀπό τήν *Ἐβδομη-δαία Κριτική*. Ἀπό τό Πρακτορεῖο γιά τήν κυκλοφορία τῶν κινεζικῶν καί ξένων βιβλίων, καθῆς κι ἔπ' τό μοναδικό δι-δλοπωλεῖο πού πούλοῦσε μοντέρνα ἔργα, προμηθεύτηκε τό τελευταῖο τεῦχος τῆς *Καινούριας Γενιάς* καί δύο ἢ τρία φύλλα τῆς *Ἐβδομαδιαίας Κριτικῆς*. Σά στίβα κάθε λέξη ξίναδε τό τρία ἀδέρφια. Οἱ πρωτότυπες ἰδέες, αἱ καυτές φράσεις, τούς παρότρυναν μέ ἀκατανίκητη δύναμη, τούς ἔπειθον χωρίς νά

τούς αφήνουν περιθώρια γιά νά σκεφτούν. Ἄγοραζαν ὅλες τίς ἐπιθεωρήσεις ποὺ θρόσκανε. Κάθε θρόδη δικάδαζαν, χωρὶς κἀν νά σταθεῖ τὸ μάτι τους στή ρουμπρίκα «Ταχυθρόμος.» Καμιά φορὰ κοιδέντιαζαν μεταξὺ τους τὰ προβλήματα ποὺ εἶχαν ἐρθεῖ στήν ἐπιφάνεια. Οἱ ἀπόψεις τοῦ μεγαλύτερου ἦταν λιγότερο ἀκραίες ἀπὸ τῶν ὄσῳ ἄλλων. τοῦ τοῦ θίχονταν, θεωρώντας τον ὀπαδὸ τῆς «φιλοσοφίας τῶν ὑποκλίσεων». Ἐκεῖνος δήλωνε πὺς εἶναι θιασώτης τῆς «μὴ ἀντιστάσεως» τοῦ Ἰολστόι· γιά νά ποῦμε τὴν ἀλήθεια, δέν εἶχε μελετήσει ποτέ τὸ θέμα μέσα στὸ ἴδιο τὸ κείμενο, κι ἀπὸ τὸν Ἰολστόι δέν ἤξερε ἄλλο παρὰ τὴν «Ἱστορία τοῦ Χαζού Ἰθάν».

Ἢ «φιλοσοφία τῶν ὑποκλίσεων» καὶ ἡ «μὴ ἀντίσταση» τὸν θύλευσαν ἀρκετὰ. Συμβιβάζανε, χωρὶς σιγασίσεις τίς θεωρίες τῆς Κανονικῆς Γενιᾶς μὲ τίς πρᾶγματικές συνθήκες στή ζωὴ τῆς οἰκογένειας, τοῦ πρόσφεραν μιά παρηγοριά, ἀπὸ τὴ μίε μεριά μπάζοντάς τον στὶς νέες ἰδέες, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἐπιτρέποντάς του νά σέβεται τὰ παλαιοκαιρινὰ ἔθιμα, ἀίχως νά ασατίζει μ' αὐτὴ τὴν ἀντίφαση. Ἐτσι ἀπέκτησε μιά διπλὴ προσωπικότητα: στήν κοινωνία, στὸ σπίτι του, ἀξιὸς ἀντιπρόσωπος τῆς παράδοσης· μὲ τοὺς ἀδερφοὺς του, νεαρὸς πολίτης τῆς καινούριας ἐποχῆς. Γιά τοὺς μικρότερους, αὐτὴ ἡ συνταγὴ ἔμενε ἀκατανόητη, καὶ συχνὰ τὰ δάζαν μαζί του. Δεχότανε ὄσα τοῦ λέγανε καὶ συγχρόνως συνέχιζε νά καταδροχθίζει βιβλία κι ἐφημερίδες γιά νά εἶναι ἐνήμερος πάντα, διατηρώντας τὸν παλιὸ τρόπο ζωῆς.

Ὁ γιὸς του μεγάλωνε, ἠπυνοῦλαγε, ἔκανε τὰ πρῶτα του βήματα, ἔλεγε τὰ πρῶτα λόγια. Σ' αὐτὸ τὸ πανέξυπνο παιδί εἶχε τοποθετήσει ὅλες του τίς ἐλπίδες.

«Αὐτὸ ποὺ ἠθέλω νά κάνω,» ἔλεγε, ἀπὸ μέσα του, «αὐτὸ ποὺ δέν μπόρεσα νά πραγματοποιήσω. θά τὸ πετύχει αὐτὸς στή θέση μου.»

Δέ θέλησε νά τὸν ἐμπιστευτεῖ σέ παραιμᾶνα, ἡ γυναῖκα του τὸν θῆλασε. Αὐτὸ, γεγονός χωρὶς προηγούμενο στὸν κύκλο

τους, ξεπάρμιε ολόκληρη σκάνδαλα. Μέ τή θεϊκαίτητα πώς πηδύκεται γιά τά καλό τοῦ παιδιοῦ, καί μέ τήν ἐπιστήριξη μιᾶς γυναίκας μέ κατανόηση, τά ἔδωλε πέρα Κάθε βράδυ, ἡ Λί πλάγαζε πρώτη μέ τό μοῦρό. Σάν πήγαινε στό κρεβάτι του ὁ "Ἥλιος τοῦ Καινούριου κοίταζε μέ ἔκσταση τό ἀθέω πρόσωπο τοῦ γιοῦ του πού εἶχε ἀπυκνιμηθεῖ στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας του. Μέ ἀπειρη τρυφερότητα ἔσχυθε νά φιλήσει τά ὄμορφα μαγοιλάκια, μοιρομυρίζοντας λόγια μετροδεμένα, ἄπως μοιρομυρίζει τή νερά τῆς πηγῆς, πού ἐκφορᾶζανε τήν εὐγνωμοσύνη του, τήν ἐλπίδα του, καί τήν ἀγάπη. Δέν ἤξερε πώς ἄλλοτε, ὅταν ἦταν κε αὐτός μικρό παιδί, εἶχε δρέψει τήν ἴδια τρυφερότητα, εἶχε ἀκούσει τά ἴδια λόγια φορησιμένα ἐλπίδες, εὐγνωμοσύνη καί ἀγάπη.

7

Τίς Κυριακές, ὁ "Ἥλιος τοῦ Καινούριου πήγαινε στό γραφεῖο ἄπως καί τίς ἄλλες μέρες, γιατί ἡ ἐταιρεία δέν εἶχε καθιερώσει τήν κυριακάτικη ἀργία.

Ἐξαινή τήν ἡμέρα, μετά ἴσπυ κείνον, ἐξτασεν καί τά δυό ἀδέρφια του, πού τό εἶχαν πάθει συνήθεια νά περνοῦν τό ἀπομειήμερο τῆς Κυριακῆς μέ τό μεγάλο τους ἀδερφό. Μόλις εἶχαν ἀγοράσει καινούρια βιβλία, καί πού εἶχε πιά καθιερωθεῖ. Ἡ ἐταιρεία διηύθυνε ἕνα τεράστιο συγκρότημα ἀπό διάφορα καταστήματα καθώς κε ἕνα μικρό σταθμό ηλεκτρικοῦ πού τροφοδοτοῦσε μέ ρεῦμα τή σκεπαστή ἀγορά καί τά μαγαζιά τῶν γειτονικῶν δρόμων. Ἡ διοικητική ἔδρα βρισκόταν στά ἴδια κτίρια μέ τή σκεπαστή ἀγορά. Ὁ εἰδικός βιβλιωπώλης γιά τά μοντέρνα συγγράμματα, κρατοῦσε ἕνα μαγαζάκι στήν ἀριστοτέλη πτέρυγα. Οἱ σχέσεις του μέ τούς τρεῖς ἀδερφοὺς εἶχαν γίνει πάρα πάλυ φιλικές.

οΦέρανε ἐλάχιστα ἀντίτυπα ἀπὸ τή τελευταία τεύχος τῆς

Καινούριας Γενιάς» όταν φτάσαμε, έμενε μόνο ένα και έσπευσα να τό άγρυψώσω. Λέγο ακόμα και θά τό έπαιρνε κανένας άλλος. Πιώς ξέρει πόσων κειρά θά έπρεπε να περιμένουμε γιά να τό διαβάσουμε.»

Μιλώντας ο Ήλιος τής Νόησης, βολέντηκε σε μία πολυθρόνα κοντά στο παράθυρο. Χαμογελώντας εύχαριστημένος, άνοιξε την επιθεώρηση, ένα δεκαεξαεπίδου, κρατώντας τη με προσοχή. Ο Ήλιος του Καινούριου πού ξεφύλλιζε ένα λογιστικό διδλλίο, άποκρίθηκε κάπως άφηρημένα:

«Είχα παραγγείλει στον βιβλιοπώλη μας να μου κρατήσει με κάθε θυσία ένα αντίτυπο όπο όλες τίς καινούριες δημοσιεύσεις πού παραλαμβάνει.»

«Οί παραγγελίες σου είναι άχρηστες, του ζήτησαν πολλοί και μάλιστα παλιού πελάτες. Αυτή τή φορά παρέλαβε μόνο τρία δέματα και τά πούλησε όλα σε λιγότερο όπο δύο μέρες.» άπάντησε ο μικρός, κι άρχισε να διαβάζει ένα ένδιαφέρον άρθρο πού πήρε τό μάτι του.

«Σύντομα θά φτάσουν και τά άλλα αντίτυπα.» μπήκε στη μέση ο Ήλιος του Λαού: «ό βιβλιοπώλης με θεάωσε πώς τά ταχυδρομικά δέματα είναι στο άράμη. Τά τρία πρώτα ήταν τά επείγοντα.»

Σηκώθηκε γιά να πάρει πάνω όπ' τό γραφείο ένα τεύχος τής Νέας Κίνας και γύρισε στη θέση του. Καθόταν στην καρέκλα δεξιά, κοντά στον τοίχο, όπου υπήρχαν πλάι πλάι τρία τραπέζια και δυό τσαγιέρτες. Από τό παράθυρο τον χώριζε μόνο ή γυριστή πολυθρόνα του μεγάλου του άδερφού. Κανένας δε μίλαγε. Τό μόνο πού άκουρόταν ήταν τό κροτάλιωμα του άδουκα. Ένας ήλιος γλιτός, χειμωνιάτικος πέρναγε πλάγια μέσα όπ' τίς μπλέ κουρτίνες του παράθυρου. Από τό γραφείο, άκούσανε κάποια θήματα πού διέσχιζαν την είσοδο κι άμέσως μετά τραβήχτηκε ή κουρτίνα κι ένας ψηλός, αδύνατος νεαρός μπήκε μέσα.

«Σπαθί του Νέφους!» φώναξε γελαστά ο μεγάλος.

Ὁ μοικαπεφίρης, πού τό ἄνομά του ἦταν Τσέν-Σπαθί τοῦ Νέ-
φους, χαιρέτησε τοὺς τρεῖς ἀδερφοὺς καί κῆθισε κοντά στόν
Ἥλιο τοῦ Λαοῦ ἀφοῦ πήρε τήν Ἐφημερίδα τοῦ Πολίτη, πού
εἶχε κυκλοφορήσει ἐκεῖνη τήν ἡμέρα. Διάδασε στά γρήγορα τά
τοπικά νέα καί ἀκούμπησε τό φύλλο στό τραπεζάκι τοῦ τσα-
γιοῦ, καθώς ἀπευθυνόταν πρὸς ὀπίστανό του:

«Ἀρχισαν οἱ διακοπές σας!»

«Τέλειωσαν τὰ μαθήματα» οἱ θητάσκις ἀρχίζουσι τήν ἐργά-
μενη ἐξιδουμάδα» ἀπάντησε ξερά ἐκεῖνος καί θυτίστηκε στήν
ἀνάγνωσι.

«Θαορῶ πῶς ἀπόψε, ἡ Ὀμοσπονδία τῶν σπουδαπῶν δίνει
μιὰ παράσταση στό θέατρο Ἀφθονία τῆς Ἀνωξης.» συνέχισε
τήν κουδέντα ὁ ἐπισκέπτης. «Οἱ εἰσαράξεις θά διατεθοῦν γιά
τήν ἰδρυση ἑνός λαϊκοῦ σχολείου.»

«Ἐτσι εἶναι», εἶπε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ, στόν ἴδιο τόνο, μέ τό
κεφάλι ἐλαφρά σηκωμένο. «Δέν ἀσχολήθηκα καθόλου. Δέν εἶ-
μαι σίγουρος πῶς τό ἀνεβάξει ἡ Ὀμοσπονδία ἢ μόνο δυό τρία
ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα.»

Πραγματικά, πολύ λίγο τῶν ἐνδιαφέρανε αὐτέξ οἱ θραυτη-
ριότητες. Πήγαινε στό σχολεῖο μόνο καί μόνο γιά τὰ μαθήμα-
τα, κι ὑπερεν γύριζε στό σπίτι. Κι ἂν δέχτηκε τό ρόλο τοῦ γαι-
τροῦ Αἰδση στό Νησί τῶν θησαυρῶν, ἦταν ἐπειδή τόν κίεσε
ὁ καθηγητής του τῶν Ἀγγλικῶν.

«Δέ θά πάτε!» συνέχισε ὁ ἐπισκέπτης. Νομίζω πῶς παίζουσι
τόν Γάμο καί τό Κουκλόσπιτο. Δέ θά ἔναι κι ἄσχημα.»

«Εἶναι πολύ μακριά, ἔχουμε πολύ δουλειά τώρα μέ τίς ἐξετά-
σεις, καί δέν ἔχουμε καμιά ὀρεξη νά πάμε στό θέατρο.» ἀπο-
κρίθηκε ὁ Ἥλιος τῶν Λαοῦ, χωρίς κίτν νά σηκώσει τό κεφάλι
του αὐτήν τή φορά.

«Ἐγώ θίξ ἤθελα νά πῶ, εἶναι κιελά καί τὰ δυό ἔργα.» μπη-
κε στή μέση ὁ μεγάλος ἀδερφός πού ἔκανε λογαριασμούς μέ τά
απαλάκια τοῦ ἀξιακι. Κρίμα πού δέν ἔχω καιρό.»

«Μπ καί νά εἶγες καιρό, εἶναι πιά ἀργά.» εἶπε ὁ μικρός, πού

μόλις τέλειωσε τό άρθρο κι άκούμπησε τήν επιθέωρηση στό γόνατό του.

Ό έπισκέπτης, μέ κατεβασμένο τό κεφάλι, ξαναπήρε τήν έφημερίδα και τήν ξεφόλλισε άφηρημένα.

«Σπαθί του Νέφους, έξακολουθείς νά δίνας μαθήματα στους Βάνγκ; Γιατί δέν μάς ήμνες τόσον καιμό; πώς πάει ή υγεία σου;»

Ό μεγάλος, πού είχε τελειώσει τούς λογαριασμούς του, πρόσθεξε τήν άμηχανία του νέου και τόν ρώταγε μέ πολύ φιλική διάθεση.

«Έίχα άρπάξει ένα κρουλόγημα», άπάντησε εκείνος· «ήμουν άρρωστος πολλές μέρες, τώρα είμαι έντελώς καλά. Συνεχίζω νά δίνω μαθήματα, και μάλιστα συνάντησα εκεί στους Βάνγκ, τή δεσποινίδα Κιθάρα.»

Είτε ήταν μπροστά ή κοπέλω είτε όχι, εκείνος τήν άποκαλοῦσε πάντα δεσποινίδα Κιθάρα. Είχε μακρινή συγγένεια μέ τήν οικογένεια Γκάο. Άνήκοντας στήν ίδια γενιά μέ τούς τρεις άδερφούς, αλλά λίγο μικρότερος άπ' τόν πρωτότοκο, είχε τή σιγήθειω νά τόν φωνάζει «μεγάλο άδερφό» όπως και τ' άδέρφιμα του. Είχε μείνει όρφανός πολύ νωρίς και τόν μεγάλωσε ένας θείος του. Όταν τέλειωσε τό γυμνάσιο, δέν είχε πιά μέσα νά συνεχίσει μέ άνώτερες σπουδές, και χρειάστηκε νά θρει κάποιο τρόπο νά κερδίσει τή ζωή του. Γι' αυτό έδινε μαθήματα άγγλικών και μαθηματικών στό παιδιά των Βάνγκ. Οι Βάνγκ, συγγενείς τής κυρίας Ζάνγκ, έμειναν στό ίδιο κτίριο μέ κείνη, κι έτσι τό Σπαθί του Νέφους είχε συχνά τήν ευκαιρία νά συναντάει τήν Κιθάρα.

«Είσαι κατάχλωμος, έχεις άδυνατίσει, ποτέ δέν ήσουν πολύ γερός, πρέπει νά φροντίσεις τήν υγεία σου», είπε ό μεγάλος τρυφερά.

«Έχεις δίκιο, μεγάλε άδερφέ, τό ξέρω.» άπάντησε συγκινημένος ό έπισκέπτης.

«Και γιατί πάντα βτσι σκεθιωτής;»

Τό Σπαθί τοῦ Νέφους χαμογέλασε, ἀλλά ἦταν ἀλοφάνερο πῶς τό χαμόγελο ἦταν θρασμένο.

«Πολλοί μού το ἔβλεπαν αὐτό, ἀλλά ἐγώ δέν τό καταλαβαίνω. Ἴσως νά ἀφείλεται στήν κακή μου ὑγεία. Ἴσως πού ἔχασα πολύ μακρός τούς γονεῖς μου.»

Τά χεῖλιά του κροτάλιασαν, ἐμοιαζε ἐπιθυμῶς νά κλύψει.

«Πρέπει νά γυμνάξῃσαι πολύ. Τί νόημα ἔχει νά σκέφτεσαι δυσάρεστα πράγματα;» ἔκανε ὁ διπλανός του.

Πρῶν τελεώπει τή φράση του. ἀκούστηκαν θῆματα ἀπ' ἔξω· μιά φωνή γυναικεία φώναξε:

«Μεγάλε μου ξάδερφε!»

«Εἶναι ἡ ἀεταρινός Κιθάρα.» μουραούρισε ὁ μουσαφίρης. καί τό πρόσωπό του φωτίστηκε.

«Περάστε, σάς παρακαλῶ.» φώναξε ὁ μέγας καί σηκώθηκε ἀμέσως.

Ἡ κουρτίνα τραβήχτηκε, καί ἡ Κιθάρα μέ τή μητέρα της μπήκαν μέσα. καθῶς καί ὁ Ζάνγκ ὁ Ἄξιος, ὁ ἑπιτέτης τους, πού ἀποσύρθηκε ἀμέσως. Ἡ κοπέλα φοροῦσε ἀνοιχτοκράσινη μεταξωτή μπλούζα καί μπλέ φούστα. Τά μαλλιά της, χτενισμένα ἔτσι ὥστε νά σκεπάζουν τ' αὐτιά, πλαισιώνοναν ὑπέροχα τό ὄβελό πρόσωπό της. Γαϊταναφροῖδα, μέ πεταχτή μυτούλα, εἶχε καί μάτια ἐξαιρετικά λαμπρὰ πού ἀκτινοβολοῦσαν μίε ζεστασιά πού φώτιζε ἀκόμα περισσότερο τό πρόσωπό της.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ καί ὁ διπλανός του σηκώθηκαν γιά νά προσφέρουν τίς θέσεις τους, καί πῆραν τίς καρέκλες πού ἦταν ἀντίκρου στό παρὰθυρο, ἐνῶ ὁ μέγας ἀπ' τ' ἀδέρφια χτύπησε τό κουδούνι καί ἔφεραν τό τοῦ σέ δυό κοῦπες σκεπασμένες μέ καπάκι. Ἀφ' οὗ φλυαρήσε γιά λίγο, ἡ κυρία Ζάνγκ γύρισε στόν Ἥλιο τοῦ Καινοῦριου:

«Καλέ μου μέγαλε ἀνεψιέ, ἔμαθα πῶς στή «Νέα Εἰδημερία» παραλάμβανε μπόλινο ἔφρασιμο· θά ἴθελαι δυό τρία μέτρα, ὑπάρχει τίςτοιτα καλό;»

«Ἐχουν μεγάλη ποικιλία. Εἶναι μόλλινα.»

«Τότε μπορείς να με συνυδέψεις; Θέλω να ριξω μιά ματια.»

«Εύχαρίστως θεία μου. πάμε τώρα;»

«'Αν είσαι ελεύθερος. πάμε.»

«'Εντάξει. θά γυρίσουμε σ' ένα λεπτό.»

Ὁ μεγάλος ἀδελφός τράβηξε τὴν κουρτίνα γιὰ νὰ περάσει ἡ θεία του καὶ ἔβηκε πίσω της.

«Τί διαβάζεις ξαδερφούλη;» ρώτησε ἡ Κιθάρα.

Ὁρθία μπροστά στο γραφεῖο, κοίταζε τὴν ἐπιθεώρηση ποὺ κριτοῦσε ὁ ξάδερφος της.

«Τὴν Καινοίγια Γενιά, εἶναι τὸ τελευταῖο τεύχος.»

Κράταγε τὸ φυλλάδιο σφιχτά, σὸ νὰ ἴκανε θησαυρὸς.

«Μὴ φοβάσαι.» τοῦ εἶπε γελυστά, «δὲ θά στήν πάρω μὲ τὰ ζόρι.»

«Ξαδέσφη Κιθάρα, θές νὰ ριξεις μιά ματιά στο Νέα Κίνα;» προθυμοποιήθηκε γελώντας ὁ Ἥλιος τῶν Λαοῖ.

Ὁ μικρὸς ἀμήχανος ποὺ τὸν εἶχαν πάρει χιμεῖοι, φώναζε τείνοντας τὴν ἐπιθεώρηση:

«'Ελα, διάβασε, διάβασε. Γιὰ νὰ μὴν πείς πὼς τὴν κρατάω πᾶ νὰ ἴτανε κανένα θαῦμα.»

«Διαβάστε ἐσεῖς πρώτα.» εἶπε ἐκείνη στὰ δυὸ ἀδέρφια: «καὶ κάντε γρήγορα γιὰ νὰ μοῦ τὰ δανείσετε μετὰ.»

Ὁ μικρὸς συνέχισε τὸ ὄρθρο ποὺ διαβάζε κι ἔστερα ρώτησε:

«Σὰν χαρούμενη μοῦ φαίνεσαι σήμερα. Ξαδέσφη Κιθάρα μήπως πέτυχες τὸ σκοπό σου; Ἡ Ὀξία μου συμφώνησε;»

«Δὲν ξέρω γιατί εἶμαι στὰ κόρμα μου. Ὅσο γιὰ τὸν σκοπὸ μου, δὲ μὲ νοιάζει καὶ τόσο ἂν συμφωνεῖ ἡ μαμά ἢ ὄχι. Ἐγὼ μόνη μου πρέπει νὰ τὸ ἀποφασίσω. Μὲ τὴν ἐλεύθερη βούλησή μου, ὀκρινθῶς ὅπως κι ἐσύ.»

Εἶχε καθίσει στὴ θέση τοῦ μεγάλου καὶ ξεπύλιζε ἀφηρημέ να τὸ λογιστικὸ κατάστηχο.

«Μηράβω.» ἔκανε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ μὲ θαυμασμό. «Εἶμαι σωστὸ μοντέρνο κορίτσι!»

«Μήν κοροιδεύεις.» είπε εκείνη χαμογελώντας.

«Υστερα, ουδ'αρεύνοντας πρόσθεσε»

«Σὰς ἀναγρῆλιν εἶνα νέο, σπουδαῖο νέο: ἡ θεῖα σας ἡ Τσιάν γύρισε.»

Πραγματικά ἦσαν σπουδαῖο νέο. Ὅλοι ἐσήτησαν αὐτή.

«Ἄρα γύρισε κι ἡ ξαδέρφη μας, ἡ Διαμασκηλιά στήν Ὀμίχλη.» πετάχτηκε ὁ μικρός.

«Κι αὐτή γύρισε. Παντρεύτηκε καί σ' ἔνα χρόνο χήραψε. Κι ὅπως δὲν τῆς φέρονταν καλά τὰ πεθερικά της, πῆγε πάλι στή μητέρα της. Τώρα εἶναι κι οἱ δύο τους στήν πόλη.»

«Πῶς τὸ ξέρεις, καί μάλιστα μέ τόσες λεπτομέρειες; Ποῦ τὸ μάθες;» ρώτησε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ κοιτώντας τὴν κοπέλα κατὰπληκτος.

«Ἦρθε χθὲς στὸ σπίτι μου.»

«Ἦρθε σπίτι σου; Εἶναι ὅπως πρὶν;»

«Εἶναι λιγότερο φρέσκια, ἀλλὰ πιά ὁμορφη, κι ἔχει ἀδυνατίσει λιγάκι. Τὰ μάτια της, πάντα λαμπερά, σὰ νὰ κρῖθουν πολλά. Φοβήθηκα νὰ τῆς θυμίσω τὰ παλιά. Μοῦ μίλησε κυρίως γιὰ τίς συνήθειες τοῦ Χιμπίν, τῆς ἰδιαίτερης πατρῖδας τοῦ ἄντρα της ποῦ πῆθανε, καί γιὰ τὴ σημερινή της κατάσταση. Δὲν ἀναφέρθηκε καθόλου στὴν μεγάλο σας ἀδερφό.»

Καί κιὸ εὐθυμε τώρα, ρώτησε ἡ Κιθάρρα:

«Πῶς αἰσθάνεται τώρα ὁ μεγάλος μου ξάδερφος;»

«Ἔχω τὴν ἐντύπωση πὺς τὴν ἔχει ξεχάσει ἀπὸ καιρό.» εἶπε ἀδιύτακτι ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ. «Ποιὸ δὲν τὸν ἄκουσι ν' ἀναφέρει τὸ ὄνομά της. Εἶναι εὐτυχημένος μέ τὴ γυναῖκα του.»

Ἡ Κιθάρρα μοιρολόησε σιγνημένη:

«Ἐκείνη ὁμως δὲν τὸν ἔχασε καί τόσο εὐκολα. Καί μόνο ποῦ τὴν κοίταξα ἀπὸ μάτια, μάντευμα πὺς τὸν σκέπτεται πάντα. Ἡ μαυιά μοῦ ἐπαγόρευσε νὰ τὸ πῶ στὸν ἀδερφό σας.»

«Στὸ βίβιο δὲν ἔχει καί ὅση σημασία.» εἶπε ὁ μικρός. Ἔτσι κι ἄλλως ἡ ξαδέρφη μας κι ἡ μητέρα της δὲν πρόκειται νὰ ῥθουν πὸ σπίτι. Λέ θὰ ἔχουν λακτόν τὴν εὐκαιρία νὰ συ-

ναντηθούν. Ὁ ἀδερφός μας τὴν ξέχασε αὐτὴ τὴν ἱστορία. Τί νὰ φραδῆθοῦμε;»

«Νομίζω πὼς καλὸ εἶναι νὰ μὴν τοῦ ποῦμε τίποτα.» εἶπε ὁ μεγαλύτερος. «Ἄν ἔχει ξεχάσει, εἶναι ἀνώφελο νὰ τὸν κάνουμε νὰ τὰ ξαναθυμηθεῖ. Καί μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι δέδικαιος ὅτι ἔχει ξεχάσει.»

«Ναί, καλύτερα νὰ μὴν ποῦμε τίποτα.» συμφώνησε ἡ κοπέλα.

Τὸ Σπαθὶ τοῦ Νέφους καθότανε σὲ μιὰ γωνιά τοῦ γραφείου, μὲ κάπνιστρο τὸ πρόσωπο. Ἐδειχνε σὰ νὰ 'θελε νὰ πει κι αὐτὸς μιὰ κουβέντα κι ἔκανε νὰ σιλέψει τὰ χεῖλια του, μὰ ἴσως δὲν ἔβγαψε. Κοίταζε τὸ κορίτσι χωρὶς νὰ χάνει λέξη ἀπ' ὅσα ἔλεγε. Ἐνῶ αὐτὴ ἔμοιαζε ν' ἀγνοεῖ τὴν παρουσία του. Ἐκεῖνος πάλι ἔριχνε ζηλιάρικες ματιές στὰς δικὸ ἀδερφούς. Ἀνασπατωμένος ἀπὸ τὸ νέο ποῦ μόλις εἶχε ἀκούσει, κι ἀσφαλῶς γὰ κάποιον ἀκόμα λόγο, δὲν μπόρεσε ν' ἀποφύγει ἓνα στεναγμό:

«Τί τέλεια εὐτυχία, ἂν εἶχε παντρευτεῖ ὁ ἀδερφός σας τὴν ξαδέερφη του!»

Ἡ Κιθάρρα τοῦ ἔριξε μιὰ γρήγορη ἀλλὰ φιλική ματιά. Ἐκεῖνος τὴ δέχτηκε σάν εὐλογία. Καί δέχτηκε μὲ κρυφὴ ἱκανοποίηση τὴν ἐπιδοκμασία της:

«Ποιὸς δὲν θά τὸ 'θελε;»

«Ἀναρωτιέμαι» εἶπε ὁ μικρὸς μὲ ἀγανάκτηση. «ποῖός ὄχι; ἔμποδισα, ποιὸς ἔβαλε νὰ τσακωθοῦν τὴ μητέρα μας καὶ τὴ θεία Τοιάν, ποιὸς χάλασε τὴν εὐτυχία τοῦ ἀδερφοῦ μας καὶ τὴς ξαδέερφης μας;»

«Ἀπὸ ποῦ ἀγνοεῖς ἐσσύ, συμβαίνει νὰ τὸ ξέρω ἐγώ, μού τὰ διηγήθηκε ἡ μαμά ὅλα.» συνέχισε ἡ Κιθάρρα λιπημένη. «Ὁ ἴδιος ὁ ἀδερφός σας δὲν ἔχει ἰδέα. Ὁ πατέρας σας εἶχε στείλει ἓναν ἐπίσημο προξενιτῆ κι ἡ θεία σας εἶχε ἀρχικά τὴν πρόθεση νὰ δεχτεῖ. Λένε πὼς κοιτάζε μετὰ τὸ ὠροσκόπιο καὶ τῶν δύο. Ὁ μάντης δῆλωσε πὼς δὲν ταίριαζαν οἱ μοῖρες τους, πὼς ἡ ξαδέερφη σας θά πέθαινε νωρίς. Κι ἀρνήθηκε τὴ συγκατάθε-

σή της. Στην πραγματικότητα όμως ήπιερχε άλλος λόγος: μιά μέρα ή θεία σας τσακώθηκε με τή μητέρα σας σε μιά παρτίδα μα-γιόνγκ, πίστεψε πως είχε πέσει θύμα άπάτης και για νά έκδικηθεί άρνήθηκε τό γάμο. Ή μητέρα σας τήν άγαπούσε πολύ τήν ξαδέρφη σας. Ποιός δέν θά τήν άγαπούσε; Και πολύ δυσχεστημένη άπ' ατή τήν άρνηση, άνήγγειλε τόν άρραβώνα του άδερφου σας με τή Λί, τόν Διπλό Νεφρίτη. Ή θεία σας, έξω φρενών, μάλλωσα για τέ καλό με τή μητέρα σας και διακώψανε τς σχέσεις τους.»

«Γιά κοίτα.» έπε ο Ήλιος του Λασού, «κι έμεις νά μήν έχουμε ιδέα! Δέν ξέραμε καν πως κανονιζότανε γάμος γι' αυτούς τους δυό. Και τά δάλαμε με τους γονιούς μας, τούς κατηγορήσαμε πως δέν ένδιαφέρθηκαν για τά αίσθήματα του άδερφου μας και τήν εύτυχία του. Είχαμε άδικο.»

«Βέβαια.» έίπε ο μικρός. «έμεις εύχόμασταν νά παντρευτούν ο άδερφός μας κι ή ξαδέρφη μας. Και τί άπογοήτευση, σαν μάθαμε τους άρραβώνες του με κάποια δεσποινίδα Λί. Τή λυπηθήκαμε τήν ξαδελφούλα μας. Και τά χουμε με τόν άδερφό μας που δέχτηκε έτσι ήλίθια ένα γάμο κυνωτισμένο από άλλους, χωρίς νά έπαναστατήσει. Ή ξαδέλφη μας δέν ξαναπάτησε στο σπίτι, κι ύστερα έφυγε άπ' τήν πόλη. Έκείνος παντρεύτηκε τήν τωρινή νύφη μας, αλλά έμεις ήμασταν πάντα με τό μένος τής ξαδέρφης και του άδερφου μας. Είχαμε πόρει τό ζήτημα κατάκαρδα, περισσότερο από τόν ίδιο τόν ένδιαφερόμενι, πράγμα που μου φέρνει γέλιο τώρα που τό σκέφτομαι. Είχαμε πιστέψει πως ή ένωση τους ήταν κάτι τόσο φυσικό όσο ο ούρανός κι ή γή.»

Και δάλθηκε νά γελαι καθώς τένωσε τήν πιάντα του.

«Έγώ πιστεύω πως δέν άγαπιόνταν στο βάθος.» έπε ο Ήλιος του Λασού με στόμφο. «Ταίριαζαν οί ηλικίες τους, οί χαρακτήρες τους, αυτό ήταν όλο. Γι' αυτό μετά τό χωρισμό, ο άδερφός μας δέ στεναχωρέθηκε και τόσο.»

«Μά τί λές τώρα! Μπορείς νά πεις πως δέν άγαπιόνταν

έκεινη την εποχή;» φώναξε ο μικρός.

Ἀκούστηκε ἕνας ἀναστεναγμός. Ἦταν ὁ μουσαφίρης ποὺ εἶχε πέσει σὲ συλλογὴ, μόνος του σὲ μιὰ γωνιά.

«Τί σοῦ συμβαίνει; Γιατί ἀναστενάξεις;» ρώτησε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ.

Ἐκεῖνος δὲν ἀποκρίθηκε.

«Εἶναι συχνά ἔτσι.» εἶπε γελώντας ὁ μικρός.

Καίταξαν κι οἱ τρεῖς τους τὸν νεαρό. Αὐτὸς σιγήθηκε ξαφνικά, καὶ τὸ μελαγχολικὸ του βλέμμα ἔπεσε στὸ πρόσωπο τῆς Κιθάρας· ἐκεῖνη δὲν τὸ ἀπέφυγε, καὶ τελικά αὐτὸς ἔστρεψε ἄλλοῦ τὰ μάτια του.

«Δὲν τὸν καταλαβαίνετε τὴν ἀδερφό σας;» εἶπε. «Δὲν τὸν καταλαβαίνετε γιατί εἶστε πολὺ νέοι. Δὲν θὰ τὴν ξεχάσει ποτὲ τὴν ξαδέφφη του. Τὸ ξέρω ἀπὸ καιρὸ, τὴ σκέφτεται συχνά.»

«Τότε γιατί δὲν ἀντέδρασε καθόλου;» τοῦ ἀντιμίλησε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ. «Ποτὲ δὲ μιλάει γιὰ ὁσάντη. Κατὰ τὴ γνώμη σου δηλαδή, ὅσο περισσότερο ἀγαπάει κανεὶς τόσο πιὸ ἀδιάφορος ὀφείλει νὰ δείχνει;»

«Ἰσως. Ἄλλὰ τὸ θέμα δὲν εἶναι νὰ ξέρεις ἂν ὀφείλεις ἢ δὲν ὀφείλεις. Ὑπάρχει μιὰ πραγματικότητα. Καμιά φορὰ ὁ ἴδιος ὁ ἐνδιαφερόμενος δυσκολεύεται νὰ τὴν καταλάβει.»

«Δὲν τὸ παραδέχομαι αὐτό;» διαμαρτυρήθηκε ὁ μικρός.

«Οὔτε ἐγώ.» πρόσθεσε ἡ Κιθάρρα. Δὲν πιστεύω πῶς ὑπάρχει τέτοιον εἶδος αἰσθημα. Εἶμαι σίγουρη πῶς ὁ ἔρωτας εἶναι κάτι μεγάλο καὶ λαμπρὸ καὶ δὲν χρειάζεται νὰ τὸ κρύβει κανεὶς. Πῶς γίνεται ν' ἀγαπάς καὶ νὰ ὑποκρίνεσαι τὸν ἀδιάφορο;»

Λὲς καὶ τὸν χτυπήσανε κατακέφαλα τὸ μουσαφίρη. Ἐγινε πειθόνος, τὰ χεῖλια του τρεμούλιασαν, καὶ κάρωνσε τὰ μάτια του καταγής μὲ ἀπελπισία.

«Τί συμβαίνει κύριε Τοῦν;» εἶπε ἐκεῖνη προσέχοντας τὴν τακμαχί του.

«Τίποτα, τίποτα. Σκεφτόμουν κάτι... κάτι ποὺ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἐξηγήσω.»

«Αυτό τὸ κάτι δὲν μπορούμε κι ἡμεῖς νὰ τὸ μάθουμε!» ρώτησε ἐκείνη φύλικά. «Τὶ δὲν μπορείτε νὰ μᾶς ἐξηγήσετε;»

Ἡ ταραχὴ τοῦ νεαροῦ ἔγινε ἀκόμα μεγαλύτερη. Στὸ τέλος ψέλλισε μὲ δυσκολία:

«Τὸ μυαλό μου εἶναι πολὺ ἀδύνατο. Δὲν τὸ καταφέρνω νὰ ἐξηγήσω τίς σκέψεις μου.»

Καὶ χαμογέλασε θιασμένα.

«Γιατί εἶστε πάντα τόσο μετριόφρων;» συνέχισε ἐκείνη μὲ εὐγένεια. «Βλεπόμεστε συχνά, δὲν εἶμαστε ξένοι μεταξύ μας.»

«Δὲν πρὶνκεῖται γιὰ μετριόφροσύνη; ὅτ' ἀλήθεια δὲν εἶμαι ἄξιος γιὰ τίποτα. Εἰλικρινά, δὲ μού ἀξίζει νὰ 'μαι στὴν παρέα σας.»

Κοκκίνησε, ἄχι ἀπὸ ντροπὴ, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἔξοψη ἐνὸς γνήσιου θιασματοῦ.

«Μὴν τὸ λέτε αὐτό. Ἄς μὴν τὸν ἀκούει ἐμεῖς οἱ ἄλλοι. Ἄς ἀλλάξουμε κουβέντα.»

Ἡ κοπέλα ἄλλαξε διασπικὰ τὸ θέμα τῆς συζήτησης μὲ πολὺ ὀραῖο τρόπο. Ὁ διπλανὸς της, σιωπηλὸς, παρακολοῦθουσε τοὺς δύο συνομιλητὲς κοιτώντας μιά τὸν ἕνα μιά τὸν ἄλλο. Τοὺς ἄκουγε μὲ προσοχὴ καὶ ποὺ καὶ ποὺ χαμογέλουσε σιμφινώντας. Ὁ μικρὸς εἶχε ἔκτοναίξει τὴν ἐπιθετικὴν χωρὶς νὰ δίνει σημασία σ' αὐτὴ ποὺ λέγονταν. Ἡ ἔκφραση τοῦ ἐπισκέπτη ἄλλαξε κάθε λεπτό. Δύσκολα μπορούσε κινεῖς νὰ μὴν τὴν εἶτε τί σκερτόταν. Οἱ δικὴ λέξεις τῆς Κισάρας, *ἐμεῖς οἱ ἄλλοι*, φαίνεσαι τοῦ κάστιπαν πολὺ.

«Δεσποινὶς Κισάρα, θὰ τὰ ποῦμε καμὰ ἄλλη μέρα,» εἶπε καὶ σηκώθηκε ἀπότομα. ἔτσι νὰ φύγει ἀπὸ τὸ γραφεῖο. «Ἔχω κάτι δουλειές νὰ τελειώσω.»

Τὸν κοίταξε ἐκπληκτικῶς, ἀλλὰ δὲ μίλησε. Τότε εἶπε ὁ Ἥλιος τοῦ Δασοῦ:

«Γιατί δὲν κάτσει κι ἄλλο; Καλὴ εἶναι ἡ κουβέντα. Θὰ 'ρθεῖ τώρα κι ὁ ἄδερφός μας.»

«Εὐχαριστῶ, ἀλλὰ πηγαίνω τώρα.» ἀπάντησε ὁ νεαρός

έπειτα από μικρό διπταγμό.

Καιρέτησε και δγήξε.

«Τι τόν δασονίζεις;» ρώτησε ή Κιθάρα.

«Πού νά ξέρουμε;» είπε ξερά ό Ήλιος τού Λαού.

«Σίγουρα κάτι τόν δασονίζεις.» συνέχισε εκείνη συλλαγομένη. «Αυτό τόν κάνει τόσο παράξενο. Νομίζω πώς παλιά ήταν κάπως καλύτερα.»

«Αυτό είναι αλήθεια. Τόν τελευταίο καιρό γίνεται όλο και πιο ιδιότροπος. Ή κατάστασή του δέν είναι ρόδινη. είχε πολλές άτυχίες κι έπηρεάστηκε ό χαρακτήρας του.»

«Εγώ τόν λυπάμαι. Θά Ήθελα νά ΄μαι καλά μαζί του. αλλά κάθε φορά πού τόν συναντώ, ώπως τού μλήσω λίγο παραπάνω κλείνεται στόν έαυτό του. Θωραίζει και κρύβει κάποιο μυστικό και τρέμει πλός και προδίδει. Πώς θά μπορούσε κανείς νά τόν πλησιάσει άραγε; Έτσι κι άρχίλω μιά ποικιρή συζήτηση, προσπαθεί νά τήν άποφύγει. σά νά φοβάται.»

«Ίσως ταιριάζει εδώ αυτό πού λένε: «Ή πληγωμένη καρδιά σκέφτεται άλλιώτικα άπ΄ τούς άλλους.» είπε ειρωνικά ό Ήλιος τού Λαού. Δέν ανήκει σέ τούτο τόν αιώνα. Κι ώστόσο διαδάζει καμιά φορά καινούρια διδλία.»

«Μά γιατί άσχολείστε μαζί του;» φώναξε ό μικρός χτυπώντας τό χέρι του στό γόνατο. άηού έκλεισε τό περιοδικό. «Αυτή τή στιγμή συναντάς παντού τέτοιου είδους άνθρώπινους χαρακτήρες. Γίνεται νά ενδιαφερθείς γιά όλους;»

Σύπτασαν. Ένα άγνωστό πρόσωπο ξετρόβαλε άπ΄ τήν κουρτίνα.

«Λέει ό γραμματέας ό κύριος Γιάσι;»

Κι έξαφανίστηκε.

Ή Κιθάρα γύρισε στόν Ήλιο τού Λαού κι είπε πολύ σοδαρα:

«Ή δική μου έλόθεση έχει άποφασιστεί. Δέ μου μένει παρά νά έτοιμαστώ γιά τίς είσραγωγικές έξετάσεις; Οά Ήθελες νά με δοηθήσεις λίγο στ΄ άγγλικά;»

«Ασφαλώς, αλλά πότε;»

«Όποτε μπορείς. Τό θράδιον δέβεται, άφασ την ήμέραν έχου-
με μαθήματα. Καλά θά ήτανε ν' αρχίζαμε άμέσως.»

«Σύμφωνοι, θά έρθω τώρα σπίτι σου και θά τά ποιήμε...
Έρχονται.» πρόσθεσε, καθώς άκούστηκαν άπ' έξω όμιλίες.

Ό Ήλιος του Καινούριου κράτηξε την κουρτίνα για νά πε-
ρώσει ή θελή του πρώτη. Ό Ζάνγκ ό Άξιός έρχόταν πίσω
τους α' ένα ήμερι στο χέρι.

«Πάμε κόρη μου, είναι άργά.» είπε ή κυρία Ζάνγκ.

Καί γυρνώντας στον ύπηρέτη της πρόσθεσε:

«Άς φέρουν τά φορεία μας.»

Λίγα λεπτά άργότερα, μητέρα και κόρη άπομακρύνθηκαν
μαζί με τά τρία άδέρφια. Ό μεγάλος στάθηκε μπροστά στην
είσοδο της διοικητικής έδρας, κι οι δύο μικρότεροι τίς συνό-
δεψαν μέχρι την πίσω πόρτα της ακελαιτής λευκής άστου πε-
ρήμεναν άσπου νά τίς άκούν ν' ανεβαίνουν υπά φορεία τους,
την γυρίζουν πίσω από γκαρβία.

8

Τά δύο άδέρφια βγήκων άπ' την μπροστινή είσοδο της σκε-
παστής άγοράς κι εκεί χωρίστηκαν. Ό Ήλιος του Λασού πή-
γαινε στο σπίτι της Κυθάρας, ενώ ό Ήλιος της Νόησης νά βρει
ένα φίλο του.

Σ' ένα στυρωδομί, ό Ήλιος της Νόησης έπεσε πάνω σ'
ένα σωμαθητή του, τόν Ζάνγκ τόν Εύχαρι, που προχωρούσε
ακυριώς με τό κεφάλι κάτω, χωρίς νά τόν προσέξει. Τόν άρ-
παξε άπ' τό χέρι:

«Τί συμβαίνει Εύχαρι; Τρέχεις έτσι που δέν άντιγυριάζεις
πίά τους φίλους σου!»

Ό νεαρός του έριξε μία γρήγορη ματιά. Ό Ισρώτας έτρεχε
άπ' τό μέτωπό του. Ήταν λαχανιασμένος και δέν μπορούσε νά

πεί λέξη. Τελικά ψέλλισε:

«Έγινε κάτι... φοβερό.»

«Τί; Λέγε γρήγορα.» Έκανε άνησυχος ο Ήλιος της Νόησης.

Ο άλλος είχε ξαναδρεί την άνασσα του, κι έξηγησε με όργανη φωνή:

«Μας χτύπησαν οι φαντάροι... στο θέατρο, στην 'Αφθονία της Άνοιξης.»

«Πώς; Λέγε, λέγε γρήγορα.»

«Πρέπει να πάω στο σχολείο, να είδυποιήσω τους άλλους. Έλα μαζί μου και θά στά πώ όλα με τη σειρά.» πρότεινε ο συμμαθητής του.

Τά μάτια του γαλάζιζαν από μίσος και φώτιζαν παράξενα το τριγωνικό πρόσωπό του άπου διάδαζες πάνω του μιά άγρια άπόφραση.

Ο Ήλιος της Νόησης άλλαξε κατεύθυνση για να πάει μαζί του. Άναμμένος, έτριωγε τά χείλια του περιφέροντας ν' άκούσει.

«Τό ξέρεις πώς οι σπουδαστές είχαν σήμερα μιά εκδήλωση στο θέατρο άπερ των λαϊκών σχολείων.» άρχισε να διηγείται ο Εύχαρις περπατώντας. «Έγώ ήμουν άπλός θεατής. Να πώς έγινε τό έπεισόδιω: στην άρχή της παράστασης έκαναν την εμφάνισή τους άυό ή τρεις στρατιώτες. Ο έλεγκτής των είσιτηρίων τούς έξηγησε πως άυτή ή παράσταση ήταν ειδική περίπτωση, και πως κανένας δέν μπορούσε να παρακολουθήσει άχιως να θγάλει είσιτήριο. Δέν πείθονταν. Τελικά τούς θγάλαν έξω. Ξαναγύρισαν όμως με καμιά δεκαριά άκόμα, για να μπούν με τό έτσι θέλω. Οι συμφοιτητές μας τούς άφήσανε να περάσουν για ν' άποφύγουν τές φασαρίες. Άυτοί όμως, έτσι και μπήκαν μέσα, άρχισαν να χειροκροτούν χωρίς λόγο, να φωνάζουν, να χειρονομούν και να κάνουν διάφορα παράλογα πράγματα. Πήγαν μερικοί σπουδαστές να τούς πούν να ησυχάσουν. Οι φαντάροι εξαγριωμένοι άρχισαν να χτυπάνε δεξιά κι άριστερά, μερικοί μάλιστα έφτασαν να κάνουν χοντράδες

καί πάνω στή σπηγή. Ἡ ὀχλογωγία ἄλο καί μεγάλωνε· τελικά ὁ φρούραρχος ἔστειλε ἕνα ἀπόσπασμα τῆς δημοτικῆς φρουρᾶς γιά ν' ἀποκαταστήσει τήν τάξη. Ἀλλά τό θέατρο ἔπαθε ζημιές καί τραυματίστηκαν πολλοί συμφοιτητές μας. Ὅσο γιά τούς τυραξίες, αὐτοί τό ἔβαλαν στά πόδια. Ποιῶς ἠλίθιος θά πίστευε πωτέ πῶς ὀλόκληρο ἀπόσπασμα, μέ ὄπλισμό, δέ θά μπορούσε νά καταφέρει μιὰ χούφτα ἀνθρώπους. Εἶναι προδοκᾶται!»

«Σίγουρα, εἶναι στημένη δουλειά. Ψιθυρίζεται πῶς οἱ ἀρχές ἔχουν ταχθεῖ ἐναντίον μας μέ τό πρόσχημα ὅτι χώνουμε πολύ τή μύτη μας σέ πράγματα πού δέ μάς ἀφοροῦν. Οἱ διαδηλώσεις μας κι οἱ ἐπικρίσεις μας γιά τήν εἰσαγωγή προϊόντων ἀπό ἐχθρική χώρα, τούς κάνουν νά λικουάζουν καί νά προσπαθοῦν νά μάς μαντζεύσουν. Γι' αὐτό παρακίνησαν τοὺς φυντάρους ἐναντίον μας. Κι αὐτό εἶναι ἡ ἀρχή· προσοχή. Θά δοῦμε κι ἄλλα τέτοια.»

«Ὅσοι ἦταν παρόντες, μαζευτήκανε ἁμέσως στό πάρκο Σαστοένγκ. Ἀποφασίσαμε νά συγκεντρώσουμε τοὺς μαθητές ὅλων τῶν σχολείων καί στή συνέχεια νά ζητήσουμε ἀκοῦσι ἀπὸ τόν κυβερνήτη καί νά τοῦ ἐκθέσουμε τίς διεκδικήσεις μας. Θά ῥθεις κι ἐσύ!»

«Φυσικά!»

Βρῆκαν τοὺς περισσότερους αἰκότροφους μαζεμένους στό γήπεδο τοῦ σχολείου νά συζητᾶνε παθιασμένα, κι ὁ Εὐχαρις κατάλαβε πῶς τό νέο εἶχε φτάσει πρὶν ἀπ' αὐτόν. Καί ξεχώρισε τὸν Χουάνγκ τὸν Φιλάνθρωπο νά ἀγορεύει, μαθητῆ μεγαλύτερης τάξης, πού εἶχε τό ρόλο τοῦ πατέρα στό Γάμο σὺμφωνο μέ τό πρόγραμμα.

Ὅταν ξέσπασε τό ἐπεισόδιο, τό ἔργο διακόπηκε. Οἱ δύο νεαροὶ χάθηκαν μέσα στους ἄλλους γιά ν' ἀκοῦσουν τί λέγανε. Ὁ Εὐχαρις διηγήθηκε ὅσα εἶχε δεῖ καί βιάθηκε νά μιλάει ζαναμμένος ὡς τό τέλος τῆς διαδήλωσης.

Εἶχανε διαλέξει τὸ πάρκο Σαστοένγκ γιά τὴ συνάθροιση. Πολ-

λές ομάδες βρίσκονταν κούλας εκεί όταν έφτασαν ο Ήλιος της Νόησης κι ο συμμαθητής του. Ήταν Κυριακή και δεν στάθηκε εύκολο να μαζέψουν άλλους τους απουδαυτές. Άλλακτε πολλή σχολεία είχαν άρχισει διακοπές επειδή πλησίαζε η Πρωτοχρονιά, γι' αυτό ο αριθμός των παρευρισκομένων ήπιχε πολύ από τόν συνηθή αριθμό των φοιτητικών διαδηλώσεων. Παρ' όλα αυτά ήταν πάνω από διακόσιοι.

Ο σφραγός πήρε να σκοτεινιάζει. Άνάψανε οι λάμπες. Ή μακριά σειρά των διαδηλωτών άρχισε να προχωράει προς τό κυδερνητικό μέγαρο.

Ο Ήλιος της Νόησης, μέ τεντωμένα νεύρα κοίταζε γύρω του έρευνητικά. Οι περαστικοί μαζεύονταν στά πεζοδρόμια, άλλοι παρακολουθούσαν μέ περιέργεια, άλλοι ψιθύριζαν μεταξύ τους κι άλλοι φοβισμένοι τό 'δαξαν στά πόδια.

«Διάβολο! Τά 'χουν πάλι μ' εκείνα τά άναθεματισμένα τά ξένα έμπορεύματα. Ποιός ξέρει ποιό μαγαζί θά την πληρώσει!»

Πήρε τ' αυτά του αυτά τό λόγια πού είχαν ειπωθεί μέ την προφορά μιάς άλλης έπαρχίας. Γύρισε τό κεφάλι και ξεχώρισε δυό πανούργα μύτια σ' ένα άκουγκό πρόσωπο. Ζάμωσε τό φρόδια του, αλλά δεν ήταν σίγουρος αν άκουσε καλά την τελευταία φράση κι αποφάσισε να συνεχίσει την πορεία.

Είχε νυχτώσει πιά όταν έφτασαν στο κυδερνητικό μέγαρο. Όσο μεγάλωνε τό σκοτάδι τόσο πιά πολύ έρεθίζονταν τό πνεύματα. Όλοι είχαν μιάν άλλόκοτη έντύπωση: ένκοθαν να τους τυλίγει όχι μόνο η σκοτεινιά του σφραγού αλλά κι η σκοτεινιά της κοινωνίας και της πολιτικής. Μέ τόν νεανικό τους ζήλο μάχονταν έναντια σ' όλα αυτά, μόνοι τους, άνάμεσα σ' ένα άδιάφορο πλήθος.

Ή πομπή ξεπρόδαλε στην πλατεία, όπου μιά σειρά στρατιώτες είχαν στηθεί μέ τό τουφέκι στο χέρι. Οι μυτερές λόγχες άπειλούσαν την κοιλιά των νεοφερμένων. Οι άνθρωποι της φρουράς κοίταζαν μέ άπάθεια τους σπουδαυτές πού διεκδι-

κούσαν τό δικαίωμα νά μπουνε μέσα, φωνάζοντας μ' ὀστη δύ-
νημη εἶχαν τὰ πνεμόνια τους, καί δέ χαμηλώνουν τὰ τουφέκια.
Γιά λίγο οἱ δική πειρατιάξες στάθηκαν ἡ μιὰ ἀντίκρου στήν ἄλ-
λη. Ὑστερῶς οἱ νεαροί διαλέξανε ὀχτιῶ ἀντιπροσώπους καὶ
ἀναλάβανε τίς διαπραγματεύσεις. Μά οἱ στρατιώτες τοὺς ἔα-
πωστείλωνε. Τότε πλησίασε ἕνας ὑπαξιωματικός καί δῆλωσε
χωρίς μεγάλη ἀδρότητα:

«Ἡ ἐξοχότης του ὁ κυβερνήτης ἐρῶκεται στήν ἰδιαιτέρη
κατοικία του. Παρακαλῶ, γυρίστε πίσω.»

Οἱ ἄλλοι προσπάθησαν νά διαπραγματευτοῦν. Μήπως θά
μποροῦσαν νά δαῦν τόν γενικό γραμματέα μιά κι ἔλειπε ὁ κυ-
βερνήτης; Ὁ ὑπαξιωματικός κούνησε ψυχρῶ τό κεφάλι. Αὐ-
τός ὁ μόνος του, ἐνῶσκωνε τήν ἐξουσία. Μποροῦσε ν' ἀντιμε-
τωπίσει ὀλα αἰτῶ τὰ παιδαρέλια.

Τό νέο τῆς ἀποτυχίας, καὶ τό μετέδωσε ἡ ἀντιπροσωπεύει
τῶν σπουδαστῶν, δημοῦργησε πανδαιμόνιο·

«Πρέπει νά μῶς δεχτεῖ ὁ ἴδιος ὁ κυβερνήτης».

«Προχωρεῖστε! Προχωρεῖστε!»

«Ἄν δέν εἶναι ἐδῶ ὁ κυβερνήτης, νά θγει ἔξω ὁ γενικός
γραμματέας.»

«Νά παραβιάσουμε τήν εἰσοδο κι δει νῖνει ὀς γῖνει. Νά
μποῦμε πρῶτα!»

Ἄντηχοῦσαν πολλές φωνές μαζί. Ἄμέτρητα κεφάλια σαλέ-
φιανε. Μερικοί προσπάθησαν κι ὀλας νά μπουνε μέσα, ὀλλά οἱ
ἄλλοι τοῖς συγκρατήσανε. Ἐνας ἀντιπρόσωπος, σῶρλιαξε:

«Σύντροφοι, ἡσυχία καί τάξη! Πρέπει νά διατηρήσουμε τήν
τάξη!»

«Τάξη, τάξη!» Ἄπαντήσανε πολλές φωνές σῶν ἡχῶ.

«Δέ δῖνω δεκάρα γῶ τήν τάξη! Νά μποῦμε μέ τό ζῶρι!»

«Ἄδύνατον. Ἐχουν τουφέκια.»

«Τάξη, τάξη, ὀς ἀκούσαμε τοὺς ἀντιπροσώπους μας.»

Συγῶ οἱ γῶ καταλάγιασε ὁ θόρυθος. Πέφτανε λεπτές σταγῶ-
νες βροχῆς.

«Σύντροφοι, οι στρατιώτες δέ μας αφήνουν να μπορούμε, ο κυβερνήτης δέ στέλνει κανένα για να μας άρχει. Τί να κάνουμε; Να γυρίσουμε στα σπίτια μας ή να μείνουμε εδώ;»

Ὁ ἀντιπρόσωπος πού φώναζε μ' ὄλη του τή δύναμη, εἶχε ἀρχίσει νά βραχνιάζει. Ἡ ἀπάντηση ξεσηδύησε ἀπ' ὄλα τά στόματα:

«Δέ γυρνάμε πίσω!»

Ποῦλοί ἀναφώνησαν:

«Θέλουμε νά ἴδουμε κάποιον. Νά κρεβεῖ μιά λύση. Μήν τοῦς ἀφήσουμε νά μάς κοροϊδεύουν.»

Ὁ ὑπαξιωματικός πλησίασε:

«Βρέχει, σάς συμβουλεύω νά γυρίσετε στα σπίτια σας. Σᾶς ὑπόσχομαι νά μεταφέρω τά αἰτήματά σας στήν ἐξοχότητά του. Εἶναι ἀνώφελο νά περάσετε ἐδῶ ὄλη τή νύχτα.»

Ἡ διαθέσή του ἦταν λιγότερο ἐπιθετική ἀπό πρῖν. Ἐνας ἀντιπρόσωπος μετέδωσε αὐτή τήν πρόταση.

«Ὅχι, ὄχι!». Ἡ ὀχλοσύνη ξανάρχισε, κι ὕστερα καταλόγησε πάλι.

Κάποιος ἄλλος πῆγε τό λόγο, μέ τά χέρια χινί γύρω ἀπ' τό στόμα:

«Σύμφωνοι. Ὅλοι θά μείνουμε ἐδῶ. Θά τό συζητήσουμε σοβαρά, δέν θά φύγουμε χωρίς νά καταλήξουμε κάποι.»

Ὅλοι χειροκρότησαν κι οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπομακρύνθηκαν ἐνῶ τοῦς ζητωκραύγαζαν. Αὐτήν τή φωνά τά καταφέρανε νά χωθοῦν στό μέγαρο.

Χαμένος μέσα στό πλῆθος, ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης χτύπαγε ξέφρενα τά χέρια του. Τά μαλλιά του ἦταν μύσκεμα ἀπ' τή βροχή. Πού καί πού σκέπαζε τά μάτια του ἢ σηκῆπιζε τό μέτωπό του μέ τή χούφτα. Δέν ξεχώριζε καθαρά αὐτούς πού ἦταν γύρω του. Ἐδῆλεπε ὁμοῦ τίς λόγγες τῶν στρατιωτῶν καί τά δυό τεράστια φανάρια πού τραμπολίζονταν μπροστά στήν εἴσοδο τοῦ κυβερνητικοῦ μεγάρου. Δέν μπορούσε νά συγκρατήσει τήν ἀγανάκτησή του. Τυῦ ἐρχόταν νά ξεφωνήσει, ἀλλά πι-

γύτανε. Ήσαν κάτι άνηκουστο τό έπεισόδιο μέ τούς σπουδα-
 στές πού φάγανε ξύλο. Παρ' όλας τίς διαδόσεις πώς οι άρχές
 σκοπεύαν νά ξεπουδερλώσουν τούς φοιτητές, κανένας δέ φαν-
 κιάστηκε ποτέ πώς θά χρησιμοποιούσαν τόσο ποταπό μέσο.
 «Γιατί θέλουν νά μάς μαντρώσουν μέ τέτοιο τρόπο; Είναι
 άμάρτημα ή άγάπη γιά τήν πατρίδα, Είναι κοκκινοροφή του
 έθνους ή νεολαία μέ τήν άγνή και άδοξη καρδιά;» δέν μπο-
 ρούσε νά τό χωνέψει. Άπό μακριά άκούπηξε τό γρόγγυ νά
 σημαίνει τή δεύτερη Άγρυπνία.

«Γιατί δέν έχουμε νεότερα; Γιατί δέ γύρισαν άκόμα οι αντι-
 πρόσωπόι μας;»

Μέσα άπ' τό πλήθος πού άγροσάλεβε αντίηχσαν άνυπόμο-
 νες φωνές. Ή θρονή έλεψε τίςρα δυνατώτερη, μαυτίγωνε τό
 κεφάλι, τό πρόσωπο και τό κορμί τών νέων. Ο Ήλιος τής
 Νήστης έτορμε. Ένα ρίγος τών διαπέρασε. «Είμαι λοιπόν άνι-
 κανος νά τά βγάλω πέρα μέ μιά τόσο μικρή δυσκολία;» ανα-
 ρωτήθηκε.

Έγωσε τά χέρια του μέσ στα μανίκια κι άνορθώθηκε. Είδη
 γύρω τούς συντρόφους του μέ ίσιους τούς άμους, τά μαλλιά
 μουσκεμένα, κολλημένα στό μέτωπο, κι άποφασιστικό ύφος.

«Άν δέν πετύχουμε τίποτα.» ειπε ένας άπ' αύτούς, δέ θά
 εγκαταλείψουμε τή θέση μας. Θά δείξουμε θάρρος κι έμείς
 σάν τούς σπουδαστές του Πεκίνου. Όταν ξεκινάνε γιά προ-
 παγανδιστική δουλειά παίρνουν και τ' άπαραίτητα μαζί τους
 γιά τήν περίπτωση πού θά τους συλλάβουν και θά τους χιώ-
 σουν στη φυλακή. Κι έμείς δέν χιμαυτε άξιμοι νά περάσουμε
 όρθιοι μιά νύχτα;»

Αύτά τά λόγια ξητασαν πολύ καθαρά σ' αύτιά του. Σιγχι-
 νήθηκε τόσο πού τοῦ ήρθε νά κλάψει. Κοίταξε άπ' τή μεριά
 πού έρχόταν ή φωνή; αλλά τά μάτια του ήσαν γεμάτα δάκρυα
 και δέν μπόρεσε νά δεί. Δέν είχαν τίποτα τό παραδόξο εκείνα
 τά λόγια. Θά μπορούσε νά τά είχε πει κι ο ίδιος. Τά ξέχασε
 όλα: τό φωτεινό στίγα του, τό ζεστό κρεβάτι. Ένωισε πώς άν

αυτός που είχε μιλήσει του ανέθετε ότιδήποτε. Θα υπάκουε.
 Δεκάκι κι έν ήταν νά πάσει από νερό ή στη φωτιά.

Σήμανε ή τρίτη Άγρωπνία. Ή αντίπροσωπεία δέν είχε γυρίσει άκόμα. Ή νυχτερινή ψύχρα έξωνε τους νέους. Όλοι ύποφέρανε από τό κρύο, άπ' την πείνα, αλλά τό χειρότερο άπ' όλα ήταν ή άδεδειπία. Μερικοί άρχισαν νά ρωτάνε:

«Μέχρι πότε θα περιμένουμε;»

Άντίκρυ τους οι φαντάροι μέ τίς λόγχες που γυάλιζαν στό σκοτάδι, τους φάνταζαν σάν κακό προάγγελμα.

«Καλύτερα νά γυρίσουμε στά σπίτια μας, κι αύριο άποφασίζουμε κάτι άλλο. Δέ θγαίνει τίποτα μέ τό νά περιμένουμε» μουρομούριζαν μερικοί, λιγότερο θαρραλέοι. Άποκαμωμένοι από την κόυραση.

Όπως δέν τους έδωσε κανείς σημασία, τό πήραν άπόφαση πως θα μείνουν. Ύπληρχε περίπτωση νά ξημερώσουν εκεί πέρα.

Περίμεναν. Τελικά ή Ήλιος της Νόησης άκούσε ένα θόρυθο:

«Έρχονται!»

Ένας αντίπρόσωπος άνακοίνωσε:

«Σύντροφοι, θα μάς μιλήσει ή προϊστάμενος της έπιτηρείας, ή κύριος Ζάο.»

Μιά καθαρή φωνή άκούστηκε:

«Κύριοι, ή έξοχότης του ή κυβερνήτης έχει φύγει πρό πολού, και σάς δέχομαι έγώ στη θέση του. Μέ συγχωρείτε που σάς άφησα νά περιμένετε. Είχα μιά συνομιλία μέ τους αντίπρόσωπους σας. Δέχομαι όλα τά αίτήματά σας, και αύριο θα τό μεταφέρω στόν κυβερνήτη, που θα δώσει λύση σ' όλα τά προβλήματα μέ τρόπο έκανοποιητικό. Νά είστε ήσυχoi. Δέ θα παραλείψουμε νά στείλουμε κάποιον νά δει τους τραυματισμένους συναδέλφους σας. Τώρα είναι άσργά, σάς παρακαλώ νά γυρίσετε στα σπίτια σας γιατί θα πουνητιάσετε. Ξέρετε πόση άφοσίωση έχει γιά σάς ή κυβερνήτης. Διαλυθείτε δου μοφεί-

τε γρηγορότερα. Ἄν μείνετε κι ἄλλο ἐδῶ φοβάμαι μὴ δημιουργηθεῖ κανένα ἐπεισόδιο.»

Σάπιασε. Φωνές ἔξασπασαν ἀμέσως:

«Τί λέει; Τί σημαίνει αὐτό;» ρώτησε ἓνας σπουδαστής τὸν Ἥλιο τῆς Νόησης.

«Ἄξει πῶς ὁ Κυβερνήτης θὰ λύσει ὅλα τὰ προβλήματα, καὶ μᾶς συμβουλεύει νὰ γυρίσουμε στὰ σπίτια μας. Δὲ θέλει νὰ πάρει τὴν εὐθὴν ἡ μάγικα!»

«Ἐγὼ λέω πῶς καλὰ θὰ κάνουμε νὰ φύγοιμε. Δὲ θὰ κερδίσουμε τίποτα μένοντας ἐδῶ πέρα. Ἡ τελευταία του φράση ἦταν ἀρκετὰ ἐνδεικτική.»

Πῆρε πάλι τὸ λόγο ἓνας ἀπ' τοὺς ἀντιπροσώπους

«Σύντροφοι, ἀκούσατε τὴν ἀπάντηση τοῦ κυρίου Ζῆο, τοῦ προϊστάμενου τῆς ὑπηρεσίας. Δέχεται τὰ αἰτήματά μας καὶ λέει πῶς ὁ κυβερνήτης θὰ δώσει μιὰ ἱκανοποιητικὴ λύση. Τώρα ποὺ πετύχαμε τὸ σκοπὸ μας, μπορούμε νὰ φύγοιμε.»

«Πετύχαμε τὸ σκοπὸ μας; Πῶς δηλαδή πετύχαμε τὸ σκοπὸ μας;» ἔξασπασαν μερικοί. Ἄλλὰ ἡ πλειοψηφία σιγφώνησε.

Ἄν καὶ ὄχι εἶχανε καμιά ἐμπιστοσύνη στὶς ὑποσχέσεις τοῦ προϊστάμενου τῆς ὑπηρεσίας, καταλαβαίνανε πῶς θὰ ἦταν ἀνάφελο νὰ μείνουν ἐκεῖ, ὄρθαι ὅλη τὴ νύχτα. Κι ἔκανε ἓνα κρούσ! Ἡ βροχὴ ἔπεφτε ὅλο καὶ πιὸ ἄγρια. Οἱ διακόσιοι ἀπουδαστές ἄρχισαν νὰ διαλύονται.

Κι ἡ κατασρακτώδης βροχὴ ἔπεφτε πάνω τους θαρρεῖς καὶ ἤθελε νὰ τοὺς ἀφήσει μιὰν ἐντύπωση ἀνεξόλεπτη.

Ἡ διαδήλωση κατέληξε σ' ἀποτυχία. Οὔτε ἡ ἐπίσκεψη στοὺς τραυματισμένους, ποὺ εἶχε ὑποσχεθεῖ ὁ κύριος Ζῆο, πραγματοποιήθηκε. Δυὸ μέρες ἀργότερα οἱ ἀπουδαστές κατέδηκαν σὲ ἀπεργία.

Ἡ δημοκλονδία τους, με τὴν ἄθρηση τῆς Σχολῆς Ξένων Γλωσσῶν καὶ τοῦ Πρότυπου Λύκειου, κήρυξε ἐπίσημα τὴν ἀπεργία με μιὰ προκήρυξη τοῦ περιεῖχε καὶ μερικές προκλητικές ἐκφράσεις γιὰ τὸν κυβερνήτη. Σκοτεινές μέρες ἀκολούθησαν. Σχεδόν κάθε μέρα γίνονταν ἐπεισόδια με τὸ στρατό, τρομοκρατώντας τοὺς κατοίκους τῆς πόλης ποὺ τρέμανε τίς ἀγριότητες τῶν φαντάρων. Οἱ σπουδαστές ἀναγκάζονταν νὰ βγαίνουν ἔξω πέντε ἢ ἕξι μαζὶ ἀπὸ τὸ φόβου μὴ τοὺς κακοποιήσουν. Ἐνα δρόμου, στή νότια πύλη, ἔνα σπουδαστὴ τὸν σκοπεύονε σὰ ἕλλη μπρασιέ σὰ μέτω τῶν χωροφυλάκων ποὺ ἄν τολμοῦσαν νὰ ἐπέμβουν. Σίγγωση κυριάρχησε σ' ὅλη τὴν πόλη, κι οἱ ἀρχές κάνανε σὰ νὰ μὴ δάλεπαν τίποτα. Ἡ ὑπόσχεση τοῦ προϊστάμενου τῆς ὑπηρεσίας ἀποδείχτηκε ψεύτικη ἐντελῶς. Ὁ κυβερνήτης ἐτοίμαζε γιορτές γιὰ τὰ γενέθλια τῆς μητέρας του, καὶ δέδαια ἄν μποροῦσε νὰ νοιάζεται γιὰ τέτοια κουρουφέξαλα. Οἱ στρατιῶτες ἀποχαλινιῶθηκαν. Πραπατὸς αὐτοὶ ποὺ εἶχαν χτυπηθεὶ στὶς συμπλοκές, ἔκαναν διάφορες ἀγριότητες στοὺς δρόμους χωρὶς νὰ τολμάει κανεὶς νὰ τοὺς ἐμποδίσει. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ ὅλη πλευρὰ ἐτοίμαζε πυρρτωδὸς μιὰ κίνηση ἄμυνας τῶν σπουδαστῶν. Μοίραζαν φυλλάδια, βγάδανε λόγους. Ἡ δημοκλονδία ἀπερῦθνε τηλεγραφημάτων διαμαρτυρίας στὶς ἀρχές· ἔστειλε ἀντιπροσώπους σὲ γειτονικές περιοχές γιὰ προπαγανδιστικὴ δουλειά.

Ὁ ἥλιος τῆς Νόησης ἔδειχνε γι' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση πολὺ πρὸ παθιασμένος ἀπ' τὸ μεγαλύτερο ἀδερφὸ του, ποὺ ἦταν ἀπορροφημένος τώρα ἀπ' τὰ μαθήματα ἀγγλικῶν ποὺ ἔδανε στὴν ξαδέρφη του τὴν Κιθάρρα. Ἐνα ἀλόγευμα, γυρίζοντας ἀπὸ μιὰ συγκέντρωση, τὸν εἰδοποίησαν νὰ παρουσιαστῆι στὸν παπποῦ του.

Ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια ὁ παπποῦς εἶχε περάσει τὰ ἑξήντα. Ἐμοιαζε πελώριος ἔτσι ὅπως μισοκοιμόταν σὲ μιὰ καλαμῆνια σελάνγκ. Τὸ πρόσωπό του ἦταν ἰσχνό, με σκοῦρο δόγμα καὶ γύρω ἀπ' τὰ χεῖλια του ἔφεύτρωναν τρίχες ὑπεριδερρές. Στὸ

φαλακρό κεφάλι του έβλεπες πού και πού λέγα μαλλιά πού δέν είχαν άσπρίσει όλότελα. Πτοημένος ό έγγονός, δέν τολμούσε ούτε νά τού μιλήσει ούτε και νά φέγει. έλπίζοντας πως θά ξυπνήσει ό παιπός του και θά τόν απαλλάξει άπου νά 'ναι. Σέ λίγο χαλάρωσε ή ταρμαχή του· διάβηκε νά περιεργάζεται προσχετικά τήν κτηνιάτρικη ύψη, τό φαλακρό κεφάλι. Όσο μπορούσε νά θυμηθεί, δηλ ή οικισγένεια έτρεφε τόν γερο-άφέντη, πού ένέπνεε ελάθεια και ήσος σ' όλο τόν περίγυρό του. Ό ίδιος είναι ζήτημα άν τού είχε άπευθύνει μέχρι τώρα πέντε κινυθέντες στην άράδα. Κάθε μέρα πρωί και βράδυ, ήταν υποχρεωμένος νά τόν έπισκεφτεί για τήν «εδύη της γαλήνης». Πέρα απ' αυτό, δέν τόν συναντούσε ποτέ σχεδόν, κι όταν τόν έβλεπε από μακριά τού 'δαζε στά πόδια. Τόν έφερνε πάντα σ' άμχανία ή παρουσία τού παιπού. Τού φαινόταν άτομο άπρόσιτο

Τώρα όμως, ό γέρος, έτσι όπως ήταν ξαπλωμένος κι άνυπερισπίστος, δδευνε στερημένος από τό κύρος του. Πού και πού έτρεχε σκύλο από τό όρθάνοιχτο στόμα του και σχημάτιζε ένα στρογγυλό λεκέ από ρούχη του, κοντά στό πηγούνι.

«Τους και νά μήν είναι τόσα άπληροίπτος ό παιπός», σκέφτηκε. Και τού ήρθε στό νού ένα ποιήμα:

Δίχως φτιασίδι, άπέριτη, κι ώστόσο έχεις νικήσει

μονάχα μέ τη χάρη σου τίς άμορφίες τού κόσμου.

Κι έρώ άκόμα έχω για σέ μιά τρυφεράδα έντός μου.

Ό άντρας μου, ήταν γραφτό τραλά νά σ' αγαπήσει.

Καθώς θυμότανε αυτούς τούς στίχους πού τούς είχε γράψει ή μακαρίτισσα ή γιαγιά του για μιάν έταίρα. (τελευταία τούς είχε άνακαλύψει στό ήμερολόγιο της γιαγιάς) φαντάστηκε τό γέρο άφέντη πιά νιάτα του: ήταν άκόλλιστος.

Μέ τό πέραςμα της ήλικίας έφτασε νά γίνει αυτό τό άξιουσέβαστο άτομο. Στά προσωπικά γραφτά τού παιπού είχε άνακαλύψει πολλά ποιήματα άφιερωμένα σέ διάφορες έταίρες. Βέβαια ήταν έμπνευσμένα από έρωτικές περιπτώσεις πού είχε

πρίν απ' τὰ τριάντα του. Όμως και τότε, είχε πάρει όσες μέ ιθλοποιούς ειδικευμένους σέ γυναικείους ρόλους. Κάποτε, σν- τός κι ό τέταρτος γιός του, είχαν φέρει στο σπίτι ένα τέτοιου ιθλοποιό και τόν φωτογράφισαν μέ τό καστούμι του θεάτρου. Τό άγόρι τόν ελίε στο σαλόνι νά χτενίζεται και νά πιποδράρε- ται. Άλλωστε δέν ήταν και τίποτα άνήθικος αυτός. Πρίν από λίγο καιρό ακόμα, οι γέροι που είχαν επιζήσει από τήν τελει- ταία δυναστεία, πού καθοδηγούσανε τήν κομμουνιστική καινω- νία και δέχονταν μεγαλόψυχα «να θυσιάζουν τά λιγαστά χρό- νια πού τούς μένονε στην υπεράσπιση τών αρχαίων παραδό- σων,» είχαν προκηρύξει μέσω τών εφημερίδων ένα διαγωνι- σμό για τούς όμορφότερους καλλιτέχνες του θεάτρου, κι είχαν δώσει τό πρώτο θρομβείο σ' ένα ιθλοποιό πού έπαιζε ρόλους ελαφρών γυναικών. Έπρόκειτο για «άπασχόληση καλλιτεχνι- κής φύσεως», όπως είπαν, κι ό παιπταίς, φημισμένος μινδα- ρίνος, πού είχε δημιοιεύσει ένα βιβλίο του σέ όμοιο τριζή μέ τόν τίτλο «Τό ποιητικό έργο ενός έρημίτη», και τό μούρασε στηνς φίλης του, φανατικής συλλέκτης καλαισθητων διδύλων και πινάκων, δέν μπορούσε φυσικά νά έστερήσει από τούς άλλους σ' αυτή τήν υπόθεση. Άλλά πώς ήταν δυνατόν, αυτές οι «καλλιτεχνικές» άκτολασίες νά συνιστάρχουν μέ τήν κομμου- νιστική παράδοση χωρίς νά συγκρούονται; Ό Ήλιος τής Νόη- σης δέν κατάφερε νά τό λύσει αυτό τό μυστήριο. Είχε έπι- πλέον για παλλακίδα μία γυναίκα άχαρη έντελώς, παρ' όλα τό πρόστυχα φτιασίδια της, τίς τουαλέτες και τ' άρώματα, πού μιλάγε μέ μία τοιμεχτή φωνή κι είχε καινουδίσια φερσίματα. Υστερα από τό θάνατο τής γιαγιάς, τήν άγόρασαν για νά τόν υπηρετεί, και ζοισε τότε μαζί του θηκιά και όσκα χρόνια. Του είχε γενήσει κι ένα γιό, τόν έκτο, πού πέθανε όταν ήταν πέντε χρονιά.

Σκέφτηκε τό γέρο, μία ζυή θιασώτη τών καλών τεχνών, πλάι πλάι μ' αυτό τό χυδαίο πλάσμα, και δέν μπόρεξε νά μνή γελάσει σιγανά: «Φαίνεται πως ό άνθρωπος είναι μία αντίφα- ση.»

«Όσο τό συλλογιζότανε, τόσο λιγότερο καταλάβαινε: ήταν άλλοτο αίνιγμα γι' αυτόν ο κομπούς του.

Ο κοιμισμένος άνοιξε τά μάτια καί κοίταξε ξαφνιασμένος τό νερό, σά νά έπρόκειτο γιά άγνωστο· του έδειξε μέ τό χέρε τήν πόρτα. Ο Ήλιος τής Νόησης έμεινε κατάπληκτος: τί τόν είχε νά περιμένει τόση ώρα εκεί πέρα αφού ήταν νά τόν διώξει χωρίς νά πεί κουδέντα; Γύρισε νά φύγει· τή στιγμή ποι θά κέρναγε τό κατώφι τόν άκουσε νά λέει:

«Έλα εδώ, θέλω να σου μιλήσω.»

Πλησίασε τό γέρο.

«Πού ήσουν; Δέν μπορούσαμε νά σε βρούμε τόσες ώρες.»

Η φωνή του ήταν αυστηρή. Ανακάθισε. Ο Ήλιος τής Νόησης δέν τήν περίμενε αυτή τήν άνάκριση καί θρέθηκε άπροετοιμαστος. Καταλάβαινε πώς έπρεπε ν' άποσωπήσει τήν παρουσία του στην άμοιπονία των σπουδαστών, μέ του ήταν αδύνατο νά σερβίρει τώρα κάποιω άλλοθι. Τό έρευνητικό βλέμμα δάρανε πάνω του. Ύστερα από ένα λεπτό άμχανιάς, τραύλισε κοκκινίζοντας:

«Έίχα κάει νά δώ... ένα συμμαθητή μου.»

Ο γέρος ξέσπασε σ' ένα κακό γέλιο. ενώ τά μάτια του κάρφωσαν άλύπητα τό πρόσωπο τού έγγονού του:

«Έίναι περιττό νά λές ψέματα, τά ξερω όλα. Έδώ καί λίγες μέρες συγκρούονται οί σπουδαστές μέ τούς στρατιώτες κι εσύ έχεις χάσει τή μύτη σου κάνοντας άνοησίες. Τό σχολείο σου έχει διακοπές, μέ εσένα δέ σέ διέπει καί τό σπύτι. Παίρνεις μένος σέ κάτι συγκεντρώσεις. Μόλις τώρα μου έπλε ή παλλακίδα ή κυρία Τσέν πώς σέ είδανε στό δρόμο νά μοιράζεις κάτα φαλλάδια. Οί σπουδαστές είναι άνοιδέστατοι, καί δέν παύουν νά κάνουν κουτουράδες. Πότε τά θάζουν μέ τίς εισαγωγές γιαπωνέζικων προϊόντων, ποτε καταδικούν τούς εμπόρους καί τούς έξευτελίζουν, καταπατούν τούς νόμους. Έσύ γιατί μπλέκεσαι σ' αυτές τίς γαιδουριές; Τά γεγονότα παίρνουν άσχημη τροπή, οί άρχές, θά λάβουν μέτρα πολύ αυστηρά. Άν

συνεχίσαις τίς κουταμάρες. Βά θυμείς τό υπελά σου.»

Ἔλεγε δικό τρεῖς φράσεις θυγιασμένος, κι ὕστερα σταμάταγε νά πάρει ἄνταση καί νά καθαρίσει τό λαιμό του. Τό τέλος τοῦ λογιζόμενου συνοδεύτηκε ἀπό μιὰ κρίση βήχα. Ἡ παλλακίδα Τσέν ἦρθε τρεχάτη ἀπό δίπλα βουτηγμένη ἀφρώματα, κουνώντας πέρα διόθε τοὺς γοφούς της καί βάλθηκε νά χτυπάει τήν πλάτη τοῦ ἀφέντη της. Ὁ παππούς ἠρέμησε σιγά σιγά, ἀλλά σάν πῆρε τό μάτι του τόν ἔγγονό του πού πτεκόταν ἀκόμα ἐκεῖ, ἐξαγριώθηκε πάλι:

«Περνάτε μέρες ἀλόκληρες χωρίς ν' ἀνοιξετε διδλίο. Τό μόνο πού θέλετε εἶναι νά φέρετε τό χάος. Εἶναι φριχτά τά μοντέρνα σχολεῖα, ἐκεῖνο πού καταφέρνουν εἶναι νά φτιάχνουν ἐπαναστάτες. Ἐγώ πάντα τό ἔλεγα πῶς πρέπει νά τ' ἀποφύγετε. Μέ τό πού πατάν τό πόδι τους ἐκεῖ τά παιδιά πάνε, διαφθείρονται. Κοίτα τόν πεμπτο θεῖο σου: ποτέ του δέν πῆγε σέ σχολεῖο διττικού τύπου. Ξέρει καλά τοὺς κλασικούς καί εἶναι πιά καλλιγράφος ἀπ' ὅλους ἐσᾶς. Μένει στό σπίτι, ἀφοσιωμένος στή μελέτη κειμένων καί γράφοντας ποιήματα καί πεζά, ἀντί νά κάνει γαιδουριές ὅπως ἐσεῖς.»

«Δέν τίς κάνουμε ἐμεῖς τίς γαιδουριές: ἐμᾶς μᾶς ἐνδιαφέρουν μονάχα οἱ σπουδές μας, ἡ κίνησή μας ξεκίνησε μόνο καί μόνο γιά ν' ἀμνησθούμε. Μας ἐπιτεθήκανε χωρίς λόγο, κι ἐμεῖς δέ θέλουμε νά κάτσουμε νά τίς τριῶμε.»

«Νά 'τονε τόν ἐπαναστάτη! Οὔτε ἀκούει τί λέω. Λοιπόν ἀπό σήμερα σοῦ ἀπαγορεύω νά θυγείς ἔξω. Τέρμα οἱ κουταμάρες! Κυρία Τσέν, λήγαινε νά φωνάζεις τό μεγάλο του ἀδερφό.»

Ὁ γέρος ἔτρεμε ἀπ' τήν ὄργη του. Τοῦ ἦρθε καινούρια κρίση βήχα, λαχύνιαζε κι ἔαφνε καταγῆς.

«Τρίτε μικρό ἀφέντη», εἶπε ἡ παλλακίδα Τσέν μέ μιὰ σκληράδα στό πονδραρισμένο της πρόσωπο. «κοιτάξτε σέ τί κατάπαση φέρατε τόν παππού σας. Μή μιλάτε τόσο πολύ, σᾶς παρακαλῶ, ἀφήστε τόν ἦσυχο.»

Ὁ ἥλιος τῆς Νόησης καταλάβαινε πῶς σ' ὅλα αὐτά ὑπῆρχε

κάτωκος δάκτυλος, αλλά δεν ήθελε νά ξεσπασει μπροστά στον παππού του, γι' αυτό σιώπαινε κοιτώντας άλλου και διαγκώνοντας τά χείλια του. 'Ο γέρο-αφέντης συνήλθε και επανέλαβε τή διαταγή.

«Πήγαινε νά βρεις τόν μεγάλο του αδερφό, καθώς και τόν τμύλο θείο του. νά 'ρθουν έδώ κι οι δυό τους.»

'Η παλλακίδα Τσέν έγνεψε καταφατικά και όδηγε όπ' τó δουμάτιο.

'Ο παππούς σώπαινε. 'Η άρχικη του διαθεση σιγά σιγά καταλάγιαζε. Τό θολό του βλέμμα λανιόταν παντού. Στο τέλος έκλεισε τά μάτια. 'Ο νέος σκέσθηκε πώς είχε μπροστά του τόν εκπρόσωπο μιάς γενιάς: ανάμεσα σ' αυτή τή γενιά και στή δική του δεν μπορούσε νά υπάρξει καμιά συνεννόηση. Κι αναρωτιόταν, κοσό άραγε κρυμμένο στοιχείο μέσα σ' αυτό τό άσφαχο κορμί, τούς έκανε νά συγκρούονται σάν έχθροι αντί νά κουδεντιάζουν σάν παππούς κι έγγονός.

'Η παλλακίδα γύμισε. Πέρασε μπροστά του τό πουδερμασμένο μούτρο μέ τά προσέχοντα μύλα, τά στενά χείλια και τά φρύδια καιάμμουρα όπ' τή μεσογιά. Και πάντα έκείνου τό έμβυστικό άρωμα. "Υστερα μπήκε ό 'Ηλιος του Καινοόριου. Τά δική αδέρφια ανταλλάξανε μιά στενάχωρη ματιά κι ό μεγαλύτερος κατάλαβε άμέσως σέ τί θέση βρισκόταν ό μικρός του αδερφός. Πλησίασε ήσυχα τόν παππού του.

'Ο γέρος άκουσε δήματα κι άνοιξε τά μάτια του. Βλέποντας μπροστα του μονάχα τόν μεγάλο του έγγονό, γύρισε στην παλλακίδα Τσέν:

«Πού είναι λοιπόν ό τρίτος κύριος;»

«'Ο τρίτος κύριος έχει πάει στό δικαστήριο.» άποκριθήκε.

«Τρέχει συνέχεια για τίς υποθέσεις των άλλων και δέ νοιάζεται τί γίνεται μέσα στό σπίτι του. Σου έμπιστεύομαι τόν μικρό σου αδερφό.» ειπε στό μεγαλύτερο. «Πρόσεξέ τον καλά, μήν τόν αφήσεις νά όρει έξω. Είμαι υπεύθυνος.»

'Ο τόνος του δεν ήταν τόσο σκληρός όσο πριν από λίγο. 'Ο

μεγάλος κούνησε το κεφάλι με σεβασμό, μετά έκλεισε με τρόπο τό μάτι στον μικρότερο για να τόν εμποδίσει να πει οτιότηποτε.

«Πάρ' τον από δά». Άρκετά με φέρθηκε.» κατόληξε ό παππούς έπειτα από μιό μεγάλη παύση.

Έξουθενωμένος, έκλεισε τά μάτια.

Ύστερα από μιό τελευταία κίνηση ύπακοής, ό μεγάλος έγεννε με τό χέρι στον άδερφό του, και έθήκαν έξω κι οι δύο περπατώντας στις μύτες.

Έξω στην αύλή, ό Ήλιος τής Νόησης πήρε μιό βαθιά άναπνοή και φώναξε με καποια εϊρωνεία στη φωνή:

«Τώρα είμαι έλευθερός! Τι πρέπει να κάνω;»

«Νά ύπακούσεις. Δέν έχεις παρό να μείνεις στο σπίτι λίγες μέρες.» απάντησε ό άδερφός του με μιό χειρονομία ύπασαγής.

«Άδύνατο! Ή κίνηση φωνητώνει κι έγω θά κρθβομμ στο σπατάκι μου;»

«Άφού τό θέλει ό παππούς, πρέπει να ύπακούσεις.»

«Μπράβο! Παλι ή θεωρία για τή μη-άντίσταση. Δέ σου μένει παρό να γίνεις έπίσημα χριστιανός. Όταν σέ χτυπούν στο άρκετερό μάγουλο, να γυρίζεις και τό δεξί...»

«Τέ άγριύδα είναι αύτή;» παρτυήρησε ό μεγάλος χωρίς μνησικακία. «Γιατί ξεσπάς τήν τσάντιλα σου επάνω μου; Μίε τό να θρίζεις, κερδίζεις τίποτα;»

«Θέλω να θυγώ έξω. Βγαίνω αύτή τη στιγμή! Σάν τί μπορεί να μου κάνει;» Έπαναλάμβανε ό μικρός χτυπώντας τό πόδι του.

«Έγώ θύε τό πληθύσω.» μυρμούρισε ό μεγάλος με κάποια άγωνία στη φωνή. «Σου μιλόω σοβαρά.» πρόσθεσε. «Τό καλό πού σου θέλω, μείνε λίγες μέρες στο σπίτι για να μη δυσαρεστήσεις τόν παππού. Είμαι πολύ μικρός, παίρνεις φόρα. Όταν λέει κάτι ό παππούς, άφησέ τον να λέει. Όταν ξεθυμάνει, ήρεμεί, κι εσύ συμφωνείς και παίρνεις ορθόμο. Δέν είναι πιά απλό αείω άπ' εό να ισακόννεσαι χωρίς κανένυ ύφελος;»

Ό μικρός κοίταγε τόν οδρανό, Δέν συμφωνούσε καθόλου μ'

αυτές τις συμβουλές, αλλά δεν ήταν άφρα ν' αρχίσει συζήτηση. 'Από μιιά άποψη, είχε δίκιο ο άδερφός του. Γιατί νά κάνει κάτι που δέ θά 'ύγαζε πουθενά; Όμως ποιιά νεανική καρδιά μπορεί νά συγκρατηθεί μέ τέτοιου είδους ύπαιλογισμούς; Πρόσεξε κάτι μαύρα σύννεφα που έφευγαν. Οι σκέψεις του μπερδεύονταν. Τελικά τό πήρε άπόφαση και είλε εύγενικά:

«'Εντάξει, δέ θά θγιά έξω. Όμως δέν τό κίνω για νά ύπαικυύσω τόν παππού, αλλά μόνο και μόνο για νά μή σέ βάλω σέ μειλιόδες.»

«Σ' εύχαριστώ. 'Εδώ που τά λέμε, άν ήθελες νά θγιάς έγά δέν θά μπορούσα νά σ' έμποδίσω γιατί κάθε μέρα λοιπω στό γραφείο. Πάντως, ελλικρινά, άν ο παππούς θέλει νά μείνεις μέσα, είναι για τό καλό σου.»

«Ξέρω, ξέρω,» είλε μηχανικά ο νεαρός.

'Εφυγε ο άδερφός του κι αυτός άτόμεινε νά χαζεύει στην αύλή. Πλησίασε σέ μιιά ζαρντινέρα μέ όλάνθιστες δομοσκηνίες. 'Απ' τά κόκκινα λουλούδια έβγαине ένα βαρύ άρωμα. Έκοψε ένα λεπτό κλαδί, τό έσπασε σέ μικρά κομματάκια, μάδησε τά λουλούδια και τά ζούληξε μέ δύναμη μέσ στην χούφτα του, κάνοντις τι ένα έγρό μολάκι.

Αυτό τό είχε κάνει άσυναιόθητα, κι ήταν ίκανοποιημένος καταστρέφοντας κάτι.

«Θά 'ρθει μιιά μέρα,» σκέφτηκε, «που αυτό τό χέρι, θά γίνει πανίσχυρο και θά καταστρέψει όλες τις γέρινες παραδόσεις. Τι εύτυχία!»

'Αμέσως όμως σιγνέφιασε, γιατί θυμήθηκε πως δέν μπορούσε ν' άγωνιστεί στό πλευρό των σιμμαθητών του. «Πάλι ή αντίφαση,» μούγγρισε.

'Η αντίφαση δέν θρισκόταν μόνο στον παππού και στον μεγάλο του άδερφό. Και στό δικό του τό μυαλό έπληρχε μεγάλη σύγχυση.

Μπορείς ν' αλτσοδέσεις τό καρμί του ανθρώπου, μά όχι και τό πνεύμα του. Έτσι, ό Ήλιος τής Νόησης, χωρίς νά θγαίνει από τό σπίτι, μέ τή φαντασία άγωναζόταν στό πλευρό των συντρόφων του. Παρακολούθουσε μέ πάθος ύπ' τίς έφημερίδες τήν πρόοδο τής κίνησης. Δυστυχώς όί καθημερινές δέ γράφανε λεπτομέρειες. Είχε φτύσει στό χέρι του ένα τεύχος του Σπουδαστικού κάμματος, τυπωμένο σ' ένα μονόχο φύλλο χαρτιού, μεγάλου σχήματος, πού περιείχε πολλά συγκρινητικά άρθρα και κύριους καθησυχαστικούς νέα: στό μέτρο πού άπλωνόταν ή κίνηση, ή στήση του κυβερνήτη γινόταν πιο συμφάλιαιτηκή. Είχε στεφεί τελικά τόν κύριο Ζάο, τόν προσιτάμενο ύπηρεσίσις νά επισκεπτεί τούς τραυματισμένους διαδημιότες και διάταξε νά τοιχοκολλησουν δυό προκηρύξεις, ό,τι έπρεπε για νά καθησυχάσουν τούς άνοσαστημένους. Κι ό γραμματέας του, έξ όνόματός του, άπηθύθνε στην όμοσπονδία μία άπολογητική έπιστολή μέ τήν όποία αναλάμβανε νά έγυγηθεί από κεί και πέρα τήν ασφάλεια των σπουδαστών. Επίσης όί έφημερίδες δημοσίευσαν ένα διάταγμα του διευθυντή τής άστυνομίας πού απαγόρευε ρητώς στους στρατιωτικούς τίς προμοκρατικές ένέργειες. Συλλάδουσε και δυό φωνηάρους πού είχαν θεωρηθεί ένοχοι για τόν ξελοδαρμό μεθητών του κολεγίου τήν προηγούμενη Κυριακή. Ο Ήλιος του Λυού είδε τό διάταγμα τοιχοκολλημένο, μέυο στην πόλη.

Μέρα μέ τή μέρα ή κατάπιαση ύέλτιυνόταν, κι ό μικρός άδερφός φιλικητιμένος μέσα στό σπίτι άνιλημονηόπε δυο και περισσώτερα. Συχνά, σάν έμενε μονάχος του, χτύπαγε κάτω τό πόδι του δυο φορές. Καμιά φορά, μπουχτιμένος άπ' τό διάβημα, ξαπλώνόταν μέ τά μάτια καρφωμένα στον σύρανό του κρεβατιού του κι άρχιζε νά συλλογιέται.

«Τό σπιτάκι μας! Τό γλυκό μας τό σπιτάκι, σου λένε!»

Μιά φορά θρέθηκε εκεί κοντά ό Ήλιος του Λυού, και δέν

μπόρεσε να μη χαμογελάσει. Ὁ μικρὸς πετάχτηκε ἐπάνω:

«Μά εἶναι γιὰ γέλιο: Ἐσὺ βγαίνεις ὅποτε σοῦ κάνει κέφι, καὶ δὲν ἔχεις λόγο νὰ τσαντίξεις. Παράτα με! Μπορεῖ νὰ βρεθεῖς στὴ θέση μου καμιά μέρα.»

«Δικαίωμα μου νὰ γελάω; ἄλλωστε ποῦ ξέρεις ὅτι γελάω γιὰ σένα; Θὰ μοῦ ἀπαγορεύσεις νὰ γελάω δηλαδή;»

«Ἄκριδῶς, σοῦ ἀπαγορεύω νὰ γελάς ὅταν ἐγὼ εἶμαι ἐξω φρενῶν! Τὸ ἴσασαγορεύω π' ἅλο τὸν κόσμο!» ἔχεινιωσε.

Ὁ μεγαλύτερος ἔφυγε χωρὶς νὰ πει τίποτ' ἄλλο, γιὰ ν' ἀποφύγει τὸν καθιγὰ.

«Τὸ σπῖτε! Τὶ εἶναι τὸ σπῖτε; Κλοῦβα γιὰ θηρία, ἀπλοῦστατα,» συνέχισε ὁ μικρὸς περπατώντας μὲ μεγάλες δρασκελιές μὲς πρὸ διωμάτιο.

«Θέλω νὰ βγῶ ἐξω. Θέλω νὰ βγῶ ἀπωσδῆρτοτε. Νὰ δοῦμε τί θά μοῦ κάνουνει!»

Βγήκε ἀπ' τὸ διωμάτιο ὁμῶς κατεβασίνοντας τὶς σκάλες, πήρε τὸ κᾶτι του τὴν παλλακίδα Τσέν καὶ τὴν πέμπτη θεία νὰ κουβεντιάζουν κάτω ἀπ' τὰ παράθυρα τοῦ παιποῦ. Γιὰ μιὰ στιγμή δίστασε, κι ὕστερα κινήθηκε πρὸς τὸ κεντρικὸ περίπτερο. Ἀπὸ κεῖ ἔστριψε δεξιά, ἀκολουθώντας ἕνα διάδρομο ποῦ κατέληγε στὴν πρώτη πόρτα πρὸς τὸν κήπο. Βγήκε, κι ἀφρον πέρασε κάτω ἀπ' τὰ παράθυρα τοῦ διμερίσματος τοῦ πρωτότοκου ἀδερφοῦ του, χώθηκε στὸν κήπο περνώντας ἀπὸ μιὰ δεύτερη πόρτα, ἀλοστράγγυλη σὺν τὴν πανσέληνο. Βρέθηκε μπροστά σ' ἕνα μεγάλο τοῖχο ἀπὸ χαλίκια, ποῦ εἶχε στὴ βάση του, ἀριστερὰ καὶ δεξιά, δύο φινιωτὰ δραμάκια στραμμένα μὲ ἄμμο. Πῆρε τὸ ἀριστερὸ. Τὸ μωλωπάτι ἀνηφόριζε, στενὸ κι ἔλικοειδές, ὀδηγοῦσε σὲ μιὰ πέτρινη σπηλιά, καὶ ξανακατέβαινε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά. Ἐφτασε στὰ ρουθούνια του ἕνα δυνατὸ ἀρωμα, κι αὐτὸ τὸν ἔμαρε σὸ δασάκι μὲ τὶς θαμνοκηνές ποῦ τὰ λευκὰ καὶ κόκκινα λουλούδια τους ἦταν δλάνθιστα. Τριγύριζε ἀσκόπι, κοιλιασιώνοντας τὰ πευμένα πέταλα, ἀπρόσχοντας μὲ τὰ χέρια του τὰ χαμηλὰ κλαδιά, ὅταν πήρε τὸ

μάτι του μιά μικρή ύπηρέτρια που έκοβε λουλούδια.

«Τί κάνεις εκεί. Τραγουδί του Φοίνικα;»

Ἡ κοπέλα δὲν τὸν εἶχε ἀκούσει νὰ ᾄχεται· γύρισε ξαφνιασμένη ἀφήνοντας τὸ κλαδί καὶ κράταγε, κι ἀναγνωρίζοντας τὸ νεαρό ἀφέντη τῆς ἀναστέναιζε μὲ ἀνακούφιση.

«Ἐσεῖς εἶσθε, Μὲ τραμάξατε.»

«Ποιὸς σ' ἔστειλε ἐδῶ;»

Ἡ Κυρία. Ἡ θεία πας ἡ κυρία Ζάνγκι ζήτησε λίγα λουλούδια. Θὰ τῆς τὰ πᾶει ὁ δεῦτερος μικρὸς ἀφέντης.»

Καὶ μιλώντας πεντανότανε γιὰ νὰ φτάσει ἐνα ἄμορφο ἀνθισμένο κλαδί.

«Ἄστο σε μένα, ἐσύ εἶσαι μικρὴ ἀκόμα, σ' ἕνα ὄνο χρόνια, θὰ τὰ καταφέρεις.» τῆς εἶπε γελώντας.

«Εὐχαριστῶ. Μόνο νὰ μὴν τὸ μάθει ἡ Κυρία.»

Ἔτσι τὴ φοβᾶσαι τόσο τὴν Κυρία; Δὲν εἶναι θηρίο. Ἰώρα τελευταία σὲ μάλλιστε πολλές φορές;»

«Ὅχι καὶ πολλές. Ἄλλὰ ἐγὼ ἀνησυχῶ συνέχεια, φοβᾶμαι μὴ κάνω καμὰ γκάφα.»

«Εἶναι αὐτὸ ποὺ λένε: Ὁ αἰώνιος σκλάβος χωρὶς ἐλπίδα.»

Ἐκείνη δὲν ἀποκρίθηκε κι ἔκραυγε τὸ πρόσωπό τῆς μὲς στὰ λουλούδια.

«Κοίτα ἐκεῖ,» ἔκανε ἐκεῖνος μὲ κέφι, «νὰ ὄραϊο κλαδί!»

«Ποῦ;»

«Νὰ 'το!»

Ἔδειξε τυχαῖα τὸ διπλανὸ δέντρο, ὅπου ὑπῆρχε πραγματικά ἕνα θαυμάσιο κλωνάρι, γερὸ, καμπυλωτό, γεμάτο μπουμπουκία.

«Τί κρίμα, εἶναι πολὺ ψηλά,» ἀναστέναιζε ἐκείνη.

«Δὲν πειράζει, εἶναι εύκολο,» εἶπε ὁ νεαρὸς ὑπολογίζοντας μὲ τὸ μάτι τὸ ὕψος. «Θὰ σκορφαλίωσω.»

Καὶ δάλθηκε νὰ ξεκομπῶνει τὸ μπαμπασκερὸ του φρέμα.

«Ὅχι, ὄχι, μπορεῖ νὰ πέσετε, θὰ 'να φοβερὸ!»

«Μὴ σὲ νοιάζει.»

Κρέμασε τό ρούχο του σ' ένα κλαδί. κι όπως ήταν μέ τήν σκούρα πράσινη πουκαμίσα άρχισε νά σκαρφαλώνει προστάζοντας τήν κοπέλα.

«Βάστα λίγο τόν κορμό.»

Βρέθηκε στό λεπτό μέ τό ένα πόδι στή διχάλα τού δέντρου καί μέ τό άλλο σ' ένα χοντρό κλαδί. Τεντώθηκε δου μπορούσε γιά ν' άρπάξει τό κλωνόρι. Καθώς τραντάχτηκε τό δέντρο, μιá βροχή από πέτσιλα έπεσε καταγής. Ή ύπηρέτρια φώναξε από κάτω:

«Προσέχετε, προσέχετε!»

«Μή φοβάσαι, έκανε εκείνος ενώ άρπάχτηκε μέ τό δεξιό του χέρι από τό χοντρό κλαδί.

Κλιώτισε μέ τό άριστερό του πόδι ένα άλλο κλαδί γιά νά δει πόσο γερό είναι κι έβγαλε μετά καί τό δεξιό του πόδι. Σκύνοντας, άρπάξε τό κλωνόρι, κι ύστερα από δυό τρεις προσπάθειες τό έσπασε. Σανακώλησε στήν άρχική του θέση κρατώντας τό καί φώναξε στό κορίτσι πού τόν κάταζε:

«Πιάσε τό κλωνί. Τραγουδι τού Φοίνικα!»

Παραμέρισε τ' άλλα κλαδιά, τό άφησε νά πέσει στά χέρια της, καί κατέβηκε.

«Φτάνουν, φτάνουν» ειπε γοητευμένη.

Έτοιμάστηκε νά φύγει.

«Τραγουδι τού Φοίνικα.»

«Τί συμβαίνει;»

«Έλα δω.»

Έκείνη πλησίασε

«Έδώ καί λίγο καιρό έχω τήν εντύπωση πώς μέ φοβάσαι. Δέ μοί μιλάς πιά γιά πολλή ώρα, γιατί!» ειπε, παίζοντας μ' ένα κλαδί τού δέντρου πού τό έφτανε μέ τό χέρι του.

«Σάς φοβάμαι.» ειπε γελώντας. «Είμαι άπασχολημένη άπ' τό πρικό ως τό θράδυ, πού νά βρω καιρό γιά κουδέντα;»

Έκανε νά φύγει, μά εκείνος τήν κράτησε.

«Είμαι δέβαιος πώς μέ φοβάσαι, είμαι δέβαιος σου λέω.»

«Είστε αφέντης κι είμαι υπηρέτρια. δέν τολμῶ νά μιλάω πο-
λέ μαζί σας.» τῆν εἶπε κοφτά.

«Κι ὁμως κάποτε παίξαμε μαζί.»

«Τώρα δέν εἶναι τό ἴδιο, δέν εἴμαστε πιά παιδιά.»

«Αὐτό δέν εἶναι λόγος.»

«Ἄν μᾶς βλέπανε συνέχεια μαζί, θ' ἀρχίζαν νά κουτακμπο-
λείουν. Δέν πρόκειται γιά μένα, ἐσεῖς πρέπει νά τά προσέχετε
κάτι τέτοια. Μήν ξεχνᾶτε τήν τάξη σας.»

Ἐπῆρχε κάποια πικρία στή φωνή της.

«Πᾶμε ἀπό ἐδῶ. Δός μου νά κρατάω τά λουλούδια.»

Περπατοῦσε δάπλα στή λιμνούλα. Ἐκείνη ἀκολουθοῦσε
σιωπηλά. Ποῦ καί ποῦ γύριζε τό κεφάλι του νά της κί κί καί κι
αὐτή ἀπαντοῦσε μονολεκτικά ἤ μέ ἓνα χαμόγελο. Ἀνέθνηκαν
καμιά εἰκοσαριά σκαλοπάτια πού ἔστριβαν γιά νά καταλή-
ξουν πᾶ μιᾶ ταράτσα μέ ῥημα. μ' ἓνα πέτρινο τραπέζι καί τέσ-
σερα σκαμνιά. Ἐνα πεῦκο, πού φάτρωνε ἀπό ἓναν ὄρθιο ἔρα-
χο, ἔγερνε ἀπό πάνω σάν ὀμπρέλα. Κανένας θόρυβος, μόνο τό
ἀθέατο κελάρωμα τοῦ νεροῦ.

«Τί ἡσυχία!» φώναξε ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης.

Ἐβαλε τά λουλούδια στό τραπέζι καί μέ τό μαντίλι του
σπασίωσε ἓνα κάθισμα. Ἐκείνη εἶχε καθίσει μόλας ἀντίκρου
του.

«Ἐλα κάτσε ἐδῶ. Γιατί φοβάσαι νά πλησιάσεις;»

Κάθισε κοντά του. Κοιτάχτηκαν. Τά μάτια τους ἀνταλλάξα-
νε μηνύματα πού μιλώντας δέν μποροῦσαν νά τό ἐκφράσουν.

«Πρέπει νά φύγω, ἄργησα πολύ καί θά μέ μελιώσει ἡ Κυ-
ρία.» εἶπε ξαφνικά ἐκείνη καί σηκώθηκε.

«Ὅχι, δέν θά σέ μελιώσει ἡ Κυρία. Μόλις ἤρθαμε, κι ἄκόμα
οὔτε δυό λόγια δέν εἶπαμε. (Τήν ἄρπαιξε ἀπ' τό χέρι γιά νά τήν
ἀναγκάσει νά καθίσει. Ἐκείνη φάνηκε νά τρώαζε μ' αὐτό τό
ἄγγιγμα, μᾶ δέν ἀντιστάθηκε.) Γιατί ἄε λές τίποτα; Κανένας
δέ μᾶς ἀκούει. Τό βλέπω καθαρά πῶς δέ μ' ἀγαπᾶς πιά.
(Ἐκείνη σῶπαινε συνέχεια, σά νά μήν ἀκουγε.) Ξέρω πῶς ἡ

καρδιά σου. Δέν είναι κιά ἐδώ στό σπίτι μας. Θά πά στήν Κυρία πώς μεγάλισσες και πρέπει νά σέ παντρέψει.»

Ἐκείνη ἄλλαξε χρώμα. Τά χείλια της τρεμούλιασαν ἐκαθρῶ, κι ἀνόδηκαν δάκρυα στό μάτια της.

«Στ' ἀλήθεια;»

Δέν μπόρεσε νά πει τίποτα ἄλλο κι ἄρχισε νά κλαίει.

Μόλις τήν εἶδε ἔτσι, ὁ νέος μετάνιωσε γι' αὐτό πού εἶπε. Εἶχε θελήσει ἀπλῶς νά τήν φαρέψει, και συγχρόνως νά ἐκόκηθει γιά τήν ψυχρότητά της. μά δέ φαντάστηκε ποτέ πώς θά τῆς προκαλοῦσε τόση λύπη. Ἄπό τή μιὰ εἶχε ἱκανοποιηθεῖ μέ τό πείραμα πού ἔκανε, κι ἀπό τήν ἄλλη ἐνιωθε τύψεις.

«Ἦθελα μονάχα νά σέ πειράξω κι ἐσύ τό πήρες στό σοβαρά; Μά θεωρεῖς ἱκανό νά κάνω κάτι τέτοιον;»

«Και γιατί ὄχι; Ὅλοι ἔσεις, τ' ἀφεντικό, εἰστε τόσο ἰδιότροποι. Μπορεῖτε νά κάνετε οἰδιήποτε σάν εἰστε στίς κακές σας. Ἄπό καιρό τό σκέφτομαι πώς μετά τή Χαρούλα θά ῥθει ἡ δική μου ἡ σειρά, ἀλλά γιατί ἦρθε τόσο γρήγορα;»

«Μά τό 'πα γιά νά σέ πειράξω. Πάντως ἐγώ δέν πρόκειται νά σ' ἀφήσω νά πάθεις ὄ,τι ἔπαθε ἡ Χαρούλα.»

Πῆρε τό χέρι τῆς κοπέλας γιά νά τό χαιδέψει.

«Κι ἂν τό ἀπαιτήσῃ ἡ Κυρία;»

«Ἐχω μιὰ ἰδέα: Θά τῆς πῶ πώς θέλω νά σέ παντρευῶ.»

«Ὅχι, ὄχι, ποτέ δέ θά δεχόταν ἡ Κυρία. Δέ θέλω νά μέ παντρευτεῖτε!» φώναξε κλείνοντάς του τό στόμα μέ τό χέρι της.

«Μή φοβάσαι τίποτα. Τό πρόσωπό σου εἶναι μούσκεμα, ἄσε με νά σέ σκουπίσω.» Τράβηξε τό μαντίλι του και σκούπισε ἡταλά τό κλαμένο προσωπάκι. «Οἱ γυναῖκες τά 'χουν εὐκόλα τά κλάματα.»

Χαιρογέλασε ἀνήσυχτα:

«Πάει, τέλειωσε, δέν κλαίω κιά. Ὅσο εἰστε ἑσείς ἐδώ, δέ θά ξηνακλάψω ποτέ μου.»

«Μή σέ νοιάζει. Εἶμαστε πολύ μικροί ἀκόμα. Σάν ἔρθει ἡ ὥρα, θά μιλήσω στήν Κυρία και θά βροῦμε μια λύση, πιστεψέ με.»

«Ξέρω πόσο καλός είστε... Έδώ και κάμποσο καιρό σ'ας βλέπω στόν ύπνο μου συχνά. Μιά φορά, είδα πώς έτρεχα σ' ένα βουνό, με κυνηγούσαν λύκοι νά με κατασπαράξουν. Ένας έντρας τούς έδωξε μακριά ήσασταν έσείς. Σ'ας βλέπω συχνά σά θεό προστάτη μου.»

«Γιατί δέ μου τό 'πες αυτό τόσον καιρό; Δέν τό 'ξερα πώς μου έχεις τόση εμπιστοσύνη.» είπε εκείνος μέ τρεμάμενη φωνή. «Σκοτιώνεσαι στή δουλειά έδώ μέσα. Ούτε έγώ ό ίδιος δέ σ'αί φέρθηκα εύγενικά μέχρι τώρα, δέ φάνηκα αντίξείος σου. Έλπίζω νά μή τά πάλεις μαζί μου, έ;»

«Πώς θά μπορούσα νά τά πάλω μαζί σας; Τρεις ανθρώπους αγάπησα σ' όλη μου τή ζωή: τή μητέρα μου, τή μεγαλύτερη από τίς δεσποινίδες... Αὐτές αὐ δύο πεθάνανε, μένει όμως ακόμα κάποιος.»

«Ποιός είναι αυτός;»

«Ποιός άλλος από σ'ας;»

«Τραγουδι τού Φοίνικα, νιώθω νεροπή όταν σέ σκέφτομαι. Έγώ περνάω καλά ενώ εσύ υποφέρεις μέσα στο σπίτι μας. Ή ίδια ή αδερφή μου σέ βασανίζει.»

«Δέν πειράζει, έκανα κιόλας υπομονή έφτά χρόνια. Τώρα ό καιρός περνάει πιο γρήγορα. Κάθε φορά που σ'ας σκέφτομαι, ή σ'ας βλέπω, μου φαίνεται πώς όλο μπορώ νά τ' αντίξω. Συχνά σ'ας φωνάζω από μέσα μου, χωρίς νά τολμώ νά πρωιφέρω τό όνομά σας μπροστά σ'αίς άλλους.»

«Έχεις υποφέρει πολύ. Άχ, έν μπορούσες νά σκουδάσεις!... Έτσι όπως είσαι έξυπνη, θά πετύχαινες περιουότερο κι άπ' τήν Κιβόρα. Άν είχες γεννηθεί σέ μιá πλοίαρα οικογένεια, ή έν ήσουν στή θέση τής ξαδέλφης μου, τί καλά πού θά 'τανε.»

«Δέν είχα αυτή τήν τύχη, είναι άνώφελα τώρα νά στενοχωριέστε. Τό μόνο που θέλω είναι νά μή μέ δωξέτε. Θά περάσω τή ζωή μου στή δουλειά σας. Θά είμαι ή υπηρέτριά σας, ναι. Καί νά ξέρετε πώς νιώθω άπέραντη εύτυχία και μόνο που σ'ας

ἀντικρίζω. Ὅταν ξέρω πῶς εἶστε κοντά μου, εἶμαι ἡσυχη. Ὅμως κάποτε μοῦ φαίνεστε κι ἐσεῖς ἀπληροίαιστος ὅσο τὸ φεγγάρι.»

«Μὴ μιλάς βλα. εἶμαι κι ἐγὼ ἕνας κοινὸς ἀνθρώπος σὰν ἐσένα. Σίγουρα κάποτε θὰ σέ παντρευτώ.»

«Γιατί λέτε συνέχεια πῶς θὰ μέ παντρευτείτε;» διαμαρτυρήθηκε ἐκείνη. «Δέν εἶναι καλύτερα νὰ μένω γιὰ σά; αὐτὸ ποῦ εἶμαι, σ' εἶλη μοι τῆ ζωῆ; Ἡ Κυρία δὲ θὰ θυμώσει ἔτσι. κι ἐσεῖς δὲ θὰ προσβάλετε κανένα. Θὰ ἴμαι εὐχαριστημένη νὰ περάσω ὅλα τὰ χρόνια κοντά σας. Ἀλλὰ φοβάμαι. φοβάμαι πῶς αὐτὸ εἶναι ἕνα πολὺ ὠραῖο ὄνειρο. Σὰς παρακαλῶ, μὴν τὸ σκέπτεστε τόσο, μὴν τὸ φαντάζεστε το μέλλον τόσο τόσο ὁμορφο.»

«Πῶς μπορείς καί σκέρτεσαι μέ τέτοιο τρόπο;» ἀπάντησε ἐκείνος. Θὰ ἦταν ἀπάτη ἀπὸ μέρος μου νὰ σέ μεταχειρίζομαι μιά ζωῆ σὰν ἐπιθρέτρια. Ἐγὼ δέν πρόκειται νὰ φερθῶ ἔτσι. Θὰ φανῶ ἀντάξιος σου.»

«Σουτ! ἔκανε ἐκείνη χαμηλόφωνα. Ἀκούστε... κάποιος εἶναι κάτω.»

Τέντωσαν τ' αὐτί. Μικροῖά ἀκουγόταν μιά φωνή. ἀνάκατη μέ τὸν ἦχο τοῦ νεροῦ.

«Ίσως εἶναι ὁ δεῦτερος ἀδερφός μου.» εἶπε σκίθοντας ἀπ' τὴν ταράτσα.

Ἀνάμεσα ἀπ' τὰ κουλούδια τῆς διαμαρτυρητῆς ξεχώρισαν μιά γκριζα κηλίδα, ἕστερα μιά σιλουέτα. Πραγματικὰ αὐτὸς ἦταν.

«Πρέπει νὰ φάνω.» εἶπε ἐκείνη καί σηκώθηκε. «Πλησιάζει κι ἡ ὥρα τοῦ δείπνου.»

Τῆς ἔδωσε τὴν ἀνθοδέσμη καί τῆ τιμηδοῦλερμη:

«Ἄν σέ ρωτήσῃ ἡ Κυρία γιατί ἀργήσῃς θὰ πείς ἕνα ψευματάκι. ὅτι σοῦ ἔρθει στὸ νοῦ, ἡ καλύτερα πὲς πῶς σέ χρειάστηκε ἐνῶ.»

«Ἐντάξει. Ἀφήστε νὰ φῶγω πρώτη, νὰ μὴ υἱὸς δοῦν μαζί.»

Εἶπε ἕνα ἔπεραχο φεγγαρόφωτο. Ὁ ἥλιος τῆς Νόησης δέν

είχε καμιά όρεξη νά πέσει στό κρεβάτι. Σήμαινε ή τρίτη Άγγριπνία κι εκείνος έκανε ακόμα θόλτες στην αέλη. Ό Ηλιος τού Λαού θγήκε απ' τό δωμάτιο και τόν φώναξε πάνω απ' τή σκάλα:

«Γιατί δέν έρχεσαι νά κοιμηθείς; Κάνει πολύ κρύο.»

«Είμαι τόσο ώραία νύχτα. Δέ μου κάνει καμδιά νά πάω για ύπνο.»

Ό μεγαλύτερος αδερφός πήγε κοντά του, τουρτουρίζοντας.

Ούτε ένα σύννεφο. Ένα γεμάτο φεγγάρι ταξίδευε σ' έναν ώκεανό δίχως όρια. Μοναχικό, παγωμένο, έριχνε παντού τή λάμψη του. Τό χάσμα κι οι στέγες φάνταζαν άσχημά. Ήρεμη νύχτα.

«Κούτα απ' αλήθεια τό φεγγάρι θικαίζει τήν πάχη, είπε ό μεγαλύτερος, και δέν μπορούσε νά κηρύξει τήν έκταση του. «Τί έξυπνη καθ' είναι ή Ξαδέσφη Κιθάρα, τόσο θαρραλέα και τόπο καλή!» πρόσθεσε βαδίζοντας δίπλα στόν αδερφό του και σίπαινε, μέ τό μυαλό σ' ένα άλλο κορίτσι. «Σου άρέσει; Τήν αγαπάς;» ρώτησε άρπάζοντας τόν αδερφό του από τό μπράτσο.

«Και θέβαια.» άπάντησε εκείνος διασιτικά, και συνέχισε άμέσως. «Γιά ποιά μιλάς; Για τήν Κιθάρα; Που ξέρω έγώ; Θυρώ πώς έσύ τήν αγαπάς.»

«Ναι, τήν αγαπώ. Πιστεύω πώς κι αυτή θά μ' αγαπήσει, και δέν ξέρω ακόμα πώς νά φερθώ. Κι έσύ; Μόλις τώρα δά δέν είπες πώς τήν αγαπάς λαίψια;»

Ό μικρός ένωσε νά τρέμει τό χέρι καθ' τόν κράταγε. Έδωσε δυό τριπτερά χτυπηματάκια στόν μεγαλύτερο αδερφό του και τήν καθισούχαπε χαμογελώντας:

«Δέ θά μ' έχεις αντίπαλό σου. Έλπίζω πώς όλα θά πάνε καλά. Τήν αγαπώ τήν Κιθάρα σάν αδερφή, και θά τήν αγαπώ ακόμα περισσότερο σάν νύφη μου.»

«Είσαι καλός αδερφούλης. Μή μέ κοροιδεύεις.»

«Δέ σέ κοροιδεύω. είμαι μαζί σου μ' όλη μου τήν καρδιά. νά

ἴσαι ἤσυχος.»

Ἐπισημασθέντος ἄλλοτε ἄλλοτε:

«Ἀκούεις; Τί εἶναι αὐτό;»

Ἦχος ἀπὸ κλάμα πλανιόταν σὴ μεταξωτὴ κλωστή στὸν ἀέρα. Δέν ἦταν οὔτε ἀνθρώπινοι λυγμοὶ οὔτε φωνὴ πουλιοῦ ἢ ἐντόμου, μὰ ἕνας ἤχος πρὸ ἀνάλαφρος καὶ καθαρός. Ποῦ καὶ ποῦ κάποιες ψηλότερες νότες, δοξασιμένες λές μὲς ἀπ' τὴν καρδιά, ἔμοιαζαν μὲ παραπονιαρική μελωδία. Ἐξασθενίζαν σὴ νὰ τίς παρᾶσενε ὁ ἀνεμος, ἀλλὰ ὁ παλμὸς τους ἐξακολουθεῖσε νὰ αἰωρεῖται στὸν ἀέρα καὶ νὰ τὸν γεμίζει μελαγχολία.

«Τί εἶναι αὐτό;» ξαναρώτησε σασισιμένος ὁ μικρός.

«Παίζει φλάουτο ὁ μεγάλος μας ἀδερφός. Ἐδῶ καὶ κάμτωσα καιρὸ τὸν ἀκούω νὰ παίζει ἀργὰ τὴ νύχτα.»

«Μὰ τί τοῦ συμβαίνει; Παλιά δέν ἦταν ἔτσι. Τί θλιβερὴ πού εἶναι οὐτὴ ἡ μουσική.»

«Δέν ξέρω τί σημαίνει αὐτό. Ἴσως ἔμαθε γιὰ τὸν γυρισμὸ τῆς ξαδέρφης μας, τῆς Δαμασκοτηνιάς στὴν Ὁμήγη. Μοῦ κόβονται τὰ πόδια μ' αὐτὸ τὸ σκαπο. Εἴμαστε, ἡ Κιθάρρα καὶ ἐγώ, σιγὴν ἴδια θέση πού ἦταν κάποτε αὐτοὶ οἱ δυό. Ὅταν ἀκούω τὸ τραγούδι τοῦ φλάουτου παραλίω ἀπὸ ἀγωνία: Θ' ἀκολουθήσω τάχα καὶ ἐγὼ τὸ δρόμο τοῦ ἀδερφοῦ μας; Καλύτερα νὰ πεθάνω παρά νὰ καταλήξω ἐκεῖ.»

Ὁ μικρὸς κατανίκησε τὴ συγκίνησή του γιὰ νὰ τοῦ δώσει κουράγιο:

«Ἡσύχασε, δέν πρόκειται ν' ἀκολουθήσεις ἐσὺ τὸν ἴδιον δρόμο, σὶ καιροὶ ἔχουν ἀλλάξει.»

Σήκωσε ψηλά τὸ κεφάλι καὶ κοίταξε τὸ φεγγάρι πού σκορπούσε ἀπλετο φῶς. Τοῦ φάνηκε πᾶς εἶδε τὸ Τραγούδι τοῦ Φοίνικα νὰ ἔρχεται κοντὰ του, σάν ὀπτασία. Χωρὶς νὰ τὸ θέλει μουρμουρίσισε: «Μόνη ἐσὺ, τόσο ἀγνή, λαμπρὴ σάν τ' ἀστὴρ τῆς νυχτεῖας.»

Ἡ διαμάχη ἀνάμεσα στό πανεπιστήμιο καί τό στρατό σιγά σιγά καταλαγιάσε. Οἱ μαθητές ἀπό τίς γειτονικές περιοχές γύρισαν στά σπίτια τους γιά τίς γιορτές τῆς Πρωτοχρονιάς. Καί μέ τή σειρά τῆς ἔπεσε ἡ ἔξαψη τῶν πολιτῶν. Ὅρισμένοι ἔκαναν βιαστικά ἐπαναλήψεις, γιά τίς εἰσαγωγικές ἐξετάσεις. Καθώς παρατάθηκε ἡ ἀπεργία, μπερδεύτηκε μέ τίς διακοπές. Οἱ διευθύνσεις τῶν σχολείων κόνανε τόν ἀπολογισμό τοῦ ἔξαμήνου πού πέρασε κι ἄρχισαν τίς προετοιμασίες γιά τό ἐπόμενο ἔξάμηνο. Οἱ σπουδαστές μόνο φαινομενικά εἶχαν νικήσει.

Ἐνῶ ὁ ἀδερφός του πήγαινε στήν Κιθάρρα γιά τά μισήματα ἀγγλικῶν, ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης ἐξακολουθοῦσε νά διαβάζει στό σπίτι τίς δύοφορες ἡμερηίδες. Ὑπήρχον ἐκεῖ πληθος νέο χωρίς ἐνδιαφέρον, ἐνῶ τά ἄρθρα σχετικά μέ τήν κίνηση τῶν σπουδαστῶν γίνονταν ἄλλο καί πῶς ἄπνια.

«Αἴτη, εἶναι ζητή φυλακισμένου!» φώναζε συχνά.

Μερικές φορές ἔνιωθε τέτοια ἀναστάτωση πού ἀπόφευγε τήν ἰδία του τήν οἰκογένεια. Ἐκεῖνη πού ἔκανε τό πιστήρι νά ξεκιλίξει ἦταν πού τό Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα ἔκανε ὅ,τι μπορούσε γιά νά τόν ἀποφύγει, κι ἔτσι δέν ἔδρισκε εὐκαιρίες νά βρεθεῖ μόνος μαζί της.

Πρῶι καί δεῦθου παρουσιάζοτανε στόν γέρο ἀφέντη γιά τήν εὐχή τῆς γαλήνης, ὅπως πάντα, κι ἦταν ἀναγκασμένος ν' ἀντικρύξει τό κιτρινόμαυρο πρόσωπο τοῦ παλλοῦ του, καθώς καί τήν προκλητικά θαμμένη φάτσα τῆς παλλακίδας Τσέν. Κυκλοφοροῦσαν πολλά πρόσωπα εἰς στό σπίτι, ἀνέκφραστο, μ' ἕνα προσποιητό χαμόγελο. Χάνονταν τήν ὑπομονή του, φώναζε ἐξαγριωμένος:

«Περίμενε καί θά ἔρθει μιά μέρα πού...»

Ἡ φράση ἔμενε μετέωρη. Τί θά γινόταν ὅταν ἐρχότανε ἐκεῖνη ἡ μέρα; Δέν ἤξερε ἀκριβῶς. Πάντως ἦταν σίγουρος πῶς μιά μέρα θά ἔρχονταν ὅλα τ' ἄπαντα κάτω, κι ὅ,τι μισοῦσε, θά

κατέρρεε. Ξαναδιάβαζε τὰ τεύχη της Καινούριας Γενιάς και τοῦ Νέου Κόσμου. Τό ἄρθρο, «Σκέψεις γιά τήν αἰσιογένεια παλαιού τύπου», τοῦ ἀνακούφιζε τήν καρδιά, λές κι ἐπαιγνε ἐκδίκαση. Ἄλλά αὐτή ἡ ἀνακούφιση ἦταν παροδική. Μόλις ἔδγαίνε ἀπ' τό δωμάτιό του, ἔβλεπε ἴσα ἴσα ὅ,τι ἤθελε νά ἐγκαταλείψει. Ἀπομονωμένος ἀγάμεσα στους δικούς του, τρύπωνε στό δωμάτιο πλήττοντας φοδερά. Κι ἔτοι περνοῦσε ὁ καιρός.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ, τοῦ κομόταν στό ἴδιο δωμάτιο, ἦταν ἀπορησημένος ἀπ' τίς δικές του ἐγνοιες. Ἔμνε πολύ λίγο σπό σπῖτα, ἀλλά κι ὅταν ὄρασκόταν ἐκεῖ, κατέβηκε στόν κήπο μ' ἓνα ἐγγλέζικο διδάλιο στό χέρι. Τόν ἀπασχολοῦσε πολύ ἡ πράοδος τῆς Κιθάρας, κι ὁ μικρός του ἀδερφός, σεβόταν τίς σκοτιπῦρες του και δέν ἤθελε νά τόν ἐνοχλεῖ.

«Τί μοναξιά εἶναι αὐτή.» ἀναστενάζε κλεισμένος μέσα στήν κάμαρα.

Ἔφτασε νά μὴν τόν ἐνδιαφέρουν πιά οὔτε τὰ κοινοῖρια συγγράμματα, κι ὑπέφερε ἀπ' τήν ἀπομόνωση ὅλο και περισσότερο. Ξανάτμισε τό ἡμερολόγιό του, και τῷ εἶχε πιματῆσει ἐδῶ και κάμποσο καιρό. Ἐκεῖ βλέπει κανεῖς καθαρά μιά εἰκόνα τῆς ζωῆς του ἐκείνη τήν ἐποχή:

«Τό πρῶτό πῆγα σπὸν παππού γιά τήν εὐχή τῆς γαλήνης. Ἐκείνη τήν ὥρα μίλαγε μέ τόν τέταρτο θεῖο. Τοῦ ἀνέθεσε νά γράψει καλλιγραφικά σ' ἓνα πίνακα τό κείμενο τῆς μακροζωίας, και, σύμφωνα μέ τό ἔθιμο, βιά τό ἠωρίσει σπὸν παλιό και φίλο Φένγκ-Χαρά τοῦ Βαυναῦ, και πρόκειται νά γιορτάσει τὰ ἐξηντάχρονά του. Ὁ παππούς τοῦ διάβασε τό κείμενο και εἶχε γράψει ὁ τρίτος θεῖος. Ὁ τέταρτος θεῖος δέχτηκε ταπεινά ὅλες τίς ἐποδείξεις τοῦ παππού και ἐφυγε. Ὁ παππούς χαμογέλασε μέ μιά γκριμάτσα. Ὑστερα μου ἔδωσε μιά ἔργασια τυλιγμένη σέ ρολό και δεμένη μέ κλωστή, σύμφωνα μέ τόν παλιό τρόπο, και μου εἶπε: «Πάω' τη μαζί σου και διάδασέ τη προσεχτικά πολλές φορές.» Δέχτηκα και διάστηκα νά φάγω.

ἐνώ στό δωμάτιο ἔμπαινε ὁ πέμπτος θεῖος. Ὁ παππούς μου εἶπε νά μένω. Ὁ πέμπτος θεῖος τοῖ ἔφερε τά τελευταῖα ποιήματα καί κάτι κείμενα σέ πεζό, παρακαλώντας τον νά τά διαρθώσει. Ὁ παππούς πήρε τά τετράδια. σέ ρολό κα αὐτά, τό ξεφύλλισε γιά μιὰ στιγμή, ἔκανε λίγα ἐπαινετικά σχόλια. κα ἕστερα γύρισε σέ μένα:

«Καίτα ν' ἀκολουθήσεις τό παράδειγμα τοῦ πέμπτου θεῖου σου. μένε στό σπίτι καί κάτσε νά γράφεις ποιήματα καί πρόζα.» Ἄπό τό φόβο μου μήν κροδηῖται σέ μακρος αἰτή ἡ κοιτέντα. βιάστηκα νά συμφωνήσω καί ν' ἀποσυρθῶ. Καθώς περνοῦσα ἀπό τό διπλανό δωμάτιο, πήρε τό μάτι μου τήν παλλακίδα Τσέν νά χτενίζεται, καί γύρισε τό κεφάλι μου ἀπό τήν ἄλλη μεριά. Μόλις ἔφτασε στό δωμάτιό μου ἔνοιωσε πολύ καλύτερα. Δέν ξέρω γιατί, μά τό διαμέρισμα τοῦ παππού μου δίνει τήν ἐντύπωση δικαστήριου. Ὁ παππούς εἶπε νά πάω στό σχολεῖο τοῦ πέμπτου θεῖου, πράγμα πού ποτέ δέ θά κάνω. Πάντα εἶχα τήν ἐντύπωση πώς τοῦτος ἔδω εἶναι ὑποκριτής καί προσπαθεῖ μέ κάθε τρόπο νά τόν κοροϊδεῖει.

Ἐριξα μιὰ ματιά στό παλιό σύγγραμμα πού μου ἔδωσε ὁ παππούς. Καί μόνο ὁ τίτλος, γραμμένος στή λευκή πλευρά, Στοιχειώδεις συμβουλαι διά τήν προτροπήν εἰς τήν νικήν στοργήν καί τήν ἀποτροπήν ἐκ τῆς ἀκολασίας, τοῦ Λιού-Ζι-τάνγκ, μου ἔφερε πονοκέφαλο. Πέταξα τό βιβλίο στό τραπέζι χωρίς νά τό ἀνοίξω καί πήγα μιὰ βόλτα στόν κήπο. Στό δασάκι μέ τίς δαιμοσκηνιές, ἡ νύφη μου ἔκοβε λουλούδια, μαζί μέ τόν πιτσιρίκο, τόν Πιστό τῆς Θάλωσας. Βλέποντας τό πιτσιρίκο, χαμογελαστό τῆς πρόσωπο, μέ κείνα τά ζωηρά μάτια τά γεμάτα κελοσύνη, ἔνοιωσε ξαφνικά μεγάλη συμπάθεια γι' αὐτή.

«Σηκίθηκες κιόλας;» φώναξε. «Ἄν θέλεις λουλούδια φώναξε τό Τραγούδι τοῦ Φοίνικα γιά νά μήν κάνεις τόν κόπο μονάχη σου.»

«Ὁ μενάλας σου ἀδερφός τ' ἀγαπάει πολύ αὐτά τά λουλού-

δια, δέν τό 'χεις προσέξει πώς έχει πάντα στό δαιμάτιό του: "Εργομαι συχνά καί κόδια μόνη μοι γιατί φριδάμαι πώς τό Τραγωῦδι τοῦ Φαίνικα δέ θα διαλέξει καλά.»

"Υστερα εἶπε στό γιό της νά μου δώσει τήν εὐχή τῆς γαλήνης. Εἶναι πολύ ξέπνιο παιδάκι, ὑπάκουο, κι ἄλλο τό ἀγαπάμε. Μά ἐγώ ἐκείνη τή στιγμή εἶχα κάτι ἄλλο στό νοῦ μου

«Ὡστε ἴσα, ὁ ἀδερφός μου ἀγαπάει τά λουλούδια τῆς δαιμασηνιαῆς!»

«Ἐδῶ καί λίγες μέρες ζυγάρησα τέτοια λουλούδια σέ μιά κουρτίνα κρεβατιοῦ. Μήπως τήν εἶδες?»

Κοκκίνισε θλαυρά. Κι ὅπως χαμογελοῦσε, σχηματίζονταν δύο λακκάκια στή μέγουλά της. Μιλᾷει πάντα γιά τόν ἀδερφό μου μέ μιάν ἀπέριστη τρυφερότητα. Ξέρω πώς τόν λατρεθεῖ κι ἀρχίζει νά μέ ζώνει ἀγωνία. Ἄν ἤξερε γιατί ὁ ἀδερφός μου ἀγαπάει τόσα τά λουλούδια τῆς δαιμασηνιαῆς, τί σημαίνει γι' αὐτόν... τί πάνω θα ἴωθε!

«Ἦλιε τῆς Νόησης, φαίνεσαι κακόμορφος. Ἀσφαλῶς αὐτή ἡ κλεισοῦρα θά σοῦ κοστίζει πολύ, ὅμως γρήγορα θά τοῦ περάσει τοῦ παπποῦ καί ὕα μπορέσεις νά θυγείς ἔξω. Μήν τό σκέφτεσαι συνέχεια, θ' ἀρρωτιήσεις στό τέλος.»

Μέ παρηγοροῦσε κλεισοῦνάτα, κι ἐγώ σκαψτόμουνα:

«Κι ἱού ποῦ δέν ξέρεις πώς ὁ θυγας σου ἀγαπάει ἄλλη!»

Ἐδειχνε τόση ἀμπισπισιόνη, τόση καλή διάθεση, πού δέν τόλμησα νά της πῶ τέτοια πράγματα.

«Φείγω, πάω νά τηρανίσω αὐτά γιέ τόν ἀδερφό σου.»

Μέ τό ἕνα χέρι πήρε τά λουλούδια καί μέ τό ἄλλο ἔπιασε τό παιδί της. Γύρισε γιά νά προσθέσει:

«Ἐλα σ' ἐμάς τώρα ἀμέσως γιά μιά παρτίδα σιάκι. Θά διαριέσαι ὅλη μέρα κλεισμένος μέσα.»

Τήν ἔβλεπα ν' ἀπομακρύνεται, σάν χαμένος. Μοῦ φαίνεται πώς τήν ἀγαπῶ πολύ. Αὐτή ἡ ἀδερφική ἀγάπη δέ ζημιώνει καθόλου τόν μεγάλο μου ἀδερφό. Ὡστόσο θά μοῦ ἦταν δύσκολο νά μιλήσω σέ κάποιον γιά ὅλη αὐτά, ἀκόμα καί στόν

δευτέρα αδερφό μου και δεν του κρύβω τίποτα.

Αυτός είναι τώρα για τα καλά έρωτευμένος με την Κιθώρα. Κατά τα λεγόμενά του, δεν της έχει μιλήσει ακόμα. Γίνεται δλο και πιο αλλόκοτος. Ή καρδιά του δε βρίσκεται μές στο σπύτι. Κάθε μέρα φεύγει νωρίς νωρίς και πηγαίνει στις θείες μας, και δεν είναι πίσω ούτε για τώ δεύτην. 'Ανησυχῶ γι' αυτόν, τελικά θ' αρχίσουν τὰ κυτταρομωλιὰ και τότε θά ξεσπάσει...

Όταν μου μιλάει, τὸ θέμα είναι πάντα ἡ Κιθώρα. Μιλάει λές και τοῦ ἀνήκει αποκλειστικά. Δέν ἐνδιαφέρεται πιά καθόλου για τὴν κίνηση τῶν σπουδαστῶν, σά νά μὴν ὑπέρχε σὸν κόσμο ἄλλος ἄπ' αὐτή. Τώρα παραινῶ εὐτυχισμένος για γὰ θγει ἄπ' τὴν ὄνειροπόληση, κι εὐχαμαι νά μὴν ἀπογοητευτεῖ κατέ.

Περπατοῦσα ἀκόμα στὸ δασάκι σάν ἦθε και μέ δρῆκε, νά κουδεντάσουμε λιγάκι. Ἐφοῦ ἔφυγε, ἔμεινα λίγο ἀκόμα ἐκεῖ πέρα μέχρι πού μέ φώναξε τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα για φαγητό. Αὐτὲς τίς μέρες μέ ἀπόφευγε συνέχεια, δέν ξέρω γιατί. Μήπως ἄλλαξαν τὸ αἰσθηματὸ της ἔπειτα ἀπὸ τὴν τελευταία κουδέντα πού εἶχαμε; Ἐτσι και σήμερα, μόλις μέ εἶδε ἀπὸ μακριά, μέ φώναξε κι ἀμέσως μου γύρισε τὴν πλάτη. Ἐτρέξα πίσω της:

«Γιατί μ' ἀποφεύγεις;»

Στάθηκε και μου ἔριξε μιὰ δειλὴ ματιά, σχεδὸν τρυφερή. Μοῦ εἶπε χαμηλόφωνα:

«Φοβάμαι πολύ... Φοβάμαι μήπως ἡ Κυρία ἢ κι ἄλλοι καταλάδουν...»

Συγκινημένος πήρα τὸ κεφάλι της μέσα στὰ γέφια μου:

«Μὴ φοβάσαι, δέν ὑπάρχει τίποτα κακό. Ἡ ἀγάπη μας είναι ἀγνή πολύ.»

Ἐστερα τὴν ἄφησα. Τώρα ξέρω.

Μετά τὸ μεσημεριανὸ φαγητό, στὸ δωμάτιό μου, ἔνοιξα τὴν Ἀνάσταση τοῦ Τολστόι (σὲ ἀγγλικὴ μετάφραση, πού τὴν ἀγό-

ρισσιν τελευταία ὁ ἀδερφός μου.) Διέτρεξε κίαιπτασες σελίδες. Ξαφνικά μ' ἔβρασε τέτατος τρόμος πού δέν μπόρεσα νά συνεχίσω τό διάβασμα. Νά 'μουν ὁ ἥρωας αὐτοῦ τοῦ βιβλίου! Βέβαια, ἡ κατάσταση ἡ δική μου εἶναι πολύ διαφορετική ἀπό τοῦ Νεχλιούντοφ. Ὅμως ἐδῶ καί λίγῳ καιρῷ συλλογίζομαι πολύ, κι ἀναρωτιέμαι τί τέλος θά ἔχει μιά υἱογένεια σάν τή δική μας.

Ἐρημιέ. Τό σπίτι μας εἶναι μιά ἔρημος καί σπηγγρόνιος κρηπίη πολύ στενάχωρη. Ἐχω ἀνάγκη ἀπό δράση, ἀεγώο γιά ζωή. Ἐδῶ δέ θρίσκω κανένα ν' ἀνοιξῶ τήν καρδιά μου. Κάθισα καί τό μάτι μου πήρε τό βιβλίῳ πού μου ἴδωσε ὁ παιππούς. Τό ξεφύλλισα: αὐτά πού περιέχει συνοψίζονται σέ λίγες λέξεις: πῶς μαθαίνει κανείς νά 'ναι σκλάβος. Ὑπενθυμίζει τά παλιά διδάγματα: «Ὅταν διατάξει ὁ ἡγεμόνας τό θάνατο τοῦ ἐπηκόου του, τό νά μὴν πεθάνει εἶναι ἔλλειψη πίστες. Ὅταν διατάξει ὁ πατέρας τό θάνατο τοῦ γιοῦ του, τό νά μὴν πεθάνει εἶναι ἔλλειψη υἱικῆς στοργῆς... Ἡ ἡθονή εἶναι τό πρώτο ἁμάρτημα: ἡ εὐσέβεια τοῦ παιδιοῦ εἶναι ἡ πρώτη ἀρετή...» Ὅσοι διάβαζα, κόσου μ' ἔπνιγε ἡ ἀργή. Στό ἄλλο δέν ἀναεῖα καί τό 'κανα κομμάτια. Καταστρέφοντας ἕνα ἀντίτυπο, γλιτώνω μερικoὺς ἀνθρώπους ἀπο τή μόλυντη.

«Πνίγομαι! Ὅλες οἱ ἐξεγέρσεις τοῦ κόσμου μαζεμένες ἔξασπασαν μέσ στην καρδιά μου. Σέ τοῦτο τό δωμάτιο βασίλεια πάντα ἡ ἴδια πλήξη, τό ἴδιο σκοτάδι πού ὑπάρχει ἔξω ἀπ' τό παράθυρο. Θά 'θελα νά 'χα φτερά νά πετοῖζω, αὐτή ἡ μαύρη κίαιπτα εἶναι σάν πέτρα ἐπάνω μου.» Ἐτοι δογγαῦσα, χαπλωμένος στό κρεβάτι μου. ὅταν ἄκουσα τή φωνή τῆς νύφης μου ἀπό δίπλα.

«Καλέ μου κοννιάδε, δέ θά 'ρθεις νά παίξουμε σκάκι;»

«Ἐρχομαι ἀμέσως.»

Κοιμά ὄρεξη δέν εἶχα νά παίξω, ἀλλά δέν ἤθελα νά τή σταναχωρέσω. Ἐπαιξα τελικά μέ εἰσὴ προσηλωση πού τά ἔχμου ἴλα τ' ἄλλα. Ἡ Λί τά καταφέρνει καλύτερα ἀπ' τόν ἄντρα

της, αλλά όχι όσο εγώ. Τήν κέρβισα τρεις φορές. Χαμογελαπύσε συνέχεια και δέν πεισματώσε καθόλου. Ύστερα ή ψυχολόγη Χέ, έφερε τόν μικρό Πιστό. Ή νύφη μας ύποχολήθηκε λίγη ώρα μέ τό παιδί κουβεντιάζοντας συγχρόνως μαζί μου. Βπιατίζοντας μέσ στό δωμάτιο είδα και τήν κουρτίνα μέ τά λουλούδια τής δαμασκητιάς.

«Είναι πολύ δημοφιλής!» (Ήν και δέν ξέρω όπό ζωγραφική, βροσκο) πώς αυτό είναι όρραιότερο άπ' όσα έχει κάνει ως τώρα.)

«Δέν έχω και μεγάλο ταλέντο, αλλά έβαλα τά δυνατά μου γι' αυτή τήν κουρτίνα, γιατί ό άδερφός σου μου τή ζήτησε πολλές φορές.» Καί πρόσθεσε: «Κι έχω τ' αγαπάω αυτά τά λουλούδια.»

«Άσφαλώς έπειδή τ' αγαπάει ό άδερφός μου, έτσι.» Έκανε γελώντας για νά τήν πειράξω.

«Δέν σου άπαντώ.» είπε κοκκινίζοντας λιγάκι. «Όταν παντρευτείς κι εσύ θά καταλάβεις.»

«Τί θά καταλάβω:»

«Μήν κορσιδεύεις. Θά ζητῶς κι εσύ άπ' τή γυναίκα σου.»

Γύρισα χωρίς νά τής άπαντήσω. Τά μεγάλο πορσελάνινο διάζο από τετράγωνο τραπέζι, κι ένα άκόμη πάνω στό τραπέζακι, ήταν στολισμένα μέ κλαδιά δαμασκητιάς. Μου έκανε κακό νά βλέπω τά ρόζ λουλούδια. Μέ τή φαντασία μου έδλεπα μετά λυπημένη μορφή και μόλις κρατήθηκα νά μή φωνάξω: «Τό νού σου, αυτά τά λουλούδια σου κλέβουν τήν άγάπη του άδερφού μου.»

«Πάει καιρός πού τήν παρήτησα τή ζωγραφική. Άπό τότε πού γεννήθηκε ό γιός μου, τά παραιμέλησα όλα αυτά πού είχα μάθει. Έχω τήν έντύπωση πώς γίνονται ένας άνθρωπος χωρίς τίποτα ιδιαίτερο.»

Έίχε βρει ένα θέμα πού τήν ένδιέφερε και τά λαμπερά της μάτια είχαν θυσιστεί σέ κάποιο όνειμκόπλημα.

«Θά θυμάται τήν ξέγνοιαστη κοριτσιάτικη ζωή της.» σκέ-

φτηνα. Ἀπό τότε πού ἦρθε σέ μάς, δέν ἔλλαξε καθόλου. Μόνο πού ἀπόκτησε κάποια μεγαλύτερη σιγουριά, δέν ἔχει τόση δειλία στή συμπεριφορά της...»

«Χρειάζεται ἔμπνευση γιά νά ζωγραφίσει κανείς,» εἶπα. Βγαίνει καλύτερο τό ἔργο όταν ὑπάρχει ζωηρή ἔμπνευση. Αὐτό σοῦ πέτυχε περισσότερο ἐπειδή τό ἠθελε ὁ ἀδερφός μου» Κι ἔστερα περνώντας σέ ἄλλο θέμα: «Σκέφτεσαι τώρα εἴν ἐποχή πού ζοῦσες μέ τούς γονεῖς σου;»

«Ναί,» μοῦ ἀπάντησε κουνώντας τό κεφάλι. «Θιμῶμαι πράγματα ἄλλοτινά, ὅπως μέσα σέ ὄνειρο. Σάν ἤμουν κορίτσι εἶχα κοντά μου τό μεγάλο μου ἀδερφό καί τήν ἀδερφή μου πού μέ περνοῦσε τρία χρόνια. Κάθε μέρα ζωγραφίζαμε καί γράφαμε ποιήματα. Ὁ ἀδερφός μου ἦταν ἐπαρχος στήν περιοχή τοῦ Γκιανγκουάν καί ἰέναμε στό ἐπαρχιακό μέγαρο. Ἡ ἀδερφή μου κι ἐγώ εἶχαμε ἓνα δωμάτιο στό ἐπάνω πάτωμα. Ἀπό τό παράθυρο βλέπαμε ἓνα μεγάλο ἀνάχωμα φυτεμένο μουριές. Τό πρωί πᾶς ζύπνιαγαν ἀπό νωρίς οἱ κίτσες πού ἐρχόντανε καί στήγανε κουβεντολῶι. Τό δρώυ, τό φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἔπεφτε μέσ στό δωμάτιο. Οἱ νύχτες ἦταν ἡρεμες κοῦύ. Ἡ μητέρα ἔπεφτε νωρίς ἀπό κρεβάτι, ἀλλά ἡ ἀδερφή μου κι ἐγώ μέναμε ζύπνιες ὡς ἀργά κοιτώντας το φεγγάρι. Συχνά καθόμαστε μπροστά στ' ἀνοιχτό παράθυρο κουβεντιάζοντας, παρατηρώντας τόν οὐρανό, ἡ φτιάχναμε στίχους. Καμιά φορά, ἀργά τή νύχτα, ἀντηχοῦσαν δυναστερατικά σφυρίγματα: ἦσαν ὁ τεχνεθρόμος. Ἐέρεις, ἐκείνο τόν καιρό, τά τηλεγραφήματα καί τά ἐπίσημα ἔγγριυμα ἔπιταναν μέ ἀγγελιοφόρους πύύ ἀλλάζαν ἄλογο σέ κάθε σταθμό καί σφυρίτανε ἀπό πολύ μακριά μέ μιὰ σφυρίχτρα γιά νά τοῖς ἀκοῦσσουν καί νά γίνει ἡ σχετική προετοιμασία. Αὐτοῖ οἱ θόρυβοι ἀκοῦγονταν πένθιμοι μέσ στό σκοτάδι, κι ἄν κοιμόμαστον, ζυπνοῦσαμε καί δέν μπορούσαμε ὡς τό πρωί νά κλείσουμε μάτι. Ἡ μητέρα μας ἔτρεφε μεταξοσκώληκες. Ἐμεῖς τή ὀθηθοῦσαμε. Τά δρώδια, καπεθαίναμε μέ μιὰ λάμπα στό στροφοφεῖο γιά νά διεθαινοθοῦμε πῶς

υπήρχαν αρκετά μουρόφυλλα. Ήμασταν πολύ νέες τότε, αλλά όχι και παιδιά. Αυτή ή ζωή μός φαινότανε υπέρυχη. Λίγω αργότερα ξέσπασε ή επανάσταση του 1911. Ο πατέρας μου έσπειρε την παραίτησή του κι έμεινε μόνιμα στην πόλη μας. Έκρινε πώς ήμασταν αρκετά καλές πιά στη ζωγραφική, γι' αυτό αγόμασε δοντάλιες που ήλεγχε νά τις ζωγραφίζουμε ή αδερφή μου κι εγώ. Αυτό έγινε ή συνηθισμένη μας απασχόληση. Μέ τά χρήματα που κερδίζουμε απ' τή δουλειά μας, αγοράζαμε ποιητικές συλλογές και χρώματα. Ύστερα ή αδερφή μου παντρεύτηκε· ό χωρισμός μός κόστισε πολύ, αγαπιόμασταν τόσο! Τήν παραμονή του γάμου, κλάψαμε μαζί, όλη τή νύχτα. Στο χρόνο επάνω πέθανε εξαιτίας μιās αποβολής. Φαίνεται πώς ή πεθερά της δέν τής φερνόταν καλά κι αρρώστησε από τή σύγχυση. Ήταν πολύ ευαίσθητη· στο σπίτι μας ή μητέρα τής έκανε όλα της τά χατήρια. Έτσι όπως ήταν χαϊδεμένη, δέν τά 'δγαλε πέρα μέ τήν καινούρια κατάσταση. Τώρα όλα αυτά μου φαίνονται σαν όνειρο.

Φοβήθηκα μήπως βάλει τά κλάματα. Είμαι τόσο αδέςιος, δέν έβρισκα νά τής πώ κάτι παρηγοητικό.

«Έχεις νεώτερα απ' τή μητέρα σου κι απ' τόν αδερφό σου; Είναι καλά κι οι δυό τους;» τή ρώτησα στο τέλος

«Πήρα τελευταία ένα γράμμα από τόν αδερφό μου. Όλα πάνε καλά, μόνο που δέ θέ μπορέσουν νά 'ρθουν εδώ νεώτερα από ένα ή δυό χρόνια.

Σέ λίγο μέ τή δικαιολογία πώς πρέπει νά υελετήσω, έφυγα απ' τό διαμέρισμα τής νύφης μου και γύρισα στο δωμάτιό μου. Ό νοός μου ήταν σκοτισμένος απ' τις δικές της έγνοιες. Σάν ήρέμησα, ξαναδιάβασα καμιά είκοσαριά σελίδες απ' τό *Ληροί των Θροασιωτών*. Μέ ξανάπιασε όμως ή πλήξη, παράτησα τό μυθιστόρημα, κι άρχισα νά θηματίζω μέσ στην κάμαρα μέ τό μυαλό σ' αϊτά που συμβαίνανε έξω. Δέν τήν άντέχω πιά αυτή τή ζωή· παντού μέσ στην οίκογένειά μου υπάσχει καταναγκασμός, πρέπει νά επαναστατήσω.

Τὴν ἄρα τοῦ δείπνου, ἡ μητέρα μου κι ὁ μεγάλος μου ἀδερφός συζητοῦσαν γιὰ τὰ καρώματα τῆς τέταρτης καί τῆς πέμπτης θείας. Μίλαγαν τόσο σοβαρά πού μοῦ ἐρχότανε νά βάλω τὰ γέλια. Μιστό τό φαγητό πῆγα νά κοινοδεντιάσω μὲ τό μεγάλο μου ἀδερφό τό θέμα τῆς εὐσέβειας τῶν παιδιῶν πρός τοὺς γονεῖς. Εἶναι πολύ ἀδύνατος ἀνθρῶπος, τόν ἐξουθενῶνουν οἱ τόσες σκοτοθρες πού ἔχει στό κεφάλι του. Δέ γίνεται νά συμφωνήσω μαζί του, ἔτσι πού παλινδρομεῖ ὄλο καί περισσότερο ἢ σκέψη του στίς παλιές μεθόδους. Ἀκριδῶς τῆ στιγμῇ πού ἡ συζήτηση μας γινόταν ἐνδιαφέρουσα, ἤρθε ἡ Χαρούλα, ἡ μικρή ὑπερέτρια τῆς τρίτης θείας νά τόν φανάζει γιὰ μιὰ παρτίδα μα-γιόνγκ μὲ τῆ μητέρα τῆς θείας. Ἐκεῖνος δέχτηκε χωρὶς ἴχνος δισταγμαῦ.

«Θά παίξεις πάλι μα-γιόνγκ;» τόν ρώτησα ψυχρά.

«Πῶς ν' ἀρνηθῶ;»

Κι ἔφυγε μαζί μὲ τὴν ὑπερέτρια.

Ἔχω δυό ἀδέρφια: ὁ μεγάλος παίζει κάθε μέρα μα-γιόνγκ γιὰ νά εὐχαριστήσῃ τοὺς ἄλλους. Ὁ δεῦτερος πηγαίνει κάθε μέρα σὺν σπῆτι τῆς θείας μου γιὰ νά κάνει ἀγγλικά στὴν ξουδέρφη μας, καί δέ γυρνάει οὔτε γιὰ τό θραδαίνῳ φαγητό.

Κι ἐγὼ λοιπόν πρέπει νά φερθῶ ἀλλιώτικα.

Ἴδού μιὰ μέρα ἀπ' τὴ ζωῇ μου!

Σπαταλῶ τὰ νιάτα μου, δέν μπορῶ νά ὑποκύψω, θά ξεσηκωθῶ, ἀκόμα κι ἐνάντια στὸ παππού. Θέλω νά ἔγῳ ἔξω!»

Μόνο αὐτὴ τῆ μέρα περιέγραφε στοῦ ἡμερολόγιό του ὁ Ἥλιος τῆς Νήσης. Τὴν ἐπομένη δῆγχε ἔξω.

Ὅπου νά ἴνα ἔφτανε ἡ Πρωτοχρονιά, τό πρώτο μεγάλο γεγονός τῆς χρονιάς. Ὅλοι, ἐκτός ἀπ' αὐτοὺς πού εἶχαν μεγάλη χρεῖ, ἀνυπομονοῦσαν νά ῥθει ἐπιτέλους αὐτὴ ἡ γιορτῆ. Κάθε

μέρα τὴν ἔφερεν καὶ πιό κοντά. Ἡ πόλη ζωντάνεψε, οἱ διαβάτες πλήθυνον, οἱ δρόμοι στολιστήκαν με φαναράκια, καὶ τὰ μαγαζιά γέμισαν παιχνίδια. Ἀκούγονταν παντοῦ θόρυβοι ἀπὸ τρακατρούκες καὶ τρομπέτες.

Τὸ σπίτι τῶν Γκάο, ἂν καὶ ἔρισκόταν σὲ μιὰ ἡσυχη γειτονιά, δὲν ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τοῦ ἀναθρασμοῦ. Τὰ μεγαλύτερη μέλη τῆς οἰκογένειας ἐποιμαζαν πυρετωδῶς τὰ ἀπαραίτητα ἀντικείμενα γιὰ τὶς ἐθιμοτυπικὰς τελετὰς. Οἱ ὑπηρετὲς ἀκολοθοῦσαν τὸ παράδειγμα τῶν ἀφεντικῶν, μέσα στὴν προσημνία τῶν εὐθυμιῶν στιγμῶν καὶ τῶν δώρων. Κάθε δράδν, ὁ μάγειρας ἔφτιαχνε πρωτοχρονιάτικα γλυκίσματα. Ὅλη τὴ μέρα, οἱ γυναῖκες τῆς οἰκογένειας μαζεμένες στὸ δωμάτιο τοῦ παπποῦ ἐύλιγον κωμάτια ἀπὸ χιουφι ἢ ἀσημὶ χαρτί γιὰ τὴ λατρεία τῶν προγόνων, ἢ κόβαν κόκκινα καὶ πράσινα χαρτιά σὲ διάφορα σχήματα, γιὰ νὰ τὰ κολλήσουν στὰ παράθυρα ἢ στὶς λάμπες τοῦ λαδιοῦ. Ὁ γερο-ἀφέντης, κατὰ τὴ συνήθειά του, σπάνια ἐρισκόταν στὰ σπίτι. Ὅταν δὲν πήγαινε στὸ θέατρο, ἔπαιζε μα-γιόνγκ σὲ σπίτια φίλων του. Εἶχε ἰδρύσει μὲ τὸν πιό παλιούς του φίλους μιὰ ἔννεαμελὴ ομάδα, κι ἡ καθένας μὲ τὴ σειρά του ὀργάνωνε ἕνα συμπόσιο γιὰ ψυχαγωγία ἢ γιὰ νὰ θαυμάσουν τὰ διόδια, τοὺς πίνακες καὶ τὰ κομμοτεχνήματα τῶν συλλογῶν τους. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Ἥλιος τοῦ Καινοῦριου μὲ τὸν τρίτο θεῖο του, τὸν Ἀφέντη τοῦ Φωτός, ἐπιτηροῦσαν τοὺς ὑπηρετὲς καὶ διευθύνανε τὴν ὅλη ὀργάνωση τῆς γιορτῆς. Κρεμάστηκαν φαναράκια καὶ γιρλάντες μέσα στὴν προποταρική αἴθουσα, καὶ πάνω στοὺς πλάγιους ἐσωτερικοὺς τοίχους ἀπλώθηκαν παντὶ κεντημένα μὲ κατακόκκινον σατέν. Τὰ πορτρέτα ὄλων τῶν προγόνων, ἐπ' ὅλας τὶς γενιὰς, πού χρόνια τώρα κομόντανε βαθιὰ στὶς θήκες τους, ἐνήκαν καὶ κρεμάστηκαν μὲ χρονολογικὴ σειρά, γιὰ νὰ ἀρχοῦν τὰ ἐρηταστικά ἀφιερῆματα.

Τὸ ἐπίσημον γεῦμα γιὰ τὸ τέλος τοῦ χρόνου ἔγινε, στοὺς Γκάο, τὴν προπαραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς. Τὸ ἀπόγευμα

Εκείνης της μέρας, ο Ήλιος του Λαού κι ο Ήλιος της Νόησης πήγαν στο γραφείο του αδερφού τους άφου άγαράσανε άπ' τό καινούριο διβλίπωλειό δυό τρείς επιθεωρήσεις και τό μυθιστόρημα του Τουρκάνικη Παραμονή, μεταφρασμένο, σέ έκδοση του Έμπορικού Τύπου. Άπό τήν είσοδο άκούσανε τό γνωστό ήχο του άδριακι. Τράδηξαν τήν κουρτίνα και μπήκαν μέσα.

«Βγήκες άπ' τό σπίτι;» ρώτησε ό μεγάλος θηρηθήμνης βλέποντας τόν μικρό.

«Έδώ και μέρες. Δέν τό ξέρεις;»

«Κι άν τό πάρει είδηση ό παππούς;» έκανε ό μεγάλος φανερά συγχυσμένος, μετακινώντας πάντα τίς μπάλες του άδριακι.

«Τό ίδιο μου κάνει, δέν πά νά τό πάρει είδηση! Δέν τόν φοβάμαι.» είπε ψυχρά ό μικρός.

Ό αδερφός τον τόν κοίταξε προσεχτικά, σούφρωσε τά φρύδια του, και συνέχισε τή δουλειά του.

«Μήν άντισταίξεις.» μπηκε στη μέση ό δεύτερος αδερφός, που καθόταν σέ μία πολυθρόνα κοντά στο παράθυρο «Μπαρρεί νά τά θυμάται ύλα ό παππούς; Θά τό ξέχουε.»

Ό μικρός πήρε τήν Παραμονή και βολέυτηκε σ' ένα κάθισμα δίπλα σπίν τοίχο. Ξεφυλλισε και διάβασε στην τύχη.

«Ό έρωτας; λέξη άπέροχη, ύπέροχο συναίσθημα... άλλά για ποιόν έρωτα μιλάς;»

«Ποιόν έρωτα; Δέν έχει σημασία ποιόν. Έγώ σου λέω πως δέν ύπάρχει καμιά διαφορά ανάμεσα στους έρωτες. Άν άγάπας, άγάπη μ' όλη σου τήν καρδιά.»

Οί δυό μεγαλύτεροι τόν κοιτούσαν ξηφνιασμένοι. Έκείνος συνέχισε:

«Η φλογερή έρωτική έλιίδα, τό φλόγερό έρωτικό κάλεσμα; πέρα άπ' ούτίά τίποτα δέν ύπάρχει.»

«Είμαστε νέοι, δέν είμαστε ούτε άνώμαλοι, ούτε ήλίθιοι, θά κάνουμε έναν ήρωά άγιόνα για τήν ετιχία.»

Είχε έξαφθεί αιγά αιγά, τρέμανε τά χέρια του. Έκλεισε τό

βιβλίο, διαπαζέ ενα φλιτζάνι με τσάι και ρούφηξε μερικές γουλιές. Έκείνη τη στιγμή μπήκε άθροισμα τό Σπαθί του Νέφους. Ρώτησε με τή σπασμένη φωνή του:

«Τί έλεγες με τόση θέρμη;»

«Διάβαζα.» είπε ό μικρός άνοιγοντας πάλι τό διδλίο: «Ή γή ξυπνάει μέσα μας τήν ανάγκη του έρωτα, μα δέν πασχίζει κιόλας νά τήν ικανοποιήσει...»

Έγινε μία σύντομη σιγή μέσ στό διαμάτιο. ό ήχος του άθρακα σταμάτησε άπότομα.

«Υπάρχουν στή γή ή ζωή κι ό θάνατος, και τά δύο αυτά υπάρχουν και στόν έρωτα επίσης.»

«Τί πάλι νά πει αυτό;» μουρμούρισε ό επισκέπτης.

Καμιά άπάντηση. Μιά άίσιμη άνημπία πλυνίτιον στό μικρό διαμάτιο, πού γινόταν δλο και πιο θραυά. Κάποια άγωνία πείξε αϊταούς τοίς τέσπερες νέους παρ' όλο ποι ήταν κι άλλη περίπτωση ό καθένας.

«Κατά τήν κοινωνία κι ή ζωή.» βρυχήθηκε ό μικρός.

«Έτσι πού περνάμε τόν καιρό μας, σπαταλάμε τά νιάτα μας, σπαταλάμε τή ζωή μας.»

Μέρες τώρα τόν βασάνιζε αυτή ή σκέψη. Από τότε πού ήταν παιδί, θέριευε μέσα του όδυνηρά ένας πόθος: νά γίνει ριζικά διαφορετικός από τά μεγαλύτερα άδέφια του.

Τόν καιρό πού ταξίδευε με τόν πατέρα του, πού ήταν τότε έπαρχος, σε περιοχές με ψηλά βουνά και μεγάλα ποτάμια, είχε δει με τά μάτια του έξαίσια πράγματα, κι όνειρευότανε συνεχώς ταμύζενους τόπους και μυθικά κατομθώματα. Όσο ζούσε στήν επαρχιακή κατοικία, ή ζωή του είχε κάτι τό έπικό, μά άξιου γύρισε στήν πρωτεύουσα του νομού, ή ζωή του ταυτίστηκε με τήν πεζή καθημερινότητα. Έν τώ μεταξύ άποκτούσε καινούριες άντιλήψεις για τόν κόσμο: μέσα στό ίδιο του τό σπίτι ύπήρχαν δεκάδες ύπηρέτες και βαστάζοι φορείων. Άνθρωποι άπ' όλες τίς γωνίες τής χώρας, πού τοίς ένωνε ή ίδια μάρα. Ξένου μεταξύ τους, δούλευαν για τά ίδια άφεντικά μ'

ένα γελοίο μισθό, και ζώντας κάτω απ' την ίδια στέγη αποστελούσαν μιὰ μεγάλη σύκαγγέλεια, ήρεμο και φιλικό, γιατί ήνν υπήρχε σύγκρουση συμπεριδόντων που νά τους χαρίζει. Αντίθετα, τούς έδανε τό κοινό ριζικό τους: έτσι και δυσαρεστούσαν τ' άφεντικά, διακανδύνευαν τό μόνο μέσο που είχαν για νά έπιζούν. Όλα αυτά προκώλεσαν τή συμπάθεια του άγοριού γι' αυτούς τούς ανθρώπους, κι έτσι περνούσε τόν περισσότερο καιρό ανάμεσά τους. Κέρδιζε τό σεβασμό και τήν άφοσίωση τους. Πολλές φορές, ξαπλωμένος στό κρεβάτι ενός δαστάζου, μέσα στόν κοινό θάλαμο, κοντά στό λουλά του όπιου, παρακολούθουσε αυτόν τόν πεινασμένο άνθρωπο, που διηγούνταν, καινούζοντας, τίς περιπέτειες τής νιότης του. Συχνά έμιγε μέ τούς υπηρέτες που καθόντανε δίπλα γύρω από τή φωτιά, και τούς άκουγε νά διηγούνταν ήρωικές ιστορίες. Κι έλεγε μέ τό νου του: «Όταν θά μεγαλώσω θά γίνω ήρωτής, ή έληλατιού τούς πλούσιους για νά βοηθήσω τούς φτωχούς. Δέχως απίτη, μονάχα μέ τό ξίφος μου, θά γυρίσω δίλο τόν κόσμο.» Υστερα μπήκε στό κολέγιο, κι άρχισε ν' αλλάζει ή αντίληψη του για τόν κόσμο. Τά βιβλία κι ή διδασκαλία των καθηγητών, του έμπνευσαν άγάπη για τήν πατρίδα και πίστη στη μεταρρύθμιση. Έγινε φανατικός αναγνώστης των προκλαπικών άρθρων του Λιάνγκ Ρενγκόνγκ όπως τό *Κινέζικη ψυχή*. Έφτασε νά επιδοκιμάζει τή στρατιωτική θητεία, που τόσο τήν έγνωμίαιζε Ικείνος ό ρεφορμιστής στη μπροσούρα του μέ τόν τίτλο *Άπλές σιμβουλές για τούς παλίτες, και σχεδίαζε νά παρατήσει τίς σπουδές του για νά μπει στό στρατό. Όμως μέ τό κίνημα τής Φης Μάου, ή κοσμοαντίληψη του άνατράπηκε. Βλέποντας τήν παλιά θεωρία τής μεταρρύθμισης νά ξεφτίζει, έσπεισε νά άποδεχτεί μέ φανατισμό θέσεις πολύ πιο προσητημένες. Κι έτσι έγινε «άνθρωπιστής», όπως τόν έλεγε ειρωνικά ό μεγάλος του άδερφός, επειδή άρνούνταν ν' άνέξει σέ φορτίο. Διάβασε άρθρα όπως «Τό πραγματικό νόημα τής ζωής», και «Η γένεσις του προβλήματος τής ζωής» πράγμα που τόν έκα-*

νε νά συλλογιστεί πολύ πάντα σ' αυτά τά θέματα. Στην αρχή είχε κάποιες άδριστες ιδέες, αλλά, χάρη στις έμπειρες του, και κυρίως στη φιλάνθρωπη του τών τελευταίων ημερών, χάρη στο πολύ διάβασμα και στα προσωπικά του δάσκαλα, οί όριζόντες του είχαν πλατύνει. Είχε άρχισει νά καταλαβαίνει τί είναι ή ανθρώπινη ύπαρξη, και πώς όφείλει νά συμπεριφέρεται ένας άντρας. Μισούσε τώρα τίς συμβατικότητες πού τόν ανάγκαιζαν νά σκαταλόει τά νιάτα του. Μά όσο περισσότερο τίς μισούσε, τόσο κι ανακάλυπτε γύρω του ήθικά έμποδία πού δυσκόλευαν τήν απόδραση.

Μ' αυτή τή σκέψη φούντωσε ο έρεθισμός του:

«Καταραμένη νά 'ναι τέτοια ζωή!»

Συνάντησε τό γεμάτο άμφιβολία βλέμμα του μεγάλου του αδερφού και γύρισε τό κεφάλι. Τό πρόσωπο του επιπλέπει είχε μία μάσκα θλίψης και παραίτησης. Ταραγμένος ο Ήλιος του Λαού είχε θυθιστεί στό διάβασμα. Στο γραφείο βασίλευε θανάσιμη σιωπή.

«Γιατί δέ λέτε τίποτα; Καταραμένοι όλοι σας!»

Τόν κοίταζαν χωρίς νά κινηλαβαίνουν.

«Γιατί μός θρίζεις;» ρώτησε ήρεμα ο δεύτερος αδερφός, κλείνοντας τό βιβλίο του. «Είμαστε κι έμεις σίμ κι έσένα, μέλη μιάς οίκογένειας τής καλιάς έποχής.»

«Αυτός είναι ο λόγος, ακριβώς! Η παραίτηση πάντα, και ποτέ ή έξέγερση. Μέχρι πότε θά σκύβετε τό κεφάλι; Ξέρετε νά λέτε πώς πρέπει ν' άντιστέκεται κανείς στην οίκογένεια, αλλά στην πράξη τήν στηρίζετε. Μπορεί οί θέες σας νά είναι μοντέρνες, αλλά οί πράξεις σας είναι άνανδρες. Είστε ή προσωποποίηση τής άντίφασης, όλοι σας!»

«Ήρέμησε, τί θγάζεις μέ τό νά φωνάζεις έτσι;» έκανε ο δεύτερος αδερφός. «Τί μπορείς νά κάνεις μονάχος σου; Ξέρεις πολύ καλά πώς άν επιδιώνει τό άρχαίο οίκογενειακό σύστημα, είναι έπειδή στηρίζεται σέ οικονομικά και κοινωνικά θεμέλια.»

Τὴν τελευταία φράση τὴν εἶχε πάρει ἀπὸ τὴν ἐπιθεώρηση πού διάβαζε ἐκεῖνη τὴν ὥρα, ἀλλὰ τὴν πέταξε μὲ πολὺ φρισικὸ τρόπο. Ὑστερὰ πρόσθεσε:

«Καὶ στὸ κάτω κάτω, ἴσως κι ἐμεῖς δὲν ὑποφέρουμε λιγότερο ἀπὸ σένα.»

Σιγά σιγά καταλάγιασε ἡ κακοκεφιά τοῦ μικροῦ καὶ δάλληκε πάλι νὰ ξεφυλλίξει τὸ βιβλίο του. Ἐπειτα ἀπὸ μιὰ σύντομη σιωπὴ, διάδισε φωναχτὰ ἓνα ἀποσπασμα:

«Ἄς τοὺς ἀποκρούσουμε λοιπόν! Δὲν εἶχε ἄδικο ὁ πατέρας μου ὅταν μοῦ εἶπε: Δὲν ἀνήκουμε σὲ πλοῦσια ἢ ἀριστοκρατικὴ οἰκογένεια, δὲν εἴμαστε τὰ χαϊδεμένα παιδιά τῆς μοίρας ἢ τῆς φύσης, οὔτε ἥρωες. Ἄλλοι ἐργάτες εἴμαστε. Ἄς ζωστοῦμε τὴν πέταινη παιδιά μὲς στὸ σκοτεινὸ ἐργαστήρι, ὅς κάνουμε τὴ δουλειά μας, κι ὅς ζεστάνει ὁ ἥλιος μὲ τίς ἀκτίνες του ἄλλους ἀνθρώπους. Σ' αὐτὴ τῇ σκυθρωπῇ ζωῇ, θὰ ἔχουμε κι ἐμεῖς τὸ μερικὸ μας στὴν περηφάνια καὶ στὴν εὐτυχία.»

«Αὐτὸ εἶναι σὲν εἰκόνα ἀπ' τὴ ζωὴ μας,» μονολόγησε ὁ ἐπισκέπτης. «Ἄλλὰ ποῦ εἶναι ἡ περηφάνια, ποῦ εἶναι ἡ εὐτυχία μου;»

«Εὐτυχία; Ποιά εὐτυχία; Ὑπάρχει πραγματικὰ στὸν κόσμο τέτοιο πράγμα;» ἀναστέναξε ὁ μεγαλύτερος ἀδερφος.

Ὁ μικρὸς τοῦ ἔριξε μιὰ ματιὰ κι ἐξακούουθησε νὰ ξεφυλλίξει τὸ βιβλίο ὡσπου ἔφτασε σὲ μιὰ τσακισμένη σελίδα, καὶ διάβασε φωναχτὰ, σὰ ν' ἀπαντοῦσε τὸν ἀδερφό του.

«Εἴμαστε νέοι, δὲν εἴμαστε οὔτε ἀνόμοιοι οὔτε ἡλίθιοι. Θὰ κάνουμε ἕναν ὡραῖο ἀγώνα γιὰ τὴν εὐτυχία.»

«Σταμάτα, σὲ παρακαλῶ.» τὸν διέκοψε ὁ μεγάλος μὲ ὤμιμένο ὕφος.

«Γιατί;» ἔκανε προκλητικὰ ὁ μικρὸς.

«Γιατί ἐσύ δὲν ξέρεις πόσο ὑποφέρω ἐγώ. Δὲν εἴμαι πιά τὸ σο νέος, κι οὔτε ἐξήμα κἀτα ποτέ μου. Τὴν εὐτυχία δὲν τὴν γνῶρισα, καὶ δὲν πρόκειται νὰ τὴ γνωρίσω.»

Αὐτὰ τὰ λόγια, ἀν τὰ ἔλεγε κάποιος ἄλλος, θὰ ἤχοθσαν σὲν

κατακραυγή. Όμως από στόμα του μεγάλου αδερφού είχαν μόνο μία απόχρωση μελαγχολίας. Ο μικρός, φουρκαρισμένος απ' τη στάση του αδερφού του που όλα μερα σέ μέρα γινόταν και πιο διαλλακτικός, του φώναξε άγρια:

«Έπειδή εσύ δέ γνώρισες ποτέ την εύτυχία, δέν τοίμας ούτε ν' άκους τους άλλους νά θέλουν νά τήν κατακτήσουν.»

«Ή περίπτωση σου δέν έχει καμιά σχέση μέ τή δική μου, δέν μπορείς νά μέ καταλάβεις. Μάλιστα, φοβόμαι ν' άκούω νά μιλούν γι' αυτό που εγώ δέν έχω ξηλίδια νά φτάσω. Πίει ή ζση μου. Δέν επαναστατώ, γιατί δέ θέλω νά τό κάνω, διόλεξα τό ρόλο του θύματος. Είχα κάνει κι εγώ υπέροχα όνειρα όπως όλοι σας, που μου τά κομματιάσανε. Ούτε μου θλίβο μου δέν πραγματοποιήθηκε. Μου άρπάξανε τήν εύτυχία μου, μά δέν τά βάζω μ' αυτός που τά 'καναν. Άπλως δέχτηκα χωρίς νά περιποιηθώ τό φορτίο που μου ήμπιστεύτηκε ή πατέρας. Θιμάμαι άκόμα αυτά που μου ειπε όταν ήταν άρρωστος. Τήν παραμονή του θανάτου του, χάσαμε τή μικρή μας αδερφή. Ή δεύτερη μάνα μας είχε πάει νά φροντίσει γιά τήν κηδεία. Ή αδερφή μας ήταν μόλις έξι χρονώ, κι ο θάνατός της τόν είχε συντρίψει τόν πατέρα μας. Έπιασε τό χέρι μου και μου 'πε κλαίγοντας: «Γιέ μου, φεύγοντας ή μητέρα σας, σάς ήμπιστεύτηκε σέ μένα, και τους έξι. Δέν τά κατάφερα νά σάς φυλάξω όλους, ντροπή μου!». Έκλαψε κι άλλο, και συνέχισε: «Εγώ δέν πρόκειται νά γιατρευτώ, σου ήμπιστεύομαι τή δεύτερη μητέρα σου, τους αδερφούς σου και τίς αδερφές σου. Ν' άγρυπνάς κώρα εσύ γι' αυτούς, στη θέση μου, σέ ξέρω καλά, θά τά καταφέρεις.» Έγω ξέσπασα σέ λυγμούς. Εκείνη τή στιγμή περνούσε έξω απ' τό παράθυρο ο παππούς. Νόμισε πως πέθανε ο μπαμπάς, και μπήκε μέσα λαχανιασμένος. Έκανε πως μέ μαλώνει, πως τάχα έκανα τόν πατέρα μου νά συγκινηθεί, και του ειπε λίγα λόγια ένθαρρυντικά. Σέ λίγο μέ φώναξε υπό θυμάτιό του και μ' έβαλε γά του διηγηθώ μέ λεπτομέρειες τή σκηνή. Δάκρυσε, Δέλησε νά μιλήσει, μά ή συγκίνηση του 'κοδε

τή μιλιά. Μ' έδωξε μέ υιά κίνηση τού χειριού. Έκείνη τή νύχτα, ό πατέρας μου υπαγόρευε τή διαθήκη του. Ή δεύτερη μητέρα μας κράταγε τή λάμπη, ή μεγάλη μας αδερφή τό μελανοδοχείο, κι εγώ έγραφα κλαίγοντας. Τήν άλλη μέρα πέθανε. Από τότε, τό φορτίο πού σήκωνε εκείνος, πέρασε στους δικούς μου όμοιους. Δέ ε' άντέχω νά θυμάμαι τά λόγια του, και γι' αυτό θέ έβλεπω άλλο δρόμο από τό δρόμο τής θανάτου, από τό ρόλο τού θύματος. Κι ώστόσο ντρέπομαι όταν σκέπτομαι τόν πατέρα, γιατί άφησα νά πεθάνει κι ή μεγάλη μας αδερφή.»

Όσο μιλάγε, ή όψη του σκοτεινίαζε και κατάπινε τά δάκρυά του. Τά λόγια του κοβόντανε άπ' τούς λυγμούς και τελικά έγειρε πάνω στό γραφείο μέ τό κεφάλι μέσ στά χέρια του. Ό πιο μικρός αδερφός του, συγκινημένος, μόλις και κρατιόταν νά μη δάλει τά κλάματα. Ό μουσαφίρης σκούπιζε τά μάτια του μ' ένα μαντίλι, κι ό δεύτερος αδερφός έχωσε τό πρόσωπό του στό περιοδικό.

Ή σιωπή δάραυε στό δωμάτιο. Άπ' έξω ακούστηκαν δέματα πού άπομακρύνθηκαν άμέσως. Άφού σκούπισε τό πρόσωπό του, ό μεγάλος έξακολούθησε μέ απασμένη φωνή:

«Υπάρχουν κι άλλα πράγματα πού δέν τά ξέρετε. Όταν διορίστηκε ό πατέρας άστυνόμος στην επαρχία τού Νταζού, εγώ μόλις είχα κλείσει τά πέντε. Έσείς δέν είχατε γεννηθεί ακόμα. Οί γονείς μας, μίς πήραν μαζί τους, έμένα και τήν αδερφή μου. Έκείνη τήν εποχή δέν ήταν τόσο ήσυχια στην περιοχή. Ό μπαμπάς άφειλε νά περιφρουρεί τήν πόλη τίς νύχτες. Γύριζε μετά τή μία τό πηλί. Τόν περιμέναμε γιά νά πάμε γάσουμε. Έμένα μέ θεωρούσαν κιόλας αρκετά ώριμο. Τά βράδια, ξεφλιτάζοντας κοιμισνάρια ή καρπουζιάσπορους, φλιναρούσαμε με τή μαμά ώσπου νά μαλλιόσει ή γλώσσα μας. Μέ συμβούλευε γλυκά αλλά επίμονα, νά μελετώ πολύ, νά τήν άνακουφίσω από τά βίασά της. Μου ίστορούσε μέ δάκρυα στά μάτια όσα είχε υποφέρει από τότε πού μαήκε στην οικογένειά μας. Άλλοτε έκλαιγα, κι άλλοτε προσπαθούσα νά τή δια-

σκεδιάσω. Της υποσχόμουναι πώς θά δουλέψω σκληρά γιά νά γίνω επιθεωρητής ὀχτεί νομῶν κοινάχιστατον, νά χαρεί ἡ καρδιά της. Πραγματικά ἄρχισα ἀπό τότε νά μελετῶ μέ ζήλο, κι ἡ μαμά φαινόταν λιγότερο λυπημένη. Σέ λίγους μήνες, ὁ ἀντιθαλασσικός τῆς ἐπαρχίας διῶρισε ἕναν ἀντικαταστάτη τοῦ πατέρα, κι ἐμεῖς ἐτοιμαστήκαμε νά φύγομε. Ἡ μαμά μου ἐμπιστετέθηκε ὅλες τίς σκοτούρες τοῦ μπαμπᾶ. Ἦταν τότε ἑπτὰ μηνῶν ἔγκυος στόν δεύτερο ἀδερφό μου, κι ὁ πατέρας ἔτρεμε γιά τίς ταλαιπωρίες πού θά εἶχε στό ταξίδι. Μά δέν ὑπῆρχε ἄλλη λύση, ἔπρεπε νά φύγομε. Πρὶν συμπληρωθοῦν δυό μήνες ἀπ' τήν ἐπιστροφή μας ἐδῶ, σ' ἔφερε στόν κόσμο, Ἡλιε τοῦ Λαοῦ. Κι ὅλα ἐκεῖνο τό διάστημα ἦταν ἀρρωστη. Τόν ἐπόμενο χρόνο ὁ μπαμπάς ἔφυγε γιά τήν πρωτεύουσα, ὅπου θά παρουσιαζόταν ὡς ὑποψήφιος γιά μιᾶ θέση ἐπάρχου. Μέρα νύχτα τόν περιέμενε ἡ μαμά, λιώνοντας ἀπό τήν ἀνησυχία. Ἰότε γεννήθηκαν ἐσύ, Ἡλιε τῆς Νόησης. Ἐν τῷ μεταξύ, στό Πεκίνο, ὁ πατέρας ἀπέτυχε στίς προκαταρκτικές ἐξετάσεις καί χρειάστηκε νά μείνει ἐκεῖ πέρα. Ὅταν ἔφτασαν τά νέα, τόν παππού τόν ἔπεισε μιάρη ἀτελείωτα. Μερικοί ἀπό τήν οἰκογένεια μᾶς εἰρωνεύονταν. Ἡ μαμά πολύ ὑπέφερε· μόνο ἡ ἀδερφή μου κι ἔγώ καταφρονᾶμε νά τήν παρηγοροῦμε. Ἐκλάιγε γιά μιό δυό μέρες κάθε φορά πού ἔπαιρνε γράμμα τοῦ πατέρα. Αἰκό κράτησε ὡς τή στιγμή πού τῆς ἀνάγγειλε ὁ μπαμπάς πῶς εἶχε γίνει δεκτός, καί θά γύριζε στό τέλος τοῦ φθινοπώρου. Ἐδῶλε ἕνα θαθῦ ἀναστεναγμό καί ἠσύχασε κάτω. Ἀρκετά εἶχε τραδηξει. Ἀπό τότε πού ἔγινε νοικοκυρά ὡς τή μέρα πού πέθανε, πατέ δέν ἦταν εὐτυχεσμένη. Καί πῶς μ' ἀγαποῦσε! Πάρες ἐλλέδες στήριζε ἐπάνω μου! Κι ἐγώ, πῶς νά τῆς φανέρωνα τήν ἀγάπη μου; Ραγίζει ἡ καρδιά μου ὅταν τή σκέφτομαι. Ὅλα θά τά θυοῖαζα γιά χάση της καί τό μέλλον μου ἄκόμα.

Ἄρκει ἐσεῖς οἱ ὑπόλοιποι νά γίνετε ἀνθρώποι πετυχημένοι, νά περηφανεύεσθε γιά σᾶς ἡ οἰκογένειν, καί δέ ζητήω τίποτ' ἄλλο. Θά πρέπει νά μέ καταλάβετε.»

Τράβηξε απ' τήν τσέπη του ένα μαντίλι καί σκούπισε τό ίγγρό του πρόκυια.

«Σύμφωνοι. σέ καταλαβαίνουμε.» εἶπε μέ τρεμουλιαστή φωνή ὁ δεύτερος ἀδερφός, κρυμμένος πάντα πίσω ἀπ' τό περιοδικό του.

Ὁ μικρός δέν τά κατάφερε τελικά νά μὴ χύσει λίγα δάκρυα, ἀλλά τά σκούπισε στό γνήγυρα καί συλλογίστηκε:

«Ἄς τ' ἀφήσουμε ἡσυχο τό παρελθόν. Τί ὀφελεῖ νά τό ξεθάψουμε;»

«Καλό ἦταν τό κείμενο τοῦ μᾶς διαβάσεις τώρα δά. Ἐγὼ δέ ζω μέ πολυτέλεια. δέν εἶμαι τό χαϊδεμένο παιδί τῆς μοίρας καί τῆς φύσης· εἶμαι ἐργάτης. Φοράω τήν ποδιά μου γιά νά δουλέψω μέσ στό σκοτεινό ἐργαστήρι, γιά τ' ἀποτελειώσω αὐτό πού ἀνέλαβα.» Πιό ἡρεμος τώρα, ὁ μεγάλος ἀδερφός, χαμογέλασε ἀλιμμένα στόν μικρό καί συνέχισε: «Εἶμαι ἐργάτης ἤλιως χαρά, εἶμαι...»

Βήγας ἀκούστηκε ἀπ' ἐξω, καί πανικόβλητος, μέ ἀλλαγμένη φωνή, εἶπε στόν ἀδερφό του:

«Ὁ παππούς... Τί κάνουμε τώρα;»

Ὁ μικρός ξαφνιαστέθηκε, μά βρῆκε γρήγορα τή σιγουριά του.

«Κι ἐπειτα; Δέ θά μέ φάει!»

Ὁ γερο-ἀφέντης Γκάο μπῆκε στό δικιάτιο, συνοδευμένος ἀπό τόν ὑπὸνότη τῶν Σού τόν Καλότυχο. Ὅλοι σηκώθηκαν γιά νά τόν χαιρετήσουν κι ὁ δεύτερος ἀδερφός τοῦ πρόσφερε τήν πολυθρόνα του.

«Ὡστε ἄλλοι ἐδῶ ὄρασκετε!» Τό πρόσωπο τοῦ γέροντα φωτίστηκε ἀπό ένα χαμόγελο. «Ἐλάτε τώρα σπιτά. Σήμερα εἶναι τό αἰκογενειακό γεῦμα γιά τό τέλος τῆς χρονιάς. Νά εἰστε πίσω νωρίς.»

Κάθισε κοντά στό παράθυρο, ἀλλά σηκώθηκε σχεδόν ἀμέσως.

«Παιδί μου, θέλω κάτι νά ψωνίσω, ἔλα μαζί μου.»

Βγήκε μέ τόν μεγάλο ἕγγονό. Τότε ὁ δεύτερος ἀδερφός

έκλεισε τό μάτι στό μικρό.

«Νά πού είναι άλήθεια. Τά ξεχάσατε τά δικά σου!»

«Μιά άν είχα άκούσει τό μεγάλο μας άδερφό, θά 'πρεπε νά μείνω μέσα όλη μου τή ζωή. Λίγη κόλμη δέν κάνει καλό. Καί τελικά τήν πάτησα, γιατί ή άργή του κακπού είναι θέμα ενός λεπτού, κι ύστερα όλα τά ξεχνάει. Ούτε θά του πέρασε άπ' τό μυαλό πώς έγώ τόσον καιρό ζούσα τήν άξιοθερήντη ζωή του φυλακισμένου. Πάμε τώρα έμεις, ό άδερφόσ μας θά πάρει φορείο. Καί καλωύ καλωύ ός άποφύγουμε τόν κακπού.»

«Έντάξει.» συμφώνησε ό μεγαλύτερος. Καί γυρνώντας στό μουσαφίρη: «Κι έσύ.»

«Κι έγώ φεύγω. Πάμε όλοι μαζί.»

Στό γυρισμό, ό μικρός είχε φοβερή έκπληξη, κι έκθαψε τό πωρελθόν μιά για πάντα.

«Είμαι γένος.» συλλογίστηκε, «όέν είμαι ούτε άντίμαλος ούτε ήλίθιος, θά κάνω έναν όρατο άγώνα για τήν εύτυχία.»

Καί συγγέρηκε τόν έαυτό του, πού δέν ειραιοόταν στη θέση του μεγάλου του άδερφού.

Είχε νυχτώσει. Μέσα στην προλατορική αίθουσα τών Γκόου, έκτός άπό τό τεράστιο κηρατήγιο μέ τά έκατό κεριά πού είχαν τοποθετήσει επίτηδες, άπ' τό κεντρικό δοκάρι κρεμόταν και μιά μεγάλη λάμπα πετρελαίου καθώς και τέσσερα φανάρια μέ χρωματιστές φιοσφες ζωγραφισμένες στό γυαλί τους, όπως σινηθίζόταν πού παλάτι τοί αίτοκράτορα. Τό φως, όπως έπεφε από τό ταϊάκι μέσα άπ' τίς πολύχρωμες λάμπες, άπλωνόταν παντού και φωτίζε τους πίνακες και τίς προσωπογραφίες τών προγόνων όλων τών γενεών, μέ στολές τής δυναστείας τών Μαντισού, καθώς κρέμανταν πάνω άπ' τό δωμό και διέκρινε κανείς άκόμα και τίς ένώσεις ανάμεσα στό τετράγωνο τουόδα

του πατώματος. Στη μέση της αίθουσας υπήρχαν δυό στρογγυλά τραπέζια στρωμένα με ιδιαίτερη φροντίδα: ξυλάκια από φύλγισι, κούπελλα, κοντάλια, και πιάτα άσπασμένα. Κάτω από κάθε πιάτο, ξεχώριζε ένα κόκκινο χαρτί με τό όνομα του σεν δαιτυμόνα.

Σέ κάθε τραπέζι άντιστοιχούσαν τρεις υπηρέτες: δυό γιά νά θάζουν κρασί, κι ένας γιά νά σερβίρει τό φαγητό. Λίγο πιά πέρα στέκονταν υπηρέτριες πού τους βοηθούσαν. Τά πιάτα πέρναγαν άπ' τήν κουζίνα στό άριστερό ύπόστεγο άπου και τ' άκουμπούσαν προσωρινά σ' ένα τραπέζάκι κοντά στό παράθυρο, πού τό φωτίζε μιά λάμπα με διακλαδώσεις σαν κέρατο κριαρισού. Μιά υπηρέτρια προχωρημένης ηλικίας τά έφερε μεσα στην αίθουσα και τά παρύδινε στόν Σου τόν Καλότυχο και στόν Ζάο τόν Άξιο. Πού τά τοποθετούσαν στό τραπέζια. Άφου προφίρήθηκαν μεζεδάκια και δυό πιτσέλες με άμύγδαλα και υπόρουζ καρπουζιού, άναγγέλιθηκε τό δείπνο. Μικροί και μεγάλοι μπήκαν στη μεγάλη αίθουσα, ένώ ο γερο-άφέντης τους προσκαλούσε νά καθίσουν. Σέ λίγο δλοι ελχαν βουλευτεί στίς θέσεις τους.

Στό τραπέζι γιά τά τιμώμενα πρόσωπα κάθονταν οι μεγαλύτεροι, με την έξής σειρά: ο γερο-άφέντης, ή παλλακίδα Τσέν, ή πρώτη κυρία, ο τρίτος κύριος, Άφέντης του Φωτός κι ή γυναίκα του, ο τέταρτος κύριος, Άφέντης της Γαλήνης κι ή γυναίκα του, ο πέμπτος κύριος, Άφέντης της Τόλης κι ή γυναίκα του. Επίσης ήταν κι ή καλεσμένη τους ή κυρία Ζάνγκλ, κόρη του γερο-άφέντη, ή βεία των άδερφών Γιάο. Συνολικά δέκα άτομα. Στό άλλο τραπέζι κάθονταν ο "Ήλιος του Καινούριου, τ' άδέφια του, ή άδερφή του, τά ξαδέφια κι οι ξαδέρφες του, καθώς κι ή γυναίκα του ή Λί-Διπλός Νεφρίτης, και ή Κιθάρα, Συνολικά δώδεκα άτομα. Τό όνομα της γενιώς δλων των άγορών ήταν «Ήλιος». Από τόν πρώτο κλάδο, ο "Ήλιος του Καινούριου, ο "Ήλιος του Λαού και ο "Ήλιος της Νήσης. Από τόν τρίτο κλάδο, ο "Ήλιος του Ήρωισμού, Άπό

τό τέταρτο, ὁ Ἥλιος τοῦ Πλῆθους κι ὁ Ἥλιος τοῦ Αἰῶνα. Τό ὄνομα τῆς γενιᾶς ὅλων τῶν κοριτσιῶν ἦταν «Ἄγνό.» Τό Ἄγνό Λουλουδί ἀπό τόν πρῶτο κλάδο, τό Ἄγνό Λουλουδάκι ἀπό τόν τρίτο, ἡ Ἄγνή Εὐωδιά ἀπό τόν τέταρτο κι ἡ Λευκή Ἄγνότητα ἀπό τόν πέμπτο κλάδο. Ἡ Λευκή Ἄγνότητα ἦταν δωδέκα, κι ἡ μικρότερη, ἡ Ἄγνή Εὐωδιά, ἑπτὰ χρονῶ. Ὁ Ἥλιος τῆς Ἀνθρωπότητος, ὁ Ἥλιος τῆς Προποπορίας καί τό Ἄγνό Ἄρωμα τοῦ ἀνήκαν πῶν τρίτο καί τῶν τέταρτο κλάδο, δέν παρευρισκόνταν στό γεῦμα γιατί ἦταν πολύ μικρά παιδιά. Ὡστόσο, εἶχε γίνει ἐξαιρεση γιά τόν Πιστό τῆς Θάλασσας, τόν γιο τοῦ Ἥλιου τοῦ Καιναίριου, γιατί ὁ γερο-ἀφέντης ἤθελε νά ἀντιπροσωπεύονται τέσσερις γενιές στό γεῦμα γιά τό τέλος τοῦ χρόνου. Ἔτσι, εἶχε διατάξει τούς γονεῖς νά φέρουν τό παιδάκι μαζί τους. Καί τώρα ὁ μικρός καθόταν στά γόνατα τῆς Λί καί δοῦταγε τά χέρια του μέσο στά πιάτα μ' ὅλη του τήν ἄνεση.

Ὁ παππούς μ' τό κύπελλο στό χέρι ἔριξε τριγύρω του μιά ματιά. Ἡ πύθουσα ἦταν γεμάτη ἄντρες καί γυναῖκες μέ χαρούμενη πρόσωπα. Ἦτιν οἱ πολυάριθμοι ἀπόγονοί του. Εἶχε ἐμπληρωθεῖ ὁ πόθος του γιά τίς «τέσσερις γενιές κάτω ἀπό τήν ἴδια στέγη». Χαιρογέλασε καί κατέβασε μιά γερή γουλιᾶ κρασί. Στό ἄλλο τραπέζι, ἡ νεολαία ἔπινε καί κουδούνιαιζε μέ κέφι. Ἀκούγονταν ὀρσπερές φωνές: «Βάλε μου κι ἄλλο... ἄμένα πρῶτα!» Δυό ἐπληρέτες, ὁ Γιουάν ὁ Τέλειος κι ὁ Βέν ὁ Ἐνάρετος, δέν προφταίνανε νά φέρνουν τίς κανάτες.

«Μήν πίνετε τόσα πολύ, θά μεθύσατε,» εἶπε ὁ γερο-ἀφέντης. «Νά πρῶτε περισσότερο.»

Ἦψωσε τό κύπελλό του κι ἦτιε πάλι μιά γουλιᾶ μ' ἓνα αἰσθημα ἀγαλλίασης. Ὅλοι οἱ συνδαιτυμόνες τόν μιμήθηκαν τήν ἴδια στιγμή. Στό τραπέζι γινά τά τιμῶμενα πρόσωπα ἐπικρατοῦσε περισσότερη ἡσυχία καί ουστολή, κι ὅλοι ἐκτός ἀπ' τόν παππού, κάθονταν πολύ στημένοι. Μόλις ἔπιανε τή ξυλάκια του ὁ γέρος, ἀρπάξανε κι οἱ ἄλλοι τά δικά τους. Μόλις τ' ἔφη-

νε, έσπευδαν νά τόν μιμηθούν. Πού και πού λέγονε και καμιά κωχθέντα. 'Ο γερο-άφέντης, πού είχε αρχίσει καόλας νά 'ρχεται στο κέφι, τό πήρε χαμπάρι:

«'Αφήστε τούς τύπους και φερθείτε μέ άνεση. Μιλείστε και γελάστε. Κοιτάχτε τί όρραία περνάνε στο άλλο τραπέζι, και τί κατήφεια βασιλεύει έδω πέρα. Μεταξύ μας είμαστε, δέ χρειόζεται νά σφιγγόμαστε». 'Αδειασε τό ποτήρι του και πούθησε: «'Απόψε είμαι ειχαριστημένος.»

Κι είπε πού μικρότερο γιά του, μ' ένα πλατέ χαμόγελο:

«Νέος είσαι, δέν πειράζει κι άν πεις λίγο παραπάνω.»

'Υστερα διέταξε τόν Λί τόν Σεβαστό και τόν Γκάο τόν 'Αδούλο:

«Βάλτε κι άλλο κρασί στην κυρία βεβα, σ' όλους τούς κυρίους και τίς κυρίες.»

Τό κέφι του, σπάνιο πράγμα γι' αυτόν, έφερε τελικά κάποια χαλάρωση. 'Ο 'Αφέντης τής Γαλήνης, ό μικρότερος αδερφός του, ή γυναίκα του κι ή παλλακίδα Τσέν, βάλθηκαν νά παίξουν τό παιχνίδι μέ τό σήκωμα τών διαχτύλων όπου ό χαμένος πρέπει νά πιει μονορούφι ένα ποτήρι κρασί. Τά ξυλόκια αρχισαν νά δουλεύουν μέ μεγαλύτερη ταχύτητα. 'Ο παππούς, ίκανοποιημένος, ήρθε μία γυνιά όπ' τό κύπελλο πού μόλις τό ξαναγέμισαν και στη μνήμη του αναστήθηκε μερδεμένο ήλο τό παρελθόν: πώς τό κατάφερε νά ξεφύγει από τή φτώχεια. Κατέκτησε αξιώματα άφνού σπαύδασε μέ μεγάλες δυσκολίες, κι ύπηρεσε μανδρινός γιά πολλά χρόνια. 'Απέκτησε μεγάλη περιουσία, άγόρασε τεράστιες έκτάσεις γής κι άκίνητα, κι έκτισε τούτο τό σπίτι. Είχε πολλά παιδιά, εγγόνια, κι ένα διαπύγγο, κι όλοι αυτοί είχαν προορισμό τή μόρφωση και τή γνώση τών θεσμών. 'Αν συνέχιζε έτσι αυτή ή εύημερία, πού θά έφτανε ή οίκογένειά του μετά από μιά ή δυό γενιές; Μ' αυτή τή σκέψη βάλθηκε νά χαμογελάει: άδειασε τό ποτήρι του και φώναξε:

«Φτάνει, θά μεθύσω! 'Εσείς πού είστε νέοι πιείτε περισσότερα.» Καί πρόσταξε τούς υπηρέτες: «Βάλτε κι άλλο κρασί.»

Στό τραπέζι τών νέων, όπως τό 'χε αντίληφθει ἡ γέροντας, υπήρχε μεγάλη εὐθυμία. καί τὰ ξυλάκια δούλευαν σχεδόν ἀσταμάτητα. Μόλις ἐρχόταν ἕνα πιάτο, ἀδυναζε ἀμέσως. Ὁ Ἥλιος τοῦ Πλήθους κι ὁ Ἥλιος τοῦ Αἰώνα, πού τό μπόι τους δέν τούς ἐκέτρειτε νά φαίνουν τά φαγητά, εἶχαν γονατίσει στίς καρτέκλες τους, κι ἀφήνοντας στή μπάντα τὰ ξυλάκια, τρώγανε μέ τό κουτάλι.

«Τὶ κρόποι εἶναι αὐτοί!» φώναζε γελώντας ἡ Λί πού εἶχε παραδώσει ἐν τῷ κεταξῷ τόν γιό της στήν ψυχοκόρη Χέ, γιὰ νά τόν θυλάει ἔξω νά παίξει. «Ἔτσι σου φρονῶνε κανεῖς ἀπ' ὄλα. Κι ἐμεῖς οἱ γυναῖκες ὅπως πάντα, μένομε ἀπ' ἔξω. Κοιτάχτε στό τραπέζι τοῦ παπποῦ, εἰ εὐγενικοί πού εἶναι ὄλοι, ἐνῶ ἐσεῖς εἶστε κοιλιόδουλοι. Μιράθο ἐπίσημο γεῦμα!»

Ἐκείνη τῆ στιγμή, ὁ Γιουάν ὁ Τέλειος σαρβόριζε θηλασσινά. Ὁ Ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ, δεκατριῶ χρονῶ, εἶχε δουτήξει κιόλας ἕνα κομμάτι, ἀλλά ἀκούγοντας τὰ λόγια τῆς Λί, ἀφησε ἀμέσως τὰ ξυλάκια του:

«Λυπηθεῖτε τῆ νύφη μας! Ἄς τῆς ἀφήσουμε ὄλο τό πιάτο!»

Ὅλη ἡ παρέα μπήκε στό κώλο, κι ὁ Ἥλιος τῆς Νύησης πού καθότανε σχεδόν ἀπέναντι ἀπ' τῆ νύφη του, ἔσπρωξε μπροστά της τό πιάτο:

«Σέ παρακαλοῦμε νά τὰ φᾶς ὄλα ἐσύ.»

Ὅλοι τὴν κοίταζαν. Ἐκείνη κοκκίνισε ἔλαφρά, κι ἔσπρωξε τό πιάτο πρὸς τόν κουνιάδο της:

«Σ' εὐχαριστῶ, εἶσαι πολὺ εὐγενικός, ἀλλὰ ἐγὼ δέν τρώω θηλασσινά. Φάτα ἐπὶ στή θέση μου.»

«Ἀδύνατον! Ἄν δέν φᾶς, τότε θά πειρῶ.» φώναζε δρῆτος ὁ νεαρός.

Ὅλοι συμφώνησαν.

«Μιράθο! νά πει κρασί!»

Σάν καταλάγιασε ὁ ὄσφυρος, ἡ Λί δρῆκε τρόπο νά ὑπερασπιστεῖ τόν ἑαυτὴ της:

«Καί γιατί μού βάζετε αὐτὴ τὴν τιμωρία; Ἄν ἔχετε ὄρεξη νά

πισώμε κι άλλο, άς παίξουμε καλύτερα ένα ανάλογο παιχνίδι.»

«Καλή ιδέα,» είπε ό άντρας της.

«Ποιά όμως;» ρώτησε ή Κιθάρα πού καθάταν δίπλα στη Λί.

«Έχω κάτι ραβδάκια στο δωμάτιό μου. νά στείλουμε τό Τραγονίδι του Φοίνικα νά τά φέρει,» πρότεινε ή κοπέλα.

«Δέν αξίζει τόν κόπο,» είπε ό Ήλιος του Λαού. «Άς παίξουμε κάτι πιο άπλό.»

«Νά παίξουμε τί λουλουδία πού πεάνει,» ρώτησε άμέσως ή Κιθάρα.

«Έγώ δέν παίζω,» είπε ό Ήλιος του Πλήθους πού ήταν όχτώ χρονώ.

«Κανέναν δέ σέ ύποχρεώνει,» πήρε πάλα τό λόγο ή Λί. «Δέν θά παίξουν ούτε ό πέμπτος άδερφός, ούτε ή έκτη άδερφή ούτε κι ό έκτος άδερφός. Καί θά 'μαστε έννέα.»

Ή Κιθάρα γύρισε στον Ήλιο της Νόησης:

«Άρχίζω άγαπητέ μου ξάδερφε. Πιές πρώτος.»

«Γιατί έγώ; Δέν είπες άκόμα τίποτα.»

Καί σκέπασε μέ τό χέρι τό κύπελλό του.

«Έννοια σου κιά θύ πειρί; Άάα: «Έξω, δλοι οι περιπατητές θαυμάζουν τά λουλουδία.» Νά δούμε τώρα ποιός θά πειρί!»

Μετρήσανε, παραλείποντας τους τρεις μικρούς ποί δέν παίρνανε μέρος, κι ή λέξη λουλουδία έπεσε άκριδώς σ' εκείνον. Όλοι φωνάξαν:

«Σ' έσένα έπεσε.»

«Παρατείστε με ήσυχα. Δέν πίνω,» διαμαρτυρήθηκε εκείνος.

«Άδύνατον! Ό κανονισμός του παιχνιδιού είναι άόστηρός όσο και του στρατού. κανέναν δέν μπορεί νά ξεφύγει.»

Ύποχώρησε, ψάχνοντας συγχρόνως νά πάρει τό αίμα του πίσω. Ξαφνικά χτυπήλασε κι έπεσε στην Κιθάρα:

«Ή σειρά σου τώρα:

«Μέ την άνοιξιάνικη αύρα, άνοίγουν τά λουλουδία της ροδακινιάς και της θαυμαστροιάς.»

Μετρώοντας άπ' τόν Ήλιο τής Νόησης καί πέρυ, τό πέμπτο πρόσωπο ήταν πράγματι ή Κυθήρα, που σιωπηλά ήρωσε τό ποτήρι τής. "Ύστερα απέγγελε τό στίχο:

«Τά λουλούδια τής ροδακινιάς πέφτουν μπερδεμένα, σάν τριανταφυλλένια θροχή.»

Τότε χρειάστηκε νά πιεί τό 'Αγνό Λουλούδιασμα, που καθόταν άριστέρα τής.

Κι εκείνη είπε:

«Σάν πέφτουν τά λουλούδια σ' άνταμώνω καί πάλι.»

Τό 'Αγνό Λουλούδι, που καθότανε κοντά τής, ήπια κι είπε μέ τή σειρά τής, άφού σκέφτηκε λίγα λεπτά για ένα στίχο:

«Περίμενε λίγο, καί τό λουλούδια του αυτοκρατορικού άλλους θά μοιάζουν μέ κεντήματα.»

Μετρήσανε ξεκινώντας άπ' αυτήν, πηδώντας πάντα τούς τρεις μικρούς, κι ή λέξη λουλούδια έπεσε στον Ήλιο καί: Λαοί που απέγγελε, άφού ήπια πρώτα:

«Στήν πηγή των λουλουδιών τής ροδακινιάς, τό νερό έχει χίλια πόδια βάθος.»

Ύστερα ό Ήλιος τής Νόησης:

«Όταν ξανάρχεται ή γιορτή των λουλουδιών, οι άπλές των άλλων μωσαδολοέν.»

Κι ύστερα ή Λί:

«Πέτσι, θρυσόσουν άνάμεσα στα λουλούδια όταν σ' εγκατέλειψα.»

Τό 'Αγνό Λουλούδιασμα συνέχισε άμέσως:

«Σήμερα άνιγνυν τά λουλούδια, αρχίζει κεινσύρια χρωιά.»

Ή Λεική 'Αγνότητα ήπια δειλά κι ά γουλίτσα καί τριπόλιαρ:

«Ό βοσκός δείχνει στό βάθος τό χωριουδάκι, όμοιο μέ λουλούδι θερμιοκιάς.»

Ήρθε πάλι ή σειρά τής Λί:

«Μέ τ' άπαλό άγέρι τής άνατολής, εκατό λουλούδια μαρμένα.»

Ὁ Ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ ἀδείασε τὸ πατήρι του καὶ ἀπὸ γέιλε διασπικᾶ:

«Συγκινημένος, ποτιζῶ τὰ λουλούδια μὲ τὰ δάκρυά μου.»

«Ὅχι, δὲ μετράνε οἱ στίχοι τῶν πέντε ποδιῶν.» φώναξε ἡ Λί εὐνοχλημένη.

Τὸ Ἄγνὸ Λουλούδι πῆρε τὸ μέρος της, ἀλλὰ ὁ Ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ ἀρνήθηκε μὲ πείσμα νὰ πεῖ κάτι ἄλλο. Καθὼς τακωνόνταν μπήκε στὴ μέση ὁ Ἥλιος τῆς Νόητης κι εἶπε ἀντιπρόμονα:

«Ἄς σταματήσουμε. θρῖσκετε κάτι μελαγχολικούς στίχους πού μᾶς χαλάνε τὸ κέφι. Καλύτερα νὰ παίξουμε τὸ παιχνίδι τῆς ταχύτητας.»

«Μπράβο, δίκιο ἔχει», φώναξε ὁ Ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ χειροκρατώντας, γιατί ἔτσι ἔδωγαν αὐτὸς ἀπ' τὴ δύσκολη θέση. «Ἐγὼ θὰ εἶμαι ὁ Σί Ζέν, ὁ Δράκοντας μὲ τὶς Ἐννιά Ραβδώσεις.»

Ἡ πλειοψηφία συμφώνησε μ' αὐτὴ τὴν ἰδέα. Ἀναθέσανε στὴν Λί νὰ διευθίνει τὸ παιχνίδι. Ὅταν διαλέξαμε ἄλλοι τὰ πρόσωπα πού θὰ ὑποδύονταν, ἡ κατέλα πέτυξε τὴν ἐρώτησι:

«Ποιὸς ξέρει νὰ πίνει;»

«Ἡ Κεφαλή τῆς Λραπαρδαλῆς ξέρει νὰ πίνει.» ἀπάντησε ἡ Κιθάρα.

«Ἡ Λί Σόνγκ δὲν ξέρει νὰ πίνει.» ἀπάντησε διασπικᾶ ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ πού εἶχε αὐτὸ τὸ ρόλο.

«Ποιὸς ξέρει νὰ πίνει;» ρώτησε ἡ Καθάρρα.

«Ὁ Δράκοντας μὲ τὶς Ἐννιά Ραβδώσεις.» εἶπε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ.

«Ὁ Σί Ζέν δὲν ξέρει νὰ πίνει,» ἔκανε ἀμέσως ὁ Ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ.

«Ποιὸς ξέρει νὰ πίνει;» ρώτησε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ.

«Ὁ Ὀδοιπόρος Μαναχὸς ξέρει νὰ πίνει,» ἀπάντησε ὁ Ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ.

«Ὁ Βοῦ Σόνγκ δὲν ξέρει νὰ πίνει.» εἶπε ὁ Ἥλιος τῆς Νόη-

σης που ύπνιδεύταν αυτό το πρόσωπο.

«Ποιός ξέρει νά πίνει;» συνέχισε ο Ήλιος του Ήρωισμού.

«Ή Καμηλοπάρδαλη από Νεφρίτη ξέρει νά πίνει», είπε ο Ήλιος της Νόησης πριν προλάβει νά πάρει άνάσα.

Ή Κιθάρα, που έβλεπε τσάι εκείνη τή στιγμή, έφτυσε τή γουλιά που είχε στό στόμα της από τή δίωση της γ' άπαντήσε:

«Ό Λού Ζουγγί δέν ξέρει νά πίνει.»

«Ποιός ξέρει;» συνέχισε ο Ήλιος της Νόησης ενώ τήν κοίταγε μ' ένα πονηρό χαμόγελο.

«Ή Μικρή Ρουφήχτρα ξέρει.» είπε ή κοπέλα γυρνώντας πρós τή Λί. «Ή Σέ Ζέν δέν ξέρει νά πίνει.» άπάντησε ή Λί χωρίς νά θιάζεται.

«Καί ποιός ξέρει νά πίνει;» ρώτησε γελώντας ή Κιθάρα.

«Ή Γιακιάσα ξέρει.» έκανε μέ σοβαρότητα ή νέα γυναίκα δείχνοντας μέ τό δάχτυλο τόν άντρα της.

Όλοι έσκασαν στά γέλια. Ό Ήλιος του Καινούριου είχε διαλέξει τό ρόλο της κυρίας Σούν, της Γιακιάσα, γιά νά διασκεδάσουν στην παρέα τους, και τώρα, αυτό τό όνομα στό στόμα της γυναίκας του φαινόταν ακόμα πιό γελοίο.

«Ή κυρία Σούν δέν ξέρει νά πίνει.» άπάντησε γελώντας κι εκείνος, και χωρίς νά περιμένει τήν έρώτηση της Λί, συνέχισε: «Ό Αστέρι της Έξωπνάδας ξέρει νά πίνει.»

«Ό Βού Γιόνγκι δέν ξέρει νά πίνει.» είπε τό Άγνό Λουλούδι-διασμα.

«Ποιός ξέρει;» ρώτησε άμέσως ο Ήλιος του Καινούριου.

«Ή νόση μας ξέρει.» πείσθε άπνύδευτα τό Άγνό Λουλούδι-διασμα.

Γενικό γέλιο κάλυψε τή λόγια της. Όλοι φώναξαν μέ μία φωνή:

«Νά τιμωρηθεί, νά τιμωρηθεί!»

Ή κοπέλα άναγκάστηκε νά παραδεχτεί τό λάθος της και της φέραν ένα κύπελλο μέ ζεστό κρασί.

Έξακαλούθησαν νά παίξουνε κάνοντας λάθη όλο και πιό

συχνά. Αὐτοὶ ποὺ ἀγριοῦσαν τὸ κρασί. Ἐλ्ला ποὺ δὲ θέλανε, οἱ ἄλλοι πίνανε τοῦα. Πάντως τὸ διουσιέδασαν γιὰ τὰ καλὰ μέχρι τὸ τέλος τοῦ γεύματος.

Οἱ περισσότεροι νεαροὶ εἶχαν ζαλιστεῖ ἐλαφρὰ. Ἡ Κιθάρα μὲ τὴ μητέρα της γύρισαν στὸ σπίτι τους. Ὁ Ἴλιος τοῦ Λαοῦ, τ' ἀδέρφια του κι ἡ ἀδερφή του θέλανε νὰ κρατήσουν τὴν Ξαδέρφη τους ἐκεῖ μέχρι καὶ μετὰ τὴν Προποχρονιά. ἄλλο ἡ κυρία Ζάνγκ, ἴεν τὸ ἔβητεκε γιατί, ὅπως εἶπε, εἶχανε μιὰ δουλειὰ στὸ σπίτι καὶ πῆρε μαζί της καὶ τὴν κόρη της. Ἡ Αἰ πῆγε στὸ δωμάτιό της ν' ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ γό της. Ὁ Ἡλιος τοῦ Καινούριου, ὁ Ἡλιος τοῦ Λαοῦ καὶ τὸ Ἄγνο Λουλουδά, ποὺ τὸ εἶχαν κοσῆξει γιὰ τὰ καλὰ, δὲ ἔβλεπανε τὴν ὥρα νὰ πῶσαν στὰ κρεβάτια τους. Ἡ Ξαφη κλαλέγιασε. Τὸ σπίτι ἠσπῆχασε πάλι. Μέσα στὴ σάλα εἶχαν ἀκαμῆνει οἱ ἐπηρετές ποὺ ξέστρωναν τὰ τραπέζια καὶ σκούπιζαν.

Ἀντίθετα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ὁ Ἡλιος τῆς Νόησης ποὺ φλεγόταν ἀπὸ ἔξαψη κι ἐνθουσιασμό, ὅτε σκέφτηκε νὰ πάει νὰ κοιμηθεῖ. Ἄπ' ἔξω, οἱ ἐκρήξεις ἀπ' τὰ θεγγαλικά ἀκούγονταν σὰν φαθερὸ ποδυβολητὸ ἀλύγων. Στὸ μεγάλο γόλ, ἦταν σταματημένα μερικά φορεία. Δυὸ τρεῖς βαστάζοι, καθισμένοι στὸ κατώφλι τοῦ πρώτου περιπτερου, κουδεντιάζανε χαμηλόφωνα. Ὁ Ἡλιος τῆς Νόησης κοντουστύθηκε, κι ὕστερα τράβηξε γιὰ ἔξω. Τὴ στιγμή ἀκριβῶς ποὺ ἔβγαλε, σταμάτησαν τὰ πυροτεχνήματα. Μόνο μιὰ δυὸ ἐκρήξεις ἀκούστηκαν. Ὁ δρόμος ἦταν γεμάτος ἀπομεινάμια ἀπὸ τὰ οὐρελότι. Ὁ ἄβουσι κῆφιζε θεϊάμα. Στὴν εἴσοδο, ὅπως πάντα, λιχνίζονταν δυὸ πελώρια κπακακόκινα φανάρια μὲ τὰ κερτιά τους νὰ περκαλιούν, σὶγνωντας στὸ ἔδαφος ἕνα ἀμφίδρομο φῶς γεμάτο ἰσκιους. Ἀπὸ τὸ δρόμο, ποὺ εἶχε ἡσυγᾶσει ξαφνικά, ἀκούστηκαν κάτι στεναγμοί, χωρὶς νὰ καταλαβαίνει κανεὶς ἀπὸ ποῖα μεριά.

«Ἴλιος κλαίει;» ξαφνιάστηκε. Ἡ ἐπίδραση τοῦ σάλινεῦματος λιγύστερε σιγὰ σιγὰ. Κοιτάζοντας τριγύρω του προσεχτικά, ξεχώρισε μιὰ σκοτεινὴ φρουρά. Πλησίασε γεμάτος πε-

ριέσγεια: Ένας μικρός ζητιάνος κουκουλωμένος με κουφέλια. Ήλκυεργ παγκάτι, άκοιμητισμένος με μιá πέτρινη γούρνα. Όπως έσκυβε τό καράλα του, τά άκαπάστατα μαλλιά του άκούμπανταν στá νερά. Όταν άκουσε τά θήματα, σήκωσε τό καράλα του, αλλά ό Ήλιος τής Νόησης δέν ξεχώρισε τά χαρακτηριστικά του. Κοιτάχτηκαν χωρίς νά μιλούν. Ό Ήλιος τής Νόησης άφουγκραζόταν τήν ίδια του τήν άνάσα καθώς και τους άήτιναμους λυγμούς του παιδιού. Είχε τήν έντίπωση πώς τόν περιχύσανε μ' ένα κουδά παγωμένο νερό. Στην τσέπη του κουδανίζανε άσημένα νομίσματα. Ένα πρωτόγνωρο αίσθημα τόν κυρίεψε. Γράαηξε δυó μεγάλα άσημένα νομίσματα και τά έβαλε στη δρεγμένη χούφτα του άλητάκου.

«Ήάρε. Άντε νά βρεις ένα ζεστό μέγυς. Έδώ κάνει πολύ κρύο. Κοίτα τρέμεις φουδερά. Πήγαινε ν' αγοράσεις κάτι ζεστό. Τό σου κάνει καλό.»

Κι άμέσως γύρισε τρεχάλα στό σπίτι, σά νά 'χε κάνει κάτι άπαισία. Διέχισε τήν σούλ. Μίς σού σκουτάδι δείχνει τόν μεγάλο τον άδερφό με μιá μισοκρινική έκφραση στό πρόσωπό του.

«Ό άνθρωπιστής!» τού φώναξε κι έξαφανίστηκε.

Καθώς περναίτε από τή δεύτερη πόρτα, τού φάνηκε τού Ήλιου τής Νόησης πώς μιá φωνή μίλαγε μέσ στη σιγαλιά: «Έτσι νομίζεις, πώς με κάτι τέτοια άλλαζει ή όψη τού κόσμου; Θαρρείς πώς θά μπορέσει νά γλιτώσει αυτό τό παιδί για τήν έπάλουπη ζωή του από τό κρύο και τήν πείνα; Είσαι τρελός.»

Τσακισμένος, βούλωσε τ' αυτιά του με τά χέρια κι έπεσε με τά μούτρα στό κρεβάτι του μονολογώντας:

«Είμαι μεθυσμένος. Είμαι μεθυσμένος.»

Ἡ ἄλλη μέρα, ἦταν ἡ εἰκοστή ἐνάτη τῆς δωδέκατης σελήνης, ἡ τελευταία τοῦ χρόνου. Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης ἔβηνε πολὺ ἀργά, καθὼς οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου πέφτανε μὲς στὸ θωμάτιο, κι ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ, ὀρθίως δόπλα στὸ κρεβάτι τὸν κοίταγε κοροϊφεινικῶς:

«Εἶδες πῶς κοιμήθηκες γιὰ τὸ δράδυ;»

Τότε πρόσεξε πῶς ἀπῆρχε πάνω του μιὰ κουβέρτα ριγμένη πρόχειρα, καὶ φόραγε ὅλα του τὰ ρούχα. Ἀνακάθισε τρίβοντας τὰ μάτια του. Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ μπήκε ἡ μαμά-Χουάνγκ, ἡ γριά ὑπερήτρια στὴν ὑπηρεσία τῶν δύο νεαρῶν, κρατάντας μιὰ λεκάνη μὲ νερό.

«Ἦλιε τόσο πολὺ χεῖς τὸ θράδυ ποὺ κοιμήθηκετε μὲ τὰ ρούχα,» εἶπε. «Εὐκόλα ἀρρωσταίνει κανεὶς μὲ τέτοιο κρύο. Ἦρθα κι ἔριξα πάνω σας μιὰ κουβέρτα. Κοιμόσασταν μὲ σφιγμένες τίς γροθιές. Καὶ νὰ εἶ ὄρα ξυπνήσατε!»

Παρ' ὅλη τῇ γκρίνια, τὴ ρυτιλωσμένα της πρόσωπο ἦταν χαμογελαστή. Συχνὰ συνήθιζε νὰ τοῖς νοθετεῖ, σὰ μᾶνα τοῦ μπλῶνι τὰ παιδιά της, ἀλλὰ τὸ δέχονταν χωρὶς νὰ θυμῶνουν, ξέροντας τὴν ἀφοσίωσή της. Ὁ δεῦτερος ἀδερφός χαμογέλασε, κι ὁ μικρὸς ἔβαλε τὰ γέλια:

«Φυτρώνεις ἐκεῖ ποὺ δὲ σέ ἀτέρνουν. Δὲν εἶναι ἐγκλημα νὰ πει κανεὶς λίγα παραπάνω στὴ γιορτὴ γιὰ τὸ τέλος τῆς χρονιάς. Ὅταν εἶναι ὅλοι στὰ κέρια τυροῦ, Ἄχ, θυμῶμαι τώρα! Χτές τὸ θράδυ λές καὶ εἶχες ριζώσει δόπλα μου καὶ μ' ἀγριοκοίταξες συνέχεια σὲν κακὸ πνεῦμα. Μ' ἔκανες νὰ τὰ χάνω. Στὶς γιορτές νὰ χαλαρώνεις λίγο τὴν ἐπαγρύπνηση. Εἶσαι πιὸ τρομερὴ κι ἀπ' τὴν Κυρία. Τουλάχιστον ἐκεῖνη, δὲν εἶναι ἀπιστηρὴ μαζί μας.»

Ἡ μαμά-Χουάνγκ, παύ ἔπαινε τὸ κρεβάτι, γύρισε στὸ νερό:

«Ἀκριδῶς! Ἡ Κυρία παραεῖναι καλὴ. Δὲν εἶναι ἀρκετὰ

αύστηρή γι' αυτό πρέπει να είμαι εγώ διπλά. Έχω περάσει πιά τα πενήντα, είμαι πάνω από δέκα χρόνια πού σ'ας διέπω να μεγαλώνετε, πού εργαζομαι κοντά σας και σ'ας φροντίζω. Ξέρω δ'τι συμβαίνει μέσα σ' αυτό τό σπίτι. Άλλη αξία είχαν τά παιδιά τά χρόνια. Πολλές φορές σκέφτομαι πώς καλά θά κάνω να φύγω νωρίτερα. Σ'άν έχετε μάθει να ζεις σ'τά καθαρά νερά, δέν άντέχεις τά θολά. Μά έλα πού δέ θέλω να σ'ας αφήσω. Άμα φύγω θ'γώ, κανένας δέ θά ξέρει να σ'ας περιποιηθεί. Είστε κι σ'ι δυό καλά παλικάρια, όπως ήταν καλή κι η καημένη ή μητέρα σας. Άν ζούσε τώρα να σ'ας καμαρώνει, τί εύτυχομένη πού θά 'τανε. Μεγάλη δυστυχία ό χαμός της. Πιστεύω πώς σ'ας προσπατεύει από κει ψηλά, για να τά πάτε καλά μέ τις σπουδές σας και να γίνετε σπουδαίοι μανδραγόνοι. Όταν γίνει αυτό, τότε κι εγώ πιά θά καμαρώνω παρ' όλα τά γεράματά μου.»

«Και θαρρείς πώς άμα γίνουμε σπουδαίοι μανδραγόνοι, θά σέ θυμόμαστε εσένα;» είπε ό μικρός για να την πειράξει.

«Δέν ξέρετε τί λέτε. Έγώ δέν σκοπεύω να έπωφεληθώ. Άρκει να σ'ας δώ μέσα στή δόξη, χάμη σ'τις σπουδές σας, κι ή καρδιά μου θά ήσυχάσει.»

Καίταξε τούς δυό αδερφούς μέ αγάπη. Ό δεύτερος την πλησίασε και την χτύπησε απαλά στόν ώμο:

«Μαμά Κουάνγι, έμεις ποτέ δέ θά σέ ξεχάσουμε. Η δικιά μας εύτυχία θά 'ναι και δική σου.»

Τού χαμογέλασε, και τραβώντας για την πόρτα πρόσθεσε:

«'Απόψε μ'ην πιείτε άλλο.»

«Σπουδαίο είναι να πιει κανείς λιγάκι;» έκανε ό μικρός.

Μά εκείνη έγινε χωρίς να τον άκούσει.

«Μά την αλήθεια, είναι πολύ καλή.» φώναξε ό δεύτερος αδερφός. «Σπάνια θρ'ίσκε κανείς τέτοια καρδιά μέσα σ'τους ύπηρέτες.»

«Μικρό άνικάλυψη!» έκανε ειρωνικτικά τό άγόρι. «Νά λοιπόν πού και σ'ι ύπηρέτες, όπως και τ' άρεντικά, έχουν καρδιά»

κι αίσθηματα.»

Ὁ δεύτερος ἀδερφός πήρε ἀδιάντρογο ἔφος καί βιάστηκε νά φύγει.

«Πάλι πάς στη θεία;» ἔβαλε τίς φωνές ὁ μικρότερος.

«Ὅχι, πάω μιά βόλτα στὸν κήπο. Ἐρχεσαι;»

Ὁ μικρός ἔγνεψε πῶς ναί.

Καθὼς περνοῦσαν ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιο τοῦ μεγάλου τους ἀδερφοῦ, ἀκούσανε τὴ Μικρὴ Γελασσή νά φωνάζει: «Πῶστε μικρὲ ἀφέντη.»

Δέν ἔδωσαν σημασία καί συνεχίσανε τὸ δρόμο τους. Ἀπὸ περᾶσανε τὴν ὀλοστροφύγγιλη πόρτα στὸ σχῆμα τῆς πανοῦθλου, εἶπε ὁ μικρός:

«Πᾶμε δεξιά καλύτερα. Στὰ δεξιάκι μὲ τίς διμοσκητιές, εἶναι ὁ παππούς.»

Στὰ δεξιά τους, ἔβλεπε μιά κυλικὴ στοιά, πού ἀπὸ τὴ μέσα πλευρὰ τῆς ὑπῆρχε ἓνας κάτασπρος τοίχος, διακοσμημένος μὲ μαρμάρινα ἀνάγλυφα. Σ' αὐτὴ τὴ στοιά ἔβλεπαν τὰ παρῶθυρα τῆς μεγάλης σάλας. Ἀπὸ τὴν ἔξω πλευρὰ ἔκλεινε μὲ μαρμάρινα κάγκελα καί λίγο πιὸ πέρα ὑψωνόταν ἓνας τοίχος ἀπὸ χαλίκι μέσα σὲ μιὰ ὀρθογώνια αὐλὴ φυτεμένη μὲ ἀνοιξιότικα λουλουῖδια. Σ' ἓνα ὑπερυψωμένο παρτέρι ἔβλεπε νά ξεπροβάλλουν γυμνά μὲς σπύου παγωμένο ἄερο μερικὰ κλαδιὰ ἀπὸ δενδροειδεῖς πηγουνιές. Κάθε κλαδί, ἦτανε κουκουλωμένο στὴν ἄκρη μὲ μπαμπάσι.

«Καὶ αὐτὴν ἔχουν ἔτσι,» εἶπε ὁ μικρός. «Εἶναι γυμνά ἀλλὰ τουλάχιστον δέν σουρτουρίζουν ἀπ' τὴν παγωνιά. Μακάρι νά κάναμε τὰ ἴδια κι ἐμεῖς, ὅχι σάν τὸ χορτάρι πού παγώνει μόλις πέσει ἡ πρώτη πάχνη.»

«Νά τον πάλι μὲ τὰ διδάγματά του,» φώναξε ὁ ἀδερφός του. «Οἱ πηγουνιές τὸν θάλανε πέρα τὸν χειμῶνα, μπαμπουκιάζανε, ἀνοῖξαν τὰ λουλουῖδια τους, καί τελικὰ δὲ θά γλιτώσουν ἀπ' τὸ ψαλιδοῦ τοῦ παπποῦ.»

«Δέν ἔχει σημασία. Τοῦ χυθῆνου θά ξεκατιβίσουν,» εἶπε μὲ

θέρμη ὁ μικρότερος.

Ἐκεῖ πού τέλειωναν ἡ σπορά, θρέθησαν πρὸς μίαν αὐλή μὲ σταβαγμένους κάτω παράξενους θράγκους σὲ διάφορα μεγέθη καὶ σχήματα: ἄλλοι θύμιζαν καρπούριασμένους γέροντες, ἄλλοι λιοντάρια, κι ἄλλοι ἀσπρους πελαργούς μὲ τοὺς τεντωμένους λαιμούς τους. Τοὺς παρακάμφανε, κι ἀφοῦ ἀνέδηξαν ἕνα πέτρινο σκαλοπάτι θρέθηκαν μπροστά σ' ἕνα φράχτη ἀπὸ μπαμποῦ, μ' ἕνα πέρασμα τόσο στενὸ καὶ θυὸ μαζί, ὅν μπαρᾶσαν νὰ τὸ περάσουν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὰ τοῦ φράχτη ξετυλιγόταν ἕνα μονοκάτι ἀνάμεσα στὰ μπαμποῦ. Ἐκεῖ πού τέλειωνε τὸ δασάκι κυλοῦσε ἕνα ρυάκι μὲ τόσο διάφανο νερὸ, πού ξεχώριζες στὸν πάτο τὰ χαλίκια καὶ τὰ νεκρὰ φύλλα. Πέρασαν πάνω ἀπὸ ἕνα ξύλινο γεφύρι καὶ θρέθηκαν πρὸς μίαν ἄλλη αὐλή μ' ἕνα περίπτερο μὲ ἀχυρένια σκεπή. Εἶχαν φυτέψει ἐκεῖ μπροστά μερικὲς κανελὲς καθὼς καὶ καμέλιες. Ὑπῆρχε μιὰ πορτοῦλα στ' ἀριστερά. Ἐκείνη τῆ στιγμῇ ἔφτασε στ' αὐτιά τους ἡχος ἀπὸ κυματάκια. Μπήκανε σ' ἕνα λαβύρινθο μὲ κάγκελα ἀριστερά καὶ δεξιά, κι εἶχανε τὴν ἐντύπωση πὼς βρίσκονταν συνεχῶς στὸ ἴδιο σημεῖο, ὥσπου φτάσανε σ' ἕνα φράγμα. Εἶχανε φυτέψει ἐκεῖ κάτω μεγάλα πεῦκα ὅπου θαύριζε τώρα ὁ ἄνεμος. Δεξιά, ἐκεῖ πού ἀραιώναν τὰ πεῦκα, ξεχώριζες τὸ παράθυρο ἑνὸς περιπτερου, θαμμένο κόκκινο. Οἱ δύο νέοι φτάσανε στὴν ὄχθη τῆς λίμνης, πού εἶχε σχῆμα ἡμισέληνου. Στάθηκαν, χαζεύοντας τὸ περίπτερο πού τὸ κρυγύριζε τὸ νερὸ, μὲ τὸ ἐλικοειδὲς γεφύρι μπροστὸ του. Κοίταζαν, ἀκίνητοι, τὴ μυτιδιωσμένη ἐπιφάνειά. Ὁ μικρὸς, πού δὲν εἶχε ξεπεράσει ἀκόμα τὴν ἡλικία τῶν παιχνηδιῶν, μάζεψε μερικὰ χαλίκια γιὰ νὰ εἰς ρίξει στὴν ἄλλη ὄχθη, ἀλλὰ πῆσανε στὴ μέση. Ἄν καὶ πῶς μαζεμένη σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἡ λίμνη, ἦταν ὥστόσο ἀρκετὰ πλατιά.

«Πάμε νὰ θροῦμε ἕνα μέρος νὰ καθίσουμε,» εἶπε ὁ δεῦτερος ἀδερφός.

Πέρασανε τὸ στενὸ γεφυράκι. Ἡ ἄλλη ὄχθη ἦταν ολιγωμένη

μέ γκαζόν. Τά δυό αδέρφια πέρασαν ένα ανάχωμα και χιώθηκαν σέ μιά ευρέχωρη αήλη κονί τήν ίσκιωνον μονόλιες και τή διέσχισε ένα δρομάκι περιμένο χοντρή άμμο. Έκει ήτανε στημένα όχτώ σκαμνάκια από πράσινη πορσελάνη. Άνέθηκαν λίγα σκαλιά και ήρέθησαν μπροστά στό περίττερο. Έκτός από τά κεραμίδια, τό ύπόλουτο ήταν βαμμένο κόκκινο. Στο μπροστινό γείσο, ύπήρχε μιá πλάκα κι έπάνω της μιá έπιγραφή μέ μαύρη μπογιά: «Τό Περίττερο τών Έσπερίων Υδάτων.» Ο δεύτερος αδερφός κάθισε σ' ένα σκαμνί παρατηρώντας τήν έπιγραφή που ήταν έργο του παππού. Ο μικρότερος σουλατσάριζε στη βράντα.

«Πάμε μέχρι τό λόφο,» είπε.

«Κάτσι νά ξεκουραστούμε, καλύτερα, κουθεντιάζοντας.»

«Μείνε όσν άν θέλεις. Έγώ μπαίνω μέσα γιά ένα λεπτό.»

Έσπρωξε τήν πόρτα. Ήριξε μιá αδιάφορη ματιά σεις καλλιγραφικές έπιγραφές, στους πίνακες και στα κομμοτεχνήματα και διάβηκε τό κατάφλι. Κατάπληκτος, είδε πώς κάποιος βρισκόταν εκεί: ήταν ό μεγάλος του αδερφός, ξαπλωμένος σ' ένα ντιβάνι, μέ τά μάτια μιούκλειστα και τό πρόσωπο άλλωπμένο από τήν κόυραση.

«Μιά; Κοιμάσαι όλομόναχος σέ τούτο τό έρημητήριο;» φώναξε

«Ο μεγάλος τόν κοίταξε άποκαμομένος. Χαμογέλασε:

«Έδώ είναι τό καταφύγιό μου. Νιώθω φοβερή κόυραση έδώ και λίγες μέρες. Στο δωμάτιό μου όέ άρίσκω ήσυχία. Μέ γυμνούν πότε γιά τό ένα, πότε γιά τό άλλο. Έχει ξενύχτι κι άπόψε, και θέλησα νά ξεκουραστώ λιγάκι γιά νά τά βγάλω πέρα.»

«Ά, και πριν από λίγα λεπτά σέ φώναζε ή Μικρή Γελαστή.»

«Τής είπες μήπως πώς είμαι έδώ;» έκανε άνήσυχα ό μεγάλος.

«Όχι, ούτε τήν είδα, μόνο τήν άκουσα νά σέ φωνάζει στό δωμάτιό σου.»

«Έντάξει.» είπε εκείνος μέ άνακούφιση. Ξέρω γιά τί πρό-

κείται. Κάτι τρεχάματα για τον τέταρτο θείο. 'Αφού τά γλίτωσα, τόσο τό καλύτερα.»

'Ο μικρός δέν μπόρεσε νά μήν κρυφογελάσει διαπιστώνοντας τήν ἀλλαγὴ στήν τακτική τοῦ ἀδερφοῦ του.

«Μεγάλε ἀδερφέ, τά παραήπιες χτές τό βράδυ. Πίνεις πολύ τόν τελευταίον καιρό. κάτι πού δέν τό συνηθίζεις παλιότερα. Δέν ἔχεις καί περίφημη ὑγεία, γιατί νά ριψοκινδυνεύεις; 'Ασε τίς ὑπερβολές.»

«Συχνά μέ κοροϊδεύεις γιά τίς μεθόδους πού ἀκολουθῶ εἶναι κι αὐτό μιά τακτική: ὅταν πίνω, ἡ πραγματική εἰκόνα τοῦ κόσμου ξεθωριάζει κάπως, μού φαίνεται πώς περνάει ὁ καιρός εὐκολότερα.» Ὑστερα ἀπό μιά σύντομη παύση συνέχισε: «Τό ξέρω πώς εἶμαι θειλός, δέν παλιῶ νά κοιτάξω τή ζωὴ κατόματα. δέν ἔχω τό κουράγιο. Τώρα πιά δέ θέλω τίποτα ἄλλο ἀπ' τό ν' ἀποδρακωνόμηναι γιά νά ξεχνάω.»

Μέ σφιγμένη τήν καρδιά ὁ μικρός συλλογιόταν: «Τί μπορεῖ νά περιμένει κανεὶς ἀπό ἕναν ἄντρα πού ἔχει συνείδηση τῆς θειλίας του;» Ἐνωθε τώρα συμπάθεια καί λύπη γιά τόν ἀδερφό του. Ἦθελε νά τοῦ πει κάτι ἐνθαρρυντικό, ἀλλά σίπαινε, γιά νά μήν τοῦ προξενήσει πικρές σκέψεις. Ἐτοιμάστηκε νά βγεῖ.

«Μή φεύγεις.» ἔκανε ὁ μεγάλος πολύ σοβαρά, «θέλω νά σέ ρωτήσω κάτι: Μήπως εἶδες τήν ξαδέερφη μας τῆ Δαμασκηνιά στήν Ὀμίλη;»

'Ο μικρός δέν περίμενε καθόλου τέτοια ἐρώτηση.

«Πώς τό ἔμαθες πώς γύρισε; Ἐγὼ δέν τήν εἶδα. ἄλλὰ τήν εἶδε ἡ Κιβάρρα.»

«Τήν εἶδα κι ἐγώ, ἐδῶ καί κάμποσες μέρες, στή σκοτεινὴ ἀγορά, μπροστά στή Νέα Εὐημερία.» Σάπαισε σά νά 'θελε νά ξαναφέρει στά μάτια του τῆ σσηνη. «Ἦσαν μέ τῆ μητέρα της, πού κοιθῆνταιζες μέσ στο μαγαζί. Ἐκεῖνη κοιτοῖζε ἕνα ὑφασμο ἔξω στήν πόρτα. Παρά λίγο νά δάλλω μιά φωνή ὅταν τήν ἀναγνώρισα. Κι ἐκεῖνη μέ εἶδε. Κοῖνησε ἐλαφρά τό κεφάλι σά νά

χαιρετούσε, και γύρισε προς τή μαγαζί. Ἀκολούθησα τό ἄλημα της και είδα τή μητέρα της, ὁπότε δέν τόλμησα νά πλησιάσω. Μὲ κάρφωσε γιά λίγο μέ κείνα τά μάκια πού εἶναι ὄλο ἀνταύγειες, είδα τά χεῖλια της νά τρέμουν κι είπα, νά, τώρα θά μαῦ μύλησει ἀπότομα μπήκε στό μαγαζί.»

Σώπασε. Ξαφνικά ἀκούστηκαν παιδικά γέλια ἀπ' ἔξω, σπάζοντας τή σιωπή μέσ στό περίπτερο. Ὁ μεγάλος ἐξακολούθησε:

«Αὐτή ἡ συνάντηση μοῦ ξανάφερε ἀπό νου τό παλιό. Εἶχα πάψει νά τή σκέφτομαι. Ἡ καλοσύνη τῆς γυναίκας μου δέν ἔχει καιρὶ, και γό τὴν ἀγαπάω. Μά ἀπό τότε πού γύρισε ἡ ξαδέρφη μας, ζωντάνησε τό παρελθόν. Πῶς νά μὴν τὴ συλλογιέμαι; Θά ἴθελα νά ἔγρα ἔχεινη τί σκέφτεται, ἴσως και νά μέ μισεῖ. Τὴν ἔχασα ἀπό τὸ κό μου λάθος...»

Σταμάτησε, καθώς τὸν συγκλόνισε μιά ψίαιη συγκίνηση.

«Δέ νομίζω πῶς σέ μισεῖ, πάει τόσοσ καιρός. Κι ἔγιναν τόσο πράγματα ἀπό τότε. Δέν ἔχει νά κάνει ποιός ἕχτισε τόν ἄλλο. Σπάω τό κεφάλι μου, τί θές και δασανίζεσαι μ' αὐτή τὴν ἱστορία. Πρέπει νά θάβει κανεῖς ὀαθιά τό παρελθόν, νά κοιτά τό παρόν και νά φροντίζει γιά τό μέλλον. Κι ἐδῶ πού τό λέμε, δέ φραντάζομαι νά σκέφτεται ἀκόμα ἐσένα ἡ ξαδέρφη μας.»

«Δέν τὴν ξέρεις καλά. Αὐτή νά ξεχῶσει: Ἄσε πού γενικά οἱ γυναῖκες δέν ξεχνᾶνε τίποτα. Ἄν ἦταν εὐτυχημένη, ἂν εἶχε ἕναν ἄντρα νά τὴν ἀγαπάει, κάπως θά τό ξεπερνοῖσε, κι ἐγὼ Πά ἦμουν ἡσυχος. Ἐλα ὅμως πού τὴν κατατρέχει ἡ μοῖρα. Λάμψε πολύ νέα, και πρέπει σ' ἄλη της τὴ ζωὴ νά συντραφεῖ μιά μάνα μικροναϊκή, νά ζεῖ μιά ζωὴ στερημένη. Πῶς νά ἡουχάσω ἐγώ; Γίνεται νά μὴν τὴ σκέφτομαι; Κι ὅταν πάλι τὴ σκέφτομαι, μοῦ φαίνεται πῶς ἄδικῶ τὴ γυναῖκα μου. Ἡ Αἰ μ' ἀγαπάει τόσο πολύ... Κι ἐγὼ ἀγαπάω ἄλλη! Και πόνος κακό και στίς δυό. Προσπαθῶ ν' ἀποβλακωθῶ μέ τό πιστό, ἄλλά ὅταν πίνω μοῦ ἔρχονται κλάματα, γιατί τό μεθύσι γρήγορα διαλύεται ἐνώ ὁ πόνος κατυκάθεται. Δέ θά ἴπετε νά εἶμαι

Ετσι δειλός, μισώ τόν έαυτό μου γι' αυτό».

Στήν άρχή ό μικρός είχε τήν πρόθεση νά τά ψάξει τού άδερφού του. Όμως τό πρόσωπο τού πρωτότοκου έδειχνε τέτοιο πόνο, πού προτίμησε νά σιωπάσει. Έψαξε νά βρει λόγια παρηγοριάς, νά τού δώσει κουράγιο.

«Κάποια λύση θά βρεθεί. Θ' άγκατίμει κανέναν άλλο, θά τόν παντρευτεί, κι όλα θά ιεκτοποιηθούν.»

«Αυτό είναι άπόλυτο. Σε παρασέροναν τό μοντέρνα βιβλία πού διαδάξεις και δέν ανοίγεις τό μάτι σου, νά δεις πούά είναι ή πραγματικότητα. Φαντάζεσαι νά γίνεται κάτι τέτοιο στη δική μας οικογένεια; Η μάνα της δέ θά δώσει ποτέ τή συγκατάθεσή της, αλλά και τής ίδιας ούτε θά της περάσει ποτέ απ' τό μυαλό.»

Ό μικρός δέν άποκρίθηκε. Ένωθε πώς ήταν άνώφελο νά συζητάει μέ τόν άδερφό του, πού όλο και λεγότερο τόν καταλάβαινε. «Όταν είναι καλή μιά λύση, γιατί νά μίν πραγματοποιείται;» σκέφτηκε. «Νά θυσιάσει κανείς τήν εύτυχία του για κάτι πού αξίζει, εντάξει, αλλά ή θυσία της ξαδέρφης μας δέν έχει κανένα λόγο, μόνο πού θά συμβάλει στό νά διατηρηθεί λίγο καιρό ακόμα αετή ή οικογένεια της παλιός έποχής. Γιατί δηλαδή νά μίν ξαναπαντρευτεί; Κι άφού τήν άγαπούσε ό άδερφός μου, γιατί παντρεύτηκε τή Λί; Τήν παντρεύτηκε, ενώ έξακολουθεί νά σκέφτεται τήν Άλλη.» Παρατηρώντας τό υποσιτισμένο πρόσωπο τού άδερφού του, μιά άπίσσια σκέψη τού πέρασε απ' τό μυαλό: «Αυτοί οι άνθρωποι δέν έχουν πιά ούτε ένα κόκκο έλπίδας. Είναι άνιστοι. Μέ τό νά δάσεις στό μυαλό τους τίς καινούριες ιδέες, μέ τό νά τούς ανοίξεις τό μάτι για νά δούν τήν έληθινή άψη τού κόσμου, τό μόνο πού θέ καταφέρεις είναι νά μεγαλώσεις τόν πόνο και τήν άπελπισία τους. Ξεθάψεις πτώματα κι αυτοί, τά βλέπουν νά σσιπίζουν.»

Αυτή ή σκέψη τού έξέσκαπε τήν καρδιά. Τού φάνηκε τό μέλλον ακόμα πιό καταθλιπτικό. Μικροστά στον μεγάλο του άδερφό κι όλους τούς όμοίους του, ξάνοιγε μιά άβυσσος, κι

αυτοί οι δύστυχοι βιάδιζαν προς τὰ κεί χωρίς συνειδήση του κινδύνου. Ἐδῶ πού τὰ λέμε, καλύτερα ἔτσι ἀσυνειδήτητα, μιὰ καί ἡ καταστροφή ἦταν ἀναπότρεπτη. Ὅσο γιὰ κείνον τὸν ἴδιο, τοὺς ἔδλεπε νὰ ρίχνονται στοῦ γκρεμοῦ χωρίς νὰ μπορεῖ νὰ τοὺς βοηθήσει. Φοβερό. Εἶχε τὴν ἐντύπωση πὺς περπατᾷ σ' ἕνα ὁρῶμο πού δὲν θγάζει πονθηγά. Κι ἀπ' ἐξῆς φτάνανε συνέχευα τὰ γέλια, λῆς καὶ τὸν κοροιδεῖνανε «Ὅσο τὸ χειρότερο! Πὺς νὰ χωρέσει τὸ στωγὸ μου τὸ κειράλι τόσα πράγματα; Ὅτι εἶναι νὰ γίνει ἄς γίνει. Ἄρχει νὰ γίνω ἐγὼ ἕντρας παυστός.»

Σίγουρος πὺς εἶχε ὄρει τὴν καλύτερη λίντη, παράτησε ἐκεῖνες τίς σκέψεις κι ἔσκυψε ἀπ' τὸ παράθυρο. Στὴ θεράντα, παίξανε μιὰ παρτίδα «τσέρι» στὸ πάδι» ὁ δεῦτερος ἀδερφός του, ἡ ἀδερφή του, καὶ κάμποσα ξαδέρφια καὶ ξαδέρφες του.

«Ἐδῶ ὀρίσκεστε!» φώναξε ὁ μικρός. «Δὲν εἶναι ἀκόμα ὦρα γιὰ φαγητό;»

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἔπαιζε τὸ Ἄγνὸ Λουλούδι, μετρώντας. Ξαφνισμένη ἀπ' τὴ φωνὴ τοῦ ἀδερφοῦ της, σήκωσε τὰ μάτια. Τὸ τσέρι ἔπεσε κάτω μ' ἕνα γόοθλο. Εἶχε φτάσει στὴν ἑκατοστὴ προπαρακοστὴ πέμπτη δόξα. Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ κι οἱ ἄλλοι πού ἀνυπομονοῦσανε, θγάλανε μιὰ χαρούμενη φωνή. Τὸ Ἄγνὸ Λουλούδι θύμασε καὶ δάλθηκε νὰ χτυπάει τὸ πάδι της κάτω ἀπαιτώντας νὰ ὀρίσουνε μιὰ τιμωρία γιὰ τὸν Ἥλιο τῆς Νόησης.

«Καὶ γιατί παρακαλῶ; Ἐγὼ δέ μίλησα σέ σένα,» διαμαρτυρήθηκε ἐκεῖνος φεύγοντας ἀπ' τὸ παράθυρο.

Ὁ μεγάλος του ἀδερφός εἶχε φύγει ἀπ' τὸ δωμάτιο. Τὸν ἀκολούθησε ἔξω μὲ θήμα ἀργό. Κατεβαίνοντας τὸν ἄκουσε νὰ μιλάει, καὶ φτάνοντας κοντὰ στοὺς ἄλλους τὸν εἶδε κιόλας νὰ παίξει, μὲ κάτα ἀδέξιες κινήσεις πού κάνανε τοὺς ἄλλους νὰ ξεκαρδίζονται σιὰ γέλια. Ὁ ἴδιος γελοῦσε καὶ φαινόταν εὐχωριστημένος.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούργιου ἄφησε τὸ τσέρι νὰ πέσει κάτω.

Πήρε τή θέση του τό 'Αγνό Λουλουδάσκαμα. Ήταν δειναρήνιστη σιό παιχνίδι αυτό, κι απ' τήν πρώτη στιγμή συγκέντρωσε όλα τά βλέμματα επάνω της. Έπαιζε μετρώοντας, χωρίς διασύννη και χωρίς άργολογία. Μί τό ένα χέρι συγκρατούσε τήν κοτσίδα της πίσω στήν πλάτη. Οί κατήσεις της είχαν κανονικό ρυθμό. Ύπάκουα τό τσέρκι στριψογύμιζε γύρω απ' τό πόδι της πού θαρρείς και είχε μαγήτη. Συνέχισε για πολλή ώρα χωρίς νά μετακινήθει σφραδόν καθόλου. Οί θεατές μέτραγον όλο θαυμασμό. Έλπίζανε πώς θά έχανε από στιγμή σέ στιγμή, μά όσο έπαιζε τόσο τό τσέρκι δέν ήθελε ν' αφήσει τό πόδι της. Φωνές διαμαρτυρίας άκούστηκαν. Μερικοί μάλιστα φώναζαν έπιτηδες για νά τήν κάνουν νά τό χάσει.

Ό μικρός αδερφός, παρακολουθούσε τή σπηνή σιωπηλά, καθισμένος στήν αύλή, σ' ένα σκαμνάκι. Κανένας δέν τον πρόσεχε. Μονάχος, ξεχασμένος; παρατηρούσε τους άλλους μέ ζήλεια, δίχως νά μπορεί νά χαρεί κι αυτός. Για πρώτη φορά ένικωσε νά λυπάται πού δέν ήξερε νά παίζει.

Τελικά τό τσέρκι έπεσε κάτω. Ήρθε ή σειρά της Λευκής 'Αγνότητας. Τό δωδεκάχρονο παιδί κουνούσε μέ πολύ κόπο τά φασκιωμένα πόδια του μέ τά παπουτσάκια από κόκκινο κεντημένο μεταξινό. Ή άδεξιότητα των περιμορφωμένων ποδιών συγκέντρωσε τή γενική προσοχή. Όπως κι οί άλλοι, κοίταζε κι ό Ήλιος της Νόησης εκείνα τά πόδια πού λογαριάζονταν τό καμάρι της οικογένειας και πού δέν τά χώνευε καθόλου. Του φαινόταν πώς άκούει ακόμα, έπειτα από τόσα χρόνια, τους λυγμούς του κοριτσιού τή μέρα πού της τά φασκιώσανε. Αύτά τά μικροσκοπικά καθαράκια τά είχε έξαργυρώσει μέ πόνους, αλλά τώρα γελούσε σ' όλη της τήν άθωότητα, χωρίς ίχνος λύπης για ό,τι πέρασε και δίχως έγνοια για τό μέλλον. Έκείνος έπαυσε μέρος σ' όλα αυτά σάν θεατής, χωρίς νά μιλάει, και δέν μπόρεσε νά μη γελάσει καθώς συλλυγίστηκε:

«Πόσο άστατος είναι ό άνθρωπος. Πώς γίνεται, νά δείχνει

τήν ίδια στιγμή δύο τύπου διαφορετικές άψεις. Φαίνεται πώς, άκρεβώς επειδή είναι άστατος, καταφέρνει νά άντέχει τόν πόνο.»

Έφτασε νά καταλάβει ακόμα και τόν μεγάλο του άδερφό, πού άφού ξέθαινε καλά καλά τό παρελθόν, ένα λεπτό άργότεμα τά είχε ξεχάσει όλα!

15

Μόλις σουρούπωσε, άρχισε ν' άκούγεται από παντού ό θόρυβος τών δεγγαϊκών. Ό δρόμος, ήσυχος συνήθως, ζωντάνεψε. Οί άπαντες έκρηξεις πυροπολούσαν τόν ουρανó. άρμυύσαν στό διάστημα, τόσο πυκνές και ισχυρές πού θύμιζαν ποδοβολητό χιλιάδων άλλων, ή τό άργισιένο φούσκωμα των κυμάτων.

Όλη ή οίκογένεια συγκεντρώθηκε στην προπατορική σάλα. Φόρεσαν όλοι τά καλά τους, κι ήταν έτοιμοι για τή λειτουργική τελετουργία. Άριστέρα οί άντρες, άξια οί γυναίκες. Οί λάμπες και τά κεριά φώτιζαν σάν νά 'τανε μέρα. Η μεγάλη πόρτα τής εισόδου ήταν άρθάνοιχτη. Κάτω άπ' τό σηκό πού περιείχε τίς έπιγραφές μέ τά όνόματα τών προγόνων είχε τοποθετηθεί ένα άρθογώνιο τραπέζι μέ προσφορές. Σ' ένα τρίποδο ύπήρχε ένα μαγκάλι, όπου οί πυρωμένες μπάλες ακτινοβολούσαν φώς και ζεστασιά. Λίγα κυπαρισσόξυλα καίγονταν τριζοβυλλώντως, και σκυρπούσαν μιάν έντυνη μυρωδιά. Ένα τεράστιο σκουροκίτρινο χαλί σκέπαζε τό πότωμα, κι έβλεπες έδώ κι εκεί, μικρά κλαδάκια κυπαρισσιού μέ τά φύλλα κατωπρόσινα. Μπροστά στό μαγκάλι είχαν άκουμπήσει ένα μαξιλάρι για τό προσκόνημα, σκεπασμένο μ' ένα βελούδινο χαλάκι σέ άλιγκο χρώμα. Στο μπροστινό μέρος του τραπέζιού, δυό ψηλά κηροπήγια κι ένα θυμιατήρι, και στις άλλες τρεις πλευρές τους ένα πλήθος μικροσκοπικά κύπελλα, πού τόν άκριθή άριθμό τους

τόν ξέρανε ελάχιστα μέλη της οικογένειας. Πρωτοστατούσε ο 'Αφέντης τοῦ Φωτός. Ὁ γερο-ἀφέντης κατάκοτος, ἔβησε σπόν τρίτο του νιό τήν ὀργάνωση τῆς τελετῆς. Ἐκεῖνος θά ἐρχόταν ὅταν θά ἦταν ὀλα ἔτοιμα, νά προσκυνήσει τίς ἐπιγραφές μέ τά ὀνόματα τῶν προγόνων καί νά δεχτεῖ τίς εὐχές τῆς οἰκογένειάς του. Ὁ 'Αφέντης τοῦ Φωτός κι ὁ τέταρτος ἀδερφός του ὁ 'Αφέντης τῆς Γαλήνης, μέ μακριά φορέματα κι ἀπό πάνω τό σακάκι γιά τίς τελετές, κατάλουτο τῆς ἐποχῆς τῶν Μαντουῦ, κράταγον ὀπό ἕνα λαγῆνι καί γέμιζον ὀργά τά κύπελλα μέ κίτρινο ρακί τοῦ Σαοκίγκ. Βόλανε τό ξυλαράκια τοῦ θυμώματος στό θυματήρι, κι ὁ 'Αφέντης τοῦ Φωτός πήγε νά φέρει τόν πατέρα του.

Μόλις μπήκε ὁ γέροντας σταμάτησαν τά ψιθυρίσματα καί τά γέλια. Ὁ λειτουργός ἔδωσε ἐντολή ν' ἀνάψουν τά βεγγαλικά.

Οἱ φλόγες ξεπετάχτηκαν κι ἀντήχησε μιά ομοδροντία.

Οἱ γυναῖκες τό 'σκάσαν ἀπό μιά κορτούλα. Ἐνώ οἱ ἄντρες πλησίασαν στό βωμό. Πρῶτος ὁ γερο-ἀφέντης γονάτισε, χτυπώντας τό μέτωπό του στό πάτωμα, ἐκδήλωσε λατρείας πρὸς τόν Οὐρανό καί τή Γῆ, Ὑστερα ὁ 'Αφέντης τοῦ Φωτός κι οἱ δυό ἀδερφοί του ἔκαναν τό ἴδιο, γονατισμένοι ὁ ἕνας δίπλα στόν ἄλλο. Ὁ Ἥλιος τοῦ Κωνσταντοῦ, κρατώντας ξυλαράκια θυμώματος, προχώρησε νά υποδεχτεῖ τό Θεό τῆς Ἐστίας πού ἐπέστρεφε ἀπ' τόν Οὐρανό, καί νά τόν ἐγκαταστήσει στήν κουζίνα τοῦ σπιτοῦ. Ὑστερα ἦρθε νά κάνει κι αὐτός τό πατροπαράδοτο προσκύνημα ἔχοντας ἀντίκρου τοῦ τ' ἀδερφια του, τόν Ἥλιο τοῦ Λαοῦ καί τόν Ἥλιο τῆς Νόησης, καθώς καί τά ξαδερφια του, τόν Ἥλιο τοῦ Ἡρωισμοῦ, τόν Ἥλιο τοῦ Πλήθους καί τόν Ἥλιο τοῦ Αἵωνα. Οἱ ἄντρες γύρισαν στό κέντρο τῆς αἰθουσας, κι οἱ γυναῖκες πού παρακολουθοῦσαν κρυφά τή σκηνή, διάστηκαν νά ἐπιστρέψουν.

Ὁ γερο-ἀφέντης προσκύνησε μπροστά στό βωμό τῶν προγόνων, χτυπώντας τό μέτωπό του στό πάτωμα, κι ἀποσύρθη.

κα. ενώ πήρην τή θέση του, ή πρώτη κυρία Γκάο, ό 'Αφέντης τοῦ Φωτός κι ή γυναίκα του, κι οί ὑπάλλοιχοι. Μετά τήν πέμπτη κυρία Γκάο, ήρθε ή σειρά τῆς παλλακίδας Τσέν. Ἐκανε τίς μετόνοιες της χωρίς νά διαΐζεται, μέ τήν ἡσυχία της, πράγμα πού θά κράτησε κάπου μισή ὥρα. Ἀκολούθησε ή γενιά τοῦ Ἡλίου τοῦ Καινούριου, τῶν ἀδερφίων του καί τῶν ξαδερφίων του πού ἔπρεπε νά κάνουν τρεῖς μετόνοιες κατά σειρά. ἀλλά ἐπειδή αὐτή ή τελετή γινόταν μόνο μία φορά τό χρόνο, δέν ὑπῆρχε ὀρεκτός σιντανισμός. Οἱ νεαροί δέ γονατίζανε καί δέ σηκώνονταν συγχρόνως. Ἦσταν νά γονατίσουν τά δυό μικρότερα ξαδέφια, πού οἱ κινήσεις τους ἦταν ἀργές, καί πρῖν προλάβουν νά χτυπήσουν τά μέτωπα τρεῖς φορές στό πάτωμα, οἱ μεγαλύτεροι εἶχαν κιάλας σηκωθεί. Τότε πετάγονταν οἱ μικροί μ' ἕνα πῆδο, γιά νά ξαναγονατίσουν ἀμέσως, μέσα σέ γενική ἰλαρότητα, ἐνώ ή μητέρα τους ή τέταρτη κυρία Γκάο, τοὺς παρότρυνε νά κάνουν γρήγορα. Ὅταν τέλειωσαν, πλησίασε ή Λί-Διπλός Νεφρίτης, ἔχοντας μαζί της τίς κουνιάδες της, τό 'Αγνό Λουλούδιασμα, τό 'Αγνό Λουλούδι, τή Λευκή 'Αγνότητα καί τήν 'Αγνή Εὐωδιά. Οἱ κινήσεις τους ἦταν πιό σιντανιομένες καί πιό κανονικές ἀπό τῶν ἀγοριῶν. Ἡ 'Αγνή Εὐωδιά, ἄν καί τόσο μικρή, ἔκανε τίς μετόνοιες της μέ μεγάλη εὐκινήσια. Στό τέλος ή Λί ἔφερε τό γῶ της νά προσκινήσει κι αὐτός. Τότε πῆγε ό 'Αφέντης τοῦ Φωτός νά φέρει πάλι τόν πατέρα του, κι εἶδε ό γέρος τοὺς τρεῖς γιοῖς του νά γονατίζουν μπροστά του, ἀπευθύνοντάς του διάφορες εὐχές. Οἱ ἔργοι κι οἱ ἔργονές, μέ τή σειρά τους, ὑποκλίθηκαν καί εὐχέθηκαν. Τοὺς ἀκούσε χαμογελώντας καί γόρτισε στό ἰσωμάτιό του. Ἐτσι κι ἔφυγε ό παππούς, ή εὐθυμία μεγάλωσε. Οἱ μεγάλοι σχημάτισαν ἕνα ἡμικύκλιο κι ἔδιναν τίς εὐχές τους ό ἕνας στόν ἄλλον. Οἱ νέοι σέ δυό ομάδες, ἀπ' τή μία τ' ἀγορια, ἀπ' τήν ἄλλη τά κορίτσια, ὑποκλίθηκαν μπροστά στους γονεῖς τους, τούς θεῖους καί τίς θεῖες, κι ὕστερα, μέ πρωτοδουλία τῆς πρώτης κυρίας, κίνυνε μεταξύ τους ὑποκλίσεις κι ἀνταλλάξαν

ευχές ή μάλλον πειράγματα. Μετά απ' αυτά τούς αφήσανε ελεύθερους, κι έβειναν με τούς μεγάλους μόνο ό Ήλιος του Καινούριου κι ή γυναίκα του, για νά δεχτούν τούς υπηρέτες.

Τά δυό μικρότερα αδέρφια τό 'θαλαν στά πόδια για νά κλειστούν στό δωμάτιό τους και ν' αποφεύγουν τίς χαιρετούρες του κρουαζιερόπλοου. Μιά κ'έν προλάβουν νά προυπερέσουν τό διαμέρισμα τής δεύτερης μητέρας τους, πέσανε πάνω σέ μιá ομάδα υπηρετιών μέ επικρατείη τή μαμά-Κουίνγκ, και έσπευσε νά υποκλιθεί μπροστά τους. Οι εύχές της θγαίνανε μέσα απ' τήν καρδιά. Τής ανταποδώσανε τό χαιρετισμό συγκινημένοι, μέ τά χέρια ένωμένα. Πίσω της είχαν μαζευτεί ή ψυχοκόρη Χέ και δυό τρεις άλλοι υπηρέτες. Στο τέλος πλησίασε τό Τραγουόδι του Φοίνικα, έλαφρά μακιγιαρισμένη, μέ τήν πλεξούδα της ν' αστράφτει από κάποια μυρταλοψη, και φορώντας πάνω απ' τό μπαμπακερό της φόρεμα μιá καινούρια θαλασσιά μπλούζα μέ κρόσια. Χαιρέτησε πρώτα τό δεύτερο αδέρφί. "Όταν πλησίασε τόν μικρότερο, ένα γλυκό χαμόγελο φώτισε τό προσωπάκι της.

«Τρίτε μικρέ αφέντη!»

Υποκλίθηκε κι όρθώθηκε πάλι ζητηρά μ' ένα διαφορετικό χαμόγελο που ήταν σιωπή είλογία. Ό μικρός, όλο χαρά, τής απάντησε μέ τήν καθιερωμένο τρόπο στους άντρες, δηλαδή σκυδώντας έλαφρά τό κορμί κι έχοντας σφιγμένες τίς χούφτες τή μιá μέσ στην άλλη, ανεδιάζοντάς της μέχρι τό μέτωπο, ύστερα κάτω στά γόνατα, και τέλος στό ύψος τών χειλιών. Έκείνη τή στιγμή τά έξχασε όλα και του φάνηκε ό κόσμος τέλειος. Σ' όλο τό σπίτι άντηχαΐσαν χαρούμενες φωνές. Όλοι γελοΐσαν κι ανταλλάζανε εύχές. Όμως τί γινότανε έξω από τά τείχη του σπιτιού στόν άπέραντο κόσμο; Δέν τό σκεφτόταν πιά αυτό, δέ σκεφτόταν ούτε τόν χτεσινούδραδινό μικρό ζητιάνο.

«Ανάψτε τά πυροτεχνήματα!» φώναξε ό Βέν ό Ένόρετος μέ τή θρονιερή φωνή του, κιθός κατέβυανε απ' τή μεγάλη σάλα.

Ἄπό τήν κεντρική εἰσοδο μποροῦσε κανεῖς νά δει τήν αὐλή γεμάτη ἄπρακτες. Οἱ ρουκέτες πετάγονταν σπόν οὐρανό που τόν αὐλακίωναν χρυσές ἀκτίνες. Ξεπήδαγαν ἀδιάκοπα, ὄλο καί πιά ψηλά. Κι ὕστερα σχηματίστηκε μέσ στά σκοτιάδι δάσους ὀλόκληρα ἀπό φλεγόμενα δέντρα καί λουλούδια ἀσημιά. Ἀλλά τά πυροτεχνήματα ἦταν τό δώρο τῆς Υεῖας Ζόνγκ. Ὁ γερο-ἀφέντης παρακολουθοῦσε καθισμένος σέ μιὰ καρέκλα σπό κατώφλι τῆς οὐλας κι ἔλεγε τίς ἐντυπώσεις του στίς νύφες του πού στέκονταν γύρω του. Ὅταν τέλειωσε τό θέημα, σκαμπίστηκαν ὄλοι. Ὁ Ἥλιος τοῦ Κοινούριου κι οἱ θεοὶ του ἀνέβηκαν σέ φυρεῖα καί ξεκίνησαν γιά τίς ἐπισκέψεις τοῦ τέλους τοῦ χρόνου. Τρία ἀπό τά νεότερα ξαδέρφια του εἶχαν ἀγοράσει ρουκέτες καί βάλθηκαν νά τίς πετοῦν κα αὐτά μέ τή σειρά τους. Ὁ Ἥμιος τῆς Νόησης, ὀρθιος σπό γόλ, παρακολουθοῦσε τό παιχνίδι τους.

Στό δωμάτιο τοῦ γερο-ἀφέντη εἶχε στηθεῖ ἕνα τραπέζι γιά νά παίξουν μα-γλόνηκ. Οἱ τεσσερες παίχτες ἦταν ὁ παππούς, ἡ πρώτη κυρία, ἡ τρίτη κυρία καί ἡ τέταρτη κυρία. Ἡ παλλακίδα Τσέν, καθισμένη κοντά σπό γέρο, παρακολουθοῦσε δίνοντας ἀτέλειωτες συμβουλές. Πίσω ἀπό κάθε κυρία στεκόταν κι ἀπό μιὰ ὑπηρετρία, γιά νά γεμίζει τήν πίτα τοῦ νεροῦ ἢ τό φλιτζάνι τοῦ τσαγιού. Ἐπίσης σπό δωμάτιο τοῦ Ἥλιου τοῦ Κοινούριου εἶχε στηθεῖ παιχνίδι ἀνάμεσα στή Λί, τό Ἄγνό Λουλούδοισμα, τό Ἄγνό Λουλούδι καί τήν πέμπτη κυρία. Ἡ Λί εἶχε προκφέρει τή θέση τῆς σπόν Ἥλιο τοῦ Λαοῦ, ἀλλά ἐκείνος ἀρνήθηκε μέ τή δικαιολογία πώς ἔχει νά μελετήσῃ, κα ἐφυγε. Ἄφου ἀρλόλαβε νά δει μιὰ ἐπιτυχία πού εἶχε ἡ νύφη του. Λιασιζονταν τήν αὐλή εἶδε τόν ἀδελφρό του πού ἀναδῆ κάτι δεγγαλικά γιά τά ξαδέρφια του. Ἀκούστηκε μιὰ ἔκρηξη κι ἕνα φλεγόμενο βέλος ἔσκαψε καί χάθηκε σπόν οὐρανό. Τά ἀγόρια θέλανε νά συνεχίσουν, ἀλλά ὁ δεῦτερος ἀδελφός ψιθύρισε σι' αὐτί τοῦ μικρότερου:

«Πάμε νά δοῦμε τήν Κιθάρι.»

Κι ὁ μικρὸς ἔφυγε χωρὶς νὰ λογαριάσει τὰ ξαδερφάκια του ποὺ τὸν φώναζαν. Κάτω ἀπὸ τὸν γείσο τῆς εἰσόδου, τὰ φανάρια σκόρπιζαν τὸ ἀμφίδρολο καὶ τρεμουλιαρικό φῶς τους. Ὁ γερο-θυρωρὸς καθόταν σὲ μιὰ παλιὰ πολιθρόνα κάτω ἀπ' τὴν καμάρα τῆς πόρτας κι εἶχε πιάσει φιλή κουδίντα μ' ἓνα βυστάζο καθισμένο σ' ἓνα πάγκο ἀντίκρου του. Μόλις εἶδανε τοὺς δύο νέους σηκώθηκαν μὲ σεβασμὸ καὶ δὲν ξανακάθισαν προτοῦ ἐκεῖνοι προπεράσουν. Τὰ δύο ἀδέλφια πέρασαν τὸ μεγάλο κατώκλι, μὲ τὶς σιτηρέσιες διακοσμηθεῖς, ἐνάμισα στὰ δύο λιοντάρια, καὶ διέσχισαν δεξιὰ μιὰ λεπτὴ φερόσα. Μ' ἐκεῖνο τὸ θαμπὸ φῶς τῶν φαναριῶν δὲν κατάφεραν νὰ γνωρίσουν τὸν Γιάκο τὸν Ἄξιο. Αὐτὸς ὁ παλιὸς ὑπηρέτης εἶχε δουλέψει στὸ σπίτι τους πάλιν ἀπὸ δέκα χρόνια. Εἶχε ἀρχίσει νὰ κεντρίζει δάσιο καὶ νὰ κλέβει τὰς πένικες τοῦ παπποῦ. Ἐκανε λίγο καιρὸ στὴ φυλακὴ. Ἄπὸ κει κι ἔπειτα ἄληθευε. Καὶ σὲ κάθε γιορτῇ ἐρχόταν νὰ γυρέψει ἐλεημοσύνη. Τὰ ἀξιοθρήνητα κουρέλια του δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ μπεῖ μέσα στὸ σπίτι, κι ἔμεινε ζαρωμένος ἐκεῖ δά, κοντὰ στὴν πόρτα, παραμονεύοντας μήπως περάσει κανένας ὑπηρέτης καὶ μεταφέρει τὸ αἰτήμά του. Ἄλλοτε οἱ παρακλήσεις του ἦταν πολὺ σεμνές κι εὐκολα εὔρισκε ἀνταπόκριση, προπάντων τὶς μέρες τῆς χαρᾶς ποὺ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου εἶναι πιὸ ἀνοιχτὴ. Ἔτσι ἔγινε κι αὐτὸ παράδοσος Ἄλφει, καθότανε ἐκεῖ καὶ δὲν ἔλεγε νὰ φύγει, κρυμμένος πίσω ἀπὸ ἓνα λιοντάρι, προφυλαγμένος ἀπὸ τὰ βλέμματα, καὶ χάριδευσ ἀπαλά τὴν παγωμένη πέτρα ἐνὸς παρακολουθοῦσε μὲ τὴ φαντασία του ὅτι γινόταν μέσα στὸ σπίτι. Ξοφινικὰ εἶδε νὰ θγαίνονται οἱ δύο νεαροὶ ἀφέντες του· κοίταξε τὸ μικρὸ, ποὺ κάποτε τὸν ἄκωνγε νὰ διηγεῖται τὶς ἱστορίες του, ξαπλωμένος στὸ κρεῖστὶ δάπευ στὸ λουλά. Θέλησε νὰ πάει κοντὰ τους, ἀλλὰ θημῆθηκε τὰ ἄθλια κουρέλια του κι ἡ καρδιά του πάγωσε. Ἀντίθετα, κατὶ τὸν ἔσπρωξε νὰ ζυγώσει ἐσκόμω περιουδέτω σιτὴ γυνιά του, νὰ σιμυκνωθεῖ στὸ ἴδιον τοῦ τὸ κορμί, νὰ μὴν διακρίνεται καθόλου. Ὅταν ἀπομακρύν-

βηκαν, σηκώθηκε γιά νά τούς κοιτάξει. Μιά τά μάτια του βλέπανε κηλίδες μυύρες, δέν ξεχώριζε τίποτα. Ὁρθιος πηή μέπη τοῦ δρόμου, ἀποχαινωμένος, ἀφηνε τό κοκαλιάρικο, σχεδόν γυμνό κορμί του νά τό χτεπά ὁ παγωμένος ἀέρας. Ἐν τῷ μεταξύ, τά δύο ἀδέρφια προσχωροῦσαν χαρούμενα, ὄμοιοκελώντας τ' ἀπομεινάφια τῶν βεγγαλικῶν. Μπρουτιά στήν παρτα ἑνός παντοπωλείου ἔκλαιγαν δύο πελώρια κεριά. Κάνανε νά οἱ δύο εὐχάριστες σκέψεις, χωρίς νά ἔκαπτεῦνται τήν παρουσία τοῦ γτρο-ὑπηρετή. Τελικά φτάσανε στής θείας τους.

Ἀπόλυτη ἡσυχία θασιλευε. Μιά μοναδική λάμπα πετρελαίου κρεμασμένη ἀπό ἕνα δοκάρι, φάτιζε τό μεγάλο χόλ τῆς εἰπύδου πού ἦταν ἐντελῶς γυμνό. Τό σπύτι, πού δέν ἦταν καί τεράστιο, ἦταν χωρισμένο σέ τρεῖς κατοικίες, πού ἀντιστοιχοῦσαν σέ τρεῖς οἰκογένειες μέ διαφορετικά ὀνόματα. Στίς δύο ἀπ' αὐτές, ἀρχηγοί τῆς οἰκογένειας ἦταν οἱ χήρες, κι εἶναι ζήτημα ἀν ἔστηρχαν ἀνάμεσά τους ἕνας ἢ δύο ἐνήλικοι ἄντρες. Γι' αὐτό ἔστηρχε τόση γαλήνη ἐκεῖ μέσα, ὁ καιρός περνοῦσε χωρίς συγκρούσεις, κι ἀκόμα καί τώρα, παραμονή Πρωτοχρονιάς, ἐπικρατοῦσε περίπου ἡ ἴδια ἀτμόσφαιρα. Τό σαιτικό τῶν Ζάνγκ ἦταν τό πιό ἡσυχό. Τό ἀποτελοῦσαν ἡ μητέρα, ἡ κόρη καί μία γιογιά πού τὴν περισούτερο καιρό ζούσε ἀποτραβηγμένη σ' ἕνα βουδιστικό μοναστήρι. Εἶχαν καί δύο ἔπηρέτες, ἕναν ἄντρα καί μία γυναίκα πού ἀπό πολλά χρόνια δούλευαν κοντά τους.

Τά δύο ἀδέρφια μπήκαν στήν οὐλή. Ὁ Ζάνγκ ὁ Ἄξιος πλησίασε γιά νά χαιρετήσει. Φύναξαν ἀπό τό παράθυρο τῆς θείας τους κι αὐτή ἀπάντησε ἀπό μέσα. Μπήκαν στήν κεντρική σάλα καί τήν εἶδαν πού ἐρχόταν νά τοῖς ὑποδεχτεῖ. Γονατίζουν, παρῶ τίς διαμαρτυρίες της καί εὐχέθηκαν νά τελεῦσαι καλά ἡ χρονιά. Τότε κι ἐκείνη μέ τή σειρά της ἔκανε τήν καθηρωμένη ὑπόκλιση τῶν γυναικῶν, ἐλαφροῦ κόμψη τῶν γονάτων μέ τῶ χέρια σφιγμένα στό στήθος. Ἦρθε κι ἡ Κιθάρα, Ὑποκλίθηκαν καί σ' αὐτήν καί κέθησαν. Ἡ κιορία Ζάνγκ εἶπε στήν φυ-

χορήγη Αί να σερβίρει τό τσίρι, κι είτε πώς τήν είχανε κιόλας έπιωκεφτεί ὁ τρίτος θεῖος τους κι ἡ μεγάλος τους ἀδερφός. Ἐκείνοι κάλεσαν τή θεία τους νά πρῶται κοντά τους λίγες μέρες. Τούς εἶπε πώς θά πήγαινε δυό μέρες ἀργότερα γιατί ἔπρεπε πρῶτα νά πάει νά δει τή μητέρα της, μαζί μέ τήν Κιθάρρα. Ἄλλωστε, δέν μπορούσε νά μείνει στό σπίτι τους πάνω ἀπό δυό τρεῖς μέρες. ἡ Κιθάρρα όμως μπορούσε. Δέν πέρασε ἕνα λεπτό κι ἡ ξαδέρφη τους τούς παρακάλεσε νά πάνε νά τά παίψνε στό δωμάτιό της. Τήν ἀκολούθησαν, καί εἶδαν μέ μεγάλη τους ἔκπληξη πώς κάποιος θρῆσκότανε στό δωμάτιο: ἦταν μιά νέα γυναίκα πολύ λεπτή, μ' ἕνα ἀνοιχτοπράσινο μεταξωτό φόρεμα καί μαῦρο σατέν γιλέκο. Καθόταν στήν ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ καί διάβαζε στό φῶς μιᾶς λάμπας λαδιοῦ. Σηκώθηκε δταν ἄκουσε τά δήματά τους. Ἐκείνοι ἀτόμειναν οσπισμένοι.

«Δέν τή γνωρίζατε;» εἶπε ἡ Κιθάρρα.

Ἡ μουσαφέρμιστα τούς χαμογέλασε. Αὐτό τό καρτερικό χαμόγελο δάβαινε ἀκόμα πιό πολύ μιά ρυτίδα πού εἶχε στό μέτωπό της, καί πού τήν ἔκανε νά φαίνεται Οἰμημένη, ἀλλά τῆς πήγαινε κιόλας.

«Πῶς!» ἔκανε ὁ μικρός.

Σά νά μήν εἶχε περάσει τόσος καιρός: Ἦταν ἡ Δαμασκηνιά στήν Ὀμέγη, τό δωρεφο λυπημένο της πρόσωπο, ἡ λυγρή κορμυστασιά της, τά πλούσια σπιλινά μαῦρα μαλλιά της, τά μάτια της μέ τίς χίλιες ἀνταύγειες. Ἀλλά ἡ ρυτίδα στό μέτωπό εἶχε γίνει πιό βαθιά, στή θέση τῆς κοιτίδας ἠπήγχε τόριμα ἕνας κόττος, κι εἶχε θάλει ἐλαφρό κοκκινάδι στό μάγουλό της.

«Τί γίνεστε; Πάει τόσος καιρός..» Εἶπε μέ δυσκολία ἡ νέα γυναίκα.

«Καλά εἴμαστε ὅλοι, ἐσύ τί γίνεσαι;» ἀπάντησε ὁ ἄριτερος ἀδερφός.

«Ἐγώ τό ἔχω ρίξει στή μελορχολία, συχνά μέ πιάνει θλίψη, χωρίς λόγο. Τίως εἶναι ἔτσι τό φυσικό μου.»

«Κατά τη γνώμη μου, παίζουν ρόλο τό περιβάλλον κι ή κατάσταση πού επικρατεί,» είπε ό μικρός.

«Τί στέκεστε όρθιοι;» φώναξε ή Κιθάρα. «Έπειδή έχετε ν' ανταμώσετε λίγα χρόνια κρατάτε τώρα τούς τύπους;»

Καθίσανε. Οί δύο ξαδέρφες στην άκρη τού κρεβατιού. δίπλα δίπλα, έδειχναν φίλες γκαρδιακές. Η νέα γυναίκα ανταστέναξε:

«Αυτά τά λίγα χρόνια έπληρξαν γιά μένα ένα πολύ άσχημο όνειρο. Τώρα πού ξύπνησα, δέν βρίσκω τίποτα πιά, κι ή καρδιά μου είναι άδεια.» Συνέχισε: «Στήν πραγματικότητα, άκόμα άναρνούμαι, κι άναρωτιέμαι πότε επί τέλους θά τελειώσει τούτο τό όνειρο. Δέ νιώθω καμιά λύση, μόνο πού φοβάμαι πώς έσυρα τή μητέρα μου στή άστυχία.»

«Τί μαύρες σκέψεις είναι αυτές;» έκανε ή Κιθάρα χαϊδεύοντας τόν ώμο τής ξαδέρφης τής. «Δέν κάνεις καλά. Είσαι τόσο νέα, τό μέλλον θά σού φέρει εύτυχία. Λές πάντα πένθοςμ πράγματα, όμως οι καιροί έχουν αλλάξει και μπορείς κι εσύ τώρα νά κοιτάξεις νά γίνεις εύτυχισμένη.» Και τής ψιθύρισε λίγα λόγια στ' ατί, χαμογελώντας.

Ένα ρόζ χρώμα άπλώθηκε στό πρόσωπο τής κοπέλας και τά φρύδια τής τρεμόπαιξαν έλαφρά. Έβρεξε μιά ματιά στην Κιθάρα κι άνασήκωσε μιά μισούκλα άπό τόν κρόταφό τής, ενώ σκυθιώπιωσε και πάλι:

«Μόλις τώρα είπε ό μικρός μου ξάδερφος πώς παίζουν μεγάλο ρόλο τό περιβάλλον κι ή κατάσταση. Βρίσκω πώς έχει άπόλυτα δίκιο. Μήν παίρνεις παράδειγμα τόν εαυτό σου. Έγώ δέν μπορώ ν' άνήκω στην εποχή μας, είμαι έρμαιο τής μοίρας, δέν όργίζω τόν εαυτό μου. Πού θέξ νά όρώ τήν εύτυχία;»

Καθώς μίλαγε, έσφιγγε τό χέρι τής Κιθάρας μέ τρυφερότητα. Έξακολούθησε:

«Έσένα μπορεί νά σέ μακαρίζει κανείς; Θαρραλέα, έξυπνη. Δέ θ' άφήσεις νά σέ κάνουν οι άλλοι ό τι θέλουν.»

Τό πρόσωπο τής Κιθάρας έδειξε ταραχή. Για μιά στιγμή τήν καλόκεψαν τά λόγια τής Ξαδέρφης τής. αυτό όμως πέρασε από πάνω τής σάν τήν αύρα που δέν γυρίζει πίσω.

«Βέβαια.» φώναξε ό μικρός. «έχουν μεγάλη σημασία τά γεγονότα. Όμως τό περιβάλλον ό άνθρωπος τό δημιουργεί. Γιατί δέν μπορούμε νά τ' αλλάξουμε; Πρέπει ν' αγωνιστούμε ένάντια υπό περιβάλλον μας. Μέ τό νά τό νικήσουμε, θά 'χουμε κάνει έναν διαφορετικό αγώνα για τήν ευτυχία.»

Παιδιαζότανε, χωρίς νά μπορεί νά διατυπώσει αυτά που του έρχονταν στό μυαλό. Ό δεύτερος αδερφός ένιωθε πολύ αντιφατικά εκείνη τήν ώρα: ένιωθε συγχρόνως λυπημένος, ικανοποιημένος, φοβισμένος, γεμάτος αίκτο και άνησυχία, κι όχι μόνο ξηλατίας τής νέας γυναίκας, αλλά και για τόν ίδιο και τήν Κιθάρα. Κατάφερε νά ήρεμήσει παίρνοντας αποφασιστικό ύψος και στράφηκε στη Δαμασκηνά στην Όμιλία.

«Βρίσκεσαι εδώ και χρόνια σέ δύσκολη θέση. αυτό σέ κάνει νά χάνεις τό θάρρος σου. Όπου νά 'ναι όμως δια θ' αλλάξουν. άπωσθήποτε. θ' αλλάξεις κι εσύ ή ίδια. Στο θάθος ή κατάσταση τής Κιθάρας, δέν είναι και τόσο ευνούκότερη απ' τή δική σου. Έσύ παντρεύτηκες, μιά κακοτυχία παρωπώνω. αυτό είναι όλο. Ό κόσμος είναι ένας: εσύ τόν κοιτάξεις μέσα από ένα πρίσμα άπισιοδοξίας και άπελπίζουσαι. Έκείνη τόν κοιτάζει μέσα από ένα πρίσμα αισιοδοξίας και τόν βρίσκει άπλώς άνεκτό.»

«Ξαδέρφη, εγώ σέ συμβουλεύω νά διαβάζεις πολύ τά καινούρια συγγράμματα, δέν λείπουν απ' τό σπίτι τής Κιθάρας,» δήλωσε ό μικρός σίγουρος πως τά καινούρια συγγράμματα θά λένανε όλα τά προδήματα.

Ή νέα γυναίκα χαμογέλασε πικρά. Τούς κοίταζε και τούς τρείς μέ τά όμορφα μάτια τής.

«Οί ιδέες σας είναι περιφνημες, άλλα ζήμενα δέ μέ βοηθούν σέ τίποτα. Τί θά κερδίσω μέ τό νά διαβάσω τά καινούρια συγγράμματα; Για μένα όλα τέλειωσαν. Όσες άλλες κι άν γίνο-

νται στην εποχή μας, η δική μου κατάσταση παραμένει ίδια.»

«Ο Ήλιος του Απαύ καταλάβαινε πώς ή κοπέλα είχε δίκιο. Όλα τέλειωσαν. Είχε πίσω της ένα γάμο, κι ο Ήλιος του Καινούριου ήταν τώρα παντρεμένος. Μπορεί ο κόσμος ν' αλλάξει, μα πώς γίνεται πιά νά σμιζούν αυτά τὰ δύο πλάσματα;

«Ακόμα κι ο Ήλιος της Νόησης άρχισε νά διαδλέπει πώς δέν λύνονταν όλα τὰ προβλήματα μέ τὰ καινούρια διδλία.

«Βρήκα έδώ μερικά τεύχη της *Καινούριας Γενιάς*, συνέχισε ή νέα γυναίκα, ρίχνοντας μία ματιά πιά περιοδικά μέ τό πορτοκαλί έξώφυλλο πού θρίσκωνταν στό τραπέζι, δίπλα στό κρεβάτι. Μερικά άπροσπάσματα μου ξεφεύγουν, αλλά κατάλαβα άρκετά πράγματα. Υπόσχουν και κάμποσες καλές κριτικές. Έχω τήν ίκανότητα νά τίς κρίνω άκριβώς επειδή ήπηρεσε κι έγω θέμα της άδικίας. Όμως ύποφέρω όταν διαεδάζω αυτά τὰ διδλία. Αισθάνομαι σά μία φτωχούλα στην πόρτα του κήπου κάποιων πλούσιων, πού άκούει άπ' έξω τὰ χαρούμενα γέλια, ή πού τριγουρίζει ένα έστιατόριο για νά μυρίζει τήν τοίικνα του κρέατος και τήν εσωδιά του ρυζιού. Αυτό ή στέρσηση αύξάνει τόν πόνο μου.» Τράθηξε άπ' τήν τσέπη της ένα μαντίλι και τό έφερε μπροστά στό στόμα της για νά θήξει. «Βήχω συχνά τόν τελευταίο καιρό, κοιμάμαι άσχημα. δέ νιώθω καλά τήν καρδιά μου.»

«Η Κιβάρια άκούμπησε πάνω στην ξαδέερφη της:

«Ξέχασέ τα πιά. Μή θασανίζεσαι άλλο και φρόντασε τόν έαυτό σου. Έτσι πού σέ ήλέπουμε, νιώθουμε όλοι δυστυχισμένοι.»

«Η Δαμασκηνιά στην Όμίχλη της χαμογέλασε μ' εύγνωμοσύνη:

«Μέ ξέρεις καλά, δέν πρόκειται νά ξεγιάσω. Όλα έχουν χαραχτεί βαθιά στό μυαλό μου. Τώρα περνά τόν καιρό μου σχεδόν όπως κι εσύ. Στο σπίτι ή μητέρα κι έγω, είναι κι ο μικρός μου άδερφός πού μελετάει όλη μέρα για τίς εισαγωγικές εξετάσεις. Η μαμά περνάει τόν καιρό της μέ επισκέψεις ή παιζω-

νται μα-γιόννη. Τελικά μένω μονάχη στο δωμάτιό μου ξεφυλλίζοντας ποιητικές συλλογές, χωρίς να ήρθε κανένα να πωτά εμάσινά μου. Μά παίρνουν τά δάκρυα όταν βλέπω τά περσμένα λουλούδια, θλίβομαι καθώς βλέπω τό φεγγάρι να λεγοστεύει. 'Αφού έφυγα άπ' τά πεθερικά μου, έμεινα περίπου ένα χρόνο στην έπαρχία του Χαμπίν, μέ τή μαμά. 'Υπήρχε ένα κακάοδεντρο μερυστά στο παράθυρό μου: όταν έφτασα εκεί, μόλις κι έσκυαν τά μεσημψούκια. "Υστερα τά φύλλα έκαναν μιά σκιά όλο φρεσκάδο. Τό φθινόπωρο κιτρινισον και πέταξαν μέ τόν άνεμο. "Όταν φεύγαμε, είχαν άπομείνει τά κλαδιά όλόγυμνα. Μοιάζω σ' αυτό τό δέντρο, πέρασε μόλις ή έποχή των πράσινων φύλλων κι αρχίζει τό φθινόπωρο. Προχτές έδραχε όλη τή τύχη. "Ήμουν υπό κρεβάτι και δέν ισταυόσα να κοιμηθώ, οι στάλες χεύπαγαν συνέχεια στο παράθυρο, ή λάμπα μου ξημηχοόπε κι έχω έρτωξα αύταις τούς πτόχους:

*Τά περασμένα στην καρδιά, σαν όνειρο παλιό
ξανάρχηται μέ τή βροχή και μέ τόν άνεμο.*

Κι ύστερα λέτε να μή θλίβομαι. Άδριο... άδριο... όλοι έσείς έχετε κάποιον άδριο πού έγώ δέν έχω. 'Εγώ έχω μόνο χτές. Και πάλι, ενώ τά χτεσινά μου φέρνουν λύπη, είναι και τά υύνα πού μέ παρηγορύν.»

"Άλλάξε τόνο όπτόμα για να ρωτήσαι:

«Τί γίνεται ό μεγάλος μου ξάδερφος;»

Τά δύο άδέρφια συγκινημένα άπ' όσα είπε ή Δαμασκηνιά στην Όμίλη, δέν περιμέναντ μιά τέτοια έρώτηση και δέν μπόρεσαν ν' άρθρώσουν λέξη.

«Είναι άρκετά καλά», είπε τελικά ό μικρός, «και μου είπε πώς άνταμάσατε.»

"Ή Κιθάρα κι ό "Ήλιος του Λαού πού δέν τό είχαν άκούσει, κοίταξαν την κοπέλα κατάπληκτοι.

«Στ' αλήθεια, άνταμάσαμε.» έξηγήσε εκείνη. «'Εχει καταβληθεί λίγο. 'Αραγε μου κρατάει κακία; 'Εστριψα χωρίς να του μιλήσω. Θά 'θελα πολύ να βρεθώμε μαζί, και συγχρόνως

φροδήθηκα. Φοδήθηκα μήπως τού θυμίσω τὰ περασμένα. Ἄλλωστε ἦτον κι ἡ μαμά ἐκεῖ... Πρὶν ἀπὸ λίγη ὥρα ἦρθε ἐδῶ. Ἄκουσα τὴ φωνή του. Δὲν κόλλησα νὰ τὸν κοιτάξω οὔτε ἀπὸ τὴ χαραμάδα τῆς πόρτας. Περιμένα τὴ στιγμή πού θὰ ἔφευγε καὶ εἶδα τὴν πλάτη του στὰ κρυφά.»

Ἡ Κιθάρρα πρυσπάθησε νὰ παροργισμοῦν τὴν ξαδέερφη της:

«Ἄς τ' ἀφήσοιμε αὐτὰ. Ἐγὼ σ' ἔφερα ἐδῶ γιὰ νὰ ξεσκάσεις. Σκέφτηκα πῶς πρὸ σπιτι μου θὰ ἔρχινάσθαινα λιγότερα, μάλιστα τώρα μὲ τίς γιορτές, ἀλλὰ νὰ πού ἐδῶ ἴσα ἴσα βρήκες ὅλο τὸ παρελθὸν μπροστά σου. Ἦταν λάθος μου νὰ συναντηθεῖτε κι οἱ τρεῖς.»

Ἡ θλίψη τῆς κοπέλας λιγότευε, τὸ χαμόγελό της ἔγινε πρὸ φωτεινὰ καὶ εἶπε:

«Δὲν πειράζει. Μὲ ἀνακουφίζει νὰ μιλάω ἔτσι. Συνήθως δὲν βρίσκω ἀνθρώπο ν' ἀνοίξω τὴν καρδιά μου.»

Κι ἔσπερα μ' ἓνα τόνο αἰκειότητας ρώτησε τ' ἀδέρφια γιὰ τὸν μεγάλο τους ἀδερφό καὶ τὴ γυναῖκα του.

16

Ὅταν ἔφυγαν ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς θείας τους, ἦταν περασμένες ἔντεκα. Τὰ δυὸ ἀδέρφια περπατοῦσαν στὴ μέση τοῦ λιθόστρωτου δρομάκου κοιτώντας ἀριστερά καὶ δεξιά τὰ μαγαζιά καὶ τὰ ἐστιατόρια κατὰφωτα ἀπ' τὰ κεριά καὶ τίς λάμπες. Λίγο πρὶν στρίψουν τὴ γωνιά γιὰ τὸ σπίτι τους, μιά σκιά φάνηκε νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος τους. Ὁ διαπάτης πέρασε δίπλα τους περπατώντας ἀργά, δίχως νὰ τοὺς δεῖ.

«Δὲν εἶναι τὸ Σπαθὶ τοῦ Νέφους;»

Σταθήκανε, κι ὁ μικρὸς φώναξε:

«Σπαθὶ τοῦ Νέφους.»

Ὁ νέος ἔτρεξε κοντὰ τους.

«Ἐσεῖς εἰστε!» ἔκανε χαρούμενα.

«Πού πᾶς τέτοια ὥρα;»

«Βγήκα δόλτα. Χαριόμωνα στο σπίτι. Σκέφτηκα νά σᾶς κά-
νω μιὰ ἐπίσκεψη γιά τό τέλος τοῦ χρόνου ἀλλά φοβήθηκα...»

Ἡ φράση ἔμεινε μετέωρη.

Τούς ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωση τά λόγια του. Ἀσυνήθιστα
γιά τέτοια μέρα. Ἀλλά βέβαια, σ' ἐκεῖνο τὸ ρημιγμένο σπιτι-
κό τοῦ θεῖου του, πῶς μπορούσε κανεὶς νά μὴν πλῆττει;

«Ἔλα σέ μᾶς,» εἶπε ὁ μικρός, νά μείνεις λίγες μέρες. «Με-
θαῆρω θά ἔρθει καί ἡ Κιθάρρα.»

Τὸ πρόσωπο τοῦ νεαροῦ φωκίστηκε ἀκούγοντας τό ὄνομα
τῆς Κιθάρρας, καί δέχτηκε χωρὶς δευτέρα κουβέντα.

Μόλις περάσανε τὴν εἴσοδο πού φύλαγαν τὰ δυὸ πέτρινα
λιοντάρια βρέθηκαν πάλιν σέ βασιῦρα. Ἡ πόρτα τοῦ θυρωροῦ
ἦταν ὀρθάνοιχτη. Στὸ φῶς ἐνός κρεμασμένου λύχνου ὑπηρετές
καί βασιτᾶζοι χάλαγαν τὸν κόσμο παίζοντας ζάρια. Ἀνάλογη
σκηνή στὴν προλατορική σάλα, πού ἡ τεράστια πόρτα της εἶχε
μείνει ἀνοικτή. Σχεδόν ὅλη ἡ οἰκογένεια ἐπαιρνε μέρος. Οἱ
πιο παθιασμένοι ἦταν ὁ πέμπτος θεῖος, ὁ Ἀφέντης τῆς Τόλ-
μης, κι ἡ τέταρτη θεῖα. Μένον στὰ γέλια καί τὶς φωνές κουδού-
νιζαν τ' ἀσημένια νομίσματα καί τὰ ζάρια.

Ὁ ἐπιπέπτης μίπηκε γιά νά κάνει τὶς καθιερωμένες χαιρε-
τοῦρες σέ διους. Ὁ πέμπτος θεῖος τὸν κάλεσε νά πάρει μέρος
σὲ παιχνίδι, κι ἐκεῖνος δέχτηκε. Τὰ ζάρια ἐξακολούθησαν νά
πέφτουν καί τὰ λεπτὰ πέθναγαν ἀπὸ χέρι σέ χέρι.

Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης δέν ἤθελε ν' ἀφήσει τὸ φίλο του νά
παῖξει, ἀλλὰ διέποντας πῶς τὸ διασκέδαζε τὸν ἄφησε καί γύ-
ρισε νά φύγει στενοχωρημένος: «Νά πού ἐγὼ τούς ἔφερα κι
ἄλλον συμπαίχτη.» σκέφτηκε.

Πῆγε σὲ δωμάτιό του. Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ πού ἔγραφε κά-
τι ἐκεῖνη τῆ στιγμῇ, διαόστηκε ν' ἀφήσει κάτω τὸ πινέλο του
καί νά κλείσει: τὴ τετράδιο ὅταν ἔγραφε τὸ ἡμερολόγιό του.

«Τὶ μυστικά εἶναι αὐτὴ πού κρύβεις;» ἔκανε εἰρωνικό ὁ μι-
κρός.

Πήγε ένα άγγλικό κείμενο και ξιπώθηκε από κρεβάτι διαβάζοντας φωναχτά.

«Υποτίθεται πώς ξεκουράζεται κανείς την παραμονή της Πρωτοχρονιάς κι εσύ τό 'ριξες στο διάδασμα; Είναι πολύ ένοχλητικό.» γκρίνιαξε ο δεύτερος, πού τόν εμπόδιζε ο θόρυβος νά γράφει μέ τήν ήσυχία του.

«Έντάξει, σ' αφήνω νά συνεχίσεις τά όργανοκαλίματα.»

Πετάχτηκε απ' τό κρεβάτι, πέταξε τό βιβλίο στό τραπέζι, κι έφυγε χολωμένος. Έξω, ο κρότος απ' τά ξύρα και τά νομίσματα καθώς και τά χάχανα τών χτύπησαν κατάμουτρα πάν ριπή ανέμου. 'Απ' τήν έξωτερική σκάλα, παρακολούθησε γιά λίγο τίς χειρονομίες και τίς φωνές. 'Ήταν σάν θεατρική παράσταση. Σαφηνά, όλα αυτά γύρω του, τού φάνηκαν πολύ μακρινά. Σάν νά 'γε μεταφερθεί σ' έναν άλλο κόσμο. Μέσ στον παγερό άέρα, μέ μια άνείπωτη νοσταλγία νά τόν παιδεύει, άπομονωμένος, ένιωσε χαμένος μέσα σ' ένα περιβάλλον πού δλο και λιγότερο τό καταλάβαινε. 'Ήρθαν στό νοῦ του άλλες παραμονές Πρωτοχρονιάς; Πώς διασκέδαζε τότε! Έπαιζε ζάρια, έπαιζε μα-γιόνγκ. Πόσο είχε άλλαξει! Μονάχος του στά σκοτεινά, παρακολουθούσε, άπλός θεατής, τή χαρά τών άλλων από τό ύψος ενός κόσμου στον άποκο ή δική του οικουμένη δέν είχε θέση.

«Ποιός άλλαξε; Αυτοί ή εγώ;»

Δέν έβρισκε άπάντηση. Είχε συνείδηση τού ότι αυτός κι οι δικοί του είχαν πάρει δυό δρόμους αντίθετους και, τούτη τή στιγμή, ή έκφραση τής μαμά-Χουάγγκ «καθαρά νερά, βολά νερά.» τόν άγγιξε κατάκαρδα. Για νά ηρεμήσει, δάδισε στήν τύχη. Έφτυσε κάτω απ' τό παράθυρο τής άδερφής του 'Αγνό Λουλούδι. 'Αντίκρυ, πλέοντας στά φώτα, τό διαμέρισμα τού τέταρτου θείου 'Αφέντη τής Γαλήνης. Τά δυό περίπτερα χωρίζονταν από μιάν αλλη σκεπασμένη μέ δικτυωτό, όπου σκωφώλυναν τά γιμνά κλαδιά μιός γλυσίνας. Κάθισε σ' ένα πάγκο κοντά στό παράθυρο, και μήν έχοντας τί άλλο νά κάνει,

χάζευε μερικές ύπηρετρίες που κάνανε σαρκιά στο κατώφλι της κουζίνας. στή γωνιά τῆς σάλλης. Ἄπό τό δωμάτιο τῆς ἀδερφῆς του ἔφρασαν ὅτι αὐτά του κάτι γνώριμες φωνές:

«Φαίνεται πῶς θά διαλέξουν μιὰ ἀπ' τίς δύο μας.»

Ἦταν ἡ φωνή τῆς Χαρούλας, ἑνός κυριτσιού μέ μακρουλό πρόσωπο, μέ ἀρκετή χάρη, ἕνα χρόνο μεγαλύτερης ἀπό τό Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα, στήν ὑπηρεσία τῆς τέταρτης κυρίας. Ἡ κουβέντα πού εἶπε ἐκράτηξε τήν προσοχή τοῦ νέου. Σιγουρός πῶς θ' ἀκολουθοῦσε ἐνδιαφέρουσα συζήτηση, τέντωσε τ' αὐτί γιά ν' ἀκούσει.

«Ἐσένο ἀσφαλῶς θά διαλέξουν», μίλησε τό Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα γελώντας. «Εἶσαι μεγαλύτερη ἀπό μένα».

«Ἐγώ μιλάω σοβαρά κι ἐσύ μέ κοροιδεύεις ἀσπλάχνα.»

«Χαίρομαι γιά τήν τύχη σου, κι ἐσύ μέ θεωρεῖς ἀσπλάχνη.»

«Τύχη νά σοῦ πετύχει, νά καταστήσεις παλλακίδα.» Ἡ φωνή ἔτρεμε τώρα ἀπό ἀγωνία.

«Υπάρχουν καί παλλακίδες πού δέν τά περνᾶνε καί τόσο ἀσχημα. Ὅπως αὐτή, ἄς ποῦμε, τοῦ γερο-ἀφέντη.»

«Σάν πολύ νά κόθει ἡ γλώσσα σου, ἀλλά στάκου πρῶτα νά δοῦμε πιά θά διαλέξουν. Τότε δέ θά 'ναι εὐκολο νά ξεφύγεις.»

Ὁ νεαρός ἐνιωθε τήν καρδιά του νά χτυπάει ἀγρια. Μόλις καί κρατήθηκε νά μὴ θάλει μιὰ φωνή, καί περίμενε μέ μεγαλύτερο ἀκόμα ἐνδιαφέρον τήν ἀπάντηση τοῦ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα. Ἡ μικρὴ σάπασε γιά λίγο. Μέσ' ἀπ' τό δωμάτιο ἀκουγότανε μονάχα ὁ ρυθμικός ἦχος τοῦ ρολογιαῦ. Ἐκεῖνος κόντεψε νά χάσει τήν ὑπομονή του. Τελικά, περίλυπη ἀντήχησε ἡ φωνή:

«Ἄν διαλέξουν ἐμένα, τί θά κάνω;»

«Θά ὑπακούσεις. Ἀλίμονο στούς σκλάβους!»

«Ὅχι, ὄχι, δέν θά ὑπακούσω. Ἐσύ δέν ξέρεις. Δέν τό μπορῶ. Κυλιότερα νά πεθάνω παρὰ ν' ἀνήκω σ' αὐτόν τό γέρο.»

«Μὴ σεκλητίζεσαι, κάποια λύση θά βροῦμε. Μπορεῖ νά πα-

ρακαλέσουμε τές κυράδες μας νά μās βοηθήσουν. Ἐλλοίστε μπορεί νά τή φτιάξουν αὐτή τήν ἱστορία μόνο καί μόνο γιά νά μās τριμυοκρατήσουν.»

Ἄκίνητος σκόν πάγκο δίπλα στό παράθυρο, ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης ἔχελασε καί τή γιορτή καί τό πῶσο ἀργά ἦτανε. Ἀντίκρι του, μπροστά στό διαμέρισμα τοῦ τέταρτου θεῖου, περνοῦσε κάθε τόσο μιὰ ὑπηρέτρια μ' ἓνα δίσκο φορτωμένο διάφορα πιάτα. Τά χυδαῖα γέλια ἀπ' τήν κουζίνα χτύπαγαν σ' αὐτιά του σάν βροσιές.

«Σάν νά μοῦ φαίνεται πῶς εἶσαι ἐρωτευμένη.» συνέχισε ἡ Χαρούλα μέ μισή φωνή, πιό κρυφά τώρα καί πιό ἀργά ἀπ' ὅ,τι συνήθιζε.

Κοιμιά ἀπάντηση, Περίεργη, ρώτησε ἀκόμα πιό σιγιά:

«Δέν εἶναι ἀλήθεια πῶς κάποιον ἀγαπᾷς; Αὐτό φάνηκε πιά. Γιατί δέν τό λές; Δέν πρόκειται νά τό πῶ πέ καινένα. Εἵμαστε πολὺ φῶλες ἡμεῖς αἱ δυό. Ἐγὼ νιώθω σά μεγαλύτερη ἀδερφή σου, κι ἐσύ μοῦ κρατᾷς μυστικά.»

Κάτι ψιθύρισε τό Τραγοῦδι τοῦ Φαίνικα στό αὐτί τῆς φῶλης τῆς μὰ ἐκεῖνος δέν μπόρεσε ν' ἀκούσει.

«Πιοῦς εἶναι, πές μου.» ρώτησε γελαστά ἡ Χαρούλα.

Ἄνυπόμονος καί ξαφνιασμένος τὴν ἔκουγε ὁ Ἥλιός τῆς Νόησης ν' ἀπαντᾷ:

«Δέν πρόκειται νά μάθεις.» Κι ἡ φωνή ἔφθεβε ἐλαφριά.

«Εἶναι ὁ Γκάο ὁ Δεύτερος;» ἐτέμνινε ἡ Χαρούλα.

Κατάλαβε πῶς μιλοῦσαν γιά τόν Γκάο τόν Ἄδολο, νεαρό ὑπηρέτη στήν ἐπιθεσία τοῦ πέμπτου θεῖου του, κι ἔβγαλε ἕναν ἀναστεναγμό, σά νά τοῦ βγάλανε μιὰ μεγάλη πέτρα πού τοῦ πλάκωνε τὴν καρδιά.

«Αὐτός; ὄχι ὄχι! Πῶς θά μπορούσα νά τόν βάλω στό μάτι;» Τώρα γελούσε καί τό γέλιο τῆς ἀνάβλυζε μέσα ἀπ' τὰ δάκρυα. «Θαῖρῶ πῶς εἶναι γλυκοκοιτάει, κι ἀντί νά τό ὁμολογήσεις, πᾶς νά τόν κολλήσεις σέ μένα.»

«Ἐγὼ ρωτᾶω γιά σένα ὀπὸ καλή μου καρδιά.» ἀντιστάθηκε

ή Χαρούλα. «κι ἐσύ μου πετᾷς τέτοια λόγια. Εἶναι σωστό ἀπὸ τὸ: Δέν τὸ παρῶδέχουσα δηλαδή πῶς ὁ Γκάο ὁ Ἄδολος ἔχει ξετρελωθεῖ μαζί σου;»

«Καλὴ μου ἀδερφοῦλα, ἄς μὴν ταυκωνόμαστε. Ἄς μιλήσουμε σοβαρά.»

Ἔτσι τὴν παρῶκάλισε τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα, κι ἔπειτα χαμήλωσε πάλι τὴ φωνή:

«Δέν πρόκειται νὰ μάθεις, δέ θά μιλήσω, θά τὸ ξέρω μόνο ἐγώ.»

Ὁ τόνος τῆς κουδέντας χαμήλωνε ὄλο καὶ περισσότερο, ἄσπου ἐγινε ἓνα μουρμουρητὸ ἀπὸ ἔμπιστευτικά λόγια ποὺ κόδωνταν ποῦ καὶ ποῦ ἀπὸ ἓνα εὐθύμο ξεσπασμα. Δέν κατάφερα νὰ τ' ἀκούσει ὄλα· καταλάβαινε πῶς ἡ Χαρούλα διηγώτανε τίς ἱστορίες τῆς καρδιάς της. Κάποια γριὰ ὑπηρετρεῖα τὴν φώναζε. Ἐκείνη δέν ἀπάντησε, ἔτσι ὅπως εἶχε ἀπορροφηθεῖ ἀπ' τίς διηγήσεις της. Οἱ φωνές ἀκούγονταν τώρα πιὸ κοντά. Ὅπου νὰ ναι θά ἴμτανε ἡ γριὰ στὸ δωμάτιο τοῦ Ἄγνου Λαυλουδίου. Ἡ Χαρούλα σάπασε κι ἕστερα σηκώθηκε ἀνασπενόζοντας:

«Ὅλη μέρα μέ φωνάζουν. Δέν ἔχω στιγμή ἡσυχία, οὔτε τίς γιορτές ἀκόμα.»

Καὶ ἔγηγε

Τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα ἔμεινε ἀσάλευτο. Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης γονάτισε σπὸν πάγκο γιὰ νὰ μπορέσει νὰ πλησιάσει στὸ παράθυρο, κι ἔσπασε ἀθόρυβα μιά γωνίτσα ἀπ' τὸ χερτί ποὺ ἦταν κολλημένο στὸ πλαίσιο. Ἡ κοπέλι καθότανε μαρμπά στὸ τραπέζι ὀγκαινώντας τὸ δαχτυλάκι τοῦ δεξιοῦ χερσιοῦ της, μὲ βλέμμα ἐκστασιακὸ, σπηλαιμένο σ' ἓνα δίσκο σπυλισμένο μὲ κλαδάκια κυπαρισσιοῦ καὶ διάφορα φρούτα.

«Τί θ' ἀπογίνω στὸ τέλος;» ἀνασπενάζε.

Ὁ νέος χτέπησε ἀπαλά μερικὲς φορὲς τὸ τζάμι μὲ τὸ δάχτυλό του, κι ἕστερα λίγο δυνατώτερα, φωνάζοντας την:

«Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα, Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα.»

Ἦρθε κοντὴ ἀπὸ παρὰθῆρο καὶ γονάτισε σὲ μιὰ καρτέλα:

«Ροκὸς εἶναι;»

«Ἐγὼ εἶμαι, ἔνοιξε γρήγορα, θέλω νὰ σοῦ μιλήσω.»

«Ἔσεῖς εἰστε, τρίτε μικρὴ ἀφέντη;»

Σήκωσε τὸ χάρτινο κουρτινάκι μὲ τὰ ζωγραφιστὰ λουλούδια καὶ βλέποντας τὸ συσπαισμένο πρόσωπο κολλημένο στὸ τζάμι ρώτησε:

«Ἦ σιμθοίνει;»

«Ἄκουσο τί λέγατε τώρα μόλις...»

Ἐκείνη ἄλλαξε χρῶμα.

«Ὅλα τ' ἀκούσατε; Ἄστειευόμασταν.»

«Μόνο ἀστειευόμασταν; Μὴ μοῦ τὰ κρύβεις. Τί θὰ γίνω ἐγὼ ἀν διαλέξουν κάποτε ἐσένα;» φώναξε παράφορα.

Τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φυίνικα τὸν κοίταζε σιωπηλά. Κελοῦσαν τὰ δάκρυά της, κι οὔτε σκεπτότανε νὰ τὰ σκουπίσει. Ἐλικὸ εἶπε ἀποφασιστικά: «Δὲ θὰ πάω. Δὲ θ' ἀφήσω νὰ μὲ πάρει κανένας ἄλλος, τὸ ὀρκίζομαι.»

Ἐκείνος ἀκούστηκε τὸ χέρι του σὸ τζάμι σὰ νὰ 'θελε νὰ τῆς κλείσει τὸ στόμα:

«Σὲ πιστεῦνι, μὴ ὀρκίζεσαι.»

Σάπασε γιὰ λίγο καὶ τὸν ἐκέρισε:

«Φύγετε τρίτε μικρὴ ἀφέντη. Σκεφθεῖτε νὰ σᾶς βροῦν ἐδῶ!»

«Πές μου γιὰ τί πρόκειται ἀκριδῶς. Δέν πρόκειται νὰ φύγω ἀν δέ μοῦ πείς.»

«Θὰ σᾶς πῶ ἀλλὰ νὰ φύγετε ἀμέσως καλέ μου κύριε.... Φαίνεται πὼς ὁ κύριος Φένγκ, ὁ φίλος τοῦ γερο-ἀρχοντα, γυρεύει μιὰ παλλακίδα. Ἡ κυρία Φένγκ, ἡ ἐπίσημη γυναῖκα του, ἦρθε ἐδῶ πέρα καὶ παίρνει τὴν ὀμορφιὰ τῶν κοριτσιῶν ποὺ εἶναι σπὴν ὑπηρεσία τοῦ σπιτιοῦ καὶ ζήτησε μιὰ ἀπὸ τὸ γερο-ἀφέντη. Λυγαριάζουν νὰ διαλέξουν ἀπὸ αὐτὸς ποὺ εἶναι σπὴν ὑπηρεσία τῆς πρώτης κυρίας καὶ τῆς τρίτης. Ἡ Καρούλα τὸ ἔμαθε αὐτὸ ἀπὸ τὴν κυρία της καὶ μὲ εἰδοποίησε. Τὴν ἀπόφασή μου τὴν ἀκούσατε μὲ τ' αὐτιά σας. Αὐτὰ εἶναι ὀλα. Φύγετε

τώρα άμέσως. μπορεί νά σάς δεί κανένα μάτι.»

Κατέβασε τό κουρτινάκι καί δέν τό ξυνονέβασε παρ' όλο τά χτυπήματα έκείνου. Κατάλαβε πώς δέν θά 'θγαζε τίποτα καί κατέθηκε άπό τόν πάγκο. Τό Τριγωνίδι τού Φοίνικα έμεινε στήν ίδια θέση, νομίζοντας πώς ό νέος είχε φύγει. Κρυφοκοίταξε, σπρώχνοντας ελάχιστα τό κουρτινάκι: 'Ήταν εκεί, άσάλευτος. Ταραγμένη τό άφησε νά πέσει καί σκούπισε τά μάτια της.

17

Σάν γύρισε στό δωμάτιό του ό 'Ήλιος τής Νόησης, δέν άκουγόταν πιά ό ήχος τών ζαριών: άκουγόταν άκόμα τό κροτάλισμα τού μα-γιόνγκ, αλλά όχι τόσο ζωηρά. 'Ο σ'υνανός είχε άρχίσει ν' άσπρωγαλιάζει, τό φώς κλησιάζε άργαλειτώνιας. 'Ο παλιός ό χρόνος έφευγε μαζί μέ τή νύχτα. Σέ λίγο μπήκε στό δωμάτιο καί τό Σπαθί τού Νέφους, σκυθρωπός, καί χωρίς νά πει τίποτα κάθισε δίπλα στό παρόθυγο. 'Εκείνος κατόλιθε άμέσως:

«Έχασες έ.» τόν ρώτησε.

'Ο έπισκέπτης προσπάθησε νά ξεφύγει μουρμουρίζοντας κάτι καί γύρισε άπό τήν άλλη μεριά.

«Πόσα;» έπέμεινε ό μικρός.

«Έξι λιάστρα,» άποκρίθηκε ό άλλος νεροκαλά.

«'Ακριβώς τά μισά άπ' όσα κερδίζεις,» πέταξε ό δεύτερος άδερφός πού συνέχιζε νά γράφει άκόμα.

«Αυτό είναι άλήθεια.» είπε ό μουσφιρης. «Μ' αϊτό τό ποσό λογάριαζα ν' αγοράσω μερικά έγγλέζικα μυθιστουήματα.»

«Τότε τί σου 'ρθε νά παίξεις; Έγώ θέλησα νά σ' έμποδίσω αλλά φοβήθηκα μή θυμάσαι,» φάνταζε σκυωμένος ό μικρός.

«Τό ξέρω πώς τό παιχνίδι δέν άξίζει τίποτα, καί πάντα, άφού παίζω μετανιώνω. Πολλές φορές τό πήρα άπόφαση νά

μήν παίζω πιά. Αλλά όταν με προσκαλούν δεν μπορώ ν' αντι-
σταθώ.»

Έξω ακούστηκαν νά σκάνε βενγολικά Κιουούριες, πιά
κοντινές έκρηξεις απάντησαν στις πρώτες. Τά ουίστρια φέρτα
πληθύνονταν κάτω απ' τó παράθυρο. Στην προπαυτική σάλα
άντηρησε ή φωνή του 'Αφέντη τής Τόλμας.

«Σού-Καλότυχε!»

«Κοντεύει ή ώρα τής λατρείας», είπε ή δεύτερης αδερφός
κλείνοντας τó ημερολόγιό του. Τó έδαλε μέ μεγάλη προσοχή
στό συρτάρι του γραφείου και πήρε τó κλειδί.

Ή λάμπα του ηλεκτρικού πού είχε μείνει ειδικά εκείνη τή
νύχτα αναμμένη συνέχεια, άρχισε νά χλωμαίξει. Βγήκε έξω.
Ή ούρησός είχε ένα μπλε θαθύ χρώμα. Μιά μπλε κρούση άερα
τόν χτύπησε άμέσως. Έχωσε τó κεφάλι στους ώμους κι άρχισε
νά τρέχει. Από ένα παράθυρο τής άριστερής πτέρυγας, στό
κεντρικό κτίριο, είδε τόν Γιουάν τόν Τέλειο και τέσσερις όκό-
μα ύπηρετες νά γεμίζουν κάτι μικροσκοπικά φλιτζάνια του
τσαγιού μέ κόκκινα λουλουδάκια, άραδιασμένα σ' ένα τετρά-
γωνο τραπέζι. Μόλις έτοιμάζονε έξι φλιτζάνια, τά φέρνανε μ'
ένα δίσκο στην πρωταρχική αίθουσα όπου ή 'Αφέντης του
Φωτός κι ή 'Αφέντης τής Γαλήνης τ' άκουμπύσαν πάνω στό
βωμό. Όταν όλα ήταν στή θέση τους, περίμεναν νά έρθουν τά
γλυκίσματα και τó ρύζι. Σ' αυτό τó διάστημα πιάσανε τήν
κουβέντα, και μέ κουρασμένα χαμόγελα σχολιάζανε διάφορες
παριίδες στό μα-γόνγκ ή στό λάριμα. Μερικοί έσταίγαντε τά
χέρια τους στό μαγκάλι. Ή γερο-άφέντης άκούστηκε νά όήσει
πήν κάμιαρέ του. Μόλις είχε ξυπνήσει. Ή μικρός αδερφός κι
ή φίλος του, άρθιοι στό κατώφλι. Παρακολυθηθούν από μα-
κριά φίλωνώντας.

Τό φώς έγινε πιά άσπριδερό. Ήταν ή ώρα τής λατρείας. Ή
μικρός άφησε τόν μουσαφίρη και μπήκε μέσα. Ή παλατός,
για νά ξερκίσει κάτι δυσκόλινα λόγια πού είχε πικρέσει ή
Ήλιος του Πλήθους μέσα στη σάλα. Άγγραμε σ' ένα κόκκινο
χαρτί:

«Αόγια παιδιών που αγνοούν τις απαγορεύσεις:

Μενάλη τύχη! Πολλά κέρδη!»

Πήγε και κόλλησε το χαρτί στην έξωτερική πλευρά της πόρτας. Ο μικρός δέν μπόρεσε να μὴν κρυφογελάσει. Στην αέλη έσκασαν πάλι πυροτεχνήματα. Είχαν ανάψει τρία βεγγαλικά, τὸ ένα μετὰ τὸ ἄλλο. Ἡ διαδικασία τῆς λατρείας τέλειωσε κι αὐτὰ ἀντηχούσαν ἀκόμα. Σημέρωνε.

Πρωί πρωί, ὁ ἥλιος τοῦ Καινούριου κι οἱ τρεῖς θεῖοι του ἀνέβηκαν στὰ φρεῖα καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὶς πρωτοχρονιάτικες ἐπισκέψεις. Οἱ νυναίκες ξεκίνησαν ἀπ' τὸ πορτάκι καὶ προχώρησαν πρὸς τὸ Θεὸ τῆς Ἐντυχίας. Πραγματοποιούσαν τὸ ὄνειρο τῆς ἐτήσιας ἐξόδου. Ἦταν ἡ μόνη μέρα πού τοὺς ἐπιτρεπότανε νὰ βγοῦν ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι, καὶ γι' αὐτὸ καίπαζαν μὲ περιέργεια στὸν ἡσυχὸ δρόμο πού ἔδειχνε ἀκόμα γκριζωπὸς μὲ τὸ φῶς τῆς αὐγῆς. Ὅλα τοὺς φαίνονταν καινούρια κι ἐνδιαφέροντα, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ φόβο μήπως συναντήσουν ἄντρες, δέν ἄρρησαν νὰ γυρίσουν πίσω. Ὁ κρότος τῶν βεγγαλικῶν ἔσθησε, οἱ φωνές βουβήθηκαν. Γιὰ λίγο λεπτὰ ἡ γειτονιά βυθίστηκε στὴ σιωπὴ.

Οἱ ἄρες πού γιὰ κείνη τὴ μέρα εἰδικὰ εἶχαν μιά σπουδαιότητα πέρασαν πιά. Στὰς Γκιά, ὅλοι σχεδὸν ἔπεσαν νωρὶς στὸ κρεβάτι, κατὰκοποι ἀπὸ τὸ ξενόχτι. Ὅσο γιὰ τὰ νεαρὰ ἀδέρφια καὶ τὰ ξαδέρφια τους, κοιμήθηκαν συνέχεια μέχρι τὴν ἄρα τῆς νυχτερινῆς λατρείας, χωρὶς νὰ νοιαστοῦν οὔτε γιὰ φαγητό.

Ἔτσι πέρασε ἡ μέρα τῆς Πρωτοχρονιάς χωρὶς τίποτα ἰδιαίτερο. Ὅλα φαίνονταν συγχρόνως καινούρια καὶ ξεπερασμένα, καὶ ἐξελίσσονταν σύμφωνα μὲ κάποιο ἀμετάβλητο πρόγραμμα, πού εἶχε καθιερωθεῖ μιά γιὰ πάντα. Σύμφωνα μὲ τὸ ἔθιμο, ὅσο κρατοῦσαν οἱ γιορτές, τὰ τυχερὰ παιχνίδια κάνανε θρούση μέσα στὸ σπίτι. Τὸ Σπαθὶ τοῦ Νόμου ἐπιπλέον μέρως συχνὰ παρ' ὅλο πὺ εἶχε ἀποφασίσει νὰ μὴν ξινακπιέει, μὲ πλήρη συνείδηση πὺς αὐτὸ ἦταν καθαρὴ τρέλα καὶ βασανίζεταν ἀπὸ

τήριες για τις χασούρες του. 'Η κυρία Ζήνγκ έμεινε μόνο τρεις μέρες, αλλά επέτρεψε στην κόρη της να μείνει μέχρι τις 16 του μηνός. Τό κέφι των νεαρών της οικογένειας μεγάλωσε με την παρουσία της Κιθάρας. Παρατήσανε το μα-γιόνγκ, τό ζάρια και τό ντόμινο, και ξαμολήθηκαν στόν κήπο για νά παίξουν ό,τι τυός έκανε κέφι ή νύ διηγηθούν διάφορες οκαιμαυζικές ιστορίες. Δέν έρχόταν κανένας νά τους ένοχλήσει. Καμιά φορά, πηγαίνανε στό Περίπτερο των 'Εσπερίων 'Υδάτιν, δίπλα στη λίμνη. Τούς άρεσε πολύ νά παιζουν τό παιχνίδι του Λιονταριού, πού ήταν περίπλοκο αλλά διασκεδαστικό, κι είχε κι αυτό τό πιστό για τιμωρία. Τά κέρδη τά διέθεταν για ν' αγοράζουν κρασί και μεζεδάκια. Πίσω απ' τό περίπτερο, στους πρόποδες του λοφίσκου, είχαν εγκαταστήσει ένα μικρό φαύρο. 'Η Λί, τό 'Αγνό Αυλουδίσασμα κι ή Κιθάρα πού ήταν περίφημες μαγείρισες, φτιάχνανε διάφορες λιχουδιές. Οί ύπόλοιποι της παρέας τίς βοηθούσανε. "Όταν τέλειωναν, φέρνανε τά πιάτα στό περίπτερο, ή σέ κάποιο άλλο ευχάριστο μέρος του κήπου, στρώνανε τραπέζι και τρώγανε μέ κέφι, χρησιμοποιώντας όλων των ειδών τά κόλπα για νά πάνε.

Καμιά φορά προσκαλοθσαν και την Χουό τή Χαμογελαστή, φίλη της Κιθάρας πού έμενε σχεδόν άπέναντι στους Γκάο. Ήταν μία παχουλή κοπέλα δεκαοχτώ ή δεκαεννιά χρονώ, αδελφή, μέ πλούσια λεξιλόγιο, κι άντετροσώπευε θαυμάσια τόν τύπο της σπουδάστριας. "Όπως κι ή Κιθάρα, τό 'χε πάρα κατάκαρδα κι αυτή, νά εισαχθεί στό σχολείο των αδερφών Γκάο, κι ήταν κι αυτός ένας λόγος πού μπήκε στην παρέα τους. 'Ο πατέρας της, παλιό μέλος μιάς οργάνωσης πού ήταν ό προάγγελος της επανάστασης του 1911, είχε σπουδάσει χημεία πρώτα στην 'Ιαπωνία και ύστερα στη Γερμανία. 'Επί δυναστείας Μαντσού, έκανε και εκδότης ενός αντιστασιακού περιοδικού. Τώρα δούλευε στό 'Υπουργείο 'Εξωτερικών. Πρίν άπό δυό χρόνια ή Χαμογελαστή έχασε τή μητέρα της, πού κι αυτή είχε σπουδάσει στην 'Ιαπωνία. 'Ο πατέρας της δέ θέλησε

νά ξαναπαντρευτεί. Ἡ κοπέλα ήταν μοναχαπνίδι. Στό σπίτι τῆς ἔκανε συντροφιά ἡ παλιά παραμύνα τῆς. Ἐπειδή εἶχε μεγαλώσει σ' ἓνα τέτοιο περιβάλλον, διέφερε αρκετά ἀπ' τὴν Κιθόρα. ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἀποκλοῦσε ἐμπόδιο στὴ φιλία τους.

Τὸ Σπαθὶ τοῦ Νέφους βρισκόταν ἐκεῖ ἀκόμα, καὶ κοιμότανε στό δωμάτιο τοῦ Ἡλίου τοῦ Ἡρμοῖου. Ἐκτός ἀπὸ τὸν δευτερο ἀπὸ τ' ἀδέρφια ποὺ τοῦ ἔδειχνε κάποια ψυχρότητα, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἦταν καλὲ καλοὶ μαζί του.

Ἐξοτερα ἀπὸ δυὸ ἡμερῶν προετοιμασίες, ἓνα ὄρατο στὶς ὀχτῶ ἡ ἄρα, οἱ νέοι κατέσαν τοὺς μεγάλους τοῖ σπιτιοῖ νὰ παραβρεθοῦν σὲ μιὰ ἐπίδειξη πυροτεχνημάτων στὸν κήπο. Οἱ γονεῖς δὲν μπόρεσαν ν' ἀρνηθοῦν μιὰ τόσο πιεστικὴ πρόσκληση· μόνο ὁ παππούς δὲν ἤθελε, ἐπειδὴ ἡ ὑγεία του δὲν ἦταν καλὴ καὶ τὸν πείραζε ἡ νυχτερινὴ ψύχρα.

Στὰ δεξιὰ τοῦ κήπου, εἶχανε ἀνάψει ὅλες τὶς λάμπες ἠλεκτρικοῦ ποὺ ὑπῆρχαν στό ὑπόστεγο. Στὰ σημεῖα ποὺ δὲν εἶχε φῶτα, ὅπως τὸ δασάκι τῶν μπαμποῦ καὶ τὸ πευκόδασος, εἶχανε κρεμάσει ἀλήθους φαναράκια, κόκκινα, πράσινα, κίτρινα, ποὺ προσβάλλανε οὐκ γῆ τὴν πολύχρωμη λάμψη τους. Στὰ κάγκελα τοῦ πέτρινου γεφυριοῦ ὑπῆρχαν ἔτσι κι ἄλλιώς λάμπες ἠλεκτρικῆς, ποὺ καθρεφτιζόνταν στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ, καὶ τέλος, στό Περίπτερο τῶν Ἐσπερίων Ὑδάτων, κάτω ἀπ' τὰ γείσο, κρέμονταν τὰ αὐτοκρατορικὰ φανάρια κόκκινα καὶ πράσινα, δίνοντας σ' ὅλα τριγύρω μιὰν ἀπόχρωση μυστηριακὴ. Ἦταν σὰ νὰ ἔμταινε κανεὶς σὲ ὄνειρικὴ χώρα. Καθίσανε ὅλοι μέσα στό περίπτερο, μπροστὰ στὰ ὀρθάνοιχτα παράθυρα. Πίσω ἀπὸ τὰ συγκεκριμένα ἀντικείμενα ποὺ εἶχαν φωτιστεῖ μὲ διάφορους τρόπους, ἀπλωνόταν σκουτάδι, μὲ ἐλάχιστες φωτεινὲς κηλίδες ἐδῶ κα ἐκεῖ.

«Ποῦ εἶναι τὰ πυροτεχνήματα; Πάλι μὲ κοροιδίψανε,» εἶπε εὐθύμα ἡ πρώτη κυρία στὴν Κιθόρα καὶ στὴ Λί ποὺ κάθονταν δίπλα τῆς.

«Σ' ἓνα λεπτό ἀρχίζουν. Πῶς θὰ μπορούσαμε, θεῖα μου;» εἶ-

πε γελώντας ή κοπέλα.

Γύρισε νά δει: τό ξαδέρφια της όέ θυόικονταν έκει. Τό Σπαθί του Νέφους είχε πιάσει κουτίέντα μέ τούς τρεις θείους. Οί θείες είχανε τρελάνει στίς έρωτήσεις τή Χαμογελαστή, πού άπαντούσε σιά ίσια, χωρίς καθόλου άμηχανία, θεωρώντας αύτή τή φλυαρία άνούσια.

Ό κήπος ήταν έντελώς ήσυχος. Από κάποιο σημείο όχι τόσο σκοτεινό άκούστηκε ένας όξίς ήχος. Ξεπήδησε μιά κόκκινη φλόγα. άνέθηκε ψηλά κι ύστερα σκορπίστηκε σέ πλήθος χυσοές κλωστές πού ξαναπέσανε στό μαύρο φόντο τής νύχτας. Μιά ρουκέτα σάν αύγό σπινθηροδόλο πετάχτηκε μέ ίσχυρή έκρηξη, μεταμορφώθηκε σέ άναρίθμητα άσημένα λουλούδια πού πετούσαν έδώ κι έκει.

Ύστερα, μιά μπλέ άκτίνα έκτοξεύτηκε ίσια μπροστά, άλλαξε χρώμα, έγινε κόκκινη όροχή, κι έπειτα πράσινη. Όταν τέλειωσε κι αύτό, οί θεατές είχαν τήν έντύπωση πώς άκόμα βλέπουν ένα σκουροπράσινο φώς.

«Μπράβια, μπράβια.» φώναξε ή 'Αγνή Εύωδιά, χωμένη στην άγκαλιά τής μάνας της.

«Πολύ όμορφα!» δήλωσε μέ θαυμασμό ή πρώτη κυρία. «Πού τίς θρήκατε αύτές τίς ρουκέτες;»

«Ρωτήστε καλύτερα τή φίλη μου.» έλεπε ή Κιθάρια δείχνοντας τήν έπισκέπτρια.

«Μού τά προμήθευε ό πατέρας μου.» άπάντησε ή Χαμογελαστή.

Μιά λιμάκινη φλόγα ξεπετάχτηκε στή μέση τ' ούρανού όπου αίωρήθηκε αλλόζοντας άποχρώσεις, και ξαφνικά χάθηκε τόσο άπτόταμα πού όλοι άναρωτήθηκαν τί άπόγανε. Τήν ίδια στιγμή, τρεις ή τέσσερις ρουκέτες ξεπήδησαν μέ όρόντο, κι ήταν άσπρες σάν τό χιόνι: τότε είδανε νά χορεύουν πύρινα άσημιά λουλούδια πού πέφταγε άστράφτοντας μέχρι τό πευκόθαπος και μόδεσαν έτσι νά διακρίνουν δυό μικρές θάρκες στην άύτη όχθη τής λίμνης.

«Ά, από τις δόρκες έκτοξεύουν τὰ πυροτεχνήματα! Καλά τὸ ἴλεγα ἐγὼ πῶς ἀλλάζουν θέση.»

Ἡ τέταρτη κυρία ἀπευθύνθηκε στὸν ὄντρω τῆς, σὺν ζαλι-
σμένη ἀπόμα ἀπὸ κάποιο ὄνειρο, κι ἐκεῖνος κούνησε τὸ κεφάλι
του καὶ χαμογέλασε.

«Τέλειοσαν;» ρώτησε ὁ Ἀφέντης τῆς Τόλης μὲ κάποια
στενυχώρια.

Ἦτον ἐτοιμος νὰ σηκωθεί, ὅταν ξαφνικὰ ἡ λίμνη πυροπολή-
θηκε: ἐνῶ ἀκούγονταν τὰ γνωστά τριξίματα, ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια
τοῦ νεροῦ ἀναδύθηκαν ἀσημένια δέντρα μὲ λουλουδιὰ
δλόχρυσα. Αὐτὸς ὁ νεραϊδένιος κόσμος κράτησε γιὰ ἓνα λε-
πτό, ὥστερα οἱ κορμοὶ τῶν δέντρων ἀρχισαν νὰ φουραίνουν. Ἡ
λάμπη λιγότεψε, ὄσπου ὅλα χάθηκαν, ἐνῶ οἱ θεατὲς μέσα
στὸ περὶπτερο ἐμείναν δαυδοὶ ἔχοντας ἀκόμα μπροστὰ στὰ
μύτια τους μιά φαντασμαγορία. Τελικὰ, ἔπεσε ἡ αὐλαία τῆς
σκατενιάς.

Ἐνα ρίγος διαπέρασε τὸν ἄερα. Πάνω ἀπ' τὴ λίμνη ἀντήχη-
σε ὁ ἄχος τῆς φλογέρας. παίζοντας τὸ τραγούδι: *Οἱ ὀαμασκη-
νιὲς μὲς στὴν ὀμίχλη ἔχουν τριπλὴ μελωδία*. Τὴν συνόδευσε
ἓνα κινέζικο βιολί παῦ ὁ ἀπαλὸς του τόνος ἔμοιαζε πνιγμένος.
Ἡ φλογέρα, μὲ τὸν καθάριο ἦχο τῆς, ὄλο ἀποχρώσεις, ἔμοια-
ζε νὰ διηγεῖται μιά παράξενη ἱστορία ἀπὸ κάποια χώρα μυθι-
κῆ τοῦ ἀγγιζε τὴν καρδιά. σ' ἔκανε νὰ ξεχνᾶς τοὺς ὑπελάδες
τῆς καθημερινῆς ζωῆς, κι ἔφερε στὴν ἐπιφάνεια ὄνειρα κρυ-
φά. Ὅλοι τους παρασύρθηκαν ἀπὸ μακρινὲς ἀναμνήσεις, ἐνῶ
ἡ μουσικὴ φτερούγιζε γύρω τους ἀπαλά.

«Ποιὸς παίζει φλογέρα μὲ τόση δεξιότητιά;» ρώτησε ἡ
πρώτη κυρία γοητευμένη, ὅταν κόντευε νὰ τελειώσει τὸ κομ-
μάτι.

«Ἡ δευτέρα διαποινὶς μας,» ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

«Ὁ μεγάλος μας ξάδερφος παίζει βιολί,» πρόσθεσε ἡ Κιτά-
ρα, ὀνεινώντας γιὰ μιά στιγμὴ ἀπὸ τὴν ἔκσταση, γιὰ νὰ θυθί-
στεῖ καὶ πάλι.

Ἄπο μακριά ἀκούστηκαν χειροκροτήματα καὶ γέλια πού σκορπίστηκαν πάνω ἀπ' τὴν ἐπιφάνεια τῆς λίμνης κι ὁ ἀπόηχος τους ἔφτασε μέχρι τὸ περίπτερο, ὅπου δέσποζε ἀκόμα ἡ μαγεία τῆς μουσικῆς.

Ἀκούστηκε καὶ πάλι ὁ ἁρμονικός ἦχος τῆς φιλογέρας, αὐτὴ τὴ φορά σ' ἓνα χαρούμενο καὶ γρήγορο ρυθμὸ. Τὸ τραγούδι πού ἔπαιξε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ, γλύκανε τὸ σκοτάδι, διέλυσε τὴ μελαγχολία καὶ τράβηξε τοὺς ἀκροατὲς ἀπ' τὴν ὄνειροπόληση. Σέ λίγο, ἔπαιξε ἓνα μοντέρνο ρυθμὸ: σχεδὸν ἀμέσως ἐνώθηκαν κι οἱ φωνές τῶν ἀγοριῶν καὶ τῶν κοριτσιῶν συνθέτοντας μιὰν ἐντυπωσιακὴ χορωδία, ἀπ' τὴν ὁποία ξεχώριζαν: τὸ Ἄγνό Λουλουδίσια μὲ τὴν διάφανη κι εὐθραυστὴ φωνὴ τῆς, κι ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ μὲ τὴ δική του, δυνατὴ καὶ σταθερή. Ἡ μουσικὴ ξεδιπλωνόταν πάνω ἀπ' τὸ περίπτερο, πλημμύριζε τίς καρδιές, συγκλόνιζε. Ὅταν σταματήσε τὸ τραγούδι, ἀκούστηκε ἀπὸ μακριά ἓνα ξέσπασμα ἀπὸ γέλια πού θαρρεῖς καὶ τσουγκρίζαν μεταξύ τους, ἔαταζαν καὶ ξεπιτάγονταν πάλι.

Πάνω στὰ νερά φάνηκαν κόκκινα καὶ πράσινα φανασράκια πού φώτισαν γιὰ μιὰ στιγμή ὅλο τὸ τμήμα τῆς λίμνης πού συγκέντρωνε τὰ βλέμματα τῶν θεατῶν. Προχωροῦσαν ἀργά, σὰν νὰ ταλαντεύονταν, προβάλλοντας ἀστραφτερές ἀνταύγειες. Μιά θάρκα γεμάτη γέλια πλησίασε καὶ στάθηκε δίπλα στὸ γεφυράκι. Βγήκαν ὅλα τ' ἀγόρια ἔξω. Ἡ θάρκα πέρασε κάτω ἀπ' τὴν ὄλοσφύγγυλη καμάρα καὶ τὴν ἴδια στιγμή, ἐκεῖ πού κανέναν δὲν τὸ περίεσε, ἔφτασε ἄλλη μιὰ θάρκα ἀπ' ὅπου βγήκαν τὸ Ἄγνό Λουλουδίσια, τὸ Ἄγνό Λουλουδί, ἡ Λευκὴ Ἀγνότιτα, καθὼς καὶ τὸ Τραγούδι τοῦ Φοῖνικα πού κρατοῖσε τὰ φανασράκια τους. Ὅλοι ἀνέβηκαν πρὸς περίπτερο, κι ἡ εὐθυμία γενικεύτηκε.

«Πῶς σὰς φάνηκε τὸ θέαμα!» ρώτησε μπαίνοντας ὁ Ἥλιος τοῦ Καινοῦρου.

«Υπέροχο!» ἀπάντησε ὁ Ἀφέντης τῆς Τάλμης. «Αὔριο

βράθει, σως προσηκάλει θυγά γιγί τό «Φαινόρι τον Δράκοντι.»
 Έγώ ό ίδιος θά έτοιμάσω τά βεργαλικά.»

Ό Ήλιος του Ήρωισμου έδωσε τό σύνθημα γιά τό χειροκρότημα.

Αυτά τά πυροτεχνήματα υπήρξαν χαρούμενο άγγελμα. Ένα αυράνιο ποξο στη ζωή των μεγάλων. Σε λίγο, άέν ύπήρχε ίχνος γιορτής στον έγκαταλειμένο κήπο που γέμισε ίσκιους και σιωπή.

16

Τήν ένατη μέρα της πρώτης σεληνης, ό Ήλιος του Ήρωισμου και τό άιό μικρό ξαδέρφη τον δέν κάντινε άλλο άα' τό νά παρακολουθοΰν, άπ' τό πρωί ως τό βράδυ, τους βαστάζους των φορείων που έτοιμάζανε τά βεργαλικά, φιλιαρόντας γιά τον χορό του «Δράκοντα.»

Άπό ωρίς, δυό βαστάζοι του πέμπτοι άφέντη πήγανε στον κήπο και κόψανε χοντρά μπαμποΰ και τά χωρίσανε σε κοντούς σπονδυλους, πριν τά φέρουν στο σταΰλο. Έκει είχαν μαζευτεί όλοι οι βαστάζοι του σπαισιού γιά νά βοηθήσουν, κι έτσι άλλοι ξύνανε τους κυλίνδρους άπό μπαμποΰ, άλλοι έτοιμάζανε τά φυτίλια, άλλοι κοπανίζανε τό μπαμποΰ προσθέτοντας μέσα και κομματάκια άπό χάλκινα νομίσματα. Πίστευαν πως μ' τούτον τον τρόπο οι σπίθες θά κάλλιαραν καλύτερα στην άνθράπινη σάρκα. Δούλευαν όλοι μέ τήλο γιά την τέλεια επιτυχία της δραδιάς. Έτοιμάσανε σά γρήγορα μία ντουζίνα βεργαλικά και τ' άκούμησαν στην εσοδα, όπου ό καθένας μπορούσε νά τά θαιμάζει, ενώ αυτά περιμεναν καρδομένα τά θυμάτά τους.

Η ώρα κύλαγε άργά, ή άναμονή ήταν άβάσταχτη. Βράδιασε επιτέλους. Μετά τη λατρεία των θεών, ό Άφέντης της Τόλμης έδωσε ένταλή νά μαζευτούν όλοι γιά την καρύσταση. Πί-

πω από τη δεύτερη πόρτα τοποθέτησαν καρτέλες πάνω σέ τετράγωνα τραπέζια σχηματίζοντας μιά πρόχειρη εξέδρα. Είχαν ετοιμάσει και φακελάκια μέ φιλοδωρήματα. 'Ο θεϊός μπαινόβγαίνε γιά νά παρακολουθεΐ την κίνηση έξω απόν δρόμο. κι έστειλε έναν υπηρέτη μέχρι τό σταυροδρόμι νά επιστατήσει στή μεκακίνηση των χορευτών. 'Αφού πήρε αυτά τά μέτρα. και πάγουρος άπ' τίς ρητές διαβεβαιώσεις που του είχαν δώσει, γύρισε ήσυχος κοντά στους άλλους κι άρχισε νά κουνδιεντιάξει και νά γελάει

Χτύπησε όχτώ: τίποτα νεώτερο.

Χτύπησε όχτώμιση: ακόμα τίποτα.

«Θείε, που είναι τό Φανάρι του Δράκοντα;» ρώταγαν τό νεαρό ξαδέφφια χάνοντας την ύπομονή τους.

«Σ' ένα λεπτό θά είναι εδώ.»

'Εννιά ή δέκα: καμιά είδηση. 'Όλοι άσηγύδισαν. Τό Σπαθί του Νέφους είχε νά ετοιμάσει τό μάθημα της επομένης στους Βάνγκ. και δήλωσε πώς δέν μπορούσε νά περιμένει άλλο. 'Αποχαιρέτησε κι έφυγε. 'Ο 'Αφέντης της Τόλμης ενοχλήθηκε που έχασε ένα θεατή.

«Δέν πρόκειται νά 'ρθει τό Φανάρι του Δράκοντα» είπε γελώντας τό 'Αγνό Λουλούδι.

Κοιμόμενε τόν θείο της που σούλοστοόριζε στην αυλή κοιτιόνευε κάθε τόσο τό ρολόι του. Δρασκεύασε την είσοδο ήλλά γύρισε άμέσως άπρακτος.

'Εννιά και τέταρτο. 'Από μακριά άκούστηκε ή θόρυβος του γκόγκ και του ταμπούρου. «Θά είναι τό Φανάρι του Δράκοντα,» σκέφτηκε, κι έλαμψε όλόκληρος.

Τήν ίδια στιγμή έμφανίστηκε ή Γκάο ή 'Αδολος. Βλέποντάς τον, ό αφέντης τον ξανάξηση για μιά στιγμή όλα τόν πυρετό της άνυμονής. και τόν περιέλουσε μέ δροσιές:

«'Ηλίθιε! 'Εγώ σέ στέλνω μέ συγκεκριμένες οδηγίες κι εσύ χαζεύεις τόσες ώρες! Πές μου που πήγες και τρύπωσες:»

'Ο υπηρέτης, μέ τό χέμα κρημασμένο, στεκόταν ακίνητος

σάν χαμένος. Έμεινε κάμποσο έτσι, χωρίς νά πει τίποτα, ώσπου νά ήρεμήσει τό άφεντικό. Ύστερα αποκρίθηκε άργά:

«Έγώ περίμενα στό σταυροδρόμι, αλλά δέν είδα ούτε ένα Φανάρι του Δράκοντα. Έψαξα παντού. Τελικά συνάντησα ένα, κι ήταν ίσα ίσα εκείνο πού είχε δεχτεί τήν παραγγελία σας. Τούς είπα νά έρθουν εδώ, αλλά ήταν όλα μέ τά κεφάλια τσουρουφιλισμένα, έγκλωβιστά από μέτωπα. τό φανάρι τους είχε μείνει μόνο σκελετός, και δε βλέπανε τήν ώρα νά ξεκλυραστούν. Άρνούνται νά έρθουν όσα κι άν τούς δώσετε. Αυτά έχω νά πώ αναγγελίω.»

‘Ο άφέντης λύσσαζε για τό καλά:

«Έλεεινέ! Έσύ είσαι Ικανός μόνο για νά περιδρομαάζεις. Ούτε ένα Φανάρι Δράκοντα δέν μπορείς νά βρεις. Τρέχα άμέσως νά φέρεις ένα, γιατί άλλιώς σε διώχνω.»

‘Ο Γκάο ό Άδολος δούλεψε στό σπίτι αυτό μόνο τρία ή τέσσερα χρόνια, αλλά είχε πείρα από άφεντικά. Ήξερε πώς όταν όργανιστούν μπορούν νά γίνουν έντελώς παράλογοι. Κι οι ύπηρέτες, για νά έξασφαλίσουν μία κούπα ρύζι, άναγκαστικά σκύβουν τό κεφάλι. Χωρίς νά τολμήσει λοιπόν νά δικαιολογηθεί, διάστηξε νά μουρμουρίζει μερικά «μάλιστα, υάλιστα» και μόλις τον έκανε νευμε ό άφέντης του, απομακρύνθηκε μέ ύπερ ύποταγμένο.

Κόντευε δέκα ή ώρα: τίποτα.

Τά μικρά ξαδέφια, έντελώς άπογοητευμένα, δε ρωτούσαν τίποτα πιά, κι όνειρευόνταν τό κρεβάτι τους. ‘Η Χαμογελαστή, πού τήν είχανε καλέσει να αούτή, είχε γερίσει κιόλας στό σπίτι της. ‘Ο Άφέντης τής Τόλης κηλαινοερχόταν στην πόλη μέ μανία, και δέν ήξερε πιά τί νά κάνει.

Στίς δέκα άκριώς μπήκε ό Γκάο ό Άδολος μέ κομμένη άνόσα και τραύλισε:

«Έρχε-ται... ό Δρά-κοντα...!»

Πραγματικά, άκούστηκε από μακριά ό θύρυβος του γκόνγκ και του ταμπούργλου. ‘Ο άφέντης έλαμψε από χαρά, ένό

άκουγε τόν ύπηρετη πού διηγιότανε τό κατόρθωμά του:

«Θέλω νά γυρίσουνε στά σπίτια τους, άλλω τοίς Εφίρηι έδώ μέ τό σταυρό, μέ κίνδυνο τής ζωής μου.»

«Πολύ καλά. Νά μπουνε μέσα.»

Σ' ένα τέταρτο μαζεύτηκε όλο τό σπιτικό, μέ έξαιρεση τόν γερο-άφέντη, και καθίσανε στην άπτοσχέδια έξέδρα. 'Ο θίασος στάθηκε στη μεγάλη αυλή, έξω από τή δεύτερη πύλη, ενώ τό γκόγγι και τό ταμπούρλο ήχούσαν συνέχεια. Άμπαρώσανε τήν είσοδου γιά νά μήν πλησιάσει κανένας περίεργος. 'Ο Δράκοντας άρχισε νά χορεύει κροταλιζώντας. Άπό τό κεφάλι μέχρι τήν ουρά, τόν άποτελούσαν έννά σπόνδυλοι, σιναρμολογημένοι μ' ένα δικτυωτό άπό κομματάκια μπαμπού. Στο έσωτερικό του υπήρχαν μπηγμένα κερνά, κι άπ' έξω ήταν στολισμένος μέ χαρτί μέ ζωγραφισμένα λέπια. Οί άνθρωποι πού τήν σπινθήριαν τήν συγκροτούσαν μέ τή βοηθεια κονταριών. Σε κάθε σπόνδυλο άντιστοιχούσε κι άπό ένας. Ένας δέκατος στεκόταν πιά μπροστά, κρατώντας στην άκρη ενός κοντού ένα στρογγυλό φανάρι, πού παρίστανε τό μαγικό μαργαριτάρι. Αυτό κανόνιζε τίς κινήσεις του Δράκοντα, πού κουλουριαζότανε, κούναγε τήν ουρά του, γύρναγε μέ εύλυγσία, σήκωνε τό κεφάλι τρεμουλιάζοντας όλόκληρος, έπεφτε καταγής και πεταγόταν πάλι έπάνω. Έκανε γοργές κινήσεις σαν άληθινός δράκοντάς στό ύπαιθρο

Ξαφνικά άκούστηκαν κάτι σφυρέγματα πού θύμιζαν πυροβολισμούς. Σπίθες ξεπήδησαν κατό τόν ουρανό. Τώρα ο Δράκοντας χόρευε πιά γνήγορα, λέε κι έξουγιόστηκε. Κι άρχισε νά δομαίει και νά σαλτάρει δεξιά κι άριστερά, ενώ οί ρουκέτες πέφτανε και σκάνανε πάνω του. Τό υπαδηναντίρι έκτό τά γκόγγι και τό ταμπούρλα διπλασιάστηκε γιά νά υποδηλώσει τά μουγκρητά του πληγωμένου τέρατος.

'Ο Γκάσο ο Άδόλος είχε δέσει στην άκρη ενός ραβδιού μία δέσημ δεγγαλικά, και σκαρφαλωμένος σέ μία σκάλα πού άκουμπούσε στην τοίχω, έκτόξευε άπό μακριά τά βέλη του.

Μερικοί βαστάζοι άνάψινε τά πυροτεχνήματα που είχαν φτιάξει με τους κινδύνους από μπαμπού και κομμάριζαν τό γυμνό κορμί τών χορευτών. Ξετρελαμένος ό Δράκοντας κυλιόταν καταγής όπου τόν έξωναν σί χρυσαφιές σπίθες. Οί ύπηρέτες ξεκαρδιζόνταν στά γέλια, ενώ σί θεατές πάνω άπ' τήν εξέδρα χαίρονταν τό θέαμα. αλλά μ' ένα τρόπο πιό συγκρατημένο δέβαια, χωρίς τά χονδροσειδή κομώματα τών δούλων.

Ό βέν ό Ένάφτος και πολλοί συνάδελφοί του, που λαχταρούσαν κάτω πιό χειροπιαστό, ριζάνε τά θεγγαλικά τους άπ' όλες τίς μεριές συγχρόνως, ώσπε νά μήν μπορούν νά φυλαχτούν άπό πουθενά οί χορευτές. Αύτή ή τακτική έκτασε τόπο: παρ' όλο που κυλιόταν ό Δράκοντας προς όλες τίς κατευθύνσεις, οί σπίθες φτάνανε άπό παντού στά γυμνά κορμιά. Μερικές πέφτανε κάτω άμέσως, άλλες όμως κόλλαγαν κι έκπιγαν τή σάρκα τίσι διαγίμα, που οί άντρες σφίρλαιζαν άπό τόν πόνο. Στέκινε τότε μέ τά γόδια κατεβαμένα, κρατώντας σάν μπασιτόνι τά κοντάρια τους, έκτεθειμένοι στίς σαρωματιές τής φωτιάς ενώ ό Δράκοντας έμενε άκυβέρνητος. Κι αύτοί σπυρτούσαν για νά πετάξουν άπό τό δέρμα τους τίς σπίθες. Ή σάρκα τους είχε αλλάξει χρώμα. Τοιτοίριζε και σπυρτάριζε κάτω άπ' τή φλόγα. Οί δύστεχοι τό 'ριχναν στά ξεφωνητά, δέν είχαν άλλη διέξοδο άπ' τό μαρτύριο, πρόγμα που προκαλούσε κι άλλα γέλια στο κοινό. Οί βαστάζοι πλησίωσαν πιό κοντά για νά τους τυραννίσουν πιό άγρια, ώστε νά αναγκαστούν νά ζητήσουν έλεος. 'Αλλά οί χορευτές τού Δράκοντα κρατούσαν άκόμα; άνήνινε νά τούς κακιομειχευίζονται δίχως νά προβάλλουν τήν παραμικρή αντίσταση, αντίθετα μάλλον. ήτιν προκλητικοί, γιατί ήτσι διαλαλούσαν τήν πάλικαριά τους:

«'Ανάφτε όλο σας τά θεγγαλικά!»

Παρ' όλο που ύπαφέρανε, τούς κέντριζε άκόμα τό φιλότιμο κι ένιωθαν ένα είδος ήκανοποίησης. 'Αλλά αύτό δέν κράτησε πολύ: ή έκτόξευση γινότανε όλο κι άπό πιό κοντά, κι αύτοί ήταν άνθρωποι στο κάτω κάτω, μέ σάρκα και αίμα.

Στό τέλος νικημένοι, τὸ ἔβαλαν σὲ πόδια μὴν ἀντέχοντας ἄλλο. Καί ἔξαφνικὰ ὁ Δράκοντας τοῦ πρὶν ἰσὸς λίγο ἔκανε μεγαλόπρεπους ἐλλυγμούς. Ἐβρέθηκε διαμελισμένος σὲ ἐννιά κομμάτια. Τὰ λέπια του εἶχαν ἔξαφανιστεῖ. ἄπ' τὸ κορμί του εἶχε ἀπομείνει ἓνα σκέλεθρο ἀφανισμένο ὀπὸ τίς φλόγες. Μερικοὶ χορευτὲς φορτώθηκαν στὸν ὦμο τὸν σπόνδυλο τοῦ τοῦς ἀντιστοιχοῦσε καὶ τρέξανε πρὸς τὴν πόρτα, ποὺ δυστυχῶς τὴ βρήκανε ἀμπαιρωμένη. Ἄλλωστε οἱ ἐχθροὶ τοὺς ἐλλυχεύανε κι ἐκεῖ. Μὴ βρίσκοντας κανένα τρόπο ὑποχώρησης, γύρισαν πίσω ν' ἀντιμετωπίσουν τὸ χαμό τους, κι οἱ ὑπηρέτες, ἴσπερα ἀπὸ διαταγὴ τοῦ ἀφέντη τους, δάλθηκαν νὰ τοὺς καταδιώκων μὲ τὰ βεργαλικά σὲ χέρι. Ὁ χώρος γύρω τοὺς ἦταν ἴδιος, δίχως ἓνα δέντρο, μὰ γωνιὰ γιὰ νὰ χωθοῦν ἔστω καὶ γιὰ λίγο. Μερικοὶ τρέξανε πρὸς τὴν δευτέρη πόρτα, ἀλλὰ αἱ πικνὲς πειρὲς τῶν θεατῶν δημιουργοῦσαν ἓνα τεῖχος ἀδιαπέραστο. Ἐκεῖ στεκότανε κι ὁ Ἄφέντης τῆς Τόλης κρατώντας ἓνα βεργαλικό. Μόλις εἶδε τοὺς φυγάδες, τὸ ἄναψε καὶ τὸ σκόρπισε πρὸς ὅλες τὲς κατευθύνσεις. Αὐτὸς ποὺ κράταγε τὸν κοντὸ μὲ τὸ φανάρι, δέχτηκε κατὰμαντρα τὴ φωτιά. Ἐδύαλε ἓνα διαπεραστικό σὺρλωμαχτὸ καὶ πλωπάτησε, ἀλλὰ τοῦ μίχτηκε ἓνας ὑπηρέτης κι ἀνυγκάστηκε νὰ ξανάσθει στὴν ἴδια θέση. Παράδερνε σὸν νὰ 'χε παρῆφρονήσει, ὁ ἰδρωτὰς σὲ κεφάλι του ἔτρεχε ποτάμι. Ὁ ἀφέντης ποὺ κοίταγε ἄλλοῦ, πήρε εἶδηση τὸ θῦμα του νὰ τρέμει δίπλα του κι ἔβαλε τὰ γέλια:

«Κριώνεις; Νά, πάρε κανένα θυαλό νὰ ζεσταθεῖς!»

Καὶ τὸν ἔμειε μὲ φόβου τὰ ὑπόλοιπα βεργαλικά. Ὁ ἄλλος ἔκανε μιὰ ἐνοστικώδη κίνηση γιὰ νὰ προφυλαχτεῖ, βάζοντας μπροστὰ σὲ πρόσωπό του τὸ μαγικὸ μαργαριθέρη, ποὺ ἔσποτεφρώθηκε σὲ λεπτό.

Οἱ δασκάζοι κι αἱ ὑπηρέτες εἶχανε περικυκλώσει τοὺς χορευτὲς κι ὅπου νὰ 'ναι θὰ τοὺς ἀνάγκαζαν νὰ παραδοθοῦν, ὅταν, τὴν τελευταία στιγμή, τοὺς σκόθηνεν τὰ πυρομαχικά. Ἄναγκάστηκαν νὰ σταματήσουν, κι ἔσπασαν ἄπ' τὸ κακό

τους. Ἀναίξανε τὴν πύλη. αἱ χορευτὲς πῆραν τὰ ροῖχα τους καὶ μαζεύτηκαν ὅλοι γύρω ἀπὸ τὸν σκελετὸ τοῦ Δράκοντά τους. Βγήκανε, κατατασπισμένοι ἀπὸ τὴν κοῦραση, ἐνὸς τὸ γκόνγκ καὶ τὸ ταμποῦρλο τοὺς συνόδεψαν μὲ ἕναν ἦχο μισοπνιγμένο. Ἐκεῖνος πού κρατοῦσε τὸν κοντὸ μὲ τὸ μαργαριτάρει, εἶχε λιθωθεῖ στὸ πόδι, κι ἔψευγε κοῦτα κοῦτα, θυγγιώνας.

Ὁ ἀφέντης εἶχε μοιράσει κιόλας τὰ χρήματα. Ἀναστέναξε:

«Τὶ κρίμα πού φτιάξαμε τόσο λίγα δεγγαλικά! Θὰ τοὺς κάιγουμε πιά πολὺ. Σὰς ἄρεσε; Σὰς προσκαλῶ καὶ πάλι γι' αἴθριο τὸ θρόνον.»

«Φτάνει! Δὲ θέλωμε ἄλλο.» Μοῦγκρισε ὁ Ἕλικος τῆς Νόησης.

Ὁ θεῖος τὸν κοίταξε χωρὶς νὰ καταλαβῆναι.

«Μὴν κάνετε πάλι τὸν κόπο.» εἶπαν οἱ ἄλλοι εὐγενικά.

Ἄδειασε ἡ αἴθουσα καὶ οἱ ὑπηρέτες διάστηκαν νὰ χαλάσουν τὴν ἐξέδρα.

Τελευταῖοι προχωροῦσαν τὰ δυὸ ἀδέρφια μαζί μὲ τὴν Κιθάρα.

«Τὸ βρίσκεις τόσο ἐνδιαφέρον αὐτὸ τὸ πράγμα;» τὴ ρώτησε ὁ μικρός.

Σεφεύγοντας ἡ κοπέλα ἀποκρίθηκε:

«Ὅχι καὶ τόσο!»

«Πές μου τί ἀκριδιῶς ἔχεις στὸ μυαλό σου», ἐπέμεινε ἐκεῖνος.

«Τίποτα.»

«Δὲν ἔχει κανένα ἐνδιαφέρον. ἀπλοῦστατα,» μπῆκε στὴ μέση ὁ δεῦτερος ἀδερφός. «Ὅταν ἤμουν παιδάκι τρελαινόμουννα γι' αὐτοὺς τοὺς χορούς, τὰρρα καθόλου.»

«Μὰ σοβαρά, δὲν σὰς τάρραξε αὐτὸ πού εἶδατε;» ρώτησε ὑπστηρά ὁ μικρός.

Πίσω ἀπ' τὰ γυαλιὰ μὲ τὸν χρυσοῦ σκελετὸ, ὁ ἀδερφός του τοῦ ἔριξε ἕνα βλέμμα ἐκπληκτο καὶ ελαφρὰ περιφρονητικό:

«Πώς μπορεί να ταράξει μετ' ευνοίας τόσο ζηφιόβολου γούστου;»

«Ώστε λοιπόν δέν υπάρχει οίκτος στην ανθρώπινη καρδιά;» πέταξε αγανακτισμένος ο μικρός.

«Είσαι υπερβολικός.» είπε ή Κιθάρα. «Τέ σχέση έχει αυτό μέ τόν οίκτο; Οί θείοι μας ξαναβρήκαν τά κέφια τους, υί χειρעותές πήρανε τό παραδάκι, ό καθένας θώηκε από πού ήθελε. "Λατήμα είναι;»

«Δέν ντροπιάζεις όλέτω τόν τίτλο σου τής «δρασιονίδος πού δέν ξέρουν πώς αξίζει χίλιες χρυσές λίβρες» έκάγχασε ό μικρός. "Όσο έξυπνο και νά 'ναι ένα κορίτσι, παραμένει στενοκέφαλο. "Ώστε όλοι μέινανε εύχαριστημένοι, έτσι! Μπορούμε δηλαδή νά δοίκοιμε εύχαριστηση σπόν πόνο τού άλλουνού; Πιστεύεις πώς όταν έχεις λεφτά μπορείς νά κάψεις τό κορμί τού άλλου μέ τά βεγγαλικά; Νά λοιπόν πού δέν άνοιξαν άκόμα τό μάτια σου έντελώς.»

Η Κιθάρα έμεινε σιωπηλή. "Όταν δέν είχε έτοιμη άπάντηση, συνήθιζε νά σκαταίνει γώ νά συλλογιστεί, και δέ συνέχιζε τή συζήτηση. Δέν ήξερε πώς στην κυριόταυτεκη καιδιά της δέν ήπώηχε άπάντηση γι' αυτές τίς έρωτήσεις.

Η δραδιά τής Γιορτής τών Φανών, τή δέκατη πέμπτη μέρα τής πρώτης σελήνης, ήταν μεά δραδιά μέ άλλόκοτη διαφάνεια. Στόν ούρανό έλαμπαν μερικά άστέρια, ενώ κάτω ξέστια από σύννεφα πέρναγαν εδώ κι εκεί. Στο βαθύ γαλάζιο τής νύχτας φάνταζε σόν έντοιχομένο ένα φεγγάρι όλόκομο, όμοιο μέ κοίτα από νεφρίτη.

Η γνωστή διαδοκασία τής λατρείας τών θεών τελείωσε κι ήσαν άκόμα κορίς. "Ο "Ηλιος τού "Ημιομοού πήμε τόν "Ηλιο τού Πλήθους έξω από όρόμο γιά νά δει πού καιγόανε τό Φανά-

ρι του Δράκοντα. 'Η Λί και τὰ κορίτσια ήταν ὅλο στεναχώρια καὶ θὰ ἔφευγε ἡ Κιθάρρα τὴν ἄλλη μέρα. 'Αν καὶ δὲ μένανε πολὺ μακριά, δὲν εἶχανε καὶ πολλές εὐκαιρίες νὰ περνᾶνε ὀλόκληρες μέρες μαζί. 'Αλλάωστε, μὲ τὴ Γιωρτὴ τῶν Φανῶν, τέλειωνε κι ἡ περίοδος τῶν γιωρτῶν. Θὰ ξανάρχιζε ἡ ρουτίνα. 'Ὅλοι οἱ νέοι μαζεψτήκανε στὸ δωμάτιο τοῦ 'Ίλιου τοῦ Καινούριου καὶ συζητοῦσαν πῶς νὰ ἀξιοποιήσουν αὐτὴ τὴν τελευταία θραυδιά. Τὸ συμβούλιο δὲν κράτησε καὶ πολὺ. Δεχτήκανε τὴν πρόταση τοῦ μεγάλου ἀδερφοῦ νὰ πάνε ἑαρκάδια. 'Η Λί σκόπευε νὰ πάει μαζί τους, μὰ τὴν τελευταία στιγμή τῆς τὰ χάλασε ἕνα καρτίτσιο τοῦ γιου τῆς ποὺ ἤθελε τὴ μαμά του. 'Ετοι δὲν μπόρεσε νὰ τὸν ἀφήσει. Οἱ ὑπόλοιποι ἑφτά φύγανε: ὁ μεγάλος ἀδερφός μὲ τοὺς δύο μικρότερους, τὸ 'Αγνὸ Λουλούδιασμα κι οἱ δύο ξαδέρφες τῆς, καθὼς κι ἡ Κιθάρρα. Πήρανε μαζί τους καὶ τὸ Τραγούδι τοῦ Φοῖνικα γὰ δαηθὸ, μ' ἕνα καλάθι φαγώσιμα καὶ κρασί.

'Ακολούθησαν κι οἱ ὄχτῳ τὴ στενόμακρη δεράντα ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο, γελώντας καὶ φλυαρώντας. Στὸ ὁπάκι μὲ τὰ πεῦκα, οἱ ὀκτίγες τοῦ φεγγαριοῦ διαπερνοῦσαν τίς πευκοβελόνες. 'Εκεῖ ποὺ τὰ δέντρα ἦταν πῶς πυκνὰ ἦταν ὀλισκώτινα, ἀλλὰ ξέρανε καλά τὸ δρόμο καὶ προχώρησαν στὰ τυφλά. Κάτι ἔλαμπε μπροστὰ τους, καὶ ξαφνικὰ ἔσβεθῆκανε στὴν ὄχτη τῆς λίμνης. Τὸ εἶδωλο τοῦ φεγγαριοῦ ἀργασάλευε παραμορφωμένο στὴ σκουρὴ ἐπιφάνεια. Ποὺ καὶ ποὺ ἀκουγότανε ὁ ἀνεπαίσθητος ἦχος ποὺ κάνει τὸ φᾶρι καθὼς περνᾶει γιὰ ν' ἀρπύξει κάτι πῶνω ἀπ' τὸ νερὸ. Πολὺ κοντά, στὰ δεξιά τους, ἦταν τὸ στρογγυλὸ γεφυράκι, καὶ μακριά, στ' ἀριστερά, στὴ μέση τῆς λίμνης, μάλις ξεχώριζαν τὸ ἔλικασιδὸς πέτρινο γεφύρι καὶ τὸ κιόσκι. 'Ὅλοι κοίταζαν μαγεμένοι. Ὄταν μὰ πέτρα ἔλεσε ξαφνικὰ πρὸ νεροῦ χαλώντας τὴν ἀντανάκλαση τοῦ φεγγαριοῦ καὶ σχηματίζοντας ἕνα μεγάλο κύκλο.

«Πάλι ἐσύ!» εἶπε ὁ δεῦτερος ἀδερφός στὸν μικρότερο ποὺ περνοῦσαν πίσω του.

«Τί κάθαστε και ριζώσατε εδώ πέρα; Τί περιμένετε; 'Εδώ δεν είναι ή θάρκα;»

Κι έδειξε μέ τό δίχτυλο μιά θάρκα δεμένη στον κερμό μίς ιτιάς στην άλλη όχθη, κοντά στο γεφυράκι.

«Τήν έχασμε δει από ώρα, δεν μās λές τίποτα καινούρια,» εί-
πε ζητηρά τό 'Ανό Λουλούδι.

'Εφερε μπροστά την πλεξούδα της, και χαυδειοντάς την άρ-
χισε ν' άπαγγέλει δυνατά τό «Πρελούδιο για τό Τραγαούδι των
Βαρκαρηδων,» του Σού Σί, παιητή του ενδέκατου αιώνα. Μό-
λις τέλειωσαν οι στίχοι:

Πότε θα βγει τό λαμπερό φεγγάρι;

Μέ την κούπα στο χέρι, ρωτάω τους Ούρανοús...

δ 'Ηλιος του Λαού συνέχισε μέ τή μεστή φωνή του:

'Εκει ψηλά, στά ιερά παλάτια,

Νά 'ναι μέρα γιορτής για τους 'Αθάνατους;

Τούς άκολουθήσαν ή Κιθάρα και τό 'Ανό Λουλούδιασμα.
'Ο μεγάλος άδερφός δάλλθηκε ν' άκοιτανιάρει την άπαγγελία
μέ τή φλογέρα. Τό 'Ανό Λουλούδιασμα πήρε τό φλάουτο του
δεύτερου άδερφού κι άρχισε νά παίζει κι αυτή. 'Ο μακρόσυρ-
τος και διαπεραστικός ήχος του φλάουτου κάλυπτε τον λεπτό
ήχο της φλογέρας που ώστόσο άκουγόταν που και που πάν
λυγμός.

'Ο μικρός περπάταγε άργά προς τό γεφυράκι. Μό εκανε πί-
σω όταν είδε πώς είναι μονάχος του. Μέσα ιτ' αυτή την άιμό-
ρφωρα της γαλήνης και της όμορφιάς, εκείνος ένιωθε μιά πα-
ράξενη άνωστατική. Χωρίς νά ξέρει γιατί, αισθονόταν πάνιι
κάπως άλλιώτικα άπ' τους άλλους. Τού φαινόταν τώρα πώς
άπό στιγμή σέ στιγμή θα γινόταν ή έκρηξη ενός ήφαιστείου,
κρυμμένου κάτω άπ' τή φαινομενική ήρεμία.

'Όταν φτάσανε όλοι, ό μεγάλος έλιωσε τή θάρκα και την τιά-
βηξε στην όχθη. Μπήκε μέσα τελευταίος και παίρνοντας τό
κουπιό δάλλθηκε νά λάμνει άργά. Πέρασαν κάτω άπ' τον θόλο
του γεφυριού. Τό Τραγαούδι του Φαίνοκα που καθότανε στην

πλώρη, έβγαλε απ' τό καλάθι τά πασπά λαχανικά μέ άρμη θαλασσινωών, σπόρους καρπουζιού και φιστίκια, διάφορους άλλους μεζέδες, και στό τέλος μιá μπουκάλα μέ λικέρ από τριαντάφυλλο, μέ τά ανάλογα ποτηράκια. Τά έδωσε όλα στό 'Αγνό Λουλούδιασμα και στό 'Αγνό Λουλούδι, που τ' άκουμπήσανε σ' ένα τραπέζάκι μ' ένα πόδι, στό κέντρο της δάρκας, για νά σερβιριστούν όλοι. 'Ο δεύτερος άδερφός άνιψε την μπουκάλα και τούς κέρυσε. Τό φεγγάρι έλουζε μέ τό φως του τή δάρκα και τούς έπιβάτες της κι έρωιζε νά πίνει κι αυτό μαζί τους.

Τώρα βλέπανε πίσω τους νά διευρύνεται τό γογγύρι σαν μέσαι από λεπτή γάζα. Λίγες λάμπες ηλεκτρικού έδώ και εκεί φάνιζαν άχνά και συγκεχυμένα. 'Η δάρκα έστραψε λίγο λίγο. 'Όλοι κοίταζαν τόν οερανό. Ξαφνικά πρόσεξαν πώς τό τοπίο γύρω τους είχε αλλάξει. 'Από τή μιá μεριά ορθωνώταν ένας δράχος, στην άλλη οχθη ένα μικρό περίπτερο. Τό κιάσκι στη μέση της λίμνης πάμφωτο απ' τό φεγγάρι και τίς λάμπες. 'Ο μικρός άδερφός, μίν άντέχοντας άλλο, έδωσε μιá δυνατή φωνή που χτύπησε στό δράχο και γύρισε πίσω.

«Μπαράδο θρυνητή φωνή!» έκανε ό μεγάλος και δάλθηκε νά τραγουδάει μ' όλη του τή δύναμη ένα κομμάτι από την ύπερα του Πεκίνου.

'Η δάρκα περιούσε τώρα από τό σημείο που γινότανε τό ψάρεμα. 'Ο θόρυβος σκορπίστηκε τριγύρω. 'Από την άλλη μεριά τό περίπτερο έπαιψε νά φαίνεται, γιατί τό έκρυβαν οι θάμνοι.

«Μεγάλε άδερφέ, έλα κάτω κοντά μας, παράτα τά κουτιά, ή δάρκα θά προχωρήσει μόνη της,» είπε τό 'Αγνό Λουλούδιασμα.

«Είμαι μιá χαρά έδώ μονάχος,» απάντησε εκείνος. 'Αφησε τά κουτιά, σήκωσε τό κύπελλό του, ήπια μιá γουλιά και πήρε μερικά φιστίκια.

«Τί γρήγορα που περνάει ό καιρός,» άναστέναζε ξαφνικό το

Ἄγνό Λουλούδιασμα. Ἐσύ Κιθάρα, γυρίζεις στίτι σου αὐριο, κι όταν ἔμεις ξανάρθουμε ἐδίω γιά θαρκάδα, θά νιώσουμε πολύ τήν ἔλλειψη σου. Κολά λένε πώς δέν ὑπάρχει συμπόσιο πού οἱ συνδαιτυμόνες του γά μή σκορπάνε στό τέλος.»

«Ἄμα πρόκειται νά χωρίσουν ὅς τό κάνουν μιά ἀκρά ἀρχίτερα», φώναξε ὁ μικρός ἀδερφός. «Ἐκεῖνοι πού φοβοῦνται πολύ, μοιραία χωρίζουν.»

«Πεσμένο δένερο, σκόρπιοι οἱ πιθήκοι,» ἔκανε ὁ μεγάλος μέ ὕφος ὑποταγῆς. «Γιά τήν ὥρα, δέν ἔχει πέσει ἀκόμα τό δέντρο.»

«Αὐτό θά γίνει ἔτσι κι ἄλλιώς, κι ὅσο καιρίτερα τόσο τό καλύτερο», τόν ἔκανε ὁ μικρός. «Κι ὁ καθένας μος θά τραθήξει τό δρόμο του.»

«Δέ θέλω νά χωρίσουμε. Εἶναι τόσο θλιβερό νά μένει κανείς μοναχός του», ἔκανε παραπονιάρικα ἡ Λευκή Ἄγνότητα.

Ὅπως καθόταν ἀνάμεσα στό Ἄγνό Λουλούδιασμα καί στήν Κιθάρα, γύρισε πρὸς τήν δευτερῆ σά νά ζήτηγε δόσηθεια. Κάποια θλίψη ἔκαλλε μέσ στήν καθάρια παιδική φωνή. Ὁ μικρός ἀδερφός ἔριξε μιά ματιά στά μικροσκοπικά πόδια μέ τὰ παπουτσάκια ἀπό κόκκινο σατέν. Τοῦ φάνηκε πώς τήν ἀκούει πάλι νά ξεμυνίζει ἀπό τόν πόνο. Γιά ἓνα λεπτό ὅλοι νιώσανε οἶκτο γι' αὐτό τό παιδί καίως θυμήθηκαν τήν περίπτωσή του. Ὑστερα ὁ καθένας παραισώθηκε ἀπ' τοὺς δικούς του συλλογισμούς κι ἀποσχυλήθηκε μέ τό δικό του μέλλον.

Ξαφνικά θάμπωσε ὁ κυβρέφτης τῶ γερού. Τό φεγγάμι περνοῦσε πίσω ἀπὸ τὰ σέγγερα. Μόνο ὁ ρυθμικός θόρυβος πού ἔκαναν τὰ κοκκιὰ βασιγε τήν ἡσυχία τῆς νύχτας.

«Κιθάρα, γιατί νά χωρίσουμε; Ὁραῖα δέν εἶναι νά ἴμαστε πάντα μαζί.»

Ὅλοι γέλασαν. Ἡ Κιθάρα χτύπησε φιλικά τόν ὦμο τῆς μικρῆς.

«Κουτό, ἀψοῦ ἔχουμε ὅλοι τίς ἀσχολίες μας, δέν μπορούμε νά διασκεδάζουμε συνέχεια.»

«Θά σκορπίσουμε δίκαι· κι εσύ όταν θά μεγαλώσεις, θά μᾶς ἀφήσεις γιά νά παντρευτείς, καί θά μᾶς ξεχάσεις.» ἔκανε ὁ μεγάλος ἀδερφός μισοσοβιέτα μισοσοβιέτα.

«Γιατί όταν παντρεύεται ένα κορίτσι πρέπει ν' ἀφήσει αὐτοῦς πού ἀγαπᾷ καί νά πάει νά ζήσει μέ ξένους;»

Τό κοριτσάκι εἶχε κάνει πολλές φορές αὐτήν τήν ἐρώτηση στή μητέρα του χωρίς νά πάρει ἀπάντηση. Καί τώρα ἀκούγοντας τά λόγια τοῦ ξαδέρφου της, κοκκίνισε κι ἐνίωσε μιάν ἀνεξήγητη ντροπή. Διαμαρτυρήθηκε:

«Δέ θά παντρευῶ, δέ θά παντρευῶ ποτέ!»

«Τότε θά μείνεις στό σπίτι καί θά 'σαι γεροντοκόρη.» εἶπε ὁ δεύτερος ἀδερφός γελώντας.

Κι ὁ μικρός ἔσπευσε νά ρωτήσει:

«Ἄφου δέ θέλεις νά παντρευτείς, γιατί ἀφησες τή μαμά σου νά σοῦ δώσει τά πόδια;»

Ἡ Λευκή Ἄγνωστα δέν ἤξερε τί ν' ἀπαντήσει. Μουτρωμένη, πασπάτευσε τά πονεμένα ποδιάρια της καί θυμήθηκε τό κήρυγμα τῆς μάνας της: τῆς εἶχε πει πᾶς τήν ὕψος καί γάμου ἢ Αἰ εἶχε γίνει ρεζίλι ἔξαιτίας τῶν μεγάλων ποδιῶν της, καί πᾶς τό ἴδιο ἔραδι» κέπικος τῆς σήκωσε τή φούσκα γιά νά τά δει. Μέσα ἀπ' αὐτή τή διήγηση τό κοριτσάκι εἶχε ἀντιληφθεῖ τί δυστυχία εἶναι τά μεγάλα πόδια, κι ἔμαθε κάτω ἀπ' τή μητρική ἀπειλή τί εὐτυχία εἶναι νά 'χεις μικρά. Τό μαστίγιο, τό συνεχές καρτύριο, τά δάκρυα, οἱ νύχτες ἀγρύπνιας, τῆς εἶχαν ἐξασφαλίσει τελικά τούτα τά δύσμορφα πόδια. Ἄλλά ποιό ἦταν τό ἀποτέλεσμα; Στά μάτια τῆς μητέρας της ἦταν ἀντικείμενο περηφάνιας, μά γιά τά ξαδέφια της στόχος γιά κοροϊδία. Δέν εἶχε πούθενά τό θαυμασμό καί τή δόξα πού τῆς εἶχανε ὑποσχεθεῖ. ἀλλά εἰρωνία καί οἶκτο, ἀντίθετα ἄπὸ κάθε πρόδλεψη. Ἀδτή τή στιγμή, στά δεκατρία της, ἦταν κιόλας θύμα. Ὑπέφερε ἀσταμάτητα, καί παντοῖ: ἦταν κατώτερη ἀπ' τά ξαδέφια της. Τό κολλῶμα τοῦ κορμιῶ της εἶχε μειώσει καί τήν προσωπικότητά της. Μόνο μέ τό γάμο θά ἔδρασκε δικαίωση. Πῶς

μπορούσε λοιπόν νά υθεσιάζει, χαιδεύοντας τά πληγωμένα της πόδια, πώς προσιμύησε νά μρίνει στο ράφι: "Όμως τό μέλλον ήταν ακόμα μακρινό κι αβέβαιο. Για τήν ώρα πάντως όλα έδειχναν νά 'χουν άνατραπεί. Μέσα σ' αὐτή τή βάρκα ήταν άπλωμένα χωρίς ἴχνος ντροπῆς, τέσσερα ζευγάρια πόδια πού είχαν άναπτυχθεῖ φυσιολογικά. Μπορούσε ακόμα νά ἐλπίζει σέ κάποια δικαίωση; Μ' αὐτή τή σκέψη, έγειρε κοντά στήν Κιθάρα κλαίγοντας σιγανά.

Ἄπό τό βάθος άκούστηκε ἕνας στεναγμός. Ὁ μεγάλος άδερφός, μέ τά χέρια γύρω στό γόνατα, κοίταζε τόν οὐρανό. Ἡ βάρκα κυλοῦσε αργά.

«Εἶναι ἀλήθεια πώς πάρθηκε ἡ άπόφαση γιά τά μαθήματα; Φαίνεται πώς αὐριο ἔρχεται ὁ καθηγητής.»

Ἡ Κιθάρα άλλαξε τήν κουβέντα γιά νά ξεχαστεῖ ἡ ξαδέερφη της. Ἐδώ και λίγες μέρες εἶχε πεισει τό Ἄγνό Λουλουδάκιμα και τή Λευκή Ἄγνότητα νά συνεχίσουν τίς σπουδές τους. Κα αὐτές, ὕστερα άπό πολλά παρακάλια, πήρανε τή συγκατάθεση. Ἄπό τήν έπομένη θά άρχίζανε μαθήματα στο σπίτι μ' ἕνα καθηγητή, μαζί μέ τά μικρότερα άδέρφια και ξαδέερφια τους.

«Ἄλυφασίστηκε, κι εἶμαι έτοιμη». άπάντησε άδίστακτα ἡ Λευκή Ἄγνότητα.

«Αὐτή ἡ ὑπόθεση κανονίστηκε πολύ γρηγορότερα άπ' ὅου μποροῦσα νά φανταστώ.» φώναξε χαρούμενη ἡ Κιθάρα.

«Εἶναι πολύ ἀπλό.» εἶπε ὁ μικρός. «Δέ θά στοιχίσει τίποτα αὐτό στήν πέμπτη θεία. Βλέπει άλλωστε πώς τῶν άλλωνῶν τά παιδιά μορφωνονται. Πώς θά κοκορευεῖται αν ἡ δική της κόρη δέν ξέρει δυό τρία γράμματα παραπάνω; Ὁ θεῖος δέν άσχολεῖται καθόλου μ' αὐτά τά πράγματα, κάνει ὅ,τι τοῦ πει ἡ γυναίκα του, κι έτσι δέν βρῆκε καμιά δυσκολία. Ὅσο γιά τόν παππού, τό μόνο πού τόν νοιάζει εἶναι ἡ βιτρίνα. Θέλετε μαθήματα στο σπίτι; Μέ γειά σας μέ χαρά σας! Ἄσε πού τά διδύμα πού θά χρησιμοποιηθοῦν θά εἶναι όλα τῶν «σοφῶν τῆς ἀρχαιότητος.»

Μ' αυτά τὰ τελευταῖα λόγια ἀνατρίχιασε.

Ἔτσι ὅπως τὰ παρομοίωσε τὰ πράγματα δὲν σήκωνε νὰ γίνε-
 ναι κανένα σχόλιο. Ὅλοι θυβίστηκαν στὶς σκέψεις τους. Ἡ
 πάχνη πύκνωνε πάνω στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ κι ἴσα ἴσα
 ποὶ μάντετε κανεὶς τὴν πλαινὴ δὴν τοῦ ὀλοσπρόγγυλου γερν-
 ριοῦ καὶ τὸ πορτοκαλί φῶς τῶν ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων. Εἶχε
 τελεώσει ὁ γόρος τῆς λίμνης.

Ἡ θάρκα γλάστρησε μπροστά ἀπὸ Περίπτερα τῶν Ἑσπερίων
 Ὑδάτων. Ὁ μεγάλος ἀδερφός ρώτησε ἂν θέλουσαν νὰ συνεχί-
 σουν τὴ δόξα.

«Εἶναι ἀρνά. ἄς γυρίσουμε νὰ φάμε τοὺς ριζοκεφτέδες»,
 ἀπάντησε ὁ μικρός.

Ὁ μεγάλος ἔφερε τὴ θάρκα κάτω ἀπ' τὴν ἐλιά, κι ἀφοῦ θυγ-
 καν ὅλοι ἔξω, τὴν ἔθεσε καὶ μετὰ τοὺς ἀκολοῦθησε. Στὸ δρό-
 μο, ὁ δευτέρος ἀδερφός ἔλεγε συνέχεια:

«Ποτέ δὲν ξανάκανα τόσο ὠραία δόξα.»

Οἱ περισσότεροι συμφωνοῦσαν, ἀλλὰ ὁ μεγάλος ἔλεγε ἀπὸ
 μέσα του: «Ἄν ἦταν μαζί μας κι ἡ Δαμασκηνιά στὴν Ὀμί-
 χλη...»

Μὰ κι ἡ Κιθάρα σκεφτόταν: «Ἡ μὴνὴ ποὺ ἔλεγε ἦταν ἡ
 Δαμασκηνιά στὴν Ὀμίχλη. Ἄν μπορέσει νὰ ξανάρθει κάποτε,
 θὰ εἶναι τέλεια.»

Βγαίνοντας ἀπὸ τὸν κῆπο πέρασε πάνω στὸν ἥλιο τοῦ
 Πλήθους καὶ στὸν ἥλιο τοῦ Ἡρωισμοῦ ποὺ φτάνανε τρέχα-
 ντας ἀπ' ἔξω.

«Μεγάλε ἀδερφέ, εἶδες τὴν εἰδικὴ ἐκδόση;» Ρώτησε μέ κομ-
 μένη ἀνάσα ὁ ἥλιος τοῦ Ἡρωισμοῦ μόλις εἶδε τὸν μεγάλο.
 «Χτυποῦνται!»

«Ποιά εἰδικὴ ἐκδόση, ποιὸς χτυπιέται;»

«Διάβασε λοιπόν...»

Τὸ ἀγόρευε, ὅλο σοβαρότητα τοῦ ἔδωσε τὴν ἐφημερίδα. Ἦταν
 μιὰ εἰδικὴ ἐκδόση τῆς Ἐφημερίδας τῶν Πολιτῶν, κι ὁ μεγάλος
 διόδιασε μ' ἕνα σφίξιμο στὴν καρδιά:

«'Η κυβέρνηση δίνει έγκολή νά χτυπήσουνε τόν στρατηγό Ζάνγκ.»

«'Αρχισαν ήδη οί μάχες.»

20

«Τί νέα;» ρώτησε ή Λι τρέχοντας νά παρουσιάσει τόν άντρα της.

«'Η κατάσταση γίνεται σοβαρή. Είχε κι άλλη ήττα ό κοινοτικός στρατός. Λένε πως ό στρατηγός Ζάνγκ έφτασε στην πόλη τού Βορρά.»

‘Ο ‘Ηλιος τού Κιναούριου κάθισε στην καλαμένα πολυθρόνα δίπλα στό παρόθυρο.

«Δέν πιστεύω νά ‘χουμε πάλι όδομαχίες;»

«'Ο σκοπός είναι νά μάθουμε αν ή κυβέρνηση σκοπεύει νά άπερασπίσει την πόλη ή όχι.» Καί πρόσθεσε, για νά καθησυχάσει τή γυναίκα του: «Φαγιάζομαι πως θά γίνει μιά διευθέτση όσο τού δυνατών καλύτερη.»

‘Η νέα γυναίκα προχώρησε στό παραμέου δωμάτιο. Κάθισε στην άκρη τού κρεβατιού και λυπημένη κοίταξε τόν γιό της που χαμογελούσε ακόμα μέσ στόν ύπνο του. Χαίδιερε απαλά τά ρυτί μαγουλάκια. Αύτη τή στιγμή της φαινότανε κάτι άπέραντα άκριβό. Είχε τή εντύπωση πως θέλανε νά της τόν πάρουν μέ τό ζόρι, και δέν έπρεπε νά τόν εγκαταλείψει. ‘Απ’ έξω δέν άκουγότανε κανένας θόρυθος. Μέσα στό σπίτι άπόλυτη ήσυχία. Τό έκκρεμές τού ρολογιού μέ τό ρυθμικό του τყυγινέλα, σά νά χτύπαγε στην ίδια της τήν καρδιά.

Στό μπροστινό δωμάτιο άκούστηκαν διαστικά πατήματα, κι εκείνη έτρεξε άμέσως. ‘Ο ‘Ηλιος τού Λαού, άναστατωμένος, στεκότανε μπροστά στό γραφείο και μίλαγε μέ τόν άδερφο του.

«Τέ νέα;» ξαναρώτησε.

«Είδα νά μεταφέρουνε πληγωμένους στρατιώτες, δυό-δυό, τρεις-τρεις μαζεμένους. Δέν ξέρουνε δόγμα γιά πόσους πρόκειται», είπε μέ φωνή πού έτρεμε. «Είναι τρομερό! Ήταν ξαπλωμένοι σέ φορεϊά ματωμένοι, μ' άρωστηριασμένα χέρια, κομμένα πόδια, και νά πάζει τό αίμα από άδρόμο. Άναστενάζανε και θογγούσαν παράξενα. Ήταν ένας ξαπλωμένος από ένα πλευρό. Άπό τόν άριστερό του κράταφο ξέρειγε ένα κομμάτι σάρκα κι αίμορραγούσε συνέχεια. Είναι τρομερό! Φαίνεται πως τό μέτωπο δέν είναι μακριά απ' τήν πόλη,» πρόσθεσε άφού ξαναβρήκε τήν ανάσα του. «Άν ύποστούν κι άλλη ήττα, δέ θά γλιτώσουμε τίς δδομαχίες.»

«Είναι άφρούρητη ή περιοχή μας;»

Ή Λί είδε μία φρικαλέα εικόνα μέ τή φαντασία της.

«Ίσως όχι. Μόνο νά εύχόμιαστε μή βάλουν φωτιά παντού σί στρατιώτες καθώς ή έποχιστούν, όπως τήν τελευταία φορά

«Ζωή είναι αυτή; Δέν πρόλαβαν νά περάσουν δυό τρία χρόνια ήρεμα, και νά πάει καινούριες άγριότητες. Δέ θά μās αφήσουν ποτέ σέ ησυχία; Πώς νά 'χεις ήρεξη νά ζήσεις,» είπε δ μεγάλος άδερφός έρεθισμένος.

Περπατώντας διαριά προχώρησε πρós τά έξω, ενώ ή γυναίκα του κι ο άδερφός του είχαν άποκάμει από τήν τρομάρα.

Μπήκαν ό Ήλιος τής Νόησης κι ή άδερφή του, τό Άγνώ Λουλούδι.

«Νά πού βρέθηκε κάτι νά διασκεδάσουμε!»

Ή ήχηρή φωνή του νέου έσκισε τήν καταθλιπτική σιωπή.

«Δέ φοδύσαι δηλιυδή;» ρώτησε ό δεύτερος άδερφός, «Άκούγοντάς σε, θά 'λεγε κανείς πως είσαι κι εύχαριστημένος.»

«Νά φοδάμαι; Γιατί; Παρασήτανε ησυχία ή ζωή μας. Άς τούς αφήσουμε μπάς και μās ξεπνήσανε λιγάκι μ' όλες αυτές τίς στρατιωτικές μαλαΐδες τους. Θαρρέν πως αύριο τό σχολείο θά 'ναι κλειστό.»

«Μπράβο κύραγιο!» θαύμασε ή Λί.

«'Αν παιζότανε συχνότερα αυτή ή κωμωδία, κι οι πιο δειλοί θά είχαν γίνει γενναίοι. Χρόνια τώρα χτυπιούνται, δέν τό ξέρω: Τί νά φοβήθώ;»

Παρ' όλη τή θρασύτητα δέν κατάφερε νά πείσει τους άλλους. Έκεινή τή στιγμή άνοιξε ή πόρτα, και τό Τραγοόδι του Φαίνοκα τους άνήγγειλε πώς τό φαγητό ήταν έτοιμο.

«Δέν πεινάω», είπε ξέπνοα ή Λί.

«Όύτε κι εγώ.» έκανε τό 'Αγνό Λουλουδι.

«Οί γυναίκες δέν κάνουν γιά τίποτα. Τί φοβητσιάρες! Μέ τό παραμικρό σ'ας κόδετα ή όρεξη.» ειπε ειρωνικά ό μικρός, και θγήκε πρώτος. Μετά τό φαγητό, τά τρία αδέρφια πού θέλανε νά μάθουν νέα, θρήκαν τήν πόρτα τής εισόδου έρωτικά κλειστή κι άμπαριωμένη. 'Ο γέρος θυμωρός τους πληρωσάκησε πώς έξω είχε στοματίσει έντελώς ή κυκλοφορία. Γύρισαν πίσω συζητώντας τί πιθανότητες είχαν οι δύο άντίπαλοι.

Φτάνοντας στη δεύτερη πόρτα συναντήσανε τόν 'Αφέντη τής Τόλης πού τους ειπε:

«'Ετοιμαστείτε ν' άκούσετε τουφεκίδι άπόψε.»

Μέσα στό σπίτι δασίλευε άσυνηβιστη ήσυχία. Κανένας δέν τολμούσε νά μιλήσει δυνατά, και τό διάδοιμά τους ήταν συγκρατημένο. 'Ο έλαφροτερος θόρυβος έκανε κίς καρδιές νά σκιρτούν. Στην κουζίνα ή φωτιά είχε σβήσει άπό όρα, μιά και κανένας άπ' όλη τήν οίκαγένεια δέν εκδήλωσε επιθυμία γιά νυχτερνό κολατσιό. Οί κυρίες είχαν πακτωθεί τά πιο πολύτιμα αντικείμενα πού θέλανε νά κρύψουν στό υπόγειο, ή νά τά φυλάξουν επάνω τους. Γονείς και παιδιά, κουρασμένοι κι αποδιοργανωμένοι, δέν έχαναν άπό τό μάτι τους ό ένας τόν άλλον.

'Ο 'Αφέντης τού Φιωτός, πολύ σοβαρός, περνούσε άπ' τό ένα διαμέρισμα στό άλλο άνακοινώνοντας τίς άδηγίες τού παππού: έπρεπε νά πλαγιάσουν ντυμένοι άστε νά μπορούν νά τό σκάσουν πιά εύκολα άν παρουσιαζόταν άνάγκη.

'Η άτμόσφαιρα πανικού έγινε άποπνικτική, κι ή διάθεση

όκομα και του μικρότερου αδερφού είχε αλλάξει κάπως. «Νά τό σκάπουν; Και νά πόνε πού;» Ἄρχισε νά καταλαβαίνει πώς δέν ἦταν ἀστεία τά πράγματα και πώς κι ἡ δική του ζωή κινδύνευε όπως και τῶν ἄλλων.

Κατά τίς δέκα ἡ ὥρα ἀκούστηκε μιὰ ἐκρηξη, που ὁ ἀπόηχός της κράτησε ἀρκετά.

«Ἄνοιξαν πύρ.» μοιραύρισε κατάχλωμος ὁ δευτερός ἀδερφός, μέ μιάν ἀγριάδα στά μάτια.

Τρεῖς τεσπερις θρόντοι ἀκούστηκαν ὁκομα, πολύ κοντά τους.

«Δέν εἶναι τίποτα σοβαρό. Σίγουρα πυροβολοῦν οἱ φρουραὶ τοῦ τείχους γιά νά τρομακρατήσουν τόν κόσμο.» προσπάθησε νά ἐξηγήσει ἤρεμα ὁ μικρός.

Δέν πρόλαβε νά τελειώσει κι ἄρχισε τό τυμπεκίδι. Ἐπειτα ἀπό μιὰ σύντομη παύση, ξανάρχισε πιά πιγκνύ, και θύμιζε ἄγρια νεροποντή. Οἱ σφαῖρες πέφτανε στίς στέγες σπάζοντας τά κεραμίδια και κάνοντάς τα νά καταραυλοῦν. Ὁ Πιστός τῆς Θάλασσας ἔκλαιγε.

«Τί καταστροφή, τί καταστροφή!» βύγκησε ἡ Λί κοντά στό γιό της.

Μόλις ἤρέμησε τό παιδί, βάλθηκε νά βῆχει ὁ παππούς θυροβουδώς στό κεντρικό κτίριο.

Ὁ τόπος τραντάχτηκε ἀπό ἕνα θρόντο που τόν ἀκυλοῦθησε ἕνας θόρυβος σάν χαλάζι ἀπό ἄμμο.

«Ὅβίδα! Ρίζανε ὀβίδα.» ἔκανε μέ τρεμάμενη φωνή ἡ Λί.

Τρεῖς φορές ἔριξε τό κανόνι. Τήν τρίτη φορά ἔκανε φοβερό σαματά στό πίσω μέρος τοῦ σπυτιοῦ που πέφτηκε ἀλόκληρο.

«Ἄν χρησιμοποιοῦν τόσο μεγάλες ὀβίδες πάμε χαμένοι! Πρέπει νά πάω νά δω τί καταστροφές γίνανε, θιμαῖξ σάν νά πέφτε τοῖχος. Τί ἀπόγινε ὁ τρίτος θεῖος;» φώναζε ὁ μέγας ἀδερφός χτυπώντας τό πόδι του ὀλο νεῖρα.

«Μή ὀγεις, εἶναι πολύ επικίνδυνο. Δέν πρέπει νά ὀγεις.» ἔκετεψε ἡ γυναίκα του ἐνώ κρειόταν ἐπάνω του.

Τό παιδί φώναζε μ' ὄλη του τή δύναμη καί τό κανόνι βρόνταγε ἀκόμα. Ἐξο ἀντήχησαν κάτι ἀπαίσια σφύρλιχτά. Ἐμφανικά ἔσβησε τό ηλεκτρικό φῶς. « Ἀνάψτε! » φώναξαν μέσα ἀπ' τά δωμάτια.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Λιού κι ὁ μακρότερος ἀδελφός του προτίμησαν νά μείνουν στά σκοτεινά. Ὁ ἕνας ξαπλωμένος στό κρεβάτι του, ἀλύγιστος, ὁ ἄλλος καθισμένος κοντά στό τραπέζι, ἀκίνητος μέ τά μάτια καρφωμένα στό σκοτάδι. Λέ μιλοῦσαν.

Τό κανόνι τό διαδέχτηκε τό τουφεκίδι, πυκνά πάντα καί συγκεχυμένο. Ἀπό μακριά ἀκούστηκε ὄχλοβοή ἀπό ξαφνιασμένες φωνές καί πολεμικές κραυγές, πράγμα πού ἔφερνε στό νοῦ κάποια φαδερόη σκηνή. Μετά τήν ἔφοδο, σ' ὄλη τήν πόλη, οἱ λόγγες τρίπαγαν τήν ἀνθρώπινη σάρκα. Οἱ ἐπιτιθέμενοι σφραμαζαν σαν τρελοί, σαν λιμασμένα θεριά πού κυνηγοῦν τή λεία τους.

« Τί τρομερή ἔποχή! »

Αὐτός ὁ στεναγμός τοῦ μεγάλου ἀδελφοῦ γέμισε λήψηση τήν καρδιά τῶν δύο μακρότερων.

« Τί θά κάνουμε; Γρήγορα, γρήγορα! » φώναζε παινικύβλλητη ἡ γυναίκα του.

« Μή μιλᾷς ἔτσι, μέ κάνεις νά ἰσπορέρω διπλά. Πήγαινε νά ξαπλώσεις ἕνα λεπτό, εἶσαι πολύ κουρασμένη. »

« Δέ θά μπορέσω νά κλείσω μάτι μ' αὐτές τίς ὀδίδες πού ἀπό στιγμή σέ στιγμή μπορεῖ νά πέσουν ἐπάνω μας, » εἶπε κλαίγοντας ἑκείνη.

« Μή στεναχωριέσου. Δέν μπορεῖ κανεῖς νά τά θάλει μέ τό θάνατο. Ἄς ἔχουμε ἐμπιστοσύνη στή μοῖρα μας. »

Ὁ δεῖτερος ἀδελφός ἔνοιε ἕνα σπύρτο μέσ στό δωμάτιο. Μιά χλωμή λάμψη ὄσο ἕνα μπαζέλι, φώτισε σ' ἕνα σημεῖο. Κοιτώντας κατέπληκτος τό πρόσωπο τοῦ ἀδελφοῦ του, φώναξε:

« Μπά; Τί φάσαι εἶναι αὐτή; »

« Ἡ ὀκκή σου εἶναι καλύτερη; » εἶπε ὁ ἄλλος ξαπλωμένος πάντα.

Παρατήρησαν ά ένας τόν άλλον χωρίς νά μπορέσουν νά πυν κίποτα άλλο.

Οί σφαίρες εξακολουθούσαν νά πέφτουν στή σκεπή. Τό κανόνι δρόνταγε άγρια και τό σπίτι έτριξε και κλυδωνιζόταν. 'Ο άνημμός τους άρχισε πάλι νά ξεφυρνίζει.

«Είναι άνώφελο νά κάθομαι έτσι και νά περιμένω. Πρέπει νά κοιμηθώ όπωσδήποτε.»

'Ο μικρός σηκώθηκε άποφασιστικά και θάληθε νά ξεκουμπώνει τά ρούχα του.

«Νά κοιμηθείς, σύμφωνοι, αλλά δέν είναι άνάγκη νά γδυθείς.»

Μά ό μικρός είχε χαιθεί κιόλας στό κρεβάτι και σκέπασε τό κεφάλι μέ τήν κουβέρτα του. 'Ο θόρυβος τής μάχης άκουγότανε λιγότερο.

Τήν άλλη μέρα, τό σπίτι φάνταζε σχεδόν άνέπαφο κάτω άπ' τό καινούριο φώς τοῦ ήλιου. Έδώ κι εκεί υπήρχαν σφαίρες και κομμάτια άπό τοῦβλα. Στή σκεπή, σωροί άπό σπασμένα κεραμίδια. Στή στέγη τοῦ άριστεροῦ κτίσματος ήταν μία γωνία γκρεμισμένη. 'Όλα ήταν ήσυχια τώρα.

'Ο 'Ηλιος τῶν Λαοῦ κι ό μικρότερος άδερφός του δούσανε τήν τρίτη κυρία μέ τήν κόρη της, τό 'Αγνό Λουλούδιασμα, μέ τραυηγμένα πρόσωπα, ξεχτένιπες, μέση στό διωμάτιο της δεύτερης μητέρας τους. Στό πάτωμα ήταν πεταμένες χοντρές κουβέρτες κι όλα μέσα στήν κάμαρα άνω κάτω. Στή μέση είχαν στήσει τέσσερα τραπέζια τό ένα κοντά στό άλλο. Οί τρεις γυναίκες είχαν περάσει τή νύχτα κάτω άπ' αυτό τό άετοσχέδιο καταφύγιο πού είχε άπό πάνω ένα σωρό κουβέρτες και παπλώματα, χωρίς νά παίρνουν άέρα άπό ποθενά. άρκεί νά προστατεύονταν άπ' τες σφαίρες. 'Η πρώτη κυρία χρειάστηκε νά πάρε κοντά της τήν τρίτη θεία τους και τήν ξαδέλφη τους, γιατί είχε πείσει μία όβίδα στήν αύλή τοῦ διαμερισμάτος τους κι είχε γκρεμίσει ένα μέρος τοῦ τοίχου.

«Κατό τις τρεις ή ώρου.» τούς είπε. «μιά όβίδα έξυσε τή υπέ-

γη του δικού σας κτερίου! πετάχτηκαν κεραιόβια εδώ κι εκεί. Ή Αί με τον γιό της άγκυλιά έπεξε στο κέντρο του σπιτιού. Φοβήθηκα μήπως έπαθε τίποτα τό δωμάτιό σας, σας φώναζα μ' όλη μου τη δύναμη αλλά δεν πήρα άπάντηση. Οί σφαιρες έπεφταν βροχή, κανένας δεν κοίμουσε να δγει για να δει τί γίνεται. Τελικά στείλαμε τό Τραγουόδι του Φοίνικα: ή πόρτα οως ήταν κλειστή, δεν είχε χαλάσει τίποτα, κι έτσι ήσυχάσαμε. Είδικά αυτό τό βράδυ δεν ήμπερε να κοιμηθείτε τόσο βαθιά, γιατί πρέπει κανείς να είναι έτοιμος από λεπτό σέ λεπτό...»

«Έγώ συνήθως κοιμάμαι έλαφρά. Άναρωτιέμαι γιατί κοιμήθηκα έτσι χθές τό βράδυ. Δεν πήρα είδηση επί όλο αυτόν τόν σαματί», είπε γελώντας ό δεύτερος άδερφός.

Έκείνη τη στιγμή φτάσανε ό μεγάλος άδερφός με τόν τρίτο θείο.

«Είναι καλύτερα τώρα τά πράγματα;» ρώτησε ή πρώτη κυρία δλέποντας την ήρεμη όψη τους.

«Ή έπόθεση άσφαλώς τελείωσε.» έξήγησε ό τρίτος θείος. «Ή κυκλοφορία άποκαταστάθηκε, δέ βλέπεις πιά στρατιώτες στις γειτονίες κι ό δρόμος είναι ήσυχος. Φαίνεται πως ό έχθρος είχε πάει στά χέρια του χθές τό βράδυ τό όπλοστάσιο. Οί δημοτικές άρχές άναθάραινε στον πρόξενο της Μεγάλης Βρετανίας τις διαπραγματεύσεις. Ό κυβερνήτης δεν έχει αντίρρηση να ύποχωρήσει. Περάσαμε μιá νύχτα άγρύπνιας για τό τίποτα.»

Ή μέρα κύλησε ήσυχα. Άλλά κατά τό βράδυ, ή κατάσταση άλλαξε ξαφνικά. Όλα τά μέλη της οικογένειας, εκτός από τόν γερο-άφέντη, κάθονταν στην αύλή κουβεντιάζοντας για τά γεγονότα, όταν μπηκε διαστικά ό Γιουόν ό Τέλειος, με την όμη άνασταταμένη.

«Έρχεται ή κυρία Ζάνγκ!»

Ή θεία υπήκε άμέσως μαζί με την Κιθάρα και τη Δαμασκηνά στην Όμήλη. Κι οί τρεις τους ήταν με τά ρούχα του σπιτιού, και δεν είχαν προλάβει ούτε φούσια να φορέσουν. Στά

πρόσωπά τους ήταν ζωγραφισμένη ή άγνόνια, σαν να 'χαν ύπασται την ίδια δυστυχία. Όλοι σηκώθηκαν να τίς υποδεχτούν κι άρχισαν να τίς ρωτούν, όταν άκούστηρε μία έκπληκτοκρότητη, μία πύρινη σφαίρα διέσχισε τόν ούρανό κι άκολούθησε μία έκρηξη. Τρέξανε στην προκατοική αίθουσα.

Τό κανόνα θρόντηξε τέσσερις μέ πέντε φορές. Έπειτα άπό μία σύντομη διακοπή άρχισαν αί σφαίρες να σφουρίζουν. Στο βορειοανατολικό τμήμα της πόλης ό θόρυβος άπ' τά μυδραλιοβόλα πού άκουγότανε πυκνός σαν όρημητική νεροποντή. ένύθηκε μέ τό θόρυβο άπό τό τουφεκίδι και υπό τέλος νόμιζες πώς άκουγες ποδοβολητό χιλιάδων άλόγων. Άρχισαν να πέφτουν και μεγάλες οβίδες άπ' τό πυροβολικό πού ήταν στημένο στά τείχη. Τά παράθυρα κι οι μεούτοιχοι τρίζανε. Τό πάτωμα έτρεμε άπως σέ άρα σπειρού.

«Πώς θά περάσει αυτή ή νύχτα;» άναρωτήθηκαν.

Έκείνη τή στιγμή άκριβώς μία τρομαχτική έκρηξη τραντάξε τούς τοίχους. Ό αντίπαλός της θύμισε τίς έκπληκτοκροτήσεις τών θεγγαλικών και άμέσως άκολούθησε ένα πανδαιμόνιο άπό λέτρες πού γκερμιζόνταν και κεραμίδια πού κομματιάζονταν.

«Είμαστε χαμένοι, είμαστε χαμένοι.» δόγγησε ή πρώτη κυρία σαν παλαβή.

Άνοιξε τή πόρτα γιά να γυρίσει υπό δωμάτιό της. Αλλά έπεσε πάνω στό Τραγούδι τού Φοίνικα πού έρχόταν τρέχοντας άπό τό βάθος τού σπιτιού.

«Τί συμβαίνει; Τί συμβαίνει;» ρώτησαν κέμποτες φωνές μαζί.

«Η καπέλα κάτωχη άπ' τήν τρομάρα, δέν μπορούσε ν' άπαντήσει. Ό έίδιος ό γερο-άφέντης δγήκε άπ' τό διαμέρισμά του, ένό ή παλλακίδα Τσέν έρχόταν πίσω του. Όλοι σηκώθηκαν.

«Τί έγινε;» ρώτησε μέ τή σειρά του.

Τό Τραγούδι τού Φοίνικα, τραυλίζοντας, κατάφερε τελικά να μιλήσει:

«Βρισκόμουνι υπό δωμάτιο της τρίτης δεσποινίδας. Μία

«Ὀβίδα ξεπυσε μπροστά... Μιά τρύπα στο γείσο... Σπάσανε όλα τὰ τζάμια, έχει κοκινό... τό 'δουλι πιά πόδια.»

«Δέν κάνει νά μείνουμε έτσι, ὅλοι μαζί», εἶπε φοβισμένα ὁ παππούς. «Ὀνὸ ἢ τρεῖς ὀβίδες μποροῦν νά ἐξοντώσουν ὅλη τὴν οἰκογένεια.»

Μιά κρίση δῆχα τοῦ ἔκοψε τὴ μιλία.

«'Λς χωρίουμε», πρότεινε ὁ 'Αφέντης τοῦ Φωτός. Κάθε οἰκογένεια θὰ πάει σὲ δικούς της συγγενεῖς, διαλέγοντας τὴν πιὸ οἰκουρὴ περιοχὴ. 'Ο παππούς θὰ μεταρσίσει νά πάει σ'αυτοὺς Τάνγκ, δέν ὑπάρχει κίνδυνος ἐκεῖ περὰ.»

«'Η περιοχὴ τῆς ἀνατολικῆς πύλης εἶναι ἀπροσπέλαστη. Ἰσως ἡ νότια ἢ ἡ δυτικὴ νά ἔχουν περισσότερη ἡσυχία,» εἶπε ἡ κυρία Ζάνγκ καὶ μόλις εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ διαμέρισμα ἀφήνοντας τὸ σπῆτι της κατελήμμενο.

'Η Δαμασκητιά στὴν 'Ομίχλη θροισκόταν ἐκεῖ καὶ μὴν μπορῶντας νά γυρίσει στὸ δικό της, ἀναγκάστηκε νά καταφύγει καὶ αὐτὴ στους Γκάο.

Πρὶν προλάβει νά κλειώσει τὴν κουρτίνα της ἡ κυρία Ζάνγκ, ἀκοίστηκε τὸ σφύριγμα μιᾶς ὀβίδας ποὺ ἔσκασε λίγο μικρύτερα, πάνω ἀπὸ γειτονιὰ πλάτια. 'Ολοι κρέξανε πρὸς τὴν ἐξοδὸ, ἀλλὰ οἱ ὑπηρετεῖς τοὺς σταμάτησαν: ἡ μεγάλη πόρτα ἦταν ἀμκαριωμένη, αἱ δρόμοι ἦταν γεμάτοι στρατιῶτες τοῦ πεζικοῦ. Γύρισαν πίσω, καὶ ἀκολουθώντας τὴ συμβουλὴ τοῦ μεγάλου ἀδερφοῦ, ἐγῆκαν στὸν κῆπο. Τοὺς φάνηκε πὼς βρέθηκαν σὲ κάποιο ἄλλο κόσμο. Στὸ πείσμα τῶν κανονίων καὶ τῶν τουφεκίων ποὺ ἀκούγονταν κι ἐκεῖ, ἦταν ὅ,τι ἔπρεπε γιὰ νά ξεχάσουνε τὴ φοβερὴ πραγματικότητα. Παντοῦ ἐβλεπες ἕνα ξεχύλισμα ζωῆς.

Πίσω ἀπ' τὸ δασμάκι μὲ τὰ πρῖκα, μπροστὰ ἀπὸ περίπτερο μὲ τὰ τρία δωμάτια ποὺ ἦταν χτισμένα πάνω σὲ πυλωτὴ, ἀνθῆξε μιὰ μανόλια ποὺ μοσχοβολοῦσε.

'Ο 'Αφέντης τοῦ Φωτός ἄφησε τὸ γερο-ἀφέντη νά περάσει πρῶτος. 'Ο Σοῦ ὁ Καλότυχος ἀναψε τὴ λάμπα πετρελαίου ποὺ

κρημότανε απ' τὸ ταβάνι. Ὁ γέροντας ἐξαντλημένος πλάγιασε στὸ ντιβάνι κι οἱ ὑπόλοιποι ἀπὸ τὴν οἰκογένεια καθίσανε στὸ κεντρικὸ δωμάτιο, σὲ καρέκλες καὶ σκαμνιά. Μερικοὶ ὑπηρετὲς μετατρέψανε τὰ ἄλλα δύο δωμάτια πού ἔειναν ἐλεύθερα σὲ κρεβατοκόμμορες, μιὰ γιὰ τοὺς ἄντρες, μιὰ γιὰ τὶς γυναῖκες.

Οἱ θόρυβοι τῆς μάχης σταμάτησαν κι ἀπλώθηκε ἀπόλυτη ἡσυχία. Θυμωρὲς καὶ ἡ ἀναστατάωση πού προηγήθηκε δὲν ἦκαν πορὰ ἕνα ἐπιλόγη. Ἐπ' αὐτὸ ἀνοιχτὸ παραθύρο ἔμπαινε τὸ ἠλιοπερὸ ἀεράκι πού ἐρχόταν ἀπ' τὴ μεριὰ τῆς λίμνης καὶ χάιδρευε τὰ πρόσωπα, διώχνοντας τὴν ἀγωνία πού εἶχε ἀποτυπωθεῖ ἐπάνω τους. Τὸ φεγγάρι στὰ μισὰ του, πολὺ ψηλά, ἔριχνε κάτω χλωμὲς ἀκτίνες στὸ νερὸ καὶ τὸ ἔκανε ἀκόμα πιὸ διάφανο.

Στὴν ἄλλη ὄχθη μέσα σ' ἕνα ἀσημένι φέγγος, ὀρθωνότανε μοναχικὸ τὸ Περίπτερο τῶν Ἑσπερίων Ὑδάτων, πίσω ἀπὸ ἕνα παρτέρι μὲ φωνιτωχτερὰ κάτωσπρω λουλουδιὰ. Οἱ μικροὶ λόφοι, τὰ χαλίκια, οἱ ροδαμινιές, οἱ ἰτιές, σὰν νὰ κρυθῶν κάποιον ἀνομολόγητο μυστικόν.

Ἡ μουσαφίρισσα, πού δὲν εἶχε πάψει νὰ ἀνησυχεῖ γιὰ τὴν μητέρα της καὶ τὸν ἀδελφὸ της, ἔκρινε νὰ ἡμεῖς μ' αὐτὸ τὸ θέαμα, ὅπως κι οἱ ἄλλοι. Χαμένη στὶς σκέψεις της κοίταξε τὸ περίπτερο ἀπέναντι, καὶ κερφαίνοντας τὸ βλέμμα της στὶς ἰτιές τῆς ὄχθης, ἀναστενάξε:

«Ἐκεῖ ἤμουν πρὶν πέντε χρόνια», ψιθύρισε στὴν Κιθάρρα πού καθόταν δίπλα της. «Τὸ τοπίο ἔμεινε τὸ ἴδιο, μόνο ἡ καρδιά μου ἄλλαξε. Αὐτὰ τὰ δέντρα, οἱ λόφοι, τὸ νερὸ, μοῦ φέρνουν ὕδινηρὲς ἀναμνήσεις. Μπορεῖ ἡ καρδιά μου νὰ ἔχει γίνει στήσιμη, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω.»

Ἡ Κιθάρρα τὴν κοίταξε αισιαισμένη, ἔριξε μιὰ ματιὰ τριγύρω νὰ δεθῶσθεῖ πῶς δὲν τὶς ἀκοῦν, κι εἶπε χαμηλόφωνα:

«Δὲν φοβιάσαι μὴ σ' ἀκούσουν; Δὲν εἶναι τόσο δύσκολο νὰ ξεχάσει κανεὶς τὰ περασμένα. Τί βιασάνιζεσαι ἔτσι;»

Ἡ Αἰ ἤρθε ἀπὸ πίσω τους κρατίνοντας τὸ γιό της.

«Τί μυστικά λέτε εσείς εκεί πέρα;»

Ἡ Δαμασκητιά στήν Ὀμίχλη κοκκίνισε καί δέν ἀποκρίθηκε.

«Ἀπό καιρό ἤθελα νά σάς γνωρίσω.» συνέχισε ἡ Λί. «ἔχω ἀκούσει νά μιλοῦν πολύ γιά σάς. Ἦξερα πύς εἴχατε πάει κάπου μακριά, κι ὅποτε ἀκουσα πύς γυρίζετε, ἀλλά δέν ἔτυχε ποτέ νά συναντηθούμε. Ἐνας καλός ἀνεμος σάς ἔφερε σήμερα ἐδῶ, αὐτό ἦταν ἀπρόσμενη εὐτυχία. Μοῦ φαίνεται ὅτι νά σάς ἔχω ξαναδεῖ.»

«Σέ φωτογραφία.» τήν ἔκοψε ἡ Κιθάρα.

«Ὅχι, σίγουρα κάπου τήν ἔχω ἀνταμάσει ἀλλά δέν μπορῶ νά θυμηθῶ πού...»

«Δέν εἶχα αὐτήν τήν εὐχαρίστηση», ἀπάντησε ἡ Δαμασκητιά στήν Ὀμίχλη προσπαθώντας νά χαμογελάσει. «Αὐτός εἶναι ὁ γιός σας;» πρόσθεσε, πιάνοντας τό χέρι τοῦ παιδιῶ.

«Ναί», εἶπε ἡ Λί. «Πιστέ, χαϊρέτησε τή θεία σου.»

Ὁ μικρός κοίταξε μιά στιγμή τήν ἀγνωστή καί τή χαϊρέτησε. Ἡ μουσαφίρισα τοῦ χαμογέλασε τρυφερά, τόν πῆρε στήν ἀγκυλιά της κι εἶτε χαιδεύοντας τό μάγουλό του:

«Μουάξει πολύ στόν ξάθερό μου, αὐτά τά λαμπερά μάτια προπαντός.... Πόσων χρονῶν εἶσαι;»

«Δέν εἶναι ἀκόμα τεσσάρων.» ἀπάντησε στή θέση του ἡ Λί.

Ἡ Δαμασκητιά στήν Ὀμίχλη φίλησε πολλές φορές τό παιδί καί τ' ἄφησε κάτω λέγοντας:

«Εἶστε τυχερή πού ἔχετε τόσο ὀμορφο ἀγόρι.»

Ἡ φωνή της ἔσπασε λιγάκι. Ἡ Κιθάρα ἀλλάξε τήν κουδέντα. Γιά κάμποση ὥρα φλυαρήσανε πολύ ἀνοικτόκαρδα. Ἡ Λί συμπαθήσε πολύ τή νεοφερμένη, παρ' ὅλο πού τήν εἶτε γιά πρώτη φορά.

Κανόνος δέν κοιμήθηκε ήσυχα εκείνη τη νύχτα. Τά ξημερώματα ό γαρο-άφέντης άρχισε νά βήχει δυνατά, κι όλοι σηκώθηκαν όταν σηκώθηκε κι εκείνος.

Σάν έτοιμάστηκαν, ή Κιθάρρα κι οί Ξαδέρφες της συνάδερψαν τήν Λαιμαπηλιά στήν Όμέγλη νά δει τόν κήπο έπειτα άπό τόσα χρόνια πού είχε νά 'ρθει. Τής δείξανε ό,τι καινούριο είχε γίνει. Ό θομβαρδισμός δέν είχε κάνει πολλές καταστροφές. Μόνο στό πευκόδασος είχε πέσει μιά όβίδα κι είχε ρίξει δύο δέντρα. Έξω δέν είχε άσυχάσει έντελώς τά πράγματα, παρ' όλο πού ή χθεσνοβραδινή όξύτητα είχε έκτονωθεί. Οί στρατιώτες πού φύλαγαν σκοπιά στά στευροδρόμια κι οί περίπαλοι πού γυρίζον μέσ στήν πόλη έπιτρέπανε στους πεζούς νά κυκλοφορούν σ' όρισμένους δρόμους.

Ό μάγειρας τών Γκάο πήγε στήν αγορά. Οί χωρικοί δέν είχανε φέρει τίποτα γιατί οί πύλες τού τείχους ήταν κλειστές έδώ κι' δικό μέρες. Παρά τίς προσπάθειές τους λουάν, οί ύπηρέτες άναγκάστηκαν νά σερβίροιν στ' άφεντικά τους πολύ λιτό φαγητό. Τρώγανε πού περίπτερο μ' τήν πυλωτή, σέ δυό στρογγυλά τραπέζια πού είχαν σθηβή στά μεσαίο δωμάτιο, στό ένα οί γονείς και στό άλλο τά παιδιά. Άπό τότε πού άρχισαν οί παραχές δέν τρώγανε καλά, κι όπως τό φαγητό δέν άξιζε και πολύ, ή όρεξη είχε άτονίσει. Γι' αυτό χασομερούσανε μπροστά στό πιάτο τους. Μόνο ό Ήλιος τού Αισού κι ό μικρότερος άδερφός του είχαν πέσει μέ τά μούτρα στό φαί, πράγμα πού τό πρόσεξιν όλοι. Ό μεγάλος άδερφός πού καθόταν άντίκρου στή μουσαφίρισα, τής έρχανε πού και πού μιά κλειστή ματιά. Τό ίδιο έκανε κι εκείνη, κι όταν συναντιόντανε τά βλέμματά τους, εκείνη έστρεφε τό κεφάλι κοκκινίζοντας, δίχως νά μπορεί νά ξεκαθαρίσει όν αυτό τό σκίζιμο πού ένιωθε στήν καρδιά ήταν άπό χαρά ή λύπη.

Όταν έβριγε ό παππούς, τό Άγνή Απυλουά ειπε στό δούτε-

ρο αδελφική της:

«Λέ σῶς λείπει ἡ ἄρεση. Δέν ἔμεινε τίποτα πτό τραπέζι κι εσεῖς παῦ ν' ἀφήσετε τό πιάτο σας!»

«Ἐσεῖς ἔχετε πολύ λεπτεπίλεπτα στομάγια.» ἀπάντησε ὁ μικρός πού κατότινε ἐκκίνη τή στιγμή μιὰ πελώρια μπουκιὰ ρύζι. «Κάνετε νάζια όταν δέν σῶς φέρνουν κοπάπουλο, πάπια, ψάμι καί χωρινό σέ κάθε γεῦμα. Ἐμεῖς νά δεῖτε τί τρώμε στό ἐστιατόριο τά μεσημέρια, όταν ἔχουμε σχολεῖο: σαλάτα, λάχανο, χυλό σόγιας. Τάχα ἡ σειρά σας νά νηστεύετε λιγάκι. Μιγάκι νά μήν ἀπάρχουν ἐπικοινωνίες γιά κάμποσες μέρες, νά σῶς δῶ τί θά κάνετε!»

Μέ τράπο ὁ δευτερός ἀδελφός τόν ἐσπρωξε γιά νά τόν κάνει νά σιωπάσει γιατί εἶδε τή στενάχωρη ἔκφραση τῶν μεγαλύτερων. Ἐκεῖνος διέκοψε τό λόγο του καί σηκώθηκε ἀπ' τό τραπέζι.

«Ἐγὼ μίλησα στόν δευτερο ἀδελφό μου, δέν ζήτησα τή γνώμη σου» ἔκανε μουτρωμένη ἡ κοπέλα καί τοῦ γύρισε τήν πλάτη.

Τό ἀπόγευμα τά τρία ἀδέρφια βγήκαν ἔξω γιά νά δοῦν τί γίνεται στό σπίτι τῆς θείας τους. Οἱ παριστικοί ἦταν λίγοι. Μπροστά σέ κάθε κτίριο θρισκότανε καί μιὰ ομάδα κοιβενοκιάζοντας, ρέχνοντας ματιές δεξιά κι ἀριστερά. Κάθε δεκά δέματα κι ἕνας ἀπλωμένος φαντάρος. Μερικοί σκοποὶ θημάτιζαν ἀργά πέρα διόθε μέ τό τοιφεκι στό χέρι, κι ἀφησαν τούς τρεῖς νέους νά περάσουν χωρίς νά ρωτήσουν τίποτα.

Σ' ἕνα μεγάλο σταυροδρόμο, πέντε ἢ ἕξι ἄνθρωποι, διάβαζαν μιὰ προκήρυξη κολλημένη στόν τοίχο, δίπλα σ' ἕνα χαράκιωμα. Ἦταν ἡ ἀγγελία τῆς παραίτησης τοῦ κυβερνήτη, παῦ μέ μεγάλη μετριοφροσύνη, ἀναγνώριζε «τό ἀτελέσφορον τῆς ἀρετῆς του καί τήν ἀνεπάρκεια τῆς εὐφυΐας του γι' αὐτή τήν περιπετειώδη ἐποχή.» Ἐκεῖ ἀφείλονταν αὐτός οἱ ταραχές πού «εἶχαν ἐκνευρώσει τούς ἀξιώματικούς καί τούς ὀπλίτας μας καί εἶχαν προκαλέσει ζημίαις εἰς τούς πολίτας.» Ἀποφύτικε νά

παραιτηθεί απ' τὰ καθήκοντά του γιά νά ἀποφευχθεί «ή παρὰτασις τῶν ἐχθροπραξιῶν καί ἡ καταστροφή τῆς πόλεως.»

«Ἀκουσε πῶς θά πολιορκηθεῖ ἡ πόλις καί μᾶς ξεφουρνίσει ὠρκαία λόγάκια,» εἶπε σαρκαστικά ὁ μικρός. «Δέν ξεκουμπίζοτανε μέ τό πρώτο καλύτερα!»

Τρομανμένος ὁ μεγάλος ἔριξε μιά ματιά τριγύρω. Εἰςτοχίς δέν ἦταν κανένας πολύ κοντά τους. Τράδηξε τόν ἀδερφό του ἀπ' τή μανίκι καί εἶπε ψιθυριστά:

«Πρόσεχε τί λές! Γυρεύεις τή χαμό που;»

Ὁ μικρός ἔπαψε, κι ἔκανε τό γέρο τοῦ χαρακώματος ἀκαλουθώντας τούς ἄλλους δύο. Μπροστά στό καλιό μοναστηρι, κοντά σέ δύο στίβες τουφέκια πού σχηματίζαν πυραμίδες, στέκονταν καμιά δεκαριά φαντάροι μέ ὕψη ἀπαθή. Στό πιό κοντινό παντοπωλεῖο πουλοῦσαν ἐφημερίδες. Ὁ μεγάλος ἀγόρασε μία. Ἡ καθημερινή ἐφημερίδα εἶχε ἀλλάξει τή στάση της. Ἄν καί μελοῦσε ἀκόμα ὑπέρ τοῦ κυβερνήτη πού εἶχε παραιτηθεῖ, ἀπόφυγε ὡστόσο νά κατονομάσει τό ἄλλω στρατόπεδο σάν «τό κόμμα τῆς ἀποστασίας», καί στή θέση τῶν χαρακτηρισμῶν «ὁ ἀντάτης Χ», «ὁ ληστής Υ», εἶχε βάλει: «ὁ στρατηγός Χ» «ὁ στρατηγός Υ». Ἐπιπλέον τό Ἐμπορικό Ἐπιμελητήριο κι ἡ Ἐταιρεία γιά τήν ὑπερῶπιση τῶν ἐργαζίων παραδόσεων, πού ἄλλοτε, μ' ἓνα τηλεγράφημα, εἶχαν σιγματίσει τὰ ἐγκλήματα τοῦ «ἀντάτη Χ» καί τοῦ «ληστή Υ», τώρα καλοπορίζανε τόν «στρατηγό Χ» καί τόν «στρατηγό Υ».

Καμιά δεκαπενταριά προῦχοντες τῆς πόλης, ἀπό τοῖς μιά ἰσχυροῦς, ἔστειλαν ἓνα τηλεγράφημα ἄπου παρκαλοῦσαν τόν στρατηγό Ζάνγκ νά ἔρθει τό ταχύτερο γιά νά ἀναλάβει τήν διοίκηση τῆς ἐπαρχίας. Ἡ πρώτη ὑπογραφή ἦταν τοῦ Φένγκ-Χαρά τοῦ Βουνοῦ.

«Πάλι ὁ τύπος!» εἶπε ὁ μικρός ἀδερφός μ' ἓνα ψυχρό γέλιο.

«Ὅπως φαίνεται, δέν ἔχουμε πιά νά φοβηθοῦμε τίποτα», εἶπε ὁ μεγάλος διπλώνοντας τήν ἐφημερίδα.

Λίγο πιό πέρα, ἓνα χαρακώμα τοῦς ἔκλεινε τό δρόμο, καί τό

φρουρούσαν δυό σκοποί με τό δαίλο παρεπύδου. Έκείνων τό μισό γόρο, ελπίζοντας νά θρούν κανένα στενό πέρασμο. Ἐπό κείνη τή μεριά, ένας πεζικάριος με ἑσπερικό πρόσωπο τούς ρώτησε ἄχι καί με πολλή ἀδρότητα:

«Ποῦ πάτε;»

«Πηγαίνουμε νά δοῦμε ἕνα συγγενή ποῦ μένει στήν ὁδό...» ἀποκρίθηκε εὐγενικά ὁ μεγάλος.

«Δέν περνάτε. Ἐπιγορεύεται.»

Λέγοντας αὐτά ἔβριξε καί μιὰ ματιά στό τουφέκι του, ἡ μάλλον στή λόγχη, πόν νά ἔβλε νά πει: «Ἐμοῦ ἔφημε νά κινετέ καί τέρμη οἱ φλυαρίες.»

Ἐπιγονετικό τά τρεῖς ἀδέρφια περπάτησαν δίπλα στό χειρῶνμα ψάχνοντας κάποιο τρόπο νά περῶσουν, ἀλλά μάταια. Ἀποφάσισαν νά γυρίσων ὀπίει, ἀνησυχία μήπως κι ὁ δρόμος πρὸς τή γειτονιά τους εἶχε κοπεῖ. Δέ συναντήσανε κανένα σχεδόν, οἱ πῶρτες τῶν μεγαζιῶν καί τῶν σπεισιῶν ἦταν κλειστές κι εἶχε πολύ λιγότερη κίνηση ἀπό τήν ἴσρα ποῦ ἔξικνήσανε γιά τό κέντρο, πράγμα ποῦ μεγάλωνε τῶρα τήν ἀνησυχία τους. Κάθε φορά ποῦ συναντοῦσαν περῶτολο, ἡ καρδιά τους πήγαινε νά σπάσει. Ἐλλά δέν τούς σταμάτησε κανένας κα ἔτσι γέφισαν ἀνεπὸγλητοι.

Πέρισαν πρώτα ἀπ' τό περίπτερο πᾶναι ἀπ' τήν πυλωτή, ὅπου ὁ γερο-ἀφέντης κι αἱ κυρίες εἶχαν στρωθεῖ σέ δυό τραπέζια παίζοντας μα-γιόνγκ. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἦταν σπόν κῆπο.

«Ἐχουν ἀκόμα ὀρεξη νά παίζουν.» σκέφτηκε ὁ μικρός.

Εἶδε τό δεύτερο ἀδερφό του νά τό σκάει καί τόν ἀκολούθησε, ἀφήνοντας τό μεγάλο ὄρθιο μπροστά σπόν παππού, νά δίνει ἀναφορά γιά τήν ἀπυστολή τους. Οἱ πληροφορίες ποῦ ἔφεφνε ἀνεκούφισαν πολύ τό γέροντα καί τίς νύφες του, μᾶ δέ λιγότεψων τήν ἀνησυχία τῆς κυρίας Ζάνγκ: «Τί νά ἔχει γίνει τό σπῆτι τους;» Πάντως ἡ διάθεση αὐτῆ κράτησε εὐλάχιστο: μετᾶ ἀπό ἄλλα λεπτά εἶχε μιὰ ἐπιτυχία στό μα-γιόνγκ καί ἔφασε ὄλα τ' ἄλλα.

Ὁ μεγάλος ἀδελφός ἔκανε μιὰ προσπάθεια νά πει δυό λόγια μέ τούς πρίγκιπες πού ἦσαν ἀπορροφημένοι ἀπ' τὸ παιχνίδι τους, κι ὕστερα ἔβηκε κι αὐτός μέ τή σειρά του. Στάθηκε κάτω ἀπό μιὰ μονόλιθα κι ἔνωσε ξαφνικά μιὰ νοσταλγία, κάτι πόν δάψα γιὰ ἓνα πράγμα κοντινὸ ἀλλὰ ἀσύλληπτο. Τὰ πουλιά χαλοῦσαν τὸν κόσμο στό τραγοῦδι. Δυό ἀπ' αὐτά, καθὼς μάλωναν, ἔριξαν ἐπάνω του μιὰ βροχή ἀπὸ κατὰλευκα πέταλα. Πέταξαν μακριά, κι ἐκεῖνος ἔηλεψε πού ἂν μπορούσε νά φύγει μαζί τους, στήν ἀπεραντοσύνη τ' οὐρανοῦ. Τὸν διαπερνάσε τὸ μεθυστικὸ ἄρωμα τῶν λουλουδιῶν. Πέσανε μερικά πέταλα πού εἶχαν μείνει στοὺς ὤμους καὶ ὑπὸ κεφάλι του. Ἐνα σφάλωσε στό στήθος του: τὸ ἔπιασε μέ δυό δάχτυλα καὶ τ' ἔφησε ἄπαλά νά πέσει κάτω.

Πίσω ἀπ' τὸν λαθόκτιστο τοῖχο πρόβαλε μιὰ σιλουέτα: ἦταν μιὰ γυναίκα πού περπατοῖσε ἄργά, κρατῶντας ἓνα κλαδί λιαῖς. Ὅταν τὸν εἶδε σταμάτησε, τὰ χεῖλη της τρεμουλιάσαν, ἀλλὰ ἂν μίλησε κι ἔκανε μισή στροφή. Πάνω ἀπ' τὸ ἀνοιχτόχρωμο γαλάζιο φόρεμα, εἶχε ἓνα γιλέκο ἀπὸ μαύρο σατέν: ἦταν ἡ Δαμασκηνιά στήν Ὀμιγλή.

Ὁ μεγάλος ἀδελφός ἔνωσε νά τὸν διαπερνᾷ ἓνα ρίγος. Γιατί τὸν ἀπέφευγε. Ἀθόρυθα βάλθηκε νά τὴν ἀκολουθεῖ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τῆς λιθοδομῆς ἐπήρχαν μόνο λουλουδιὰ καὶ χορτάρια, κι οὔτε ἴχνος τῆς κοπέλας. Τελικά τὴν ἀνακάλυψε μπροστά σ' ἓνα θαλάσσιο ἀπλυντήριο μιὰ πελοῦζα ὅπου εἶχαν φυτέψει ροδοκινιές. Στεκόταν ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ ἓνα δέντρο, πιάζοντας μέ κάτι πού κρατοῦσε στήν ἀριστερή παλάμη της.

«Ξαδέρφη.»

Τὸν ἔβλεπε νά ἰσχυται χωρὶς νά προσπαθῆσαι νὰ τὸ σκάσει.

«Γιατί μ' ἀποφεύγεις;»

Ἐκεῖνη γάεισε σιωπηλά μιὰ πεταλούδα πού ξεψυχοῦσε στήν ἀνοιχτὴ παλάμη της, περνώντας ἄπαλά τὰ δάχτυλα πάνω ἀπ' τὰ φτερά της.

«Δὲ μὲ συγχώρετε; ἀκόμα;»

«Μά δέ μου Έκανε κανένα κακό.» είπε εκείνη ψυχρά.

«Ώστε δέ θά μέ συγχωρέσεις ποτέ;» τήν έκέριμε.

Τού χαμογέλασε λυπημένα. Τό βλέμμα της, τώρα πολύ τρυφερό, έγγιξε φευγάλα τό πρόσωπο τού νέου. Τό δεξί της χέρι συσπάστηκε πάνω στό στήθος της. Μουρμούρισε:

«Δέ μέ ξέρεις λοιπόν; Δέν τό Έδαλα μαζί σου ούτε γιά μία στιγμή.»

«Τότε γιατί μ' άποκρίνεις; Έπειτα από τόσο μεγάλο χωρισμό, δέ μοιάς Έπες ούτε μαζί κοιθέντα. Πώς τό μοντέρνα έργά ότι δέ μου κρατάς κακία;» Έκανε πονεμένα σκουπίζοντας τά μάτια του.

Έκείνη δάγκανε τά χείλη της. ΈΗ ρυτίδα στό μέτωπό της φαινότανε πιο βαθιά. Είπε άργά:

«Δέ σέ μίσσησά ποτέ μου. Πρέπει νά βλέπόμεστε όσο τό δυνατό λιγότερο, γιά νά μήν ξυπνήσουμε τό παρελθόν.»

Τήν κοίταγε άποσοβλισμένος, χωρίς ν' άποκρίνεται. Έκείνη άκούμπησε προσεχτικά τήν πεταλούδα στην παύλα.

«Πιοός σ' έφερε σ' αυτή τήν κατάσταση;» είπε διαφορούμενα. «Μεγάλε ξάδερφε, πηγαίνω πρώτη, πάω νά παρακολουθήσω πού παίζουμε μα-γιόνγκ.»

Κι άπομακρύνθηκε τραυώντας γιά τό περίπτερο. Έκείνος πήκωσε τό κεφάλι, κι είδε μέσα άπ' τά δάκρυά του τά κατάμαυρα μαλλιά πού ήταν δεμένα πίσω μέ μία άνοιχτογάλανη κορδέλα. Τη στιγμή πού θά έστριβε τήν ξαναφώναζε.

Στάθηκε και τόν περίμενε.

«Τί τρέχει μεγάλη ξάδερφε;» Έκανε ριχνώντας του ένα βλέμμα μέ κείνα τά ματια πού άλλαζαν άποχρώσεις.

«Νιώθεις όλκτο άκόμα και γιά μία πεταλούδα, κι έγώ δέ μετρώ καθήλου;»

Δέν άποκρίθηκε, άκουμπισμένη στόν πέτρινο τοίχο, μέ τά μάτια χαμηλωμένα. Έκείνος συνέχισε:

«Ώπως φύγεις αύριο και δέν θά ξανασυναντηθείμε ποτέ. Ζωντανοί ή πεθωμένοι. Οά Έμαστε σέ δύο κόσμους χωριστούς.

Είσαι τόσο σκληρή ώστε να μη μιλάς καθόλου;»

Έξακαλυφθοῦσε να ναι σιωπηλή, αλλά η άνακνοσή της γινόταν όλο και πιο γρήγορη.

Έκείνος μίλησε πάλι:

«Αναγνωρίζω τό λάθος μου, έχω σέ πρόδωσα, πονηρέιτηκα μέ τή Λί και σέ ξέχασα, δε σκέφτηκα πως θα υποφέρεις. Αργότερα έμαθα τά βάσανά σου, που έχω να προκάλεσα. Όταν τά σκέφτομαι, δε βρίσκω ήσυχία και μέ τρώνε οι τύψεις. Τόσο ήθελοκόο είναι να μου πεις: Σέ σιγχακώ;»

Σήκωσε τό πρόσωπό της που τό αϋλάωναν τά δάκρυα.

«Αυτή τή στιγμή είναι όλα τόσο μερδεμένα μέσα μου που δεν ξέρω πιά τί να σου πώ.»

Άρχισε να δήγει. Η μεταμέλεια, ό οίκτος, ό έρωτας, πλημμύρισαν τήν καρδιά του νέου άντρα. Σκούπισε μέ τό μαντίλι του τό πρόσωπο της ξαδέμφης του. Εκείνη τον άφησε για ένα λεπτό κι ύστερα τον έσπρωξε διαστικά:

«Μη μέ πησοιάζει. Τί θα σκεφτούνε;»

«Τί μπορούνε να σκεφτούνε;» φώναξε απλάζοντάς την άπ'τό χέρι. Είμαι οίκογενειάρχης. Δεν έπρεπε να σε κάνω να πονέσας. Έχω χρέος να σε φρονιάω, είσαι τόσο αδύναμη. Κλαίς, δεν μπορείς να φύγεις έτσι.»

Οί λιγμοί της κατέλας κάτασκιν αιγά αιγά. Πήρε τό μαντίλι του ξαδέμφου της.

«Αυτά τά τελευταία χρόνια σε σκεφτόμουναι κάθε λεπτό», ειπε. Τήν παραμονή της Πρωτοχρονιάς, στο σπίτι της θείας μας, χάρηκα τρομερά όταν σε είδα από μακριά. Άπ' τή στιγμή που γύμισα, εχάμουν να σε δω αλλά φοβόμουναι κιόλας. Λυπόμαι που σε απέφυγα μπροστά στη Νέα Εύημερία, αλλά τί να κανω; Δεν μπορώ να κάνω ό,τι θέλω. Έγώ έχω τή μητέρα μου, έσύ έχεις τή γυναίκα σου. Είναι τόσο κιαλή που κι έχω άκόμα τή βλέπω μέ άγάπη. Άλλωστε φοβήθηκα μη σου θυμήσω τά περασμένα κι υποφέρεις. Έμένα όλα μου είναι άδιάφορα, όλα τέλειωσαν. Δέ θέλω να σάς κάνω να υποφέρετε, ούτε

τόν ένα σίτε τόν άλλον. 'Η μητέρα μου δέν έχει ιδέα γιά όλα αυτά. Δέν μπορεί νά νιώσει τόν πόνο μου. Καλύτερα νά πεθάνω παρά νά συνεχιστεί αυτή ή ζωή.»

Κοιτάχτηκαν. Σέ λίγο είστε εκείνος δείχνοντας τήν πελούζα:

«Θυμάσαι τά παιχνίδια μας δτον ήμασταν παιδιά; Μιά μέρα πού μέ τοίμησε ένα έντομο, έσύ ρούφηξες τό αίμα απ' τήν πληγή. Σ' αυτά τά χόρτα πιάνουμε παταλούδες, μαζεύουμε σπόρους βόλταμον. Μιά φορά πού έγινε έκλειψη σελήνης, διασχίσαμε τήν αϊλή κουβαλίντας ό καθένας κι από ένα σκαμνί στους ώμους του προσφέροντας τάχα κάποια θυσία, γιά νά ξαναβγει τό φεγγάρι... Πόσα άφραία όνειρα δέν κάναμε δίπλα στή λάμπα τού λαδιού! Κι όταν έκανες μάθημα μαζί μας, έδω στό σπίτι, ή χαρά μου ήταν άπέραντη. Πόσο μακριά ήμασταν απ' όλα δσα έγιναν!»

«Αυτές οι άναμνήσεις είναι όλα μου ή ζωή. Είναι πολύ γλυκιές. Αυτές μέ βοηθούν νά ξεχνάω τά ύπόλοιπα. Μακάρι νά ξαναγύριζα σ' εκείνη τήν ελεύθερη κι εύτυχιομένη εποχή. 'Αλίμονο, ό χρόνος δέ γυρίζει πίσω.»

Τή διακόψανε κάτι δήματα πού πλησίαζαν.

«Ξαδέρφη σέ γαρτώμε. 'Εκεί ήσουν κρυμμένη.»

'Η νέα γυναίκα τροβήχτηκε μακριά του δισαιτικά. 'Εβρισαν ή Κιθάρη, τό 'Αγνό Λουλουδάσμο και τό 'Αγνό Λουλούδι. Βλέποντας τό πρόσωπο τής ξαδέρφης τής, τό 'Αγνό Λουλούδι κίνησε:

«Ποιός σέ πτεναγύρεσε, ό άδερφός μου, Τά μάτια σου έχουν πρηστεί από τά δάκρυα.»

'Υστερα βλέποντας τήν όψη τού άδερφού τής πού προσπαθούσε νά κρυφτεί:

«Μπά: Κι έσύ τά ίδια; Βλέπεστε έπειτα από τόσα χρόνια, θά 'πρεπε νά είστε ένθουσιασμένοι. 'Ωραία ιδέα, νά κρυφτείτε έδω χάμω και νά κλάιτε ό ένας άντικρυ στον άλλο.»

'Η κοπέλα κοκκίνισε. 'Ο νέος ένιωσε γύρισε από τήν άλλη μεριά λέγοντας πάλι «κάτι έπαθαν τά μάτια του.»

«Παράξενο.» έκανε κοροιδευτικά τὸ Ἄγνό Λουλουδιόσασμα. «Τώρα ποῦ ἦρθε ἡ ξιαδέρφη μας ἐβέβηκε νὰ πείθουν τὰ μέτρια σου!»

Ἡ Κιθάρα τὴν τράβηξε ἀπ' τὸ μανίκι γιὰ νὰ τὴν κάνει νὰ σκυτάσει· ἡ Λί πλησίαζε μαζί μὲ τὸ γὰρ της. Ἀλλὰ ἦταν πολὺ ἀργά. Τὰ εἶχε ἀκουσε ὅλα, καί διέποντας σέ τι κατάσταση βρισκόταν ὁ ἄντρας της κι ἡ μουσαφίρισσα, κάτι ἐπαψιάστηκε. Χωρὶς νὰ δεῖξει τίποτα, παρέδωσε τὸ παιδί στὸν πατέρα του καὶ πηγαίνοντας κοντὰ στὴ Δαμασκητιά στὴν Ὀμιέλη τῆς εἶπε:

«Μὴ χάνετε τὸ κίψι σας. Πάμε οἱ δυὸ μας μιά βόλτα, θὰ σὰς κάνει καλό.»

Ἀγκαλιασμένες, χάθηκαν πίσω ἀπ' τὸ τοιχάκι.

Τὸ Ἄγνό Λουλουδιόσασμα καὶ τὸ Ἄγνό Λουλουδιόδι θέλησαν νὰ πῶνε μαζί τους ἀλλὰ ἡ Κιθάρα τὶς ἐμπόδισε:

«Ἄς τὶς ἀφήσουμε, κάτι ἄκα τους θὰ ἔχουν νὰ πῶν. Ἐχω καταλάβει πῶς ἡ Λί τῆς ἔχει ἰδιαιτέρη συμπάθεια.»

Τὰ εἶπε αὐτὰ στὶς ξιαδέρφες της μὲ σκοπὸ νὰ τ' ἀκοῦσει ὁ ξάδεφός της.

Σαράντα ὀχτὼ ὥρες ἀργότερα, ἡ κυκλοφορία εἶχε πιά ἀποκατασταθεῖ ἐντελῶς. Ὁ στρατός τοῦ στρατηγοῦ Ζάνγκ ἦταν ἀκόμα σὲ καταλυμνούς ἔξω ἀπ' τὰ τεῖχη. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἐπρόκειτο νὰ φύγει ὁ κυβερνήτης Προσοιρινά ἦταν ἐπεθύωνος γιὰ τὴν τάξη ὁ νέος διοικητὴς τῆς ἡπτανουμίας. Παρ' ὅλο ποὺ εἶχαν τελειώσει οἱ ἐχθροπραξίες, ἡ ὄψη τῆς πόλης δὲν ἦταν ἀκόμα κανονική. Τὰ πνεύματα δὲν εἶχαν καταλαγιάσει ἐντελῶς. Στους δρόμους πέρνονταν οἱ κατατραπωμένοι φαντάροι, σὲ μικρὲς ομάδες, χωρὶς καμιά τάξη, χωρὶς πηλίκια καὶ περικημίδες, μὲ ξεκούμπιτες στολές. Μερικοὶ εἶχαν βγάλει

τά διακριτικά τους. Κράταγαν τό τουφέκι στὸν ὄμο καὶ πίσω στὴν πλάτη. Ἀκόμα καὶ μ' αὐτὴ τὴν ἐμφάνισή δὲν εἶχανε τὴ συνθηθιωμένη τους ὑπερηφία, ἀλλὰ μὲ θρασύ βλέμμα καὶ σηκωμένο φρύδι πήγαιναν φριφρι γιὰ καυγά μ' ὄλο τὸν κόσμο. Ἄρκοῦσε νὰ θυμηθεῖ κανεὶς τὰ καμώματά τους σὲ ἀνάλογες ὥρες γιὰ νὰ κυριαρχήσει πάλι ὁ τρόμος.

Τὸ πρῶτ' ὁ Ζάνγκ ὁ Ἄξιος, ὁ ὑπηρετὴς τῆς κυρίας Ζάνγκ, ἔφερε τὰ νέα. Τὸ ἀπόσπασμα ποῦ εἶχε καταλάβει τὸ στίτι εἶχε φύγει. Εἶχαν ἀπομείνει δικὸ τρεῖς ἄνδρες, ἀλλὰ κι αὐτοὶ θὰ φεύγανε σύντομα. Τὸ διαμέρισμά τους δὲν εἶχε πάθει καμιά ζημιὰ. Ἡ κυρία Τοιάν εἶχε στρίψει ἕναν ὑπηρέτη νὰ μάθει τί ἀπόγινε ἡ κόρη της. Ἡσυχες πιά, ἡ κυρία Ζάνγκ καὶ ἡ Κιθάρου δὲν ξανάκαναν κουβέντα γιὰ ἐπιστροφή ἀπὸ στίτι τους.

Τὸ ἀπόγευμα, ἡ μητέρα τῆς Δαμασκηνιάς στὴν Ὀμίχλη ἔστειλε μιὰ κάρτα στὴν πρώτη κυρία Γκάο: ἡ κυρία Τοιάν εὐχαριστοῦσε γιὰ τὴ φιλοξενία ποῦ προσέφερανε στὴν κόρη της. Ἐγραφε πὼς εἶναι πολὺ ἀναστατωμένη, καὶ πὼς μάλις ἡσυχάζαν τὰ πράγματα θὰ ἔρχόταν ἡ ἴδια νὰ ἐκφράσει τὴν εὐγνωμοσύνη της ἀπὸ κοντά. Δὲν ὑπῆρχε κανένα προῶδημα ἀπὸ στίτι, δὲν εἶχε νὰ νοιαστεῖ γιὰ τίποτα, κι ἂν ἤθελε, μπορούσε νὰ μείνει κι ἄλλο στὰ ξυδέρωτα της. Ἡ μουσαφίρισσα, ποῦ σκόπευε νὰ φύγει μὲ τὸν ὑπηρέτη, δέχτηκε νὰ μείνει λίγο καιρὸ ἀκόμα. Ἐπειτὸ ἀπὸ τὴς πιέσεως τῆς πρώτης κυρίας καὶ τῆς Αἰ.

Παρ' ὄλο ποῦ ἔξω κυριαρχοῦσε ὁ φόβος, ἀντίθετα, στὸν κῆπο κυριαρχοῦσε ἀπέφρανη γαλήνη. Λέξ κι οἱ τοῖχοι ἐκείνοι ἦταν τὰ σῶματα δυὸ κύμων. Ἡ μέρα κῆλυε γρήγορα, κι ὥσπου νὰ τὸ καταλάβουν εἶχε θραδιάσει. Σαφνικὰ ἡ ὀσμὸσφαιρα ἄλλοξ. Οἱ γονεῖς τῆς τέταρτης κυρίας, οἱ Βάνγκ, ἔπειλαν νὰ τὴν πάρουν. Ὑπῆρχαν διαδόσεις πὼς θὰ γίνονταν λεηλασίες, κι ὅπως τὸ στίτι τῶν Γκάο ἦταν τὸ πιὸ πλούσιο τῆς γειτονιάς, μπορούσε νὰ γίνει ὁ στόχος. Ἐτσι, τέσσερα φορεῖα πήραν τὴν τέταρτη κυρία μὲ τὰ πέντε παιδιὰ της, μαζί μὲ τὴν Μικρὴ Γέλαστὴ καὶ τὴν παραμάννα Γιάνγκ. Ὑστερα, γιὰ τὸν

ίδιο λόγο, η οικογένεια Ζάνγκ, ζυγίλε να πάρουνε την τρίτη κυρία και τὰ τρία της παιδιὰ. Ὑπετρα ἀπ' αὐτὰ, κι ἡ πέμπτη κυρία παρακάλεσε τὸν ἄντρα της νὰ μὴν πάει στὴ μητέρα της, μαζί μὲ τὴν κόρη της τὴ Λευκὴ Ἀγνότητα. Μόνο ἡ πρώτη κυρία κι ἡ νύφη της δὲν εἶχαν ποὺ νὰ καταφύγουν, γιατί οἱ γονεῖς τους δὲν μένανε στὴν πόλη. Εἶχανε ἐκεῖ κάτι μακρινούς συγγενεῖς, ἀλλὰ κάτω ἀπ' αὐτὲς τίς συνθήκες δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ πάνε σ' αὐτούς ὅσο ποὺ εἶχανε καὶ φιλοξενούμενες ὑπὸ σπιτι. Τὸ θράδι δὲν κυκλοφοροῦσε πιά καντὶς αὐτοῦς δρόμους ἐκτός ἀπ' τοὺς φαντάρους.

Ἀπὸ τὸ πρῶτὸ ὁ γερο-ἀφέντης εἶχε πᾶει σ' ἕνα ξάδερφο, τὸν κύριο Τάνγκ. Ἡ παλλακίδα Τσὲν εἶχε πᾶει κι αὐτὴ στὴ μάνα της. Ὁ Ἀφέντης τῆς Γαλήνης, ἀφοῦ ἔμεινε γιὰ λίγο στὸ σπίτι, πῆγε νὰ δρεῖ τοὺς δικαίους του, στὰ πεθερικά του. Μόνο ὁ Ἀφέντης τῆς Φωτὸς θρυσκόταν ἀκόμα στὸ γραφεῖο του, ἀνοίγοντας τὴν ἀλληλογραφία. Στὴν προγονικὴ κατοικία λοιπὸν εἶχε ἀπομείνει ὁ κλάδος τῆς πρώτης κυρίας. Τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, αὐτὴ ἡ παλιὰ οἰκογένεια ποὺ τὴν ἔνωσαν πανάρχαιες ρίζες, ἀποκάλυπτε πόσο εὐθραστοὶ ἦταν οἱ δεσμοὶ της. Ὁ καθένας κούταζε νὰ σώσει τὸ κεφάλι του, χωρὶς νὰ ἐνδιαφερθεῖ γιὰ τοὺς ἄλλους. Ἡ κυρία Ζάνγκ, ἔμεινε ἀναγκαστικά μὲ τὸν Ἥλιο καὶ Καινούριου καὶ τοὺς δικαίους του ἀπὸ τοὺς ἀγριοποιήσε ξεχωριστά. Ἀκόμα κι ἐν ὑπῆρχε δυνατότητα νὰ γυρᾷ σὲ τὰ σπῆτα της, ἡ θά τοὺς ἄφηνε σὲ τέτοια στιγμὴ.

«Εἶμαι γριά», εἶπε στὸν ἀνηψιὸ της, «κι ἔχω πείρα. Δὲν ἔτυχε νὰ δῶ ν' ἀμείδονται ἀσχημα ἀνθρώποι τίμιοι. Ὁ πατέρας σας ἦταν φιλόανθρωπος σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, ἢ ἐν μὴν τῶρα νὰ καταστραφοῦν τὰ παιδιὰ του. Ὁ Οὐρανὸς δὲν εἶναι τυφλός. Κι ἐγὼ τί ἔχω νὰ φοβηθῶ;»

Τούτα τὰ καλά λόγια δὲν μείωσαν καθόλου τὴν ἀνησυχία τῶν νοικοκυραίων τοῦ σπιτιοῦ. Δὲν ἦταν ἀκόμα προσορηγμένη νύχτα. Τὸ γαῦγισμα ἐνὸς σκύλου ποὺ ἀκούστηκε τοὺς φάνηκε σὲν κῆτι ἀσυνήθιστο καὶ ἔνωσαν ὅλοι ἕνα σφᾶξιμο στὴν καρ-

διά. Κάθε λεπτό πού περνούσε βαρρείς και ήταν χρόνος. Μὲ τὸν παροικιῶν φόρο δὲ νόμιζαν πὺς διέπουν ἀπειθήσθητους στρατιῶτες νὰ εἰσβάλλουν στὰ σπείια, καὶ ξαναζούσαν μὲ τὴ φαντασία τους ἀλησμόνητες σκηνές: τὴ λάμπη ἀπὸ τὶς λόγγες καὶ τὰ παθιά, δολοφονίες καὶ πυρκαγιές, γυμνά κορμιά γυναικῶν, σακιά μὲ νομίσματα ξεκοιλιασμένα, σεντούκια νὰ χύσκουνε, πτώματα καταγῆς μέσα στὰ αἵματα. Αὐτὲς οἱ ἐμπειρίες μεγάλωναν τὸ φόβο. Μάτια προσπαθοῦσαν νὰ εἰλάουν φρένο στὴ φαντασία τους. Παγιδεύονταν ὅλο καὶ πιὸ πολὺ.

«Ξαδέρφη, τί θὰ ἔκανες ἂν μπαίνανε μέσα οἱ στρατιῶτες;» ρώτησε ἡ Κιθάρρα.

Προφέροντας αὐτὰ τὰ λόγια ἀνατριχίασε μέχρι τὸ μεδοῦλα καὶ δὲν τόλμησε οὔτε νὰ σκεφτεῖ παρακάτω.

«Μπορῶ νὰ κόμμαντάρω τὴ ζωὴ μου», εἶπε ἡ Δαμασκοηνιά στὴν Ὀμιίλη, μὲ ἀποφασιστικὸ ὕφος.

Ἐκεῖνο πού ἐνωθε πραγματικά ἦταν μιὰ ἀπέρρικτη θλίψη. Ἐκρυψε τὸ πρόσωπο μέσα στὰ χέρια της, οἱ σκέψεις της ἔνα κομβάρι. Μπροστὰ στὰ μάτια της, μιὰ ἀπέρρικτη ἔκταση ἀπειρη-τεροῦ νεροῦ κόχλαζε, κόχλαζε ἀσαιμάτιστα.

«Κι ἐγὼ τί θὰ κάνω;» σκέφτηκε ἡ Λί. Ὅπως ἡ μουσαφίρισσά τους, ἔτσι κι αὐτὴ μόνο σ' ἓνα μέρος μποροῦσε νὰ καταπύγει, ἀλλὰ ἔτσι ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψει αὐτοὺς πού ἀγαποῦσε. Κοιτάζοντας τὸ γιό της πού ἐπαιζε στὰ πόδια της, ἐνίωσε ἓνα μαχαίρι νὰ χώνεται στὴν καρδιά της. Ἄρχισε νὰ κλαίει.

Ἡ Κιθάρρα περπατοῦσε ἀργὰ μὲς στὸ δωμάτιο, παλεύοντας μὲ τὸν πανικό. Ἀπὸ μέσα της κραύγασε: «Ἐἶναι ἀδύνατο!» κι ἔπραξε γιὰ μιὰ διέξοδο, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει διέξοδος. Αὐτὴ τὴ πιγμὴ οἱ καινούριες ἰδέες, ἡ Ἴλιν, ἡ Ἐλεν Κίι, ἡ Γιουσάνο Ἀκίκο, δὲν τὴ δαηθοῦσαν σὲ τίποτα. Ἦταν ἀναμέτωπη μὲ τὴν ὑπέριστη βύρη, μ' ἓνα ἄγριο δάγκωθρο, πού ἀπειλοῦσε νὰ τὴν καταπιεῖ. Ὅχι, δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ἀνεγχεῖ αὐτό. Κοίταξε τοὺς ἄλλους γύρω της: Ἡ Δαμασκοηνιά στὴν Ὀμιίλη, χωμμένη σὲ μιὰ πολυθρόνα, εἶχε σκεπᾶσει τὰ μάτια της. Ἡ Λί μὲ δα-

κρυμμένα μάτια κράταγε τό χέρι του γιού της. Ἡ μητέρα της μέ τήν πλάτη γυρισμένη στή λάμπα, ἀναστέναζε. Τό Ἄγνό Λουλουδί, ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ, κι ἄλλοι... Κανένας τους δὲ θά μπορούσε νά τή σώσει. Ὡστόσο τοὺς ἀγαποῖσε ὅλους, δὲν μπορούσε νά τοὺς ἀρῆσει. Ἀποκαμωμένη, ἀπελπισμένη, ἀνακάλυψε πὼς τελικὰ δὲν διέφερε ἀπ' τὶς συντροφισσές της, ἦταν ὅπως ὅλες, μιὰ ἀδίναμη γυναίκα. Ἐπесе σὲ μιὰ καρδέκλα, καί μέ τό κεφάλι στηριγμένο σ' ἕνα τραπέζι τοῦ παγκιοῦ, ἔεσπασε σὲ λυγμούς.

«Τί σοῦ συμβαίνει; Δὲν καταλαβαίνεις πὼς μέ κάνεις νά ὑποφέρω διπλά;» φώναζε στενοχωρημένη ἡ κυρία Ζάνγκ.

Ἡ Κιθάρρα, χωρὶς ν' ἀλλάξει πτάση, ἐξαικολούθησε νά κλαίει. Ἐκεῖνο ποὶ τή θασάνιζε περισσότερο ἦταν τ' ὄνειρό της ποὶ πήγαινε χαμένο. Ἡ πίκρα της ἦταν πολὺ μεγάλη. Χρόνια τώρα δοῦλευε γιὰ νά τό πραγματοποιήσει. Εἶχε φτάσει σὲ κάποιο ἀποτελεσμα ἔπειτα ἀπὸ τόσες φροντίδες, προσπάθειες, ἀγῶνες. Πόσο εὐθρυστο ὁμως φαινότανε τώρα! Ἀρκοῦσε ἕνα λεπτό, ἕνα μόνο λεπτό, γιὰ νά ἐκμηδενιστεῖ ὁ μῶχλος δέκα ἀλόκληρων χρόνων. «Πρωπάθηκε νά φερθεῖς σάν ἄντρας», εἶπε ὁ Ἰψέν. Τί νόημα εἶχε τώρα, στή συγκεκριμένη στιγμή, ἐκεῖνη ἡ ἠχηρή κουβέντα; Ἐκλιμαγε γιατί φοβοῦτανε, καί προπαντός γιατί ἀνακάλυπτε τό πραγματικό της πρόσωπο. Κόποτε ἀκούγε νά λένε, καί τό πίστευε κι ἡ ἴδια, πὼς εἶναι μιὰ θαρραλέα κοπέλα. Αὐτὴ τὴ στιγμή καταλάβαινε πὼς δὲν ὑπῆρχε τρόπος ἄμινος, ἀπλῶς περίμενε νά τή σφάζουν σάν πρόβατο, κι αὐτὴ νά μὴν μπορεῖ ν' ἀντισταθεῖ. Οὔτε ἡ μητέρα της οὔτε κανένας ἀπ' τοὺς παρευρισκόμενους δὲν μπορούσε νά μπει στό μυαλό της, οὔτε καί ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ ποὶ εἶχε μεγαλύτερη οἰκειότητα μαζί της. Νόμιζαν πὼς ἀπλῶς εἶχε πανικοβληθεῖ ὅπως ὅλοι τους καί δὲ βρῖσκανε τρόπο νά τήν πρηγορήσουν. Τοὺς ἐσοφίγγαν τὴν καρδιά τὰ δάκρυά της. Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ καιγύτανε νά πάει νά τὴν ἀγκαλιῦσει, ἀλλὰ δὲν τολμῶσε.

Μήν αντίχοντας άλλο, ό Ήλιος τής Νόησης ύήρκε έξω. Στόν ούρανό, άνατολικά, ύψικώταν μία φουτεινή κολόνα ποί δλο και μεγάλωνε κι από θός γινόταν κόκκινη.

«Φωτιά!» φώναξε.

Ένιασε τό αίμα του νά παγώνει, και κοίταξε μπροστά του, καρφαίμενος στην ίδια θέση, άνίκανος νά προσδιορίσει αυτό που ένιωθε.

«Πού είναι; Πού είναι ή φωτιά;» ρώτησαν πολλές φωνές άπ' τύ δωμάτιο.

Ό μεγάλος άδερφός ήρθε τρέχοντας κοντά του, ύστερα τό Αγνό Λουλούδι, κι άκολούθησαν οί άλλοι.

Οί φλόγες σαν αίμα έζωναν τόν ούρανό, κι όλοι αισθάνθηκαν σαν νά λαγόστευε κιύλος ή έση τους, σαν νά τή κοκάνιζε κάποιος. Τό φεγγάρι κρύφτηκε πίσω άπό ένα σύννεφο, ή φωτιά έμοιαζε νά κυριαρχεί άκόμα περισσότερο. Ή πυρίνη λάμψη πού είχε πλημμυρίσει τό μισό ούρανό, άντανακλούσε στις πλάκες και στα κεραμίδια. Δέσμες όλόκληρες άπό στίβες πέταγαν έδώ κι εκεί. Μπροστά σ' αυτό τό θέμα, όλοι πείσθηκαν πώς έλασε τό τέλος.

«Καίγεται τό ένεχυραδανειστήριο! Δέν τους άρκει νά τά μαζέψουν όλα, ή έ βέλουν νά μείνουν ούτε οί τοίχοι». άναστένωσε ή κυρία Ζάνγκ.

«Τί θά κάνουμε;» είπε ή Λι χτυπώντας τά πόδια της άπό νευρικότητα.

«Νά μεταμφιεστούμε και νά τό σκάσουμε», πρότεινε ή δεύτερος άδερφός.

«Νά πάμε πού; Και πούς θά φροντίσει τό ακίτι; Άν δέ μείνει κανένας έδώ, σ' ένα λεπτό θά τά καταστρέψουν όλα». είπε ή πρώτη κυρία.

«Πάει, τέλειωσε, δέν τύ γλιτώνουμε τό μακλειό.» είπε μέ ραγισμένη φωνή ό δεύτερος γιός. Και πρόσθεσε δυνατότερα: «Πρέπει νά καθίσουμε έδώ νά περιμένουμε τό θάνατο: Άς προσπαθήσουμε νά ύρουμε κάποια λύση.»

«Νά φύγουμε νά πάμε πού;» εἶπε ἡ πρώτη κυρία κλαίγοντας μέ λυγμούς. «Ἄμα συναντήσουμε στρατιώτες ἔξω. Θά μᾶς σκοτώσουν. Καλύτερα νά μείνουμε σπιτί μας.»

«Ἀκόμα καί μέσα στό σπίτι, πρέπει νά θροῦμε ἓνα μέρος ἀσφαλές καί νά κρυφτοῦν ἱκεῖ ὅσο τό δυνατό περισσότεροι. Τό λιγότερο ἓνας ἀπ' τόν κλάδο μας πρέπει νά ἐπιζήσει. Ὁ πατέρας μας ἦταν φιλόφρωνος, θά 'ταν ἀδικο νά μὴν ἀπομείνουν ἀπόγονοί του.» ἔκανε τρέμοντας ἀπό ἀγανάκτηση ὁ μεγάλος. Σάπτισε, κι ἕστερα πρόσθεσε σέ ἄλλη τῶνη: «Ἀδέρφια μου, πηγαίνετε στόν κῆπο μέ τή μητέρα καί τή θεία μας. Δέ λείπουν ἐκεῖ οἱ κρυψῶνες, κι ὅταν ἐξαντληθοῦν ὅλα τά μέπα, ὑπάρχει κι ἡ λίμνη. Ἡ νύφη σας ξέρει τί πρέπει νά κάνει.»

«Καί σὺ;» ρώτησαν οἱ ἄλλοι.

Ἄπάντησε ψυχρά, σάν νά μὴ λογάριζε τή δική του ζωή:

«Φύγετε ἐπεῖς, κι ἐγὼ ξέρω τί ἔχω νά κάνω.»

«Ἄν δέν ἐρθεῖς μαζί μας δέ φεύγουμε οὔτε ἐμεῖς.» εἶπε ὁ μικρός ἀποφασιστικά.

Κάποιοι ὄρουθοι ἀντήχησαν ἀκόμα πού πρόδιναν τή φωτιά. Ἡ πυρκαγιά δέν εἶχε κοπάσει.

«Γιὰ τί ἀσχολεῖστε μόνο μαζί μου;» φώναξε ἀνυπόμονα ὁ μεγάλος. Ἡ ζωὴ τῆς μητρός καί τῆς θείας ἔχουν μεγαλύτερη σημασία ἀπὸ τή δική μου. Ἄν δέν ἴσῃν κανένα σπύ σπιτί, θά ἴρθουν νά μᾶς γυρέψουν στόν κῆπο.»

Ἡ Λί ἀκούμπησε κάτω τό γιό της καί γέρισε στους κουνιάδους της:

«Φύγετε γρήγορα καί πάρτε μαζί σας τό παιδί. Ἐγὼ θά μείνω μέ τόν ἀντρα μου καί θά τὸν φροντίσω.»

Ὁ μεγάλος τὴν ἔσπρωξε ἀπὸλά:

«Ἐσὺ; νά μείνεις ἔδω; τί σημαίνει αὐτό;. Τί νόημα ἔχει νά μείνεις;» πρόσθεσε λυπημένα. «Φεύγε γρήγορα πρὶν νά εἶναι ἄργά.»

Ἐκείνη ἀδραξε τό χέρι του:

«Δέν θά π' ἀφήσω ἐγὼ. Ἄν εἶναι νά πεθάνω, νά πεθάνω μαζί σου.»

Τό παιδί ἀρπάχτηκε ἀπ' τὰ ρούχα της καί δάλλθηκε νά φωνάζει:

«Μαμό, σῦτε ἐγώ θά φύγω.»

Ὁ πατέρας ἔκανε μιά χειρονομία ἱκεσίας:

«Φεύγα γιά χάση τοῦ παιδιοῦ μας. Δέν κερδίζουμε τίποτα μέ τό νά πεθάνουμε ὅλοι μαζί. Οὔτε εἶναι οἴγουρο πῶς ἐγώ θά πεθάνω. Ἄν ἔρθουνε, ἐγώ ξέρω νά ξεμπλέξω, ἀλλά ἂν σέ βροῖν ἐδώ, τί θά κένουμε; Τώρα μάλιστα πού ἔχεις στά σπλάχνα σου...» Ἡ συγκίνηση τοῦ ἔκοψε τή μιλιά.

Ἡ γυναίκα του τόν καίταξε πολέ έντονα. Σό τέλος ἀποκρίθηκε γλυκά:

«Ἐπακούω καί φεύγω.»

Τόν ἔδωσε νά χαιρετήσῃ τό γιό της κι ἀπομακρύνθηκε. Σπλώσανε στό περίπτερο μέ τήν πύλωτή, ἀφήνοντας ἀνοιχτά τά παράθυρα. Τό φως τοῦ φεγγαριοῦ ἔλαμπε πένθιμα, ἡ κόκκινη λάμπη στόν ὄριζοντα λιγότευε σιγά σιγά. Μόνο τό οὐρλιαχτό τῶν σκυλιῶν ἀκούγεταιε πιά μακάθριο ἀπ' τό συνηθισμένο κι ἡ ρυτιδιασμένη ἐπιφάνεια τῆς λίμνης, κάω ἀπ' τίς ἀσημένιες ἀκτίνες, ἔδειχνε τόρα πιά ψυχρή καί μυστηριακή. Προσπαθοῦσαν νά ὑπολογίσουν μέ τό μάτι τό βάθος της.

Ὁ μικρός ἦταν κατάκοπος κι ἡ δευτέρα μητέρα του, τόν συμβούλευε νά πλαγιάσει. Ἐπεσε στό κρεδάτι καί τή στιγμή πού τόν ἔπαιρνε ὁ ὕπνος, ἐκείνη τράβηξε τήν κουρτίνα καί τόν ἔθαλε ἀπό τό βάθος. Ἐσκυψε ἀπό πάνω του τ' ὀλοστρόγγυλο πρόσωπό της καί μουρμούρισε τρυφερά:

«Τό τσιφεκίδι ξανάχαινε, ἐδώ κοντά! Πρόσεξε μὴν κοιμηθεῖς πολύ βαθιά, σέ παρακαλῶ, ὥστε νά μπορέσω ἄμέσως νά σέ ξυπνήσω ἂν χρειαστεῖ.»

Ἡ ζεστή ἀναπνοή της ἀγγίξε τό πρόσωπο τοῦ νέου. Ἐκείνη τόν σκέπασε, ἔκλεισε τήν κουρτίνα κι ἀπομακρύνθηκε ἀθόρυθα.

Παρ' ὄλο πού του εἶχε φέρεῖ ἀσχημα νέα, τό ἄγורי ἔνιωσε μιά παρηγοριά: τοῦ φάνηκε πῶς εἶχε πάει τή μάνα του.

Σέ δυό τρείς μέρες τό σπίτι τῶν Γκασό ξεναβήθηκε τή συνθησιμένη του ζωηράδα. Οἱ φυγάδες γύρισαν σιγά σιγά. Ἐξω, ἐκτός ἀπό κάτι μικροπεισόδια, ἡ τάξη εἶχε ἀποκατασταθεῖ. Ὑπῆρχε αὐτόσο κάτι πού δημιουργοῦσε μιὰ μικρὴ ἀνησυχία: ξαφνικά αὐξήθηκε ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατιωτῶν. Τώρα τοὺς ἔλλεπες παντοῖ.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ κι ὁ μικρότερος ἀδερφός του πῆγανε στὸ σχολεῖό τους πού ξανάνοιξε τίς πόδες του. Μερικαὶ καθηγητές λείπανε ἀκόμα, καθὼς καὶ τὸ ἓνα τρίτο τῶν μαθητῶν. Ἔτσι δὲν γίνανε μαθήματα, κι αὐτοὶ ξεκίνησανε γιὰ τὸ σπίτι. Στὴ δόξεια συννοικία πέσανε πάνω σὲ μιὰ τεράστια στρατιωτικὴ φάλαγγα πού ἐμπαινε στὴν πόλη. Οἱ ἄντρες ἦταν ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὸ βίαιό το περπάτημα. Ἄν καὶ νικητές, δὲν φαίνονταν καὶ τόσο περήφανοι. Δὲν ἦτανε σωστά ἐξοπλισμένοι, κοιδάλοισαν ἀπὸ ἓνα μεγάλο σάκο σὴν πλότη καὶ μερικοὶ εἶχαν δυὸ πηλίκια, ἢ δυὸ τουφέκια στὸν ὦμο. Ἐδειχναν κατὰκοποι.

Σὰν ἔφτασαν στὸ σπίτι τὰ δυὸ ἀδέρφια, μάθανε πὼς ἡ μονάδα πού εἶχανε συναντήσει δὲν ἦα πῆγαινε μακρότερα, καὶ πὼς ἐπιτάσσανε σπιτία γιὰ νὰ στεγάσουν τοὺς φαντάρους. Στὴν ἀρχὴ δὲν τὸ πῆρανε τὸ νέο στὰ σοβαρά, μετὰ ἀπὸ λίγο ὅμως μαθεύτηκε στὰ σίγουρα πὼς εἶχαν ἐπισκεφτεῖ μερικά σπιτία στὸν ἴδιο δρόμο. Πανικόβλητοι οἱ Γκασό μαζεύτηκαν στὴν προκατορικὴ αἴθουσα νὰ σκεφτοῦν τί βὰ κάνουν. Τότε μπῆκε τρέμοντας ὁ Γκασό ὁ Ἄδολος νὰ τοὺς ἀναγγεῖλει πὼς κάτι στρατιωτικοὶ θέλανε νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐκεῖ. Οἱ γυναῖκες ἔτρεξαν ἄμέσως στὰ ἐσωτερικὰ διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ, σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ γεμίσει ἄντρες τὸ κτίριο τὴν ἴδια στιγμή. Ὁ γερο-ἀφέντης δρισκεῖταν ἀκόμα στὰ ξαδέρφια του. Ὁ Ἀφένης τοῦ Φιωτός, ὁ τρίτος θεῖος, ἀνέλαβε τίς διαπραγματεύσεις μὲ τὴ διαθήεια τῶν ἀδερφῶν καὶ τῶν ἀνηψιῶν του.

Πρός μεγάλη τους έκπληξη, υπό χολή της εισόδου ήταν παιματημένο ένα φαρείο. Δίπλα, ένας φρουρός που ή καταγωγή του πρέπει να ήταν από μία μακρινή περιοχή, κοιμόντιαζε με τους υπηρέτες. Μερίου ανασημάτας, όχι πολύ καλά ντυμένος, αλλά γεμάτος υπερψία. Δυό κατακίτρινα κουτσουρεμένα δόντια στόλιζαν την κοκκινωπή φάτσα του. Μιλούσε δυνατά χτυπώντας την κοιλιά του. Μόλις αντίκρισε τον κύριο του σπιτιού, χωρίς φιλοφρονήσεις, έσπευσε να τον πληροφωρήσει πώς η γυναίκα ενός υπαλοχωρού από τις μονάδες και είχαν φτάσει τελευταία και που ο ίδιος ήταν στην υπηρεσία της, σκόπευε να μείνει σε αυτό το σπίτι. Μίλαγε με πολύ άβρα και κούτιαζε με αβήαάα τον συνομιλήτή του. Έδειχνε πως δεν σήκωνε αντίρρηση.

Ο Αφέντης του Φωτός, χλωμάσε από τη λύσσα του και τα μάτια του πέταξαν φωτιές. Σ' όλη του τη ζωή, εκτός από την εποχή που σπαύδαζε στην Ίσπανία, κανένας δεν τόλμησε ποτέ να του μιλήσει σ' αυτόν τον τόνο. Στά σαράντα δύο χρόνια της ζωής του είχε αποκτήσει υέσεις σημοντικές, είχε δεχτεί μεγάλες τιμές. Τόσο στη δημόσια ζωή, όσο και στην ιδιωτική, εκείνος έδινε διαταγές κι οι άλλοι σκύδανε το κεφάλι. Και να τώρα που αυτός ο καρδιανάς από κατώτερο γένος ούτε που τον λογιόριαζε, και του μιλούσε χωρίς σεβασμό, τον διέταζε σαν να 'τανε κατώτερός του. Το άγγρο βλέμμα του, αντί για τον σεβασμό που ήθελε σ' ένα άτομο της υψηλής κοινωνίας, εκλεινε μιάν απεριόριστη άλαζονία. Ο Αφέντης του Φωτός δεν μπόρεσε να την καταπιεί αυτή τη χοντρή προσβιλιά. Έτοιμάστηκε να σηκώσει το χέρι του να χαστουκίσει τον άναιδή όταν τό μάτι του έπεσε στο περίστροφο που κρεμόταν στο πλευρό του φοντάρου. Όσο περήφανος κι αν ήταν ο έκπρόσωπος των λογίων, δεν τον έλειπε ή σκεφρασύνη. Θυμήθηκε την αρχαία παροιμία «Ο σαρφός με τό καθαρό μυαλό ξέρει να φιλάγειται». Κρανήθηκε λιπτόν κι άφκέυτηκε να κοιτάξει τον αντίπαλό του με γουαλωμένα μάτια. Ύστερα, δαμάζοντας την

οργή του. Ξέγησαν πώς δέν υπήρχε αρκετός χώρος, και πώς δέν θά 'ταν βολικό νά μένει εκεί χωρίς συνοδεία μιά γυναίκα αξιωματικού, γι' αὐτά θά ἦταν καλύτερα νά τήν ἐγκαταστήσουν κάπου ἄλλοῦ.

«Δέν υπάρχει χώρος, Κι αὐτό τό σαλόνι!» ἔσπευσε νά φωνήσῃ ὁ ἄλλος ἀντιγόνας διάπλατα τά μάτια του. Λέγοντας ἔτσι, χτύπαγε και το περιστροφά του. Τό σάλιο του πετάχτηκε μέσα ἀπ' τά κίτρινα δόντια του και πιτσιλλοσε τόν Ἀφέντη τοῦ Φωτός στό πρόσωπο. «Ἐμεῖς παλαμίσουμε γιά σάς, τήν ὥρα πού ἐσεῖς ἐδῶ καταβροχθίζατε ἀπ' ὄλα τά καλά, και τώρα πού σάς ζητάμε γιά μᾶς δανείσετε ἕνα μόνο δωμάτιο. ἀρνιέστε! Αὐτό τό καλόνι μᾶς χρειάζεται ὡπωσδήποτε...» Τρόθηξε τήν κουρτίνα τοῦ φρεῖου. «Θά παρακαλοῦσα τήν Κυρία νά βγει ἔξω. Εἶναι ἀχρηστο νά κουδεντιάζεις μέ τέτοιους ἀνθρώπους.»

Τότε ἔκανε τήν ἐμφάνισή της μιά γυναίκα γόγκο στό τρίο ντα. Ἦταν φθοερά φτιασιδωμένη και φορούσε μιά ἐφαρμοστή ἀνοιχτόχρωμη ζακέτα γαρυμμομένη μέ σειρίται, κι ἕνα φαρδύ παντελόνι, κι αὐτό γαρυμμομένο. Ἐράξε μιά ματιά στους ἄντρες πού στέκονταν στό χῶλ τῆς εἰσόδου, και μέ τό κεφάλι ψηλά προχώρησε στό σαλόνι, ἀκολουθώντας τό φαντάρα. Ὁ νοκοκύριος, πνιγμένος ἀπό λύσσα, δέν μπόρεσε ν' ἀρθρώσῃ λέξη. Σκέφτηκε νά τήν κινηγήσῃ, μᾶ νά τόν δοῦν αἱ ἀνηψιοί του κι οἱ ὑπηρετές νά τρέχει πίσω ἀπό μιά πόρνη, αὐτόν, ἕνα ἀρρωτικράτη; Ἔτσι ἔμεινε νά τήν κοιτάζει πού ἔμπαινε μέσα. Εἶχε σαστίσει. Αὐτός ὁ χώρος πού ἦταν ἐπιπλωμένος και διακοσμημένος ὑπέροχα, ἅπου εἶχαν περάσει εὐχάριστες ὥρες ἀνθρωπῶν τῶν γραμμάτων κι ἄλλα ὑψηλά πρόσωπα, ἅπου εἶχαν συζητήσει σοβαρά πολιτικά θέματα, αὐτός ὁ χώρος πού ἦταν περιορισμένος γιά ἀνταψυχή και συζήτηση ἀνάμεσα στους ἐκλεκτότερους ἀνθρώπους, θά γινόταν τώρα ἡ κάμαρα ἑνός γόγκου; Ἦταν ἀπίστευτο! Κι ὁμως νά πού γυρόφερνε τώρα στό σαλόνι, ἐκεῖνο τό φτιασιδωμένο μαῦτρα, κι ἀντηχοῦσε μιά

φωνή χυδαία. Αυτό το πρόσωπο πρόσβαλλε τὰ μάτια του, αὐτή ἢ φωνή τραυμάτιζε τὴν ἀκοή του, ἴσως ἀντροχε ἄλλα. Δὲν μποροῦσε νὰ ἐπιτρέψει σὲ κανένα νὰ παραβιάσει τὰ νόμιμα δικαιώματά του ἰδιοκτησίας καὶ στέγης. Θὰ ἀγωνιζότανε νὰ διαφυλάξει τὸ νόμο. Ἄν ἔφτανε αὐτὸ τὸ πλάσμα νὰ ἐγκατασταθεῖ ἐδῶ, ὄχι μόνο θὰ βεβήλωνε αὐτὸν τὸν σεπτὸ χῶρο. Ἀλλὰ θὰ σκοποῦσε φαρμακερῆς ἀναθυμιάσεις λαγνεΐας, μὲ κίνδυνο νὰ διασφείρει τὸ ἀνεπίληπτο ἦθος τῆς οἰκογένειας Γκάο. Οἰστρηλατημένος ἀπὸ τὸ ἰδανικὸ των ἀρχαίων παραδόσεων καὶ τῆς διαφύλαξης τοῦ νόμου, μπήκε διαιστικά στὴν σάλα κι εἶπε αὐστηρὰ στὴ γυναίκα πῶς δὲν μποροῦσε νὰ μείνει, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ φύγει ἀμέσως, πῶς θρυσκότανε σ' ἓνα σπῆτι σεβυστὸ ἐδῶ καὶ πολλὰς γενιές, ποὺ γι' αὐτὸ ἔτρεφε ἡ πύλη τῆ μεγαλύτερη ἐκτίμηση καὶ ποὺ προστάτενε ὁ νόμος. "Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶπε μονηροῦσι, ἀδίστακτα, χωρὶς νὰ ὑπολογίσει εἰς συνέπειρας τοῦ λογιδρίου. Ἐτ' ἀδέρφια του τρέμανε μὲ τὸ θράσος του. Ὁ Ἀφέντης τῆς Γαλήνης τὸν τραῦῆξε μερικὲς φορὲς ἀπ' τὸ μανίκι, γαστὶ αὐτὸς εἶχε δειλιάσει ἔπειτα ἀπὸ τόσες τρομαρῆς ποὺ πέρασε ὅταν ἔγινε ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1911, κι ἦταν τότε ἔπαρχος στὸ Ξιόονγκ κι εἶχε παρατήσει τὸ πόσιπυ του καὶ τὸ ἔχε σκάσει μεταμφιεσμένος. Ἄδικα ὅμως, δὲν κατάφερε νὰ τὸν ἀνεφέρει, κι ὑπὸ τὸ φόβο του μὴ γίνῃ κανένα ἐπεισόδιον, ἐγγῆκε ἀπ' τὸ θυμῶτιο ἀφήνοντας στὴ θέση του τοὺς ἀνηψιμῶς του.

Ὁ καραβανὰς ἐτοιμάστηκε νὰ ἀπαντήσει μὲ ἄλλο τρόπο, ἀλλὰ ἡ γυναίκα τὸν ἱτυμάτησε. Χωρὶς νὰ δείξει ἀγωνίακτηση, χαμογελώντας πάντα, κάρφωνε τὸ ἰσχνὸ πρόσωπο τοῦ Ἀφέντη τοῦ Φειτός ὅπου ὑπῆρχαν ἀκόμα κάποια ἰχνη νεότητος, μ' ἓνα βλέμμα γεμάτο ἔπισχέσεις. Ἐκανε πῶς προσέχει, κρατώντας ἓνα δάχτυλο μπροστὰ στὰ χεῖλια τῆς, κι ἔπαιρνε ἡμέφωρες πόξες. Ἐκεῖνος δὲν ἐληρέαστηκε ἀπ' αὐτὰ τὰ καμῶματα, ὅμως πῶς του, ὁ Ἀφέντης τῆς Τόλμης, τριάντα πρῶ χρονῶ, ὅμως νὰ ἐνδοιαφέρεται τρομερὰ. Παρατηροῦσε μὲ κάθος τὸ

στρουγγυλό πρόσωπο, τό χαριτωμένο τόξο τῶν φρυδιῶν, τή μαγνητική λάμψη τῶν ματιῶν, τό τέλειο στόμα... θλα ὅσα λείπα-νε ἀπ' τή γυναίκα του! Θαύμαζε κροσαντός τή ντελικάτη σιλουέτα συγκρίνοντάς τη μέ τό χοντροκαμμένο κορμί τῆς συζύγας του. Κυρίως ὅταν ἔριχνε ἐκείνες τίς προκλητικές ματιές, ἦταν ἀκαταμάχητη. Ξαφνικά ἔπεσε τό δλέμμα της στόν Ἄφέντη τῆς Τόλμης, πού ἔγινε κατακόκκινος. Τόν κοίταξε καλά καλά καί χαμογέλασε. Ἐκείνη τή στιγμή τέλειωσε τήν πυράντα του ὁ Ἄφέντης τοῦ Φωτός κα ἔμεινε ἀντίκρου της ἀφρίζοντας.

«Τελειώσατε;» εἶπε ἐκείνη αὐθάδικα, γέρνοντας τό κεφάλι.

Ἐὸ Ἄφέντης τοῦ Φωτός ἔγνεψε μέ τό μάτια, χωρίς νά μιλήσει.

Ἡ γυναίκα αἶνε ξαφνικά τήν ἀτυχεῖσή της, κι εἶπε γυνώ-ντας στό στρατιώτη:

«Πῆμε, ἄς μὴν τοὺς ἐνοχλήσουμε παρρητιάν». Ἐφνού κανένας δέ μάς ἀρέχεται σ' αὐτό τό σπίτι, κάκου ἀλλοῦ θά μάς κάλωπορίσουν.»

Τράδηξε γιά τήν πόρτα ἀνάλαφρη, κανώνοντας τοὺς γασούς της. Οἱ ἄλλοι παραμέρισαν γιά νά περάσει. Ἐ φρουρός πού ὀέν του ἔκανε καρδιά νά φύγει χωρίς λίγο σπατά, ἀκολοῖθησε μέ θαριά καρδιά τήν κυρά του. Οἱ βαστάλοι σήκωσαν τό φορεῖο. Ἐ φαντάρος κανόνισε τόν θηματισμό τους καί ἰφύναξε μέ μίους πωός τή μεριά τοῦ νοικοκύρη:

«Δέν μάς θέλετε ἔ; Κι ἐγώ θά σῶς στείλω ὀλόκληρο λόχο, νά δοῦμε τότε τί θά πείτε. Δέν ἀνέχομαι τέτοια προσβολή.»

Ἐ Ἄφέντης τοῦ Φωτός κίνησε γιά τά μέσα διαμερίσματα τοῦ σπιτιοῦ, ταραγμένος ἀπό τά τελευταῖα λόγια τοῦ στρατιώτη.

Μπροστά στόν τέταρτο θεῖο πού παρουσιάστηκε πάλι, ὁ Ἄφέντης τῆς Τόλμης βάλθηκε νά σχολιάζει τή στάση τοῦ ἀδερφοῦ τους. Δέν ἔπρεπε νά πληγώσει τή γυναίκα ἑνός ὀξιοματικοῦ. Ἐν τοὺς φέρνανε ὀλόκληρο λόχο, τό σπίτι δέ θά γλίτωνε τή λεηλασία. Ἐν τῷ καλοκυφεῖς, αὐτό τό ἄτομο κι ὁ

σωματοφύλακας; δέ θά δημιουργούσαν κανένα μπελά. Θντίθεται, χρέη σπή δική τους παρουσία θά μπορούσε κανείς ν' άρνηθεί όποιαδήποτε άλλη άπαιτήση. Χάσανε τήν τύχη μέσ' άπ' τά χέρια τους. Δέν μπορούσε νά τό χωνέψει.

«Κατά τή γνώμη μου.» είπε ό 'Αφέντης τής Γαλήνης σκεπτικώς, χαιδεύοντας τό μουστάκι του. «στέκει. έξίσου ή άποψη τοῦ τρίτου μας άδερφού. 'Ασφαλώς δέν μπορεί ν' άνέχεται κανείς τέτοια συμπεριφορά. άπό τήν έλλη μεριά όμως δέν πρέπει νά ξεχνάμε τό άρχαίο ρητό: «'Ο σκυός μέ τό καθαρό μυαλό ξέρει νά φυλάγεται.» 'Αρα πρέπει νά ενεργούμε άνέλιγα μέ τήν περίστασιν.»

Οί δυό θεία προχώρησαν κι αϊτοί μέ τή σειρά τους πύ έσωτερικά του σπιτιού συνεχίζοντας τή συζήτηση. Τά παιδιά τους τούς άκολούθησαν. Μέ άργό θήμα ήρθε κι ό 'Ηλιος του Αλαού μέ τόν μικροτερο άδερφό του. Μέσα στην προκαταρκτική αϊθουσα οί γυναϊκες είχαν μαζευτεί γύρω άπό τόν πέμπτο θείο, τόν 'Αφέντη τής Τόλμης, πού τόν συνάδενε ό αναπόφευκτος τέταρτος άδερφός του. Δέν ήταν δύσκολο νά μαντέψει κανείς τί κουδεντιάζανε: ό 'Αφέντης τής Τόλμης έπαναλάμβανε τά γνωστά του έπιχειρήματα.

Τά δυό άδέρφια γύρισαν νά φύγουν άλλά εκείνη τή στιγμή μπήκε ό μεγάλος τους άδερφός. 'Ο πέμπτος θείος τού έξήγησε γιατί ή στάση του τρίτου θείου δέν τού φάνηκε σωστή. 'Αντίθετα άπ' ό,τι περιμένε, ό 'Ηλιος του Κανούόμιου απάντησε πως το θέμα δέν είχε και τόση σημασία και πως αϊτός μπορούσε νά τό τακτοποιήσει. Μόλις είχε συνεντήσει στην ίσχυρή ένα παλιό συμφωνητή πού τώρα ήτανε γραμματέας του στρατηγού Ζάνγκ, και τού είχε υποσχεθεί πως θά έμποδίζε κάθε άξίωση για τό σπίτι των Γκασ. Αυτό δέν τούς καθησύχασε έντελώς. Ζήτησαν άπ' τό μεγάλο άδερφό νά γράψει άμέσως δυό λόγια στό φίλο του, για νά τού υπενθυμίσει τήν υπόσχεσή του. 'Ο νέος πήγε στό δωμάτιό του νά συντάξει τό γράμμα, και τό έστειλε μέ τόν Γιούν τόν Τίλειο. Μά τά έπόλοιπα μέλη τής

οικογένειας δὲ λένανε νά ἴδουχάουιν: ἂν οἱ στρατιῶτες ἐπιτάσσανε τὸ σπῆτι πρὶν γυρίσει ὁ ἀγγελιοφόρος, κι ἂν ἔρχονταν μὲ τὴν ἴδεια τῆς ἐκδίκησης, τί δε θὰ εἶλεπαν τὰ μάτια τους! Ἡ προσπάθεια τοῦ στρατηγῶ Ζάνγκ, ἂν ἔφτανε κατὰ πιν ἐσπότης, θὰ ἦταν σκέτη καρροϊδία. Ὅσο τὰ σκεφτόντανε αὐτά, τόση μεγάλωνε ὁ πανικὸς τους, κι ἀπὸ μέσα τῆς μετανιώνανε ποὺ ἀφήσανε τὴ γυναῖκα νά φύγει. Ἡσύχασαν μόνο ἴταν γύρισε ἡ ὑπηρετὴς φέρνοντας ἕνα ἐπίσημο χαρτί. Ὁ τέταρτος κι ἡ πέμπτος θείος τὰ κολλήσανε οἱ ἴδιοι στὸν τοῖχο, δίπλα στὴν εἰσοδο. Τὸ χαρτί ἔγραφε:

«Κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατηγῶ Ζάνγκ: Ἀπαγορεύεται ἡ εἰσοδος σὲ στρατιωτικὲς μονάδες».

Ἦστερα ἀπ' αὐτὸ δρῆκαν τὸ πνηθιομένο τους ρυθμὰ. Κοιμήθηκαν κωρὲς καὶ ξεκουράστηκαν ἐπιτέλους. Μόνο ὁ πέμπτος θείος δὲν ἐκλείσε μάτι. Μπροστά ἀπ' τὰ μάτια του περνοῦσαν καὶ ξαναπερνοῦσαν τὰ γεγονότα τῆς μέρας ἐκείνης. Σοπλωμένος δίπλα στὴ γυναῖκα του, ἐβλεπε τὰ μαργιόλκα μάτια νά λάμπουν, κι ὄλο τὸ πρόσωπο νά διαγράφεται πετακάθαρα. Αὐτὴ ἡ μορφή ὑπῆρξε γιὰ κείνον μιὰ ἀποκάλεψη: ποτέ του δὲν ξανάχε δεῖ τόσο ὡμαῖο πρόσωπο καὶ τέτοιο μαγευτικὸ χαμόγελο. Καταλάβαινε πῶς εἶναι ντραπὴ νά κάνει παρόμοιες σκέψεις καὶ προσπύσασε νά τὶς ἀποδιώξει, ἀλλὰ δὲν τὰ κατάφερνε, κι αὐτὸ διπλασίαζε τὸ μαρτύριο.

«Στὸ κάτω κάτω γιατί νά ντρέπομαι; Ὁ πατέρας δὲν ἔχει τὴν παλλακίδα του τὴν Τσὲν. Πρέπει δηλαδή ἐγὼ νά περῶσο ὅλη μου τὴ ζωὴ μ' αὐτὴ τὴν κονεπιθήρη μὲ τὰ χονερά σαγόνια;» ἀναρωτήθηκε, καὶ γυρνώντας δίπλα ἔριξε μιὰ ματιά γεμάτη ἀπιστοφυὴ στὴ γυναῖκα του ποὺ κοιμόταν ροχαλίζοντας λιγάκι. «Δὲν πειράζει, ὁ πατέρας δὲν πρόκειται νά μὲ κατακρίνει», μουρμούρισε χαμογελώντας ἠσύχασμένος.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωί, ἦρθε ὁ Ζάνγκ ὁ Ἄξιος νὰ πάρει τὴν κυρία Ζάνγκ καὶ τὴν κόρη της. Θέλησε κι ἡ Δαμασκητιά στὴν Ὀμίχλη νὰ γυρίσει σπίτι της, ἀλλὰ τὴν κράτησε ἡ πρώτη κυρ'α Γκάο. Τὸ ἀπόγευμα ἦρθε ἡ μητέρα της γιὰ μιὰ ἐπίσκεψη φιλοφροσύνης. Οἱ δύο κυρίες δὲν ἀναφέρθηκαν καθόλου στὴν παλιά παρεξήγηση. Ἦταν μακρινές ξαδέρφες, κι εἶχαν χρόνια νὰ ἰδωθοῦν. Διηγήθηκαν ἡ μιὰ στὴν ἄλλη ὅσα εἶχαν γίνει σ' αὐτὸ τὸ διάστημα. Κι ὅπως τὸν παλιό καιρό, στρώθηκαν ἀμέσως στὸ μα-γιόνγκ. Ἡ Λί κι ἡ Δαμασκητιά στὴν Ὀμίχλη κάθισαν νὰ παίξουν μαζί τους γιὰ νὰ συμπληρωθεῖ τὸ καφέ. Ὅταν γύρισε ὁ ἄντρας της ἀπ' τὸ γραφεῖο, ἡ Λί τὸν ἄφησε νὰ παίξει στὴ θέση της. Ἔτσι βρέθηκε ἀντικρὺ στὴν ξαδέρφη του. Δέ μιλοῦσε πολὶ οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος, μόνο ἀλλάζανε ποῦ καὶ ποῦ κανένα βλέμμα ὄλο μελαγχολία. Ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου ἐπαιξε ἀπρόσχετα κι ὄλο ἔκανε λάθη. Ὅρθια πίσω του ἡ γυναῖκα του τὸν πείραζε καὶ τὸν συβούλευε συνάμα. Ἐκεῖνος γιγνοῦσε πρὸς τὸ μέρος της, κι ἔβλεπες πόσο φυσικὰ γέρονταν ὁ ἕνας στὸν ἄλλο καὶ πόσο τριμερῆ.

Ἀντικρὺ τους, ἡ Δαμασκητιά στὴν Ὀμίχλη ὑπέφερε πολὺ. «Ἄν τότε ἦξερε ἡ μαμὰ πῶς εἶναι ἐρωτευμένος μαζί μου, ἂν θὰ εἶχα πέσει σ' αὐτὴ τὴ μοναξιά καὶ τὴ θλίψη», σιέφτηκε. Βλέποντας τὴν αἰκειότητα τοῦ νεαροῦ ζευγαριοῦ φανταζότανε τὴ δική της ζωή, πού, ἐντελῶς ἀντίθετα, θὰ πέραγε ὅλη μέσα στὴν ἐρημιά. Δὲν τὴν ἀντεχε πιά αὐτὴ τὴ σκέψη. Τὸ παιχνίδι μεπερδεύτηκε μπροστά στὰ μάτια της, αἰσβάνθηκε κάπως ἄσχημα, καὶ σηκώθηκε παρακαλιόντας τὴ Λί νὰ τὴν ἀντικαταστήσει. Ἡ νέα γυναῖκα τὴν κοίταξε τρυφερά καὶ τὴν ἀκολούθησε μὲ τὸ βλέμμα καθὼς ἔβγαινε ἀπ' τὸ δωμάτιο.

Πῆγε στὴν κρεβάτοκάμαρα τοῦ Ἄγρου Λουλουδιοῦ ὅπου κοιμότανε αἰτές εἰς μέρες πρὸς τὴ φιλοξενούσαν. Σάπλωσε κι ἔτσις ἦταν ταπεινωμένη ἀπὸ τὸν πόνο, ἐξουθενωμένη, τὴ μισοπῆρε ὁ ἔπνος.

«Ξαδέρφη.»

Τή φώναξε μιὰ γλυκιὰ φωνή. Ήταν ή Λί.

«Δέν παίζεις άλλος;»

Θέλησε νά σηκωθεί άλλό ή Λι άπλωσε τό χέρι της και τήν άποδόισε νά σκαίφει. Κάθισε στην άκρη του κρεβάτιού άγροντας:

«Ήρθε ή πέμπτη θεία και έγω τής έδωσα τή θέση μου...»

Έκλαιε... γιατί;»

«Λέν έκλαιγα.»

«Κι όμως τά μάτια σου είναι πρησμένα, πές μου τί σε στεναχωρεί.»

«Μπορεί νά έκλαιγα στον ύπνο μου, είδα έναν έπιάτη.

Πολλές φορές κλαίω στον ύπνο μου.»

Προσπαθούσε νά πάρει άδιάφορο ύφος, άλλό τό χέρι της έτρεμε μέσα στό χέρι τής Λί.

«Μή μου τά κρύδεις έμένα. κάτι σε άσσανίζε. Γιατί δέν μου άνοιγεις τήν καρδιά σου; Δέν πιστεύεις στη φίλια μου; Θέλω τόσο πολύ νά σε βοηθήσω.»

Ή μουσαφίρισα κοίταξε μέ άγωνία τό τρυφερό πρόσωπο που ήταν υπαιμένο προς αυτήν. ή μυτιδα του μετώπου της θάθυνε. τρεμόπαιζαν τά φρύδια της και κοίτησε άφρά τό κεφάλι. Μιά ξαφνική λάμψη πέρασε άπ' τά μάτια της και φώναξε χωρίς νά τό θέλει:

«Δέν μπορείς νά μέ βοηθήσεις.»

Άρχισε νά κλαίει μέ λυγμούς.

Ή Λί άνασταταμένη, θάλθηκε νά τής χαιδεύει τους ώμους ποέ τραντάζονταν άπ' τό κλάμα και μουρμούρισε:

«Έγώ κατάλαβα τί σου συμβαίνει. Ξέρω πως ένα τρυφερό αίσθημα έδενε έσένα και τόν άντρα μου. Δέν έπρεπε νά μέ παντρευτεί. Κατάλαβα επιτέλους γιατί δείχνει τέτοια προτίμηση στα λουλούδια τής δαμασκητιάς. Γιατί δέν τόν παντρεύτηκες; Έσύ, εκείνος, έγώ, πήραμε λάθος δρόμους και πέσαμε σε μιὰ δυστυχία άπ' τήν άποία δέν μπορούμε νά βγούμε. Θά

«πρέπει να εξαφανιστώ, για να ζήσετε οι δυο σας εύτυχιαμένοι.»

Τώρα η Δαμασκηνά στην Όμιχλη συγκράτησε τα δάκρυά της και γύρισε το κεφάλι να μη βλέπει εκείνη την πονεμένη μορφή. Σάν άκουσε τα τελευταία λόγια, ανακάθισε και έκλεισε με το χέρι της το στόμα της Αί. Εκείνη άκουμπησε το κεφάλι της στον ώμο που βρέθηκε μπροστά της κι άρχισε να κλαίει.

«Κάνεις λάθος,» της είπε η μονοσφίρισσα που συνήλθε άμμεσα. Ναί, είναι ανώφελο να στο κρήψω. Οι μητέρες μας μάς χώρισαν. Ίσως δεν ήταν γραφτό μου να τον παντρευτώ. Μην ξονομιλάρεις για εξαφάνιση. Δέ γίνεται τίποτα μ' εμάς τρεις δικί. Είμαι ακόμα τόσο νέα. Έμένα η καρδιά μου έχει γεράσει. Δέ βλέπεις τη ρυτίδα στο μέτωπό μου; Είναι σημάδι από τα θάσσανα που πέρασα. Κουράστηκα πιά, μπήκα στην εποχή του μαρσαμού. Έσύ είσαι ακόμα στην εποχή των λουλουδιών και των καρπών, σε μακαρίζω. Για μένα τέλειωσαν πιά, κι οι μέρες μου σέρονται ή μία πίσω απ' την άλλη. Όσο ζω, μόνο θάρος θά είμαι για τους άλλους, θά τους κάνω κακό. Λένε πως «Τίποτα δεν πονάει πιότερο απ' τη νεκρή καρδιά.» Έ λοιπόν, ή ήκκ' μου είναι νεκρή. Δεν έπρεπε να 'ρθω και να σās ταραξω και τους δυό.»

Σιγά σιγά ή φωνή της άλλοιωνότανε. Ένα ελαφρό τρεμούλιασμα διαπέρασε όλο της τό κορμί.

«Πού ν' άκουμπήσω την καρδιά μου;» άναστέναξε μ' άπελπισία.

Ξαναβρήκε την ψυχραιμία της και πρόσθεσε μ' ένα λυπημένο χαμόγελο:

«Αν υπάρχον στ' ελήθεια άτυχες γυναίκες, μιά απ' αυτές είμαι εγώ. Στο σπίτι κανέναν δεν μέ καταλαβαίνει, ή μητέρα μου άσχολείται με τά δικά της, ο άδερφός μου είναι πολύ μικρός. Όκαν δεν άντέχω άλλο, κλείνομαι στο δωμάτιό μου για να κλάψω, κουκουλιώνοντας τό κεφάλι μου με την κουδέρια

για νά μή μ' ἀκούσουν. Μ' εὐχορίσκει τό κλάμα, μή σου κάνει ἐντύπωση. Μου ἔγινε σιγήβεια ἐδώ καί κάμποσο χρόνο, ἀπό τότε πού τά χαλάσανε ἡ πεθερά σου κι ἡ μητέρα μου. Ἦταν γραμμένα ὅλα αὐτά στό ριζικό μου. Ἄν δέν εἶχε πεθάνει ἡ πραγματικὴ μητέρα τοῦ ἀντρα σου, ἴσως δέν θά χωρίζαμε, μά κι ἦταν ἀδερφή τῆς δικῆς μου. Σέ ποιόν νά ἔλεγα τόν πόνο μου; Κανέναν δέ θά μ' ἀκουγε. Ἐπρεπε νά καταπίνω τὰ δάκρυά μου. Ὑστερα μέ παντρέψανε χωρίς τὴ θέλησή μου. Δέν ὀριζα τόν ἑαυτό μου. Ἰὴ χρονιά πού ἔζησα κοντὰ στοὺς Ζάου, στά πεθερικά μου, ὑπέφερα περισσότερο ἀπ' ὅσο μπορεῖ κανεὶς νά φανταστῆ. Ἀκόμα καί τώρα ἀναρωτιέμαι πὺς ἀντιξῶ. Δέν εἶχα τό δικαίωμα οὔτε νά κλάψω. Φοδῶμαι πὺς λίγο ἀκόμα ἂν ἔμεινα μαζί τους, δέν θά 'μουναι τῶρα ἐδώ μπροστὰ σου. Τονλάχιστον τό κλάμα εἶναι ἓνα ξέσπασμα κι εἶναι τό μόνο ποι μοῦ ἐπιτρέπεται ἀκόμα. Μὲ τὸν τελευταῖο καιρό ἐὰ δάκρυα ἄρχισαν νά γίνονται πιά σπάνια, ἴσως ἦπου νά 'ναι θά σπερέψουν κι αὐτά. Ὅπως τό 'γραψε ὁ Ταὺ-Φαύ:

Τὰ δάκρυα στέρεψαν μέχρι τό κόκαλο.

Γῆ κι οὐρανὸς δέν ἔχουν ἔλεος.

Τώρα τελευταία νιώθω ἓνα σφιξίμο στὴν καρδιά. ἔχω τὴν ἐντύπωση πὺς ἐκεῖ κυλοῦν πιά τὰ δάκρυα, στό βάθος τῆς καρδιᾶς. Μὴ θλίβεσαι γιὰ χόρη μου, δὲ μου ὀξίζει. Εἶχα ἀποφασίσει νά μὴν τὸν ξαναδῶ τὸν ἀντρα σου. Κάτι μέ τραβοῖστε πρὸς αὐτόν καί συγχρόνως μ' ἀπωθοῖστε. Παρ' ὅλο πού ξέρω πὺς γιὰ μένα δέν ὑπάρχει καμιά ἐλπίδα, αὐτὲς οἱ μέρες ἐδώ εἶχαν κάποιο στοιχεῖο ἐλπίδας. Μὴ μέ κατηγορήσεις γι' αὐτό. Τίγερ τὸ πῆρα ἀπόφαση, θά φύγω. Σέ παρακαλώ, πάρ' το σάν ἓνα κακὸ ὄνειρο. Μὴ μέ νομίσεις γιὰ κανένα πλάσμα χωρίς πίστη καί χωρίς καρδιά...»

Αὐτὴ ἡ ἐξομολόγηση ἀποκάλυψε ὅλη τὴ θλίψη μιᾶς ζωῆς δίχως χαρά. Κάθε λέξη ἔπεφτε βαρῶς μὲς στὴν εὐαίσθητη ψυχὴ τῆς Αἰ. Δέν ἔκλαιγε πιά καί κοιτοῖσε πρυστοχτικά τὸ πρόσωπο τῆς μοιουμπίρευσις πὺς χαμωγελοῦσε τῶρα μελαγχολικά. Στὸ

δικό της πρόσωπο, δίχως χαμόγελο, θωρακείς κι ύπηρχε ένα είδος άκρηναιόλιας. Όταν σώπασε η ξαδερφή της, τήν έπιασε από τούς ώμους και τής είπε μέ θέρμη:

«Δέν ήξερα μέχρι τώρα όλα σου τά δάσωνα. Ίσως δέν έπρεπε νά σ' όφτίσω νά μιλήσεις τόσο πολύ, φερόθηκα έγωιστικά. Η δική σου κατάσταση είναι πολύ πιο άδυναρή άπ' τή δική μου. Πρέπει νά έρχεσαι συχνά άπό διά και πέρα. Σ' άκαπώ πολύ, αλήθεια σου λέω. Έχασα μία μεγαλύτερη άδερφή πού είχα. Έπί είσαι ένα χρόνο μεγαλύτερή μου. Άν δε ποι είμαι άντιπαθητική, λογάριάζέ με σαν τή μικρότερη άδερφή σου. Λές πώς κανέναν δέ σέ παρηγορεί. Άσε με έμένα νά σέ παρηγορήσω. Άρκεί νά γίνει πιο εύχάριστη ή ζωή σου, κι εγώ θά τό χαρώ μ' όλη μου τή καρδιά. Νά έρχεσαι συχνά στό σπίτι γιά ν' άποδείξεις πώς δέ μέ μισείς και δέ μου κρατάς κακία γιά τίποτα.»

Τό βλέμμα τής μουσαφίρισσας γλύκανε. Έσφιξε τό χέρι τής Λί, κι άκούμησε επάνω της. Στο τέλος είπε:

«Δέν ξέρω πώς νά σ' εύχαριστήσω...»

Τήν έπιασε μία κρήση βήχα.

«Αυτό σου συμβαίνει συχνά;» ρώτησε ή φίλη της άνήσχη, καθώς είδε νά τής κόβεται ή άνάσα.

«Ναι, καμιά φορά. Συνήθως τά βράδια. Τώρα τελευταία είμαι κάπως καλύτερα, αλλά έχω πόνους στό στήθος.»

«Παίρνεις κανένα φάρμακο; Πρέπει νά κοιταχτείς σοβαρά.»

«Πήρα κάτι φάρμακα πού μέ άνακούφισαν κάπως χωρίς νά μέ θεραπεύσουν. Η μητέρα μου ίσχυρίζεται πώς δέν είναι σοβαρό, πώς μου χρειάζεται ένα δυναμωτικό και άνάπαυση.»

Σέ λίγο ή Λί σπρώθηκε:

«Πρέπει νά πηγαίνουμε.»

Άνοιξε τό ντουλαπάκι τής τουαλέτας, κοιτάχτηκε στόν καθρέφτη έριτιαξε τά μαλλιά της και βιάστηκε έλαφρά. Έβδάλε τή φίλη της νά καθίσει, τή χένισε και τής έδωσε λίγη πούδρα. Ύστερα βγήκαν πικραμένες άπ' τό χέρι.

Έτσι και διορθώθηκαν οι καταστροφές που έγιναν απ' τις οδίδες, ο πόλεμος άνηκε κιόλας στο μακρινό παρελθόν. Ή ειρήνη αποκαταστάθηκε κι ο καθένας ξαναγύρισε στον συνηθισμένο τρόπο ζωής του, τουλάχιστον φαινομενικά. Γιατί στην πραγματικότητα, ήταν ακόμα μιά περίοδος εξέλιξεων. Ο στρατηγός Ζάνγκ εκλέχτηκε αρχιστράτηγος απ' τους άξιοματικούς των φιλικών στρατιωτικών μονάδων και πήρε στα χέρια του την πολιτική έξουσία. Μόλις έγινε κέντριος της καταστάσεως, εκδίωξε την πρόθεση να εφαρμόσει μιντέρνες μεθόδους, πράγμα που άμεσα προκάλεσε μεγάλη έξαιψη. Οι σπουδαιότες αναπτύξανε φανερά τις δραστηριότητές τους. Τρία κοινοδρία περιοδικά ξεφύτρισαν μαζί. Μερικοί συμμαθητές των δια άδερφών ηγάλανε ένα εβδομαδιαίο φύλλο με τίτλο *Ή Αίγλη*, που δημοσίευε πληροφορίες για την πολιτιστική κίνηση, εύναούσε τις πρωτοποριακές ιδέες και σπηλίτευε την παράδοση εν όνόματι της λογικής. Ο Ήλιος της Νόησης, που έπλεε σέ πελίγη ένθουσιασμού, έγγραφε άρθρα συχνά. Βέβαια, έπαιρνε τά περισσότερα στοιχεία από τις επιθεωρήσεις της Σανγκάης και του Πεκίνου, γιατί, ως προς τις ιδέες, δέν είχε ακόμα την πνευματική ώριμότητα που χρειάζότανε. Δοο για τά κοινωνικά θέματα, δέν τον είχαν δυθεί και πολλές εύκαιρίες για παρατηρήσεις. Όλα κι όλα τά προσόντα του ήταν μερικές προσωπικές εμπειρίες, γνώσεις από τά βιβλία που είχε διαδύσει και ο υίπτριος της ηλικίας του. Πάνω στο θέμα της οίκογένειας θά μπορούσε νά γράψει πάρα πολλά, όμως κάποιαι φάβοι τον άνεχαίτιζαν. Ο Ήλιος του Λαού, είχε δλη την ήμερα τή δουλειά του σχολείου του και τά βράδια συνέχιζε νά δίνει μαθήματα στην Κιθάρα. Έτσι, ήταν συνέχεια άπασχολημένος, και πάντα κατάφερνε νά γράψει κανένα άρθρο, κι αυτό πολύ σύντομο. Αυτό τό τελευταίο περιοδικό τό ύποδέχτηκε μ' ένθουσιασμό σύσσηκη ή νεολαία. Από τό πρώτο τεύχος,

πουλήσανε μές στη εβδομάδα χίλια αντίτυπα. Τό ίδιο έγινε και μέ τό δεύτερο. Όταν επιτίθηκε τό τρίτο, είχαν ήδη έρθει συνδρομές γιά διακόσια ή τριακόσια αντίτυπα. Τή συντακτική επιτροπή τήν αποτελοῦσαν, έκτός ἀπό τόν Ήλιο τής Νόησης, ὁ συμμαθητής του Ζάνγκ ὁ Εὐχαρις, ὁ Χουάνγκ ὁ Φιλάνθρωπος, κι ὁ Ζάνγκ ὁ Καλόδεχτος, ἀδερφός τοῦ Εὐχαρι, σπουδαστής τής Ἀνωτάτης Σχολῆς, ὅλοι τους σύντροφοι καί φίλοι. Σαφινικά ἡ ζωῆ τοῦ Ἡλίου τής Νόησης γέμισε δραστηριότητα καί έντονο ένδιαφέρον. Γιά πρώτη φηρά βρισκόταν μπροστά σ' ένα σκοπό κομμένο καί ραμμένο στό μέτρα του. Κι όταν έβλεπε τίς ἰδίες του τίς ἰδέες τυπωμένες σέ χιλιάδες αντίτυπα, πού φτάνανε σέ μακρινούς καί άγνωστους ἀναγνώστες, ἀπ' τούς ὁποίους μάλιστα έπαιρνε καμιά φορά ἐπαινετικά σχόλια, παραληροῦσε ἀπό χαρά καί καμάρι. Θά 'θελε ν' ἀριτερώσει ἐκεῖ ὅλες τίς ἐλευθères ἄρες ποιί τοῦ έμεναν μετό τό διάβασμα, ἀλλά ἀναγκαζόταν νά είναι προσεχτικός ἀπό τό φόβο τοῦ παιποῦ. Μιά μέρα, ὁ τρίτος θεῖος τοῦ πέταξε ένα αντίτυπο τοῦ εβδομαδιαίου φύλλου καί ἄγγαλε καγχάζοντας χωρίς νά τοῦ κεί τίποτα. Εὐτυχίως τοῦ δέ μίλησε στό γέρο. Ἄπό κείνη τή μέρα ὁ νεαρός έγινε ἀκόμα πιό προσεχτικός. Ἦταν δὲσπιστος μέ ὅλα τά μέλη τής σέκογένειας. Τούς έκρυβε τά πάντα: τίς ἀσχολίες του, τή δουλειά του, τίς έμπνεύσεις του. Φυλαγόταν ἀκόμα κι ἀπ' τόν μεγάλο τους ἀδερφό πού τόν ἤξερε ἀδύναμο καί πού ἴσως δέ θά συμφωνοῦσε μέ τίς ἐνέργειές του.

Ὅσο πιό πολέ κρεβόταν ἀπ' τούς δικούς του, τόσο κι έπεψτε μέ τά μόντρα σέ διάφορες δραστηριότητες ἔξω ἀπό τό σπίτι πού τοῦ δόνανε τήν ἐγκαιρία νά χρησιμοποιήσει τίς δυνατόειες του. Πολύ γρήγορα, παράλληλα μέ τό εβδομαδιαίο περιοδικό, ιδρύθηκε καί μιá εταιρεία γιά τήν προώθηση τής καινούριας κουλτούρας. Κάθε Κυριακή, τά μέλη τής μαζεύονταν σέ μιάν αίθουσα τσαγιού στήν ὄχθη τής λίμνης, στό πάρκο Σαοτιπέγγκ. Καμιά εἰκοσαριά νέοι καθισμένοι γύρω ἀπό μερικά τραπεζάκια, συζητοῦσαν μέ θέρημη γιά τά κοινωνικά προβλή-

ματα. Ξανάσμιγαν δυό θραδίες τή υδομάδα ανά τέσσερις ή πέ-
ντε, πότε στου ενός πότε στου άλλου τό σπίτι, γιό νά ανακαι-
νώσουν τά σχέδιά τους από κεί και πέρα και νά χαράξουν τό
έργο τής αλληλεγγύης. Γιατί εκείνη την εποχή, ή ομάδα είχε
έκαστει κιόλας τήν επίδραση των φιλόανθρωπων και των σο-
σιαλιστών. Τήν ώρα των συζητήσεων, αέτοι οί ξαηδοί, πού
μερικοί μόλις κι έφταναν τό είκοσι, περηφανεύονταν πώς θ'
άλλάζουν τήν κοινωνία και θά λυτερώσουν τόν κόσμο. Ήταν
άκόμα κι ή διορθωση των δοκιμών, ή ρυθμική και μυστηριώ-
δης περιστροφή του κυλίνδρου, τό φρεσκοτυπωμένο χαρτί, τά
γράμματα πού στέλναν άγνωστοί άνθρωποι. Όλα αυτά ήταν
τόσο καινούρια, τόσο γοητευτικά, πέρα από' ό,τι μπορούσε πο-
τέ νά όνειρευτεί ο Ήλιος τής Νύκτας μέ τή φιλογερή καρδιά.

Όσο περισσότερο είσχωρούσε σ' αυτό τόν κόσμο, τόσο απο-
μακρινόταν από τήν οίκογένειά του. Σε κανένα δέν μπορούσε
ν' ανοίξει τήν καρδιά του, ούτε στον παππού πού ήταν πάντα
πομπώδης κι άπρόσιτος, ούτε στη δεύτερη μητέρα του, καλο-
συνάτη αλλά άσχετη, κι ακόμα λιγότερο δεδωα στην παλαιά
δα Τσέν. Ο μεγάλος τους άδερφός εξακολούθουσε νά εφαρ-
μόζει τήν «πολιτική των υποκλίσεων.» Ή νύφη του είχε άρχι-
σει νά χλωμαίνει ήταν έγκυος πάλι. Πίως από τήν πλάτη του,
οί θείοι και οί θείες λέγανε πώς έχει μεγάλη ιδέα για τόν έου-
τό του κι είναι άναιδής. Στο τέλος ζήτησαν από τή δεύτερη
μητέρα του νά τόν μαλώσει σαυσαρά. Μόνο ο Ήλιος του Λειού
ήταν κοντά του, μολονότι πνιγόταν στη δουλειά πού ήταν κι ή
μοναδική του έλπίδα. Μιά πάνω από' όλα ήταν τό Τραγούδι του
Φοίνικα. Κάθε φορά πού τή σκεφτότανε, ή καρδιά του έλιωνε
από τριφερότητα. Νά ένα πλάσμα πού τόν αγαπούσε χωρίς
καμια άπολύτως ύστεροδουλία. Όταν συναντούσε τό βλέμμα
της, πού εύγλωττο κι από' τά χείλια, βλέμμα φορτωμένο άγάπη,
έλεγε μέ τό νου του πώς ίσως εκεί θρασιόταν τελικά ο σκοπός
της ζωής του. Έρχονταν στιγμές, πού επηρεασμένος από μι
σφυδρή συγκίνηση, έλεγε πώς θέξει νά τά ποιητήσει όλα, μό-

νο και μόνον για κείνα τὰ μάτια. Μά έτσι και βρισκόταν πάλι έξω από τὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον, ὁ ὀρίζοντας πλάταινε. Ἡ ζωὴ δὲν ἦταν καὶ τόσο ἀπλὴ. Τέ ἦταν τὸ δῆλημα ἑνὸς κοριτσιοῦ μπροστὰ στὸ σύμπαν: Τελυταία, εἶχε διαβάσει στὸν Ἀγῶνα, ἐπιθεώρηση τοῦ Ηεκίνου. Ἐνα ἀρθρο ὅπου ἔλεγε κατὰ λέξη: «Οἱ γαὶ τῆς νέας Κίνας δὲν εἶναι πολυτελῆ ἀντικείμενα, δὲν ἤρθανε γιὰ νὰ καλυπεράσουν ἀλλὰ γιὰ νὰ μοχθήσουν. Γεννήθηκαν σὲ μιὰ παραγμένη ἐποχὴ, κι ἡ εὐθύνη τους εἶναι πολὺ μεγάλη. Πρέπει ν' ἀντιμετωπίσουν ὅλα τὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ νὰ πετύχουν τὴ λύση τους. Ὅφείλουν νὰ ἀφιερῶσουν ὅλες τους τὶς δυνάμεις γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ...»

Στὸ τέλος ὑπῆρχε καὶ ἡ σχετικὴ συμβουλὴ. «Πολεμείστε τὸν ἔρωτα καὶ μὴν πέρφετε στὰ ὄνειρα του...»

Αὐτὸ τὰ ἄρθρα, παρ' ὅλη τὴν ἐλειψη ἐπιχειρημάτων ἀπὸ θεωρητικὴ ἀποψη, ἐκείνη τὴν περίοδο συγκίνησε πάρα πολλοὺς ἐφηβούς, κυρίως αὐτοὺς πού εἶχαν μέσα τους τὸν πόθο νὰ θυσιαστοῦν γιὰ τὸ καλὸ τοῦ κόσμου. Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης ἐτηρεάστηκε τόσο πολὺ πού μόλις τὸ διάβασε ὀρκίστηκε, πολὺ παραγμένος, νὰ γίνεῖ ἀκριδῶς αὐτὸ πού πρότεινε ὁ συγγραφέας. Ἐνα ἐξιδανικευμένο ὄραμα τῆς ἀνθρωπότητας τὸν ἔκανε νὰ ξεχάσει ἐκείνη τὴ στιγμή τὴν ἄμομφη ἀγάπη τοῦ Τραγοῦδιου τοῦ Φοίνικα.

Μά καὶ πάλι, ὅταν γύριζε στὸ σπίτι καὶ γι' αὐτὸν συναισθηματικὰ ἦτανε σκέτη ἔρημος, σ' ἐκείνη στρεφόταν. Δυὸ συναισθήματα χτυποῦνταν μέσα του, ἡ καλύτερα, ὀλίγκληρη ἡ καινῶνα πολέμαγε ἐναντία στὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα. Τὸ κορίτσι, ἀπομονωμένο, τὸ ἔχανε συνθλίψει ὅλες οἱ παραδόσεις κι ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας Γκάο, κι εἶχε νικηθεῖ προκαταβολικά.

Ἡ ἴδια, μὴν ἔχροντας τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά, χαίροταν νὰ τὸν ἀγατᾶει μυστικά, νὰ τὸν συλλογίζεται, καὶ νὰ ἐλπίζει πῶς μιὰ μέρι θά τὴ σώσει. Ἐτσι ἡ ζωὴ τῆς δὲν τῆς φαινόταν τόσο δύσκολη, θαρροῦσε πῶς τ' ἀφεντικὰ τῆς τῆς ἔδειχναν πε-

ρισσότερη καλοσύνη. Ο έρωτας τή στήριζε. Τα όμορφα όνειρα σκεπάζουν τήν πραγματικότητα. Πάντως ήταν πολύ σεμνά τά όνειρά της· δέν τής περνούσε ή ιδέα νά ξεπωθεί μέ τόν νεαρό αφέντη της, εύχότανε μονάχα νά μπορεί πάντα νά τόν ύπηρετεί. Στά δικά της μάτια αύτή ήταν ή ιδανική εὐτυχία.

Ένα θυάδν, λιπού παρέδωσε τό τέταρτο τεύχος τής Αθήης στό τυπογραφείο, ό "Ήλιος τής Νόησης συνόδεψε τόν αδερφό και στό σπίτι τής ξαδέρφης τους.

Ή κυρία Ζάνγκ καθόταν κάτω άπ' τό ύπόπτεγο και κοιθώνιαζε μέ τήν κόρη της. Είπε νά φέρουν καρτέλες, και παραικάλεσε τά δυό αδέρφια νά μείνουν εκεί κοντά της και νά πούν τά δικά τους. Ή κατέλα στράφηκε πτόν μικρό:

«Διάβασε τό τρίτο τεύχος. Σίγουρα είναι δικό σου τό άρθρο κατά τής οικογένειας τού παλιού τύπου. Τί σου ήρθε και χρησιμοποιήσες τέτοιο άλλόκοτο ψευδώνυμο. «Τό λεπίδα πού σφυρίζει»»

«Διαμαρτύρομαι! Πού ξέρεις πώς έγώ τό έγραψα;»

«Έχει έντελώς τό δικό σου στυλ. Άμα δέν τό παραδέχεσαι, δέν έχω παρά νά ρωτήσω τόν αδερφό σου.»

Έκείνος χαμογέλασε κι έγενεσε καταφάτικα.

«Θέλεις νά γράψεις κι εσύ ένα άρθρο;» έκανε ό μικρός αρπάζοντας τήν εύκαιρία.

«Μά έγώ δέν ξέρω νά γράφω έτσι. Θέλεις νά έκτελή; Προτιμώ νά μείνω άναγνώστης.»

«Τώρα τυπώνεται τό τέταρτο τεύχος. Περιέχει ένα άρθρο πού συμβουλεύει τς γυναίκες νά κόψουν τά μαλλιά τους, μόνο πού τό γράφει άντρας. Τό ήμα έχει τεθεί άπ' όλες τς έφημερίδες τής Σαγκάης, και στό μεγάλα κέντρα όπως ή Σαγκάη και τό Πεκίνο, πάρα πολλές γυναίκες τό έφαρμόσανε κιόλας. Έδώ σ' έμάς δέν έγινε άκόμα κουδέντα. Πρέπει όλες εσείς νά καίτε τή γνώμη σας, τό περιοδικό θά τή δεχτεί πώς και πώς.»

Έλαμψε τό όμορφο πρόσωπο τής Κισάρας. Άποκρίθηκε, ένώ τά μάτια της φεγγοβολούσαν:

«Τό συζητήσαμε στό σχολεῖν. Οἱ πρῆσιπότερες ἀπό μᾶς εἶναι ὑπέρ τῶν κοντῶν μαλλιών. Δυό τρεῖς συμμαθήτριές μου ἀνυπομονοῦν νά κόψουν τήν κοτοῖδα τους, ἀλλά φοβοῦνται τίς συνέπειες. Καμιά δέν ἔχει τόσο κουράγιο. Ἡ Χαμογελαστή πού τό ἔχει πάρει ἀπόωαση, ἀκόμα τίποτα δέν ἔκανε. Ἐδῶ πού τά λέμε δέν εἶναι καί τόσο εὐκόλο ν' ἀνήκεις στήν πρῆσιπτορία. Πρέπει νά κάνουμε μιᾶ γερή κομπάνια γιά τίς ἐφημερίδες.»

«Κι ἐσύ τί ἀποφάσεις;» ρώτησε χαιρέκακα ὁ μικρός.

Ἡ Κιθάρη ἐρίξε μιᾶ ματιά στή μητέρα της, πού ξαπλωμένη στήν πολυθρόνα μέ τά μάτια μισόκλειστα, στή πνηθισμένη της στάση, δέν ἔπαιρνε χαμπάρι ἀπ' ὅ,τι λέγανε.

«Ἐγώ; Περίμενε καί θά δεῖς!»

Τά εἶπε αὐτό μ' ἓνα πνηρό χαμόγελο.

«Εἶναι κυλότσα.» σκέφτηκε ἐκεῖνος. «Δέ δίνει συγκεκριμένη ὁπόνηση, κι οὔτε κάνει πίσω.»

Ξαναγύρισε στήν ἐπίθεση.

«Καί τό ἄρθρο;»

«Ἐντάξει, στό ὑπόσχημα. Ὑπόσχουν πολλά ἐπιχειρήματα γιά νά ὑποστηρίξεις τό κοντά καλλιᾶ; Ἀδνοί ὑγείας, οἰκονομία χρόνοι, ἄνεση, ἀκόμα καί τό νά λησπέρηι ἡ περιφρόνηση τῆς κοινωνίας γιά τή γυναῖκα. Θά μπορούσε κανεῖς νά ἀναπτυξέι ἄλα ἀνά τά σημεῖα. Μήπως τό ἄρθρο τοῦ ἐπόμενου τεύχους εἶναι πάνω στό ἴδιο θέμα; Ἄν εἶναι, δέν ἀξίζει τόν κόπο νά γράψω κι ἐγώ.»

«Δέν εἶναι τό ἴδιο πράγμα. Γράφτο γρήγορα ἐσύ, καί θά δημοσιευτεῖ στό τεύχος 5.»

Ἐλεπτα ἀπό μιᾶ σύντομη οἰκιτή, ἡ Κιθάρη στράφηκε στόν Ἰλλιο τοῦ Λαοῦ.

«Πότε θά γίνει ἡ γιορτή τοῦ σχολεῖόν σας; Ὅπου νά 'ναι τελιώνει τό ἔξάμηνο.»

«Φαίνεται πῶς ὁ θά γίνει καθόλου, δέ γίνεται πιά κουδέντα. Στό τέλος τῆς περσινῆς χρονιάς ἀφιερῶσαμε τόσες ἡμέρες

έτοιμάζοντας το *Μησί των Θηταυρών* και να πιά δέν έχουμε την εύκαιρία να το παίξουμε.»

«Μέ τον πόλεμο, δέν μοταιώθηκε μόνο ή παράσταση, αλλά κι ή είσοδος των κοριτσιών στη σχολή μας. Κανένα νέο πάνω στό θέμα. 'Ο διευθυντής τώρα δέ λέει τίποτα, κάνει την πάγια.»

'Ο μικρός μίλησε μέ αγωνίακτηση. 'Ο αδερφός του έδειξε να σπεναιχωρείται πού τον έπεισε να τά λέει όλα λεπτομερώς στην ξαδέρφη τους, γιατί άμέσως τό πρόσωπό της σκοτεινιάσε.

«'Αλήθεια;» ρώτησε άνισηχη, έλπίζοντας πώς δέν κατάλαβε καλά.

«Δέν ξέραμε άκόμα.» άπάντησε ά 'Ηλιος του Ασαού, χωρίς να την κοιτάξει, γιατί φοβόταν να τη δει λυπημένη. 'Υπάρχει κάποια μικρή έλπίδα. Για να πάρουν τέτοια πρωτοβουλία, χρειάζεται μεγάλη τόλμη.»

Τέλος, για να ακούσει την άπογοήτευση της ξαδέρφης του, πρόσθεσε:

«'Αλλουστε τό σχολείο μας δέν είναι τό ίδιονικό. Δέ θά 'νοι και κομιά καταστροφή αν δέ μπεις. Καλύτερα να συνεχίσεις τίς σπουδές σου πη Σοφία ή πη Περίνο. Θέλεις ένα χρόνο άκόμα για να πάρεις τό δίπλωμά σου. Δέν σου είναι άπαραίτητο για να είσαι πη σχολή, αλλά μ' ένα πτυχίο στό χέρι θά έχεις περισσότερες πιθανότητες. Κι άπό τώρα μέχρι τότε, όλα θά τακτοποιηθούν.»

'Η Κυθάρρα σάπαινε. Την πείραζε πολύ πού έχασε απή την έλπίδα. Τόσα και τόσα έμτόδια, άρπητά και άόρατα, τη χώριζαν απ' την εύτυχία. 'Επρεπε να συσσωρευσει θάρρος κι ενεργητικότητα.

Τρεις μέρες μετά απ' ατή τη συζήτηση, ή Κυθάρρα καθάρóγραψε τό άρθρο της μέ τό κομψό γράψιμό της, και δημοσιεύτηκε στό πέμπτο τεύχος της *Αόγης*. Τό έκτο τεύχος δημοσίεψε μία αφήγηση της Χού της Χαμογελαστής. Καιιά είκοσαριά

σπουδαιότεριες έστειλαν ένθουσιώδεις έπιτολές. 'Αμέσως, τó πρόβλημα τών κοντών μαλλιών έγινε στην πόλη τó θέμα τής ημέρας. Σ' αυτή τήν κίνηση, πρώτη και καλύτερη ή Χαμογελαστή.

'Όταν έφτασε στό σχολείο ή Κυθάρá, είδε στό γήπεδο τών υπόρ κάτω από μιά λιτιά, τή φίλη της περιτριγυρισμένη από μαθήτριες που τήν περιεργάζονταν. 'Ήταν πολύ χαριτωμένη. Καθώς γύριζε γιά ν' απαντήσει σέ κάποιον ερώτητη, ó χιονάτος λιαιμός της ξεπρόβαλε κάτω άπ' τά μαλλιά που ήταν κομμένα συμμετρικά μέχρι τόν λοφό του αυτιού. 'Η κοιτάδα είχε εξαφανιστεί. Αυτό τó γένισμα, πιο νεανικό, πιο χαρούμενο, πιο γοητευτικό, ταίριαζε ιδιαίτερα στό ζυγηρό χαρμάκι της κοπέλας.

'Η Κυθάρá που έκθειάζε φανερά τά κοντά μαλλιά, είχε μέσα της μιά κρυφή άνησυχία: φοβόταν μήπως δέ θά τής πηγαίνουν. Τώρα όμως ήτύχασε δλέποντας τó άπαιτέλεσμα. Παράλληλα ένιωσε και κάτω μεισεντικά, ένιωσε ζήλια και θάυμασμό, κι ήταν περήφανη γιά τή φίλη της καθώς τή ρώτησε:

«Πώς τήν έκοψες τήν κοιτάδα;»

'Η Χαμογελαστή απάντησε κίνοντας μιά πολύ εκφραστική κίνηση:

«Μιά ψαλιδιά κι έπρεσε μόνη της!»

«Δέν πιστεύω νά 'ναι τόσο εύκολο» είπε μιά συμμαθήτριά της στραδομουτσουιάζοντας. «Παιός στην έκοψε.»

«Παιός άλλος άπ' τήν παραμάνα μου: Δέν έχω κανέναν άλλο στό σπίτι, ó πατέρας μου δέ θά τó αναλάβει.»

«'Η παραμάνα σου: Και τó δέχτηκε.» ρώτησε μέ άπορία ή Κυθάρá.

«Γιατί όχι; Της τó ζήτησε. Πάντα μέ υπακούει. 'Ο πατέρας μου ήξερε τή θειρεία μου και δέν έπρεε αντίρρηση. Στο κάτω κάτω κι άν έφερνε αντίρρηση θά 'χινε τόν κνιρό του. Τελικά πετιχαίνω αυτό που θέλω.»

«Έντάξει, αύριο θά κόψω για εγώ τα μαλλιά μου», είπε κοκκινίζοντας ένα κοριτσάκι.

«Ξέρω πώς είσαι θαρραλέα. Χάρη των Γραμμάτων», δήλωσε ή Χαμογελαστή επιδοκιμάζοντας.

Έριξε μία ματιά σ' όλο τον κύκλο των μαθητριών γύρω της, αποφώνοντας πού δέν άκουσε να επαναλαμβάνεται από καμιά άλλη ή δήλωση της Χάρης των Γραμμάτων και τσιτσιομένη φιλίας:

«Ποιά δλίη θά χει σιτόν τόν ήρωισμό;»

«Εγώ,» άκούστηκε μία τσιφραχτή φωνή.

Μία κυπέλα με αδύνατο πρόσωπο χρίθηκε μέσα στόν κύκλο. Ήταν ή μεγαλύτερη τσι σχολείου και της είχαν θυάλει τό παριουούκι σή Γερουτωκόρη. Ήταν πολύ δραστήριο κορίτσι και κατάφερανε πάντα δ,τι άποφάσιζε.

Ή Χαμογελαστή στράφηκε πτήν Κιθάρα:

«Εσύ;»

Ή Κιθάρα κοκκίνισε και δέν άποκρίθηκε. Ή εκείνη τή στιγμή δέν ήταν αίγουρη άν θά είχε τό κουράγιο πού χρειαζόταν.

«Σέ καταλαβαίνω», είπε ή φιλενάδα της. «Ή θέση σου είναι πολύ λεπτή. Σέ μία οικογένεια σάν τή δική σου, γράφουν ποιήματα, πίνουν, παίζουν διάφορα παιχνίδια, χανζουρεύουν, έχουν ευγενικές άσχολίες. Ήδη άποτελείς εξαίρεση των εξαίρεσεων, πού φοιτάς σέ σχολείο. Άλλά να κόψεις και τά μαλλιά όπως οι άντρες! Σκάνδαλο!»

Όλο τό άκροατήριο έσκασε σιά γέλια. Ντροπισμένη ή Κιθάρα άπομακρόνθηκε κλάροντας, ένώ άκουγε τή φωνή της Χαμογελαστής πού συνέχισε:

«Όταν έρθει πιά ή στιγμή, πραγματικά χραμίζεται καιρούγια για κάτι τέτοιο. Καθώς έρχόμουναι εδώ, με είχαν πάρει από πίσω κολεγιάπαιδες, άλλτες και παραλυμένοι. Έπρεπε να ύποστώ τά πειράγματά τους. Σ' όλο τό δρόμο με άντιμετωπίζανε με περιέργεια και περιφρόνηση. Με φώναζαν: «παλιοθήλυκο», «σουρλαουλό», και πολλές άλλες άισχρολογίες. Έκανα

σάν νά μήν δοκιμάσω τίποτα καί προηγουμένως Γοια μπροστά μου. Ἡ παραμάνα μου μέ είχε συμβουλέψει νά πάω φορεῖο γιά ν' ἀποφύγω τίς ἐνοχλήσεις. Ἀλλά ἐγώ δέ φοβήθηκα. Θέλησα νά δοκιμάσω τήν ψυχραιμία μου. Οἱ πράξεις μου δέν ἀφοροῦν κανέναν ἄλλο. Αὐτό πού θέλω, τό πραγματοποιῶ. Δέν μποροῦν νά μου κάνουν τίποτα.»

Μίλησε παλικωρίσια. Καί πρόσθεσε ἀγανακτισμένη:

«Εἶναι νά τοῖς σιχαίνεσαι αὐτοίς τοῖς θριμιάρηδες. Σέ γριπτοῖνον καί δέ λένε ν' ἀφήσουν τή λεία τους. Ὅταν μιά γυναίκα δέν ἔχει δυνατὸ χαρακτήρα, θ' ἀναγκαστεῖ νά ἐπακούει. Ὅλοι οἱ ἄντρες ἀνεξαρτήτως εἶναι ἀρχεῖοι.»

«Λοιπὸν, δέν σκοπεύεις νά παντρευτεῖς;» ρώτησε ἓνα κορίτσι πού ταῦ ἄρεσαν τὰ χωρατά.

«Ἐγώ; Πατέ! Δέν εἶμαι σάν κι ἐσὼς πού μέρα νύχτα ἀνειρεῦεστε τόν ἰδανικό σύζυγο. Ἡ μιά τόν μεγάλο της ξάδερφο, ἡ ἄλλη τόν μικρό της ξάδερφο, ἡ ἄλλη τόν θετό ἀδερφό της! Ἰδίωκο, ἔχτις νέα ἀπ' τόν μεγάλο σου ξάδερφο;»

Ἰδίωκο λέγανε τό κορίτσι πού τοῦ ἄρεσαν τὰ χωρατά. Τό αἶμα ἔδωπε τὰ μάγουλά της, ἄρχισε νά διαμαρτύρεται φωνάζοντας καί θέλησε μαζί μέ τίς ἄλλες νά κόψει τή φόρα τῆς Χιμογελαστής. Ἐκείνη τοῖς τὸ ἴσασε κι ἔτρεξε πρὸς τὴν πύλη γιά νά τοῖς ξεφύγει. Τότε πῆρε τὸ μάτι της τὴν Κιθάρα, μονάχη κάτω ἀπ' ἓνα δέντρο. Μετανιύνοντας γιά ὅσα εἶπε, πῆγε κοντά της ν' ἀπολογηθεῖ ἄλλὰ ἐκείνη τῆ στιγμῆ χτύπησε τὸ κουδούνι καί θ' ἄρχισε τὸ μάθημα.

Τὰ δύο κορίτσια κάθονταν σπὸ ἴδιο θρανίον. Ὁ καθηγητὴς τῆς κινέζικης λογοτεχνίας (πενηντάρης, μέ γυαλιὰ πρεσβυωπίας), ἐξηγοῖσε πάνω στήν ἔδρα ἓνα ἀρχαῖο κείμενο ἀπ' τὸ βιβλίον πού κρύταγε στὰ χέρια του. Οἱ μαθητριάς του σκοτώονταν στή δουλειά: μερικὲς διάβαζαν μυθιστόρημα, ἄλλες μελετοῦσαν τ' ἀγγλικά τους, ἄλλες πλέκανε κι ἄλλες κουδεντιάζαν. Ἡ Χιμογελαστή, ὅταν εἶδε τὴν Κιθάρα νά σκύθει πάνω πρὸς σχολικό ἔγχειρίδιον, ἔκοψε ἓνα φύλλον ἀπ' τὸ τετράδιόν της.

έγραψε με μολύβι λίγες γραμμές και τό θορυώξε βιαστικά στή διπλανή της:

«Μου θύμισες; Μίλησα άπερίσκεπτα, δέν είχα σκοπό νά σε πειράξω. Άν ήξερα πώς θά απαναχωριόσουν τόσο, δέ θά μιλούσα καθόλου. Συγγώρη με.»

Ή Κιθάρια πήρε ένα μολύβι κι έγραψε τήν έξης άπάντηση:

«Κάνεις λάθος, δέν είμαι θυμωμένη μαζί σου. Άντίθετα σε θαυμάζω και σε μοκαρίζω. Έσύ έχεις θάρρος ενώ έγώ δέν έχω καθόλου. Ξέρεις τίς προθέσεις και τίς έλπίδες μου. Ξέρεις επίσης και τήν κατάσταση. Τί πρέπει νά κάνω; Θά μπορέσω μιά μέρα να πραγματοποιήσω αυτό πού θέλω;»

«Κιθάρια, δέν νομίζω πώς σου λείπει τό θάρρος. Θυμάσαι τί έλεγες κάποτε: «Πρέπει νά τ' άψηφίσουμε όλα και ν' άγωνισούμε άραστήρια γιά ν' άνοιξουμε τό δρόμο στις άδελφές μας πού έρχονται.»

«Χαιμογελαστή, τώρα μόλις αρχίζω νά γνωρίζω τόν εαυτό μου. Πραγματικά, δέν έχω κουράγια. Έφτιαξα ένα ιδανικό, και πήρα τήν άπόφαση νά βαδίσω προς αυτό χωρίς νά υπολογίσω τίποτα. Μά όσο τό πλησιάζω, τόσο φοβάμαι, οί άνησυχίες μου πληθαίνουν, δέν τολμώ νά προχωρήσω άλλο.»

«Μά έτσι, Κιθάρια, θά διηθιστείς σε μεγαλύτερη δυστυχία.»

«Χαιμογελαστή, άγαπώ τό μέλλον μου, αλλά άγαπώ και τή μητέρα μου. Δέν παραδέχεται τό μικτό σχολείο, τά κοντά μαλλιά κι ένα σωρό άλλα πράγματα αυτού του τύπου. Άλλοτε υπολόγιζα πώς θά μπορούσα νά ενεργήσω σύμφωνα μέ τή δική μου κρίση, χωρίς ν' άσχυληθώ μέ τή γνώμη της μητέρας μου και τόν έμπαιγμό τών συγγενών. Τώρα πού ήρθε ή ώρα της έφαρμογής, σκέφτομαι τί χτίσημα θά 'ναι γι' αυτήν, και δέν τό άντέχω, μου κάθονται τά γόνατα. Σκέφτομαι πόσο κόπιασε νά μέ άναστήσει όντας χήρα, πόσο μ' άγαπάει, μέ πόση φροντίδα μέ χτενίζει, κι ενώ θά της προκαλέσω τέτοια στεναχώρια, μέ τίς καρδιές της κοινωνίας πού θά στραφούν σ' εκείνη, τίς κατηγορίες της οίκογένειας, διαψεύοντας τίς έλπίδες

της. Αυτό το χτύπημα θά 'ναι πολύ σκληρό. Δεν θά τó άντιξεί. Προτιμώ να θυσιάσω τó μέλλον μου.»

«Μιά Κιθάρα, εσύ ή θυσία είναι άνώφελη. Αν πρόκειται νά θυσιαστούμε, αυτό νά γίνει για τίς άμέτρητες άδερφές μας που θά 'ρθουν, όχι για ένα άτομο μονάχι. Η θυσία μας έχει νόημα και άξία μόνο όταν πρόκειται για τή δική τους εύτυχία.»

Τó γραψιμο της Χαμογελαστής πρόδνε τήν άγανόκτησή της.

Τó χαρτί είχε γεμίσει κι απ' τίς δύο μεριές. Η Κιθάρα άρπαξε ένα άλλο για ν' άπαντήσει.

«Νά που είναι ή διαφορά άνάμεσα σ' έμós τίς δύο: έσένα ή λογική σου ισορεί νά νικήσει τó συναίσθημα. ένώ υ' έμένα τó συναίσθημα παρασέρνει συχνά τή λογική. Θεωρητικό άναγνωρίζω πώς έχεις δίκιο. Στην πράξη άν μπορώ νά ενεργήσω σύμφωνα μέ τίς συμπίουές σου. Μόλις σκεφτώ τή μητέρα μου, τó θάρρος μου μ' έγκαταλείπει. Άλλωστε, άντί νά θυσιάσω για τίς άδερφές που θά 'ρθουν και που δε θά τίς δω ποτέ μου, καλύτερα νά θυσιάσω για κείνη που τ'ν άγαπάω και μ' άγαπάει.»

«Κιθάρα, στ' αλήθεια αυτό πιστεύεις στο θάθος; Άς υποθέσουμε πώς ή μητέρα σου θέλει νά σε παντρέψει μέ κανένα χυδαίο έμπορο, άγράμματο, ή μέ κανένα μανδρίνο σέ ώριμη ήλικία, ή μέ τó γιό καμιάς διεφθαρμένης σέκογένειας. Δέν θά έπαναστατήσει; Θά δεχτείς μιá τέτοια θυσία για χάρη της; Άπάντησε άμέσως, χωρίς υπεκφυγές.»

«Χαμογελαστή, μή μου θέτεις τέτοια έρώτηση, σέ παρακαλώ.»

Πάνω στο χαρτί, ξεχώρισε ένας λακές από δάκρυ.

«Κιθάρα, σου δάξω μιάν άλλη έρώτηση. Ξέρω πώς άγαπάς τόν ξάδερφό σου. Υπόθεσε πώς είναι φτωχός και πώς κάποιος πλούσιος σέ γορεύει σέ γάμο. Αν σου πει ή μητέρα σου: «Σέ μεγάλωσα μέ πολλές δυσκολίες για νά βρείς μιá μέρα τήν

είτυχία μ' ένα πλούσιο γάμο. "Ετσι θά είμαι ήσυχη κι εγώ. "Αν δέν ύπακούσεις, άν έπιμείνεις νά παντρευτείς ένα φτωχό για νά πέσεις στη μιζέρια, δέν είσαι πιά κόρη μου». Τί θά κάνεις τότε; Θά έγκαταλείψεις αυτόν που αγαπᾶς και θά άφαιθείς σ' έναν άλλο; Είμαι οίγουρη πώς όλες οί μανάδες έχουν τό ίδιο έπιχείρημα προκειμένου για ένα γαμπρό. «Προτιμᾶς τά πλούτη ή τή φτώχεια;» Βέβαια εκείνες προτιμούν τά πλούτη. Κι ούτε που νοιάζονται για τό τί σημαίνει δεσμός χωρίς άγάπη, ήθικό μαρτύριο .. "Έχει τόχα μιᾶ μητέρα τό δικαίωμα ν' άπαιτήσει τέτοια θυσία; "Όχι. Μου διηγήθηκες τήν ιστορία του μεγάλου ξαδέφρου σου και της Δαμασκηνιάς στην "Ομίχλη. "Αν θελήσει ή μητέρα σου νά γίνεις μιᾶ δεύτερη Δαμασκηνιά στην "Ομίχλη, ἐπὶ θά τό δεχτείς. Θά δεχτείς νά είσαι μιᾶ ζωή παιγνιο τῶν άλλων, όπως ή ξαδέφρη σου;»

"Η Χαμογελαστή σινώδευε τήν ερώτησή της μέ ἔξι εφτά ερωτηματικά.

«Χαμογελαστή, μή μέ ρωτᾶς γι' αυτό, σέ παρακαλώ. είμαι πολύ ταραγμένη. ἄσε με νά σκεφτώ.»

"Κιθάρα, δέ θ' ανοίξεις ἐπιτέλους τά μάτια σου; Μή διστάξεις. "Εξηρες πολύ μέ μιᾶ οίκογένεια πλούσιου τύπου, ἔχεις διαθρωθεί ἀπό τό παλμομυδιάκα ζήμα. "Αν δέν ἀντιδράσεις σου είναι καιρός. θά γίνεις μιᾶ ἄλλη Δαμασκηνιά στην "Ομίχλη.»

"Η Κιθάρα δέν ἀπάντησε. "Η Χαμογελαστή γέμισε κι είδε τά δάκρυα νά λάμπουν στό μάτια της. "Αυθόως ξεθύμανε ή άσγη της κι έπιασε τό χέρι της φίλης της που έτρεμε ελαφρά. "Αν δέν βρίσκονταν μέσ στην τάξη, θά τή φιλούσε. Πάνω στην ἔδρα, ὁ καθηγητής έγραφε σπόν πίνακα. ΜΕ τά χεῖλη της κοινά στό στόμα της Κιθάρας ψιθιόισε:

«Μπορεῖ νά ήταν ὑπερβολικά τά λόγια μου, ἀλλά ξέρεις πώς σ' αγαπῶ. "Ελπίζω πώς θά γίνεις ένα δραστήριο κορίτσι, τό ιδανικό κορίτσι της καινούριας εποχής. Δέ θέλω νά μαρμαζώσεις σάν τήν ξαδέφρη σου. "Όρμα στον αγώνα. Ποτέ δέν χάνει αυτός που θαδίζει μέ τήν έπιτυχία του. Αὐτός που μένει

έρωμα της Θλίψης του ολόκληρη ζωή, είναι να τον κλαίς.»

Ἡ Κιθάρα ἔκανε ἕνα νεύμα εὐγνωμοσύνης. Σχεδόν ὁμιέαις τέλειωσε τὸ μάθημα. Προχώρησαν βραδυτικά πρὸς τὴν ἔξοδο καὶ σὴν πόρτα παραμέρισαν γιὰ νὰ περάσει ὁ καθηγητής. Τὰ μάτια του ἔπεσαν στὸ χτένιασμα τῆς Χαμογελαστής. Πῆρε ἕνα τρομαγμένο ὄφρα καὶ εὖ ὕδαε στὰ πύδια σὺν νὰ ἔχε ἀντικρίσει τὸ διάβολο τὸν ἴδιο. Ἡ κοπέλα, προχώρησε πίσω του μὲ τὸ κεφάλι ψηλά κι ἕνα εἰρωνικό χαμόγελο. Πῆρε τὴν Κιθάρα καὶ πῆγαν στὸ γήπεδο τῶν σπόρ νὰ κουβεντιάσουν ὡς τὴν ὥρα τοῦ τελευταίου μαθήματος, γιατί ἔλειπε ἕνας καθηγητής.

Τὸ ἀπόγευμα, τὴν ὥρα πού οἱ δύο φίλενάδες εἰτοιμάζονταν νὰ χωρίσουν στὸ σπίτι τους, ἡ Χάρη τῶν Γραμμάτων κι ἡ «Γερωντοκόρη» τῆς κράτησαν λίγο ἀκόμα. Θέλανε νὰ κόψουν τὰ μαλλιά τους. Καμιά δεκαριά μαθήτριες μαζεύτηκαν στὸ δωμάτιο τῆς Χάρης τῶν Γραμμάτων. Ἀμπαρώσαν τὴν πόρτα. Ἡ κοπέλα κάθισε δίπλα στὸ παράθυρο. Μία ψαλιδιά κι ἡ κοτσίδα πῆγε παρέτατο. Μετὰ, μὲ περηψία καὶ εὐσυναιθεσία ἡ Χαμογελαστή, ψαλιδίσσε ἑδῶ κι ἐκεῖ, ὅσπου ἡ συμμαθήτριά της πρὸς παρακαλοῦθούσε σὸν καθρέφτη, δήλωσε πλήρη ικανοποίηση. Ἡ Γερωντοκόρη ἦταν λιγότερο ἀπαιτητική κι ἡ ἐπιχείρηση τέλειωσε στὰ γρήγορα.

Ἀκούστηκε ἕνα χτύπημα στὴν πόρτα τοῦ κοιτίου· ἦταν τὸ σύνθημα πὼς πλησιάζει ἡ ἐσπέρα. Τὰ κορίτσια σκορπιστήκανε φλεαρόντας.

Οἱ δύο φίλες φύγανε μαζί. Στὸ δρόμο δὴν τὰ δῆμματα καρφύνονταν ἐπάνω τους. Ἡ Κιθάρα εἰσέπραξε τὸ μερτικό της ἀπὸ τὴν καταμόρνια καὶ τῆς βρασιές, σὺν νὰ εἶχε κόψει κι αὐτὴ τὴν κοτσίδα της. Πολλοὶ ἄντρες τῆς πῆρανε ἀπὸ πίσω λέγοντάς τους δωμῶλογα. Ἡ Κιθάρα καταντροπισμαμένη, εἶχε τὴν ἐντύπωση πὼς εἶναι ἐκτεθειμένη γυμνὴ στὰ ἀτιμωτικά βλέμματα.

Ἐπρόκειτο νὰ χωρίσουν στὴ στροφή, ἀλλὰ ἡ Κιθάρα παρακάλεσε τὴ φίλη της νὰ ῥθει μαζί της μέχρι τὸ σπίτι. Δέν τολ-

μούσε πιά νά ροφονιδυνέψει μονάχη της. Καί προπαντός ήθελε νά δει τήν αντίδραση τῆς μητέρας της σά κοντά μαλλιά. Μπορεῖ ἡ εὐφρόδεια τῆς φιλενάδας της νά ἀποδεικνυόταν θαυματουργή. Μά δέν ἔγινε τίποτα. Ἡ κυρία Ζάνγκ δέν ἔκανε κανένα σχόλιο μπροστά στήν κοπέλα, μόνο πού ὁ τόνος « ἡ διάθεσή της δέν ἄφηναν καί πολλές ἀμφιβολίες. Μόλις ἔμεινε μόνη μέ τήν κόρη της, ἀναστενάξει:

«Τόσο χαριτωμένο παιδί, καί νά κάνει τέτοια παράλογα πράγματα! Δέ μοιάζει οὔτε μέ δεσποινίδα οὔτε μέ ἴβριω, ἔχει πάρει ἀπήφιστα τό ρόλο τῆς εὐπρέπειας. Ὡστόσο ἔχε ὅλα τά προσόντα γιά ν' ἀρέσει. Τί δυστυχία γι' αὐτήν, νά χάσει τόσο νωρίς τή μητέρα της. Κανένας δέν ἀσχολεῖται μέ τήν ἀνατροφή της, καί κάνει αἰώνιο τοῦ κεφαλιού της. Τί θ' ἀπογίνει; Τί κρίμα!»

Ἀνέπτυξε μετά τήν τρέλα πού εἶχε πιάσει τόν κόσμο, πού ὅσο πῆγαινε καί μεγάλωνε, ἐκδήλωσε τήν ἀνησυχία της γιά τό μέλλον, θεμηθῆκε μέ νοσταλγία τή χρυσή παλιά ἐποχή πού δέ ἔα ξαναγυροῦσε. Ξαφνικά, πρῶσεξε τήν ἐκφραση τῆς Κιθάρρας καί ὁμίησε:

«Παιδί μου, τί ἔχεις;»

«Μαμά,» εἶπε ντροπαλά ἡ κοπέλα. «Ἦέλω κι ἐγώ νά κόψω τά μαλλιά μου.»

«Τί; Θέλεις νά μοιάσεις στή φιλενάδα σου; Για νά μέ κοροιδεῖουν καί νά λένε πῶς δέν ἤξερα νά σ' ἀναθρέψω;»

«Εἶναι κακό νά μοιάσω στή φιλενάδα μου. Πολλές συμμαθήτρες μου κόψανε τά μαλλιά τους. Εἶναι πιό βολικό, πιό ὁμορφο, κι ἔχει πολλά πλεονεκτήματα...»

Σκόπευε ν' ἀναπτύξει τά ἐπιχειρήματά της, ἀλλά ἡ μητέρα της τῆς ἔκοψε τήν κουδέντα:

«Περικτό νά ἐπιστρατεύσεις τίς σπουδαίες θεωρίες σου. Στή συζήτηση δέν τά ἀγάζω πέρα μαζί σου. Δέν περνάνε ἄλλο οἱ παραξενιές σου. Τή μιὰ μέρα θέλεις αὐτά, τήν ἄλλη θέλεις ἐκεῖνο. Ξέχασα νά σοῦ πῶ γάτι: ἡ Δεῖα σου ἡ Τοιάν μου ἔκανε

λόγο για ένα γάμο που σκέφτηκε για σένα. Πρόκειται για μια πολύ πλούσια οικογένεια. 'Ο ίδιος ό νέος είναι μέτρια περιπαιχτός, όχι πολύ μορφωμένος, αλλά έχει τόση περιουσία που αξίζει να κλείσει κανείς τὰ μάτια για τὰ υπόλοιπα. 'Αν τὸν παντρευτείς θὰ 'χεις λεφτά! 'Η θεία σου μέ συμβούλεψε νὰ δεχτῶ. Σκέφτηκα πῶς δὲν θὰ τὴν ἠβελες κι ἀρνήθηκα. Δικαιολογήθηκα πῶς εἶσαι πολὺ νέα ἀκόμα, πῶς δὲν ἔχει ἄλλα παιδιὰ καὶ πῶς θὰ παντρευτείς μετὰ ἀπὸ λίγα χρόνια. Μὰ ἔτσι πού πάνε τὰ πράγματα, θαρρῶ πῶς πρέπει νὰ σέ παντρεύω ὅσο τὸ δυνατόν γρηγορότερα. "Ὅταν θὰ 'σαι ἀποκαταστημένη, κανένας δὲ θὰ μπορῆ νὰ πει τίποτα γιὰ σένα.»

Αὐτὰ τὰ λόγια ἦταν τρομαχτικό χτύπημα γιὰ τὴν Κιθάρρα. 'Ἦταν τὸ τέλος ὅλων τῶν ἐλπίδων της.

«'Ο νέος είναι μέτρια περιπαιχτός... όχι πολύ μορφωμένος... πρέπει νὰ σέ παντρεύω ὅσο τὸ δυνατόν γρηγορότερα. ... Στ' αὐτιά της βουίζαν κομμάτια ἀπὸ διάφορες φράσεις. Φοβερὴ ἀγανάκτηση τὴν κυριέψε. 'Απ' τὸ μυαλό της πέρασαν κάποια ἐρωτήματα. «Σέ ποιὸν θὰ φέρει εὐτυχία μιὰ τέτοια θυσία; Πρέπει τάχα κι οἱ σημερινές κι οἱ αὐριανές γυναῖκες νὰ συνηχίσουν νὰ προσφέρουν τὰ νιάτα τους, τὰ αἵμα τους, τὰ δάκρυά τους, μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ στοῦ διάστημα χιλιετηρίδων ὁ δρόμος ποτίστηκε μὲ αἷμα καὶ δάκρυα; Θῆραμα λοιπὸν εἶναι γιὰ τὸν ἄντρα ἢ γιὰ τὴν γυναῖκα, ὄργανο ἀκολασίας;» Καὶ προπαυτός: «Θὰ ἐγκαταλείψεις αὐτὸν πού ἀγαπᾷς γιὰ ν' ἀφθεῖς σ' ἕνα ἄλλον;» Μὴν ἀντέχοντας ἄλλο, ἔκρυψε στὰ χέρια της τὸ πρόσωπό της καὶ ξέσπασε σὲ λυγμούς.

«Παιδιό μου τί σοῦ συμβαίνει; Σ' ἔκανα ἐγὼ νὰ πονέσεις;»

'Ἡ κυρία Ζάνγκ πήγε κοντὰ της νὰ τὴν παρηγορήσει. 'Αλλὰ ἡ Κιθάρρα ἀπελπισμένη, τραβήχτηκε ἀπ' τὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας της μουρμουρίζοντας:

«'Εγὼ δὲν θὰ ἀκολουθήσω αὐτὸ τὸ δρόμο... Θέλω νὰ 'μαι ἴση μὲ τοὺς ἄντρες... Δὲν ὄ ἀκολουθήσω αὐτὸ τὸ δρόμο... Θὰ βαδίσω σ' ἕνα καινούριο δρόμο, θὰ βαδίσω σ' ἕνα καινούριο δρόμο...»

Ἄργά τὸ ἴδιο δρᾶδον, τὴν ὥρα πού βασιλευε πανταυ̅ σιωπῆ κι ἡ Κιθάρα στὸ σπῆτι τῆς ἐκλάιγε πικρά, ἡ πρώτη κυρία φώναξε τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα. Τὸ συμπαθητικὸ πρόσωπό τῆς φαινόταν ἀνέκφραστο στὸ λιγοστὸ φῶς τῆς λάμπας τοῦ λαδίου. Τὸ κορίτσι, πού τὸ δωάνιζε ἕνα ἄσχημο προκίβηγμα, στάθηκε ὄρθιο, τρέμοντας.

«Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα, ἀργάτηρες χρόνια ἔδιώ πέρα, φτάνει πιά.» ἤρχισε ἡ πρώτη κυρία μ' ἕνα ρυθμὸ πιά ἀργά ἀπ' ὅ,τι συνήθιζε, πού γινόταν ὄλο καὶ πιά γρήγορος, κι οἱ λέξεις τῆς ὁμοιες μὲ γάντζες πού πέφτανε μέσα σὲ δίσκο. «Φαντάζομαι πῶς κι ἐσύ θὰ ἠθελες νὰ μᾶς ἀφῆσαι πιά ὅπου νὰ 'ναι. Σήμερα, ὁ ἀφέντης ἐδώσε ἐντολὴ νὰ σὲ στείλουμε στοῖς Φένγκ, μὲ τὴν ἰδιότητα τῆς παλλακίδας τοῦ γερο-ἄρχοντα Φένγκ. Τὴν πρώτη τοῦ ἐρχόμενου μήνα, ἡμερομηνία πού φέρνει γούρι, θὰ ἔρθουν νὰ σὲ πάρουν. Ἔχουμε εἴκοσι ὀχτώ, σοὺ μένουν ἀκόμα τρεῖς μέρες. Ἄπὸ αὐριο θὰ ξεκουραστεῖς λίγο, πρὶν μᾶς ἀφήσεις. Ἐκεῖ θὰ ἀσχολῆσαι μὲ τὴν κυρία Φένγκ καὶ τὸν ὄντρα τῆς. Λένε πῶς ἐκείνος ἔχει περίεργη χαρακτήρα, κι ἡ γυναίκα του ὄεν εἶναι καλύτερη, γι' αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ὑποχωρεῖς σ' ὄλο τους τὰ καπρίτσια καὶ νὰ μὴν κάνεις τὸν κεφαλιού σου. Ὁ γιὸς τους εἶναι παντρεμένος κι ἔχει παιδιά, θὰ φέρεσαι σ' ὄλους μὲ σεβασμό. Μὲ ὑπηρετήσεις πολλὰ χρόνια χι οἱς νὰ ἐκφληθῆς πολὺ. Τίγρη πού κανονίστηκε γιὰ σένα αὐτὸς ὁ γάμος, μοιροῦ κι ἐγὼ νὰ ἔχω ἴσσυχη τὴν καρδιά μου. Οἱ Φένγκ εἶναι πολὺ πλοῦσοι. Ἄν εἶσαι εὐσυνείδητη καὶ προσεχτική στὰ καθήκοντά σου κι ἄλλῃεις ἀνστηρά τὴν ἴδια σου τὴ συμπεριφορά, γιὰ τὴν ἐπόλοιτη ζωὴ σου δὲ θὰ 'χεις νὰ νοιαστεῖς οὔτε γιὰ τὸ ντύσιμο οὔτε γιὰ τὴν τροφὴ σου. Θὰ εἶσαι πολὺ πιά εὐτυχημένη ἀπὸ τὴ Χαρούλα. Γιὰ ἀμοιβὴ θὰ σοὺ παραγγίλω αὐριο σ' ἕνα ράφτη δυὸ ὄμορφα φορέματα καὶ θὰ σοὺ ἐδῶ καὶ μερικά κυομήματα.»

Τή διακόψανε οι λυγμοί τής καρδιάς.

Κάθε λέξη ήταν και μιά μαχαίριά στην καρδιά της. Δέν υπήρχε πιά καμιά έλπίδα. τής άρπάζανε άκόμα και την άγάπη της, τό μόνο πράγμα που τή στήριζε. Έπρεπε λοιπόν νά παραδώσει τά νιάτα της σ' ένα γερο μανιακό και νά κοιτητήσκει έρμαιο στα βίτσιαι του. Ήξερε καλά τί σήμαινε νά εΐσαι παλλακίδα σ' ένα τέτοιο σπιτικό: «Όταν θά γίνεις παλλακίδα...» Οί υπηρέτες μίλαγαν πολύ χιτάια γι' αϊτό τό πράγμα. Νά τί τής προσφέρνανε έπειδή εργάστηκε με ζήλο άχτιώ όλόκληρα χρόνια!

Ή πρώτη κυρία τά είχε πεί όλα χωρίς νά πάρει άνωποή. χωρίς νά σταματήσει. Όταν πρόσεξε την άπρόσμενη αντίδραση του καρτσιού, σάπασε κατάπληκτη. Συγκινήθηκε και ρώτησε γλυκά:

«Τί συμβαίνει Τραγούδι του Φοίνικα; Γιατί κλαίς;»

«Κυρία, δέ θέλω νά πάω εκεί πέρα, προτιμώ νά μείνω εδώ όλη μου τή ζωή, νά υπηρετώ την Κυρία, τή Δασπονίδα και τους μικρούς αφέντες. Κυρία, σάς παρακαλώ, μη με διώχνετε, δέν δύλωσα ως τώρα άρκατά γιού σάς, είμαι εδώ μόνο άχτιώ χρόνια... Κυρία, είμαι τόσο νέα άκόμα, σάς ίκετεύω μη με διώχνετε.»

Αυτός ό πόνος έγγιζε την καρδιά τής κυράς της. Ήν και δέν ήταν απ' αυτές που συγκινούνται.

«Τό Ξερα πώς δέ θά 'θελες», είπε μ' ένα θλιμμένο χαμόγελο. «Ό κύριος Φένγκ παραείναι ήλικιωμένος, θά μπορούσε νά 'σαι έγγονή του. Μά είναι ή επιθυμία του γερο-άφέντη μας, κι είμαι ύποχρεωμένη νά ύπακούσω. Άν πās εκεί και υπηρετήσεις πιστό τον γερο-άφέντη Φένγκ, ή ζωή σου θά είναι λιγότερα άχση απ' τό νά παντρευτείς κανένα φτωχο-διάδουλο που δέ θά μπορεί νά σε σινατηρήσει.»

«Κυρία, προτιμώ τό κούο και την πείνα απ' τό νά γίνω παλλακίδα.»

Ένωσε τις δυνάμεις της νά την έγκαταλείπουν. Κυβλήθηκε

στά πόδια της πρώτης κυρίας:

«Σάς ικετεύω να μη με διώξετε. Θέλω να περάσω εδώ όλη μου τη ζωή, να σάς υπηρετώ όλη μου τη ζωή. Έλεος Κυρία, είμαι ακόμα τόσο νέα. Λυπηθείτε με, δείρτε με, κάντε με ό,τι θέλετε, αλλά μη με διώχνετε. Μη με διώσετε στους Φένγκ. Δεν μπορώ να κάνω τέτοια ζωή. Φοβίμαι, φοβάμαι να ζήσω έτσι. Κυρία, δείχτε καλοσύνη, σάς υπηρετώ από παιδί, για μία φορό έπιτηρέητε μοι να μὴν υπακούω, τίς υπαταχτεί σέ όλα από δω και πέρα. Συγχωρέστε με για μία φορά.»

Ακούμπησε τὸ κεφάλι της στὰ γόνατα της κυράς της, κι εκείνη ξεχνώντας τὴν τάξη της, τῆς χάιδεψε τὰ μαλλιά.

«Τὸ ξέρω πὼς εἶσαι πολύ μικρή. Ἐγὼ δὲ θὰ ἤθελα νὰ σέ στείλω στους Φένγκ, ἀλλὰ ὁ γέρο-ἀρέντης τὸ ἐποσχέθηκε. Τὸν ξέρεις, πρέπει σ' ὅλα νὰ τὸν υπακούμε, κι ἐγὼ παύ εἶμαι νύφη του δὲν μπορῶ νὰ τοῦ φέρω ἀντίρρηση. Ἡ ἀπόφασή του εἶναι ἀμετάκλητη, πρέπει νὰ φύγεις τὴν πρώτη τοῦ μηνός. Μὴν κλαῖς, εἶναι ἀνώφελο. Κάνε κουράγιο κι ἐτοιμάσου νὰ πᾶς ἐκεῖ πέρα. Μπορεῖ καὶ νὰ περάσεις καλά. Ἡ ἀγνή καρδιά πάντα ἀντιμεῖδεται. Σήκω καὶ πήγαινε νὰ ξεκουραστῆς.»

Κάνοντας μὴ τελευταία προσπάθεια, τὴν παρηκάλεσε τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα:

«Στ' ἀλήθεια Κυρία δὲ θέλετε νὰ με σώσετε; Δὲ με λυπᾶστε; Σώστε με! Καλύτερα νὰ πεθάνω παρὰ νὰ πάω στους Φένγκ.»

Σήκωσε στὴν κυρά της τὸ πρόσωπό της, μοναχικὰ ἀπ' τὰ δάκρυα, καὶ υμνώντας τὰ χέρια ἱκευτικά, ἐπανέλαβε.

«Σώστε με!»

Ἡ πρώτη κυρία ἀπάντησε λυπημένη:

«Δὲ γίνεται τίποτα. Πολύ δασοίστηκες σέ μένα, κι εἶναι ἀνώφελο. Δὲν μπορῶ νὰ πάω κόντρα στὴ θέληση τοῦ γέρο-ἀρέντη. Σήκω γρήγορα, πήγαινε νὰ ξεκουραστῆς καὶ νὰ ἴσαι φρόνιμη.»

Τὴ σήκωσε, κι ἐκείνη ἔμεινε γιὰ λίγο σάν χαμένη. Ἐβίξε γύρω της μὴ ματιά: Ὅλα ἦταν μερδεμένα, θαμπά, φαγωμένα

ἀπὸ τὸ σκοτάδι. Σταμάτησε γὰ κλαίει. Τώρα ἐδείχνε ὑποτογμένη. Εἶχε πάρει τὴν ἀπόφασή της. Προσπαθώντας νὰ μιλήσει ἤρεμα, εἶπε:

«Ἐπινοῶ...»

Κοιμισμένη ἡ κυρία, σηκώθηκε κι αὐτὴ:

«Ἐντάξει. ἔκανε, ἄμα ἀπακούσεις θὰ ἴμαι ἡμιση κι ἐγὼ.»

Ἦταν ἀνόηφα νὰ μείνει ἄλλο. Ἦξερε καλά τὸ χαρακτήρα τῆς κυρᾶς της.

«Πᾶω νὰ ξυπλώσω», εἶπε

Βγήκε ἀργά, μὲ τὸ ἓνα χέρι στὸ στήθος, οἷον νὰ ἔθελε νὰ ἐμποδίσει τὴν καρδιά της νὰ σπάσει.

Ἡ πρώτη κυρία τὴν κοίταξε νὰ φεύγει κι ἀναστέναξε. Ἦταν ἀνυπαιτωμένη ἀπὸ συμπόνια καὶ τρυφερότητα. Μὰ ἓνα λεπτό ἀργότερο τὸ εἶχε ξεχάσει.

Ἡ αὐλὴ ἦταν θεοσκότεινη. Ἄπ' τὸ δημάτιο καὶ Ἦλιοι τῆς Νόησης ἔβγαине λίγο φῶς. Ἀντὶ νὰ πᾶει στὸν κοιτῶνα τῶν ὑπηρετιῶν, τὸ Τραγαῦδι τοῦ Φοίνικα τράβηξε κατὰ κρι περιπτῶντας ἀθόρυβα. Οἱ ἄκτρες τοῦλινες κουρτινες πού κρέμονται μπροστὰ στὰ τζάμια ρίχνανε πρὸς τὰ ἔξω μιὰ διχτικωτή σκιά. Μιὰ ἀκαταμάχητη δύναμη τὴν τράβηξε σ' αὐτὸ τὸ παράθυρο. Πλησίασε. Δέν ἔφτανε νὰ κοιτάξῃ μέσα. Χωρὶς νὰ τὸ θέλει ὄγγιξε τὸ πλάισιο κι ἀκούστηκε ἓνας ἑλαφρὸς ὑθρυβὸς. Κίποιος ἔβηξε ἀπὸ μέσα. Ἀναγκάωσε τὴ φρονὴ τοῦ μικροῦ ἀφέντη της. Τρέμοντας ἀλόκληρη περίμενε. Ἴσως ἐρχότανε ν' ἀνοιξοί τὶς κουρτινες. Μὰ δέν ἀκούστηκε τίποτα, μόνο ὁ ἀνεπαίσθητος ἦχος τοῦ πινέλου πάνω σὺ χερτί. Κτάπησε ἀπὸ τὸ δυνό φρυγὸς μὲ τὴν ἐπίδα πὼς θὰ τὴν ἀντιληφθεῖ. Ἀκούστηκε νὰ μετακινεῖ τὴν καρδέλια του, καὶ τὸ πινέλο σινέχισε ἰσάομα γρηγορότερα. Φαθῆθηκε νὰ ξαναχτυπήσει, μήπως κι ἀκούσει ὁ Ἦλιος τοῦ Λαοῦ πού κοιμόταν σὺ ἴδιον δωμάτιο μὲ τὸν ἀδερφό του. Ὡστόσο πλησίασε πάλι καὶ χτύπησε φωναζοντάς του οἰγανά:

«Τρίτε μικρὲ ἀφέντη.»

Περίμενε

Ίσως έρχότανε.

Άλλά ή κίνηση του πινέλου άκουγόταν όλο και πιο γρήγορα. Κάποια στιγμή ή νέος σταμάτησε κι άκούστηκε νά λέει μέ κατάπληξη:

«Μπράβο, είναι κιόλας δύο τό πρωί. Τό λάδι της λάμπας σώνεται, πρέπει νά πένω στό κρεβάτι. Άδριο έχει έγερτήριο στις όχτώ.»

Καί ξανάρχισε νά γράφει

Δέν τήν είχε άκούσει. Ή καρδιά της σφίχτηκε. Δάκρυα πλημμύρισαν τά μάτια της. Σάν χάδι τήν τόλγχε τό κρύο που δόγαινε από κεινο τό δωμάτιο. Ένωσε σάν θάγκα που περιπλανιδταν μέσ στη νύχτα, έχοντας για κέραιο έκκεινο τό λιγοστό κρύο. Νά τ' άψηφίσει όλα, νά πένει στά πόδια του νεαρού άφέντη της, νά του πεί τά ήόσανά της, νά γυρέψει τή βοήθειά του. Σκέδδα του νά γίνει, νά τον άπηρετεί μέχρι τό τέλος.

Ένας μαύρος ίσκιος απλώθηκε μπροστά της. Είχε σβήσει ή λάμπα. Μέσα σ' αυτό τό σκοτάδι που τήν έξωσε από παντού, τό Τραγουδι του Φοίνικα ένιωσε ξεκομμένο απ' όλο τον κόσμο.

Περπατώντας άργά έφτασε στον κοιτώνα. Ψηλαφητά έβηκε τήν πόρτα και τήν έσπρωξε πέρα για πέρα. Μιά φλόγα σέ σχήμα μανταριού απλωνόταν γύρω απ' τό φετίλι στο πηλινο λυχνάρι. Τά δωμάτιο ήταν γεμάτο ίσομοις. Στά σανιδένια κρεβάτια, κι απ' τίς δύο μεριές, οι κοιμισμένες γυναίκες θόμιζαν κουφάρια. Τό ροχυλητό της χοντρής ψυχρόρης Ζάνγκ άντηχούσε απειλητικό. Στάθηκε στά κατώφλι άνατραχιάζοντας, ύστερα πηνήλθε και κοίταξε πάλι μέσα στο δωμάτιο. Πλησίασε στο τραπέζι και σκόλισε τή λάμπα. Ή κάμαρου φωτιστηκε.

Δέν είχε κουράγιο νά γδυθεί και ρίχτηκε μέ τά ρούχα στο κρεβάτι, χώνοντας τό κεφάλι στα σκεπάσματα και κλαίγοντας άπελλιμένα, όλο και πιο δυνατά, ώσπου ξέπνησε ή μαμά· Χουάνγκ και ρύτιψε μέ θριακή φωνή:

«Γιατί κλαίς Τραγοίδι τού Φοίνικα:»

Μήν παίρνοντας άπάντηση τής είπε λίγα λόγια ένθαρρηνα· κά και ξαναθυβίστηκε στον ύπνο, αφήνοντας τήν κοπέλα νά δδύρξει άσπου άπόκαμε.

Άπό τήν άλλη μέρι ή συμπεριφορά τού Τραγοιδιού τού Φοίνικα ήταν διαφορετική άπ' τό συνηθισμένο. Συντριμμένη άπό τήν άγωνία, δούλευε νωθρά, κι άλλως τούς άπέφευγε. Καταλάβαινε πώς σ' άλόκληρο τό σπίτι ζέρανε τή άυστυχία της, και θάρρουμε πώς διάύαζε σ' όλα τά πρόσωπα περιφρόνηση και είρωνεία. Μόλις έβλεπε μερικούς ύπηρετες νά φιλοκουθεντιάζουν, τό έβαζε στό πόδια: άσφαλώς θά μιλούσαν για κείνη. Στο πέρασμά της ψιθύριζαν: «παλλακίδα!» ή «κυριούλα». Στην κουζίνα ή χοντρή ψυχοκόρη Ζίνγκ δήλωσε:

«Πα! τόσο μικρή, παλλακίδα αυτού τού γέρου! Και πιο πλούσιος άκόμο νά ήτανε, ζγώ δέν πήγαινα!»

Τ' άφεντικά πχολιάζανε επίσης. Ό Άφέντης τής Τόλης μοιρομοίρισε:

«Τέτοιο χαριτωμένο κοριτσάκι στό χέρια αυτού τού γέροντα. Τι κρίμα!»

Δέν έφρανιζήταν πουθενά, παρά μονάχα όταν έπρεπε να σερβίρει στην τραπέζαρια. Τis άλλες ώρες χωνότανε στην κάμαρά της ή στον κήπο. Καμά φορά έρχονταν στό κλεφτό νά της κρατήσουν συντροφιά ή Χαρούλα, ή Μικρή Γελαστή κι ή Μικρή Εύθυμία, γιατί είχαν πολλές δουλειές και δέν τούς έμνε καιρός. Ή για μάμα-Λουάνγκ είχε τήν καλύτερη νά ρθει κι αυτή νά κουθεντιάσει μαζί της, αλλά πριν τελειώσει τό λογιόριό της ή κοπέλα θήρκε μιá δικαιόλογια και τό έσκασε. Δέν άντεχε τίς φλαγρές για τήν τήρηση τού καθήκοντος, τον έλεγχο της συμπεριφοράς και τήν ύποταγή στη μοίρα.

Αντές τίς μέρες τό Τραγοίδι τού Φοίνικα λαχταρούσε νά συναντήσει τον Ήλιο τής Νόησης για νά τού τά πει όλα. Μά ό νέος, καθώς κι ό άδερμός του, ήταν πιο άπωχολημένοι άπό κάθε άλλη φορά. Κίθε πρωί φεόγανε νωρίς για τό σχολείο.

Γύριζαν άργά και δέν τούς ξανάβλεπε παρά μετά τίς έννέα ή δέκα τό βράδυ, άπότε κλείνονταν από άμυτιά τοις γιά νά διαδάσουν και νά γράψουν. Όταν είχανε νά προάπει από κοντά της ό Ήλιος της Νόησης, της έρχινε ένα βίεσμα γεμάτο τρυφερότητα ή χαιμογελούσε. Έκείνη τό θειροφούσε άρκετά. Άν δέν την πρόσεχε άπο άλλου, ήταν έπειδή είχε πολύ παίκι-ρες άσχολιες και δέν μπορούσε νά του κρατήσει κακία. Έλα όμως παύ της μένανε μόνο δυό μέρες. Τόσο λίγα! Έπρεπε άπωσδήποτε νά του μιλήσει, νά του περιγράψει τό μαρτύριό της, νά μάθει τή γνώμη του, νά ζητήσει τή συμβουλή του. Μιά εκείνος, έντελώς άνίδεος, δέν έδειχνε διάθεση γιά κουβέντες. Στόν κήρυ δέν έβριανε καθόλου, και μόλις σηκωνόταν απ' τό τραπέζι, εξαφανιζόταν άμέως κι εκείνη δέν προλάβαινε νά του πει ούτε λέξη. Πώς νά τόν πλησιάζει;

Ό μήνας είχε τριάντα.

Όλοι σχεδόν μέσα στό σπίτι ξέρανε τί την περίμενε, εκτός από τόν Ήλιο της Νόησης, γιατί είχε άπαρηγορηθεί έντελώς από την έπιθεώρηση πού συναντούσε τελευταία κάποιες δι-σκολιες, και δέν είχε καμιά διάθεση ν' άσχοληθεί μέ ύψικα τού σπιτιού. Άκόμα και τίς ώρες πού θρισκόταν εκεί, μελε-τούσε ή έγγραφε άρθρα. Έτσι δέν έτυχε ν' άκούσει ούτε από άλλους νά μιλούν γιά την τύχη της μικρής.

Η τριακοστή γιά τόν Ήλιο της Νόησης έσήμαινε άπλώς τό τέλος του μήνα. Για την κόπια σήμαινε τό τέλος της ζωής της. Θά καθόριζε τή μοίρα της. Η θά χωριζότανε γιά πάντα απ' αυτόν πού αγαπούσε, ή θά έμενε κοντά του γιά πάντα. Αύτή ή τελευταία λήψη της φαινόταν βέβαια άπραγματοποίη-τη. Έκείνος φυσικά θά ήθελε νά τή σώσει. Άλλά όταν όλοι παίρνανε θέση έναντίον του, ό γερο-άφέντης, ή πρώτη κυρία, κι όλα τά μέλη της οίκογένειας, τί θά μπορούσε νά κάνει; Η ίδια ή πρώτη κυρία έπρεμε μπροστά στη βέληση του γερο-άρ-χοντα. Πόσο μάλλον εκείνος, πού ήταν έγγονός. Παρ' όλα αυ-τά δέν ήθελε νά χάσει την τελευταία εύκαιρία πού άπόμεινε, κι

ας ήξερε στο σύθος πώς δέν ύπήρχε έλπίδα.

Έκείνο τό βράδυ δοκίμασε νά σιταντήσεται τό νέο πού γέφυσε στό σπίτι σιάς έννά. Πλησίασε στό δωμάτιό του, κι όταν άκουσε τή φωνή του Ήλιου του Λαού, έχασε τό θάρρος της. Γυρόφερνε χωρίς νά αποφασίζει νά μπει, αλλά ούτε και νά φύγει. Άν έχανε κι αυτή τήν εύκαιρία, δέν έπρόκειτο νά τον ξαναδεί. Σέ λίγο ακούστηκαν ήήματα, κάποιος έθγαυνε. Χώθηκε πέ μία γωνιά. Ο δεύτερος άδερφός άπομακρύνθηκε. Έκείνη έτρεξε μέσ στό δωμάτιο.

Ο Ήλιος της Νόησης έγραφε. Ούτε σήκωσε τό κεφάλι, καθώς ήτανε άπορρορημένος γρόφοντας ένα άρθρο. Τό Γραφούδι του Φοίνικα πήγε κοντά του, και μέ διαλεκτική φωνή, όπου έπαυλε όλη της ή άγάπη, του μίλησε:

«Τρίτε μικρό άφέντη.»

«Έσσι και Τρυγούδι του Φοίνικα; Τι τρέχει;»

«Ήρθα νά σάς δά!» είπε κοιτάζοντας άνήσυχά τό χαμογέλιο στό του πρόσωπο.

«Μού έχεις θυμίσει πού δέν κοιθέντασα μαζί σου τελευταία έ; Και νομίζεις πώς δέν πέ ύπολογίζω; Μήν άμφισβώλεις, γιά μένα. Μού έπεςε πολλή δουλειά μαζεμένη; Έχω νά μελετήσω, νά γράψω τά άρθρα μου, νά κάνω γίλια άλλα πράγματα.» Έδειξε μέ τό δάχτυλο μία στοίδα χειρόγραφα, περιοδικά, πρόχειρες σημειώσεις. «Βλέπεις; Έγίνα εργατικός σάν μερήμε. Σέ δυό μέρες όλα θά πάνε καλύτερα. Ναι, θά 'χω τελειώσει σέ δυό μέρες. Στό ύπόσχομαι.»

«Σέ δυό μέρες!» άναστένυξε εκείνη. «Σέ δυό μέρες;»

«Ναι», της είπε γελώντας. «Σέ δυό μέρες θά 'χω τελειώσει τή δουλειά μου και θά 'χουμε μπόλικο χρόνο πτή διάθεσή μας νά τά ποιήμε.»

Συνέχισε τό γράψιμο.

Έκείνη έπέμεινε, προσπαθώντας νά συγκριτήσεται τά άέκονα και τό τρεμούλασμα της φωνής της:

«Ήθελα νά σάς πώ μόνο διό λόγια...»

«Μά δέν είδες πόσο διάζομαι;» έκανε εκείνος ένοχλημένος.

Βλέποντες δίμας τήν άγωνία της, μαλάκισσε, της έπιασε τό χέρι και σηκώθηκε λέγοντάς της προστατευτικά:

«Σέ μάλωσε κανείς; Μή σκάς.»

Έκανε νά παρατήρει τή σελίδα πού ήτανε μπροστά του και νά τήν πάρει κάτω στόν κήπο νά τήν παρηγορήσει. 'Αλλά θυμήθηκε τό άρθρο πού έπρεπε νά παραδώσει τήν άλλη μέρα τό πρωί. τόν άγώνα πού είχε νά κάνει γιά τή διατήρηση του περιοδικού και τό μετάνιωσε.

«Κάνε ύπομονή, θά τά πούμε σέ δυό μέρες, σού υπόσχομαι νά σέ βοηθήσω. Αύριο θά 'ρθω νά σέ βρω, μά άσπ τώρα νά δουλέψω μέ τήν ένσυχία μου.»

Άφησε τό χέρι της, αλλά βλέποντας εκείνα τό μάτια γεμύτα έκεία, έντελώς παρορμητικά άρπαξε τό κεφάλι της μέσ στά χέρια του, τή φίλησε άπολό στά χείλη, κι ύστερα της χαμογέλασε. Ξανακάθισε μετά στή θέση του και πήρε τό πινέλο νά συνεχίσει τή δουλειά του, ένώ ή καρδιά του χροσπάδωνε. 'Ήταν τό πρώτο του φιλή.

Τό Τραγουίδι του Φοίνικι έμεινε εκεί, άσώλυτη, σάν χιμένη, χαιδεύοντας σιωπηλά τά χείλη της. 'Υστερα άπό ένα λεπτό μουρμούρισε:

«Σέ δυό μέρες...»

Κάποιος σφύριξε άπ' έξω. 'Ο νέος σηκωσε τό κεφάλι:

«Πήγαινε γρήγορα, έρχεται ο άδερφός μου!»

Έκείνη χλόημωσε, τό χείλη της τρεμούλιασαν. Χωρίς νά μιλάει, τόν κοιτούσε άπληστα, όλο τρυφερότητα κι άνησυχία. 'Ένα θρηνητικό κάλεσμα έκακίστηκε ξαφνικά:

«Τρίτε μαχρέ άφιέντη!...»

Τήν κοίταξε κατάπληκτος. Τήν ίδια στιγμή τήν έχασε άπό μπροστά του.

«Παράξενα πλάσματα πού είναι οι γυναίκες.» μουρμούρισε και έάλληκε νά γράφει μέ μανία.

'Η πρώτη κουδέντα του 'Ηλιου του Λαού ήταν γιά νά ριστή-σει:

«Ήρθε τὰ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα ἐδώκ.»

«Χμ!» ἔκανε ὁ μικρὸς ἀποφεύγοντας ν' ἀπαντήσει.

«Δὲν μοιάζει καθόλου μὲ ὑπηρετρία. Τόσο ξυπνη, τόσο ὁμορφη! Ξέρει καὶ νὰ γράφει. Τί φοβερό!»

«Ποιὸ εἶναι φοβερό;» εἰπτοκε ὁ μικρὸς ἀφίγηνας τὸ πινέλο του.

«Μὰ καλά, δὲν τὸν ξέρεις, Τὴν παντρεύουν.»

«Τὴν παντρεύουν; Ποιὸς σοῦ τὸ 'πε; Δὲν τὸ πιστεύω, εἶναι τόσο μικρή!»

«Ὁ παππούς τῆ δίνει γιὰ παλλακίδα σ' αὐτὸν τὸν παραλυμένο τὸ γέρο, τὸν Φένγκ-Χαρά τοῦ Βουνοῦ.»

«Τὸν Φένγκ; Ἀδύνατο! Ἐνα σημαῖνον ἀτέλεχος τῆς Ἑταιρείας Κομφουκιανῶν Ἀρχῶν, τώρα στὰ ἔξηντα του θὰ πάρει ἕνα κοριτσάκι γιὰ παλλακίδα;»

«Ἐνα τέτοιον μούτρο εἶναι ἄξιο γιὰ ὀπίστηστε. Εἶναι πλούσιος, εἶναι προέχοντας, ὅλα τοῦ ἐπιτρέπονται. Λύβιο θὰ στείλει νὰ τὴν πάρουν. Δυστυχία τῆς, Σκέψου, εἶναι μόνο δικαιοφτά χρονῶ.»

«Κι ἐγὼ πῶς δὲν τὸ 'μαθι νωρίτερα; Κι ἴσοῦσο, ἄχ ναί, κάτι εἶχα ἀκούσει γιὰ ἕνα τέτοιον σχέδιο... Πῶς μπόρεσα νὰ τὸ ξεχάσω ἀντελῶς;»

Πετάχτηκε ἔπάνω κι ὄρμησε ἔξω. Τράδαγε τὰ μαλλια του κι ἔτρεμε ἀπ' τὴν κορφή ὡς τὰ νύχια.

«Ἄδριο, Παντρεμένη, Παλλακίδα, Ὁ Φένγκ-Χαρά τοῦ Βουνοῦ.»

Οἱ λέξεις αὐτὲς τὸν μαπτίγωναν ἀνελέητα. Τοῦ φαινόταν πῶς τὸ κρανίον του θὰ γινόταν χύλια κομμάτια

Ἐξω ἀπ' τὸ θυμῶν ἀπλωνόταν ἕνας κόσμος τυλιγμένος στὸ σκοτάδι καὶ σὲ μιὰ σικκιή θανατηφόρῃ. Πρὸς τὰ πόδια νὰ πάει; Ξαφνικὰ σκέφτηκε κἀτι πὸς μὲγάλωσε τὸ μαρτύριό του: Τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα ἦρθε νὰ τὸν δεῖ πρὶν ἀπὸ λίγο γιὰ νὰ τοῦ ζητήσει ὑπόθεσια. Γιατί λίσκευε σ' αὐτὸν, γιὰ τὸν ἀγαπούσε, ἦρθε νὰ τοῦ γυρέψει νὰ κρατήσει τὰ λόγια του, νὰ τὴν

προστατέψει, να τη σώσει από τα νύχια αυτού του γέρου. Κι αυτός τι έκανε; Τίπτετα. Την ξυπόστειλε χωρίς καν να την άκουσει κι εκείνη έφυγε για πάντα. Αύριο βράδυ, ανάμεσα στα λάγνα φιλιά, θηρώνοντας τα κλεμμένα νιάτα της, θά καταριόταν αυτόν που περιγέλασε τον έρωτά της. Έπρεπε με κάθε θυσία να τη δει, να έξιλειωθεί για τό λάθος του. Έφτασε κοντά στον κοιτώνα των υπηρητριών. Έσπρωξε άπολά την πόρτα. Το δωμάτιο ήταν κατακοκτέινο. Δυό φορές τή φώναζε, πολύ σιγά:

«Τραγούδι του Φοίνικα!»

Καιμά απάντηση. Νά 'χε κοιμηθεί κιόλας; Δέν τόλμησε να μπει μέσα, δέν ήταν μόνη της. Γύρισε στην κρεβατοκάμαρά του άλλό δέν έβριωκε ήσυχία και ξαναβγήκε άμθους. Πήγε πάλι στον κοιτώνα, και τό μόνο που άκουσε ήταν ροχαλητά. Προχώρησε στον κήπο και περιτλανήθηκε σή δασύα με τίς δαμιασηγιές που ήταν θεοσκότεινο, φωνάζοντάς τη τώρα δυνατά, αλλά χωρίς να πάρει απάντηση. Κάμποσες φορές, έγδαρε τό πρόσωπό του στα κλαδιά, μά ούτε που ένωσε τον πόνο. Άπελλιμένος γύρισε πίσω ενώ όλα στροβιλίζονταν μπροστά στα μάτια του.

Όταν άφησε τον Ήλιο της Νόησης, ή κυπέλα δέν ένωθε καιμά μνησικακία. Άντίθετα, ή αγάπη της ήταν μεγαλύτερη. Πόσο τον αγαπούσε! Ένωθε τό χέλιμα της να καινε άκόμα άπ' τό φιλι του, και τό χέρι της ζεστό άπ' τό δικό του. Τόν αγαπούσε. Κι όμως θά παραιθινόταν σ' εκείνο τον γέρο, θά χιόριζε άπ' τό νεαρό άφέντη της, θά περινούσιν μήνες και χρόνια μέσα σ' ένα άπέλειωτο μαρτύριο.

Άντί να πάει στο κοινό ύπνοδωμάτιο τράβηξε κατευθείαν για τον κήπο. Ψηλαφητά, μέσ στα σκοτάδι, έφτασε στην όχθη της λίμνης. Τό φέγγος του νερού ξεχώριζε παρ' όλη τή μαυρίλα τριγύριο κι εκείνη θυμήθηκε τό περυσμένα χρόνια. Όλες σι στιγμές της ζωής της δίπλα στον Ήλιο της Νόησης, της ξανάβθην στο νού, μία προς μία. Τώρα ξεχώριζε τό τυπύ, τό

χορτάρια τὰ δέντρα. Τι γαλήνη ήταν αυτή! Όλα άνασαιώνταν, εκείνη όμως έπρεπε νά πεθάνει. Ό,τι θυμόταν άπ' τὰ δεκαεφτά της χρόνια ήταν χτυπήματα, θρηνιές, δάκρυα, ύποταξη. Μοναδική παρηγοριά ό έρωτας: είχε όρει τόν ήρωά της και νόμισε πως αυτός ήταν ή σωτηρία της. Άλίμονο. Σε μιά στιγμή καθυρισμένη άπό τή μοίρα, άποδείχτηκε πως κι αυτός ό έρωτας ακόμα ήταν ένα φευγαλέο όνειρο, δέν είχε τή δυνατότητα νά τή σώσει. Άντίθετα, αυτός οι λιγοστες μηνες που είχαν χαραχτεί μέσα της, θά έπιτεινανε τό μαρτύριο. Έξαιτίας τους, θά καταριόταν τήν τύχη της, από καρδιάς του άφέντη. Νά λοιπόν που αέτός ό έρωτας που έκανε ν' άνθίσουν τόσα ύπεροχα όνειρα τήν έσπρωχνε τώρα σ' ένα σκοτεινό δάραθρο. ΈΗ πόρτα της ζωής εκλείνει μπροστά της, έμεινε ό δρόμος για τό θάνατο. Καίταζε προσεχτικά τή λίμνη, της φάνηκε πως ξεχώρισε και τίς πιο μικρές ρυτίδες του νερού. Άντί νά πείσει σέ μιά ξεδιάντροπη άγκαλιά, καλύτερα νά ριχτεί σ' αυτό τό καθάριο, διάφανο νερό.

Έκανε μιά κίνηση προς τό κεϊ, αλλά μιά σκέψη τή συγκράτησε. Δέν υπορούσε νά πεθάνει έτσι, έπρεπε νά δει τόν Ήλιο της Νόησης, έστω και μιά φορά ακόμα, νά του μιλήσει για τό μυστικό της. Θα μπροσίσε τάχα εκείνος νά τή διορθώσει διαί; Τό φιλί έκαίγε πάντα στα χείλη της. ΈΗ εικόνα του δέν έφευγε άπ' τὰ μάτια της. Τόν άγαπούσε πολύ για νά τόν χάσει. Αυτός ό έρωτας ήταν ό,τι είχε και δέν είχε. Δέ δικαιούται λοιπόν λίγη εύτυχία; Τήν ώρα που άλλα κορίτσια της ηλικίας της γελούν, φλυαρούν, διασκεδάζουν, εκείνη πρέπει ν' άποχαιρετήσει τή ζωή. Κι ύστερα άπ' αυτό, ούτε ένα δάκρυ από λύπη, ούτε μιά κυνέντα. Ό χαμός της δέν πρόκειται νά θλώψει κανένα, μήτε μέσα σέ τούτο τό σπίτι, όπου θά τήν ξεχάσουν άμέσως, σάν νά μήν ύπήρξε ποτέ.

«Τόσο λίγο μετράω λοιπόν;» Ξαφνικά ένωσε άπέραντη πίκρα. Μήν άντέχονια; άλλο κάθισε κατάλαμα. Της φάνηκε πως έκουσε νά φωνάζουν: «Τραγουδι του Φοίνικα!» ΈΗ φωνή του

ήταν αυτή; Κατάπιε τὰ δάκρυά της γιὰ ν' ἀκούσει καλύτερα: ἡσυχία παντοῦ.

Ξάφνου ἡ ἀλήθεια ἔλαμψε μέσα της: δὲ θὰ υποστούσε πατέ νά σμίξει μαζί της, ὅλα τοὺς χῶριζαν. Εἶχε τὴ δουλειά του, τὸ μέλλον του. Θὰ γινόταν σπουδαῖος ἀνθρώπος, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νά τὸν κρατήσῃ δεμένο κοντὴ της. Ἐπρεπε νά τὸν ἀφήσῃ. Ἡ δική του ζωὴ εἶχε ἀπείρως μεγαλύτερη ἀξία ἀπ' τὴ δική της. Δὲν μποροῦσε νά τοῦ ζτησῆσαι νά θυσιαστῆι, ἐπρεπε νά φύγῃ, νά φύγῃ γιὰ πάντα.

Δάουνα σκόλισαν στὰ ἄλγαιά της. Σηκώθηκε. Αὐπητηρὸ καὶ τρυφερὸ ἀντήρησε τὸ κόλπειμα δὺς φορὲς: «Ἦλιε τῆς Νόησης!» καὶ βρέχθηκε ἴσως μετροστά.

Γιὰ μιὰ στιγμή βύγησε ἡ σιωπὴ. Ὁ ἦχος ἀκούστηκε μεικρῶσις μὲν στὴ νύχτα. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ τερματίσασ μ' ἓνα ελαφρότατο στεναγμὸ καὶ διαπέρασε τὴ σκοτεινιά. Ὑστερα ὁ καθρέφτης τῆς λίμνης ξαναδόθηκε τὴν ἀπάθειά του, ἀλλὰ ἓνας παραπονεμένος ἀντὶλογὸς ἐπαύλε ἀκόμα στὸν αἆρα. Ὁ κῆλος θρηνοῦσε χαμηλόφωνα.

27

Ὁ Ἦλιος τῆς Νόησης, κατάφερε ἐπιτέλους νά τελειώσει τὸ ἄρθρο του, ἀλλὰ κοιμήθηκε πολὺ ἄσχημα. Τὸ πρῶν χρειάστηκε νά τὸν φωνάξῃ δὺς φορὲς ὁ ἰδιοκύβος του γιὰ νά ξυπνήσῃ. Φύγησε πολὺ θυσιαστικὰ καὶ φτάσασε στὸ σχολεῖο μὲ ἀρκετὴ καθυστέρηση.

Μέσα στὴν τάξη, ὁ καθηγητὴς τῶν Ἀγγλικῶν κύριος Ζοῦ διάβαζε ἓνα ἀπόκλεισμα ἀπὸ τὴν Ἀνάστασι. Ὁ μικρὸς προεπάθησε νά παρακολουθήσῃει προσεχτικὰ δια καὶ οἱ σιμασθητὲς του ἴσπε νά μπορεῖ ν' ἀπαντήσῃει σὲς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ τὸ μυαλό του δὲν μποροῦσε νά ξεκολλήσῃει ἀπὸ τὸ Τραγηδῶν τοῦ Φοίνικα καὶ στὴ σκέψη της ἐνωσθε τὴν καρδιά του νά σφίγγεται.

Αυτό δὲ σημαίνει καθόλου πῶς ἤθελε νὰ τὴν κρατήσει κοντά του. Ἐπειτα ἀπὸ ὄσα σκέφτηκε τούτη τῆ νύχτα, τὸ ἔχε πάρει ἀπόφαση νὰ τὴν ἐγκατολείψει. ἀπόφαση πού τὸν ἔκανε νὰ ὑποφέρει φριχτά. Ἰεροσκιανοῦσε νὰ θαμίσει αὐτὸν τὸν πόνο, γιατί πίστευε πῶς αὐτὸ ἦταν τὸ χρέος του. Δυὸ αἰσθήματα στήριζαν τὴν ἀπόφασή του: ὁ πόνος ν' ἀποσιωβῆι σὺ κινῆ τῆς ἀνθρωπότητος, κι ὁ ἀστικός του αὐτοσεβασμός.

Τὰ μαθήματα τελείωσαν ναιρύτερα ἀπ' τὸ πνηθητιμένο. Στὴν γιορμὰ ὁ μακρὸς βασανιζόταν πάλι ἀπὸ ἀντιφατικὰ σκέψεις. Δὲ μίλιγε καθόλου κι ἡ ἄψη του εἶχε τέτοια χάλια πού ὁ ἀδερφός του, μαντεύοντας τὴν κατάστασή του, ἀπόφυγε νὰ πιάσει κουβέντα.

Καθὼς περνοῦσαν ἀπ' τὴ δευτέρα πύλη, διασταυρώθηκαν μὲ τὸ φορεῖο τῶν Φένγκ πού ἔπαιρνε τὴν παλλακίδα, μὲ συνοδεία δυὸ ὑπηρετιῶν. Μέσα ἀπ' τὸ φορεῖο ἀκούγονταν αἰγανοὶ ἀναστεναγμοί, πού ξέσκισαν τὴ καρδιά τοῦ Ἥλιου τῆς Νήσης. Σκέφτηκε πῶς τὸ Τραγούδι τοῦ Φοίνικα ἐφρεγγε γιὰ πάντα. Στὴν παρεμπέσα αὐλή ἦταν μαζεμένοι κόρμποσι ὑπηρετές καὶ θαυμάζοι πού κουβέντιαζαν ζιμητά. Ὁ Γκάο ὁ Ἄδολος, ἀναψιμοκοκινισμένος ἔβριζε μὰς ἀπ' τὰ δόντια του: «Τὸ γερο-πάρνο!» Ὁ σπινάδερός του Βέν ὁ Ἐνάρετος, τὴν συμπόληψε νὰ μὴν ἐκφράζεται εἰσι ἀπερίσκεπτα. Θὰ μίλιγαν γιὰ τὸ Τραγούδι τοῦ Φοίνικα. Ὁ Ἥλιος τῆς Νήσης τὰ ἴσαλε στὰ πόδια χωρὶς νὰ κοιτάζει πρὸς τὰ κέϊ. Τὴν ὥρα πού περνοῦσαν τὸ κιατώφλι, μιά κουρκαμένη φωνὴ τοὺς καλωσόρισε: «Πῶς τόσο νωρὸς σήμερα!»

Ἦταν τὸ Σπαθὶ τοῦ Νέφους, μὲ τὸ πρόσωπο ἰσχνὸ ἀπ' τὴν ἀερρώστια, πού εἶχε ἔρθει νὰ κινδεντιάσει μὲ τὸν Ἥλιο τοῦ Κεινούριου. Ὁ μεγάλος ἀδερφός ἔφυγε κι ἄφησε μόνους τοὺς τρεῖς νεηρούς.

«Σήμερα τ' ἀπόγευμα κάναμε μόνο μιά ὥρα μάθημα γιατί πλησιάζουν οἱ διαγωνισμοί», τοῦ ἀπάντησε κρόθωμα ὁ δευτέρου ἀδερφός.

‘Από τότε πού δεβαιώθηκε πώς δέν ἀπάργει λόγος νά τόν θεωρεῖ ἀντίζηλο, ἡ στάση του πρὸς τόν μαισαφιῆρη εἶχε ἀλλάξει. Ἐκεῖνος τοὺς συνάδευσε στό δωμάτιό τους κι ἔπεσε σέ μιά πολυθρόνα ἀναστενάζοντας.

«Γιατί εἶσαι πάντα κατωῦφης;» τόν ρώτησε μέ ἐνδιαφέρον ὁ Ἥλιος τοῦ Λασού. ἐνῶ ὁ μικρὸς πέταξε τὰ διδύλια του στό τραπέζι καί ξαπλώθηκε στό κρεβάτι.

«Ἡ ζωὴ δέν εἶναι παιχνίδι.»

Ὁ δευτέρος ἀδερφός θυμῆθηκε αὐτά πού ἔλεγε συχνά ὁ φίλος του;: «Ἴσως ὀφείλεται στήν κακὴ ὑγεία μου, ἢ γιατί ἔχασα τοὺς γονεῖς μου πάλι νωρίς...»

Γι’ αὐτὸ τοῦ εἶπε καλωσυνάτω:

«Πρέπει νά τὸ ρίχνεις ἔξω λιγάκι, κι ὄχι νά παιδεύεις συνέχεια τὸ μυαλό σου μέ μαίηρες σκέψεις.»

«Εἶναι πολὺ θλιβερή. Ἡ ζωὴ εἶναι πολὺ θλιβερή.» συνέχισε τὸ Σπαθί τοῦ Νέφους σάν νά μὴν εἶχε ἀκούσει τίποτα. «Πέρασα τυχαῖα ἀπὸ τὸ σπίτι σας; ἐκεῖνη τῆ στιγμή τὴν ἀνέδαζαν στό φορεῖο. Τὴν ἀκουσα νά κλαίει. τὴν εἶδα νά χτυπιέται, κι ἐκλαιγα κι ἐγὼ χωρὶς νά τὸ θέλω. Εἶναι κι αὐτὴ ἀνθρώπινο πλάσμα, γιατί τὴν χρησιμοποίησαν σάν ἓνα ἀντικείμενο;»

«Γι’ ἄς; Μιλᾶς γιὰ τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα;» ρώτησε ὁ δευτέρος ἀδερφός.

«Τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα; Μιλᾶω γιὰ τὴ Χαρούλα πού μόλις τὴν πῆρανε. Ἀφοῦ τὴν εἶδατε καθῶς ἐρχόσασταν.»

Ὁ μικρὸς πετάχθηκε πάνω φωνάζοντας:

«Τὴ Χαρούλα; Λοιπὸν δέν ἔφυγε τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα;»

«Μὰ ἐκεῖνη...» ἔκανε ὁ ἄλλος καί σπαιμάτησε δλέποντας τὸ ξαναμμένο πρόσωπο τοῦ νέου, κι ὕστερα πρόσθεσε πολὺ σιγᾶ: «ἐκεῖνη... ἐκεῖνη ἔπεσε στὴ λίμνη.»

«Γι’; Σκοτώθηκε τὸ Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα;»

Ὁ μικρὸς δάλλθηκε νά περπατᾶει στὸ δωμάτιο πάνω κάτω.

«Ἔτσι μοῦ εἶπαν. Τὸ πτώμα της τὸ πῆραν κιόλας, ἐγὼ δέν εἶδα τίποτα.»

«'Αχ, τώρα κατάλαβα». άναστέναξε ό δεύτερος άδερφός. «Τό Τραγοίδι του Φοίνικα αέτοκτόνησε, κι ό παππούς έδωσε στή θέση της τή Χαρούλα. Ώστε τό Τραγοίδι του Φοίνικα είχε τόσο δυνατό χαρακτήρα πού έφτασε μέχρις εκεί; Δέν άμφέβαλα!»

«Αυτό προκαλούσε κι ή δυστυχία της Χαρούλας», συνέχισε ό μουσαφίρης. «Ποιός θά 'ντεχε νά τή δει νά χτυπιέται έτσι κι νά μήν τόν πάρουν τά κλάματα; Φοιάμοι πύς θ' όκολον» θήρει κι αυτή τό παράδειγμα της νεκρής.»

«Είναι άπίστευτο πού φέρθηκε ό παππούς μέ τέτοια άπανθρακιά» είπε αγανακτισμένος ό δεύτερος γιός. «'Η μιά νά πεθαινεί, κι ή άλλη νά υπέλνει ήλλη. Γιατί τίς βασάνωνε έτσι;»

«Πές μου πώς πέθαινε;» ρώτησε ό μικρός τριαντάζοντας τό χέρι του μουσαφίρη.

«'Εγώ δέν ξέρω, κανένας δέν ξέρει. Φαίνεται πώς έρθηκε τό πτώμα ή γερο-Ζάο. Φώναξε νά τόν βοηθήσουν νά τό τραθήξει έξω άπ' τό νερό κι νά τό κουβαλήσουν έξω από τό σπίτι. Αυτό είναι όλο. 'Η ζωή, ό κόσμος, όλα είναι άπαισία!»

Ό μικρός κοίταζε άγριεμένος τό Σπαθί του Νέφους ίσια στό πρόσωπο, τό άφανισμένο από τίς στεναχώριες. Σοφρικά του άφησε τό χέρι κι έφυγε τρέχοντας.

«Τί έπαθε;»

«'Αρχίζω νά καταλαβαίνω», είπε ό δεύτερος άδερφός.

«'Εγώ όχι.»

«Δέ βλέπεις; πώς ό έρωτας σκάρωσε πάλι ένα διαβολικό παιχνίδι;»

Στό δωμάτιο έπεσε σιωπή. Τελικά ό έπισκέπτης μουρμούρισε μέ τρεμάμενη φωνή, σά νά μύλαγε στον έαυτό του:

«Κατάλαβα.»

«Όλα αυτά για χάρη του έρωτα,» έκανε μέ άγωνία ό δεύτερος γιός. Βλέπω τώρα τί συνέβαινε ανάμεσα στον άδερφό μου κι τό Τραγοίδι του Φοίνικα. Στην άρχή δέν ήμουν βέβαιος.

Αφ' τρανταχόμενου μια τέτοια εξέλιξη. Δέν τήν ήξερα γιά τίσασ αποφασιστική. Τί δυστυχία! Άν είχε γεννηθεί σέ μιιά πλούσια οίκογένεια... Κι όλα αυτά εξαιτίας τού έρωτα! Κι ό μεγάλος μας άδερφός έχει άδυνατίσει πολύ, έχει κι αυτός τίς σκοτούρες του, πάλι εξαιτίας τού έρωτα. Ό Έρωτας! Νόμιζα πώς θά έπρεπε νά φέρνει εύτυχία, γιατί φέρνει μόνο δεινάς»

Έκείνη τή στιγμή είχε σπύ νου του τόν ίδιο του τόν έαυτό, ό ίσκιος τού μεγάλου άδερφού προβαλλότανε στή δική του ζωή. Ό μουσαφίρης πού δέν ήξερε τήν αίτία τής ταρταχής του, τήν απέδωσε σταν οφθα. Αλλά τά λόγια άγγίζαν και τόν ίδιο. Αλλά τίς είχε ανάγκη από λήψηση περισσότερο άπ' τόν καθένα. Άπό καιρι έπαυχε κάποιον νά τού άνοιξει τήν καρδιά του. Θεωρούσε τόν έαυτό του άσημαντο, κατώτερο άπ' τούς άλλους, ζούσε μιιά ζωή στερημένη, εισέπρατε άδιαφορία μονάχα και περιφρόνηση. Καμιιά φορά τύχαινε νά τόν αντιμετώπισουν μέ μιιά έπιφανειακή συμπάθεια πού σέ κείνον φάνταζε σάν άπίστευτη άωρεά. Τώρα τού παρουσιαζόταν μιιά εδκαιρία γιά έξομολόγηση. Δέν ήθελε τόσο νά παραπονελλεί, όσο ήθελε νά ίστωρίσει τούς κτημούς του μπροστά σέ μιιά πονετική καρδιά. Τού φάνηκε ότι ό Ήλιος τού Αυτού ήταν ότι έπρεπε.

«Θά Άθελα νά σπύ πώ κάτι... αλλά αναρωτιέμαι αν άξιζει νά σέ πικάρω.» Ύστερα από ένα ένθαρρυντικό βλέμμα τού άλλου, τόλμησε νά συνεχίσει: «Θά σπύ πώ άλλα, μόνο εσύ μπορείς νά μ' ακούσεις. Ό μεγάλος σου άδερφός έχει τίς έγνοιες του, ό Ήλιος τής Νόησης έχει κι αυτός τίς δικές του, δέν μπορώ νά τούς φροτώσω και τίς δικές μου. Πρίν από λίγο ρώτησε γιατί ό Έρωτας φέρνει τόσες δυστυχίες. Κι εγώ αναρωτήθηκα έδώ και πολύ καιρό. Άγαπάω χωρίς έλπίδα. Ξέρω πώς είναι τρέλα, ξέρω πώς εκείνη δέ μ' αγαπάει, πώς ποτέ δέ θά θελήσει έμένα. Άνθρωπο φτωχό κι ανάξιο γιά μιιά κοπέλα σάν κι αυτή. Συχνά λέω σταν έαυτά μου: «Τέρμα τά όνειρα! Πώς σου 'ρθε νά τήν αγαπήσεις; Παράτα τίς τρέλες.» Άλλά είναι πάνω άπ' τίς δυνάμεις μου, ή εικόνα της είναι πάντα μπροστά μου, δέν

μπορεί να φύγει από τη σκέψη μου. Έτσι κι άκουσα τό δυναμό της, ή κεφάλιά μου πιάσι να σπίασι. Μόλις τήν αντικρίσαι, άνωγαλλιάζει όλο μου τό είναι. Όταν είμαστε μαζί, προσπαθώ να δω εύχάριστες κουβέντες που μπορεί να τής άρέσουν. Μά μόλις άνοιζοι τό στόμα μου, μερδεύομαι, τά άφραία λόγια πάνε περίπατο, συνειδητοσπονώ τή μηδισμότητά μου, σκέφτομαι πως δέν μου άξίζει ή συντροφιά της, μέ ζώνουν τύψεις, μίσος, άπελπισία. Τότε λέω πράγματα που ούτε έγώ ό ίδιος τά καταλαβαίνω. Μέ περιφρονεί, απ' όλο που δέν τό δείχνει και μου φέρεται πάντα μέ ευγένεια, κι έγώ δέν τολμώ πιά ν' άφθάρω λέξη. Βρίσκομαι τόσο μακριά της. Εκείνη αιώφεται στον άνθροπό κι έγώ σέφνομαι στην λάσπη. Ανασπασίτση, πως ένα πλάσμα σάν κι έμένα που μεγάλωσε μέσ στην ταπεινότη, μπορεί να χει όπως οι άλλοι τό έρωτικό ένστικτο. Και πως έπιχε ν' αγαπήσει εκείνη, ειδικά εκείνη, που στέχει τόσο ψηλά κι είναι τόσο άγνή. Είναι μαστύριο ή ανέλπιδη αγάπη. Εκείνη δέν ξέρει τίποτα, αλλά και να ξέρε τί μπορούσε να κάνει, Απλώς θά μέ λυπόταν. Καμιά γυναίκα δέν μπορεί να μ' αγαπήσει, είμαι ένα άθλιο πλάσμα. Πόσο φως και πόσο έρωτας σε τούτο τον κόσμο. Άλλά δέν πειμυεύει για μένι.» Υστερα από μιá σύντομη σιωπή, συνέχισε: «Φτάνει... δέν έπρεπε να σέ χασομερήσω μ' τές Ιστορίες μου, άλλο φίλεψις, έξω από σένα, κανέναν δέ θά 'θελε να μ' άκούσει. Θαρρώ πως την αγάπας κι εσύ. Δέν υπάρχει κανένας λόγος θέβαια να ζηλέψις. Τι να ζηλέψις από μένα; Σέ μακαρίζω, αλλά ειχομαι να παντρευτείτε και να 'στε εύτυχιμένοι. Αν τύχει να μη ζω άκόμα όταν φτάσει εκείνη ή όμορφη μέρα, δώσε μου τό λόγο σου πως θά 'ρθετε στον τάφο μου. Παντρευτείτε κι έλάτε κάποτε κι οι δυό μαζί, κι έγώ θά σάς εύλογήσω από κει που θά βρίσκομαι. Μπορείς να μου τό ύποσχεθείς;»

Κοίταξε μ' ένα βλέμμα ίνεταυτικό τον Ήλιο του Λαού. Εκείνος έστρεψε τό κεφάλι. Όλη αετή τήν ώρα είχε μείνει σιωπηλός. Μόνο ή έκφραση τού προσώπου του πούδινε τή συ-

γκίνηση του. Κυταλυπημένους, είπε τελικά:

«Στό ύπόσχομαι, σου υπόσχομαι ό,τι θέλεις.»

«Λέν ξέρω πώς νά σ' εδχαριστήμαι.»

Δάκρυα εθγνωμοσύνης κύλησαν σνά σκαμμένα μάγουλα του Τσέν-Σλαβί του Νέφους. Τό πρόσωπό του φωτίστηκε χαρούμενα. Αδτή ή ύπόσχεση, ός είχε ελάχιστη σημασία, γι' αδτήν τήν ταπεινωμένη ζωή ήταν μιά παρηγοριά.

Αφού έφυγε ό φίλος τους, ό Ήλιος του Λαού πήγε στόν κήπο, σίγουρος πώς θά βρει εκεί τόν αδερφό του. Τόν βρήκε στήν όχθη τής λίμνης νά περπατάει πάνω κάτω. Πού και πού στεκόταν απότομα, παρατηρούσε τήν επιφάνεια του νερού κι άναστενάζοντας βαθιά ξανάρχιζε τό περπάτημα. Λέν πρόσεξε τόν αδερφό του πού είχε πλησιάσει. Όταν άκουσε νά τόν φωνάζουν, γύρισε τό κεφάλι, εκεί πού άρχιζε τό άσάσε με τίς θαυμαστικές, τόν κοίταξε και δέ μίλησε.

«Αδερφούλη μου, τί άψη είναι αδτή, τί σου συμβαίνει.»

Έκείνος έξαιολούθησε τό πέρα δώθε χωρίς νά βγάλει μιλιά. Ό Ήλιος του Λαού τόν τράβηξε άπ' τό μανίκι:

«Τά ξέρω όλα. Τώρα πιά δέ γίνεται τίποτα, πρέπει νά τά ξεχάσεις.»

«Νά τί ξεχάσω; Ποτέ!» Μιά λάμψη μίσους πέρασε μέσα άπ' τά μάτια του μικρού. «Υπάρχουν πολλά πράγματα που είναι δύσκολο νά ξεχαστούν. Κοίταζε έτούτο τό νερό. Προσπάθησα ν' ανακαλέσω κάποιο ίχνος άπό κείνη, αλλά τίποτα. Πώς κατάφερε αδτή ή λίμνη νά μείνει έτσι ήσυχη άφού πρώτα τήν κατάπιε! Αδτά τά δέντρα, αδτά τά φυτά, σταθήκαν μάρτυρες. Ξέρουν πώς πέθανε. Δέν τολμώ νά φανταστώ τί είχε στό μυαλό της τήν τελευταία στιγμή, και δέν μπορώ παρά αυτό νά σκέφτομαι, γιατί έγω τή δολοφόνησα. Κι όχι μόνο έγω; ή σίκογέ-

νειά μας, ή κοιναινία μας.»

«Σέ καταλαβαίνω και λυπόμαι γιά σένα». Έκανε μέ ειλικρίνεια ο δευτερος αδερφος σφιγγοντας τον τό χερι. «'Εδώ και λίγο καιρό εγώ δέ σκέφτομαι άλλο από την δική μου εύτυχία, τό μέλλον μου, τόν έρωτά μου. Θυμάμαι τά παιδικά μας χρόνια, όταν αρχίσαμε τίς σπουδές μας, πώς πηγαίναμε μαζί στό δάσκαλο, πώς γυρνούσαμε μαζί. Όταν έβγαίνα πρώτος απ' την τάξη, σέ περιμένα. Όταν έβγαίνες πρώτος εσύ, μέ περιμένας. Αργότερα έγινε τό ίδιο και στό καλέγιο και στη Σχολή Ξένων Γλωσσών. Στό σπίτι, βοηθούσαμε στό μαθήματα ο ένας τόν άλλο. 'Εδώ και έξι μήνες, απομακρυνθήκα από σένα, απογοητωμένος απ' τίς έγνοιες μου. Γιατί δέν μοι έ κά είπες όλα νωρίτερα; Ίσως μαζί βρήκαμε κάποια λύση. Διά άνθρωποι τά καταφέρνουν καλύτερα από έναν μόνο, δέν τό χουμε πεί αυτό τόσες φορές;»

Διό χοντρά δάκρυα κρέμονταν στό τσίναρα του μικρού, κι απάντησε μέ ένα μικρό χαμόγελο:

«Θυμάμαι, αλλά τώρα είναι πολύ άργά. Δέ φαντάστηκα ποτέ πώς μπορεί νά είχε τέτοια αποφασιστικότητα. Την αγαπούσα, σέ δεθαλώνω, αλλά τί μπορούσα νά κάνω; Μόνο μέ τράσισες θυσιές. Ίσως παραήμουνα απασχολημένος, ίσως μου έκλεινε τά μάτια κάτι άλλο, κι έτσι τή θυσίασα. Εκείνη πνέγηκε, κι ή Χαρούλα κλαίγοντας πήγε νά θάψει τά μάτια της στους Φένγκ, νά γίνει τό παιχνιδάκι του γερο-παίρνου. Αυτή ή σκέψη καρμύθηκε στό μυαλό μου. Νομίζεις πώς άπύ δώ κι εμπαός θά μπορούσω νά ζήσω ήσυχος;»

«Είναι πολύ άργά.»

«Θυμάσαι τό δράδυ, στη γιορτή των φαναριών; Τι χαρούμενοι που ήμασταν. Σάν χθές μου φαίνεται. Που νά τή γυρέψω τώρα; Που νά δω τό πρόσωπό της, τή φωνή της; Μέ λογάριαζε γιά σωτήρα της, κι εγώ την εγκατέλειψα. Είμαι άνανδρος. Κι εγώ είμαι ούν κι εσύς. Γεννηθήκαμε απ' τους ίδιους γυνείς, ανατραφήκαμε μέσα στην ίδια οικογένεια, κανένας μας δέν

έχει θάρρος. Μισώ τόν ίδιο μου τόν εαυτό.»

‘Ανάσαινε μέ δυσκολία. Ήκαιγε δλόκληρος. Δέν πρόφτανε ν’ άρθρώσει σωστά τά λόγια που άνέβαιναν όδηγητικά στά χείλη του, και ξεφεύγοντας από τόν άδερφό του που τόν κράταγε σφιχτά, βάλθηκε νά χτυπάει τό στήθος του μέ τίς γραθιές του. ‘Ο Ήλιος του Λαού τόν άρπαξε γερά άπ’ τό μπράτσο για νά τόν σταματήσει.

«Μά γιατί κάνεις έτσι;»

«Δέν άντέχω πιά αϊτή τήν οίκογένεια.» Έκανε τό άγόρι.

Μέ σκυμμένο τό κεφάλι, δάγκωνε τά χέρια του.

‘Ο Ήλιος του Λαού γλώμιασε. Κάτι πήγε νά πει μά δέ βρήκε τά λόγια. Κοίταζε πότε τό πρόσωπο του άδερφού του, πότε τό δασάκι. Πάνω σ’ ένα κλαδί, μιά κίσσα δάλθηκε νά φλυαρεί. Σιγά σιγά τά μάτια του φωτίστηκαν. ή δση του γλύκανε και χαμογέλασε μέσα άπ’ τό δάκρυό του.

«Γιατί δέν μ’ εμπιστεύεσαι όπως παλιά;» είπε. «Πρώτα ρώταγες τή γνώμη μου για όλα, μοιραζόμασταν και τίς χαρές και τίς λύπες. Γιατί δέν γίνεται αυτό και τώρα; Δέν είμαστε πιά οί ίδιοι;»

«Ίδιοι; ‘Αλλάξαμε κι αϊ δυό.» άπάντησε ό μικρός που ένιωθε νά τόν χωρίζει από τόν άδερφό του ένα μουσκεμένο κουράρι. ‘Εσύ έχεις τήν αγάπη σου, κι εγώ τά χασα όλα. Τί νά μοιραστούμε;»

«Μόλις τώρα σαυ μέλησα για τίς τύψεις μου.» έκανε παρακλητικά ό δεύτερος άδερφός. «δέν θά με συγχωρέεις; ‘Ας σπηρίξουμε ά ένας τόν άλλο για νά προχωρήσουμε μαζί από δω κι εμπρός. ένώ σου υπόσχομαι νά μη σε ξαναφήσω.»

«Τί ώφελεϊ; Είναι πολύ άργά. Δέν έχω όρεξη νά προχωρήσω.»

«Εσύ τό λές αυτό; Θα τά εγκαταλείψεις όλα έξαιτίας μιάς γυναίκας. Αυτό είναι τελείως αντίθετο μέ τίς θεωρίες σου.»

«Όχι, δέν πρόκειται γι’ αυτό». συνέχισε ό μικρός άργά. άποφεύγοντας τό έρευνητικό βλέμμα του άλλου. «Δέν είναι

μάνο εξαιτίας μιάς νυνούκας. Δέν τήν άντέχω πιά κινή τή ζωή.»

«Δέν έχεις δικαίωμα νά μιλιάς έτσι. Στην ηλικία μας, ούτε ό ένας ούτε ό άλλος δέν ξέρομε ακόμα τί είναι τή ζωή.»

«Δέν είδαμε αρκετά; Παρίμενε λίγο ακόμα! Από δά κι έμπρός έχουν νά δούν πολύ χειρότερα τά μάτια μας, στό λείο έγω.»

«Έίσαι υπερβολικός έπως πάντα. Ό,τι ήταν νά γίνει έγινε, και δέν αλλάζει πιά. Τό μέλλον δέν τό σκέφτεσαι; Μοῦ κάνει έντύπωση πού ξεχάσες τή φράση πού έλεγεσ συνέχεια.»

«Ποιά φράση;»

«Είμαι νέος, δέν είμαι ούτε άνόμαλος ούτε ήλιθίος. Θα κάνω έναν άρπαιο άγώνα γιά τήν εύτυχία.»

Στό πρόσωπο τού Ήλιου τής Νόησης καθρεφτιζόταν ή πάλη πού γινόταν μέσα του. Έπονέλαθε μέ μισή φωνή: «Είμαι νέος», στην άρχή μέ άγανάκτηση, ύστερα μ' ένα ύψος σκεπτικού, μετά σαν νά ξύπναγε από ένα όνειρο. Στό τέλος είπε άποφασιστικά:

«Είμαι νέος, ναι, είμαι νέος!»

Έσφιξε τό χέρι τού άδερφοῦ του και τόν κοίταξε ίσιο στό μάτια. Ό Ήλιος τού Ασαῦ έπιασε τό νόημα αὐτῆς τής ματιάς κι αὐτῆς τής χειρονομίας. Ένιωσε και τό δικό του κουράγιο νά ξανάρχεται, και μέ τή σειρά του έσφιξε κι αὐτός τό χέρι τού μικρότερου. Είχαν συνεννοηθεί.

Ήταν νωρίς ακόμα όταν σηκώθηκαν άπ' τό τραπέζι. Βγήκαν έξω μαζί. Στό όμόμο κυθέντιαζαν εγκάρδια πότε γιά τό ένα πότε γιά τό άλλο. Είχαν έξι μήνες νά μιλήσουν έτσι.

Ό οίφρανος ήταν γεμάτος καύρα σύννεφα. Ό θραδίνος άέρας άρηκερός. Στους δρόμους οι περαστικοί δέν ήταν πολλοί. Στά κατώφλια μερικῶν σπιτιῶν καθέντιαζαν μικρές ομάδες από βαστάζους κι ύπηρέτες.

Άφοῦ περπάτησαν κάμποσα, βρήθηκαν μπροστά σ' ένα σπίτι πού όρθωνόταν από έμπα ενός όρμήμου. Άπ' τήν κάθε

μεριά της πόρτας, πάνω στον τούβλινο τοίχο, κρεμόταν κι από μιιά πινακίδα ξύλινη, ορθογώνια, με μιιά επιγραφή. Οί χαρακτήρες ήταν πράσινοι σέ χίτρινο φόντο. Ἡ μιιά ἐγραφε: «Γραφείον τοῦ διαπρεποῦς δικηγόρου Γκάο-Ἀφέντη τοῦ Φωτός». Καί ἡ ἄλλη: «Γραφείον τοῦ διαπρεποῦς δικηγόρου Τσέν-Ἀφέντη τῆς Οἰκογένειας.»

«Πῶς θρεθῆκαμε στή γραφεῖα τοῦ τρίτου θεῖου καί τοῦ φίλου του;» ρώτησε ὁ δεῦτερος ἀδερφός.

Εἶχαν μπεῖ σ' ἓνα ἐλικοειδές καλντερίμι πού οἱ πέτρες του πλήγωναν τά πόδια ὅταν φοροῦσαν δερμάτινα παπούτσια. Εἶχε κι ἀπ' τίς δυό μεριές χαμηλά τοιγάκια ἀπό πατικωμένο χώμα πού μόλις ἐκρυσαν κάτι φυλάκσιές ἀπό σφόδες καί ροδιές χωρίς τά φανταχτερά λουλούδια τους, μόνο μέ λίγους καχεκτικούς καρπούς. Οἱ πόρτες τῶν σπιτιῶν, μέ τό μαῦρο θερνίκι, ἦτιν σχεδόν ὅλες κλειστές. Μιά ἀπ' αὐτές ἀνοιγόκλεινε κάθε τόσο γιά νά περάσει κάποιος.

«Πάμε νά φύγουμε. Αὐτό τὸ μέρος παραεῖναι ἦσυχο γιά νά ἔχει ἐνδιαφέρον. Κι ὁ οὐρανός δὲ μοῦ καλοφαίνεται, βῆ σιρέξεν», εἶπε ὁ μικρός ἑλέπντιος νά μαζεῦνται γά σύννεφα.

«Σοῦτ! Πιά σιγά», ψιθύρισε ὁ ἀδερφός του τρακάντας τον ἀπ' τὸ μανίκι. «Καίτα!»

Ἄλλο τῆ μπροστινῆ αὐλή ἐδῶγαινε ἓνας ἀνθρώπος πού μόλις τοὺς εἶδε, ἔκανε στροφή ἐπὶ τόπου καί μπήκε μέσα κλείνοντας τὴν πόρτα.

«Ὁ πέμπτος θεῖος μας!» ἀπόρησε ὁ μικρός. «Τί κάνει ἐδῶ πέρα; Καί γιατί αὐτό τό μυστηριώδες ἔφος κι ἡ φευγάλα;»

«Πάψε, Ἄς πάμε σιγά πρὸς τὸ κεῖ νά δοῦμε ἀπὸ ποῦ ἐρχόταν.»

Προχωρήσανε ἀθόρυθα, σπρώξανε τὰ πορτοφυλλια πού δὲν ὑποχωρήσανε, καί τότε ἔσησαν αὐτί: ἀπὸ μέσα ἀκούστηκαν θήματα πού ἀπομακρύνονταν. Παρατηρώντας τὴ φρεσκοβαμμένη πόρτα, ἀνακαλύψαν ἓνα κομμάτι κόκκινο χαρτί πού ἔγραφε:

«Γκάζο από τὸ Νανκίν.»

Ὁ δεύτερος γιὸς ἔκανε ἓνα μορφασμὸ καὶ τράθηξε ἀπὸ κεὶ τὸν ἀδερφό του.

«Περίεργο!» ἔκανε ὁ μικρὸς μόλις βγήκαν ἀπ' τὸ σοκάκι.
«Γκάζο ἀπ' τὸ Νανκίν... Μὴ αὐτὸ εἶναι τὸ οἰκογενειακὸ μας ὄνομα!»

«Δὲν εἴμαστε οἱ μοναδικαὶ Γκάζο στὴν πόλη ποὺ κατοίγουμενται ἐπίσης ἀπὸ τὸ Νανκίν. Ὡστόσο... Πρόσεξες τὸ γραφικὸ χαρακτηριστήρα;»

Ὁ μικρὸς στὴν ἀρχὴ ἀπόρησε μ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση. Ὑστερὰ ἔβγαλε τὰ γέλια:

«Εἶναι τοῦ πέμπτου θεοῦ μας. Ναι, οἴγουμαι εἶναι ὁ γραφικὸς του χαρακτηριστὴρας, τὸν ξέρω καλά.»

«Ἀλήθεια. Καὶ πὼς βρέθηκε σ' αὐτὴν τὴν πόρτα;»

«Γιατὶ τὸ σπίτι εἶναι δικό του.»

Ὁ μικρὸς εἶχε λύσει τὸ μυστήριον.

«Δικό του; Μὴ ἀφοῦ μένει μαζί μας.»

«Φυσικὸ. Τεῖμα ἔχει θυμὸ σπύριμα. Ἄκουσα κάποτε τὸν Γκάζο τὸν ἄδελφόν νά μιλάει γιὰ κάτι τέτοιο, δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ δὲν ἔδωκα σημασίαν. Τώρα μοῦ ξανάρθε στὸ νοῦ. Ὅπου νά 'ναι θὰ γελάσουμε μὲ τὴν καρδιά μας.»

«Μιπῆκα! Καὶ στὸ σπίτι κανένας ἀκόμα δὲν θὰ τὸ 'χει πάρει χαμπάρι», εἶπε γελώντας ὁ δεύτερος ἀδερφός, εὐχαριστημένος πού ἔτσι τυχαῖα ἀνακαλύψαν τέτοιο μυστικόν.

«Ἄργα ἢ γρήγορα θὰ βγοῦνε ὅλα στὴ φόρα. Θὰ ἔχει πολὺ γούστο!» εἶπε μ' ἓνα περιφρονητικὸ ὄψος τὸ ἀγόρι νιώθοντας ἠθικὸ ἀνώτερον μπροστά σ' αὐτὴ τὴν περιφρημὴ οἰκογένειαν ποὺ εἶχε ξεγυμνωθεῖ καὶ ἦσαν ἄτοιμα νά καταρροῦσαι.

Καὶ δὲν τοῦ φραγνόνταν κισθόλου ὑπερβολικόν.

«Διάρθισε! Βρέχει.» ἔκανε ὁ μεγαλύτερος πού τὴν ὕρα πού ἔτοιμιζόταν ν' ἀπεντῆσει ἐνίκησε μιὰ στιγμόναι σὺ μὲτωπό του καὶ τάχυνε τὸ θῆμα του.

«Τρέχα, ἐργεταὶ θύελλα.»

Ἄμεσως ξέσπασε ἡ νεραποντή. Τά δυό ἀδέρφια φτάσανε στό αἶτιτι καί τά ρούχα τους ἦταν μούσκεμα.

«Τραγουῦδι τοῦ Φοίνικα, νερό γιό νά πλυνθοῦμε.» φώναξε χωρίς νά σκεφτεῖ ὁ μικρός.

«Τραγουῦδι τοῦ Φοίνικα; Ἀκόμα τή φωνάζεις; Ἀφοῦ ξέρεις πώς...»

Ὁ μικρός χλωμόσπε. Φώναξε τή μπαμά-Χουάνγκ καί χύθηκε στό δωμάτιό του νά θγάλει τά βρεμμένα. Εἶχε χάσει τό κέφι του.

Μάλιστα πούς εἶδε σ' αὐτή τήν κατάσταση ἡ γριά ὀπηρετρία ἄρχισε τή γκρίνια:

«Ἄν ζοῦσε ἡ μητέρα σας, δέ θά σᾶς ἄφηνε νά τριγυρνάτε ἔτσι. Καί μόνο γιό τή μνήμη της. Θά ἔπρεπε νά προσέχετε τήν ὑγεία σας. Ἐγώ μένω ἐδῶ ἀποκλειστικά γιό σᾶς, ἄλλως θά εἶχε φύγει ἀπό καιρό. Γύρω πού δεν εἶναι λιό ἐδῶ τό Τραγουῦδι τοῦ Φοίνικα, ζμῖνα μόνη νά σᾶς περιποιούμαι. Ποιός θά σᾶς φροντίζει ἄταν πεθάνω κι ἐγώ; Σάν ὀλέσω πού κατάντησε αὐτό τό σπίτι, δέ νοῦδ μένει διάθεση νά καθίσω παραιτιά-ναι.»

Αὐτά τά λόγια μέ τόση πιεσία μέσα τους, ἔφεραν στήν ἐπιφάνεια ὀλη τή στενοχώρια ποῦ εἶχεν ἀπειθήσει στό δέθος τῆς καρδιάς τους. Ὅταν ἀλλάξαν ρούχα, ἡ μπαμά-Χουάνγκ, ἀφοῦ φλινάρησε ἄρκετά, ἔβγαλε ἕνα βαθύ ἀναστεναγμό καί θγῆκε τρικλίζοντας μέ τά παραμαρτωμένα της πόδια.

Ὁ μικρός ἔφυγε ἀπό τό δωμάτιό του. Ἡ βροχή εἶχε σταματήσει, ἡ ἀτμόσφαιρα ἦταν πολύ καθαρή κι ἡ κουφύδραση εἶχε ὑποχωρήσει. Ἀφοῦ στάθηκε γιό λίγο στό σκαλιά κι ἔριξε μιά ματιά στό φωτισμένα παράθυρά κάτε νοκοκοκυροῦ, ἔφυγε ἀπ' τό ἐσωτερικό μέρος τοῦ σπιτιοῦ προχωρώντας ἀφηρημένα. Στάθηκε στό κεντρικό χόλι κι ἔαισε τό αἶτέ του, μέ διακοπές, διάφορες φράσεις; ἀπό κείμενα ποῦ τά μάθαιναν ἀπ' ἔξω:

«Ὁ γιός δέν ἐγκαθίσταται στό βάθος τοῦ κεντρικοῦ περιπτερον. δέν κάθεται στήν τιμητική ψαθια, δέν περνάει ἀπό τόν

κεντρικό διήγημα. δέν στέκεται μπροστά πη μεοσία πύλη»
 (Ήταν ή φωνή τοῦ ξαδέρφου του Ήλιου τοῦ Ἡρωισμού.)

«Μέ τίς πέντε μεγάλες ποινές τιμωροῦνται τρεῖς χιλιάδες ἁμαρτήματα ἐκ τῶν ὑποίων τῷ μεγαλύτερο εἶναι ἡ ἔλλειψις υἱκῆς στοργῆς. Ἐκεῖνος ποῦ δέν σέβεται τίς θελήσεις τοῦ πρέγκιπος, περιφρονεῖ τόν μονάρχη. Ἐκεῖνος ποῦ κρίνει τόν ἐνάρετο ἄνθρωπο, περιφρονεῖ τόν Νόμο. Ἐκεῖνος ποῦ σπερείται υἱκῆς στοργῆς περιφρονεῖ τοῦς γονεῖς.» (Ἡ φωνή τοῦ ξαδέρφου του Ήλιου τοῦ Πλήθους.)

«Ὅταν περπατάει μιὰ γυναῖκα, δέν γυρίζει τό κεφάλι της. Ὅταν μιλά, τά χεῖλι της μόλις κι ἀνοίγουν. Ὅταν κόθεται, δέν μετακινεῖ τά γόνατα. Ὅταν ἀλλάζει θέση, ἡ φούστα της μένει ἀσάλευτη.» (Ἡ φωνή τῆς ξαδέρφης του Λευκῆς Ἀγνότητας.)

Ἐκανε νά φύγει, μήν ἀντέχοντας ἄλλο αὐτές τίς ἀσυναρτησίες, Ἄλλά οἱ φωνές θαρρεῖς καί τόν καταδίωκαν, καί σπαιμάτησε μ' ἓνα σφιξιμο στήν καρδιά.

Ἐρίξε μιὰ ματιὰ τρυγύρω του καί τοῦ φάνηκε ἀμφίβολο ἄν αὐτό ποῦ ἔβλεπε ἦταν ὁ πραγματικῶς κύμος, κι ἄν οἱ φωνές ἐκρίνες δέν ἦταν φανταστικῆς. Ἀναρωτήθηκε ποῦ θρισκότανε ἄραγε.

«Αὐτή εἶναι ἡ ἀγωγή τοῦ παίρνουν.»

Τινάχτηκε ἀπίτομα καθῶς ἄκουσε νά τόν φωνάζουν. Γύρισε τρομαγμένος. ἦταν ὁ Ἡλῖος τοῦ Λαοῦ. Ἀρπάχτηκε ἀπ' τόν ἀδερφό του σάν νά καλωσόριζε ἓνα παλιό φίλο σέ μιάν ἀτέλειωτη ἔρημο ἄχως ἀνθρώπινα ἰχνη. Ὁ ἀδερφός του δέν κατάλαβε τίποτα. Προχώρησαν μαζί στό ἐσωτερικό τοῦ σπιτιοῦ, δύο μοναχικῆς ὑπάρξεις στόν ὀπέρανο κόσμο.

κά κι η άναγκιαση της Χαρούλας. Ήταν γεγονότα που δέν άλλαξαν τίς ζωή της οίκογένειας Γκάο. Έλλειψαν δυό έπηρετρίες, άγόρασαν δυό καινούριες. Ή Μεταξένια άντικικτέστησε τίς Τραγοúδι του Φοίνικα, κι η Γαλαζúπετρα πήρε τίς θέσι της Χαροúλας. Ή πρώτη ήταν μία χωριατοπούλα δεκατέντε χρονώ που μόλις πέθανε ο πατέρας της, ο μόνος που της άπόμεινε, τίς πουλήσανε για να δουλέψει έναντι τροφής και στέγης. Ύστερα από λίγες μέρες μίσησαν πιά έλάχιστα για τό Τραγοúδι του Φοίνικα, σαν να μην είχε ύπάρξει ποτέ. Μόνο πολύ λίγα πρόσωπα, είχαν διατηρήσει μέσα τους μίαν όδυνηρή άνάμνηση, όπως η Μικρή Εύθυμία, η Μικρή Γελαστή κι η μαμά Χουόνγκ. Ο Ήλιος τίς Νόησις δέν έδειχνε να τί σκέφτεται πιά. Στην πραγματικότητα ύπήρχε μέσα του μία πληγή άγιάτρευτη, ήμεις ένα σημαντικό γεγονός εκείνες τίς μέρες τον εμπόδισε να δουλιάζει στην καμιά του.

Από τίς βλάβη του έγκου τεύχους της Άόγης είχε άρχισει να διαβίδεται πως θ' άπαγορευτεί η κυκλοφορία της, έπειτα από υνατικές ένεργειες της Έταιρείας Κομφουκιανών Άρχών.

Οι νεαροί ταράχησαν στην άρχή μ' αυτό τό νέο, αλλά άμέσως άναθάρεψαν. Καθώς τους έλειπε η πείρα, δέν μπορούσαν να διασωθούν πως θά επέτρεπε ποτέ ο στρατηγός Ζάγκ στους κατωτέρους του να κινηθούν μ' αυτό τον τρόπο. Το έβδομο τεύχος κυκλοφόρησε κανονικά. Ο αριθμός των υινδρομητιών αύξήθηκε ακόμα περισσότερο. Τελευταία είχαν νοικιάσει κι ένα δαιμάτω από χτίριο της άγοράς, πάνω άπ' τό γραφείο του Ήλιου του Καινούριου. Κάθε όρνάδι μαζεύονταν εκεί οι νέοι που δουλευαν για τό Έβδομαδιαίο φύλλο. Τίς ήμέρα η πόρτα έμενε κλειστή, εκτός από τίς Κυριακές, έτσι που ο Ήλιος του Καινούριου ακόμα άγνωσέσε αυτή τίς δραστηριότητα του μικρού του άδερφού. Τα σημαντικότερα καταστήματα ήταν στο ύόγειο. Ο πρώτος όρφος είχε μόνο καμιά είκοσιριά ραγαζιά κι ο υπόλοιπος χώρος ήταν άκατοίχτος. Το

γοραφείο τῆς ἡμερησίας ἦταν ἀπομνημονεμένο ἀνάμεσα σέ ἴδιαι δωμάτια. Κάθε ὄραδν, δυό τρεῖς σπουδαπετές ξεκλείδωναν, ἀναδαν τω φῶς, τυποθετοῦσαν πρόχειρα καθίσματα. Δέκκι λεπτά ἀργότερα ἀναθε ζωηρή, συζήτηση. Σ' αὐτές τίς συναντήσεις ἦταν λίγοι. Ἐξί ἢ ἑφτά τό πολύ, καί κάποτε ἀνάμεσα τους καί κυμένα κορίτσι. Ἡ Χαμογελαστή εἶχε ἐρθεῖ πολλές φορες. Μαζεῦονταν ὄχι γιά ὄργανωμένη συζήτηση, ἀλλά γιά νά κουθεντιάσων ἐλεύθερα ὄλα τά θέματα πού στό σπίτι ἦταν ἀπαγορευμένα.

Ὁ μικρός ἦταν τακτικό μέλος αὐτῶν τῶν συγκεντρωσιῶν καί καμιά φορά ἔφερε καί τόν μεγαλύτερο ἀδερφό του. Ἐρχόταν ὀλιωδῆρτε τίς Τρίτες; κάθε Τετάρτη πρῶί παραδίνονταν τὰ ἄρθρα, ὅποτε τήν πιαμονή τό θυῖδν ἐπριπε νά περάσουν τά χειρόγραφα ἰπτό τόν τελικό ἐλεγχο. Ὁ Ζάνγκ ὁ Εἰχαρισ κι ὁ Χουάνγκ ἡ Φιλάνθρωπος ἐβρίσκονταν πάντα ἐκεῖ.

Δυό μέρες ἀφῆτου πῆθανε τό Τραγοῦδι τοῦ Φοίνικα, ρίχνανε μιὰ τελευταία ματιὰ πτά ἄρθρα τοῦ ὄγδου τεύχους. Ὅλοι πάντε, ὁ μικρός ἀδερφός ἦταν παρών. Τήν στιγμή πού ἔφτασε, δικάζεε φωναχτά ἡ Χαμογελαστή μιὰ προκήρυξη τῆς ἀστυνομίας πού ἀπανῆρευε στίς γυναῖκες τά κοντά μαλλιά. Ὁ νέος τήν εἶχε ὑπόψη του. Λέγανε πῶς ἦτανε ἔργο κάποιου «φωστήρα» τῆς παλιάς δυναστείας. Ἦταν τόσο ὀπλοικό τό περιεχόμενο, ἀλλά κι ἡ διατύπωση ἦταν τέτοια πού σέ κάθε φράση τό ἀκροατήριο ἔσκαγε στό γέλιο.

«Στ' ἀλήθεια, κοροιδεύουν τόν κόσμο! Τί θέλει νά πει ὄλα ὄδη;» φώναξε ἡ Χαμογελαστή καί πέταξε τό χαρτί στό πάτωμα.

«Ἀξίζει να τό δημιοιεῖσομε ἀπτό στό ἐπόμενο τεῖχος, κάτου ἰπ' τῆ ρουμπρίκα: «Ἄς γελάσομε.» πρότεινε ὁ Φιλάνθρωπος.

«Μπράβο!» ἔκανε ἡ κοπέλα χειροκροτώντας.

Ὅλοι συμφώνησαν. Ὁ Ἐρχαρισ πρόσθεσε πῶς καλό θά ἦταν νά τό συνοδέφουν μ' ἓνα κείμενο καταπέλτη. Παρακάλεσαν τόν Φιλάνθρωπο νά τό γράψει, ἀλλά ἐκεῖνος ζήτησε ἀπό

τόν Ήλιο της Νόησης νά τό αναλάβει. Αιτός άλλο πού δέν ήθελε γιά νά θυγάει τό ήχι του, καί στρώθηκε άμέσως στό γραφείο. Έγραψε πρώτα τόν τίτλο:

«Διαβάζοντας τήν προκήρυξη πού άπειγορείει τά κοντά μαλλιά στίς γυναίκες.»

Οί άλλοι είχαν κάνει ένα κύκλο γύρω του καί παρακολούθησαν αυτά πού έγραφε. Κάμποσες φορές πτήριξε τό κινέλο άνάμεσα στά δόντια του, γιά νά κοιτάξει τό χειρόγραφο άπό κοντά. Έτέλειωσε στό άψε σβήσε. Ήταν ένα σύντομο άρθρο, πού τό διάβασε φωναχτά κι οί άλλοι τό έγκρίνανε. Άποφασίσαντε νά τό δημοσιεύσουν στην πρώτη σελίδα. Μόνο ό Βού ό Δόκιμος κάπως μεγαλύτερος καί πιο προνοητικός έκανε μία πικριδοπιύηση:

«Μπορεί νά βρούμε τόν μικρό μας αύτε τή φορά.»

Άλλά κενένιος δέν έδωσε σημασία.

Τό δυόδο τεύχος τής Αύγης κυκλοφόρησε τήν Κυριακή τό πρωί. Τό άπόγευμα, ό Ήλιος τοΰ Λαού κα ό Ήλιος τής Νόησης κάνανε μία θόλπη μέχρι τό γραφείο τοΰ άδερφοΰ τους.

Ό μικρός τό άκουσε γρήγορα γιά νά πάει στό υτέκι τους. Οί άδερφοί Ζάνγκ, ό Χουάνγκ ό Φιλάνθρωπος καί μερικοί άκόμα είχαν πάει ήδη. Τόν πληροφόρησαν πως τό τεύχος πήγε μία χαρά, καί πάρα πολλοί άνθρωποι τό άγόρασαν μόλις παραδόθηκε στό κιόσκια πού τό πουλούσαν.

«Πρέπει νά μου δώσεις τήν είσφορά σου», είπε ξαφνικά ό Φιλάνθρωπος πού έκανε χρέη ταμία.

Ό Ήλιος τής Νόησης έψαξε τίς τσέπες του.

«Θά πού τό δώσω αύριο, τώρα δέν έχω έπάνω μου.»

«Κοίτα κακομοίρη μου μήπως καί δέν τά φέρεις!»

«Όταν γυρεύει λεφτά δέν έχει τό ταύρι του», είπε ό Εΰχαρις ξεκαρδισμένος στά γέλια. «Κάτι ξέρω κι εγώ.»

Καί πρόσθεσε:

«Σήμερα έκανα μία φόρμα πού είχε κωλυπούρι. Τό πρωί φόρεσα μία μπαμπιακερή ρούπα πού μου είχαν φτιάξει τό χει-

μάννα. Φυσικά, είναι κομικό να κοικουλωθείς με μπαμπασκερή ρόμπα τέτοια έποχή! 'Η αδερφή μου με πέρασε για τρελό. 'Εγώ έκανα πώς τουρτουρίζω. Δέν μπόρεσε θήδωσι νά μέ γούσει! Χά, Χά!» Τό γέλιο του παρήσυρε και τοίς άλλους. «'Εφυγα λοιπόν μ' αυτή τήν άμφίεση, και πήγα νά κλατάρω από τή ζέστη. Τέ τράσηξα! Εύτυχώς τό 'Ενεχυροδανειστήριο είναι κοντά στό σπίτι μου. 'Εβόλα τή ρόμπα ένέχυρο. Βγήκα από κει πανευτοχής. 'Ετσι πλήρωσα και τήν είσορόά μου!»

Και σπνγγιζε νά γελάει μέ τ' άλλα παιδιά.

«Και τί θά πείς στην άδερφή σου όταν πάς στό σπίτι!»

«Τό σκέφτηκα κι αυτό. Θά τής πώ πώς ζεστάθηκα πολύ κι άρησα τή ρόμπα σ' ενός συμμαθητή μου. Δέν πρόκειται νά καταλάβει τίποτα. 'Αλλά κι άν μυριστεί κάτι. Υά τής πώ, δέν έχει δά και κόση σημασία. 'Ισως μου δώσει και τά λεφτά τού χρειάζονται για νά τήν πάρω πίσω.»

«Μά τήν άλήθεια, σε...»

'Ο 'Ηλιος τής Νόησης πήγαινε νά πει: «Μά τήν άλήθεια σέ θαυμάζω». άλλά σταμάτησε άπότομα θίλεποντας νά μπείνουν δυό άστυνομικοί.

«'Εχετε άκόμα άντίτυπα υπό τό τελευταίο τεύχος;» μύτηκε αυτός πού είχε μουστάκια.

'Ο Φιλάνθρωπος έτεινε ένα φάλλο.

«Πάρτε, κάνει τρία σέντς.»

«'Εμείς είμαστε εδώ ύπηρεσιακώς, μέ τήν έντολή νά κατάσχουμε όλα τά άντίτυπα.»

'Αμπαζε τά δυό δέματα πού είχαν μένει.

'Ο χωροφύλακας μέ τά μουστάκια, προσέθεσε κπλότραπα:

«Πρέπει νά έρθετε μαζί μας. 'Οχι όλοι, δυό φτάνουν.»

Κουτάχτησαν σασισμένοι, και μέ μιá κίνηση προχώρησαν όλοι μαζί ν' ακολουθήσουν τοίς άστυνομικούς.

«'Οχι όλοι. Σās λέω, δυό φτάνουν.» έκανε ο χωροφύλακας ένοχλημένος, κοιτώντας τά χέρι του.

Έδειξε τόν Εΐχαρι και τόν Ήλιο τής Νόησης. κι οί άλλοι τούς πήραν από πίσω. Στο τέλος του διαδρόμου, τήν ώρα που θά κατέβαιναν τή σκάλα, ό χωροφύλακας μέ τά μουστάκια γύρισε ξαφνικά στον Ήλιο τής Νόησης και είπε:

«Έντάξει. Τώρα μπορείτε νά πηγαίνετε.»

«Πώς; Και γιατί αυτή ή κατάσχεση;» έκανε άγανακτισμένος ό Εΐχαρι.

«Εμείς εκτελούμε διαταγές, δέν ξέρουμε γιά τί πρόκειται». απάντησε σιγά ό χωροφύλακας μέ τά μουστάκια, ένά ή συνάδερφός του είχε κατέβει κιόλας μέ τίς έφημερίδες.

Σταμάτησε και πρόσθεσε:

«Είστε πολύ νέοι. Σας δίνω μιά συμβουλή: κάντε φρόνιμα τά μαθηματά σας, αντί νά φτιάχνετε επιθεωρήσεις, και μήν άνακατεύεστε σέ πράγματα που δέ σας άφορούν.»

Είχε τόσο καλοκάγαθη όψη που κανένας δέν μπορούσε νά του κρατήσει κακία. Τόν κοίταξαν που έφευγε μέ τήν ήσυχία του, και γύρισαν πίσω στό δωμάτιο γιά νά συσκεφτούν. Η συγκέντρωση ήταν ζωηρή και θορυβώδης, ό καθένας είχε κι άλλη άποψη. Έλειπα από άτέλειωτες συζητήσεις, δέν κατάφεραν νά συμφωνήσουν. Σ' αυτό τό διάστημα ένας άλλος άτυπονομικός έφερε ένα έπίσημο έγγραφο που ό Εΐχαρις τό διάβασε δυνατά γιά νά τ' άκούσασιν όλοι:

«Αι ιδέαι τής έφημερίδας σας, με τόν φανατισμόν και τήν διακότητα που τας διακρίνει, αντιστρατεύονται τήν τάξιν και τήν δημοσιαν ασφάλειαν. Παρακαλούμε νά σταματήσετε άμέσως ατήν τήν έκδοσιν.»

Άκολούθησε όδυνηρή σιωπή. Αυτό τό μήνυμα ήταν ένα άπάνθρωπο χτύπημα γιά κείνα τά παιδιά που λάτρευαν τήν έφημερίδα τους. Όλο είλικρίνεια κι άταπάρηση, πίστευαν άπόλυτα πώς τό έργο τους είναι χρήσιμο. Άν και δέν είχαν μεγάλη πείρα, ωστόσο είχαν ξεχωρίσει κάπως φως μπροστά τους, και μ' όσες δυνάμεις διαθέταν, όδηγούσαν κι άλλους πρós τά κεί. Όχι πώς αήτιό ήσαν τό κομμουνιστικό τους καθή-

κον. Ξέρανε πολύ καλά πώς στην ηλικία τους όφειλαν να παρακολουθούν ήσυχα τις σπουδές τους, για τίς όποιες και ένδικιέρφρονταν ασταρά. Είχανε θυσιάσει τίς ώρες τής φυγαγωγίας τους για να κρατήσουν αυτό τό εβδομαδιαίο φύλλο μέσα απ' τό όποιο είχαν έρθει σ' έπαφή μέ άγνωστους πού φιλέγονταν από τήν ίδια λαχτάρα. Άνταμοιδή τους, ή φιλία κι ή άμοιβαία έμπιστοσύνη. Καί τώρα όλα τέλειωσαν. Οι όχτώ ή έννιά εβδομάδες πού πέρασαν έμοιαζαν μέ όνειρο. όνειρο πού άξιζε τόν κόπο να τό άναπολείς.

Νά διαμαρτυρηθούν: Αύτή ήταν ή πρώτη τους σκέψη. Γρήγορα όμως οι διαθέσεις τους άλλαξαν, γιατί κατάλαβαν πώς τό διάδημά τους θά ήταν άνώφελο. Η Αύγή έπρεπε να εξαφανιστεί, όέ γινόταν άμφορετικά. Ό Εύχαρις, όλέποντας κυμμένη κάθε διέξοδο, έμπηξε τίς φωνές για να έκτονωθεί.

«Αυτό είναι! Κάθε μεταρρύθμιση και μία ήραση. Κι ό στρατηγός Ζάνγκ τί σού λέει: Πάρε τόν ένα και χτύπα τόν άλλο!»

Ό Φιλάνθρωπος σηκώθηκε όρθιος ξεδιπλώνοντας τό πανύψηλο κορμί του κι έξήγησε ξένοντας τά φουντωτά του μαυλιά:

«Τό βλέπεις πώς ή παράδοση έχει σφραγιστεί για τά καλά τήν κοινωνία μας. Ούτε ένας στρατηγός, ούτε δέκα, δέν μπορούν να χρησιμοποιούν.»

«Όπως και να 'ναι, εγώ επιμένω πώς ή μεταρρύθμισή του είναι σκέτη φάρσα», δήλωσε ό Εύχαρις ενώ τά μάτια του γάλλιζαν από μίσος. Αύτός άποκαλεί μεταρρύθμιση τό ότι πήρε για γραμματείς υερικούς σπουδαστές απ' αυτούς πού γύρισαν απ' έξω, και πήρε μερικές σπουδαστριες από κρεδύτι του! Αυτό είναι όλο!»

Ό Φιλάνθρωπος σίκαινε στενωχωρημένος.

«Προτείνω», είπε ό Εύχαρις, «να συνεχίσουμε τήν έκδοση τής έφημερίδας αλλάζοντας τόν τίτλο, χωρίς ν' αλλάξουμε τίποτα από περιεχόμενο. Καί βλέπουμε τί θά γίνει.»

«Μπράβο! Έγώ συμφωνώ», φώναξε ό Ήλιος τής Νόησης πού δέν είχε μιλήσει ως τότε.

«Πρέπει να πάρουμε πρώτα ορισμένες προφυλάξεις.» είπε ο Φιλάνθρωπος Ατάραχος, ήγαίνοντας απ' τή συλλογή που είχε πέσει.

Έτσι, από κείνη τη συζήτηση προέκυψε ή οριστική απόφαση να σταματήσουν τήν έκδοση τής Αύγης και να ενημερώσουν τούς συνδρομητές. Συγχρόνως να έτοιμάσουν ένα κεινούριο εβδομαδιαίο φύλλο και να μετατρέψουν τό νοικιασμένο δωμάτιο σέ αναγνωστήριον όπου διάφορα βιβλία και περιοδικά θά βρίσκονταν δωρεάν στη διάθεση τού κοινού. Μ' αυτό τόν τρόπο θά εξακολουθούσαν τή διάδοση τής νέας κουλτούρας.

Αυτές οι αποφάσεις λιγότερον τήν αγωνία τους. Έτσι και βρέθηκαν τά μέσα να τίς εφαρμόσουν. σκεπίθηκαν άμέσως στη δουλειά. Χωρίς καθυστέρηση, ξεπέγκισαν όλες τίς δυσκολίες. Τήν άλλη μέρα κιόλας εγκαινιάσανε τό αναγνωστήριον. «Τό Καλό τού Λαού», τακτοποιημένο δωριον, και έκλεινε μπροστά τήν έκδοση μιās εβδομαδιαίας έκημερίδας μέ τόν ίδιον τίτλο.

Τήν Τρίτη ήταν κλειστό τό σχολείο έπειδή πλησίαζαν οι διαγωνισμοί τού τέλους τής χρονιάς. Μπόρεσαν λοιπόν κι οι δυό αδερφοί Γκάο να παρευρεθούν στα εγκαινία τής αΐθουσας. Στο σπίτι τους γύρισαν ίσα ίσα τήν ώρα τού βραδινού φαγητού. Πατέ τους δέν είχαν ξαναζήσει τέτοια συγκίνηση δου εκείνες τίς απογευματινές ώρες όπου ήταν έκδηλη ή φιλία, ή εύλικρίνεια, ή έμπιστοσύνη. Η συγκέντρωση αυτών τών δέκα νέων ήταν μιá απλή εκδήλωση, οικογενειακή κατά κάποιον τρόπο, μόνο που οι δεσμοί που τούς ένωναν δέν ήταν ούτε τό αίμα ούτε τό συμπέρον. Αυτό που τούς ένωνε ήταν τό κοινό ιδανικό. Μέσα σ' αυτό τό περιβάλλον που όλες οι καρδιές χτύπαγαν άμόφωνα, ο μικρός αδερφός δέν ένιωθε ούτε ξένος ούτε έρημος. Άγαπούσε τούς συντρόφους του κι αυτοί τόν αγαπούσαν τό ίδιο, τούς καταλάβαινε και τόν καταλάβαιναν, πίστευε σ' αυτός κι εκείνοι πίστευαν σ' αυτόν. Στην άρχή, δοήθησε να τικτοποιήσουν τό χώρο. Όταν όλα ήταν έτοι-

μα κάθισε κι αὐτός ὅπως ὄλοι νά πάρει τό τσιγάρο του μὲ διάφορα γλυκά καί συμπετείχε μ' ὅλη του τὴν καρδιά στὴν γενικὴ εὐθυμία.

«Τί καλά πού θά 'ταν νά θροισκόμασταν ἔτσι πιό συχνά», μοιρομούρωσε ὁ Ἥλιος τῆς Νόισης, κι ὁ ἀδερφός του συμφώνησε μ' ἕνα νεύμα.

Τέλειωσε ἡ συγκέντρωση. Στό δρόμο τὰ δυὸ ἀδέρφια κουδέντιασαν γιὰ ἕνα μικρὸ πρᾶγμα. Ὁ μικρὸς ἦταν πάντα πρὸ ἑξαψη, ὡλά ἔτσι καί πέρασε τό κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ μοναξιά τοῦ πλάκωσε τὴν καρδιά. Τοῦ φάνηκε πὺς λέφτει σ' ἕνα παγωμένο δάραθρο. πὺς ναυάγησε καί δρέθηκε σέ κάποια ξέρα. Αὐτὲς οἱ σκιές πού τρεμουλιάζανε μπροστά στά μάτια του ἦταν ἀπὸ μιάν ἄλλη ἐποχὴ πού δέν ὑπῆρχε πιό. Οὔτε ἕνας ἀντράς τοῦ καιροῦ του, νά πεί μαζί του δυὸ κουδέντες.

«Μοναξιά, ἀνισύμφιση μοναξιά», ἔλεγε καί ξανῆλεγε ἀπὸ μέσα του καί τό ἀγγχος του ὄλο καί μεγάλωνε.

Ἐνῶ τρώγανε, δέν μπόρεσε νά ξεχωρίσει ἀπὸ πρᾶσιπτο κανενός οὔτε ἕνα ἰχνός τῆς δικῆς του ἀγυινίας. Ἡ πρᾶση κυρία σχολίαζε πὺς συμπεριφέρονται οἱ νύφες της. Ἀπὸ τὴν ἐπιστηρικὴ ἀλλή ἀντηχοῦσε ἡ φωνὴ τῆς τέκαρτης θείας πού ἔβριζε τοὺς ὑπηρέτες. Κι ἀνάμεσα στὴν παλλακίδα Τσέν καί τὴν πέμπτη θεία ξέσπασε κυυγός τρικουδερτος. Ὁ μικρὸς διάσπηκε νά τελειώσει τό φαγητό του, ἄφησε τό ξυλάκιο του καί τό ἔβαλε ἀπὸ πόδαυ σὺν νά τόν κυνηγοῦσε θανάσιμος κίνδυνος. Ὁ ἀδερφός του ἦρθε νά τόν ὄρει κι ἀποφάσισαν νά κάνουν ἕνα περίπατο.

«Πάμε νά δοῦμε τό σπ(τι τοῦ Γκάο ὄπ' τό Νανκίν, τί λέξι» πρᾶτεινε ὁ ἡγεῖτερος ἀδερφός.

«Πάμε!»

Σιωπηλοί, φτάσινε ἀπὸ ἔρημο δρομάκι. Ὁ καιρός ἦταν ὑπέρογος, οὔτε ἕνα σύννεφο σπὸν ἀδρανά. Τό φεγγάρι ξεπρὸβαῖλε πάνω ἀπ' τίς κορφές τῶν δέντρων καί σιωπηλοῦτε ἕνα ὑψημένο ἀέγγος στὴν πόλη. Πισω ὄπ' τοὺς φράχτες, πὰ τζι-

τζέκια τραγουδοῦσαν λυπητερά. Τ' ἀγρία περτάταγαν μέ δυ-
σκαλία στό καλύτερίμι κι ὁ ἴσκιος τους ἀκούλυθαίση. Φτάσεν
στήν πόρτα τοῦ Γκάο ἀπ' τὸ Νανκίν. Τὰ θερινωμένα πορτά-
φυλλά ἦτον γερὰ κλεισμένα. οὔτε σάλειψαν ὅταν τὰ ἀπρώξανε.
Προστέρασαν τὸ σπίτι καί φτάσιν στήν ἀκρη τοῦ λιβάστρω-
του. Κάτω ἀπὸ μιὰ μεγάλη σκφόρα ἀκούσαν φωνές πουλιῶν.
Στήνωσαν τὸ κεφάλι: σὲ μιὰ φωλιά, στή δίχάλα δυὸ κλαδιῶν,
φίναζαν δυὸ μικρὰ κοράκια τεντώνοντας τὸ λαϊκὸ τους. Αὐ-
τὸ τὸ καινότερο θάμα τοῖς τίραζε, καί στάθηκεν ἐκεῖ κά-
μποση ἔωρα, κολλημένοι ἐπιτικτωδῆς ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο.
Ὁ δευτερός γιὸς ἀναπνεύαζε:

«Κάπως ἔτσι εἴμαστε κι ἡμεῖς, δίχως μίαντα.»

Ὁ μικρὸς δὲν ἀπάντησε ἀλλὰ τοῦ ἔσφιξε δυνατὰ τὸ χέρι.

Ἕνας ἴσκιος ἔπεσε πάνω στή φωλιά. Τὰ πουλάκια ζάρησαν
κοντα στή μάνα τους, τοῦ τὰ τσιμπολογοῦσε μέ τὸ ράμφος της
ἀπαντώντας στό κάλεσμά τους.

«Δὲν εἶμαι πιά ὄρφανά», εἶπε ὁ δευτερός γιὸς. Ὁ μικρὸς εἶ-
χε βουρκώσει. «Πάμε», πρόσθεσε.

«Ὅχι, ἄσε νὰ δοῦμε λίγο ἀκόμα.»

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἀκούστηκε ἀπ' τὴν αὐτὴ μιὰ φλογέρα ποῦ
ἔπαιζε ἕνα ἱρωτικό σκοπὸ μέ ἀνείπωτη μελαγχολία. Ὅσο
ἀκουγόταν αὐτὸς ὁ σκοπός, τὰ δυὸ ἀδέρφια βλέπαν μέ τὴ φαι-
ντασίε τους τὴ γκωστή εἰκόνα: Μιὰ γυναίκα καθισμένη στό
παράθυρο νὰ κοιτάζει τὴ φεγγάρι καί νὰ σκέφτεται τὸν ἀγα-
πημένο ποῦ λείπει μακριά, ἐκφράζοντας τὴν πόνο καί τὴ μω-
ναξιά της μ' ἕνα μικρὸ καλάμι ἀπὸ μπαμποῦ.

«Ἐρχονται!» εἶπε ὁ δευτερός ἀδερφός τραδιώντας ἀπίτομα
καί τὸν μικρὸ γιὰ νὰ φύγουν ἀπὸ κεῖ, γιατί μάντευε ποιὸς θὰ
παρουσιαζόταν:

Ὁ μικρὸς γύρσε κι ἀναγνώρισε τοὺς βαστάζους τοῦ πέμ-
πτου θεῖου τους. Ὁ Γκάο ὁ Ἄδολος ἔτρεχε δίπλα τους μέ
κοιμένη ἀνάσα

«Τί ἔχουμε νὰ φοβηθοῦμε; Ἄς γυθίσουμε τὴν πλάτη μας καί

νά κάνουμε πύς δέν είδαμε τίποτα.»

‘Ο άήθηρός του άναγκάστηκε νά μείνει.

Τό φορείο πέρασε διασπικιά. ‘Ο Γκάο ό ‘Αδολος χτέπησε τήν πόρτα, πού άνοιξε και ξανάκλεισε άμέσως. ‘Ακούστηκαν έήματα νά προχωρούν στην άλή, κι ή φλόγερα σταμάτησε.

«Τώρα πάμε», είπε ό μικρός.

Φύγανε περπατώντας άργά. Πρύν φτάσουν τό καλύτερίμι, διασταυρώθηκαν μ’ άλλο φορείο παύ τό συνόδευε ό Ζάο ό ‘Αξιος, ύπηρέτης του τέταρτου θείου, πού κι αυτός έτρεχε ξέπνοος.

«Παράξανο! Πάει εκεί κι ό τέταρτος θείος;» είπε μ’ έκπληξη ό δεύτερος γύς.

«Γιατί άχι; Μūs έχει συνηθίσει νά κάνει τέτοια. Δέ θυμάμαι τίς μουρατζιές του μέ τίς ύπηρέτριες, τήν ύποδοχή πού έκανε στον Ζάγκ τό Σμαραγδένιο, τόν ήθοσιό εκείνο τόν ελκευμένο στους γυναικείους ρόλους, και τήν έκθεση φωτογραφιών μέ διάφορα κοστούμια; Όλοι τους είναι ίδιοι, όλοι τους! Και τολμάνε νά μās δίνουν μαθήματα ήθικής, μέ τό πρόσημα πώς δέν τους φρονόμαστε μέ άρκετό σεΰασμά. Μόνο ό μεγάλος μας άδερφός τους φοβάται και τούς κάνει παρέα. ‘Εγώ δέν τους φροβάμαι.»

• ‘Εκείνος έχει τίς δικαιολογίες του.»

Μόλις γύρισαν, ό δεύτερος άδερφός δάλθηκε νά κάνει έπιτιλήψεις. Λιολιόδοξος από τή φύση του, εύκολα ξεχνάγε τά δυσάρεστα πράγματα. Έτσι κι άνοιξε τό διδύο του, δυθίστηκε από διάβασμα άπόλυτου ήρεμος. Μά πού νά κάνει κι ό άλλος τό ίδιο, πού παράφορος αυτός, πού παρορημπτικός, ήταν άδύνατο εκείνο τό βράδι νά στρωθει νά μελετήσει. Ένωθε έτόκα θλίψη, τέτοια άπομόνωση, πού δέν τόν χώρωγε ό τόπος, και τελικά σηκώθηκε μ’ ένα στεναγμό. ‘Ο ‘Ηλιος του Λαού άναστάχησε:

«Πού πάς;»

«Βαριέμαι. Πάω μιά βόλτα.»

«Καλά. Γέγονα όμως γρήγορο, σέ δυό μέρες έχουμε ξετάσεις, πρέπει νά κοιτάξεις τί έχεις νά διαβάσεις.»

Ὁ μικρός τράβηξε γιά τόν κήπο. Ἡ ἀνιστάσιμη τοῦ πέραςε σιγά σιγά ὅταν ἔφτασε ἐκεῖ πέρι. Περπατοῦσε ἀργά. Ὅλα ἦταν λουσαμένα στό φεγγαράφωτο, κι ἀπό παντοῦ ἀκούγονταν αἱ μελαγχολικές φωνές τῶν γρούλων. Οἱ νυχτερινές εὐωδιές ἀγκάλιαζαν τό καθετί. Καί κάθε χορτάρι, κάθε δέντρο, εἶχε πάρει μιάν ἐξωπραγματική ἀπόχρωση.

Ἀναθάρσενε αὐτή τήν ἁμορφιά κι ἐνίσωσε λιγότερο αἰδία τήν καρδιά του. Ἀσυναίσθητο ἀκολούθησε τόν ἴδιο δρόμο πού εἶχαν πάρει τή βραδιά τῆς γιορτῆς τῶν φαναριῶν. Καθώς περνοῦσε τό γεφυράκι, ἀκούμπησε στό κιγκλίδωμα. Εἶδε τό κεφάλι του νά καθρεπτίζεται στό νερό ὅπου καθρεπτίζονταν καί τό μπλέ χροῖμα τ' αἰθρανοῖ μέ τό εἶδωλο του φεγγαριου πού σιγά σιγά προχωροῦσε. Ἀπότομα ἀνιδήθηκε μπροστά του τό ἁμορφο προσώπακι πού εἶχε ἀγαπήσει.

Μιά ἀγωνία τοῦ ἐσφίξε τήν καρδιά καί διάσπηκε νά προσπεράσει. Φτάνοντας στήν πλώζα, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, εἶδε τή βάρκα δεμένη στήν ἰτιά. Τό μυαλό του γέμισε πάλι στά παλιά. Ἐφηγε καί ξανατέρωσε στήν ἀπέναντι ὄχθη. Ἀκολουθώντας τήν ἔκανε ἕνα γύρο κι ἔφτασε στό δασάκι μέ τὰ πεύκα, καί σέ λίγο δρέθηκε στό περίπτερο πάνω στή λίμνη κα' ἀποφάσισε νά ξεκουραστεῖ λιγάκι. Ὁρθίος κάτω ἀπό μιὰ μονόλο κοίταξε προσεχτικά: μικρές φλόγες χοροπηδοῦσαν. Τί μποροῦσε νά νίνεται ἐκεῖ πέρι τέτοια ὄρα; Πλησίασε περιπατώντας ἀθύρνια, προσπέρασε ἕνα τοιχάκι, ὕστερα ἕνα ἄλλο, κι ἀντίκρουσε μιὰ γυναῖκα καθισμένη ἀνακούρκουδα νά καίε χαρτονομώματα.*

«Τί κάνεις ἐδῶ;»

* Ἐνα εἶδος θυσίας: γιά τούς νεκρούς ἦταν καί τό νά καίνε χαρτονομώματα μικρῆς ἀξίας.

Πετέχτηκε έπίνω τρομαγμένη και φώναζε καθώς τόν άνα-
γνώρισε:

«Τρίτε μακρό άφέντη!»

Ήταν ή Μικρή Γελαστή με τή λυγερή καρμωστασιά.

«'Α, έσύ είσαι!» Έκανε εκείνος με άνακνήψιση. Μέ τρόμα-
ξες. Γιατί καις χαρτονομίσματα: Και γιατί τό καις έδώ;»

«Σάς παρακαλώ, μήν τό λέιτε σέ κανέναν. ή κυρά μου θά μέ
μαλώσει άν τό μάθει.»

Και τόν λησάισε ίκετεύοντας.

«Στό ύπόσχομαι, με τή συμφωνία νά μου πεις γιατί τό κά-
νεις.»

Ή εκείνη δικαιόγγοι με σκιμένο κεφάλι:

«Πάνε έξιτά μέρες πού πέθανε τό Τραγουδι του Φοίνικα.
Ήγόρασα λίγα χαρτονομίσματα και τό καις για χάρη της φι-
λίας μας. Νόμιζα πως δέ θά μέ παίκωνε κανέναν, αλλά ήρθατε
έσείς.»

Σάπιασε για λίγο και συνέχισε:

«Ήταν στην ύπηρεσία σας τό Τραγουδι του Φοίνικα, εργά-
στηκε για σάς όχτώ ή έννά χρόνια. λυτηθείτε τη κι άφήστε με
νά κάψω αυτά τό χαρτονομίσματα για νά μήν ύποφέρει από
τήν πείνα και τό χρέο εκεί πού θρίσκεται ανάμεσα στους νε-
κρούς.» Ή καρδιά του πήγαινε νά σπάσει. Τήν κοίταγε σιω-
πηλά. «Γιατί έμπιστες δύο Φωρούς;»

«'Ο άλλος είναι για τή Χαρούλα.»

«Γιό τή Χαρούλα; Μά αύτή δέν πέθανε.»

«'Όχι, αλλά έκτελά μία έπιθυμία της. Τήν ώρα πού έφευγε
μού είπε:

«'Η ζωή θά είναι πιά για μένα χειρότερη κι άπ' τό θάνατο.

Όταν θά κάψεις χαρτονομίσματα για τό Τραγουδι του Φοίνι-
κα, μή μέ ξεχάσεις». Γι' αυτό κι έγώ καιώ και για κείνη.
Έσείς δέβαινα θά μάς κοροιδέψετε για όλα αυτά.»

Μά ό νέος δέν είχε καμιά διάθεση νά γελάει με τήν κοπέ-
λα, καθώς θυμήθηκε τό δυό τραγικά έπεισόδια. Θά ήθελε νά

τῆς ἔλεγε: «Προτιμῶ νά κλάψω.»

«Μή σκοτιζεσαι». ἔκανε τελικά προσπάθειες νά συνέλθει, «κι ἐγὼ δὲ σέ καρδαεύω.»

Κι ἀπομακρύνθηκε χωρὶς νά κοιτάξει πίσω του.

«Γιατί τόση δυστυχία στὸν κόσμο;» ἀναρτηθήθηκε καθὼς ἔφευγε μὲ πληγωμένη τὴν καρδιά.

Περνώντας ἀπ' τὸ πυκνόθυρο τοῦ δωματίου του, εἶδε τὸ φῶς τῆς λάμπας καὶ ἄκουσε μιὰ ζεστὴ φωνή. Εἶχε σωθεῖ ἀπ' τὴν τόση σκοτεινιά.

Τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ μιὰ φράση τοῦ κυρίου Ντένγκ, τοῦ Καθηγητῆ του τῶν γαλλικῶν: «Οἱ νεαροὶ Γάλλοι τῆς ἡλικίας σας δὲν ξέρουν τί θά πεί θλίψη.»

Ἐκεῖνος, νεαρὸς Κινέζος, παρὰ τὴν ἡλικία του, ἦταν τραυμαμένος ἀπ' τὴ θλίψη.

Στὴ διάρκεια τῶν μεγάλων διακοπῶν, ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ εἶχε πῆ ἀυνατιότητα νά συναντιέται σιχνά μὲ τὴν Κιθάρα, κι ὁ ἀδερφός του εἶχε περισσότερα χροῖνο ν' ἀφιερῶσει στὶς συγκεντρώσεις μὲ τοὺς συντρόφους του. Τὸ καινούριο περιοδικὸ κυκλοφόρησε χωρὶς δυσκολίες, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγνωστῶν μεγάλωσε, ὅλα πῆγαιναν μιὰ χαρά.

Τὸ σημαντικότερο γεγονός γιὰ τὴν οἰκογένεια Γκάο ἦταν τὰ γενέθλια τοῦ γερο-ἀφέντη, πού ἔκλεινε τὰ ἑξήντα ἔξι. Κάμποσο καιρὸ πρὶν ἀρχισαν οἱ προετοιμασίες γιὰ τὴ γιορτὴ πού θά ἦταν ἰδιαίτερα λαμπρὴ. Σηκίωσαν ἓνα γερὸ ποσὸ ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ ταμεῖο. Ἡ ἰδέα, πού τὴν ὑποστήριξε κι ὁ τέταρτος θεῖος, ὁ Ἀφέντης τῆς Γαλήνης, ἀφειλόταν στὸν πέμπτο θεῖο, τὸν Ἀφέντη τῆς Τάλμης: «Τὰ εἰσοδήματά μας εἶναι ἀνεξάντλητα», δήλωσε. «Εἰσπράττουμε τεράστια ποσὰ κάθε χρόνο. Ὁ ἐπιστάτης Λαοῦ ὁ Ἄξιος γεννῶντας ἀπ' τὰ κτήματα μᾶς

πληροφορήσε πώς παρ' όλες τις φθορές που έγιναν απ' το στρατό, ή φρεσινή σοδιά ήταν καλύτερη απ' την περσινή. Δέν πειράζει αν κάνουμε λίγα έξοδα παραπάνω.»

Ο τρίτος θείος, που ήταν υπεύθυνος για τα οικονομικά της οικογένειας, άφαι τό συλλογίστηκε. Έδωσε τη συγκατάθεσή του. Ενημέρωσε τόν γερο-άφέντη, που τού έδωσε και κάποιες συγκεκριμένες άδηγίες.

Η μέρα πλησίαζε. Τα δώρα φτάνανε με όλα και πιο γρήγορο ρυθμό. Χρειάστηκε να οργανωθεί ειδική υπηρεσία για να τα παραλαμβάνει, να στέλνει και προσκλήσεις. Ο Ήλιος τού Καινούριου είχε τόσα πράγματα να κάνει, που αναγκάστηκε να ζητήσει άδεια όκτώ ημερών από τή δουλειά του. Τό σπίτι στολίστηκε με μινιμακία και γιρλάντες, τοποθέτησαν περισσότερα ηλεκτρικά φώτα, κι όλα προμηθεύσαν όμορφη και μεγαλωπρέπεια. Στην εσωτερική αίθλη, άπένωπι στην προπατορική σάλα, στήσανε μια τέλεια σκηνή που άρχιζε απ' τή κατώφλι τής κεντρικής πύλης. Για τρεις μέρες θα εμφανίζονταν όνομασταί ήθοποιοί τής πόλης, μέλη τοπικών θείσων καθώς και τής Όπερας τού Πεκίνου. Στο χάλ, πάνω από τήν πόρτα τής εισόδου, στήσανε ένα καμαρίνι για τούς ήθοποιούς, με κουρτίνες από γαλάζιο ταύλι. Και στά σαλονάκια δεξιά κι άριστερά έτοιμάσανε δυό άλλα καμαρίνια αποκλειστικά για τούς διάσημους ήθοποιούς τούς ειδικευμένους σέ γυναικείους ρόλους. Ο πέμπτος θείος ειδικός στά καλλιτεχνικά θέματα, ήταν στά μέσα και στά έξω.

Η δουλειά κοιμάστηκε σέ όλους, με έξαιρεση τόν Ήλιο τού Λαού και τόν μικρότερο άδερφό του, που τώρα που δέν τούς πρόσπεχε κανείς τό σκότανε πιο σιγνά. Άλλά τίς τρεις μέρες που κράτησε ή γιορτή αναγκάστηκαν να μείνουν μέσα για να κάνουν που και που τήν εμφάνισή τους. Η οικογένεια, που έτοι κι άλλίως τούς έδινε στά νεύρα, τώρα τούς φάνηκε τόσο διαφορετική που δέν τήν αναγνώριζαν καλά καλά. Τό σπίτι είχε μεταβληθεί σέ θέατρο, σέ έμποροπαγήγηρη. Κόσμος πη-

γυμνοερχάτινε, παντιού σαματάς, επιτηδευμένες φάτσες και ψεύτικα γέλια. Ακόμα και τό δωμάτιο τών δυό αδερφιών είχε καταληφθεί από συγγενείς. Ομάδες τυφλών έπαιζαν μέ τή φλογέρα λαικούς σκοπούς, όπως τό Σοῦ εἶχοναι χρόνια πολλά τά ζήσεις. Ἄλλου, κάποιοι ἄλλοι μουζικάντηδες, μέ συνοδεία βιολοῦ, σκυριώνυνε τραγουδιὰ μέ αἰσχρολόγια, ἐνώ οἱ ἄντρες προσπαθοῦσαν νά μιμηθοῦν τίς γυναίκες φωνές, κι οἱ γυναικες πᾶσιζαν νά τραγουθήσουν τά ψῆψα. Κι ἀκόμα πίσω ἀπὲ μιά κουρτίνα, ἕνας αἴμας εἰδικός σέ κάτι συγκεκριμένο, μάζεουε σινεγάς γύρω του ἀκροατήρια. Πίσω ἀπ' τήν κουρτίνα ἀκούγονταν θόρυβοι πού ἔφερναν στό νοῦ ἔρωτικές διαχύσεις, πράγμα πού ἐρέθιζε πολύ. Κι εἶχε ἀπαγορευτεῖ νά πλησιάζουν οἱ ἀθῆγατοι ἔφηβοι.

Οἱ θεατρικές παραστάσεις ἄρχισαν ἀπό τήν πρώτη μέρα, νορίς τό ἀπόγευμα. Ἐκτός ἀπό μερικά κομμάτια ἐπικαιρικά, ὅλα τά ἄλλα δέν περιέχονταν στό πρόγραμμα. Κι αὐτό, ὄχι γιατί ἀμφισβητήθηκε τό κύρος τοῦ «εἰδικού», ἀλλά γιατί ὀρισμένοι σημαίνοντες προσκεκλημένοι ὑποδείξανε ἄλλα ἔργα πού συνταρακτικὰ, πού ἐνδιαιφέροντα, πού θά ἔπρατε, σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τους πάντα, νά ἐρμηνευτοῦν μέ τρόπο ὑποβλητικό. Ἀπό τό τοπικό ρεπερτόριο δανείστηκαν τήν *Ἐρωτημένη Ζαχαροπλάστωνα μέ τόν Νεαρό Κοινηάδο* της καί *Τό Κιάσι τών Ὁσμάνθων*. Ἀπό τό ρεπερτόριο τοῦ Πεκίνου: τή *Σααριγδένα Ἀσπίδα* καί τή *Μάχη στό Βιτσάγγε*. Στά μέρη πού ἔκαναν τίς γυναίκες καί τοῦς νέους νά κοκκινίζουν, οἱ ὄραιοι ἄντρες κι οἱ γέροντες συγκατένευαν κοινώντας τό κεφάλι καί χαμογελώντας μακαρίως. Ὁ Βέν ὁ Ἐνάρετος, ὁ ὑψηρέτης τοῦ τρίτου θεῖου, προικισμένος μέ ὄραιο φωνή καί τέλεια ἄρθρωση, παρουσιαζότανε στή σκηνή κραδαίνοντας ἕνα κόκκινο χαρτί καί ἀνακοίνυνε: «Ὁ κύριος Τάδε προσφέρει στόν τάδε ἠθοποιό τό τάδε ποσό.» Τότε, ὁ ἐρμηνευτής τοῦ γυναικείου μῦλου, ὁ ἐθνοοῦμενος τῆς πρωτοφράς, ἔκινε μιά ὑπόκληση πρὸς τή κερτιά τοῦ Μαικήνα καί τοῦ ἔρχετο μιά πολύ

είλωλη ματιά πού έκανε τό στομαφώδες πρόσωπο του έπίσημου προσκαλεσμένου νά λάμψει από ικανοποίηση.

Και δέ γινόταν μόνο αυτό για νά εύχαριστηθούν οι έξολεκτοί ξένοι. Όταν τέλειωνε ένα έργο, ο ήθοποιός πού είχε διακριθεί πήγαινε μέ τό κοστούμι τής παρμισιασης νά πιεί μαζί τους. Έτσι, ο γερο-άρχοντας Βόνγκ, πεθερός του τέταρτου θείου, θραπέξε σέ μιá στιγμή τό χέρι του Άρσματος τής Όρχιδέας άσπε αδικής νά του δώσει νά πιεί. Ο Τσέν-Άφέντης τής Οίκογένειας, μέ τή μακριά γενειάδα, συνάδερφος του τρίτου θείου, πήρε στά γόνατά του τον Ζάνγκ-Άνθος τής Ραδακινιάς, ο όποιος του πρόσφερε ένα κύπελλο μέ κρασί. Άκολουθοΰσαν χάχανα, φωνές, κι ένα σωρό χιδαίες χειρονομίες πού έκαναν τους ύπηρέτες νά μουρμουρίζουν άγανακτισμένοι. Στην πρώτη σειρά καθόταν ο γερο-άφέντης Ικάο, ανάμεσα στην ξάδερφό του, τόν έξοχότατο Ίάνγκ, και τόν Φένγκ-Χαρά του Βουνού. Ήταν ο άστέρας τής μακροζωιάς πού ύμνούσαν όλοι επί τρεις μέρες και ψούσκωνε έπί εύχαρίστηση μ' αυτά πού έβλεπε. Κάθε τόσο κάρφυνε τό βλέμμα του στή σκηνή μέ πάθος, όταν έκανε τήν εμφάνισή του ο άγαυομένος του ήθοποιός, ο Ζάνγκ ο Σμαραγδένης, πού ήταν έπίσης ο έικλεκτός και του τέταρτου θείου. Ο Άφέντης του Φαιτός κι οι άδερφοί του τριγυρίζαν από τη μιá ομάδα στην άλλη, ενώ ο Ήλιος του Καινούριου τους άκολουθοΰσε σάν σκυλάκι. Τά δυά άδέρφια παρατηρούσαν αυτά τά καμώματα μέ άγριο σαρκασμό. Ξένοι μέση στό ίδιο τους τό σπίτι, παρεκκολουθοΰσαν κατάπληκτοι ατό τή διάχυτη έξαψη, τους θυρόδους, τίς εκρήξεις εύθυμίας. Όλα αυτά τά άνδρεια του χειρονομούσαν, φλυαροΰσαν, χαχάνιζαν και μέτραγαν, δέν άνήκαν στην ίδια βάρβα μ' αϊτούς. Καιιά φροιά νομιζαν πως άναγνωρίζουν κάποιο οίκειο πρόσωπο, αλλά μόλις τό κοίταζαν από πιá κοντά, έβλεπαν έναν άγνωστο. Είχανε σαστίσει πιá. Καταλάβαιναν πως μέσα σ' αυτό τό περιβάλλον, οι ίδιοι δέ μέτραγαν καθόλου. Έλα όμως πού δέν είχαν τό δικαίωμα νά εξαφανιστούν! Τους θέλα-

νε εκεί για μπούγιο. Στο τραπέζι των λιγότερο σημαντικών καλεσμένων, παίζανε το ρόλο τους χαμογελώντας, υψώνοντας τα κύπελλά τους, τρώγοντας σαν αυτόματα. Ο μικρός τὰ κατάφερε τὴν πρώτη μέρα. τὴ νύχτα ὅμως εἶχε συνέχεια ἐφιάλτες. Τὴν ἄλλη μέρα ἦταν πτώμα, καὶ τὸ ἀπόγευμα τὸ ἔσκασε καὶ πῆγε νὰ βρεῖ τὴν παρέα του γιὰ νὰ βγάλει τὸ ἄχτι του κοροιδεύοντας καὶ νὰ πάρει κουράγιο. Γύρισε πρὸ σπίτι ἀνακουφισμένος, γιὰ νὰ ἰσχυστεῖ καινούριες ταπεινώσεις, ἄποκ εἶπε ὁ ἴδιος. Τὴν τρίτη μέρα δὲν τὰ κατάφερε νὰ τὸ σκάσει.

Ἡ Διαμισκηνιά στὴν Ὀμίχλη ἤρθε μὲ τὴ μητέρα της, ντυμένη πολὺ κομψὰ μὲ μιὰ ἀνοιχτόχρωμη γαλιόστρη ζακέτα καὶ φρούτα σὲ ἀνάλογη ἀπόχρωση. Ἀκόμη καὶ ἡ ὄψη της φωτιζόταν πρὸ καὶ πρὸ ἀπὸ ἓνα χαμόγελο. Ἡ Λί τὴ δέχτηκε πολὺ θερμὰ, χρειάστηκε ὅμως νὰ φύγει τὸ βράδυ νωρίς. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ ἔστειλε ἓνα σημείωμα στὴ Λί ἐξηγώντας της πὺς εἶναι ἀρρωστή. Ἐδῶ καὶ λίγο καιρὸ ἡ κατέταστί της εἶχε χειροτερέψει. Τὰ χαρακτηριστικά της εἶχαν τώρα ἐκείνη τὴν ἐξαιρετικὰ ἄμορφη καὶ προηγείται τοῦ τέλους. Ὅλοι ὅσοι ἦταν κάπως εὐαίσθητοι, τὴν πονοῦσαν, μαντεύοντας πὺς αὐτὴ εἶ ὁμορφο ἄστρο δὲν θ' ἀργήσει νὰ σφίξει. Δυστυχῶς, στοὺς Γκάο, ὑπῆρχαν πολὺ λίγες εὐαίσθητες ψυχές. Φυσικὰ, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου, πρὸ ἐνδιαφερόταν περισσότερο ἀπ' ὅλους γιὰ τὴν ξαδέρφη του, ἀλλὰ τὸν χῶριζαν ἀπ' αὐτὴ ἓνα σωρὸ ἄόρατα ἠμπόδια. Τὸ μόνον πρὸς μυστοῦσαν νὰ κάνουν ἦταν νὰ κοιτάζονται ἀπὸ μακριὰ κάνοντας ἓνα διάλογον χωρὶς λόγια. Ἀπωφεύγανε νὰ βρεθοῦν μόνον καὶ νὰ μιλήσουν πολὺ, ἐλπίζοντας πὺς μ' αὐτὴ τὴν τακτικὴ θὰ ἐπαρκεῖνε λιγότερο. Ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ἀντίθετο ἐπ' αὐτὸ πρὸς περιμέναν. Ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου εἶχε ὅλο καὶ πρὸ τσακισμένος, ἐνῶ ἡ ὕψις της κοπέλας χειροτέρευε ἀπὸ μέρα σὲ μέρα. Τώρα, εἶχε συχνὰ αἰμοπτόσεις. Ἡ πρώτη κυρία τὴν ἀγαποῦσε πολὺ ἀλλὰ δὲν τὴν καταλάβαινε καὶ δὲν ἔβρισκε τρόπο νὰ τὴν παρηγορήσει. Κινέννας δὲν ἦταν ἰκανὸς

νά τή βοηθήσει, ούτε καν ή Αίλιον' όλο που τή γνώριζε καλά κι είχε δεθεί στενά μαζί της εδώ και λίγο καιρό.

Ή Κιθάρα, έκανε κι αυτή μιá σύντομη εμφάνιση μέ τή δικαιολογία πως ήταν άρρωστη. Τήν άλλη μέρα έστειλε τόν Ζάνγκ τόν Άξιο νά δώσει κρυφά στόν Ήλιο τού Λαού ένα σημείωμα όπου τόν παρακάλωσε νά πάει νά τή δει. Έκείνος πήγε μόλις βρήκε εύκαιρία. Σ' αυτή τή συνάντηση έξομολογήθηκαν ό ένας στόν άλλο τήν αγάπη τους. Έκείνος γύρισε σπίτι πετώντας άπ' τή χαρά του, πιστεύοντας πως δέν είχε γίνει άνειληπτή ή άπουσία του. Μά πριν μπει στόν προπατορική σάλα έπεσε πάνω στό μεγάλο του άδερφό που τού είπε:

«Έρχεσαι άπ' τήν Κιθάρα;»

Ταράχτηκε κι έγνεψε ναι μέ τό κεφάλι του. Ο άδερφόσ του έξακολούθησε:

«Τό ύποψιάστικου όταν είδα τόν Ζάνγκ τόν Άξιο νά σου δίνει μέ τρόπο ένα γράμμα. Ή Κιθάρα δέ φαινόταν καθόλου άρρωστη. Ξέρω γιά τούς ξρωτές σου.» Άλλαξε έκφραση καθώς πήρε τό μάτι του τόν τρίτο θείο. Μόλις εκείνος άποκρίθηκε, συνέχισε χαμηλόφωνα: «Είμαι τυχερός εσύ, κάνεις αυτό που θέλεις. Έγώ που θά 'θελα νά τρέξω σέ μιá πραγματική άρρωστη, δέν έχω τήν παραμικρή έλευθερία. Είδες σέ τί κατάσταση βρίσκεται εκείνη. Και μου είναι άδύνατο νά πάω σπίτι της. Κι ώστόσο μπορεί νά μέ χρειάζεται αυτή τή στιγμή. Έκείνη... εκείνη...»

Δέν μπόρεσε νά συνεχίσει.

«Υπικρέμεις πολύ μεγάλο άδερφέ, σέ συμβουλεύω νά ξεχάσεις τήν ξαδέφφη μας. Βασανίζεσαι άνώφελα μέ τό νά τή σκέφτεσαι. Και δέν είσαι έντάξει άπάντωνι στή νύφη μου. Μήπως δέν αγαπάς τή γυναίκα σου; Άν τήν αγαπάς, πως γίνεται ν' αγαπάς συγχρόνως και μιάν άλλη; Πρέπει νά ξεχάσεις τήν ξαδέφφη μας.»

Ο μεγάλος έγινε πελαδνάς και φώναξε όργισμένος:

«Κι εσύ μου δίνεις τέτοιες συμβουλές; Είσαι κι εσύ σάν τούς

Άλλους: Τί νόημα έχει αυτή τή πειγμή τέτοια σφιγμένη!»

Γύρισε απότομα κι απομακρύνθηκε.

Ο δεύτερος αδερφός κατάλαβε τόσο τον είχε απογοητεύσει. Όμως τί άλλα μπορούσε νά του πει.

Πάνω στη σκηνή, ένας νέανος και μιιά ψηλή γυναίκα πού τον ρόλο της έπαιζε ό Σμαρπαγένιος, είχανε λιγώσει απ' τά χάδια. ενώ οι θεατές είχαν πεθάνει στά γέλια. τόσο οι έπίσημοι καλεσμένοι όσο και οι άλλοι. Ο νεαρός κίερχαισε περιφρονητικά. Άρχισε νά βαθίζει άργά και παραδόθηκε στις σκέψεις του ποι ήταν πολέ πολέ γλυκές. Η Κιθώρα τού είχε δώσει κουράγιο και οίγουριά, τόν εμπιστεύτηκε, θεμετώθηκε μαζί τον μι ένα τρόπο πού όφ σήκωνε άμφισβολία. "Όλα έξελίχτηκαν θεαματικά απ' τήν άρχή. Κάθε μέρα μετά τό μάθημα των άγγλικών κοιιδένταναν για τό χαρακτήρα τους, για τά σχέδια τους τίς έκτιδες τους, για τά μικροπεισοδία τής καθημερινής ζωής τους. Έτσι κατάληξαν σέ μιιά κατανόηση άπόλυτη. Έγιναν άπαραίτητοι ό ένας για τόν άλλο, και ό μικρότερος χωρισμός τούς έκανε νά υποφέρουν. Είχαν κοιιδενιάσει πολύ για τά έρωτικά δάσιννα άλλων ζευγαριών, κυρίως για τόν Ήλιο τού Καινούριου και τή Διαμακηνιά στήν Όμίχλη. Άπό κείνους πέρασαν στά δικά τους. Άναλογίστηκε τήν Κιθώρα πού κοκκινίζοντας, ενώ ξεφύλλιζε τάχα ένα βιβλίο, τού είπε πώς τόν είχε ανάγκη, πώς δέν θά μπορούσε ποτέ της νά τόν εγκαταλείψει. Είχε προσθέσει πώς τό μέλλον ήταν γεμάτο εμπόδια, πώς ένιωθε απομονωμένη, αλλά είχε αποφασίσει νά τά ξεπεράσει όλα και νά τραβήξει ένα καινούριο όρόμο. Πώς τής χρειαζόταν ένας σύντροφος πόν κι αυτόν, πού νά σεμμεριζεται τίς ιδέες της, νά τή στηρίζει, νά τή βοηθά. Δέ χρειάστηκε νά φτάσει στήν τελική όμολογία είχαν συνεννοηθεί. Ο Ήλιος τού Λαού άδραξε τήν εύκαιρία για νά εκφράσει έπιτέλους όλα όσα έκρυβε στήν καρδιά του. Σέ μιιά έξαψη μέσα, σέ μιιά ζάλη, ύπασχέθηκε νά τά θυσιάσει όλα για χάρη της. Υπήρχε ή πίστη τού ενός για τόν άλλο, κι ή βεβαιότητα πώς θά πραγματοποιή-

σπιν τις έλιπίδες τους. Αύτή ή σκηνή ξετιλίχτηκε στό μυαλό του νέου. Όρθιος στά σκαλοπάτια τής προπατορικής αίθουσας, βάλθηκε νά φαντάζεται τό μέλλον τους, άπίστευτα γοητευτικό. Μηχανικά ή ματιά του έπεσε στη σκηνή; οί έρωτικές χοντροκοπιές τών νάνων και τής κρεμανταλούς είχαν τελειώσει. Ένας ξέν πρεμι πού τά ζογριασμένα φρόδια του σχημάτιζαν ένα τέλειο τάξο, μέ τό μούτρο του γεμάτο φτιασίδι, έκανε τήν ήμφάνισή του μαζί μέ μία νεαρή καλλονή. Τό κοινό ξέσπασε σέ βορυθάσεις έπευφημίες κι ό Βέν ό Ένάρετος άνακοίνωσε: «Ό κύριος Τσέν ό πρωτότοκος χορηγεί στόν Ζάνγκ-Άνθος τής Ροδακινιάς μιá άωρεά είκοσι πιάστρων.» Ό Έλιος τού Λαού άπάντησε μέ μιá γκριμάτσα άηδίας. Έΐ όχι, δέ θά μπορούσαν ποτέ αύτοί οί άνθρωποι νά βιάλουν στό όγκο του έμπόδια πού νά τόν κίνυν νά δειλιάσει! Έύρισε τό κεφάλι και θυτίστηκε πάλι στους ρεβιθισμούς του, ώς τή στιγμή πού τόν ξανάφερε στην πραγματικότητα ένα έλαφρό χτύπημα στόν ώμο; ήταν ό Έλιος τής Νόησης.

«Κι έσύ τήν είχες κοπανίσει;» ρώτησε ό δεύτερος άδερφός.

«Φυσικά! Κι έσύ; Δέν έχυτες τήν εύκαιρία έ;» Άπό τήν έκφραση τού άδερφού του, ό μικρός μάντεψε τί είχε συμβεί.

Ό Έλιος τού Λαού κηκίνισε λαγάκι:

«Τά συμφωνήσαμε. Τής έκανα έξομολόγησή.»

Ένα άμφίδουλο χαμόγελο πλανήθηκε στην όψη τού μικρότερου ή καλύτερα, μιá έκφραση ζήλίας πού δέν πρόλαβε νά συγκρατήσει, κατάφερε όμως νά τή σήσει άμέσως. Ένα άγνωστο συναίσθημα ξύπνησε μέσα του. Για μιá στιγμή, είχε ζηλέψει τήν έπιτυχία τού άδερφού του. Παρ' όλο πού ένιωθε άδερφική άγάπη γιά τήν Κιύάρα, παρ' όλο πού είχε αγαπήσει μιá άλλη κοπέλα, κι εκείνη είχε δώσει γι' αύτόν τή ζωή της, κι ενώ εύχότανε πάντα νά τά καταφέρει ό άδερφός του, αύτή τή στιγμή ένιωσε άτυχεμένος. Ήταν όμως κάτι φευγαλέο και ντράπηκε γιά τόν έαυτό του.

«Πρόσεχε, μήν παραλαίτσηςαι.» είπε πρώτα, όντως άκόμα

κάτω από την επίδραση της ζήλιας, για να μειώσει τον ένθουσιασμό του μεγαλύτερου αδερφού του.

‘Αλλά εκείνος δεν είχε σκοπό να πταηθεί:

«Δέν υπάρχει κίνδυνος. Μά εσύ είσαι πινήθως πιο τολμηρός, τί σ’έπιασε τώρα κι άνησυχείς;»

‘Ο μικρός κατάλαβε πως δεν τό ‘πιασε ή άδερφός του και συνέχισε:

«Έχεις δίκιο. Σου εύχομαι να πάνε όλα περιφημα.»

Στή σκηνή, όπου τά γκόνγκ και τά ταμπούρα σε ξεκούφαιναν, κάτι πολικαράδες σαλτόρανε γυμνοί από τή μέση κι έπάνα. ‘Υστερα κερικοί μασκοφόροι μιμήθηκαν έναν άγώνα πυγμαχίας. ‘Ο παππύς καθόταν στην πρώτη σειρά· πού και πού γύριζε λίγο τό κεφάλι και φλυαρούσε μέ τό διπλανό του, ένα γέρο μέ γκριζό ξεθωριασμένο μούσι, μέ τό πρόσωπο γεμάτο στίγματα, ριτιδωσιμένα, και μέ μιά μύτη σέν λοιπώνικη. ‘Όταν τόν πήρε ελάνση ή μικρός, βάλθηκε να περιγγει τις γραθίς και να τριξει τά δόντια του.

«Τολμάει να έμφανίζεται!»

«Ποιάς;» ρώτησε ή μεγαλύτερης.

«‘Ο Φένγκ-Χαρά του Βουνου, ή δολαφάνος.» Έκανε ή μικρός δείχνοντάς τον μέ τό δάχτυλο.

«Πιά σιγά, θά σ’ άκούσουν.»

«Δέ φοδιάμαι, άκριθώς αυτό θέλω, να μ’ άκούσουν. Μόλις πριν από λίγο έρωμιάσες τήν τόλμη και τώρα τά χρειάζσαι!»

‘Ο δεύτερος άδερφός βρέθηκε μέ δύσκολη θέση, αλλά τόν σώσανε τό ‘Αγνό Λουλουδι κι ή ξαδέερφη του ή Λευκή ‘Αγνότηται πού ήρθαν κοντά τους.

«Δεύτερε άδερφέ, είναι εδώ ή καινούρια παλλακίδα τής οικηγένειας Φένγκ, θά ‘ρθεις να τή δείς;»

«Δέν τήν γνωρίζω. Κι από πού ώς πού να τή δω έγώ;»

«Μά είναι ή Χαρούλα!» φώναξε ή μικρός. «‘Εδώ βρισκείται. Πού είναι;»

«Στό δωμάτιό μου. Έρχεστε!» Έκανε ή άδερφή τους μ' ένα πονηρό χαμόγελο.

«Πόμε.»

Ό Ήλιος τής Νύησης, μόνος του, άκολούθησε τά δυό κορίτσια. Μές στό δωμάτιο ήταν ή Λί, τό Άγνό Λουλούδιασμα, ή Μικρή Γέλαστή, ή Χαρούλα και ή Γαλαζόπετρο, ή καινούρια ύπηρέτρια στην ύπηρεσία τής τρίτης κυρίας. Είχανε κάνει κά-ωλο γίριω απ' τή Χαρούλα. Έκρίνη, ντυμένη μ' πολύ λιό άκριβά ρούχα από πριν, ήταν έντονα μακιγιαρισμένη και φορούσε ένα ζευγάρι κρεμαστά σκουλαρέκια, όμως στό πρόσωπό της ήταν ζωγραφισμένη ή απθάρρηση. Διαγίδτανε στις παλιές συναδέλφους της τήν καινούρια ζωή της στους Φέγγ. Ή Λί και τό Άγνό Λουλούδιασμα τήν άκουγαν άκρυσμένες. Καθόταν κοντά στό παράθυρο, σχεδόν άπέναντι στην πόρτα. Πήρε τό μάτι της τόν νεαρό, κι όταν αυτός μπηκε στό δωμάτιο, σηκώθηκε και τόν χαιρέτησε μ' ένα χαμόγελο, κλείνοντας τή δοντάλια πού κρατούσε στό χέρι.

Έμεινε όρθια, κι έκείνος τής είπε:

«Δέν κάθεστε; Είστε ή νέα παλλικίδα τής οίκουγένειας Φέγγ, δέν άνήκετε πιά στό σπίτι μας...»

Έκείνη θύκωσε τό κεφάλι. Ή Λί τόν κοίταξε άγωνιστικημέ-νη:

«Άφού φιλέεις σέ τί κατάσταση βρισκεται. Πώς άντέχεις νά τήν πληγώνεις κι από πάνω;»

«Μέ συγχωρείς, δέν πήγε ό νοός μου στό κακό.»

Θυμήθηκε όσα του είχε εμπιστευτεί ή Μικρή Γέλαστή κι ένιωσε ιδιαίτερη συμπάθεια για τή Χαρούλα. Στράφηκε στην νύφη του και πρόσθεσε:

«Άλλω πού δέν ήθελες για νά μου κάνεις παρατήρηση; Άντί νά τήν άφήσετε νά παρακολουθήσει τήν παρίσταση, κλειστήκατε όλες σεις εδώ μέσα για νά κλάψετε.»

«Δέ συζητώ μαζί σου. Μά τήν αίτηση μου, έχεις μεγάλη γλώσσα.» άπάντησε ή Λί.

«Κάθισε λοιπόν, μὴν τοὶ κάνεις τόσοσ πατριμόνιες», εἶπε τὸ Ἄγνὸ Λουλουδίασμα στὴ μουσαφίριασα.

Ὁ νέος κάθισε σ' ἓνα πάγκο. Κάθισε κι ἡ Χαροῦλα σιωπηλά. Τὸ Ἄγνὸ Λουλουδίασμα συνέχισε:

«Τὰ ἔργα δὲν ἔχουν ἐνδιαφέρον. Περιέργα γούστα ἔχουν αὐτοὶ οἱ κῆραιο. Περιμένουν πῶς καὶ πῶς τὶς ἀσεμνες σκηνές. Ἡ Χαροῦλα δὲν μπορεῖ νὰ ἐρχεται συχνὰ κι ἠθελε τόσο νὰ κουδεντιάσει μὲ τὶς παλιές συναδέλφους της. Ἐμεῖς τοὺς κανόνισαμε αὐτὴ τῆ συνάντηση. Ὅλα πήγαιναν μιά χαρὰ ὡσπου τὰ γάλασες ἐσύ. Τί ἤρθες νὰ χῶσεις τὴ μύτη σου ἐδῶ, ἐσύ. Ἐνας ἀντρας;»

«Ὡστε θέλεις νὰ μὲ διώξεις;» ρώτησε ὁ μικρὸς πού δὲν τὸ εἶχε σκοπὸ νὰ τὸ κουνήσει ἀπὸ κεῖ.

«Μὴ μῶς κάνεις τὸ ζόρικκο,» μπήκε στὴ μέση τὸ Ἄγνὸ Λουλουδί. «Τώρα παντρολογᾶνε τὸν δευτέρου ἀδερφό μας, κι ἴσους τὴν ἄλλη φορὰ νὰ 'ναι ἡ σιτρά σου.»

«Τὸν δευτέρου ἀδερφό μας; Πισὸς τὸ 'πε αὐτό;»

«Ὁ γεμου-ἀφέντης Φέγγκ.» εἶπε τὸ Ἄγνὸ Λουλουδί. «Πρόκειται γιὰ τὴν μικρανεφιά του. Βέβαια δὲν εἶναι καὶ μικρούλα... ὅσο γιὰ χαρακτήρα!...»

«Πάλι αὐτός ὁ κακοῦργος,» φώναξε ἀτελειωμένος καὶ πετάχτηκε μ' ἓνα πήδο. «Τρέχω νὰ εἰδοποιήσω τὸν ἀδερφό μου.»

Ὅταν ἔφυγε στὴν πόρτα, γύρισε νὰ δεῖ τὴ Χαροῦλα, σάν νὰ τὴν ἔβλεπε γιὰ τελευταία φορὰ. Μίλαγε ψιθυριστὰ μὲ τὶς φιλενάδες της. Τὴν ὥρα πού ἔβγαινε, τὸ Ἄγνὸ Λουλουδί καὶ τὸ Ἄγνὸ Λουλουδίασμα τοῦ κάνανε ἓνα μορφισμὸ. Μπαίνοντας στὴν προπατορικὴ σάλα εἶδε κάτι πού τὸν ἔκανε νὰ μὴν εἶνε ἀναυδός: ὁ δευτέρου ἀδερφός του. Ἡρθιος δίπλα στὸν παππού, ἀπαντοῦσε μὲ σεβασμὸ στὶς ἐρωτήσεις τοῦ Φέγγκ-Χαρὰ τοῦ Βοινοῦ πού τοῦ μίλαγε σ' ἓνα τόνο παιχνιδιάρικου κοινοῖντας μιά μεγάλη χουσοστάλιση βεντάλια. «Γιατί τόση δουλοπρέπεια μπροστὰ σ' αὐτὸν τὸν μπόγια; Δὲν ξέρεις πῶς εἶναι ἐχθρὸς σου, πῶς δουλεύει γιὰ τὸ χαιὸ σου!» σκέφτηκε παρρησιάζοντας τους.

Τελικά ο Ήλιος του Λαού έμαθε για την πλεκάνη, πρώτα από τον μικρό κι ύστερα απ' τον μεγάλο τον αδερφό, που ύστερα από διαταγή του παππού ήρθε να του ζητήσει τη γνώμη του. Βέβαια, αυτή η κοιθέντα ήταν για τα μάτια. Ο γερο-αφέντης απλάως πρόσταζε να γίνει κάτι και περίμενε την εκτέλεσή του. Ο μεγάλος αποδοκίμαζε αυτές τις μεθόδους αλλά υπόκυψε κι έκανε ό,τι του ζήτησαν. Ή απάντηση του αδερφού του ήταν ξεκάθαρη άρνηση:

«Εγώ είμαι αυτός που θ' αποφασίσαι», είπε. «Είμαι πολύ νίος ακόμα. θέλω να κλειώσω τις σπουδές μου, δε θά παύσω ποτέ».

Σ' αυτό το σημείο ούλλησε, μη θέλοντας ν' αποκυκλώσει τις πραγματικές του προθέσεις. Ο μεγάλος απ' τη μεριά του δεν τόλμησε να πάρει θέση προσηλιακά. Και το μίλησε έτσι:

«Είναι κάπως δύσκολο να φέρει κανείς αντίρρηση στην παππού. Θα μπορούσαμε να επικαλεστούμε την ηλικία σου, αλλά στην οικογένειά μας δεν είναι πολύ νέος ένας δεκαεννιάχρονος για να παντρευτεί. Στα μάτια του παππού αυτό δεν είναι αρκετή δικαιολογία.»

«Δηλαδή, κατά τη γνώμη σου, δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα;»

«Δέν είπα αυτό», έσπευσε να πει ο μεγάλος. «Αλλά δεν έδωσα συνέχεια».

Ο Ήλιος του Λαού κάρφωσε τον αδερφό του με ένα βλέμμα διυπερμυστικό, λές κι ήθελε να φτιάσει υπά μύγκα της καρδιάς του. Και πέρασε στην επίθεση:

«Δέ θυμάσαι πως μαζί έχεις πει: Θέλεις να συνεχίσω» γιατί τη δική σου τραγωδία;»

«Μά ο παππούς...» έκανε ο μεγάλος, που πρόβαλε τον παππού μήν έχοντας άλλο έπιχείρημα.

«Παράτα με με τον παππού! Εγώ θά προχωρήσω μόνος μου όταν δω όμο που 'χω διαλέξει.»

Κι έτρεξε στο δωμάτιό του.

Είχε νυχτιάσει βαθύ ύπνος και τα δυο αδέρφια δεν είχαν πέσει ακόμα από κρεβάτι. Τό κοιθώντιασαν πολύ και καταλήξανε από βής: απε πρώτη φάση ή διαμαρτυρία, κι αν δεν πιάσει, ή φυγή. 'Ο 'Ηλιος του Λασυ άρνήθηκε κατηγορηματικά νά ήποταχτεί. 'Ο αδερφός του τόν ενθάρρυνε μ' όλη του τή δύναμη, από άφροσύωση, αλλά και γιά νά δημιουργηθεί ένα προηγούμενο που θά ήταν χρήσιμο γιά όλους της νέας γενιάς.

'Ο δεύτερος αδερφός έγραψε ένα σύντομο σημείωμα γιά νά τό πασάρει στην ξαδέρφη του την άλλη μέρα μέσα σ' ένα διβλίο: «Κιθάρα, σέ έκετεύω νά μήν δώσεις σημασία σ' ό,τι φτάσει σι' αϊτιά σου σχετικά μέ τό γάμο μου. 'Εγώ είμαι άφραβωνισμένος μαζί σου και δε θά πάω ποτέ πίσω τό λόγο μου. 'Εχε μου έμπιστοσύνη ως τό τέλος. Θά δεις μέ πόσο θάρρος θ' άγωνιστώ γιά νά σέ κερδίσω.» Τό ξαναδιάβασε δυό φορές και συλλογίστηκε εύχαριστημένος: «Νά μά σέσιαστική απόδειξη γιά την ιστορία της άγάπης μας.» 'Εδωσε τό χαρτί στον αδερφό του ρωτώντας:

«Πώς τό βρίσκεις;»

«'Αντάξιο ενός ήπλοτή του περασμένου αιώνα», απάντησε σαρκαστικά εκείνος.

'Υστερα γύρισε άπ' την άλλη μεριά και μουρμούρισε μονάχος του: «Νά δούμε πώς θ' άγωνιστείς.»

'Όταν τέλειωσαν οι γιορτές των γενεθλίων, έγινε έπίσημα κοιθόντα γιά τό γάμο. 'Ο Φένγκ-Χαρά του Ρουνού άνέθεσε σ' ένα προξενιτή νά κάνει τίς διαπραγματεύσεις. 'Ο γερο-άφέντης έδωσε άμέσως τή συγκατάθεσή του. 'Η πρώτη κυρία, μέ την ιδιότητα της νύφης και της μητριάς, δεν είχε έλευθερία κινήσεων. 'Ο 'Ηλιος του Καινούριου, έβλεπε πόσο σοβαρή ήταν ή κατάσταση, ήξερε πώς αήτη ή ένωση θά 'ταν λάθος βαρύ, πώς θά θεωραζόταν τό μέλλον του αδερφού του, αλλά δεν είχε κουράγιο νά διαμαρτυρητεί. Τότε Ομηθήθηκε τίς δικαιδαιμονίες, σέν κάπως πιθανή λύση. Θά πηγαινε νά συμβουλευτεί ένα μάντη, γιά νά αντιπαραθέσει τίς ήμερομηνίες γεννήσεως

τιών ἀρραβωνιασμένων. Ίσως ἡ σύζευξή τους νά προμηνοῦσε γρουσουζιά. Μάλιστα εἶχε σκεφτεῖ νά διορδοκῆσει τὸ μάντη. Ἄλιμονο! Ὁ συνδυασμός τῶν δύο ἡμερομηνιῶν ἔδωσε τὸ ἀποτίλεσμα: «Μεγάλη εὐτυχία καὶ εὐμερῖα.» Ἡ ἴδια ἡ πρώτη κυρία παρασύρθηκε. Ἐκεῖνο πάνω στὸ ὄπιο ποντάρισε ὁ μεγάλος ἀδερφός, μετατράπηκε σὲ ἐμπόδιο. Κι καίνοντας στὴ χεῖρ τὸ ἀρραβωνίωμα, γέλασε μὲ τὴν ἀφέλειά του καὶ συγχρόνως ἐνωσε περιλίπας γιὰ τὴν τύχη τοῦ ἀδερφοῦ του. Τοῦ ἤρθε νά ξεσκίσει τὸ ἀποκλανητικὸ χαρτί, ἀλλὰ δαίλιασε. «Ἐκανα ὅ,τι μποροῦσα», ἀναστέναξε, ἔχοντας πειστεῖ πιά πῶς δὲν μποροῦσε νά κάνει τίποτε ἄλλο.

Σ' ὅλα αὐτὰ ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ ἔμεινε ἀπ' ἔξω. Οἱ μανοῦθρες αὐτοῦ τοῦ εἶδους γίνονται πάντα ἀγνωστών τὸν ἐνδιαφερόμενο, ποὺ τὸν χειρίζονται σὺν ἀνδρεῖκελο. Τὰ χθεσινὰ ἀδρεῖκελα μὲ τὴ σειρά τους μινιοπῆραρον τὰ καινούρια. Κάνανε τοὺς λογαριασμούς τους χωρὶς νά ἀπολογίσουνε τὸν νέο, ποὺ ἀπ' τὴ μεριά του δὲν ἦταν καθήκον διατεθεμένος νά ἀφελθεῖ στὸ παιχνίδι τῶν ἀνδρεῖκελων.

Ἀντίθετα ἀπ' τοὺς μεγαλύτερους του, ὁ ἴδιος ἐκδήλωσε τρομερὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ θέμα τοῦ γάμου του. Ρῶταγε συνέχεια χωρὶς τὴν παραμικρὴ γτροπή. Ὁ μικρός του ἀδερφός ἦταν ὁ πλήρηφουριωδότης του. Μὲ τὴν Κιθάρα καὶ τὸν ἀδερφό του ἀποτελοῦσαν ἓνα μπλόκ καὶ εἶχαν δάλει σ' ἐφαρμογὴ τὴν τακτικὴ σπὴν ὁποῖα εἶχαν συμφωνήσει: τί νά κάνουν γιὰ νά ναυαγήσει τὸ σχέδιον τοῦ παπποῦ; Μὲ ποιὸ τρόπο νά γίνει γνωστὴ ἡ σχέση του μὲ τὴν Κιθάρα; Ἡ πρώτη ἐνέργεια ἦταν νά δηλώσει τὴν ἀπόφασή του στὸν μεγάλο του ἀδερφό. Ἐκεῖνος ταμπουρώθηκε πίσω ἀπ' τὴν ἀδυναμία του νά παρεῖδει. Ζήτησε τὴ βοήθεια τῆς δεύτερης μητέρας του, κι ἐκεῖνη ταμπουρώθηκε πίσω ἀπ' τὴν ἐξουσία τοῦ γερο-ἀφέντη. Δὲν μποροῦσε νά ἀπευθυνθεῖ κατευθεῖαν στὸν παπποῦ του. Κατέληγε σ' ὀδιέξοδο καὶ δὲν ἔδρισκε βοήθεια ἀπὸ κανένα. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες δὲν μιωροῦσε πιά νά δάπτει τὴν Κιθάρα τόσο

σχενά όσο παλιότερα. Ἡ θεία του, πορ' ὄλη τή σπαργή πού ἐνωθε γέ' αὐτήν, οἶτε εἶχε τή δυναικότητα ἀλλά οἶτε κι ἤθελε νά τόν ὑποπηρῆξει, μάλιστα τόν παρακάλεσε νά ἀρνηθῆσει τίς ἐπισκέψεις του, ὥστε νά φύγει ἀπό πάνω της κάθε ὑποψία: γιὰτί ψιθυριζόταν μέσα στήν οἰκογένεια Γκάο πῶς ὁ δευτέρος γιός, προφανῶς ἦταν κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς κυρίας Ζάγγκ πού τόν παρότρυνε νά ἐπαναστατήσῃ καί νά παντρευτεῖ τήν κόρη της.

Ἄφου ἀπέτυχαν ἐντελῶς οἱ πρώτες ἐνέργειες, ὁ νέος ἔβαλε σ' ἐφαρμογή τή δεύτερη σειρά: δήλωσε πῶς ἂν ἡ οἰκογένειά του δέν σεβαστεῖ τό δικαίωμά του ν' ἀποφασίζῃ μόνος του, θά χρησιμοποιήσῃ ἀκραία μέσα. Ἀλλά κι αὐτό ἔπεσε στό κενό ἀφοῦ οἱ προβίσεις του δέν φτάσανε μέχρι τόν παππού.

Σ' αὐτό τό διάστημα κινονίζονταν οἱ τελευταῖες διατυπώσεις. Οἱ δύο οἰκογένειες θά παρονοιάζον ἑπίσημα τά ἄρραβιά-πια καί θά ἄρχιζαν μαζί γουβλιδική μέρα γιά τόν ἀρραβίωνα. Αὐτά γίνονταν περίπου δεκαπέντε μέρες μετά τά γενέθλια τοῦ γερο-ἀρχοντα. Ὁ μεγάλος ἀδερφός, μίλησε μέ τρόπο πτόν παππού του γιά τίς διαθέσεις τοῦ ἀδερφοῦ του. Ὁ γέρος ἔγινε ἔξω φρενῶν:

«Ὅ,τι ἀποφάσισα ἐγὼ εἶναι σιωπῶν. Παιδὸς θά τολμήσῃ νά μοῦ ἐναντιωθῆι; θά γίνῃ αὐτό πού ἀποφάσισα.»

Ὁ δευτέρος γιός ἔμαθε τήν ἀπάντηση καί δάλθηκε νά πηγαίνωέρχεται στόν κήπο γιά ἄρες σάν λυσοσασμένος. Ἔπρεπε νά ὑπαπαχτεῖ ἢ νά παλέψῃ μέχρι τέλους; Ἄρχισε νά διστάζει. Ὅποια ἀπόφαση καί νά 'παιγνε δέν τόν ἔωζε πιά τίποτα. Ἄν τό 'σκαγε, ἂν ἐγκατέλειπε τό σπῆτι του, πόσες δυσκολίες δέ θά συναντοῖσε στό μέλλον! Πως θά ζούσε; Ἐκεῖ ἦταν τό μεγάλο πρόβλημα. Στό σπῆτι αὐτό ἀπολάμβανσε τή αἰγουργιά της ἀνέτης ζυγῆς, ἦταν ἀπαλλαγμένος ἀπό τίλικές ἔγνοιες. Πῶς θά συντηροῦσε τόν ἑαυτό του ἂν ἐπειγε; Δέν θά εἶχε πουθενά καιιά ἀσφάλεια. Ἔπρεπε νά πάρῃ μὴν ἀπόφαση ἄμέσως, κα ὅμως ἐξανολοιθοῦσε νά ταλαντεύεται. Πῆγε νά βρεῖ τόν μεγάλ-

λο του αδερφό για τις τελευταίες διαπραγματεύσεις:

«Ή υπόθεση είναι άμετάκλητη;»

«Έτσι νομίζω.»

«Χρησιμοποίησες πραγματικά όλα τ' μέσα;»

«Ναι.»

«Λοιπόν τί πρέπει νά κάνω;»

«Τί πρέπει νά κάνεις; Ξέρω για τ' δεσμό σου μ'ά δέν έχω τρόπο νά σέ βοηθήσω. Νομίζω πως τ' καλύτερο είναι νά υπακούσεις τόν παππού. Στην έποχή πού ζούμε, τ' μόνο μας δικαίωμα είναι νά 'μαστε θύματα.»

Δάκρυα έλαμψαν στά μάτια του. Μά ό αδερφός του δέν πτοήθηκε. Τοῦ απάντησε προκλητικά:

«Υπέμωχος φιλειμνησιμός! Ή θαυμαστή φιλοσοφία τών υποκλίσεων!»

Κι έφυγε ένώ σκεφτόταν: «Καλύτερα νά συμβουλευτιώ τόν μικρότερο αδερφό μου.»

31

Την άλλη μέρα τ' πρωί ό γερο-άφέντης, πανευτυχής, ανάγγειλε στόν μεγαλύτερο έγγονό του πού ήρθε νά τόν καλημερίσει, πως ό γάμος μέ τή δεσποινίδα Φένγκ ήταν πιά τελειωμένη υπόθεση. Σέ δυό μήνες θά γινόταν ό άρραδόννας. Τοῦ ανάλεσε ν' ασχοληθει μέ τήν ανταλλαγή τών άφροσκοπίων τών μελλονέμφων, και μαζί τόν κοίταξε τ' ήμερολόγιο. Καθώς έφυγε ό μεγάλος έγγονός έπεσε πάνω στόν μικρότερο άπ' τ' αδέρφια του, πού τόν κοίταξε μ' ένα χιμώγελο δλο ύπνοσσίμενα.

Δέν πρόλαθε νά μπει στό δωμάτιό του κι ό γέρος τόν ξαναφώνησε. Τόν πήρκε νά κάθεται στό ντιβάνι και νά κοιτάδιάζει άγρια τ' μικρό. Ή παλλάκιδα Τσέν, ντυμένη μέ μία μεταξωτή ζακέτα άνοιχτόχρωμη, δλο φράντζες και φαρδιά μανί-

κια, με τό μυλλιά νά γυαλίζουν απ' τό λίπος καί φοβερά φτιαγμένα, καθόταν με τό ένα μεριά από μπράτσο του ντιβανιού καί χτύπαγε πρήν πλάτη τόν αφέντη της. 'Ο μικρός έμνε πητός χωρίς νά βγάξει άγνα.

«'Ανταρσία! Είναι άνήκουστο! Πήγαινε νά βρεις τόν δεύτερο αδερφό σου καί φέρτον εδώ.» Ξερόνιασε ό παππούς μόλις τόν είδε.

Σταμάτησε γιατί τόν έπνιξε ό δήχας. 'Η παλλακίδα τόν χτύπησε κιά δυνατά έξαπολώνοντας χείμαρο συμβουλιών με τήν τσιριχτή φωνή της:

«'Αχ, μήν φτάνετε σέ τίτοια κατάσταση. Στην ηλικία σας, δέν τούς άξιζει νά καταστρέφετε τήν υγεία σας γιά χάρη τους.»

«'Ακούς νά τοιμήσει νά με παρακούσει! Νά ξεγερωθεί έννυσίον μου!» συνέχισε ό γέρος καί τό πρόσωπό του είχε μελιενιάσει από τή λύσσα. «Δέν του άρεσε πού τόν άρραδώνισα; 'Απίστειτο! Σου αναβήτη νά τόν φέρεις πίσω γιά νά τόν τιμωρήσι.» 'Ο μεγάλος άρχισε νά μαντεύει. «'Ιηού ε' αποτελέσματος του ξένου σχολείου. Καλά δέν ήβλεπα εγώ νά πάτε. Κάνατε του κεφαλιού σας καί νά τί γίνεται. 'Ο αδερφός σου διεφθάρη καί τώρα έπιναστατεί. 'Από δω καί πέρα άπαγορεύω νά πηγαίνουν τά παιδιά τής οίκογένειάς μας σέ ξένα σχολεία. 'Ακουσε;»

Πανικόβλητος ό μεγάλος έργονός δέν μπόρεσε ν' άπαντήσει παρά μονόχα κουνώντας τό κεφάλι. Κάθε λέξη έλεγε σάν κερπινός επάνω του. Δίπλα του, ό μικρός είχε έντελώς όντίθετη διάθεση. 'Απτόητος μέσα σ' εκείνη τή θευλλάδη άταύσφαιρα, από μέσο του δικαιόηται πολύ: «Τό χαρτί του φανορισί άποι: νά ναι θά κλατάρει.»

'Ο παππούς, πτώμα από τήν κόυραση, έκλεισε τά μάτια. 'Η σίντροφός του έδιωχνε τίς μύγες απ' τό πρόσωπό του κάνοντας άέρα με μιά στρογγυλή δεντάλια. Τά δυό αδέρφια στέκανε όρθια, με πεδασμό, περιμένοντας τή συνέχεια, μέχρι πού ή

παλλακίδα Τσέν τούς έκανε νόημα νά φύγουν. Βγήκαν έξο πατώντας στις μύτες.

Μόλις πέρασαν τό κατώφλι ή μικρός είπε:

«'Ο άδερφός μας σου άφησε ένα γράμμα πρέν φύγει. Έλα στό δωμάτιό μου νά τό διαβάσεις.»

«Τί έκατρες κι είλες στόν παππού; Γιατί του μίλησες χωρίς νά μέ είδοποιήσεις; 'Ηλίθιε!»

«'Ηλίθιος; Μά αυτό άκριδώς ήθελα. νά του μιλήσει κι είμαι πολύ εύχαριστημένος πού τό πέτυχα. Να μάθει πώς θέλουμε νά είμαστε άντρες κι όχι πρόβατα ή γουρουνία έτοιμα για τό σφαγείο.»

'Ο μεγάλος ένκοσε πώς ό στόχος ήταν εκείνος, αλλά κατάφερε νά τό καταπιεί. Πώς νά δικαιολογήσει τή δική του στήση; Καί νά τήν εξηγήσει μέ κάθε ειλκφίνεια. ό άδερφός του δέ θά καταλάβει.

Μέσα στην κρεϊντοκάμερα, ό 'Ηλιος τής Νόησης του έδωσε τό γράμμα:

'Αγαπητέ μεγάλε άδερφέ,

'Έκανα αυτό πού κανένας στήν οικογένειά μας δέν τόλμησε ποτέ νά κάνει. Ξφυγα για ν' άποφίγω ένα γάμο πού θήλανε νά μου επιβάλλουν. Στά ασίτι μας δέν ένδιαφέρεται κανείς ούτε για τό μέλλον μου ούτε για τήν εύτιχία μου, γι' αυτό άποφάσισα νά τραβήξω τό άρμα πού διήλεξε μέ τή θήλησή μου. Θά συνεχίσω ως τό τέλος τών αγώνων ένάντια στό άποστασιακό της περιάδοσης. Δέν πρόκειται νά ξανάρθω άν όί άρχήττε νά γυλάσσετε αυτό τό σινουίσσια. Δέν είναι ακόμα κάτι άριστικό, καί θισίζουμαι στην άδερφωση σου άγάπη.

Ηλιος του Αυού

'Ωρα 3 τό πρωί

'Ο μεγάλος χλώμισσε μόλις διάβασε τό σημείωμα. Τό χέρι του άρχισε νά τρέμει καί του ξέφυγε τό χαρτί. Τραύλισε:

«Καί τί θέλεις νά κάνω έγώ; Δέν έχετε ίχνος κατανόησης για μένα.»

«Τελικά, τί σκοπεύεις να κάνεις; Δεν είναι ώρα τώρα για κατανόηση ή μη κατανόηση.»

‘Ο μεγάλος σηκώθηκε απότομα λέγοντας:

«Θά πάω να τον δω.»

«Δέ θά τον δεις.»

«Δέ θά τον δω;»

«Όχι, κυνένος δέν ξέρει πού είναι.»

«‘Εσύ ξέρεις, πέστο μου. Που είναι; Λέγε γρήγορα!»

«Τό ξέρω· όλλά ποτέ δέ θά σπό πια.»

«Δηλαδή, δέ μου ‘χεις έμπιστοσύνη;»

«Έμπιστοσύνη; Θά τόν κόψεις τόν άδερφό μας μέ τή θεωρία σου τής μη-άνελευσης και τή φιλοσοφία σου τών ύποκλίσεων». Είμαι πολύ δειλός.»

«Έγώ θά τόν δω, θά σέ ύποχρέωσω να μου δώσεις τή διεύθυνσή του.»

«Δέ θά τή δώσω ποτέ.»

«Θά τή δώσεις, θά άνανγκαστείς να τό κάνεις. ‘Ο παππούς ξέρει να σέ κάνει να μιλήσεις.»

«Δέ πρόκειται να μιλήσω. Κι ούτε φαντάζομαι πώς θά μέ ύποβάλουν σέ δασπιστήρια.» είπε μέ στόμφο ό μικρός.

‘Ο μεγάλος έφυγε άπελπιόμενος. Σχεδόν άμέσως ξαναγύρισε προσπαθώντας να βρει ένα συμβιβασμό. ‘Αδικος κόπος. Δεν ήξερε πιά τί να κάνει. Δεν έβλεπε καμιά πιθανότητα συγγνώμης ανάμεσα στον παππού και τον άδερφό του. Τήν ίδιου μέρου έγινε μυστικά οικογενειακό συμβούλιο στό δωμάτιο τής πρώτης κυρίας. Πυρρευσίακοντιν ή πρώτη κυρία. ό ‘Ηλιος του Καινούριου κι ή γυναίκα του, τό ‘Αγνό Λουλουδι, κι ό ‘Ηλιος τής Νόησης. ‘Ο τελευταίος μόνος του ίσ’ τή μετ’ αργίας, κι όλοι οι άλλοι έναντίον του. Σέ πρώτη φάση, καρσοτρύνανε τό άγόρι ν’ άποκαλύψει τό κρησφύγετο του άδερφού του ή να τόν ξαναφέρει στό σπίτι. Τόν πιάσανε μέ τό καλό, άκόμα και του ύποσχεθήκανε πώς θά ενεργήσουνε μυστικά να ματαιωθεί ό άρραβώνας. ‘Ο μικρός άπήρριψε όλες τές προτάσεις. Μά-

ταια έξοργίστηκαν μέ τό πείσμα του καί τίς άπαράδεκτες άπειτήσεις του άδερφού του τόπο ή πρώτη κυρία όσο κι ό προγονός της. Γύμνασαν τή βοήθεια του τρίτου θείου, προκειμένον νά καθυστερήσει γιά λίγες μέρες ή ανταλλαγή των ήρασοκοπίων, κρυφά βέβαια άπ' τό γυρο άρχοντα. Έψαξαν άλλού γιτί τή διεύθυνση του φεγγάδι. Άλλά ό Ήλιος του Ασαού ήταν καλά κρυμμένος, καί δέν τόν βρήκανε. Όλοι μέσα στό σπίτι ξέρανε τί συμβαίνει άλλα κανόνε σάν νά μὴν τρέχει τίποτα. Οι μέρες περνούσαν, ό παππούς άγρίευε. Όλοι άσαι άνήκαν στόν πρώτο κλάδο τής οίκογένειας, ήταν σκυθρωποί. Αντίθετα εκείνοι που άνήκαν στους άλλους κλάδους, περιφέρονταν μ' ένα σαρκαστικό ύφος, εύτυχισμένοι, μέ τή δυστυχία των συγγενών τους.

Όταν έφτυγε ό μικρός άπό τόν άδερφού του, πού έκανε τόν όγώνα του μέ πείσμα, θαρρούσε πώς έφτυγε άπό ένα φεγγολόλο κάσμο γιτί νά γιρίσει σέ κάποιο ληημονήσι. Γι' αυτόν, τό σπίτι ήταν ή ίδια ή μοναξιά, τό άντρο τής παράδοσης, τό γενικό στρατηγείο του έχθρού. Ένα δράδυ, μόλις γύρισε, πήγε κατευθείαν στό δωμάτιο του μεγάλου άδερφού.

«Σκοπεύεις ή δέν σκοπεύεις νά κάνεις κάτι γιά τόν άδερφού μας; Πάνε κιόλας δεκατέντε μέρες πού τραβάει απτή ή ιστορία.»

«Και τί θέλεις νά κάνεις;» απάντησε ό Ήλιος του Καινούριου μέ μιá χειρονομία άπελπισίας.

Και τήν ίδια στιγμή σκέφτηκε: «Ή σειρά σου, τίρα νά χάσεις τήν ιστομονή σου.»

«Αολιτόν, θ' αφήσεις τά πράγματα όπως είναι;»

«Πώς άλλως; Σήμερα μάλιστα δήλωσε ό παππούς, πώς άν σέ δεκατέντε μέρες δέν έχει επιστρέψει ό άδερφούς μας, θά του άπαγορευσει τήν είσοδο στό σπίτι μας καί θά τόν άποκηρύξει έπίσημα μέ μιάν άνακοίνωση στόν τύπο.»

«Έχει τόση άπανθρωπιά;»

«Γιατί όχι; Είναι πιά έξω φρενών. Πρόκειται νά παντρέψει

καί τό 'Αγνό Λουλούδιωμα, καί θέλει νά γίνονιν συγχρόνως οί ἀρραβώνες.»

«Ίπαντρεῖει τό 'Αγνό Λουλούδιωμα; Καί σέ ποιόν ὑποσέθηκε τήν ξαδέερφη μας;»

«Δέν τό 'μαθες; Πρόκειται γιά κάποιον τῆς οἰκογένειας Τοέν. Δέν ἀνταλλάχτηκαν ἀκόμη τά ἔρρασκότια. Εἶναι ἕνας ἀπ' τούς γιούς τοῦ Τοέν· Ἀφέντη τῆς Οἰκογένειας, συνάδερφον καί φίλον τοῦ τρίτου θείου, πού εἶναι ἐνθουσιασμένος μ' αὐτή τήν ἐνικητῆ.»

Ὁ μικρός δέν ἀγνοοῖσε τό ὄνομα αὐτοῦ τοῦ ὑποκειμένου, πού ἦταν μέλος τῆς Ἐπιτελείας Κομφουκιανῶν Ἀρχῶν, μόνιμος Μασκήνας τοῦ θεατρίνου; Ζάνγκ-Λουλούδι τῆς Ραδουκινιάς, καί ἥρωας ἀπειρῶν καί παπύγκιστων ἐρωτικῶν σκανδάλων. Ἀνατήδησε:

«Γιός τοῦ Τοέν μέ τή μακριά γενειάδα; Ἐκεῖνος ὁ τύπος πού μοιράζεται μέ τόν πατέρα του τίς χάρες μιᾶς ὑπηρετριάς, καί πού τήν πήρε γιά παλλακίδα ὅταν ἔμεινε ἐγκυος;»

«Ὁχι. Ἡ ξαδέερφη μας προορίζεται γιά τόν μικρότερο ἀδερφόν του. Ὅσο γιά τήν ἱστορία μέ τήν ὑπηρετρία, ἴσως εἶναι ἀλλοῦς κοιτυσομπολιά, τίποτα δέν εἶναι θέβαιο. Πάντως αὐτό δέ μᾶς ἀφορᾷ. Ἐτσι κι ἄλλοις δέν εἶμαστε ἡμεῖς ἐκεῖνοι πού θ' ἀποφασίσουν Ὁ Φέγγκ-Χαορί τοῦ Βοινοῦ ἔκανε τόν μεσάζοντα.»

«Δέ μᾶς ἀφορᾷ; Θά ἀφήσεις νά μπεῖ τό 'Αγνό Λουλούδιωμα σ' αὐτήν τήν οἰκογένεια; Μ' ἄλλα λόγια, θ' ἀφήσεις νά θυσιάσουνε τῆ ζωῆ ἑνός κοριτταίου; Ἐκείνη δέ θά τό δεχτεῖ πατέ.»

«Τό ἴδιο κάνει εἴτε τό δεχτεῖ εἴτε ὄχι. Ἄλλοι κανονίζουν γιά λογαριασμό της.»

«Μά γιά σκέψου τήν ἡλικία της. Εἶναι μόνο δεκάξι.»

«Τοῦ χρόνου θά εἶναι δεκαεφτά. Μπορεῖ κάλλιστο νά παντρευτεῖ ἕνα κορίτσι δεκαεφτά χρονῶ. Ὅταν παντρευτήκα ἐγὼ τῆ Αἰ, ἦταν δεκιοχτῶ. Κι δυο νεώτερο παντρεύεται κα-

νείς, τόσο και πιο μικρή είναι η τάση του για αντίσταση».

«Δηλαδή την πουλάνε, χωρίς να πάρουν τη γνώμη της. Έμεταλλεύονται την ηλικία της για ν' αποφασίσουν για τήν τύχη της έτσι ήλθια. Θα υποφέρει σ' όλη της τη ζωή. Μά κανένας δέν μπορεί νά σκεφτεί εδώ μέσα: Είναι αίσχος!»

«Γιατί ξεσπνύζουαι; Έκεί-σι ξέρουα πώς θα γίνει τό δικό τους. Γι' αυτό κι οι διαμαρτυρίες του αδερφού μας δέν άφελούσ σέ τίποτα.»

«Σέ τίποτα; Έπί τό λές αϊτό; Πολύ φαιαικό λοιπόν πού άρνείσαι νά τόν βοηθήσεις.»

«Μά τί μπορώ νά κάνω;» φώναξε ό μεγάλος, στό κατακόρυφο της άπελπισίας.

«Ξεχνάς πώς ό μπαμπός μας έμπιστεύτηκε σ' έσένα; Θέλεις τώρα ν' άθετήσεις τό λόγο πού έδωσες;»

Ό Ήλιος του Κιουούριου άρχισε νά κλαίει σιωπηλά. Ό αδερφός του συνέχισε:

«Έγώ στη θέση σου δέ θα 'δαινα τόση δειλία και τόση άδράνεια. Θα 'παιρνα μέν άπόφαση, θ' άντιστεκόμωνα στό γάμο του αδερφού μου, θα τής έκοζια τό ήγγα μεριάς. Νά τί θα 'κανα.»

Ό μεγάλος σήκωσε άργά τό κεφάλι και ρώτησε:

«Κι ή... παιπιαός;»

«Η έποχή του παιπού τά 'φαγε τό ψωμιά της. Θέλεις νά πέσει ό αδερφός μας ήθια τών προλήψεων;»

Καμά άπάντηση.

«Είσαι άνανδρος.» του πέταξε καθώς έφευγε.

Ό μεγάλος έμεινε υόνος, ένύ τόν σπύραζαν διάφορες σκέψεις. Μέσα στό δωμάτιό ήταν σιωπηνά, κι η άτμόσφαιρα άποπνικτική. Συλλογίστηκε πολύ και τελικά έγγραφε ένα γράμμα για τόν αδερφό του, άκου άνωγε τήν καρδιά του, άνέλυε τά αίσθήματά του, περιέγραφε τη δύσκολη θέση του και τόν καημό του, κι έκανε έκαληση στην αδερφική άγάπη. Τρελιώνοντας, παρακαλούσε τόν αδερφό του, στό όνομα του πεθιμέ-

νου πατέρα τους, στ' όνομα της όμόνοιας μέσα στην οικόγενεια, νά γυρίσει δυο μπορσίτες γηγηραότερης "Έδωσε τό μήνυμα στον μικρή ζητώγτας του νά τό παραδώσει. Έκείνος τό διάβασε στά πεταχτά κι άρμέστηκε νά κουνήσει τό κεφάλι του. Ξαναβάζοντάς το στό φάκελο. Και νά παιά ήταν ή άπάντηση:

«Περιμένα τόσον καιρό και τελικά πήρα ένα τέτοιο γράμμα από σένα. Τι άπογοήτευση! "Έλα πίσω, έλα πίσω", άλλο όέν κάνεις άπ' τό νά επαναλαμβάνεις αυτές τις λέξεις. Αύτή τή στιγμή κάθονται σ' ένα μικροσκοπικό δωμάτιο, σάν κανέναν κατάδικος που έχει άρκετετέσει, και όέν τολμάει νά κουνηθεί μπάς και τόν συλλάβουν πάλι και τόν ξαναφέρουν στό κελί των μελλοθανάτων. Τό κελί είναι τό σπίτι μου. Ο όήμιος είναι ή οικόγενειά μας. πού όλα τά μέλη της ένώθηκαν γιά τό μέ σφεταγίσιον. Κανένας όέ νοιάζεται γιά τήν τύχη μου, κανένας όέ μ' αγαπάει. Έλπίζετε πώς ή έπιστροφή μου θά λύσει όλα τά προβλήματα. πώς θά σάς έξασφαλίσει τή γυλήνη, και θ' άποκτησετε ένα άκόμα θύμα. Θά χαιρεστε τό θρίαμβό σας, όταν εγώ θά βυθίζομαι σέ μία λίμνα άπύθμενη. Αφήστε τις φειδαισθήσεις. Δέν πρόκειται νά γυρίσω άν όέ δεχτείτε τούς όρους μου. Δέ μέ συνόδει τίποτα πιά μαζί σας. Τό μόνο που έχω είσπράξει άπό τό σπίτι μας είναι άναμνήσεις όόνηθές πού και τώρα άκόμα μέ κάνουν νά ύποφέρω και πού συχνά καθιστερούν τήν πορεία μου πρός τά υπρός, έτσι πού βαρύνουν επάνω μου. Αλλά ύπάρχει ό έρωτάς μου που μέ σηρίζει. Σέ ευφραίνει τό κουράγιο μου. Και μένει τό ίδιο μέ βαστίζεις. Απ' τή στιγμή πού γνώρισα τόν έρωτα, νιώθω πώς όέν άγωνίζομαι πιά μόνο γιά τόν εαυτό μου, αλλά γιά τούς δυό μας. Θά πάλεψω μέχρι τό τέλος γιά τή δική της τύχη. Έφρεις τί άναλογίζομαι; Τόν κήπο μας, τήν παρθα μας στα παιχιδία, τά παιδικά μας χρόνια. Στο όνομα του πατέρα μας, βοηθά με. εσύ, ό μεγάλος άδερφός. Αν όέ θές νά τό κάνεις γιά μένα, κάν' το γιά τήν Κιθάρα. Έχεις χρέος νά σκεφτείς τήν

εὐτυχία της. Ούτε αὐτὴ ἢ ἴδια δὲ σὲ συγκινεῖ; Μιά ξαδέερη. ἢ Δαρσσοκηνὸ στήν Ὀμίλῃ, διαραμῖνε τὴ συνειδήσή μας. Ἄρκει αὐτὴ. Μὴ συμβάλλεις γιὰ νὰ δημιοιργηθεῖ μιὰ δεύτερη.»

Δάκρυα κυλοῦσαν στὸ πρόσωπο τοῦ Ἥλιου τοῦ Καινοῦ-
 ριου. Εἶχε τὴν ἐντύπωση πὼς κατέβαινε σ' ἓνα ἀτέλειωτο βά-
 ραθρο. Σκοτάδια γύρω. καὶ οὔτε ἓνα φῶς. οὔτε μιὰ ἐλπίδα
 Μουρμούρισε: «Δὲ μὲ καταλαβαίνει Κανένας δὲ μὲ καταλα-
 βαίνει.» Μπροστά σ' αὐτὴ τὴν ἀπελπισία. ἢ ἀντίδοσιση τοῦ μι-
 κρου ἦταν ὀργὴ καὶ οἰκτος συνύμα. Ἦξερε τί ἔλαγε τὸ γράμμα
 τοῦ δεύτερου ἀδερφοῦ, μάλιστα εἶχε συννεργιστεῖ στή διατύ-
 πωση ὁρισμένων σημείων. Εἶχε τὴν ἐλπίδα πὼς αὐτὴ ἢ ἀπάν-
 τησι θὰ ἐμφύγωνε κάπως τὸν μεγάλο τους ἀδερφό. θὰ τὸν
 τροφοδοτοῦσε μὲ τὴν ἐνεργητικότητα ποῦ χρειαζότανε γιὰ νὰ
 κάνει μιὰν ἀποτελεσματικὴ προσπάθεια. Τί ἄθλια κατάληξι.
 Ἦταν περιττὸ νὰ τοῦ τὰ ψάλλει. Εἶχε φτάσει πιά ὁ μεγάλος σὲ
 σημείο νὰ χάσει κάθε ἔχνος βουλήσης. Ὁ νέος σκέφτηκε: «Δέν
 μπορείς νὰ περιμένεις τίποτα ἀπ' αὐτὴ τὴν οἰκογένεια. Τὸ
 φρονιμότερο εἶναι νὰ τὴν ἐγκαταλείψεις μιὰ γιὰ πάντα.»

Ἐκείνη τὴ στιγμῇ, δέν ἔνοιωθε καμιὰ ἀνησυχία γιὰ τὸν δεύ-
 τερο ἀδερφό, ἀλλὰ ἄρχισε νὰ διαμορμῖνεται μένω του ἓνα
 σχέδιο σχετικὰ μὲ τὸ δικό του μέλλον.

Σ' ἄλλο αὐτὸ τὸ διάστημα. ἢ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων εἶχε
 ἀναστατωθεῖ. Καὶ πρῶτα πρῶτα τοῦ Ἥλιου τοῦ Λαοῦ: εἶχε
 καταφῶγει στὸ στίτι τοῦ σωμαθητῆ του. τοῦ Χουάνγκ τοῦ Φι-
 λάνθρωπου. ποῦ τὸν εἶχε δεχτεῖ μὲ ἀπειρη ἐγκαρδιότητα καὶ
 τοῦ φερνώταν μὲ ἀφοσίωση Δέν τὸν ἀπασχολοῦσαν καθόλου
 οἱ ὑλικές ἀνάγκες του. ἀλλὰ καθὼς περνοῦσε ὁ καιρὸς καὶ ἔμε-
 νε ἐγκλωβισμένος στὸ κελί του. τὸν ἔκαυγε ἢ ἔλλειψη τῆς ἐλευ-
 θερίας του. ἔτσι. παῦ δέν μπορούίτε νὰ κάνει. ἔ.τι ἐπιθυμοῦσε
 καὶ προπαντός τὸ ἄτι δέν μπορούσε νὰ δεῖ τὴν Κιθάρα. Σάν
 τὸν δραπέτη. ἦταν δεχασμένος ἀνάμεσα στήν ἐλπίδα καὶ τὸ
 φόβο.

Κάθε μέρα περιμένε μήπως ἐρθουν καλὰ νέα. Μὰ τὰ νέα

πού έφερνε ο μικρός ήταν άσχημα. Μέρα με τή μέρα σί έλπίδες του έξασθενίζαν, χωρίς βέβαια νά χαθούν έντελώς. Διέθετε άρκετό κουράγιο γιά νά ύπαστεί αύτή τή δοκιμασία. Ό αδερφός του δέν έπαινε νά τόν ένθαρρύνει μιλώντας γιά τήν υπέρτατη νίκη, αλλά πάνω απ' όλα, ή αγάπη τής Κιθάρας, ή εύκόνα της, άνάψυχνε τό ήθικό του.

Ή Κιθάρα άπασχολούσε τό μυαλό ου άπυκλειστικά, τή σκεψτόταν, τήν όνειρευόταν, ακόμα και ξύπνιος, τή φανταζόταν δίπλω του. Σάν ένιασθε πώς γάνει τό ήάχιμος τοι, έβρισκε κιαταφύγιο στις άναμνήσεις του, μά πάλι αύτές οι όνειροπολήσεις μεγάλωναν τή λαχτάρα του νά τή δει, πράγμα πού δέν μπροσούσε νά γίνει έξαιτίας τής θείας του. Παρ' όλο πού μένανε πολύ κοντά, δέν είχαν συναντηθεί ποτέ, κι έπικοινωνούσαν απάνια. Ήθελε πολύ νά πειλεί ένα γράμμα μέ τόν μικρότερο αδερφό του μά κάθε φορά πού έπιανε τό πινέλο, τόσα πολλά σεριμώχνονταν μέσ στό κεφάλι του πού δέν ήξερε άπό ποιό ν' άρχίσει. Καί φοβόταν μήπως γράφοντας μόνο μικρά σημειώματα στεναχωρήσει τήν ξαδέερφή του. Έσφαχνε νά βρει μά εύκαιρία νά κουδεντιάσει μιζί της. Του τήν πύόσφερε ο αδερφός του.

Έκμεταλλεύτηκε μιάν άπουσία τής κυρίας Ζάνγκ, και έφτασε τόν μεγαλύτερο αδερφό τοι στό σπίτι της. Τόν έμαυσε άπλα στην πόρτα και μπήκε νά χαιρετήσει τήν Κιθάρα φωνάζοντας όλο χαμάρι:

«Σού φέρνω ένα άραιό δώρο!»

Ή κοπέλα, μέ άσπρη λινή ζακέτα, ήταν μισοξαιπλωμένη στό κρεβάτι μ' ένα διδύλιο στό χέρι, έτοιμη να τήν πάρει ο ύπνος. Πετάχτηκε μέ τή φωνή του ξαδέερφου της, πέταξε τό διδύλιο κι έφτιαξε μέ άργές κινήσεις τά μαλλιά της:

«Τί δώρο;»

Χλιμή κι αδύνατη, μέ χαμηλωμένα τά βλέφαρα, δέν είχε κουράγιο ούτε νά χαμογελάσει. Έβλεπες άμέσως πώς είχε άρκειές νύχτες νά κλείσει μάτι.

«'Αδυνάτισες.» Έκανε τὸ ἀγόρι

«Πάνε τόσες μέρες πὸς δὲ φάνηκες. Πὼς εἶναι ὁ δεῦτερος
ξάδερφός μου; Γιατί μ' ἀφήνεις χαρὶς νέα του:»

«Τόσες μέρες; Προχτές σέ εἶδα.»

«Οἱ μέρες εἶναι ἀτέλειωτες. Λέγε γρήγορα, πὼς πάμε;»

Τὸν κοίταξε μ' ἀρθάνοιχτα μάτια δλο ἄγωνα.

«Συνθηκολόγησε.»

«Συνθηκολόγησε!» ἐπονέλασε ἐκείνη μὲ κυημά Ἄλλο πι-
νῆλθε ἀμέσως: «Δέν τό πιστεύω.»

Ἐκείνη τῆ στιγμῆ παρουσιάστηκε μπροστά της ὁ Ἥλιος τοῦ
Λαοῦ. Ἐβῶλε μιὰ φωνή ἐνῶ τὰ μάτια της ἔσπερσαν:

«Ἐοὐ!»

Ἄπορία; Ἐκσταση; Χαρά ἢ μομφή; Οὔτε ἡ Ἰδια δέν ἤξερε.
Ἐκανε νά ραχτεῖ ἐπάνω του ἀλλά συγκρατήθηκε.

«Ἐγὼ εἶμαι», ἔκανε ἐκεῖνος. «Ἦθελα νά ῥθῶ ἀπό καιρό,
ἀλλά φοδόμουνα μήν συναντήσω τῆ μητέρα σου, καί περιμέ-
να.»

«Τὸ ἔξεραι πὼς θά ῥθεις, τό ἔξεραι πάντα.» Γύρισε στὸν μι-
κρό, σάν νά τὸν μάλλωνε: «Μοῦ εἶπε ψέμματα, ἤμουν βέβαιη.
Ξέρω πὼς δέν πρόκειται νά συμβῶσαστεί, ἔχει ἐμπιστοσύνη σ'
ἐκεῖνον.»

«Ἐκεῖνον; Ποῖόν Ἐκεῖνον;»

Χαρὶς νά κοκκινίσει εἶδειξε μὲ καμάρι τὸν δεῦτερο ἀδερφό.

«Ἐκεῖνος, εἶναι ἐκεῖνος.»

Καί τὸν κοίταξε ἀκτιναβολώντας.

Ὁ μικρός εἶβῶλε τὰ γέλια ὀλεπαντας τὸν ἀδερφό του πού εἶ-
χε πάρει ἓνα ἥρωικό ὕφος, ὑπερὰ ἀπ' τὸν πανηγυρικό του
ἄκουσε. Ἐ. λοιπόν, εἶχε γελαστεῖ. Αὐτός περιμένε μιὰ μελεγ-
χολικὴ συνάντηση μὲ φωνές καί δάκρυα, ἀντόξια γιὰ μελό-
δραμα. Μά ἡ πραγματικότητα ἦταν ἐντελῶς ἄλλη. Οἱ δυὸ
ἐρισητευμένοι, μὲ τῆ σιγουριά πού τοῖς εἶδναν τὰ αἰσθήματά
τους, ξέφανε πὼς τίπιλα δὲ μπροῦσε νά τοὺς χαρίσει. Τοῖς
εἶχε ἐνώσει κιόλας ἓνας ἀκατάλυτος δεσμός. Μῆτε θλίψη μῆτε

ἀπελπισία. ἀλλά μιὰ ἀμοιβαία πίστη τοῦ τοῦς ἔκανε νά περιφρονῶν ἕλο τ' ἄλλο.

«Ἄντε ἀρκετά κράτησε ἡ κωμωδία, μιλήστε γρηγορὰ γιὰ χρήσιμα πράγματα. Θέλετε μήπως νά βγῶ ξω;» πρόσθεσε πανευτυχῆς παύ μπορούσε νά τοῦς πειράζει.

Ἐκείνοι, χωρὶς νά τοῦ δώσουν σημασία, εἶχανε καθίσει στήν ἀκρῆ τοῦ κρεβατιοῦ, χεράκι χεράκι, καί κουθεντιάζαν χαμηλόφωνα. Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης, πήρε ἀπ' τὸ τραπέζι ἕνα διόλις τοῦ Ἴψεν. Ὅρισμένα φυλά ἦταν σημαδεμένα, κι ὀλόκληρα ἀποσπάσματα ὑπογραμμισμένα. Ἐπὶ τὸν Ἐχθρό τοῦ Λασού, ἀντιλοῦσε ἡ Κιθάρα θάρρος καί παρηγοριά. Γιὰ τὴν ὥρα, μιλοῦσε μὲ θέρμη στὸν Ἥλιο τοῦ Λασού. Ἔτσι ὅπως χαμογελοῦσε ἐρωτικά φαινόταν ἀκόμα πιὸ ὁμοιμη, δέν ἦταν πιὰ μεραμένη ὅπως πρὶν ἀπὸ λίγο. Ὁ μικρὸς μακάρισε τὸν ἀδερφό του, καί βιθίστηκε πάλι στήν ἀνάγνωση.

Τέλειωσε τὴν πρώτη πράξη, κι ἐκείνοι ἐξακολουθοῦσαν νά κουθεντιάζουν.

Στὸ τέλος τῆς δευτέρας πράξης, συνέχιζαν τὴ συζήτηση.

Τέλειωσε τὰ ἔργα, κι αὐτοὶ κουθεντιάζαν μὲ τὴν ἡσυχία τους.

«Μιὰ πόσα εἶχατε νά πεῖτε, τέλος πάντων;»

Ἐκείνη τοῦ ἐριξε ἕνα κοροϊδευτικὸ βλέμμα κι ἐξακολούθησε.

Μισή ὥρα ἀργότερα ὁ μικρὸς ἔκανε καινούρια ἀλόπειρα.

«Πάμε, φτάνει ἡ πολυλογία.»

«Ἐνα λεπτό ἀκόμα», τὸν παρακάλεσε ἡ Κιθάρα. «Δέν εἶναι ἀργά. Γιατί διάζεσαι ἐτσι;»

Ἐφίγηγε τὸ χέρι τοῦ ξαδέρφου της γιὰ νά μὴν τῆς φτύει. Τέλειωσαν κάποτε τὴν κουθέντα. Ἐπρεπε νά χωριστοῦν. Ἦταν πολὺ δύσκολο γιὰ τὸν Ἥλιο τοῦ Λασού νά ξεκολλήσει ἀπὸ κείνο τὸ δωμάτιο. Ἐνωθε νά τὸν πλημμυρίζει τρυφερότητα ὄχι μόνο γιὰ τὴν ξαδέρφη του, ἀλλὰ καί γιὰ κάθε ἀντικείμενο ἐκεῖ μέσα. Τοῦ ἤρθε στό νοῦ τὸ κελί του, ἡ ζωὴ τοῦ

φυλακισμένον που έκανε, και δεν είχε τη δύναμη να φύγει. Έβλεπε, έπειτα από προσακθία: «φεύγω», αλλά έμεινε εκεί, ακίνητος. Πρόσθεσε: «Μή με σκέφτεσαι πολύ», ενώ υά 'ήθελε να της ζητήσει να τον σκέφτεται κάθε λεπτό.

Έκείνη όρθια μπροστά του, τον έτρωγε με τά μάτια, σαν να περίμενε απ' αυτόν κάποιο έξαισιο μήνυμα. Τρόμοξε με τά τελευταία λόγια του: της φάνηκε πως τον έκανε εκείνη τη στιγμή και γαντζώθηκε πάνω του:

«Μή φεύγεις, περίμενε λιγάκι, πρέπει να ποι πά...»

Ο δεύτερος γιος, με τό βλέμμα του, χάιδευε τό πρόσωπό της. Έκείνη προσπαθούσε να πει κάτι έξαιρητικό, αλλά τό 'χε χάσει και δεν έβρισκε τίποτα άντάξιο του. Άλαγοητευμένη από τον έαυτό της, φοδότην πως θα τον δει να γυρνά την πλάτη και να τραβάει για την πόρτα, και δάλλθηκε να λείε ό.τι της έρχόταν στο κεφάλι:

«'Η Χαμογελαστή ήρθε και μου είπε πως ή Κάρη των Γερμαμάτων κι ή Γερωντοκόρη φεύγουν απ' τό σχολείο μας, για να συνεχίσουν τίς σπουδές τους στο Πεκίνο. 'Η κατάσταση ζητάει στο άπμοχώρητο γι' αυτές. Οί οικογένειές τους αντιδράσανε στο κόψιμο των μαλλιών τους. Άσφαλώς θα φύγει κι ή Χαμογελαστή. 'Ο πατέρας της δεν άντέχει άλλο να τον κατακρίνουν όλοι έξαιτίας της, θ' αφήσει τη ηουλαιά του και θα πάει μαζί της στη Σαγκάη ή στο Νανκίν.» Κι αλλάζοντας θέμα, έτσι άσχετα, συνέχισε: «'Η Δαμασκηνά στην Όμίγλη άδυνάτισε πολύ, είναι για λύπηση, κάθε μέρα φτύνει κι από λίγο αίμα. Τό κρύβει απ' τή μητέρα της και αυό άπαγόρευσε να τό πω σ' όποιονήποτε. Δέ θέλει να κοιταχτεί. 'Ισχυρίζεται πως όσο περισσότερο ζήσει, τόσο περισσότερο θα ύποφέρει, και πως είναι προτιμότερο να ξεμπερδεύει. 'Η μητέρα της, άσχολείται μονάχα με τίς έπισκέψεις και τό μα-νιόνγκ. Έχτές έγώ κατάφερα να της πω δυό λόγια για την ύγεια της κόρης της: άσχισε ν' άνησυχεί. Ίσως έχει δάκιο ή Δαμασκηνά στην Όμίγλη, αλλά έγώ δεν άντέχω να την αφήσω έτσι να πεθάνει. Μήν πείτε

τίποτα στο μεγάλο μου ξάδερφο. Μέ ίκέτεψε νά μήν τό μάθει εκείνος.»

Ο δεύτερος αδερφός δέν μπόρεσε νά συγκαταστήσει τά άάκρυά του. Τά χείλια του τρεμούλιασαν. Έκείνη προστάθηκε νά πει κάτι άκόμα, αλλά τό μόνο πού κατάφερε ήταν νά φωνάξει:

«Δέν μπορώ πιά.»

Έκρυψε τό πρόσωπό της στός χούφτες της κι άρχισε νά κλαίει.

«Κεθάρα, πρέπει νά φύγω», είπε μέ τρακισμένη φωνή ο Ήλιος του Λαού.

«Μή φεύγεις, μή φεύγεις.»

Άπλωσε τό χέρι του έτοιμος νά τήν άγκαλιάσει. Ο αδερφός του τόν άρπιαξε άπ' τό μπράτσο. Τά μάτια του, στεγνά, είχαν μιάν άγριμάδα: έπρεπε νά φύγουν. Ο δεύτερος αδερφός προστάθηκε νά παρηγορήσει τήν ξαδέερφη του:

«Μήν κλαίς, θά ξανάρθω. Μένουμε πολύ κοντά. Θά 'ρθω μέ τήν πρώτη εύκαιρία. Φεύγω, κι έσύ πρόσχε πολύ τόν έαυτό σου. Νά περιμένεις νέα μου.»

Γύρισε κι άκολούθησε τόν αδερφό του, αφήνοντας τήν Κεθάρα στό μοναχικό δωμάτιο πού είχε άρχίσει νά σκετινιάζει.

Στό όρόμο, θαρρούσαν πώς άκουγαν άκόμα τούς λεγμούς της κοπέλας. Περιπατούσαν μέ μεγάλες δρασκελιές χωρίς ν' άνταλλάξουν ούτε μιá κουβέντα. Κοντά στό σπίτι του Φιλάνθραου, ο μικρός στάθηκε άπότομα κι είπε μ' άλλουμένη φωνή:

«Έν πάση περιπτώσει, εσείς θά πετύχετε, θά θριαμβεύσετε. Τώρα πιά ή θυσία είναι άνώφελη.»

Έπειτα από μιá σύντομη σιωπή, εξακολούθησε όμιλά:

«Άν χρειάζεται κι άλλο θέμα, νά τό προσφέρουν εκείνοι.»

Έτσι πού τόν πιλάτενε ή συνείδησή του, και βλέποντας πώς δέν υπάρχει διεξόδος, ό Ήλιος τού Καινούριου, αποφάσισε νά συμπαρασταθεί στόν άδερφό του κι ός γίνει ό,τι νίνει. Άφου πέρασαν πολλές μέρες μέ τό νά συλλογιέται και νά τό κοιθεντιάζει μέ τή δεύτερη μητέρα του και μέ τή γυναίκα του, κατέληξε νά πάει νά βρει τόν γερο-άρεντη. Μέ επιδειξίότητα αναφέρθηκε στό δεσμό τού άδερφού του χωρίς ώστόσο νά μιλήσει άνοιχτά γι' αυτό τό θέμα, και παρακάλεσε νά καθυστερήσει τό γάμο μέχρι πού θά 'ναι σέ θέση ό νεαρός νά κερδίξει τή ζωή του. Ή υπεράσπιση ήταν συγκινητική, τήν είχε προστοιμάσει όλη τή νύχτα, προσβλέποντας και κάποια σύγκρουση όκομα. Μά ήταν δέβαιος πώς θά καταφέρει τόν παππού. Τίποτα δέν κατόφερε! Ό γέρος δέν είχε καθόλου τήν ιπτική διάθεση πού φανταζόταν ό μεγάλος του έγγονός. Έκτροσωπύδσε τήν άρχαία παράδοση πού πάλευε ενάντια στόν άφανισμό της μέ τή δύναμη πού δίνει ή άπελευσία. Πεισιμαόρης, πυρωσμενός από μία μανία επικίνδυνη, δέν άκουγε πιά τή φωνή της λογικής. Διά πράγματα μέτραγαν μονάχα γιά κείνον: ή προσωπική του έξουσία πού είχε προσβληθεί κι έπρεπε νά έπανακτήσει όλα της τά δικαιώματα, μέ κάθε μέσο. Κι άπ' τήν άλλη μεριά, ή έπιθυμία τών γονιών, οι μανοΰδρες τών μεσαιζόντων, ή θέληση τού άρχηγού της οίκογένειας, όλα όσα ενθιμίζανε τούς γάμους χωρίς ν' άνακατιόνονται τά παιδιά. Ή ετύχια τών νέων, οι προσδοκίες τους, δέ μέτραγαν καθόλου. Τό μόνο άποτέλεσμα πού είχε ή παρέρυαση τού μεγάλου έγγονού ήταν ν' άκουστούν καινούριες χοντρές κοινότητες. Καταλήγοντας, ό παππούς δήλωσε πώς ό γάμος αυτός ήταν τελειωμένη (απόθεση), πώς έν ό δεύτερος έγγονός του δέν νίριζε στίτι πριν τό τέλος τού μηνός, θά τόν άποκήρυχνε έπίσημα μέσω τών έφημερίδων, και πώς ό μικρότερος θά παντρευόταν τή μνηστή πού προσριζόταν γιά τόν άδερφό του.

Ὁ μεγάλος, λές καί τόν χτύπησε κεραυνός, τ' ἀποδέχτηκε ἄλλ. θγαίνοντας, κάλεσε τόν μικρό καί τοῦ ἐπανέλαβε λέξι πρὸς λέξι ὅ,τι ἔκρινε. Φαντάστηκε, πὺς ὁ Ἥλιος τῆς Νήσης, πτοιμένος ἀπὸ τὴν ἀπειλή ποῦ στρεφόταν τὰρα ἐναντίον του, θά σπεύσει νά φέρει πίσω τόν ἀδερφό του. Μά ὁ μικρός εἶχε χαράξει τὸ δρόμο του. Δέ διατύπωσε τὴ γνώμη του παρὰ μονάχα μὲ κάποιους κυγχιτισμούς, κι εἶπε σὸ τέλος μὲ ἀγαλλίαση: «Ἄν εἶναι ἀπαραίτητη ἡ θυσία, ἀέ θά ἴμαι βέβαια ἐγὼ τὸ θῦμα. Περιμένε καί θά δεῖς.»

«Καλά θά κάνεις νά φέρες πίσω τόν ἀδερφό σου», κατέληξε ὁ μεγάλος, «ἀλλίως θά παντρέψουν ἐσένα.»

«Ἐάν ἐχει πραγματικά αὐτὴ τὴν πρόθεση ὁ παππούς, ἀσ' τον νά κάνει ὅ,τι θέλει. Θύ τὸ μετανοιώσει πικρά. Ἐγὼ δέ φουδάμαι τίποτα, ἔχω τρόπο νά ἐνεργήσω.»

Ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου δέν πίστευε τ' αὐτιό του. Σίγουρα δέ καταλάβαινε πιά τίποτα. Ὁ ἄλλος πρόθεσε εἰρυνικά καί προσῶλητικά συνάμα:

«Ἀναρωτιόμουνα πάντα γιατί νό'σαι τόσο δειλός, τόσο ἀνίσχυρος.»

Ὁ μεγάλος ἔγινε κατακόκκινος κι ἀμέσως χλόηωσε τροχερό. Τρέμοντος ἀπ' τὴν ἡγή του ψέλλισε:

«Ἐσὺ, ἐσύ, ἐσύ...!»

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἀνοιξε ἡ πόρτα κι ὁ Γιουάν ὁ Τέλειος εἰσέστηκε ν' ἀναγγεῖλει:

«Ἡ κυρία Τσιόν σὰς εἰδοποιεῖ πὺς πέθανε ἡ κόρη της.»

«Πέθανε ἡ Δαμασκητιά στὴν Ὁμίλη; Ποτε πέθανε;» ρώτησε ἡ Λί ξεπροβάλλοντας ἀπ' τὸ παραμύσια σακάτια.

«Σήμερα τὸ πρωὶ κατὰ τῆς ἑφτά.»

Τὸ βολοὶ χτύπησε ἔντεκα. Ὅλοι σάπασαν γιὰ λίγο.

«Ἐτοιμίσα ἀμέσως τὸ φορεῖο μου», πρόσταξε τελικά ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου μὲ ἀλλοιομένη ὄψη.

Ἡ γυναῖκα του ἔπεσε σὲ μιὰ πολυθρόνα ξεσατώντας σέ ληγμοὺς:

«Θά 'ρθω κι ἐγώ.»

«Γρήγορα.» εἶπε ὁ μεγάλος στὸν Γιουάν τὸν Τέλειο.

Ἦστερα πλησίασε τὴ γυναίκα του.

«Στὴν κατάσκαση ποὺ βρισκόσαι, δὲ θά μπορέσεις ν' ἀντέξεις τέτοιες συγκινήσεις. Θά σοῦ σπαράξει τὴν καρδιά ἔνα τέτοιο θέαμα. πρέπει νά προσέξεις τὴν ἰγεία σου.»

«Τὴν ἀγαπούσα πολύ, θέλω νά τὴ διῶ γιὰ τελευταία φορὰ... Τουλάχιστον, ἄξιζε τὸν κόπο ποὶ προλάβαινε νά γίνουμε φίλες.»

«Μὴν ἐπιμένεις. ἔχεις χρέος νά φροντίσεις τὸν ἑαπτό σου. Ἐσύ μοῦ ἐπιμένεις. Ἄν ἀρρωστήσεις τί θά κάνω;»

Ὁ μικρὸς στεκόταν ὀρθίος μπροστά στοὺς παρῆυρα, μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὴς κουρτίνες ἀπὸ ἀσπρο τοῦλι. Γι' αὐτόν, δὲν ἦταν ἀπροσδόκητο τὸ νέο, τὸ περίμενε ἀπὸ καιρό. Ξανάφθανε στὸ μυαλό του τὸ λόγια τῆς νεκρῆς, ποὺ τὰ εἶχε ἐπικαιολογήσει ἡ Κιθάρα: ὅσο περισσότερο ζοῦσε τόσο περισσότερο θά ἠπέφερε, καλύτερα νά γλίτωνε σύντομα. Μόνη της τὸ εἶχε πεί. Ὡστόσο, δὲν εἶναι εὐκόλο πράγμα νά δεχτεῖς τὸ χαμό ἑνὸς νέου πλάσματος, εὐθραυστοῦ καὶ γοητευτικοῦ. Συγκράτησε τὸ κύμα τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀνανάκτησης ποὶ φούσκωνε μέσα του, κι εἶπε σαρκαστικά, μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς ὁ μεγάλος τους ἀδερφεὸς θά τὸ ἀκούσει καὶ θά τὸ καταλάβει:

«Ἀκόμα ἔνα θύμα.»

Γύρισε καὶ σιγάντησε τὸ ἀπελπισμένο βλέμμα τοῦ μεγάλου. Πρόσθεσε, σὰ νά μίλωνε στὸν ἑαυτό του:

«Καὶ δὲν τελειώσαμε ἀκόμα. θά 'χουμε κι ἄλλη γερονόμια, τραγικότερα.»

«Φρίγγω.» ἔκανε ὁ ἀδερφεὸς του, ποὺ δὲν ἔντεχε ἄλλα.

Μόλις κατέβηκε ἀπ' τὸ φορεῖο, μπροστά στὴν πόρτα τῶν Τσιάν, ἀκούσε θρήνους. Μπήκε μέσα. Στὸ δωμάτιο τῆς νεκρῆς ὄρηκε τὴν κυρία Τσιάν, τὸ γιό της, τὴν Κιθάρα καὶ μιὰ ἑπηρέτρια. Ὅλοι τοὺς κλαίγανε γύρω ἀπ' τὴ νεκρή. Μὲ κόπο κατάφεραν νά συγκρατηθοῦν γιὰ νά χαιρετήσουν τὸν Ἥλιο τοῦ Καινούριου.

«Τί θά κάνω;» ρώτησε ή κυρία Τσιάν. σκεπτικισμένη. άναμω-
λισμένη. μέ τό πρόσωπο της μουσκεμένο από τά δάκρυα.

«Πρέπει νά ετοιμάσουμε άμέσως τήν κηδεία. Έχετε φέρε-
τρο;»

«Έστειλα τόν Βάνγκ τόν Αίώνιο νά βρεί, καί δέ γύρισε
άκόμα. Έχει πεθάνει πριν από δυό ώρες καί περισσότερο, κι
άκόμα δέν έγινε τίποτα. Είμαι μόνη μου καί πρέπει όλο έγω
νά τά φροντίσω. Ό γιος μου είναι παιδί άκόμα. Ό ύπηρέτης
μας τρέχει παντού γιά νά τό αναγγείλει. Τι θ' άπογίνω; Κιτά-
χτε τί γίνεται έδώ πέρα. Δέν ξέρω καύ θρηνισμαί.»

«Μή νοιάζεστε καθόλου, έγω είμαι στη διάθεσή σας.»

«Είστε πολύ καλός. Η κόρη μου θά σάς εύγνωμονεί μέσα
άπό τόν τάφο της.»

Έκείνο τό «εύγνωμονεί» τόν χτύπησε ίσια στην καρδιά.

«Γιά ποιά πράγμα μπορεί τόχα νά μ' εύγνωμονεί;» σκέφτη-
κε. «Έξαιτίας μου κείτεται τώρα έδώ, ένώ τή σκότωσα.»

Πλησίνας από κρεβάτι.

Η Δαμασκηνιά στην Όμίχλη ήταν ξαπλωμένη μέ μισόκλει-
στα τά μάτια, τά μαλλιά ξέπλεκα πάνω στό μαξιλάρι, μέ μιιά
τρομαχτική γλωμάδα στό πρόσωπο καί τά χείλια άνοιχτά σάν
νά μην πρόλαβε νά τελειώσει μιιά λέξη. Μάλιστα δέν τής τό εί-
χαν σκουπίσει καλά καί διέκρινες άκόμα τό αίμα. Κάτω από
μιιά λεπτή κουδέρτα ξεχώριζαν τά χέρια της καί τό κομμί της.
Κι όμως, πριν από λίγο ζούσε άκόμα.

«Ξαδέρφη ήρθα νά σε δώ», μουρμούρισε.

Τά μάτια του θάμπωσαν άπ' τά δάκρυα. Η καρδιά του σφί-
χτηκε. Συλλογίστηκε: «Πρέπει λοιπόν νά χωριστούμε έτσι, γιά
πάντα. Καί δέ μ' άφηπες ούτε ένα μήνυμα; Άχ, άν είχα ήρθει
λίγο νωρίτερα, θά είχα δεί τά χείλια σου νά σαλεύουν. θά είχα
άκούσει τή φωνή σου, θά μάθαινα τήν τελευταία σου θέληση.»

Καί τήν λέτεψε δουδά: «Ξαδέρφη, ήρθα. Είμαι κοντά σου.
άν έχεις νά πεις κάτι, πές το γρήγορα. σ' άκούω.»

Σκούπισε τά μάτια του. Έκείνη, παγωμένη σάν πέτρις, δέν

άκουγε, δέ σάλευε. Ὁ χωρισμός ἦταν ἀμετάκλητος. Ἐκλαυγε, τσακισμένος ἀπό τίς πόνιες, τήν πόρρα, τήν ἀπελευθέρωσι.

Βλέποντάς τόν ἔτσι, ἡ κυρία Τσιάν κι ὁ γιός της ἔνωσαν ἀκόμα χειρότερα. Μπήκε στή μέση ἡ Κιθάρρα:

«Μεγάλε ξάδερφε, δέν εἶναι τώρα ἡ στιγμή γιά ν' ἀφεθεῖς στόν πόνο σου. Πρέπει νά διαστεις γιά τήν κηδεῖα. Ἡ ξασέρφη μας πέθανε καί δέν μπορείς νά τή φέρεις πίσω μέ τὰ δάκρυα. Ἄν μπορούσε νά δεῖ ἡ Διμοσκηλιά στήν Ὀμίχλη τί γίνεται ἐδῶ πέρι θά στενωχωριότανε πολύ.»

Ἐκεῖνος ἀκήτηκε: «Τήν πότνια τάρες στενωχώριες, λέ θά ἴτανε ἡ πρώτη φορά.»

Ἐδωλε ἕνα βαθύ ἀναστεναιγμό.

«Μήν πιά θάξεις μπῆξι του», εἶπε ἡ κυρία Τσιάν, «ἀγαποῦσε τόσο τήν κόρη μου. Εἶχε καλές τήν πρόθεση νά τήν παντρευτεῖ. Ἄν εἶχε συγκατατεθεῖ ἐγώ, δέ θά ἔχανε γίνει ὅλα πῦτά.»

Ἡ Κιθάρρα διάστηκε ν' ἀλλάξει κουδέντα γιά νά μὴ συγχιστεῖ περισσότερο ἄ ξάδερφός της.

«Κάνε γρήγορα, μεγάλε ξάδερφε, δέν κάνει νά μένει ἔτσι πολλή ὥρα.»

«Ἐχεις δέκω.»

Πῆγε μαζί του τή θεῖα του γιά νά κανονίσουν τά ἀπαραίτητα. Ἀγοράστηκε δ.τι χρειαζότανε, ἤραθε τὸ φέρετρο, κανονίστηκε κι ὁ πούλιωμός της νεκρῆς. Ἐμενε πιά τὸ τελευταῖο: νά κλείσουν τὸ φέρετρο.

Ἄπ' τήν κατέλα δέν ἔδλεπες πιά παρά τὸ πρόσωπο μέ τὰ μισόκλειπτα μάτια καί τὰ δάκνοιχτα χεῖλια. Ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου κάρφωσε μέ πάθος τὸ διέμμα του σ' ἐκεῖνο τὸ πρόσωπο. Δέν μπορούσε νά γυρίσει ἀλλοῦ τὰ μάτια του, ὅπου νά ἴναι θά χινότανε γιά πάντα. Ἄν μπορούσε νά τραβήξει τί σκεπάσματι καί τὰ νεκρικά ρούχα, νά τή σηκώσει καί νά τήν πάρει μακριά, σ' ἕνα τόπο πού δέ θά πῆταγε ἀνθρώπινο πλῆσμο. Τοῦ ἐρχόταν νά πετάξει ἔξω τόν φρικάλω φερετροσιώ πού στεκόταν ἐκεῖ καί περίμενε μέ τὸ χάλκινο ἔλασμα πτό χέ-

ρι, και πού με μιά μόνο κίνηση θά ξεπρανίζε την άγότη του. Τέλος, σφίγγοντας τὰ δόντια, έδωσε έντολή νά κλείσουν. Ο άνθρωπος θάλληκε ν' άπλώνει τó κόκκινο μεταξωτό ύψωμα. Ή κυρία Τσιάν άδραξε την άκρη τού φέρετρου κι άρχισε νά φωνάζει:

«Κόρη μου, δέν έκλεισες τó στόμα σου, τί έχεις νά μός πεις; Μίλα λοιπόν! Έδώ είναι ή μάνα σου, Κόρη μου, έγω σέ σκότωσα, έγω ή μάνα σου. Ήμουν τυφλή, δέν έβλεπα μέσ στην καρδιά σου. Έγινε χάλασα τά σχέδια που έκωνες γιά τó μέλλον, έγω σοῦ φάρτισα μιάν άϊώσταχτη ζωή. Κόρη μου, από τότε που κατάλαβα τó λάθος μου, σά τίρεις μέ βασανίζουν. Σοῦ μιλώ μ' άκούς; Γιατί δέν άπαντάς; Μέ μωρίς; Έκδικήσου λοιπόν όταν ξανέρθεις στή ζωή. Έγώ προκάλεσα τó χαμό σου, προκάλεσε κι εσέ τó δικό μου. Μήνο μή μ' άφήσεις. Και στην άλλη ζωή νά 'μαστε μίνα και κόρη. Δέν άπαντάς; Φτωχό μου παιδί, άσε με νά 'ρθω μαζί σου...»

Χτύπαγε άγρια τó πόδι της στό πάτωμα, χτύπαγε τó κεφάλι της πάνω στό φέρετρο. Στο τέλος, μέ δυσκολία μεγάλη κατάφεραν νά την άπομακρύνουν.

Τó κόκκινο μεταξωτό ύψωμα άπλώθηκε και τά σκέπασε όλα. Ο φερετροποιός τó στερέωσε μέ ξύλινα καρφιά κι έβιασε από πάνω τó καπάκι. Ή Δομοικησιά στην Όμιχλη χάθηκε παντοινά.

Τó δωμάτιο γέμισε χάσμο. Ή πρώτη κυρία μέ τó Άγνό Λουλουδι, ή κυρία Ζάνγκ και πολλές φίλες ήρθαν νά συλλυπηθούν. Οί περισσότερες ξανέφυγαν άμέσως. Έμειναν γιέ νά συναδέψουν τή νεκρή, ή κυρία Τσιάν κι ό γιάς της, ό Βάνγκ ό Αϊώνιος, ό Ήλιος τού Καινούριου, τó Άγνό Λουλουδι κι ή Κιθάρα. Την τελευταία στιγμή ήρθε κι ό Ήλιος τής Νόησης, γιά νά πάρει μέρος στην πένθιμη πομπή.

Θά τοποθετούσαν τή σωρά σ' ένα τεράστιο δουδιστικό μονακτήρι, έρημο, άγκαταλειμμένο από πολλά χρόνια.

Τά κύτιν κύτιν σκαλιύ της κύριας αΐθουσας χόνωνταν μέσα

στ' αγριόχηρτα. Τά κελιά ύρίσκονταν στό πλανά περίπτερα καί προορίζονταν γιά τά φέρετρα. Τά περιωπότερα ήταν κατελήμμενα. Μέσα απ' τίς πόρτες μερικῶν κελιῶν πού ἔχασκαν ὀρθάνοιχτες μπορούσες νά δεῖς κάποιο ρημαγμένο ἀνάθημα. Ἔσαν κουτσό τρίπτυχο ἐδῶ, πῶ κει μιά ἐπιτύμβια πλάκα πεσμένη πάνω στό θυρό, καί λιρατέρη, μιά στροπαταουμένη ἐπιγραφή νά τήν κουρελιάζει ἡ ἀέρας. Ὅρισμένες πόρτες ἦταν γερά κλεισμένες. Σέ μερικά κελιά, γιμνά Ἰντέλιῶς ἀπό στολίδια, ὑπῆρχαν στοιβαγμένα πολλὰ φέρετρα, ξεχασμένα ἐδῶ καί ἔκεα ἡ εἰκοσι χρόνια.

Εἶχαν κρατήσει μιάν ἀπλή θέση γιά τή νεοφερμένη νεκρή. Ὅλα τακτοποιήθηκαν στό γρήγορα. Ἐξω, ὁ Βάνγκ ὁ Αἰώνιος, καθισμένος ἀνακούρκουδα, ἔκαιγε χαρτοποκίσματα. Ἡ κυρία Τσιάν κι ὁ γιός της ξανάρχοναν τό κλάμα. Ἡ Κιβάρη θέλησε νά τοῖς παρηγορήσει ἀλλά δέν μπόρεσε νά κρατήσει κι αὐτή τά δάκρυά της κυθῶς ἀναλωγίστηρε τή φύλο της μέ τήν πεθαμένη κοπέλα, καθῶς καί τή δική της περίπτωση. Ὁ μέγανος ἀδερφός, ὀρθῶς μπροστά στό θυρό ἔπνιγε τοῖς λυγμοῦς του κι ἔμοιαζε νά τά ἔχει χιμένα. Δέν ἤξερε πιά γιατί ὄρισκόνταν ἐκεῖ, περᾶ. Θαρροῦσε πῶς ἡ γυναίκα σ' ἐκεῖνο τό φέρετρο δέν ἦταν ἡ Δαμπακηλιά στήν Ὁμίχλη, πῶς ἡ ἐξιδέρφη του, ζωντανή ἀκόμα, τόν κοίταζε μελαγχολικά καί τοῦ διηγίτοσε τοῖς καημούς της. Ἐκανε μιά προσπάθεια νά δεῖ ἀνάμεσα στό δάκρυά του, καί διάκρινε καθαρά τήν ἐπιτύμβια πλάκα μέ τά μαύρα γράμματα σέ κόκκινο φόντο:

«Ἐδῶ ἀνακλιέται ἡ Τσιάν-Ἄρμου τῆς Δαμπακηλιάς στήν Ὁμίχλη.»

Πίσω απ' τό θυρό ἡ μητέρα της χτυποῖσε μέ τή γροθιά της τό σκέπασμα τοῦ φέρετρο, κι ὁ ἀδερφός της εἶχε ἀκουμπήσει ἐκεῖ πάνω τό μέτωπό του καί τήν καλοῦσε, θρηνητικά. Ἡ Κιβάρη εἶχε κρῦψει τό πρόσωπό της στό χέρι της κι ἐκλάγε σιωπηλά. Ἡ Κιβάρη, πού ἐνῶσε νά τήν ἀπειλεῖ ἡ μοῖρα τῆς ἐξιδέρφης της. Ὁ Ἰλιος τοῦ Καινούριου, ἀποκαμωμένος,

άγγιξε στην παράτα να δει τον Βάνγκ τον Αιώνιο που έκαιγε χαρτυνομίσματα και την ίδια στιγμή ο μικρός του αδερφός έβγαине άπ' την κεντρική αίσθυσια μέ άποφασιστικό δήμα. 'Ηταν ο μόνος που είχε κρατήσει την αυτοκρατορία του.

«Πάμε», είπε.

'Εκείνη την ώρα τέλειωσε κι ο ύλημέτης τή οικουσία που είχε αναλάβει και τώρα ο άέρας έπαιρνε τή στάχτη άπ' τά καμένα χαρτιά. τήν ανέβαζε ψηλά. κι ύστερα τή σκόρπιζε πρós όλες τés κατευθύνσεις.

Πρίν ξεκινήσουν, όλοι μαζεύτηκαν γύρω άπό τό φέρετρο. Σαφηνικά άκούστηκε ο άδερφός τής νεκρής να φωνάζει:

«'Αντίο άδερφή μου. Σέ τί μοναξιά σ' αφήνουμε!»

Αντά τά λόγια άντήχησαν πένθιμα και προκάλεσαν καινούρια δάκρυα. 'Η Κισόρα έπιασε τό άγόρι άπό τό χέρι για να τό θγάλει έξω άπ' τό δωμάτιο. 'Η κυρία Τσιάν κούτοξε γι' άλλη μια φορά τés λαμπάδες, τό λιβάνι, τήν έπιτύμβια πλάκα και θύγησε:

«Δίκιο έχει ο άδερφός σου, κόρη μου. Σέ τί μοναξιά σ' αφήνουμε! 'Εδώ είναι έρημιά. Κανένα δέ θά 'χεις να σου κρατήσει συντροφιά. Γέρνα σπίτι σου, ξέρεις να τό θρείς. 'Εγώ κάθε θράδυ θ' ανάθω μια λάμπα στο δωμάτιό σου, για να τό θρείς εύκολα. Και δέ θ' άγγίξω τίποτα, παιδί μου.»

Οί λυγμοί τής έπνξαν τή μιλιά.

Φεύγοντας ο 'Ηλιος του Κανούριου, γύρισε κάμπυσος φορές πίσω τό κεφάλι του. 'Ανέθηκε στο φορέιο του τελευταίος. "Όταν φέγανε όλοι, ο ιρίτας άδερφός, που σκόπευε να γυρίσει μέ τά πόδια, ξαναμπήκε στο κελί. 'Εκανε ένα γύρο, έπεσε πέ σπύλλογή, κι άποχαρήθησ κι αυτός τήν ξαδέερη του. Χωρίς δάκρυα. Μέσα του είχε κυριαρχήσει ή άγανάκτηση. Σκέφτηκε:

«Μόνο κλάματα προκάλεσε ο θάνατός σου. 'Ας μπορούσα να σ' άρπάξω άπό δώ μέσα και να δείξω παντού πός σέ δολοφόνησαν!»

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ ἀπόγευμα, ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης μίλησε στὸν Ἥλιο τοῦ Λαοῦ γιὰ τὸ θάνατο τῆς Διαμασκητιάς στὴν Ὀμίλη. κι ἐκεῖνος σάυτισε. Ἄψυ κουδεντιάσανε περὶ του μιά ὥρα, σηκώθηκε νὰ φύγει. Ὁ ἀδερφός του τὸν συνάδερψε ὡς τὴν πόρτα καὶ τὸν φώναξε τῆ στιγμῆ τοῦ περνούσε τὸ κατόφλι.

«Τί σημειάσεις;»

Ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ ἀπάντησε μόνο μ' ἓνα χαμόγελο.

«Βαρύεσαι ἐδῶ πέρα, ἔ; Ἐκανε ὁ μικρός. Καταλαβαίνο, σοῦ φαίνεται πῶς ἡ καιρός δέν περνάει. Κι ἐγὼ τὸ ἴδιο. Τί μοναξιά σ' ἐκεῖνο τὸ σπίτι μας! Οὔτε ψυχὴ γιὰ νὰ μὲ καταλάβει, νὰ μὲ παρηγορήσει. Κάθε φορά πού μπαίνει στὸ δωμάτιό μας ἡ μαμά-Χουάνγκ μοῦ κάνει τῆ ζωή δύσκολη μὲ τίς ἐρωτήσεις της γιὰ σένα καὶ τὴν κλάψα της. Εἶναι κι οἱ ἄλλοι πού ρωτᾶνε νὰ μάθουν νέα σου, ἡ νύφη μας, ἡ μαμά, τὸ Ἄγνό Λουλουίδι, τὸ Ἄγνό Λουλουίδαωμα... Αὐτὸ μὲ κάνει νὰ νιώθω ἀκόμα πιά ἀπομονωμένος, γιατί δλονε τοῖς βλέπω πολὺ μακριά ἀπὸ μᾶς τοὺς δυό. Εἶμαι ἀλομόναχος, κι ἰσκέσια πρέτει, νὰ τὰ καταπινω δλα. Κάνε λίγη ὑπομονή κι ἐπὶ, ἡ νίκη εἶναι αἰγουρη.»

«Μά... φοβάμαι καὶ λιγάκι.»

«Τί φοβάσαι; Θά θριαμφεύσεις.»

«Φοβάμαι... τὴν πλῆξη. Ἡ καρδιά μου εἶναι θιαρό.»

«Μ' ἀφοῦ ὑπάρχουν ἄλλες δυό καρδιές πού χτυπᾶνε στὸν ἴδιο ριθμό μὲ τῆ δική σου;»

«Τὸ ξέρω, καὶ γι' αὐτὸ θέλω νὰ σᾶς βλέπω συχνότερα. Ἡ Κιθάρα δέ μπορεί νὰ ῥθει, κι ἐσοῦ ὄλο φεύγεις...»

Ὁ μικρός γύρισε γιὰ νὰ κρύψει τῆ συγκίνησή του, κι ὕστερα εἶπε χτυπώντας τὸν ἀδερφό του στὸν ὤμο τρυφερά:

«Ἐπομονή! Ἡ νίκη εἶναι δική σου, εἶναι θέμα λίγων ἡμερῶν. Κράτα λίγο ἀκόμα.»

Δέν πρόλαβε νὰ τελειώσει τῆ φράση του καὶ τὸν διέκοψε μιά φωνή:

«Γιατί δέν μπαίνετε μέσα νά τά πείτε;» ρώτησε γελώντας ὁ Φιλάνθρωπος καθώς τούς πλησίαζε. «Πρέπει νά προσέχετε περισσότερο.»

Ὁ μικρός χαιρέτησε τό φίλο τους κι ἔφυγε. Ἄκουσε τόν Φιλάνθρωπο νά λέει στόν ἀδερφό του:

«Ἔλα νά πρῆς καί μαζί μου καμιά κονσέντι.»

Καθώς περπατοῦσε, μουρμούρισε μονάχος του: «Θά νικήσουμε ὁπωσδήποτε.» Καί τήν ἴδια στιγμή σιλλογίστηκε μὲ κάποια πίκρα: «Στ' ἀλήθεια θά νικήσουμε; Καί τότε;» Μόνο σάν ἔφτασε στό σπίτι τῆς Κιθόρας ξαναδῆρξε τήν ἐνεργητικότητά του: «Δέν ἔπαρχει καιρός γιά χάσιμο. ὅ,τι κι ἂν γίνει. ἐμεῖς θά παλέψουμε ὡς τό τέλος.»

Χαιρέτησε τή θεία του καί πῆγε στό δωμάτιο τῆς ξαδέερφης του.

«Μόλις εἶδα τόν ἀδερφό μου πού σὺ μηνάει πὺς εἶναι μιά χαρά.»

Ἡ κοπέλα ἐτοιμαζόταν νά γράψει κάτι. Φώναξε χαρούμενη:

«Σὰς ἐυχαριστῶ, κι ἐσένη κι ἐκείνον. Κι ἐγὼ αὐτὴ τῆ στιγμή εἶπα νά τοῦ γράψω ἄνὰ λόγια.»

«Κατάλαβα. πρέπει νά ξανατάω γιά νά τοῦ τό δάσω!»

Τυχαῖα ἔπεσε τό μάτι του στό γράμμα καί ξεχώρισε πολλές φορές τό ὄνομα τῆς Δαμασκηνιάς στήν Ὀμίγη.

«Τοῦ γράφεις γιά τήν κακομοίρα τήν ξαδέερφη μας;» ρώτησε. «Ἐγὼ τά εἶπα κιόλας. Τί σκέφτεσαι γι' αὐτό τό ζήτημα;»

«Λέω μέσ στό γράμμα πὺς ἐγὼ δέν πρόκειται ποτέ νά γίνω μιά ἄλλη Δαμασκηνιά στήν Ὀμίγη. Ἄλλωστε οὔτε ἡ μαμά τό θέλει οὐτό, ἢ ἴδια μου τό εἶπε. Χθές, μπροστά στόν πόνο τῆς θείας μας, ἀνάξαν τά μάτια τῆς, ἀναστειτύθηκε. Καί μοῦ ἐπροσέθηκε πὺς θά ὑποθήσει.»

«Θαῦμα πρέπει νά μάθει ἀμέσως ὁ ἀδερφό μου τά καλά νέα.»

Πίεσε τήν κοπέλα νά τελειώσει γρήγορα τό γράμμα τῆς.

φλαμάρησανε λιγάκι, κι ύστερα, αφού πέρασε πάλι από τὸν ἥλιο τοῦ Αἰσού, γύρισε στὸ σπίτι. Κάτω ἀπ' τὸ παράθυρο τοῦ παπποῦ ἦταν μαζεμένους πολλοὶ ἀπὸ τὴν οἰκογένεια καὶ τεντωναν τὸ λαιμὸ τους, γιὰ ν' ἀκούσουν τί γινόταν μὲς πρὸ δαιμάτιου. Κάτι τέτοιες σκηνὲς δὲν ἦταν σπάνιες. «Ἄσ' τους νά κουρευθόνται», σκέφτηκε ὁ μικρός. Τράδηξε γιὰ τὴν προλατορικὴ σέλλα. Τὴν ὥρα ποὺ άνοιγε τὴν κουρτίνα, ἔκουσε ἄπ' τὰ δωμάτια τοῦ παπποῦ γυναικίους ἀναστεναγμούς καὶ τὴ φωνὴ τοῦ γέροντος ποὺ ἐκτόξευε βροσιές, ἐνῶ κάθε τόσο τὸν σταμάταγε ὁ δῆχας. Κοντοπαθήθηκε καὶ συλλογίστηκε:

«Τὰ ἔξω κὼς ἀργά ἢ γρήγορα θά 'χουμε γλέντι!»

«Τρέχα γρήγορα νά τὸν βρεῖς. Θά δεῖς πὼς θά τὸν διορθώσω ἐγώ! Θά πλαντώξω ἀπ' τὸ κακὸ μου.»

Ἡ φωνὴ τοῦ παπποῦ ἔτριψε ἀπὸ θυμὸ, ἐνῶ ἀντηχοῦσαν αἱ φρονές τῆς πέμπτης θείας.

Ἀκούστηκε ὁ τρίτος θεῖος γ' ἀπαντάει καταφιρικῶς πολλές φορές, ὕστερα ἀναιδεύει ἢ πόρτα καὶ πέρασε ὁ Ἀφέντης τοῦ Φιωτός, κόκκινος σὰν ἀιτωκός. Ὁ μικρὸς τὸν ἀπέκρινε ἐγκαίφως.

Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ κρυφακούσανε κάτω ἀπ' τὸ παράθυρο ἦταν καὶ τὸ Ἄγνὸ Λουλουδί. Μόλις πῆρε εἶδηση τὸν ἀδερφό της, ἤρθε κοντά του:

«Ἦξερες τὰ μαζώματα τοῦ πέμπτου θείου μας;»

«Πάει καιρὸς ποὺ τὰ ξέρω ὅλα», μουρμούρισε κίνωντας μὴ γκριμάτσει πρὸς τὴ μεριά τοῦ δωματίου. «Αὐτὸ ὅμως κὼς τὰ μάθανε;»

Τὸ κορίτσι ἔσπευσε νά τὸν καταταίπει:

«Ὁ πέμπτος θεῖος εἶχε μιὰ παλλακίδα. Νοίκιασε ἓνα σπίτι κι γιὰ νά πηγαίνει νά τὴ βλέπει ἀλλὰ κανένας δὲν τὸ ἔξερε ἐδῶ πέρα. Πῆρε ἀπὸ τὴ θεία ὅλα τὰ κοσμήματα τῆς προίκας της, μὲ τὴ δικαιολογία πὼς θά τὰ δανείσει σ' ἓνα φίλο ποὺ ἤθελε νά τὰ κοπιάρει, καὶ δὲν τὰ ξανόφερε πίσω ὅταν τοῦ τὸ θύμιζε ἡ θεία. ἐκεῖνος ὅλο καὶ τὸ ἀνέβαλλε. Σὰ τέλος τὸν πίεσε τό-

σο πού αναγκάστηκε να της πει ότι τα είχε πουλήσει. Έδώ κι λίγους μήνες έβγαυε έξω κάθε μέρα και γύριζε άργα. Η θεία, απορηρωμένη από τό μα-γιόνγκ της, δέν έπαιρνε χαμπάρι. Άλλά να πού χθές τό πρωί δρήκε τυχαία στις τσέτες του θείου, τή φωτογραφία μιιάς γυναίκας. Τόν ρώτησε ποιά είναι, μά δέν τής είπε. Κατά σύμπτωση, τό ίδιο απόγευμα πού είχε ύγει για κάτι ψώνια, συνάντησε αΐτή τή γυναίκα, στοργγγύλακαθεσμένη στό φαρείο του θείου, κι έπειτα τήν είδε να κατεβαίνει, στην είσοδο τής σκεπαστής αγοράς, ενώ τή συνόδευε ό Γκάο ό Άδοός. Σήμερα έπιασε τόν ύπηρέτη και του έκανε σωστή ανάκριση μέχρι πού όμολόγησε. Τά έβγαλε όλα στη φόρα. Όρισμένα από τά κοσμήματα τά πούλησε, κι άλλα τά χάρισε στην παλλακίδα. Η θεία ήρθε και κλαύτηκε στον παππού. Η παλλακίδα του θείου είναι μιιά πόρνη, κι έχει ένα παρατσούκλι, κάτι σαν «Λειτέρα...»

Τό Άγνώ Λουλούδι τά είπε όλα αΐτά μέ μιάν άνίσα. Ό αδερφός της τήν άκοιγε άφηρημένος. Κάτι τέτοια, τά ήξερε πριν από κείνη. Μήπως δέν είχε δει και τόν τέταρτο θείο να τραβάνει κι αυτός στού Γκάο απ' τό Ναυνίν; Τό έλεισόδιο δέν τόν ξάφνιασε από καιιά άποψη. Ηξερε από καιρό πώς τό σπίτι αυτό έξεφετε όλο και πιο χαμηλά γιατί αυτό ήταν τό πεπρωμένο του και καιιά δύναμη στον κόσμο δέν υπογράφει να τό σταματήσει. Η προοπτική του παππού ήταν μάταιη, όπως μάταιη θά ήταν κι όποιονδήποτε άλλου. Ό νέος, είχε τήν έντύπωση πως μόνο ό ίδιος θά επιζούσε απ' αυτή τήν καταστροφή. Και μόνος άκόμα ξεπερνούσε σέ ήθική δύναμη τήν οικογένεια όλόκληρη, τή μεγάλη οικογένεια πού κατέρρεε. Σέ λίγο θά έπαιρνε τέλος ή αντίσταση των γενεών. Δέ θά περιδεύονταν πιά μ' αυτό τόν τραγικό τρόπο τά άλματα για τή λευτεριά, τόν έρωτα, τή γνωση. Κάπου έδώ σκινόταν ό καιρός τής Δαμασκηνιάς στην Όμιχλη, για να δώσει τή θέση του σέ μιιά νέα εποχή, τής Κιόνας, τής Χωμογελαστής, του άδερφού του, κι αυτού του ίδιου. Η έμφύος αυτής της νεολιγίας θά εί-

να θανάσιμη για την οικογένεια του παλιού καιρού, την έποικρική, τή διαδρωμένη, την κουλουριασμένη πάνω στις άμαρτιες της. Ή νίκη σίγουρη. Ο Ήλιος τής Νόησης είχε μέσα του μία πίστη ακλόνητη. Μ' ένα τράνταγμα γερό, εκείνος πέταξε από τούς ώμους του τό φορτίο τής σκλαβιάς που είχε συσσωρευτεί από χρόνια. Έριξε τριγύρω μία ματιά όλο μίσος κι είχε από μέσα του: «Λέγο ακόμα κι έβρισκε ή τελευταία σας μέρα.»

Τό Άγνό Λουλούδι δέν υποπεύτηκε σέβλαιο αίτη τοι τήν ιριχική διάθεση. Έμεινε πιστηλή όπισ κι ό αδερφός της, και βλέποντας πώς αέτός δέν έδειξε και μεγάλο ένδιαφέρον για τήν Ιστορία που του διηγήθηκε, μπήκε στην προπατορική σάλα μήπως και καταφέρει νά δει τί γίνεται στην κάμαρα του παππού. Ο νεαρός πήγε στο δωμάτιό του.

Μόλις μπήκε, πήρε τό μάτι του απ' τό παράθυρο τόν τρίτο θείο. Κι όμείως ξέσπασε ή μύτρα. Προφανώς ό γέρος πέτυγε τ' άστρουπελέκια του για τόν μικρότερο γιό του «Άστους νά κουρευόνται», έλεγε γι' άλλη μία φορά ό Ήλιος τής Νόησης.

Τά ξεφωνητά λιγοστέφανε, Μαζεύτηκαν όμείως όλοι στην αίθή σαν νά 'χε γίνει κάποιο συνταρακτικό επεισόδιο. «Καλά τό 'λεγα έγώ πως όλοι στην οικογένεια είναι μπουνταλάδες», σκέφτηκε ό νεαρός.

Άκουσε νά φωνάζουν διάφορα ήνόματα. Άντρες και γυναίκες πετάχτηκαν από παντού. Ένα άγόρι που περνούσε τρέχοντας σταμάτησε κάτω απ' τό παράθυρο του μικρού αδερφού νά πάρει ανάσα και σφύριζε μ' ένθουσιασμος:

«Έλα νά δεις. Ο παππούς θα μαστιγώσει τόν πέμπτο θείο!»

Ήταν ή φωνή του ξιδέρφου του, του Ήλιου του Πλήθους.

Ο Ήλιος τής Νόησης ρώτησε από μέσα:

«Άλήθεια; Γιατί φεύγεις λοιπόν;»

«Πάω νά φέρω τόν αδερφό μου... Σπέφου! Ο πέμπτος θείος, τέτοια προσωπικότητα, νά μαστιγωθεί!»

Έσκασε στα γέλια και βάλθηκε νά τρέχει μ' όλη του τή δύναμη.

Τά τελευταία λόγια άνοιξαν την όρεξη τῶ Ἥλιου τῆς Νόησης. Τράβηξε γιά τήν προλατορική σίθαισα. Κάμποσες γυναῖκες είχαν μαζευτεῖ μπροστό στήν πόρτα τοῦ παλτοῦ προσπαθώντας νά ξεχωρίσουν κάτι πίσω ἀπ' τήν κουρτίνα. Ὁ νέος, πού δέν ἤθελε νά βρεθεῖ κοντά τους, στήθηκε κάτω ἀπ' τό παράθυρο. Σή θεράντιι υμμιμύχοντιν πολλοί άνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ, γιά νά στήσουν αὐτό. Μερικοί είχαν γονατίσει σέ καρφέρες, κα είχαν κολήσει τό μῆτι τους στό περιθώριο παρακολουθώντας τή σκηνή ἀπ' τίς κρυπτόσες τοῦ χωρτιοῦ γύρω ἀπ' τό τζάμι.*

Δέν ἀκούγονταν χτυπήματα, ἄρα, δέν είχε ἀρχίσει τό ξύλο.

Ἀντήχησε ἡ φωνή τοῦ παλτοῦ:

«Στήν ηλικία σου!... Ἡ θυγατέρα σου δέν εἶναι πιό παιδί, κι ἐσύ δέν μπορεῖς νά γίνεις ἄνθρωπος! Ὁραῖο παράδειγμα τῆς ἔδωσες. Λεική Ἀγνότητα, ντρόπισέ τον, καίτω πώς ἔτιμάστηκε, δέν εἶναι ἀξιος πιό νά 'ναι πατέρας σου.»

Ὁ μικρός δέν μπορεῖ νά μὴν κρηφογαλάσσει ἀκούγοντας αὐτόν τό λίβελο. Ὁ γερο-ἀφέντης ἔβηξε, πήρε ἀναπνοή καί συνέχισε νά θροντά καί ν' ἀστράφτει:

«Πλάσμα ποκατό, δέν ὑπεβλήθηκες λοιπόν καθόλου ἀπ' τά διδλία πού μελέτησες; Ἀκούς νά κάνεις τέτοια ἀτιμία, νά κατακραστεῖς τό κοσμήματα τῆς γυναίκας σου! Σοῦ δίνω τρεῖς μέρες προθεσμία νά τά ξαναβρεῖς. Ζῶο, κι ἐγώ σέ ξεχωρίζω ἀπό μικρό, γιατί σέ θεωροῦσα τόν πιό ἔξυπνο. Ποιός μπορούσε νά φανταστεῖ πώς Ὑά 'κανες τέτοιες ἀναίσχυντες πράξεις; Πές μου, πού φάνηκες ἀντύξιός μου; Μὲ γέλασες. Καί σέ θεωροῦσα ἐπόδειγμα γιοῦ. Ἀξέστο πλάσμα! Καστουκίσου, χασπουκίσου μέ τό ἔηο που τό χέρι.»

«Πατέρα, ἀναγνωρίζω ὅλα μου τά σφάλματα», ἔκανε ὁ Ἀφέντης τῆς Τόλης ἰκετευτικά. «Σῶς παρακαλῶ συγχωρέστε

* Τά παράθυρα στήν Κίνα, ἀντί γιά κοντινούς είχαν ἓνα τετραμμένο χαρτί, πη μέσα τοῦ δλοῖου, ἔβηκε ἓνα τετράγωνο τζάμι.

με αυτή τη φορά, θέ θά τολήσω πιά νά κάνω κάτι τέτοιο.»

«Όχι, δέ σέ συγγνωρώ», δρυχήθηκε ό Κοργοντας χτυλώντας τό χέρι του στό τραπέζι. «Θέλω νά γαστουκίσεις μόνος σου τόν έαυτό σου.»

Άκούστηκε ό ήχος ενός μιτάτσου.

Ό Ήλιος τής Νόησης δέν άντεξε στόν πειρασμό και πήγε πρὸς τήν πόρτα τοῦ δωματίου.

«Κάνε μου χώρο», μοιρομύρισε στην άδερφή του.

Έσπρωξε τό Άγνό Λουλουδι πού είχε παίψει στη χαραμάδα πού άφηγε ή πόρτα, πιάστηκε άπ' τό κοῦφωμα και κοιτάξε έπιληστα. Ό πέμπτος θεός, πεσμένος στα γόνατα, κεντωμένος, μιτάταζε τά μάγουλά του μέ τά δυό του χέρια. Τό άδύνατο πρόσωπό του, γλωμό συνήθως, ήταν τώρα κατακόκκινο άπ' τά χτυπήματα. Άκόμα κι αυτός ένιωθε τώρα ντροπή, έτσι πού χτυπιότανε άντίκρι στη γυναίκα και τήν κόρη του.

«Φτάνει!» πρόσταξε ό γέρος.

Ό θεός σταμάτησε.

«Θέλω νά σοῦ κάνω μιá έρώτηση: Ξέρεις άπό ποιόν προέρχονται, ή τροφή σου, τά ρούχα σου κι όλα τ' άλλα πράγματα οικιακής χρήσεως;»

«Έσεις μαῦ τά προσφέρατε, πατέρα μου.»

«Καταλαβαίνεις τί σημαίνει ή παροιμία: "Όταν τρώς καθιστός, δουλιάζει τό βουνό" είπε ό παππούς, πού άπο μίλιγε τόσο μεγάλωνε ή όργή του. Και πρόσθεσε: «Χαστουκίσου κι άλλο, κιό δυνατό!»

Τά χέρια ξανάρχισαν νά δουλεύουν.

Αυτός ό έξευτελισμός δέν άρχούπε στόν παππού, και πολλαπλασίασε τίς προσβολές. Στο τέλος, υποχρέωσε τόν ένοχο νά εξηγήσει πώς κατάφερε, έπειτα άπό τριών τεσσάρων μηνών κακές συναναστροφές, νά πάρει τόν κατήφορο και νά δημιουργήσει σχέσεις μέ μιá πόρνη, πώς έφτιαξε παράνομο σπικτικό και έκλεψε όλα τά κοσμήματα τής γυναίκας του.

Ό θεός άρχισε τήν αφήγηση πού τήν διακόπτεανε κραυγές

μετομέλειος. Τά διολόγησε όλα, μέχρι την παραικρή λεπτομέρεια, κατέκρινε τον έαυτό του, έβγαλε στη φόρα πράξεις που ό γέρος ούτε καν τίς είχε υποπτευτεί: είχε δανειστεί μεγάλα ποσά για λογαριασμό του γερο-άφέντη, και τ' απορήθησε με άκριθεία: χρώσταγε τόσα στον ένα, τόσα στον άλλο. Σ' αυτό τον κατάλογο έπήρχαν και χρέη από τυχερά παιχνίδια. Τελικά κατηγορήσε και τον Άφέντη της Γαλήνης, που υπήρξε σ' όλα συνένοχος του, κι ήταν κι αυτός υπεύθυνος ως ένα βαθμό. Μέ δυό λόγια, έκανε μία πλήρη έξομολόγηση που άφησε άναιδούς και τον παππού και τον έγγονό.

Ό νέος, μές στο μυαλό του, έκανε τή σύγκριση ανάμεσα στο θείο και τον άδερφό του. Άπό τήν μία μεριά, ένας έφηβος δεκαεννιά χρονώ, νά θάλλεται άπ' όλες τίς μεριές, αλλά χάρη στην πίστη και τό πάθος του νά τ' άνηκρά όλα, προκειμένου ν' άγωνιστεί ένάντια στο κατεστημένο και νά ξεφύγει από τήν αυτοκρατορία τής οίκογένειας. Άπό τήν άλλη, ένας άντρας τριάντα τριώ χρονώ, πατέρας μιάς δεκαεπτάχρονης κακέλιττας, νά γονατίζει και νά δέχεται ραπίσματα, νά δριζεί τον έαυτό του, νά έξευτελίζεται χωρίς ντροπή, σέβοντας και κάποιον άλλο στη λάσπη. Νά εκτέλει τυφλά, άδίστακτα, όλες τίς πατρικές έντολές, χλευάζοντας άπό μέσα του κάθε μορφή που του άπευθύνανε. Πόσο διαφορετική ή στάση των δύο γενεών μπροστά στις άπειλές του πεισματάρη γέροντα! Ό ένας έφυγε άπό τό σπίτι του, κλείστηκε σ' ένα κομαράκι για νά διατηρήσει τήν έλευθερία του, και δέν άφησε καν παππού νά τον τραθήξει άπό τή μύτη. Ό άλλος προσκυνώντας, έκανε άνανδρα κάμπουσα ψεύτικα καμώματα, και κατόντησε ό περίγελος όλων των συγγενών του. Ό μικρός έννοσε πολύ περήφανος που άνήκε στην καινούρια γενιά. Είπε άπό μέσα του: «Μόνο άνάμεσα σας μπορεί νά συναντήσει κανείς ένα τέτοιον υποκαίμενο. Δέν επάρχει άνάμεσα στους νέους.»

Κι έφυγε.

«Ζώο, έβαλες τόσα χρέη, που θά βρούμε τόσα λεφτά νά

τά ξοφλήσουμε.» θρόνυφιώνησε ὁ γερο-πατέρας. «Θαφείς πώς εἶμαι τόσου πλούσιος; Μ' ἔχουν τσακίσει οἱ πλημύρες, οἱ λεηλασιές τῶν φραντάρκιν. οἱ ληπτείες κι οἱ φόροι ἄλων τῶν εἰδῶν. Πόσο καιρό ἀκόμα θ' ἀντέξουμε, ἂν ἐπὶ σαρκαῶς τὸ χρήμα σάν νερό; Σέ τι θά βασιστοῦν οἱ ἀπόγονοί μας; Καί πού θά θρεῖς πρῶικι γιά τὴν κόρη σου; Σοῦ ἀξίζει νά 'σαι πατέρας της;»

Τὸν ἔπιασε ἄλλη μιά κρίση θήχα. Ὑστερα πρόσταξε τῆ Λευκή Ἀγνόητα νά φέρει τὸν Ἀφέντη τῆς Γαλήνης, κι ἐτοιμάστηκε νά ξεσπάσει καί στὸν τέταρτο γιὰ του. Μά τὸ παιδί γύρισε μόνο, ὁ θεῖος του εἶχε φύγει. Ἡ μανία τοῦ γέρου ἔφτασε ὡς τὸν παροξυσμό. Χτυπώντας τὸ χέρι του στὸ τραπέζι, περιέλουσε μὲ θριαλιές ὅλη τὴν ὑφήλια, κι ἰδιαίτερα τὸν Ἀφέντη τῆς Τόλιμης.

«Ποῦ εἶναι ἡ θεία σου; Πήγαινε νά μου τὴ φέρεις.» φώναξε στὸ κοριτσάκι.

Ἡ τέταρτη θεία ἦταν ἀκριβῶς κάτω ἀπ' τὸ παράθυρο μὲ τενωμένα γ' αὐτή. Μπήκε μέσα παγωμένη ἀπὸ τὸ φόβο. Μόλις τὴν εἶδε, ὁ γέρος τὴ ρώτησε πού εἶναι ὁ ἄντρας της. Ἐκεῖνη δέν ἤξερε. Τί ὥρα θά γύριζε πίσω; Οὔτε αὐτὸ τὸ ἔξερε.

«Πῶς; Τίποτα δέν ξέρεις; Ἡλίθια!» Μιὰ γροθιά στὸ τραπέζι καί ἔσπασε νέος χεῖμαρος ἀπὸ θριαλιές.

Ἡ τέταρτη κυρία δεχόταν τίς προσβολές μὲ σκυμμένα κεφάλι, γεμάτη ντροπὴ ἀλλὰ καί λύσσα. Μήπως δέν ἔβλεπε τοὺς μορφισμοὺς τῆς παύλακίδας Τσέν; Ἄχ καί νά μπορούσε νά τῆς τὰ φάλει! Ἐλα ὅμως πού εἶχε παραλύσει ἐμπρὸς στὸν παθερὺ της κι ἔβαλε τὰ δυνατά της νά κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

Τὸν πιππού τὸν ἔπιασε καινούρια κρίση θήχα, πρὸ ὄγρια αἰσθὴ τῆ φροιά. Ἐφτυσε κάμπουρες φροές. Ἡ Τιπὲν τοῦ χτύπησε διαστικὰ τὴν πλάτη λέγοντας καὶ ξαναλέγοντας:

«Δέν ἀξίζει τὸν κόπο νά χάσετε τὴν ὑγεία σας γιὰ αὐτοὺς.»

Ἄργησε πολὺ νά συνέλθει. Ἡ ὀργὴ του καταλάγιασε, καὶ τὸν ἔβασε μιὰ θλίψη πού ποτέ του δέν εἶχε ξαναβιώσει. Ἦταν

κατάκοπος. τό μόνο πού λαχταρούσε ήταν λίγη ανάπαυση. Έκλεισε τό μάτια νά μή βλέπει τίποτα πιά. Ξάπλωσε, κι Έκανε ένα ντύμα μέ τό χέρι τ' αϊτούς πού τόν τριγύριζαν:

«Φύγετε όλοι, νά μή μείνει κανένας, δέ θέλω κανένα.»

Έβγαλε ένα θιάφι άναστεναγμό. Οί άλλοι δέν περίμεναν νά τούς τό ξαναπεί. Ό Ένοχος, που έξακολουθούσε νά 'ναι πεσμένος πιά γόνατα, σηκώθηκε κι έξαφανίστηκε άθόρυβα. Ό γέρος έμεινε μόνος μέ τήν παλλακίδα. αλλά δέν άνεχότανε πιά ούτε τή δική της παρουσία. Έην έδιωξε.

Ξαπλωμένος στό ντιβάνι, άνάσκιπε μέ μεγάλο κόπο. Άνοιξε τά μάτια και του φάνηκε πώς έδλεπε διάφορους ίσκιους: κά ποιες άνθρώπινες φριούρες πέρναγαν κρύδοντας τό πρόσωπό τους. Έδλεπε τούς γιούς του νά τό ρίχνουν στό πιστό, στην άκολασία, και νά τόν κοροιδεύουν. Τούς έγγονούς του νά τόν έγκαταλείπουν τραυμάτιες έλαξονικά ένα ήρσμο πού αϊτός δέν τόν ήξερε. Ό ίδιος ένιωθε τσακισμένος άπ' τά χρόνια, καταπονημένος, άνίκανος νά κάνει τήν παραμικρή κίνηση. Κανένας δέν σιοτιζότανε γι' αϊτόν. Για πρώτη φορά στη ζωή του ένιωσε νά τόν πλήμμυρίζει άπελυσία και μοναξιά. Όλες οί άλλοπινές προσδοκίες λαλόν ήταν άταπαύτες: Είχε θεμελιώσει μία μεγάλη οίκογένεια, είχε φτιάξει σημαντική περιουσία, μέ τήν πεποίθηση ότι έξασφαλίζει έτσι αϊτό πού εκείνος θεωρούσε τήν ευημερία τών δικών του. Και νά πού τό άποτέλεσμα ήταν ή σημαντική έγκατάλειψη. Παρά τίς τεράστιες προσπάθειές του νά διορθώσει τήν κατάσταση, δέν κατάφερε τίποτα. Χρόνια άλλόκληρα φιλοδοξούσε νά δει «τέσσερις γενιές κάτω άπ' τήν ίδια στέγη». Αϊτό τό όνειρο είχε πραγματοποιηθεί, όμως τώρα, τί αϊσθημα μηδαμινότητας!

Η άπογοήρευση, ή θλίψη, τό έρεδος, Κείτονταν άνίσχυρος, όλοι τόν είχαν κοροιδέψει, κανένας δέ μοιραζότανε μαζί του αϊτό τό μαρτύριο. Τότε μόνο άνακάλυψε τήν πραγματική του θέση μέσ στην οίκογένεια. Η περιφάνια του είχε κατατραπωθεί, και δέν τού 'χε άπομείνει ούτε ένα πούριγμα. Για πρώτη

φορά, συνειδητοποίησε πώς είχε γελαστεί, χωρίς να έχει κιά-
λας που θρυσκόταν τό λάθος του. 'Αλλά και να τό 'ξερε. .
'Ήταν πολύ άργά.

'Ένα δουητά άκαθάριστο έφτανε στ' αίτιά του: ήταν ό κου-
γάς του 'Αφέντη τής Τόλμης μέ τή γυναίκα του, καθώς και
διάφοροι άλλοι παράταιροι θάρυδα. Έκλεισε τ' αίτιά του μέ
τά χέρια του γιά να πάψει ν' άκούει. Τό κεφάλι του θαρύ.
'Αχ, άξ έβρισκε λίγη ήρεμία! Πιάστηκε κάμκοσες φορές άπό
τό μπράτσο του ντιθονιού γιά να σηκωθεί. Στάθηκε όρθιος μέ
μεγάλη προσπάθεια κι έκανε δυό βήματα πρός τό κρεβάτι. Τό
δουμάτο άρχισε να στριφογυρίζει. Τρίκλιον. 'Ισκιαι πέρασαν
μπροστά άπ' τά μάτια του. Έχασε τις αισθήσεις του.

34

'Ο γερο-άφέντης ήταν άρρωστος. 'Ο γερο-άφέντης βόγγαγε
στό κρεβάτι. Φέρανε τούς καλύτερους γιατρούς. Διάφορα πα-
ράξενα γιατρικά παρασκευάζονταν σέ μία χέτρα γεμίζοντας
κύπελλα τό ένα μετά τό άλλο μ' ένα πιχτό, μαιμδερό και πι-
κρό ζουμί. Πέρασε μία μέρα, πέρασαν δυό μέρες. Οί γιατροί
είπαν πώς δέν είναι τίποτα, αλλά παρά τά φάρμακα ή κατά-
σταση χειροτέρευε. Τήν τρίτη μέρα ό άρρωστος άρνήθηκε να
πάρει τά φάρμακά του. 'Υστερα άπό έπιμονή του 'Αφέντη του
Φωτός και του 'Ηλιου του Καινούριου, κατόπιε μία πολύ μι-
κρή δόση. 'Ο τρίτος θεός έμεινε συνέχεια στό σπίτι πολλές
μέρες γιά να παρακολουθεί τά ίατρικά συμβούλια και να συη-
βάει τόν άρρωστο να κάνει τή θεραπεία του. Δέν πήγαινε πιά
ούτε στό γραφείο. 'Ο γραμματέας του φρόντιζε τις υποθέσεις
του κι όταν χρειαζόταν, σύμφωνα μέ τις οδηγίες του άφεντι-
κού, συμβουλευόταν τόν συνάδελφο του θείου, τόν Τσέν-
'Αφέντη τής Οίκογένειας. 'Ο τέταρτος θεός, τότε καθόταν
στό σπίτι, να έξυσηηθεί στην καλλιγραφία ή στην ποίηση, πό-

τε πήγαινε στο θέατρο. ή στού Γκιάο απ' τού Νανκίν γιά νά ξεσκάσει. Όσο γιά τόν πέμπτο θείο. βρήκε εύκαιρία πύρα πού ήταν άρρωστος ό παππούς καί δέν μπορούσε νά τού φέρε. τό παραμικρό έμπόδιο. γιά νά περνάει τίς μέρες του παίζοντας μα-γιόνγκ. καί νά τό γλεντάει μέ γυναίκες στό ιδιαίτερο σπιτικό του. Έμφανιζόταν μόνο δύο φορές τήν ήμέρα. πρωί καί βράδυ. Ισα Ισα γιά νά παρουσιαστεί στόν γερο-άφέντη. Τά υπόλοιπα μέλη τής οικογένειας είχαν τίς συνήθειές τους άσχαλίες: γέλια, κλάματα. άνακατώματα, συνεχείς κουβάνες. Άλλά κι αυτοί πού κοιάζονταν γιά τήν άρρώστια τού γέροντα είχαν τή βεβαιότητα πώς επρόκειτα γιά κάτι περαστικό. Όσοσο. ή κατάστασή του χειροτέρευε, όι δυνάμεις του λιγοστεύανε από τή μίαν ώρα στην άλλη. Έξαιτίας τής ηλικίας του καί τής κράσης του. ή θεραπεία δέν έφερε άποτελέσματα. Καταφύγανε στις δεισιδαιμονίες. Όταν κλονίζεται ή πίστη στους ανθρώπους, καταφεύγουμε στους θεούς. Μόνο πού αυτή έδώ ή προσφυγή δέν ήταν τόσο άπλη όπως ή διατύπωση μιας εύχης ή ή συμβουλή από μαγείο. Προϋπέθετε μιά τρομερά περίπλοκη διαδικασία, πού τήν είχαν εφεύρει κάποιοι λειψοί έγκέφαλοι. κατανοητή μόνο από λειψούς έγκεφάλους. Η ιδέα ήταν τής παλλακίδας Γσέν. επικροτήθηκε απ' τίς γυναίκες τού σπιτιού καί ή εκτέλεσή της άνατέθηκε σέ άτομα πού έχαιραν (ιδιαιτέρας εκτιμήσεως έπειδή είχαν έντυφήσει σά βιβλία τών Σοφών.

Πρώτα πρώτα. μέσα στό χόλ, ίερεις τού Γπό τό 'ριξαν στις μαγείες. πρυφένοντας ξύρκι, πού τά συνόδευαν μέ γκόνγκ καί μέ ταμπούρα. Μέσα στή νύχτα. τήν ώρα πού βασιλευε άπόλυτη ήσυχία. ή παλλακίδα Γσέν προσκύνησε τούς θεούς. Ό μικρός άδερφός τή χάζευε μέσ' απ' τά τζάμια. Έκανε μετάνοιες μπροστά σ' ένα θυμιατήρι όπου έχαιγαν έννιά δερμάτια λιθωνιού καί δυό άγιόκερια. Στολισμένη μέ τά καλύτερά της κοσμήματα. φορώντας μιά στενή ράδινη φάστα. στεκόταν μπροστά στό θυμιατήρι καί μουρμούριζε προσευχές. Γονάτιζε.

ξανασπριωνότανε, γονάτιζε πάλα, ξανά και ξανά. Αυτό κράτησε μιὰ νύχτα, δυό νύχτες, τρεις νύχτες.

«Αι! στο διάβολο», σκέφτηκε ὁ νεαρός μὲ περιφρόνηση. «ἀφοῦ εἶσαι τόσο ἡλίθιο καὶ κάνεις τέτοια καμώματα!»

Στὴ δεύτερη φάση, ἔγινε ἡ θυσία πρὸς τὸν Οὐρανό. Αὐτὸ τὸ εἶχαν ἀναλάβει οἱ τρεῖς θεοὶ κι ἔγινε ἐπίσης στὴν καρδιά τῆς νύχτας. Εἶχινε στήναι στήν ἀλή ἕνα τραπέζι γιὰ ἀφιερώματα, φωτισμένο πελώριες λαμπάδες, λιβάνι καὶ φρούτα. Ἡ δὴλ τελετὴ ἔγινε μὲ ἔξαιρετικὴ μεγαλοπρέπεια. Οἱ τρεῖς θεοὶ κάνανε ἕνα οὐκὸ σκέρτοα καὶ μὲ κόση οὐβιωτότητα τοῦ κατανοῦσαν γελοιοί. Τοῦ μακροῦ δὲν τοῦ θκανιν καλύτερη ἐντύπωση ἀπ' ὅ,τι ἡ παλλακίδα. «Στὸ διάβολο κα ἔρσεις!» Ἦξερε πολὺ καλὰ, πὺς λίγες ὥρες πρὶν, ὁ τέταρτος θεὸς παρακολούθησε μιὰ παράσταση μὲ τὸ Σμαραγδένια, τὴν ἀγαπημένο τοῦ θεατρίνα. εἰδικὸ στοὺς ρόλους ἐλαφρῶν γυναικῶν, καὶ πὺς ὁ πέμπτος θεὸς εἶχε παίξει μα-γιόνγκ καὶ ξεφάντωσε στοῦ Γκάο ἀπ' τὸ Νανκίν. Καὶ τώρα τοὺς ἐβλεπε γοναπιστοὺς, νὰ παταγαύιζον προσευχές, προσφέροντας τάχα τὴ ζωὴ τους γιὰ νὰ οἰώσουν τὴ ζωὴ τοῦ πατέρα τους.

«Ἐκεῖ ἔγκεται λοιπὸν ἡ καλὴ σας ἀνατροφή;» σκέφτηκε.

Γελιότανε. Γιατὶ ἀκολούθησε κι ἄλλη μιὰ διωδικασία, κυριολεκτικὴ ἱεροσολόκητη: ἡ δίωξη τῶν θα-μόνων, μὲ καθοδηγητὴ ἕνα μάγο.

Ἐνα βράδυ, τὴν ὥρα πὺς ὁ οὐρανὸς πῆρε νὰ σκοτεινιάξει, ἴλοι μιντάλωσαν τὶς πόρτες τους. Τὸ σάτι ἔγινε στοῦ ἄνε στήσε κατὶ οὐν ναὸς χωρὶς ἴχνος ἀνθρώπινου. Ὁ μάγος, μὲ μιὰ φάτσα σουβλερή, ξετρούπωσε ξοφνικὰ ἕνας θεὸς ἔφει ἀπὸ ποῦ. Ἦταν κοινωλιωμένος μὲ κάτι περῶματα φανταστικὰ ἐφάσματα, τὰ μαλλιά πεσμένα στοὺς ὄμους, καὶ προχυροῖσε μὲ κάτι τοιριγτὲς φωνές, κραδαίνοντας μιὰ δάπα καὶ σκαρλιόντας σάιθες παντοῦ. Θύμιζε φάντασμα σὲ σκηνὴ θεάτρου. Ἀφοῦ διέσχισε τὴν ἀλή πρὸς ὄλες τὶς κατευθύνσεις μὲ μακάδριμ σφύλιωχτά κι ἀνατροχιστικὲς χειρονομίες, ἔμνησε στοῦ

δωμάτιο του άρρώστου και δάλθηκε να χορηγήσει, να κοιμί-
ξει, ν' αναποδογυρίσει ό,τι έδρισκε μπροστά του, άκόμα και
να σηκώσει απίθεο πάνω στο κρεβάτι. Χωρίς να λογαριάζει
πώς ο γέροντας υπέφερε άκόμα περισσότερο μ' αυτόν τό συ-
ματά, κι ότι είχε τραυματηθεί, πράγμα που τό εκδήλωνε μέ
βογγητά, αυτός έξευκολοιθόισε τό έργο του μ' όλο και μεγαλύ-
τερο ζήλο, μέχρι που έκανε κάτι άπειλητικές χειρονομίες στον
καλλιό, κι εκείνος, τρέποντας από τό φόβο του έκρινε τό κε-
φάλι κάτω άπ' τά σκεπάσματα και δάλθηκε να φωνάζει ύψη-
θεια. Τό δωμάτιο είχε φλωρώσει από πυκνή κάπνα και μυρι-
διά καμένου ξύλου. Αύτη ή βαβούρα που κράτησε μία ώρα
όλόκληρη, θεωρήθηκε άνεπαρκής. Γιατί είχαν διωχτεί μόνο οι
δαιμόνες που δρισκωνταν στο δωμάτιο του γερο-άρρωστου. Οι
υπόλοιποι χώροι είχαν μείνει άλύτρωτοι. Σέ κάθε κάμαρα έλο-
χεύανε μυριάδες δαιμονικά. Κανονίστηκε λοιπόν νά γίνει τήν
άλλη μέρα ο μεγάλος έξορκισμός. Ο μάγος θεοαίωνε πώς άμέ-
σως θά θεραπευτεί ο άρρώστος.

Άλλοι τό συλλογιζόταν κι άλλοι βλέπανε μ' έχθρικό μάτι
αυτή είν καινούρια ήύψη των δαιμόνων, κανένας όμως δέν
τόλμησε νά δαιμονωτηρήσει άνοιχτά. Η παλλακίδα Τσέν ήταν
άειλάνητη, κι οι κηρίες του σπιτιού συμφωνοήσαν. Ο Άφέν-
της τής Γαλήνης κι ο μικρότερος άδερφός του είπαν:

«Τί χάνουμε νά δοκιμάσουμε!»

Ο μεγαλύτερος άδερφός τους, ο Άφέντης του Φωτός, άνα-
γκάστηκε νά δεχτεί, καταπίνοντας τήν άπιστοσύνη του. Ο
Ήλιος του Καινούριου δέν τόλμησε νά φέρει αντίρρηση. Ο
Ήλιος τής Νόησης είχε τό θάρρος αυτό, αλλά ποιός του έδινε
σημασία. Κι έτσι άρχισε ή δεύτερη πράξη τήν ώρα που είχεν
κανονίσει.

Κάθε δωμάτιο έγινε θέατρο εκείνου του γελαίου και φαθε-
ρού σαματά. Μερικοί πήγαν άλλου νά κρυφτούν, τά παιδιά
κλαΐγαν, οι γυναίκες στέναζαν, οι άντρες κοινούσαν τό κεφά-
λι τους.

Πίσω απ' τόν τοίχο, ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης παρακολουθοῦσε τὸ πανδαιμόνιο τοῦ γινόταν ἀπὸ διαμέρισμα τῆς νύφης του. Ἡ καρδιά του φούσκωνε ἀπὸ ἀγανάκτηση καὶ τὸ στόμα του ἀπὸ κατάρφες. Εἶχε ἐπαναστατήσει. Δέν ἤθελε νὰ ὑποκύψει, δέν θὰ ἐπέτρεπε νὰ παίζεται τέτοιου εἴδους κωμωδία μπροστὰ στὰ μάτια του. Ἀποφασιστικὰ ἔβαλε τὴν ἀμπαρά καὶ περίμενε.

Ὁ μάγος πλησίασε. Γιὰ πρώτη φορὰ ἐβλήθη ἐμπρὸς σὲ κλειστή πόρτα. Χτύπησε, καὶ τὸν μιμήθηκαν μερικοὶ ὑπηρέτες. Ἄδικος κόπος. Χτύπησαν τὰ πορτόφυλλα μὲ τίς γραφίες τους φωνάζοντας:

«Τρίτε μικρὲ ἀφέντη!»

«Δέν πρόκειται ν' ἀνοιξῶ.» φώναξε ὁ νέος. «Δέν ὑπάρχουν δαιμονες στὸ δικό μου δωμάτιο.»

Ἡ φασαγία ἐγινε μεγαλύτερη. Ξεχώρισε κάποιες φωνὲς μὲ ὀργισμένο τόνο καὶ κραυγὲς ἀγανάκτησης. Ἡ τοιχική φωνὴ τῆς παλλικίδας σκέπασε ἅλες τίς ἄλλες:

«Τρίτε μικρὲ ἀφέντη, δὲ νοιάζεστε καθόλου γιὰ τὸν παιπὸν σας; Δὲ θέλετε νὰ γιαιτρευτεῖ ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ γρήγορα; Γιατί δέν ἀνοίγετε; Ἐκτός πιὰ ἐν δέν ἔχετε ἔχνος νικῆς στοργῆς...»

Αὐτὴ ἡ παρεμβολὴ τὸν χόλιασε ἀκόμα πιὸ πολὺ.

«Τρίτε ἀνιμέ, πρέπει νὰ φανεῖς λογικός, ὅλοι εὐχόμεστε νὰ γίνει ὁ παιπὸς γρήγορα καλά. Ἐσὶ δέν τὸ εὐχεσαι; Δεῖξου λογικός κι ἀνοιξε ἀμέσως.»

Πρὶν τελειώσει καλά καλά ὁ θεῖος του, ἀκούστηκε μιά ἄλλη φωνή:

«Ἄνοιξε γρήγορα, ἀδερφοῦλη. Θέλω νὰ σοῦ μιλήσω.»

Ἦταν ὁ μεγάλος του ἀδερφός

«Κι ἐσύ!» σκέφτηκε μὲ πίκρα ὁ μικρός. «Δὲ σοῦ φτάνει ποι εἶσαι ὁ ἴδιος ἔτσι δειλός.»

Αὐτὴ ἡ σκέψη τοῦ μάγιστε εἶν καυδιὰ.

«Ἐντάξει, ἀνοιγῶ.»

Άνοιξε τὰ πορτοφύλλα καί θρήθηκε μπροστά σέ κάτι ἀναψοκοκκινισμένο μούτρο, γελοία έντελώς. Προμητίστον εκρηξή γενικής αποδοκιμασίας καί ήμαδωκή είσοδολή στό δωμάτιο μέ έπικεφαλής τό μάγο.

«Μέ τό μαλακό,» είπε καί τούς έκοψε τή φάρα. Στεκόταν στό κατώφλι, φράζοντας τήν είσοδο. Ήταν κατακόκκινος άπ' τό θυμό κι ή φωνή του έτραγε. Ξεχνώντας πώς είχε νά κάνει μέ μεγαλύτερους άπ' αυτόν, ρώτησε περιφρονητικά, καρφώνοντάς τους μ' έχθρικό βλέμμα:

«Μπορώ νά μάθω τί θέλετε νά κάνετε;»

Η έρώτηση τούς έφερε σ' άμηχανία. Τόσο ό τρίτος θεός άου κι ό Ήλιος του Καινούριου νιούπηκαν νά προφέρουν είς λέξεις «δίωξη των δαιμόνων». Ξέρανε πόση άποτελεσματικότητα θά είχε αυτή ή ιστορία. Μόνο ή παλλακίδα πετάχθηκε ν' άνοιξει άρρώμο για τό μάγο φωνάζοντας:

«Διώχνουμε τά δαιμόνια για χάρη του παιπού σας.»

«Διώχνετε τά δαιμόνια: Νά πάτε στό διάβολο!» τής πέταξε ό μικρός. «Διώχνετε τά δαιμόνια έ: Μά έσείς θά τον ξεκάνετε γρηγορότερα. Φοβάστε πώς θ' άργήσει νά πεθάνει άπ' τήν άρρώστια, καί θά τον κάνετε νά κλατόρει άπ' τό θυμό του καί τήν τρομάρα.»

«Έσθ...»

Ό τρίτος θεός μελάνιασε άπ' τό κακό του καί δέν μπόρεσε νά συνεχίσει.

«Άδερφούλη,» φώναξε ό Ήλιος του Καινούριου για νά τον σταματήσει.

«Τολμάς άπό νά μιλάς; Δέν ντρέπεσαι; Δέ σέ φανταζόμουνα τόσο άπιστοφορικό. Ύστερα άπό δέκα χρόνια σπουδές. Έχουμε κάποιον άρρωπτο, κι έσείς ιέρφατε μάγο νά διώξει τούς δαίμονες. Πρέπει νά είστε ήλίθιοι για νά παίζετε έτσι μέ τή ζωή του παιπού. Έσείς φιλόσοφο παιδιά; Άς γελάσω! Είδα πώς τρομοκρατήθηκε ό άνθρωπος μέ τό μάγο. Φιλόσοφο παιδιά: Είναι άρρωστος καί δέν τον άφύγετε ούτε νά ήου-

χάσει. Παρακολούθηται όλη τήν κωμωδία. Θά πάς δώ πάς πιά τόν δολοφονήσετε μέ τό πρόσχημα τινν δαιμόνων. Έλοιπόν, ό πρώτος πού θά τολμήσει νά πατήσσει στό διαματιό μου. Θά είσπραξει ένα χαστούκι. Δέ υός φοδόμει.»

Σέ όλλη περίπτωση, αυτή ή αυθάδεια θά του είχε κοπώσει άκριθά. Μά εκείνη τή στιγμή, ήταν αυτό άκριθώς πού του έξαισφάλισε τή νίκη. Είχε υπηλυθεί στην πόρτα, φρυζοντας μέ τά χέρια του τήν είσοδο στον έξθρό.

Πρώτος ό Άφέντης τού Φαιός ήσκηψε τό κεφάλι. Κιτάλλαι έίε πώς είχε δίκιο ό άνιψιάς του. Διάσημος δικηγόρος στην πόλη, πού είχε σπουδάσει στην Ίαπωνία, δέν πίστευε καθόλου στην δίωξη τών δαιμόνων. Ήξερε μάλιστα πώς αυτή ή διαδικασία μπορεί νά ήταν και επιδλαθής, αλλά προκειμένου νά ένισχύσει τή φήμη του ως φιλόστυργου γιού, είχι ενεργήσει τελικά ένάντια στην θέλησή του. Δέ σκέφτηκε καθόλου πώς ό πατέρας του είχε ένάνκη από ήρεμία, ούτε πώς μπορεί νά μήν επιθυμούσε κάτι τέτοιο, και χθές είδε μέ τά ίδια του τά μάτια ποιές επιπτώσεις είχε στον άρρηστο αυτή ή ιστορία. Έτσι δέν είχε πιά κανένα πρόσχημα για νά καταδικάσει τό άνίψι του. Ούτε και τό κουράγιο. Έκανε μεταβολή γεμάτος τύψεις.

Ό Ήλιος τού Καινούριου πού τά 'χε χάσει πιά, έφυγε πίσω από τό θείο του. Ή παλλακίδα Τσέν, μάλις έμεινε χωρίς ύποστήριξη, έχασε όλη τή σιγουριά της. Αυτή πίστευε άκράδαντα στην δίωξη τών δαιμόνων, και δέν είχε καταλάβει τίποτα άπ' όσα είπε ό νέος. Τόν μισούσε. Αλλά χωρίς τόν γερο-όφέντη και τόν Άφέντη τού Φαιός, δέν τολμούσε νά του σηκώσει κεφάλι. Ανιερκιάστηκε νά παραδεχτεί την ήττα της, κι όποια κρύνθηκε κουνώντας τους γοφούς της, έποφρασιμένη νά πάρει έκδίκηση. Τότε σκληράστηκαν κι όλοι οι έίλιλοι.

Παρόλες τίς διαμαρτυρίες τού μάγου και τή μουρμούρα τών υπηρετών, είχε νικήσει ό Ήλιος τής Νόησης.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωί, ἀφοῦ εἶχε κοιμηθεῖ, περίφημα, ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης πῆγε στὸν ἄρρωστο, ἕτοιμος ν' ἀκούσει τὸν ἐξάψαλμο. Μέσα ἀπ' τὶς μισοτραβηγμένες κουρτίνες, εἶδε τὸ γέρο ξαπλωμένο σὲ πλάι, στὴν ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ, ἐνῶ κάμψασα μαξιλάρια τοῦ κράτιζαν τὸ στήθος ψηλότερα. Στὸ ἀναιμικό πρόσωπο, τὰ μάγουλα φάνταζαν τῆρα ἀκόμη πιὸ ἰσχνά. Τὸ στόμα του ἦταν ὀρθάνοιχτο. Λίγες σταγόνες ἀπῆλο γυάλιζαν στὶς ἐλάχιστες τρίχες ποὺ φάνταζαν στὶς ἄκρες τῶν χειλιῶν του. Πάνω ἀπὸ τὰ πεταχτά ζυγισματικά, κα θαβουλωμένα μάτια ἀνοιγόκλειναν συνέχεια. Αὐτὸ τὸ ἐξασθετημένο πλάσμα, τὸ ἀξιολύπητο, δὲν εἶχε καμιὰ σχέση μὲ τὸν γερο-ἄρχοντα ποὺ τὸ μεγαλεῖο του ἐντυπωσιάζε τόσο.

Ἄνοιξε μὲ κόπο. Ὅταν ἀκούσε τὸν ἔγγονο του, ἀνοιξε τὰ μάτια καὶ τὸν κοίταξε προσεχτικά. Σιγὴ σιγὴ, τί χαρακτηριστικά του χαλάρωσαν ἀπὸ ἓνα χαμόγελο, ἓνα θλιμμένο χαμόγελο ποὺ οὐ φάνιζε τὴν καρδιά.

«Ἡρθες», εἶπε ὁ γέρος, ποὺ ποτὲ ἄλλοτε δὲν τοῦ εἶχε ἀπευθίνει τὸν λόγο μὲ τόση τρυφερότητα. «Ἐλα κοντὰ μου.»

Μίλησε μὲ δυσκολία καὶ προσπαθοῦσε νὰ χαμογελά. Ὁ νεαρός πλησίασε σὲ τὸ κρεβάτι.

«Δίωσε μου λίγο τοάι.»

Ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης πῆγε σὲ τὸ τετράγωνο τραπεζάκι, ἔριξε λίγο ζεστὸ τοάι σ' ἓνα φλιτζάνι ἀπὸ κόκκινη πορσελάνη μὲ χρυσὰ σκαλισμάτα καὶ τὸ πρόσφερε στὸν παππού του. Ἐκείνος σήκωσε τὸ κεφάλι. Ὁ ἔγγονός ἔφερε τὸ φλιτζάνι μπροστά στὰ χεῖλα τοῦ γέροντος ποὺ ἤπιε μὲ δυσκολία δυὸ γουλιές κι εἶπε κουνώντας τὸ κεφάλι του:

«Δὲ θέλω ἄλλο.»

Ξάπλωσε πάλι, ἔξεντλημένος. Ὁ νέος ἀκούμπησε τὸ φλιτζάνι σὲ τὸ τραπεζάκι καὶ πλησίασε ξανά σὲ τὸ κρεβάτι.

«Εἶσαι μὴ χαρά.» μίλησε πάλι ὁ παππούς μὲ σπασμένη φωνή.

νή και «όλως την άκουγες. «Ίσχυρίζονται πως έχεις πολύ δύσκολο χαρακτήρα. Πρέπει να κάνεις γερές αποκυδές.»

Ό Ηλιος της Νόησης δέν άποκριθήκε. Ό παλπούς έξωκολούθησε:

«Τώρα άρχίζω να καταλαβαίνω.» Κι ύστερα από έναν άναστενυγμό. «Είδες τόν δευτερο άδερφό σου; Τί κάνει;»

Ό φωνή του πνίγηκε. Δυό δάκρυα γέμισαν πτίς κόγχες τών ματιών του. Ό νεαρός, σασισημένος άπ' αύτήν την άσυνήθηστη πρσοτητα, άπάντησε μ' ένα σκέτο «ναί».

«Φέρθηκα πολύ άυτοθρά». συνέχισε ό παλπούς. «Δέν είμαι πιά θυμωμένος μαζί του... Φέρ' τον γρήγορα εδώ. Θέλω να τόν δω... Δέ θά τόν κάνω πιά κανένα κακό.»

Έβγυλε τό δεξιόν του χέρι κάτω άπ' τά υκελάσιματά για να σκουπίσει τά μάτια του.

Ό παλλακίδα Τσέν και μόλις είχε χενιστεί και φριασιδωθει στο πλαινό διομάτιο, ξεφύτρωσε ξαφνικά κι άρχισε τή γκρίνια:

«Τρίτε μικρέ άφέντη, δέν είστε πιά παιδί, φανείτε λογικός. Ό παλπούς σας είναι κουρασμένος κι έσείς έρχεστε και τόν συγχύζετε.»

«Μή θυμώνεις μαζί του», είπε ό γέροντας. «είναι πολύ καλό παιδί.»

Έκείνη κατάπληκτη στραδομουτσούνισσε και σίκτασε.

«Πήγαυε βρήγορα να βρείς τόν άδερφό σου», άρχισε πάλι ό παλπούς. «Πές του πως δέν υπάρχει πιά περίττοκη γάμου με τούς Φένγκ. Φοδώναι πως δέ θά κρατήσω πολύ άκόμα. Θέλω να τόν ξαναδώ, να σάς δω όλους μαζί.»

Ό μικρός έφυγε και πήγε στο διαμέρισμα τού μεγάλου του άδερφού που τόν βρήκε να κοιθεντιάζει με τή Λι. Τό λευγάρι έμοιαζε να έχει στεναχώριες. Όταν μπήκε ό μικρός άδερφός, ό μεγάλος έσκυψε τό κεφάλι του, άναστατωμένος άκόμα άπ' τά χτεσινό έπεισόδιο. Άπό τό κατώφλι φώναξε ό μικρός:

«Ό παλπούς μου είπε να πάω να φέρω τόν Ηλιο τού

Λαου. 'Εγκαταλείπει τό σχέδιό του γιά τό γάμο μέ τούς Φένγκ!»

«'Αλήθεια;» Έκανε ό μεγάλος μέ χαρούμενη έκπληξη.

«Καί θόβια είναι αλήθεια. Είπε πώς τώρα άρχισε νά καταλαβαίνει. Είχα δίκιο νά πιστεύω στή νίκη μας. Νά πού τήν αετόχομε.»

«Πές μου τί σοῦ εἶπε άκρεβιάς.»

Ὁ μεγάλος έσφιξε τά χέρια τής γυναίκας του. Ἐνίσωσαν κι οἱ δυό τους άγαλλίαση, πού πήρε τέλος ξαφνικά ένα τόσο σοβαρό θέμα. Γι' αὐτούς ήταν ένα θαῦμα, πού προμηνούσε εὐτυχία.

Ὁ μικρός επανέλαβε τά λόγια τοῦ γέρου, γλεντώντας το χιόλας άου πρυχωρούσε στή διήγησή του. Ξάφνου άνοιξε ή πόρτα καί παρουσιάστηκε ή πρυχοκόρη Τουάιν, ύπηρέτρια τής παλλακίδας Τσέν:

«Ὁ γερο-άρχοντας καλεῖ τόν πρώτο μικρό άφέντη», εἶπε.

Κι έβηγε άμέσως.

Ὁ μικρός έβηνε λίγο άκόμα μέ τή νύφη του, ύστερα έπαιξε μέ τό άνιψάκι του: τόν Παιτό τής Θάλασσας πού τόν έφερε ή πρυχοκόρη Κέ από τόν κήπο. Ἄφου χάσομέρησε αρκετά, τόν πιάσανε τύψεις καθώς σκέφτηκε τόν Ἥλιο τοῦ Λαου, κι έτρεξε άσο μπορούσε πιά γρήγορα νά τοῦ άναγγεῖλει τό εὐχάριστο νέο. Ὅπως τό ἔχε προβλέψει, εκείνος τρελάθηκε άπ' τή χαρά του. Τά δυό άδέρφια φύγαν στή στιγμή άπό τό σπίτι τοῦ γέλου τους καί πέρασαν πρῶτα άπ' τήν Κιθάρια. Ἐνα ύπέροχο αἶθριο ξάνοιγε μπροστά στή μάτια τών τριών νέων.

Γι' αὐτούς, αὐτή ή νίκη θέν ήταν κάποιο θαῦμα, τήν είχαν κερδίσει, μόνοι τους, πληρώνοντας τη μέ βίασένα καί δίκαιοιο άγρίωνα. Καί γι' αὐτό τούς ήταν πιά πολύτιμη άκόμα. Τούς προφοκοτούσε μέ καινούρια ήρωή καί στέριωνε τήν πίστη τους γιά τό μέλλον.

Ἐστερα άπό μία άτέλειωτη συζήτηση όλο έξαψη μέ τήν ξαδέρφη τους, τά δυό άδέρφια, χωρίς νά διάζονται, τράδηξαν

για τὸ αἶτι. Ὁ Ἥλιος τοῦ λαοῦ προσημαζόταν ἀπὸ μὲσι του γιὰ τὴ σπώννητη μὲ τὸν παπποῦ, τὴ δευτέρη μητέρα του, τὸ μεγάλο του ἀδερφό. Ἡ χαρὰ του ξεχειλίσε. Γύριζε θριαμβευτῆς.

Ξεχώρισαν ἀσυνήθιστη κίνηση μπρὸς στὸ δαιμάτιο τοῦ παπποῦ. Ἄλλοι ἔμπαιναν, ἄλλοι ἔδβαιναν διασπικοί. Παντοῦ ἀνήσυχες φροισγνοαίεζ καὶ κρυφομιλήματα.

«Τὶ συμβαίνει!» ἔκανε ὁ μικρὸς ὀδράχνοντις τὸν ἀδερφό του ἀπ' τὸ χέρι.

Ἐνωσε νὰ τοῦ κάθονται τὰ πόδια.

«Μήπως... ὁ παπποῦς...»

Ὁ δευτέρος ἀδερφόσ σταμάτησε. Δέν τόλμησε νὰ συνεχίσει. Ἡ καρδιά του πῆγαινε νὰ σπάσει. φαῦῆθηκε μπᾶς καὶ κάνει φτερά ἢ ἐλπίδα ποῦ τοῦ χάρισαν πρὶν ἀπὸ λίγο.

Βρῆκαν τὸ δαιμάτιο γεμάτο ἀσφυκτικά ἔτσι ποῦ δέν μποροῦσαν νὰ δοῦν τὸ γέροντα. Κινένος δέν τοῦς ἔδωκε σημασία. Ἄνοιξαν ὁρᾶμο στειρόχνοντις, μὲ τοῦς ἀγκώνες. Ὁ ἀρωστος ψυχαμαχοῦσε στὸ ντιθᾶνα, δίπλα στὸ κρεβᾶτι.

Ὁ Ἥλιος τοῦ λαοῦ ἔκανε νὰ προχωρήσει κι ἄλλο, καὶ τότε τὸν ἐμπόδισε ὁ τρίτος θεῖος ποῦ τοῦ ἔριξε ἕνα ἐκπληκτο βλέμμα. Ὁ μικρὸς τοῦ ἐξήγησε:

«Ὁ παπποῦς μοῦ εἶπε να τὸν φέρω, ἤθελε νὰ τὸν δεῖ.»

Ὁ θεῖος ριθύρισε: «Πολύ ἀργά.»

«Πολύ ἀργά!» Αὐτὰ τὰ λόγια χτύπησαν πολὴ ἀσχημα στ' αἰτιά του ἀγοριοῦ. Προσέχοντις τὸ ἀγκομιχητό του ἀφρώστοι, κατάλαβε πὼς πράγματι ἦταν πολὴ ἀργά. Θὺ μένανε δέσμοι μὲς αἰώνιας πικρυνόησης ἀνάμεσα σὲ οὐκ διαφαρητικὸς γενιές. Χωρὶς νὰ λογαριάσει κανένα, ἀρημησε κι ἄρπασε τὸ χέρι τοῦ ἐτοιμοθᾶναιτου φωνάζοντας:

«Παπποῦ, παπποῦ, ἔφερα τὸν δεῦτερο ἀδερφό μου.»

Ὁ ῥόγγος τοῦ γερο-ἀφέντη ἔξακολουθοῦσε. Πρὶν προλάβουν νὰ τὸν τραβήξουν, ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης στηρίχτηκε στὰ γόνατα τοῦ γέρου καὶ συνέχισε νὰ τὸν φωνάζει μὲ μιὰ φωνή

όλο καρπόπινο. Ὁ δεύτερος ἀδερφός, ἔκει δίπλα, τόν κοίταζε.

Ὁ ἀρχαιστος ξεφύσηξε, ἀνοίξε τά μάτια καίταζε τόν ἐγγονό του σάν νά μὴ τόν γνώριζε, καί ρώτησε πολλή σιγά: «Τι κάνεις ἐκεῖ πέρα;» κι ἔκανε μιά κίνηση γιὰ νά τόν ἀπομακρύνει. Ὁ νῦος κοίταζε κατάματα τὴν ἰσχνή μορφή ἀπ' ὅπου ἔφαινε σιγά σιγά ἐκείνη ἡ ἔκφραση τῆς ἀβεβαιότητας. Τά χεῖλια τοῦ γέρου σάλεψαν σάν νά ἤθελε νά μιλήσει, ἀλλά δέν βγήκε λέξη. Μὲ τὸ κεφάλι γυρισμένο στό πλάι, ἔριξε μιά ματιά στόν δεύτερο ἐγγονό, καί σάλεψε πάλι τά χεῖλιά του.

«Παιπτόν», φώναξε ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ.

Ὁ παιπτοῦς φάνηκε πῶς δέν ἄκουσε. Ἐστρεψε τὸ βλέμμα του πρὸς τὸ μικρό καὶ προαιπάθηκε νά χοιρογελάσει. Μιά λάμψη νοημοσύνης φάνησε τὰ χαρακτηριστικά του, κάλησαν περικάλια δάκρυα. Κάδεψε τὸ κεφάλι τοῦ ἐγγονοῦ του κι εἶπε μὲ δυσκολία:

«Ἡρθες... Καί... ὁ... δεύτερος ἀδερφός σου;»

Ὁ μικρὸς τράβηξε τὸν ἀδερφό του ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τραύλισε:

«Ἐδῶ εἶναι.»

«Ἡρθες πίσω. Ὁ γάμος μετακούθηκα. Κάντε καλὲς σπουδές. Ἄχ!» Ὑπερτα ἀπὸ θῆναι ἀδυναμῆ ἀναστεναγμῶ, ξανάρχισε ἀσφά: «Νά θυμῶστε... Γίνετε διδάσκημοι γιὰ νά τερῆσετε τοῖς γονεῖς σας... Εἶμαι πολλὴ κουρασμένος... Μὴ μ' ἀφήνετε... Θά πρῶγαι...»

Ἡ φωνή του εἰσήρει, τὸ κεφάλι του ἔγειρε. Σοῖπασε.

Ὁ Ἀφέντης τοῦ Φιντῆς πλησίασε καὶ τοῦ μίλησε, μὴ δέν πήρε ἀπάντηση. Ἄγγιξε τὰ χεῖ του κι ἔδωκε μιά κραυγή:

«Ἀργισε νά κρυώνει!»

Ὅλοι κάνανε κύκλοι γύρω ἀπ' τόν γέροντα κι ἄρχισαν ἕνας ἕνας νά τόν φωνάζουν. Σύντομα ὁ Ἡόρυθος καταλόγασε. Μὲ μὴν ἀβύρρητη κίνηση ὅλοι γονάτισαν, καὶ γιὰ κόμπωση ἄρα τὸ δωμάτιο γέμισε θρήνηους. Μῆσα σὲ λίγα λεπτά ὅλο πτό ἀρχοντικό μάθανε τὸ τέλος τοῦ γερο-ἀφέντη. Ὁρισμένοι ὑπηρε-

τες ανέλαβαν νά είδοστούνηκαν τούς κοντινούς πιγγονείς ποι έπερσαν νά έρθουν νά συλλυπηθούν. Οί άντρες δάκρυζαν λιγάκι, οι γυναίκες έμειγαν μέ τίς μοιρολογήτρες. λέγοντας και κανένα μυστικό άνάμεσα σέ δυό άναστενωγμούς.

Άρχισαν οι προετοιμασίες τής κηδείας. Όλοι ανέλαβαν κι από κάτι. Άνιθέσανε σέ μιά μικρή ομάδα γυναικών νά ξεγρουπήσουν και νά μοιρολογήσουν τό νεκρό πού ήταν ξαπλωμένος στό κρεβάτι, χωρίς τίς κοιφτίνες. Μεταφέρανε τίς έπιγραφές μέ τά όνόματα τών προγόνων, τό τραπέζι τών προσφορών κι άλλα έπιπλα, ακόμα και λίνιακες ζωγραφικής από τήν προπατορική αίθουσα, στην αίθουσα μέ τίς άψίδες ποι τήν λέγανε «Σάλα τών Όσμώνθων». Φέρανε κι φέρετρα από τό μέρος πού ήταν τοποθετημένα έδιό και πολλά χρόνια. Είπανε πώς κόστιζε πολύ φτηνά: κάτι παραπάνω από ένα τόνο άσημένα νομίσματα μονάχα!

Κάλεσαν Τσιμιστές καλόγερους νά ίερουργήσουν γιά τό «ξεκίνημα τού όδουλόρου». Έπειτα από συμβούλιο, καθορίστηκε ή όρα πού θά έμπαινε ό νεκρός στό φέρετρο. Βιστικά, συγκέντρωσαν τό σούτσι και τά άλλα νεκρικά άτικείμενα, και προχώρησαν στον ύστατο στολισμό. Τοποθέτησαν τό πιάμμα προσεχτικά μέσα στό φέρετρο, ποι τό γέμισαν μέ τά πιο αγαπημένα του κομποτεχνήματα. Αυτή ή ιστορία κράτησε ώς τό βράδυ. Τότε ήρθανε οι ίερείς γιά τά δουδιστικά τους καθήκοντα. Όλοι μαζί ήταν εκατόν όχτώ. Μ' ένα ξυλαράκι λιθάκι στό χέρι πήγαν κι ήρθαν στην αύλή, μπήκαν στη προπατορική αίθουσα από τή μιά πόρτα και θυγήκαν άπ' τήν άλλη, κάνανε τό γύρο τής στοάς, έτιμολούμενοι συντέχεια τούς άγιους. Τούς συνόδεμαν, ό Ήλιος τού Κιανούριου, ό Άφέντης τού Φουτός, ό Άφέντης τής Γαλήνης, κι ό Άφέντης τής Τόλμης, κρατώντας κι αυτοί από ένα ξυλαράκι λιθάκι. Ό έργονός πήγαινε πιο μπροστά άπ' τούς βείους του, σαν εκπρόσωπος τού αρχόντου κλάδου τής οικογένειας.

Τό σφράγισμα τού φέρετρου έγινε τήν άλλη μέρα τό ποιό

στις δέκα, μέσα σέ θυέλλα στεναγμών. Τήν ώρα αέτης τής αυνανίας, μερικοί ἔχυσαν ἀληθινά δάκρυα. Ὁ Ἥλιος τής Νόησης δέν ἦταν μικροστό, γιατί ἡ ἡμερομηνία τής γέννησής του βρισκόταν σέ ἀσυμφωνία μέ τήν ἡμερομηνία τής τελετῆς. Αὐτή ἡ ἀπαγόρευση ὑφειλόταν σέ Τρωϊστική πρόληψη. Ὡστόσο τὸ ἀγῶρι δέν διαμαρτυρήθηκε.

«Ἐγὼ τὸν ἀποχαιρέτησα πιά τὸν ταμπό μου», σκέφτηκε, «δὲ δίνω πεντάρια γιὰ τίς μαγείες σας. Σημασία ἔχει πῶς ἔτσι καὶ πῶς τὸ καλὰν πάνω ἀπ' τὸ φρέσκο, ἄλλα τέλεικισαν.»

Ὁ θάνατος τοῦ γέρου, προκάλεσε πολλές ἀλλαγές πρὸ σπιτικό. Ὅλες οἱ δουλειές μείνανε ἐκκερμεῖς. Ἡ προπατορική σάλα μετασφάπηκε σέ νεκρικό παρεκκλήσι, μέ λευκή ἐπέπλυση, στολισμένη ἀπὸ διακοσμητές, κι ἀντηχοῦσε ἀπ' τοὺς λυγμούς τῶν γυναικῶν. Τὸ χόλ ἦταν στολισμένο με ταινίες ὅπου διάβαζες διάφορα ρητά, μέ πένθιμες κορδέλες, μέ εἰκόνες τοῦ Βούδα, πίνακες πού παριστάνανε τὰ καλὰτια τῶν δέκα βασιλέων τής κόλασης. Ἦταν ὁ χώρος πού διαλέξανε γιὰ τίς τελετουργίες. Κι ἄκουγες ἓνα συνεχές βουητό ἀπὸ τίς ψαλμωδίες τῶν Βουδιστῶν ἱερέων. Γιὰ μιὰ φορά ἀκόμα, τὸ σπῆτι εἶχε πλημμυρίσει ἀπὸ δαιμόνια.

Ὅλοι κωμόνονταν τοὺς πολυάσχολους γύρω ἀπ' τὸ νεκρὸ, θέλοντας νὰ ἀίκοιαν τήν ἐντύπωση πῶς κάναμε κάτι σπουδαῖο. Αὐτός ὁ θάνατος ἦταν ἓνα εὐαχικό μέσο γιὰ ἐπίδειξη. Τήν τρίτη μέρα, «ἡμέρα τῶν ἐπίσημων συλλυπητηρίων», ἀπήρξε συρροή δούρων. Ἐγιναν ἐπιτάλιτικές τελετές, κι ἤρθαν ἀμέτρητοι ἐπισκέπτες. Οἱ γυναῖκες, κρυμμένες πίσω ἀπ' τὰ πένθιμα κρέπια, πέρασαν σκληρὴ δοκιμασία. Γιατί ὅσο πλῆθαιναν οἱ ἐπισκέπτες, ἄλλο τόσο πλῆθαιναν κι οἱ θρηνησιδές. Τὸ κλάμα ἦταν τέχνη καὶ κοινωνικό καθήκον συνάμα. Ἄν τῆ στιγμή πού χαζοκουδέντιαζαν ἢ τρώγανε, ἀκουγότανε ξαφνικά ὁ ἦχος τοῦ ταμπούρου ἢ τής σάλπιγγας, ἔπρεπε ἀμέσως νὰ μοιρολογήσουν δυνατά. Εἶχανε πάρει ἐντολή νὰ κλαῖνε σπ' ἀλήθεια, ἀλλά τὸ περισσότερο καιρὸ δέν κατ'ἄφηναν παρὰ ν'

ἀναστενάζουν, χωρίς δάκρυα, και δέν ιπαροϋσαν νά πετύχουν τίποτα παραιπάνω από κάτι εχασρε κραυγές. Κριμά φρογά τά μπερθευαν κιόλας. Άκουγαν δηλαδή ή σάλπιγγα νά παίξει τό «Άναχώρηση», κι αὐτός τό μπλέκανε μέ τό «Έρχομός». Ύστερα από τόση φιλότιμη προσπάθεια, ἀνακάλυπταν πώς ό κόπος τους πήγε χαμένος. Ή ξεχνιόνταν και δέν παίρνανε είδηση κάποιου πρόσωπου πού μόλις μπήκε στο δωμάτιο. Πέσω απ' τά πένθιμα κρέλια βασιλευε ἀπαράδεκτη σιωπή, κι ύστερα από προσταγή του τελετάρχη ξέσπαγε ύπότομα θνας λυγμός.

Όσο για τόν εκπρόσωπο του πρώτου κλάδου της οίκογένειας και τους γιους του νεκρού, ό ρόλος τους δέν ήταν και τόσο κουραστικός. Τιπικά θρειλαν νά «χτυπούν τά μέτωπά τους στο πάπιομα χύνοντας πιόματα δάκρυα». Σήν πραγματικότητα, καλυμένοι πίσω από μία κουρτίνα, δέν εχαναν πολλή ώρα σέ κλάματα και δημόσιες γονυκλισίες. Όταν έφτανε καινούριος έπισκέπτης, γονατίζαν πάνω σέ μία ψάθα κι όταν εκείνος έφρευε ξαπλώνανε ή καθόντουσαν κι έπιαναν κουβέντα.

Ό Ήλιος του Λαού, κι ό μικρότερος αδερφός του είχαν περισσότερο μετέλαδες εκείνη τήν ήμέρα από τίς προηγούμενες. Δέν μπόρειαν νά εραριώσουν τήν «παιητική έντίταση», μ' άλλα λόγια νά άδιαφορήσουν έντελώς. Όσο κρατούσαν τά έπίσημα συλλυπητήρια, ήταν ύποχρεωμένοι νά τιμήσουν τήν οίκογένεια. Μόλις άπάγγελε ό τελετάρχη: «Έύχαριστήρια των υιών και έργονιών του έκλιπόντος». Ξανάρχιζαν άτέλειοτες μετάνοιες, γελώντας από μέσα τους πού αναγκάζονταν νά κάνουν τέτοια μισακροιλία. Άκόμα, τούς έπιαναν τά γέλια καιτός βλέπανε τούς θεούς και τόν μεγάλο αδερφό τους μ' εκείνα τά σκουφιά από λινάρι και τίς κρεμαστές καρδέλες πίσω στο σούρκο, ντυμένους στα λευκά μέ φαρδιά γιλέκα από λινάρι, μέ κάτι ζώνες από αλογάτοιγες και πανθάλια από άγυρο, νά περπατούν άργά, σκουφοί, κρατώντας τό ραβδί του

θηρωοῦ. Τό γλέντιγαν, σὲν νά παρκαλοῦν:βοῦπαν στὴ σκη-
νὴ μὰ χοντροκόμμενη φάρσα.

Τό δυό ἀδέρφια, πού εἶχαν ἐγκλωδιστεῖ ὅλη τὴν ἡμέρα, κα-
τάφεραν νά τὸ σκάσουν τὴν ἐπομένη. Ὁ μικρὸς ἔφυγε πρῶτος
γιὰ νά ἐργαστεῖ στὸ ἀναγνωστήριο καὶ γύρισε ἀργά τὸ βράδυ
πρὶν ἀπὸ τὸν ἀδερφὸ του. Στὸ χόλ βασίλευε ἀπόλυτη ἡσυχία.
Οἱ ἱερεῖς εἶχανε φύγει. Ἡ προλατορικὴ σάλα ἦταν ἐρημῆ, γε-
μάτη ἀπαισίους ἰσκιὰς. Δυὸ ὀνομαζόμενες λαμπάδες ἔλιωναν
μιθροστὸ στὸ φέρετρο, καὶ τὸ λωμένο κεφί γέμιζε τὰ κηροπή-
για. Δέν ἔπῃρχε λιβάνι πρὸ θυμιατηρί.

«Γιατί ἀπόψε πόση ἐρημιά; Πού βρίσκονται;»

Τὸ ἀγρόρι ξεφυτίλισε τὶς λαμπάδες κι ἀνάψε ἕνα ἡμετατάκι
λιβάνι. Σαφηνικὰ ἀπ' τὸ ἡομάτιο τοῦ πατρὸς ἀκούστηκε ἡ χο-
ντρὴ φωνὴ τοῦ πέμπτου θεῖου:

«Δέ γίνεται. Δέν μπορεῖ νά γίνει ἡ μοιρασιά, ἀν δέ λογαρια-
στοῦν καὶ τὰ ἔργα τέχνης καὶ οἱ πένακες.»

Ὁ τρίτος θεῖος ἀπάντησε μὲ ἀγωνάκτηση:

«Λυτὰ ἦταν τὸ πάθος τοῦ πατέρα μας, ὀλόκληρη ζωὴ,
Ἐτούτη τὴ συλλογὴ τὴν ἐφαιαξε μὲ πολὺ κόπο. Ἐμένα, πού
εἶμαι γιὸς του, ἂν μοὺ κάνει καρδιά νά τὴ σκορπίσω ἔτσι, ἀπε-
ρίσκεπτα.»

«Ἐμένα δέ μοὺ καίγεται καρφί γι' αὐτὰ τὰ μικχιμπτίδια.»
ἔκανε σαρκαστικά ὁ τέταρτος θεῖος. «Ἀλλὰ ἀν δέ μοιραστοῦν
τώρα, θά βρεθῆ κάποιος πού θά τὰ καταβροχθήσει ὅλα μιά
μέρα. Ὅ,τι ἀντήκε στὸν πατέρα μας πρέπει νά χωριστεῖ ἀνάμ-
ωά μας σέ ἴου μέρη.»

«Καλὰ λοιπόν, ἀφοῦ θέλετε μοιρασιά, νά τὰ μοιράσουμε
σῆρια. Πάντως ἐγὼ δέν εἶχα θέλεια τὴν προθέση νά τὸ κατα-
βροχθίσω ὅλα μόνος μου.»

Κι ὁ Ἀφέντης τοῦ Φωτός βάλθηκε νά βῆχει, γιατί τὸν ἐπνι-
γε ὁ θυμός.

«Κανένας δέ σέ κατηγορήσε γιὰ κάτι τέτοιο.» τὸν κοροΐδεψε
ὁ Ἀφέντης τῆς Γόλμης. «Ἐσὺ βγάζεις τόσα πολλὰ ἀπ' τὴ δι-

κηγορία που νιώθεις περιφρόνηση για κάτι τέτοια μικροπράγματα!»

Ἐκεῖ πάνω ἔσπασαν κάτι δυνατές φωνές, κι ὑπερα ἕνα σοῦσουρο ἀπὸ κουβέντες γυναικῶν. Ἄνοιξε ἡ πόρτα, κι ὁ πέμπτος θεὸς ὄγῃκε ἔξω λέγοντας μὲ ξινισμένο ὄφρα:

«Τὶ ἀξία ἔχουν τὰ κληροδοτήματα κι οἱ χαζοδιαθήκες; Ἡ τράπουλα ἦταν φτιαγμένη!»

Ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου ἔρχόταν ἀπὸ πίσω του καταρρακωμένος.

«Κάνετε κιόλας τὴ μοιρασιά ἔ. Δὲ χάσετε τὸν κωμὸ σας!» τοῦ φώναξε ὁ μικρὸς σαρκαστικά.

«Ἡ μαμά κι ἐγὼ δὲ μετῶμε καθήλου», ἀπάντησε μὲ πίκρα ὁ μεγάλος. «Ὁ παππούς μου ἄφησε τρεῖς χιλιάδες πιάστρα σέ μετοχές τῆς ἑταιρείας. Οἱ θεῖοι δὲ θέλουν οὔτε νὰ τ' ἀκούσουν.»

«Κι ἡ θεία Ζάνγκ, ἡ κόρη τοῦ παππού;» ρώτησε ὁ δεῦτερος ἀδερφὸς που ἔμφανίστηκε ξαφνικά.

«Τίποτα σχεδόν. Πεντακόσια πιάστρα σέ μετοχές πιά κι αὐτὰ ἀναιρέρονται μόνο σ' ἕνα κατάλογο μὲ ἀσήμαντες ὠρεές. Ἄλλὰ ἡ παλλακίδα Τσέν, ἄρπαξε ὁλόκληρο σπίτι. Κι ὅπως εἶναι μονάχα ὁ δικὸς μας κλάδος σέ καλὲς σχέσεις μὲ τὴν θεία μας, κανένας ἄλλος δὲ θὰ θελήσει νὰ τὴν ὑπερασπιστεῖ.»

«Λοιπὸν γιατί δὲν τὴν ὑπερασπίστηκες ἐσύ;» ρώτησε ἐπιθετικά ὁ Ἥλιος τοῦ Λαοῦ.

«Ὁ τρίτος θεὸς», ψιθύρισε ὁ μικρὸς.

Ἡ πόρτα ἄνοιξε πάλι καὶ ὄγῃκε ὄχροντας ὁ Ἀφέντης τοῦ Φωτός ἀπ' τὸ δωμάτιο τοῦ γερο-ἀρχοντα.

Πλησίαζε ἡ μέρα που θὰ γεννοῦσε ἡ Λί. Ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ἀνημπούουσε τὴν παλλακίδα Τσέν, τὴν τέ-

ταρτη και την πέμπτη θεία, καθώς και μερικές Ισηρότοιες, που κάνανε αναρίθμητα μυστικά συμβούλια γι' αυτό το θέμα. Τελικά, η παλλακίδα ανακοίνωσε τις απόψεις της με τη μεγαλύτερη σοβαρότητα, παρουσία των τριών θείων: όταν γεννάει μία γυναίκα μέσα στο ίδιο σπίτι όπου ακόμα υπάρχει ένα φέρετρο, το αίμα της λεχώνιας σκεπάζει το πτώμα, και το αίμα του νεκρού φεύγει από πάνω του. Σίγουρα πράγματα. Ή μόνη λύση ήταν να στείλουν κάποιον μακριά την ξγκου γυναίκα, και δεν ήταν αρκετό αυτό, γιατί το αίμα της θιά έθρασε το δρόμο να γυρίσει στο σπίτι. Έπρεπε να την πάνε έξω από τα τείχη της πόλης. Μά κι αυτό δεν ήταν αρκετό. Οί πύλες της πόλης δε θά έμπόδιζαν το αίμα να περάσει. Θά πρεπε να την πάνε πέρα από κάποιον γειφύρι. Κι ίσως να μην έφτανε ούτε αυτό. Έδω στο σπίτι, θιά κουκουλώνανε το φέρετρο με τούβλα και χώμα έτσι ώστε να μειάζει με τάφου. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορεί ν' αποφεύγανε τη συμφορά.

Η πέμπτη κυρία, με την υποστήριξη του άντρα της και της τέταρτης κυρίας, επιδοκίμασε θεομά την παλλακίδα Τσέν. Ο τέταρτος θείος, που αρχικά δεν πίστευε τίποτα απ' αυτά, υποχώρησε ύστερα από μερικές εξηγήσεις της γυναίκας του. Με τη σειρά τους, συμφώνησαν κι ο τρίτος θείος κι η πρώτη κυρία. Από τη γενιά αυτή μόνο η τρίτη κυρία δε μιλάγε καθόλου. Το γεγονός είναι πως συμφώνησαν όλοι μ' αυτή την πρόταση και έπιβάλανε στον άντημό τους να την εφαρμόσει άμέσως, γιατί η έγναια γιά τον παππού έμπαινε πάνω απ' όλα.

Ο Ήλιος του Καινούριου, κατακεραυνωμένος απ' αυτό το απρόδομένο χτύπημα, συγκατένευσε χωρίς να διαμαρτυρηθεί καθόλου. Από τότε που ήρθε στον κόσμο, δεν έπυνασάτησε ποτέ του, όποια άδικία κι έν έπρόκειτο να ύπαστεί. Προτιμούσε να κλάψει κρυφά, να πνίξει την άργή του, να μείνει ασυστό κουρέλι, αλλά να μη δείξει τίποτα στους άλλους. Όλα τ' ανεχότανε, και δεν καταλάβαινε πως ή δική του ύποταγή θά μπορούσε να προκαλέσει τη δυστυχία άλλων ανθρώπων.

Ἄνεκαίνωσε στὴ γυνίκα του τὴν λετοκρησι τῶν Ὑφίων του. κα ἐκεῖνη δὲν ποραπονέυηκε. μόνο ἀρχισε νά κλαίει σιωπηλά. Ἀντὰ τὰ δάκρυα ἦτον ὄλη ἡ ἀντίστασή της. Μά σέ τί χρησίμευαν; Δέν εἶχε τὴ δύναμη νά προστατέπει τὸν ἑαυτὸ της. Κι ὁ ἄντρας της δὲν μπορούσε νά κάνει τίποτα. Ὁφειλαν λοιπὸν νά σκέψων τὸ κεφάλι μπροστὰ στὴ θέλημα τῆς οἰκογένειας.

«Τὸ ξέρεις πὼς δὲν τὰ πιστεύω αὐτὰ, ἀλλὰ τί μπορῶ νά κάνω;» φώναξε ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου ἀποθαρευμένου.
«Ὅλοι τους ἰσχυρίζονται πὼς εἶναι προτιμότερο νά πιστεῖεις στὴν ἀλήθεια αὐτῶν τῶν φαινόμενων παρὰ νά τὴν ἀρνεῖσαι.»

«Δέν τὰ ἔχω μαζί σου, τὰ ἔχω μὲ τὴ μοῖρα μας. Ἐσὺ δὲν περὶ μὲ κανένα τρόπο νά θεωρηθεῖς ἀσεβής. Ἐγὼ ἡ ἴδια δὲν τὸ δέχομαι αὐτὸ.»

«Συγχώρη με, εἶμαι τόσο ἀδύναμος. Δέν εἶμαι ἱκανὸς οὔτε τὴ γυνίκα μου νά προστατέπει.»

«Μὴ μιλάς ἔτσι. ἔχεις κιάλια τόσες ἄλλες σκοτοιῖρες. Μ' ἰγραμπῆς τόσα. Μάνο ἐγγνωμισὺνη σοῦ χρωστῶ.»

«Ἐγγνωμισὺνη: Καρταδεύεις τώρα. Ἐδῶ καί κάμποσο καιρὸ σοῦ προκαλῶ μονάχα στεναχώριες. Ἴσα ἴσα τώρα πού εἶναι προχωρημένη ἡ ἐγκωμισὺνη σοῦ, πού εἶναι τόσο εἴθρουστη ἡ ἰγεία σου. σέ στέλνω ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη. σ' ἔνα μέρος ἀπόμερο, ὅπου θὰ εἶσαι μόνη σου, χωρὶς βοιάς. Ἐλάργει ἄλλη γυνίκα πού θὰ τὸ ἀνεχόταν αὐτὸ. Καί μιλάς γιὰ ἐγγνωμισὺνη», πρὸςθεσε ἀπὸ μέσα του.

Ἡ Λί ἤγῃκε ἄτ' τὸ δαιμότιο χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ. Γύρισε ἀμέσως κρατῶντας ἄτ' τὸ χέρι τὸ γιό της. Τὸν ἔβλεπε στὴν ἰγκαλιά τοῦ ἄντρα της. πρὸ τὸν φίλησε καὶ τὸν καίταξε μὲ ἀπειρη τριφερότητα πρὶν τὸν ἀφήσῃ κάτω. Κι εἶπε μὲ πικρα:

«Ἐγὼ εἶμαι ξεγραμμένος. Ἀνάθρεπέ τον καλά τὸ γιό μας νά γίνοι ἄντρας σιωστός. νά μὴ μοῦ μοιάσει.»

Τρόδηξε γιὰ τὴν πόρτα σκουπίζοντας τὰ μάτια του.

«Πού πᾶς;»

«Νά ἐγὼ ἔνα μέρος γιὰ νά μείνει.»

Ἐφρουε διασπικὰ γιὰ νά μὴν παραιτῆται αὐτὴ ἡ σκηνή.

Ἦρθε ἀργά. Δέν ἦταν ρῖγκαλο πράγμα νά θμεῖς κατέλιμα. Ὡστόσο κάτι κατάρφε. Σ' ἓνα μικρὴ περίβολο, ἦταν ἓνα μικροσκοπικὸ περίπτερο τριῶν δωματίων μὲ χαμηλὰ παραθυράκια σκεποκρέμα μὲ χαρτί, καὶ χωμάτινο πάτωμα ὅπου ἔπεφταν σπάνια ἑπάνω του οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου. Οἱ τοῖχοι ἦταν γεμάτοι ὑγρασία. Στάθηκε ἀδύνητο νά θμεῖ κάτι καλύτερο. Ἔπρεπε νά πληροῖ ὅποιουδήποτε τοῦς δύο ὄρους: νά εἶναι ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, καὶ πέρα ἀπὸ γειτῆρι.

Τὴ διαμέρισμα νοικιάστηκε. Πρὶν πάει ἐκεῖ ἡ Αἰ νά ἐγκατασταθεῖ, πῆγε νά τὸ δεῖ ἡ παλλακίδα Τσέν ἔχοντας μαζί της μὰ ὑπηρέτρια. Μετὰ πῆγαν κι ἡ τέταρτη κι ἡ πέμπτη κυρία. Κανένας δέν ἔφερε ἀντίρρηση στὴν ἐκλογή τοῦ συζύγου. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐκεῖνος ἔκανε τίς προετοιμασίες γιὰ τὴν ἀναχώρηση. Ἦθελε νά ἐτοιμάσει ὁ ἴδιος τίς ἀποσκευές, γιὰ νά μὴν κουραστεῖ καθόλου ἡ γυναῖκα του. Ἀναγκάστηκε ἐκείνη νά τὸν παρακολουθεῖ καθιστή.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Ἀσού κι ὁ μικρὸς μτήκαν στὸ δωμάτιο τοῦ ἀδερφοῦ τους.

«Μὲ τὰ σουτὰ σου σκαλεύεις νά τὴν πάρεις ἀπὸ διὸ τῆ νόφη μας;» ρώτησε ὁ μικρὸς. Ὁ μεγάλος, ἀμήχανος, κούνησε σιωπηλὰ τὸ κεφάλι. «Τρελάθηκες. Πιστεύεις πτὶς χαζομάρες τους;»

«Πιστεύω δέν πιστεύω... τί ἔχει νά κάνει; Αὐτοὶ εἶναι οἱ δυνατώτεροι.»

«Μὰ ἂν εἶχες διαμαρτυρηθεῖ, αὐτὸ ἐδῶ θὰ ἦταν κι ἡ τελευταία τους ἀπόπειρα.»

«Ἐχει δίκιο ὁ ἀδερφός μας», ἔκανε ὁ δεῦτερος γιός. Δέν πρέπει νά τὴν πάρεις τῆ γυναῖκα σου ἀπὸ δῶ. Πήγαίνε νά τοὺς ἐξηγήσεις τοὺς λόγους, θὰ καταλάβουν. Στὸ κάτω κάτω, μπαρεῖς νά κάνεις ἐκκλήση στὴν εὐθυκρισία τους.»

«Τὴν εὐθυκρισία τους;» εἶπε ὁ μεγάλος. «Ἀκόμα κι ὁ τρίτος θεῖός μας τοῦ ἀποῦδασε τόσα χρόνια καὶ τέλειωσε νομαλά

στην Ίσπανία, άναγκάστηκε νά υποχωρήσει. Σέ τί θά χρησιμέψουν οι έξηγήσεις μου; Άπ' τήν στιγμή πού άέ θέλω νά κατηγορηθώ για άπάθεια, άφείλω νά υποκένω. Μόνο πού ή γυναίκα μου θά υποφέρει.»

«Άπό τί θά υποφέρω; Ίσα ίσα, εκεί κάτω θά βρώ ήσυχία, θά 'γω και κάποιον νά μέ περιποιείται, νά μου κάνει παρέα, δέ θά μου λείπει τίποτα.»

Τό γέλιο της κοπέλας άντήχησε σάν κλάμο.

«Όστε συνθηκολογείς γι' άλλη μία φορά;» έκανε όλο άγανάκτηση ό μικρός. Άναρωτιέμαι γιατί μονίμως συνθηκολογείς. Οτιμήσου πάσο τό 'χεις πληρώσει αυτό. Και πάρε παράδειγμα τόν άδερφό μας; παρολίγω νά πέσουν θύματα τής δειλίας σου ή Κιθάρα κι εκείνος. Στην επανάστασή του χρωστάει τή νίκη του.»

Στά χείλια του δεύτερου άδερφού διαγράφηκε ένα χαμόγελο περηφάνιας. Κολακεύεται πού πράγματι «είχε κερδίσει τήν εύτυχία του κάνοντας έναν ώραιο άγώνα», σύμφωνα μέ τήν άγαπημένη έκφραση του μικρότερου.

«Ναι, νικήσατε.» άπάντησε ό μεγάλος, κρύβοντας τήν άγανάκτησή του πίσω από ένα είρωνικό τόνο, «επαναστατείτε έναντιόν όλων, τά περιφρονείτε όλα, είστε σί νικητές. Μά ή δική σας νίκη είναι πού μέ χαντακώνει έμένο. Σας μισούν, κι έκδικούνται επάνω μου αποκλειστικά. Μέ σιχαίνονται, μέ κοροϊδεύουν, μέ προσβάλλουν, μέ γελοιοποιούν αποκαλιώντας μέ «άρχοντα -κληρονόμο του πρώτου κλάου». Έσείς μπορείτε νά ύψώσετε τό λάβαρο τής επανάστασης και νά παραήσετε τό σπύτι. Μά έγώ τί μπορώ νά κάνω; Νά φύγω μόνος μου, όπως έκανε ό δεύτερος άδερφός μας; Είναι πολλά πράγματα πού δέν τά ξέρετε. Και τί δέν άκουσα έγώ για κείνο τό σιναικέσιο πού χάλωσε! Άλλά κι εξαιτίας σου, μικρέ μου, επειδή γράφεις στά διάφορα περιοδικά και κόνεις παρέα μέ θερμοκέφαλους. Όλα τό κατάπια. Μόνο έγώ ξέρω τί έχω περάσει. Έσείς δέν έχετε ιδέα. Έμπρός, συνεχίστε νά ξεμουρνίζετε τά ώρμια σας

λόγια, κηρύχτε την άνταρσία και την πάλη 'Εγώ σε ποιόν μπορώ να πω όραία λόγια!»

'Ορμησε στο κρεβάτι του κι έκρυψε τό πρόσωπό του στό χέ-
ρια του. 'Η Λί έσκυψε πάνω άπ' τό τραπέζι κι άρχισε νά κλαί-
ει χαμηλόφωνα.

'Ο δεύτερος άδερφός άρχισε νά μετανιώνει πού είχε σκεφτεί
μόνο τόν έαυτό του χωρίς νά λογαριάσει τόν άδερφό του. 'Ο
μικρός όμως είχε έντελώς άλλη διάθεση. Τόν είχε συγκινήσει
κάπως ή στάση και τό πορόπινο τού 'Ηλιου τού Καινούριου,
άλλά κάποιες ώμές σκέψεις τόν έμποδίζανε ν' άφθεθεί σέ συ-
ναισθηματισμούς. Μέσα του έκλεινε πού πολύ μίσος παρά
άγάπη. 'Εμπρός στά μάτια του γυάλιζε ή έπιφάνεια τής λί-
μνης, ύστερα ένα φέρετρο. Και τώρα... Δέν μπορούσε νά τά
ήγέλει άπ' τό μυαλό του κι ή καρδιά του φούσκωνε άπό μίσος.
Μιά άξιογάπητη μητέρα είχε μάθει και σ' αυτόν και σ' άδέρ-
φια του ν' αγαπάνε. 'Ακολουθώντας τά διδάγματα της, είχε
πονέσει για τούς όμοίους του, είχε συντρέξει τόν πλησίον του,
είχε σεβαστεί τήν οίκυγένειά του, κι είχε φερθεί γενναίοψυχα
στους κατωτέρους του. 'Αλλά τί όψη παρουσίαζιν οί μεγαλύ-
τεροί του! Μέσα στό στίσι κυριαρχούσαν σκοτεινές δυνάμεις,
όργανώμενες τήν άγάπη. Είχε δει νεκρά πλάσματα νά γίνονται
θύματα άνώφελων θυσιών, πλάσματα πού άκριδιά γι' αυτόν,
πού θά 'θελε νά τά κρατήσει κοντά του, μά πού άναγκάστηκε
νά τ' άπογοητεήσει χωρίς νά μπορεί νά τούς προσφέρει όση-
θεία. Κι έθλεπε κι όλλα νά παίρνουν τό δρόμο πρós τήν κατα-
στροφή για νέες θυσίες έξίσου μάταιες. Τά μόνα λόγια πού
τού έσχόνταν πιά στό στόμα ήταν κατάρες. Τελικά είπε ψυ-
χρά:

«'Αντε, έξαιτίας σου πέθανε κιόλας μιά γυναίκα. 'Ελπίζω
νά μή σφραγίσσεις κι άλλη.»

Και διάστηκε νά φύγει.

Μέσα στό δωμάτιό του ένιωσε άπομονωμένος όσο ποτέ άλ-
λοτε. 'Ο κόσμος τού φάνηκε ένα θέατρο όπου παίζονταν μι-

νάχα τριγυλιές. Πόσο δάκρυα, πόσοι καημοί, πόσοι άνθρωποι πού ζούσαν μόνο και μόνο για τό χαμό τους ή για τό χαμό κέποιων άλλων. Γιατί τόση δυστυχία: Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀγοριοῦ ἦταν ἄλλο πικρία. «Ὁ,τι καί νά γίνει, ἐγώ δέ θά τοῦς μοιάσω. ἐγώ θά τραδήξω τό δρόμο μου. Στήν ἀνάγκη, θά περάσω πάνω ἀπ' τά πτώματά τους.»

Ἀναθάρρησε μ' αὐτήν τήν σκέψη, καί κράθηξε γιά τήν αἰθουσα «Τό Καλό τοῦ Λαοῦ», νά φέρει τοῦς φίλους τοῦ.

Ὅταν συνήλθε κάπως ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου πήγε τή γυναίκα του στήν καινούρια κατοικία. Τούς συνόδεψαν ἡ πρώτη κυρία, τό Ἄγνό Λουλουδιόσσια καί τό Ἄγνό Λουλούδι. Λίγο ἀργότερα ἦρθαν νά τοῦς δεῖν ἡ Κιθάρα μέ τόν Ἥλιο τοῦ Λαοῦ. Ἡ ψυχρότερη Ζάνγκ κι ὁ Γιουάν ὁ Τέλειος θά ἔμεναν ἐκεῖ, στήν ὑπηρεσία τῆς νέας γυναίκας.

Τό σπίτι φυσικά δέν τῆς ἄρεσε. Ποτέ δέν εἶχε ξεναμεῖναι αἰ τέτοιο μέρος, καί κυρίως, δέν εἶχε χαριστεῖ ποτέ ἀπό τόν ἀντρα της ἀπό τότε πού παντρεθῆκε. Κι ἐπρεπε τώρα νά μείνει ἐκεῖ μονάχη της, ἐξω ἀπ' τήν πόλη, περίπου γιά ἓνα μήνα, νά ζήσει σ' αὐτό τό βγρό καί σκοτεινό μέρος. Προσπάθησε, ἀλλά μάταια, νά φέρει στό νοῦ της εὐχάριστα πράγματα. Ὅσοῦσα ἐπρεπε νά κρύψει τή στεναχώρια της ἀπό τοῦς ἄλλους. Ὅση ὥρα τακτοποιοῦσαν τά πράγματά της, ἐκείνη ἐκκλαιγε στά κρυφά, κι ἐπαινε χαρούμενο ὄφρος ὅταν πληροῖζε κανείς, Ὅσοι ἀνησυχούσαν, ἀναθάρρησαν κάπως χόρη στή ζεγνοιασιά πού κατάφερε νά δείξει.

Γρηγόρι εἶπωσε κι ἡ ὄμα τοῦ χαρισιμῶ.

«Γιατί φεύγετε ἄλλοι μαζί;» τοῦς ρώτησε. «Κιθάρα, Ἄγνό Λουλούδι, δέν κίθεστε λιγάκι ἀκόμα!»

Ἡ Κιθάρα ἀπάντησε:

«Ὅπου νά ἔναι θά κλείσουν οἱ πύλες τῆς πόλης, κι εἴμαστε μακριά. Ἀῦριο θά ἔρθω πάλι.»

«Οἱ πύλες τῆς πόλης!»

Ἡ Λί τό ἐπανεῶθε αὐτό δύο φορές.

Λέν ήταν μόνο η απόσταση και θά τη χάριζε απ' τόν άντρα της, ύπνηρχον και πολλές διαδοχικές πόρτες που μένανε κλειστές από τή νύχτα μέχρι τό πρωί. Άν πέθαινε, εκείνος δέ θά ΄ξερε τίποτα, δέ θά μπορούσε νά τρέξει κοντά της. Τήν έξωρισαν σέ τόπο μακρινό, σάν κατόδικο. Τά μάτια της γέμισαν δάκρυα

«Είναι πολύ ξημο αυτό τό μέρος. Μέ τρομάζει.»

Τό Άγνό Λουλουδι προσπάθησε νά τήν ήσυγάσει:

«Μή φοβάσαι. Αύριο βράδυ θά μείνω κι εγώ εδώ να ΄χεις παρέα.»

«Κι εγώ τό ίδιο, θά παρακαλέσω τή μαμά νά μ' αφήσει», πετάχτηκε τό Άγνό Λουλουδιόσμο.

«Λίγη ύπομονή χρειάζεται και σέ λίγο θά νιώσεις πολύ άνετα» είπε ό άντρας της μ' ένα διασημένο χαμόγελο. «Έχεις δυό εμπιστους ίσηρέτες. Μή φοβάσαι. Αύριο οι καυμάδες σου θά μείνουν μαζί σου. Έγώ θά προσπαθήσω νά έρχομαι κάθε μέρι. Κάνε λίγη ύπομονη, ένας μήνας περνάει εύκολα.»

Η πεθερά της, έδωσε μερικές οδηγίες ακόμα και φύγανε. Η Λι τούς κοίταξε ν' άνεβαίνουν στα φορεία, άκουμπισμένη στην έξώπορτα. Ο άντρας της κατέβηκε πάλι και πήγε κοντά της νά τή ρωτήσει μήπως χρειάζεται τίποτ' άλλο. Τού απάντησε πώς είχε όλα τά απαραίτητα

«Νά μου φέρεις αύριο τόν Μικρό Πιστό, μου λείπει πολύ. Νά τόν προσέχεις. Μή γράψεις στή μαμά γιά μένα, θ' άνησυχήσει.»

«Τής έγραψα προχτές, χωρίς νά σού πω τίποτα, γιατί ευό δέ θά μ' άφηνες.»

«Γιατί τό Άγνες αυτό; Άν μάθει πώς τώρα θρέσκουμε...»

Σταμάτησε γιά νά μήν τόν στεναχωρέσει.

«Μά έπρεπε νά είναι ένήμερη. Άν μπορέσει νά έρθει έγκαιρωσ, θά σέ περιποιηθεί κι εκείνη.» Κοιτάχτηκαν γιά κάμποση ώρα, σιωπηλά, πνίγοντας τά λόγια μέσα τους. «Φεύγω. Πήγαινε νά ξαπλώσεις λίγο». Πρωτού άνέβει στό φορείο γύρισε

πολλές φροές και την κοιτάζε.

«Άδριο νά έρθεις χωρίς» τού φώναζε εκείνη, άκοιμισμένη πάντα στην πόρτα.

Κοινοῦσε τό χέρι της μέχρι πού χάθηκε στή σκευφή του δρόμου. Τότε μόνο μπήκε μέσα στό σπίτι, κρατώντας τή τσάντα καιλιά της.

Τήν άλλη μέρα ήρθε ό άντρας της πολύ νωρίς, μαζί μέ τό γιό του. Ἡ ἀδελφή του ήρθε προετοιμασμένη νά μείνει, όπως είχε υποσχεθεί. Τό Ἄγνό Λουλούδιωμα ήρθε μόνο γιά επίσκεψη, γιατί δέν είχε καταφέρει τόν πατέρα της νά τήν ἀφήσει νά μείνει έξω από τήν πόλη. Σέ κάποια στιγμή ήρθε κι ἡ Κιθάρα, καί γιά λίγο τό σπιτάκι γέμισε γέλια καί χαρές.

Ἡ ὥρα πέρασε σάν ὄνειρο. Ἐπρεπε πάλι νά χωριστοῦν. Τό παιδί ἄρχισε νά κλαίει. Μέ κανένα τρόπο δέν ήθελε νά γυρίσει στό σπίτι, ήθελε νά μείνει μέ τή μαμά του, πράγμα αδύνατο. Ἐκείνη ἔκανε ό,τι μπορούσε γιά νά μετατρέψει τά δάκρυα σέ γέλια καί νά τό κάνει ν' ἀκολουθήσει φρόνιμα τόν πατέρα του. Ὅπως καί τήν προηγούμενη, συνόδεψε τόν άντρα της μέχρι τήν ἐξώπορτα.

«Άδριο νά 'ρθεις χωρίς.»

«Φοῦμαι πώς δε θά μπορέσω νά 'ρθω. Αἱτοί ἔχουνε φέρι χτίστες νά φτιάξουν ἕνα εἶδος εἰκονικοῦ τάφου, καί θέλουν νά ἐπιστατήσω.» Εἶδε τά δάκρυα νά γυαλίζουν στό μάτι της γυναίκας του, καί συνέχισε: «Θά πρυσπαθήσω νά 'ρθω. Θά 'ρθω δύσκοληστε. Κλαίς; Γιατί στεναχωριέσαι ἔτσι εἰκόλια; Πρέπει νά σκεφτεῖς τήν ὑγεία σου. Ἄν ἄρρωστήσεις, ἐγώ...»

Ἐνα μελαγχολικό χαμόγελο φάνηκε στή χεῖλη της Αἰ:

«Κι ἐγώ ἡ ἴδια δέν ξέρω γιατί στεναχωριέμαι.»

Μιλοῦσε ἀργά, χωρίς νά τόν ἀφήνει ἀπό τά μάτια της. Μέ τό ἕνα χέρι χαίδευε τό μάγουλο του γιου της.

«Ὅταν φύγεις, μού φαίνεται πώς δε θά σέ ξαναδῶ. Φυδιάμαι πολύ, δέν ξέρω γιατί.»

«Τί φυδιάσαι; Εἶμαστε κονιά, σέ βλέπω κάθε μέρα, κι ἀπόψε

ή αδερφή μου θά μείνει μαζί σου.»

Ἄλλά κι αὐτός εἶχε ἀρχίσει νά νιώθει μουδιασμένος ἀπό φόβο.

«Αὐτό ἐκεῖ πέρα δέν εἶναι ὁ ναός;» ρώτησε ἔξωφωνα δείχνοντας ὀσφιά τή σκιπτή ἐνός μοναστηριοῦ πού ξεπερόβωλε πίσω ἀπ' εἰς ἀτέρες. «Ἐκεῖ δέν ἔχουν θάλας τό φέρετρο τῆς ξαδέρφης μας πού πέθανε; Μόλις μπορέσει θά πάει νά τή δῶ.»

Ὁ ἄντρας τῆς κοίταξε πρὸς τὴν κατεύθυνση ἐκείνη, χλώμιασε, καὶ ἔστρεψε τό κεφάλι. Πῆρε τό χέρι τῆς γυναίκας του καὶ τό ἔσφιξε δυνατά:

«Μὴν πᾶς ἐκεῖ, μὴν πᾶς!» εἶπε σ' ἓνα τόνο πού ἐκείνη δέν ἐπρόκειτο ποτέ νά τόν ξεχάσει. Ἄφησε ἀπότομα τό χέρι τῆς. «Φεύγω.»

Κι ἀπομακρύνθηκε μέ μεγάλες ὀρυκκελές.

Στό γυρισμό, τό παιδάκι φώναζε συνέχεια τή μητέρα του, καὶ ὁ πατέρας πιάσιζε νά συγκρατήσῃ τὰ δάκρυά του. Μπαίνοντας πρὸ σπιτί, ἔπεσε πάνω στήν παλλακίδα Τσέν καὶ ἔβγαине ἀπὸ τὴν προπατορική σάλα:

«Πρῶτε μικρὴ ἀφέντη, πῶς εἶναι ἡ γυναίκα σας;» ρώτησε μ' ἓνα ψεύτικο χαμόγελο.

«Καλά εἶναι, οὐς εὐχαριστῶ.»

«Θά γεννήσῃ σύντομα;»

«Ἰσχυροῦσθε σέ λίγες μέρες.»

«Μὴν ξεχάσετε πῶς δέν ἐπιτρέπεται νά πειτε σὸ δωματίό τῆς βασικράτει ὁ πακετός.»

Μίλησε ξερὰ. Ἀπομακρύνθηκε γαχανίζοντας.

Αὐτά δέν ἦταν τίποτα καινούρια γιὰ τὸν μεγάλο ἀδερφό. Αὐτὴ τὴν ἀπαγόρευση τὴν εἶχε ἀκούσει πολλές φορές. Μὰ ἐκείνη τὴ στιγμή, ἀντήρησε σὶ αὐτιά του ἀκούσια. Ἐμεινε ἀσάλευτος κοιτώντας τὴν παλλακίδα ν' ἀπομακρύνεται, χηρὸς ν' ἀκούει τό γιό του πού τὸν φώναζε καὶ τὸν τράβηγε ἀπ' τό χέρι.

Τέσσερις μέρες αργότερα, ό Ήλιος τοΐ Κεινούριου, πού είχε καθυστερήσει μέ τις διάφορες άσχολίες του, έφτασε πύ άργά άπ' τό συνηθισμένο στό κατύλιγμα τής γυναίκας του. Ήτιεν τρεις τό άπόγευμα. Μπήκε στην αύλή φιοιάζοντας τό όνομά της, και προχώρησε βιαστικά γιά τό δωμάτιο. Στό κατύλιμα άνεγκάστηκε νά σπαρταήσσει: ή πλώρια ψυχιαύρη Ζάνγκ τοΐ έβραζε τό όρόμο.

«Πρώτε μικρέ άφέντη, δέν μπορείτε νά μπείτε...»

Ήταν άρκετό νά καταλάβει.

Άποτραπήχτηκε ύπάκουα. Γιά μιá στιγμή στάθηκε ζαλισμένος στό μεσιανό δωμάτιο, ύστερα όνήμε. Ή πόρτα τής κρεβατοκάμαρας είχε κλείσει μέ θόρυβο. Άπό μέσο ακούγονταν πατήματα καθώς και κρυφομιλήματα άπό μιάν άγνωστη γενεικέια φωνή. Στάθηκε σάν χαμένος κάτω άπ' τό παράθυρο κοιτώντας τά χόρτα και τά λουλουδια πού φήτρωναν σάν μικρό περιβόλο. Τό κεφάλι του ήταν άδειανό. Τόν είχε πλημμυρίσει μιá άκαθόριστη αίσθηση. Δέν ήξερε νά πει άν ήταν γλυκιá ή πικρή, χαρούμενη ή όδυνηρή. Ήταν ένα μείγμα άπ' όλα αυτά. Λίγα χρόνια πριν, είχε θρεθεί σ' άνάλογη κατάσταση ως ένα σημείο, όλλά στην πραγματικότητα ήταν πολύ διαφορετική. Τί οικείνηση είχε νιώσει, πόσο θόκρια χαρής! Πόσο τήν είχε εύχαριστήσει τή Αί, πόσο τήν είχε περαιοηθεί. Είχε πονέσει μέ τούς πόνους της, κι είχε ζαλιστεί άπό τό δύορο πού τοΐ είχε κάνει. Τήν είχε όεί νά αραικελίζει όλα τά όδυνηρά έμπόδια γιά νά φτάσει στην νίκη. Ό νοΐς του είχε περάσει άπό τήν άνησυχία στη γαλήνη, άπο τή λύπη στην άγαλλίαση. Κι όταν τοΐ παρουσίασαν τό γιά του, τόν πρωτότοκο, τυλιγμένο σ'ά σπάργανα, τόν πήρε άπό τήν άγκαλιά τής μαμμής, φίλησε μέ λαιτρεία έκείνο τό κόκκινο μουτράκι, κι όρκίστηκε νά τό προστατεύει, νά θυσιαστεί γιά χάρη του. Πλησίασε στό κρεβάτι κι έσκυψε πάνω άπ' τό κουρασμένο πρόσωπο τής γυναίκας του.

της χαίδεψε τὸ χέρι. τὴν ρώτησε πῶς αἰσθάνεται, καὶ μ' ἔνω δλέμμα φορτωμένο εὐγνωμοσύνη καὶ τρυφερότητα τῆς μετέδωσε αὐτὸ πού κανένας δέν μπορούσε ν' ἀκούσει. Κι ἐκείνη τὸν κοίταξε παρήφανη κι ἐρωτευμένη. Ὑστερα στράφηκε στὸ μωρό καὶ μουρμουρίσει μὲ φωνὴ πού ἔπαλλε:

«Ἔίμαι πολὺ καλά, Κοίταξέ τον. Δέν εἶναι ὑπέροχος: Βρές του γρήγορα ἕνα ὠραῖο ὄνομα.»

Πῶς ἀκτινοβολοῦσε ἐκεῖνο τὸ πρόσωπο ἀπὸ τὴν εὐτυχίᾳ τῆς πρώτης μητρότητας!

Μά ὅλα αὐτὰ ἦταν παρελθόν.

Τώρα δέν ὑπῆρχε ἡ ἀλλοτινὴ χαρὰ τῆς ἀναμονῆς. Τώρα τὸν ἔτρωγε ἡ ἀνησυχία, ἡ μεταμέλεια, καὶ τοῦ εἶχε γίνει ἔμμονη ἰδέα ἡ σκέψη:

«Τῆς ἔκανα μεγάλο κακό.»

Ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῆς ὑπερέτριας:

«Πῶς αἰσθάνεστε, κυρία;»

«Ἄχ, ἄχ, πονᾶω!»

Ἐκείνες οἱ κραιγές πόνου τὸν κάναν ν' ἀνατριχιάσει. Ἐσφιξε τὰ δόντια. Ἐσφιξε τὶς γραθιές του καὶ πάλαι νά κατανικήσει τὸ ἄγχος του. Ἐφτασε στὸ σημεῖο νά σκεφτεῖ: «Δέν εἶναι ἡ δικὴ τῆς φωνῆ. Ποτέ δέν εἶχε τόσο δυνατὴ φωνή.»

Μό ποιὸς ἄλλος μπορούσε νά ἔχει φωνάξει ἐκτός ἀπὸ κείνη;

«Αὐτὴ εἶναι, αὐτὴ εἶναι, ἡ γυναῖκα μου.»

«Ἄχ, πονᾶω, πονᾶω! Ἄχ!»

Νόμιζε πὺς ἀκούει οὐλοχτά ζωῶν, κι ἀνάμεσα σ' αὐτὰ ξεχώριζε διάφορα σπύρια-φέστα, κουβέντες, σκεῖψι πού βραίνιαγαν κι ἐπιπλά πού μετατοπίζονταν. Ἐκλείσε μὲ τὰ χέρια του τ' αὐτιά του μουρμουρίζοντας: «Δέν εἶναι ἐκείνη, δέν εἶναι ἡ Λί μου. Ἐκείνη εἶναι τόσο γλυκιά, δέν μπορεί νά φωνάζει ἔτσι.»

Ξετρελαμένος, πλησίασε στὸ παράθυρο καὶ προσπάθησε νά κοιτάξει μέσα. Ἦταν ἐρημητικὰ κλειστό. Μάντευε μόνο ὅτὸ τοὺς ἤχους.

«Κυρία, κάντε υπομονή, σ' ένα λεπτό όλα θά τελειώσουν.»
 άκούστηκε ή φωνή τής άγνωστης γυναίκας.

«Ά, πώς υποφέρει!»

Καινούριες κραυγές. Ό ήχος του κορμιού από στρίθει απότομα στό κρεβάτι.

Μπήκε στό σπίτι καί χτύπησε τήν πόρτα δυνατά. Καμιά απάντηση. Μόλις έκανε νά γυρίσει στην άλλη, οι κραυγές ξανάρχισαν. Χτύπησε από δυνατά. Μέ τή γροθιά του.

«Ποιός είναι;» έκανε ή ύπηρέτρια.

«Άφήστε με νά μπιώ.»

Καμιά απάντηση, ή πόρτα πάντα κλειστή. Οι φωνές έξακολουθούσαν.

«Άφήστε με νά μπιώ, αφήστε με νά μπιώ!»

«Πρώτε μικρή άφέντη, δέν πρέπει νά μπιείτε, δέν μπορεί νά σ' άνοιξω. Ή τέταρτη κυρία κ' ή παλακίδα ή κυρία Τσέν μου τό άπαγάρευσαν...»

Δέν άκουγε πιά, σκεφτότανε μόνο τή γυναίκα του.

Ξεχώρισε τήν πονεμένη φωνή τής Λί:

«Κι ό άντρας μου; Γιατί δέν έρχεται; Ψυχοκούη Ζάνγκ, πήγαινε νά τόν βρείς. Πονάω, άχι!»

«Έδώ είμαι, εδώ είμαι! Έρχομαι Λί, Άνοιχτε! Άφήστε με νά μπιώ.»

«Πού είσαι; Δέ σέ βλέπω. Πονάω. Πού είσαι;»

«Λί, εδώ είμαι, έρχομαι κοντά σου, κ'ά σέ προσέχει, δέ θά ξαναφύγω. Άφήστε με νά μπιώ. Δέν έχετε καρδιά; Ύποφέρει τόσο!»

Χτύπαγε άγρια τήν πόρτα.

Ή νέα γυναίκα είχε σωπάσει. Ή κίνηση μεγάλωσε στην κάμαρα. Περπατούσαν πάνω κάτω, φώναζαν: «Νύφη!» «Κυρία!» Μιά φοβερή σκέψη πέρασε άπ' τό μυαλό του Ήλιου του Καινούριου: θά είχε χάσει τίς αισθήσεις της. Φώναζε μ' όλη του τή δύναμη:

«Λί, εδώ είμαι, μ' άκούεις;»

Τὴν ἀκουσε νὰ βογγάει πάρα πολύ σιγά. Πέφτασε λίγη ὥρα φοβερῆς ἀγωνίας.

Τὸ παράπονο ἔπαψε ν' ἀκούγεται. Δέ μιλάγε κανέναν. Ξαφνικά μὲς στή σιωπὴ ἀντήχησε κλάμα μωροῦ.

«'Ας εἶναι εὐλογημένοι ὁ Οὐρανὸς κι ἡ Γῆ!» ἀναστέναξε μὲ ἀνακοίφιση.

Ἡ δοκιμασία τῆς γυναίκας του τέλειωσε πιά.

Ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τοὺς φόβους πού τὸν τυφάνησαν, ἐνωθε τώρα ἀντίπρωτῃ ἀνακοίφιση.

«'Απὸ δὺ καὶ πέρα», σκέφτηκε, «πρέπει νὰ τῆς φέρομαι ἀκόμα πιὸ τρυφερά. Πρέπει ν' ἀγαπῶ κι αὐτὸ τὸ παιδάκι.»

Μιά κραυγὴ φρίκης ξεπήδησε ἀπ' τὸ θυμάτιο:

«Νευροῦλα μου!... Τὰ χέρια τις κρούσαν κιόλας!»

Ἦταν ἡ θρηνητικὴ φωνὴ τοῦ Ἁγνοῦ Λαυλοῦδιου.

«Κυρία!» φώναξε ἡ ὑπηρετριά.

Εἶχε περάσει ὁ θάνατος.

Ἀκούστηκαν βήματα νὰ πλησιάζουν. Φαντάστηκε πὺξ θ' ἔνοιγαν, ἀλλὰ ὄχι. Ἄπ' τὴν μανταλωμένη πόρτα, ἡ μαμμὴ ἀνάγγειλε κρατώντας τὸ νεογέννητο:

«Τὰ συγχαρητήριά μου, κύριε, εἶναι ἀγόμε.» Καὶ κυθὺς ἀπομακρυνόταν πρόσθεσε: «Τί κρίμα νὰ χάσουμε τὴ μαμά.»

Ἡ χαρὰ ἔκανε φτερά. Τὸ παιδί ἔνν ἦταν πιὰ τὸ πολυκατατημένο ἀγόρι, ἀλλὰ ἐχθρὸς, ὁ δολοφόνος τῆς Λί. Ἦταν πολὺ ἀργὰ γιὰ νὰ παραμερίσει κάθε ἀντίσταση, νὰ γονατίσει δίπλα στὸ κρεβάτι, νὰ ἐξομολογηθεῖ τὰ σφάλματά του, νὰ ἐκλιπαρήσει γιὰ τὴν ὑπέροκτη συγχώρηση. Δυὸ ξύλινες μπάρες: τὶ ἀσημαντο ἐπιτόδιον. Κι ὅμως τοῦ ἐφραῖξαν τὸ δριῦμο, τὸν ἐμπόδισαν ν' ἀποχαιρετήσῃ ἐκείνη πού ἀγαπούσε. Τέλικά κατάλαβε: ἔνν εἶχε καμιά ἰδιαιτέρη δύναμη αὐτὴ ἡ πόρτα, κι ὁ χαμὸς τῆς Λί ἀφειλόταν ἄλλου: στὸ σύνολο τῶν θεσμῶν, τῶν παραδόσεων, τῶν προλήψεων. σ' ἐκείνο τὸ τεράστιο βάρος πού τὸν τσάκιζε τόσα χρόνια, πού τοῦ εἶχε στερήσει τὰ νιάτα, τὴ χαρὰ, τὸ μέλλον, πού εἶχε ξεκάνει καὶ τίς δυὸ γυναῖκες πού ἀγάπη-

σε. Νά τό πέταγε κιό αυτό τό φαρτίο, νά ριχτεί στή μάχη. Όμως δέν είχε τό κουράγιο. Άδύναμος, ανίκανος, απειλημένος, έπεσε στά γόνατα εκεί στό κατώφλι, θρηνώντας πió πολύ γι' αυτόν τόν ίδιο.

Στήν είσοδο τής αέλης σταμάτησαν δυό φορεία. Μπήκε ή πρώτη κυρία Γκάσ, μαζί μέ μιá επισκέπτρια. Τίς συνόδειε ό Γιουάν ό Τέλειος. Ή πρώτη κυρία άκουσε τούς λυγμούς κι άλλαξε χρώμα:

«Άχ, κάποια δυστυχία μάς βρήκε!»

Μπήκαν βιαστικά κι οι δυό στό μεσαίο δωμάτιο.

«Παιδί μου, τί κάνεις εδώ πέρα.» ρώτησε ή πρώτη κυρία τρομαγμένη.

Ή εκείνος σηκώθηκε και μέ μιá κίνηση απειλησίας:

«Είμαι πολύ άργά.» είπε.

Ή επισκέπτρια ήταν ή λεθερά του. Τή χαιρέτησε μέ θλίψη και ξέσπασε πάλι στό κλάμα. Οι φωνές του μωρού άκούγονταν πίσω άπ' τήν πόρτα. Ή μητέρα τής Λί, άφωνη, σκούπιζε τά μέτια της. Ό Γιουάν ό Τέλειος τούς άνοιξε:

«Περάστε έσείς, παρακαλώ.» είπε ή πρώτη κυρία στή συντροφιά της. «Εγώ δέν επιτρέπεται νά μπώ στήν κάμαρα τής λεγώνας.»

Μέ τό καιό μπήκε εκείνη, άντήχησε ό θρήνος:

«Κόρη μου, ποιός σ' άρπαξε έτσι άσπλαχνα; Έφυγες και δέ μέ περιμένεις. Έδώ είναι ή μάνα σου, ή μάνα σου πού ήρθε άπό τόσο μακριά. Μίλησέ μου παιδί μου, έλα πίσω. Άργησα, γιατί δέν περιμένεις μιá μέρα άκόμα; Τί θλιβερό τό τέλος σου, φτωχό μου παιδί. Έδώ μονάχη σου, διωγμένη άπό τό σπιτικό σου, χωρίς κανένα νά σε περιποιηθεί. Άν είχα φτάσει νωρίτερα δέ θά πέθαινες. Φτωχό μου παιδί και σ' έχασα...»

Κάθε λέξη ράγιζε τήν καρδιά του Ήλιου του Καινούριου και τής δεύτερης μητέρας του.

«Δέν μπορώ άλλο νά μείνω σ' αὐτό τό σπίτι, θέλω νά φύγω.» φώναξε ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης μπάνιουνας ἀπό δωμάτιο τοῦ μεγάλου ἀδερφοῦ του.

Εἶπε σκοτεινιάσει κιόλας. Ὁ χώρος φωτιζόταν ἐλάχιστα. Δέν εἶχαν ἀνάψει ἀκόμα τὸ ἠλεκτρικό. Ὁ μεγάλος, καθόταν στὸ γραφεῖο μὲ τὸ πηγούνι στηριγμένο στὰ χέρια του, καί κοίταζε ἐπίμονα μιὰ κορνιζαρισμένη φωτογραφία ἀπὸ τὸ γάμο του. Τὸ σκοτάδι δέν τοῦ ἐπίτρεπε νά διακρίνει καθαρά, ἀλλὰ μάντευε τῆ μικρῆ τῆς Λί, πού τὰ χαρακτηριστικά της ἦταν καλοσηπωμένα, μέσα του: τὸ στρογγυλὸ πρόσωπο, τὸ περήφανο χαμόγελο, τὰ διὰ λακκάκια στὰ μάγουλα. Σαρνισμένος ἀπ' τὴν εἰσβολή τοῦ ἀδερφοῦ του, γέρισε τὸ κεφάλι:

«Μπορεῖς νά φύγεις. Ποῦ θά πάς;»

«Στὴ Σανγκάη, στὸ Πεκίνο, δέν ἔχει σημασία ποῦ, ἀρκεῖ νά φύγω. Θέλω νά φύγω, τὸ ἴδιο μοῦ κάνει ὅ,τι κι ἂν ποῦν, πρέπει νά φύγω.»

Μέ τὰ χέρια στίς τσέπες πηγαίνωσχοταν στὸ δωμάτιο μὲ μανίο.

«Κι ὁ δεῦτερος ἀδερφοῦς μας;»

«Πότε σκέφτεται νά φύγει, πότε σκέφτεται νά μείνει. Φαντάζομαι πὸς δέ θέλει αὐτὴ τῆ στιγμή ν' ἀπομακρυνθεῖ ἐξαιτίας τῆς Κιθάρας. Δέ θέλει νά τὴν ἀφήσει. Ἐγὼ πάντως θά φύγω.»

«Σύμφωνοι, μπορεῖς νά φύγεις ἂν θέλεις. Μπορεῖς νά πάς στὴ Σαγκάη, στὸ Πεκίνο, ἢ κάπου ἄλλοῦ.» Ὁ τόνος του ἦταν περιέργος. Ὁ μικρὸς δέ ἀπάντησε. «Κι ἐγὼ; Ποῦ θά πάω ἐγώ;» Τὸ ἀρβύλι ἐξακολούθησε νά σφυαίρει καί νά κηρατίζει πέρα διόθε. «Δέν πρέπει νά φύγεις», συνέχισε ὁ μεγάλος ἐκελευτικά, «ἀλλωστε δέ θά μαρτέσεις. Δέν πρόκειται νά σ' ἀφήσουν νά φύγεις.»

«Δέ θά μ' ἀφήσουν ἔ; Θά τοῦς δείξω ἐγὼ πὸς φεύγει κανεῖς.»

«Πώς θά τά καταφέρεις. Θά βρούν κάμποσες δικαιολογίες γιά νά σέ κρατήσουν εδώ. Τό φέρετρο τού παππού βρίσκειται στό σπίτι, ή κηδεία δέν έγινε ακόμα. Δέν είναι οριστό νά φύγεις.»

‘Ο ‘Ηλιος τού Καινούριου έδινε τήν έντύπωση πώς είχε στραφεί πρós εκείνους, γυρεύοντας βοήθεια.

«Σκυτίστηκα γιά τό φέρετρο τού παππού! Δέ θά κάτω νά μέ δολοφονήσουνε όπως τή νόψη μου»

«Σέ παρακαλώ, μή μιλάς γιά τή γυναίκα μου, μή μου ξαναμιλήσεις γι’ αυτή. Έγώ τή σκότωσα.»

«Πρός τί τόσοσ πάνος; Έτσι καί περάσει τό πένθος γιά τόν παππού, θά ξαναπαντρευτείς, τό πολύ σέ τρία χρόνια!» κάγχασε ό μικρός.

«Ποτέ δέ θά ξαναπαντρευτώ, ποτέ. Γι’ αυτό έμπιστεύτηκα καί τό Συννεφάκι, τό μωρό, στην πεθερά μου.»

«Γιατί τήν άφησες νά πάρει μαζί της καί τόν Μικρό Πιστό;»

«Θά μείνει μόνο λίγους μήνες κοντά της κι ύστερα θά ‘ρθει. Τί νά κάνει εδώ πέρα τώρα πού άρρώσυνε; Γυρνεί συνέχεια τή μαμά του, δέν υπάρχει κανείς ν’ άσχοληθεί μαζί του. Μετά τήν ταφή τού παππού θά πάω νά τόν φέρω, καί θ’ άφυσιωθώ άποκλειστικά σ’ αυτόν. Είναι ή μόνη μου έλπιδα, θά τού δώσω όλη τήν καρδιά μου. Άν τόν έμπιστευόμαι σέ άλλη σίξυγο.»

«Τώρα τά λές αυτά. Σέ λίγο καιρό θά λές άλλα. Όλοι ίδιοι είσαστε. ‘Ο παμπάς είναι ένα καλό παράδειγμα. Δέ θές νά ξαναπαντρευτείς; Αίτσι ξέρουν νά σέ κάνουν νά θέλεις. Θά πούν πώς είσαι νέος, πώς ό γιός σου έχει ανάγκη κάποιον νά τόν φροντίξει. Κι όν δέ συνιψωνήσεις, θά σέ αναγκάσουν νά ύπακούσεις.»

‘Όλα αυτά τά έλεγε μέ μία σαρδόνια έκφραση.

«Μπορεί νά μέ αναγκάσουν νά κάνω ότιδήποτε έκτός άπ’ αυτό. Δέ θά δεχτώ ποτέ.»

«Αυτό πού είπες ταιριάζει καί στη δική μου περίπτωση. Κι έγώ τό έδω.»

«Δέν ἀρχολοῦμαι μέ σένα. Θά δοῦμε τί θά καταφέρεις.»

«Ἐσέ τό χαδιά σου! Ἄλλά σέ προειδοποιῶ: ὅταν ἀνοιξουν τά μάτια σου, ἐγώ θά εἶμαι μακριά.»

«Ἄφου δέν ἔχεις λεφτά.»

«Λεφτά: Δέν εἶναι θέμα. Ἄν μου ἀρνηθεῖ ἡ οἰκογένεια, θά δανειστώ. Θέλω νά φύγω. Ἔχω πολλούς φίλους, θά μέ βοηθήσουν.»

«Δέν μπορείς νά περιμένεις;» ἔκανε ὁ μεγάλος.

«Πόσο;»

«Δυό χρόνια. Τότε θά ἔχεις τό δίπλωμά σου. Θά βρεῖς μιὰ δουλειά, ἢ θά συνεχίσας τίς σπουδές σου ἂν θέλεις. Ἡ κατάσταση θά εἶναι εὐνοικότερη ἀπό τώρα.» εἶπε ὁ Ἰβλίου τοῦ Κωνσταντίνου, πού, θαρρώντας πῶς ἡ κουβέντα θά γύριζε πρὸς ὄφελός του, μέλαγε μέ ὕψος πειστικό.

«Δυό χρόνια εἶναι πάρα πολλά. Δέν ἀντέχει νά περιμένω πιά οὔτε ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας. Μακάρι νά φευγα ἐταύτη τῆ στιγμή.»

«Τί πλάσμα! Δέν εἶναι μεγάλο τό διάστημα. Ἐσέ θά ἔχεις τόν στόχο σου. Σ' ὅλα χρειάζεται ὑπομονή. Σέ τί θά σέ πειράξει αὐτή ἡ ἀναβολή; Περιμένες δεκαπεντῶ χρόνια, μαρεῖς νά περιμένεις ἄλλα δύο.»

«Ἄλλοτε, δέν ἦταν ἀνοιχτά τό μάτιό μου, κι οὔτε μυρωῦσό νά ὀράσω. Κι ἔπειτα, δέν ἦταν ἡ κατάσταση σάν τήν τωρινή. Ἐπῆρχαν ἀκόμα μέσ σέο σέτι πλάσματά πού τ' ἀγαπιῖσα. Τώρα ὑπάρχουν ἔχθροί μονάχα.»

Ἦστεμα ἀπό μιὰ καύση, ρώτησε λυπημένος ὁ μεγάλος.

«Κι ἐγώ εἶμαι ἔχθρός σου;»

Αὐτή ἡ κουβέντα τόν ἀγγίξε τόν μικρό. Ἀπάντησε κάπως μαλακά.

«Ἐγώ σοῦ εἶμαι πολύ ἀφροσιωμένος. Σέ κάποια φάση δέν τό καταφέραμε νά συγγενηθοῦμε. Σήμερα πιά εἶμαστε πολύ μακριά ὁ ἓνας ἀπ' τόν ἄλλον. Ἀγάπητες τῆ Λί καί τῆν Δαμάσκηνιά στήν Ὀμίλη πολύ περικουότερο ἀπ' ὅτι τίς ἀγάπησα

έγώ, και αναρωτιέμαι ακόμα, γιατί τις ληητες να θυσιαστούν. Σου είπα μεά μέρα. πώς έλπίζω να μην αφήσεις να χαθεί κι άλλη μεά γυνούκα. Με λέγη προσπάθεια. θά είχες καταφέρει να σώσεις τη Λέ. Τώρα είναι άργά. Θέλεις λοιπόν να γίνω κι εγώ ένα θύμα άνιούφελω. άπως κι εσύ, για τη δική μου δυστυχία και τη δυστυχία των άλλων; Παρ' όλη την άφασίκοσή μου δεν μπορώ να σε καταλάβω. Σταμάτα να μου μιλάς όπως έκανες μέχρι τώρα. θά με αναγκάσεις να σε μιπήσω. θά γίνεις έχθρός μου.»

Έκανε μσή στροφή για να φύγει. 'Ο άδερφός του τον ξαναφώναζε:

«Όχι, μη φύγεις. θά τά βρούμε τελικά. Τό ξέρω καλά, μου λείπει τό κουράγιο. Δέ θέλω να σου γένω έπιπόδιο, μάλιστα σου υπόσχομαι να σε βοηθήσω. θά τους μιλήσω. 'Αν άρνηθούν να σ' αφήσουν να φύγεις, θά βρούμε κάποιον άλλο τρόπο.»

Αναψε τό ηλεκτρικό φώς. Τά μάτια του ήταν ύγρα. Κοιτάχτηκαν για κάμποση ώρα. 'Αντί να χωριστούν σάν ξένος, είχαν ξαναγίνει άδέρφια.

'Ο 'Ηλιος του Καινούριου κράτησε τό λόγου του. Δυό μέρες άργότερα, στο δωμάτιο του άδερφού του, είχαν πάλι μεά συζήτηση:

«'Αποτυχία παιπού. Μίλησα πρώτα στη δεύτερη μητέρα μας: δεν έχει γνώμη. Δεν έγκρίνει τό φευγικό σου, αλλά ούτε και εναντιώνεται. Είναι πάντα πολύ έπιφυλακτική σ' ό,τι μας άφορά. Μ' έστειλε να συμβουλευτώ τον τρίτο θείο μας. Με τρέλανε στις έπιπλήξεις με τη δικαιολογία πως ενεργώ άταπα: ούτε λόγος να γίνει -λέει- για τό σχέδιά σου, πριν άπ' την ταφή του παιπού. Όσοι ήταν παρόντες συμφώνησαν μαζί του. Και τό άποκορύφωμα: ή παλλακίδα Τσέν πέταξε μεά σπόντα για τη δίωξη των δαιμόνων. Άφησε να έννοηθεί ότι ο θάνατος του παιπού ήταν συνέπεια της δικής σου διαγωγής. Δεν τόλμησε να τό πει θέβαια ξεκάθαρα, και κανένας δεν την υπο-

στηρίξε φανερά.»

«Κι όλος ο κόσμος νά τήν υποστήριζε φανερά, πολύ πού θά μ' ένοιωζε», εκάγχασε τό άγόρι. «Γιά νά δούμε πώς θά τά δάλουν μαζί μου!»

«Έννοια σου, εγώ θά τό πληρώσω. Έστνα δέν μπορούν νά σού κάνουν τίποτα. Τό πιθανότερο είναι νά μή θέλουν νά φύγεις, γιατί ο στόχος τους είμαι εγώ. Προφασίστηκαν πώς τό ταξίδι δέν είναι σγυρο ούτε μέ τό πικραμόλοιο ούτε απ' τή στεριά, καί πώς θά είναι τρομερό νά συναντήσεις στό δρόμο σου κακοποιούς. Είπαν ακόμα πώς ή Σαγκάη είναι ή πόλη τής διαφθοράς, πώς θά γαβείς εκεί πέρα, πώς είναι άλέθριος νεωτερισμός τό νά στέλνεις τά παιδιά στο σχολείο, πώς σ' όλη του τή ζωή ο παιπούς άντιστεκόταν σ' αυτό, πώς στην Σαγκάη τό σχολείο είναι ακόμα πιο καταστροφικά απ' τά δικά μας, καί πώς όσοι φοιτούν εκεί γίνονται ή εκόλωστοι ή τερωχοποιοί. Μέ λίγα λόγια, είπαν ό,τι μπορείς νά φιντασιεύς, κι όλα αυτά, γιά νά σ' έμποδίσουν νά φύγεις. Θέλουν νά σε καταφέρουν νά μείνεις μέχρι νά γίνει ή κηδεία, λογαριάζοντας πώς μετά θ' αλλάξεις γνώμη.»

«Κι έσύ τό πιστεύεις πώς θ' αλλάξω γνώμη;» φώναξε ο μικρός χτυκώντας τό γραθιά του στό τραπέζι γιά νά δώσει μεγαλύτερη έμφαση στό λόγια του. «Θά φύγω, θά τούς δείξω έγώ ποιός είμαι! Ναι, είμαι επαναστάτης!» Έκανε δυό φορές τή βόλτα του δίωματίου επανειλημμένοντως: «επαναστάτης, επαναστάτης». Στάθηκε μπροστά στον άδερφό του καί ρώτησε: «Έσύ τί λές;»

Ο μεγάλος σήκωσε τό κεφάλι καί τόν κοίταξε: τά μάτια του άστραψαν, κι άπάντησε μέ έκπληκτική άποφασιστικότητα:

«Υποσχέθηκα νά σε βοηθήσω καί κρατώ τό λόγο μου. Άς ενεργήσουμε χωρίς νά τό πάρουν είδηση. Μού είχες πει πώς μπορείς νά θανασιεύς χρήματα. Θά σού δω κι εγώ, καλό είναι νά 'χεις κάτι παραπάνω μαζί σου. Έτσι και βρεθείς εκεί πέρα, θά τακτοποιήσουμε καί τό υπόλοιπο θέμιτυ. Άφού θά

ἔχεις φύγει, σὶ δυσκολίες θά ξεπερνωστούν εὐκολότερα.»

«Ἀλήθεια. θά τό κάνεις αὐτό;» φώναξε χαρούμενο τὸ ἀγόρι ἀρπάζοντας τὸ χέρι τοῦ ἀδερφοῦ του.

«Πιὸ σιγά, μὴ μᾶς ἀκούσουν. Μὴ θυγάεις ἀχνο γι' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση, σέ κανένα. Θά φύγεις κι ἐγώ θά κάνω πῶς δὲν ἤξερα τίποτα. Μάλιστα μπορεῖς νά μοῦ γράψεις καὶ κανένα γράμμα πού νά μοῦ τὰ ψέλνεις, ὥστε νά φύγει ἀπὸ πάνω μου κάθε ὑπαψία. Θά κανονίσουμε τίς λεπτομέρειες τίποτα ἀμέσως. σ' ἓνα μέρος πιὸ σιγούρο, στὸν κῆπο ὡς ποῦμε. Ἐδῶ δὲν μποροῦμε νά μιλήσουμε μέ τὴν ἠσυχία μας.»

«Σωστά!» ἔκανε ὁ π' ἔξω μιά φωνή.

Ἦ πόρτα ἀνοιξε καὶ φάνηκαν ἡ Κιθάρα κι ὁ Ἥλιος τοῦ Λιού. Ἐκείνος πρόσθεσε γελώντας:

«Δὲν εἶναι ἄσχημο τὸ σχέδιό σας.»

«Μᾶς ἀκούγετε; Γιατί δὲν μπήκατε κοιτίτερα;» τοῦς μάλωσε ὁ μεγάλος ἀδερφός.

«Ἀκούσαμε πῶς βέλετε νά ἔνεργήσετε χωρὶς νά τό πάρουν εἶδηση, καὶ στήσαμε αὐτί. Συγχρόνως κρατάγαμε τοίλιες. Ἦ ἰδέα ἦταν τῆς Κιθάρας. ὑπέροχη εἶ.»

Κιμωγέλιωσε στήν κοπέλα, πού κοκκίνισε λιγάκι.

Τὸ βλέμμα τοῦ Ἥλιου τῆς Νόησης καρφιώθηκε ἐπάνω τῆς μὲ ἐκείνη ἔκανε τὴν ἀκρίβεια καὶ πῆγε καὶ κάθισε σὲ μιά πολυθρόνη κοντὰ πρὸ γραφείου. Ὁ μικρὸς ἔκανε ἓνα μορφασμό ἀπογοήτευσης.

«Τὶ σκληρότητα εἶναι αὐτή;» ἀναστέναξε. «Ἐγὼ φεύγω κι ἐσύ δὲ θέλεις οὔτε νά σέ κοιτάξω.»

Τὰ δυὸ ἀδέρφια του γέλασαν. Ἦ Κιθάρα τὸν κοιτάζε μ' ἀδερφική τρυφερότητα:

«Κοίτα με λαιπὸν ὑψοῦ τὸ θέλεις, κι ὅν δὲ σοῦ φτάνει νά σοῦ δώσω καὶ μιά φωτογραφία μου.»

«Ἐντάξει! Μόνη σου τὸ περ καὶ μάλιστα, μπροστὰ σὲ μὲς τυρες. Ἀῦριο θά στή ζητήσω.»

«Θά τὴν ἔχεις, ἀφοῦ σὸ ὑποσχέθηκα. Δὲν κρατᾶν πάντως τὸ λόγου μου.»

«Έχεις πάντα έτοιμη τήν απάντηση». σκέφτηκε εκείνος.
«πρέπει να σε στριμώξω και λίγο.» Και συνέχισε δυνατά:

«Δέ μου φτάνει. Θέλω και μιά πού να είσαι μέ τόν άδερφό μου.»

Ξεφύλλαξε κάτι ειδήλια κι έκανε πώς δέν άκουσε. 'Ο 'Ηλιος του Λιαού απάντησε στη θέση της.

«Θά σοί δώσουμε όπωσδήποτε.» Και γυρνώντας στον μεγάλο του άδερφό: «Χρειαζόμαστε τή βοήθειά σου. 'Η θεία έδωσε τή συγκρατόησή της για τό γάμο. Δέ φαντάζομαι να 'χει αντίρρηση ή δεύτερη μητέρα μας. Θά τά ξαναπούμε όταν περάσει τό πένθος του παππού. Μόνο πού δέ θέλουμε τελετή του παλαιού είλου.»

'Ο μεγάλος ζάρωσε τά φρύδια κι ειπε μέσα του: «Κι άλλος μελάς!» 'Αλλά απάντησε δήθεν αδιάφορα:

«Είναι πολύ νωρίς άκόμα. Όταν έρθει ή ώρα θά πούμε τρόπο να τό κανονίσουμε.»

«Θά έρθετε κι εσείς στη Σαγκάη;» ρώτησε ό μικρός. «Θά σός περιμένω.»

«Δέν είναι θέσσιο. 'Αν ή θεία δέν θέλει να 'ρθει μαζί μας, δέν μπορούμε να τήν αφήσουμε μόνη. 'Αλλάκιση πρέπει να περιμένουμε δυό χρόνια για να φύγουμε. Διαφορετικά θά 'μαστε άνταγκασμένοι να χωριστούμε.»

«Κι οί σπουδές της Κιθάρης;» ενδιαφέρθηκε ό μικρός.

«Του χρόνου τελειώνει τό σχολείο της. Μέχρι τότε ίσως να 'χει έπιτραπει ή έγγραφή κοριτσιών στο δικό μας σχολείο, άλλιώς θά μελετήσει στο σπίτι για να μπει κατευθείαν στο πανεπιστήμιο της Σαγκάης. Δέν είναι κακή ιδέα, τί λές Κιθάρη;»

'Εκείνη χαμογέλασε χωρίς ν' απαντήσει. Είχε έμπιστοσύνη στον 'Ηλιο του Λιαού και τόν άφηνε ν' αποφασίζει εκείνος.

'Ο μικρός τους κοίταζε προσεχτικά. 'Αλλοτε μακάριζε τόν άδερφό του θεωρώντας τον πιο εύτυχημένο από τόν ίδιο. 'Αλλοτε πάλι συνέχαιρε τόν εαυτό του πού ήταν έλεύθερος να φύγει, να εγκαταλείψει μιá οίκογένεια πού τή μασούσε, για να

άφρασιωθεῖ σ' ἕνα ἀνανεωτικό ἔργο σέ μιά πολυάνθρωπη πόλη, πού ἦταν ἡ ἔστιά τῆς καινούριας κοιλότητάς κι ὅπου ζούσαν ἐκεῖ πολλοί ἀπό τούς ἀγνωστούς ἀνταποκριτές τοῦ περιοδικοῦ.

«Πάμε νά κουβεντιάσουμε στόν κῆπο. Νά προηγηθεῖ ὁ ἀδερφός μας μέ τήν Κιθάρα». Ἐκανε ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου σάν νά σκέφτηκε ξαφνικά κάτι σημαντικό. Ἐκείνη τῆ στιγμή τόν φώναξε ὁ Γιουάν ὁ Τέλειος. «Πήγαμε κι ἐσύ ἀδερφοῦλη, θά ἴρθω ἀμέσως νά σάς βρῶ. Νά μέ περιμένετε στό Περίπτερο τῶν Ἐσπερίων Ὑδάτων.»

Ἐφυγε θιαστικά.

Ὁ Ἥλιος τῆς Νύχτας τόν εἶδε στήν ἀλλή νά φιλοκουβεντιάζει μέ τόν ἑληρέτη, καί νά ξετυλίγει ἕνα ρολό. Τῆ στιγμή πού περνοῦσε δίπλα του, τόν εἶδε νά ξετυλίγει ἕνα δεύτερο ρολό: ἦταν συλλεπητήρια πού ἔστελνε ὁ ἀδερφός τῆς Λί. Ἄπομακρύνθηκε μ' ἕνα σφίξιμο στήν καρδιά, γιά νά συναντήσει τήν Κιθάρα καί τόν ἀδερφό του. Τήν ὥρα πού ἔφτανε στό τέλος τοῦ διαδρόμου κι ἦταν ἔτοιμος νά περῶσει στόν κῆπο, ἀκουσε τή μιμιά-Χουάνγκ νά τόν φωνάζει:

«Τρίτε μικρό ἀφέντη, ὁ ἀρχιμάγειρος βρῆκαξε ἕνα μεζέ ἀπό χρυδανοφωλιές. Ξέρω πόσο σᾶς ἀρέσει καί κράτησα γιά σᾶς. Ὅταν σᾶς κάνει κέφι, φωνάζετε με, κι ἐγώ θά τό ξαναξεστάνω», εἶπε, καί γελοῦσαν καί τ' αἰτιά της.

-Σύμφωνοι, φέρε μου κατά τῆ δεύτερη Ἀγριπνία». ἀπάντησε ἐκεῖνος σγκινημένος, πρίν μπει στόν κῆπο.

Ὁ Ἥλιος τοῦ Καινούριου εἶχε ἀπομείνει ἀσάλευτος μέ τό ρολό στό χέρι, ἐνῶ ὁ Γιουάν ὁ Τέλειος, ὑποθέτοντας πῶς ὁ νεαρός ἀφέντης του σκεφτόταν τῆ νεκρή κυρία, ἔβιασε κι αὐτός νά τόν κυριεύει ἡ θλίψη κι ἔσκυψε τό κεφάλι περιμένοντας κάποια διαταγή, κρατώντας ἀκόμα στό χέρι τό κορδόνι. Ἐνα λεπτό ἀργότερα, ὁ μεγάλος ἀδερφός ξαναδίπλωσε τό ρολό καί πρόσταξε τόν ἑληρέτη νά τό τοποθετήσει ὄλα στό δωμάτιό του. Γύρισε καί τράδηξε γιά τόν κῆπο.

«Ἡ οἰκογένειά μας ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἕναν ἐπαναστάτη», συλλογίστηκε. «Πρέπει νὰ βοηθήσω τὸν μακρό, αὐτὸς θὰ πάρει τὸ αἷμα μου πίσω... Ἐνωσα σὰς, καὶ δὲν εἶναι ὅλοι τόσο πειθήνιοι ὡς ἐμένα.»

«Χωρὶς ἐσένα. Ἦλθε τῆς Νόησης, οἱ συγκεντρώσεις μας θὰ εἶναι ἀχαρῆς. Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς πού ἔφυγε ἡ Χαμογελαστή, καὶ τώρα ἡ σειρά σου.»

Αὐτὰ ἔλεγε λυπημένος ὁ Βοῦ ὁ Δόκιμος, μέσα στὸ ἀναγνωστήριό.

«Δὲν εἶναι μόνο αὐτό», συμπλήρωσε ὁ Εὐχαρις. «Θὰ χάσουμε κι ἕναν ἔξοχο συνεργάτη.»

Ὁ νεαρὸς ξεφύλλιζε τὶς ἐφημερίδες πάνω στὸ τραπέζι, προσπαθώντας νὰ ξεψύξει ἀπ' τὴ μελαγχολία πού τὸν κυρίευε. Μόλις συνάντησε τοὺς φίλους του, θυμήθηκε τὶς δουλειές πού τέλειωσαν μαζί, τὶς στιγμὲς πού πέρασε ἀνάμεσά τους, τὴν ὀδόλη συντροφικότητα, τὴν ἐνθάρρυνση, τὴ βοήθεια, τὴ χαρὰ πού τοῦ εἶχανε προσφέρει ὅταν ἡ οἰκογένειά του δὲν ἤξερε νὰ τοῦ δώσει τίποτ' ἀπ' αὐτά. Τότε, οὔτε τοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό πὼς μορεῖ νὰ χωριστοῦνε, τώρα ὁμως τοὺς ἄφηνε. Μὲ τὴν καρδιά ὅλο κρυφρότητα κι εὐγνωμοσύνη, συλλογίστηκε πὼς αὐτὴ ἡ αἰθουσα θὰ ἔξακολουθοῦσε νὰ μένει ἀνοιχτὴ κάθε μέρα, πὼς οἱ σύντροφοί του θὰ μαζεύονταν πάντα ἐδῶ, ἡ ἐπιθεώρηση θὰ κυκλοφοροῦσε κάθε ἑβδομάδα, κι αὐτὸς θὰ ἦταν ἐξόριστος. Θὰ ἔφαινε πολὺ μακριά, δὲ θὰ μοιραζόταν πιά μαζί τους τὶς χαρὲς καὶ τὶς ἀνησυχίες, δὲ θὰ ἔκουγε τὸ Κουάινγκ τὸ Φιλάνθρωπο νὰ γυρεύει τὴ μηνιαία συνδρομὴ, οὔτε τὸν Εὐχαρι νὰ διηγείται τὶς αἰώνιες ἱστορίες του. Κι ἔνωσε ἀπὸ τώρα νοσταλγία.

«Δὲν ἔπρεπε νὰ σὰς ἀφήσω σὲ μιὰ ἐποχὴ πού ἰσχύει τόση

πολλή δουλειά.» είπε. «Έχετε κουραστεί πολύ. σ'ς χρειάζεται ένα πλήρες σινεργείο. Εύτυχώς πού τόν τελευταίο καιρό δέν πρόσφερα μεγάλα πράγματα κι έτσι δέ θά σ'ς λείψω τόπο.»

«Τί κελιωδές έχει πέρα;» έκανε ό Φιλάνθρωπος. «Έτσι όπως έχουν τά πράγματα μέ την οίκογένειά σου, τό καλύτερο πού έχεις νά κάνεις είναι νά τοῦ δίνεις τό γρηγορότερο. Μόλις θρεθείς στή Σαγκάη. θ' αποκτήσεις γνωριμίες και πείρα. Ήδη υπάρχουν εκεί αντιπαρακρίτες μας. θά θρείς κι άλλους συντρόφους. και θά 'χεις νά κάνεις πολλή δουλειά. Έχει γίνεται πολύ έντονη ζύμωση γιά τή νέα κοινότητα. Δέν είναι όπως στή δική μας τήν κοινότητα πού οι γυναίκες δέν μπορούν νά μείνουν λεπτό έτσι και κόψουν τά μαλλιά τους. Δέν έχουμε εδώ και πολλά νά κάνουμε, θά τά βγάλουμε πέρα και χωρίς έσένα.»

«Άλλωστε,» είπε ό Εύχαρις. «θά μ'ς στέλνεις άρθρα. θά μ'ς εφοδιάξεις μέ πιο ένδιαφέρουσες πληροφορίες. πιο πρόσφατες, και τά γραπτά σου θά είναι πιο φλογερά άκόμα.»

«Ναί, σ'ς υπόσχομαι κάτι γιά κάθε τύπος. Καλό ή κακό. Εγώ μιά φορά θά στέλνω κι από ένα άρθρο μέ κάθε ταχυδρομική άπιστολή.»

«Και νά 'χουμε τακτική άλληλογραφία.» είπε πάλι ό Χοιάνγκ ό Φιλάνθρωπος.

«Φυσικά. Εγώ θά περιμένω τά γράμματα μέ περισσότερη λαχτάρα, γιατί θά είμαι υόνος μου. Αναρωτιέμαι αν θά θρώ στή Σαγκάη φίλους σαν κι εσ'ς.»

Ό Εύχαρις έβυλε τό γέλιο:

«Έμεις εδώ νά θυμέ αν θύ 'βρωμέ άλλον ούν έσένα.»

«Χάρη σε σ'ς μπορώ και φεύγω, ιδιαίτερα στό Φιλάνθρωπο πού μέ διευκόλυνε πολύ.»

«Τί λέει τώρα!» διαμαρτυρήθηκε ό νέος. «Δέν άξίζει τόν κόπο νά μιλάμε γι' αυτό. δέν έκανα τίποτα σπουδαίο, κι εσύ στή θέση μου τό ίδιο θά 'κανες. Έφερες όλες σου τίς άποσκευές στό σπίτι μου; Ύπάρχει τίποτα άλλο πού πρέπει νά τό πάμε!»

«Τίποτα... Όχι πώς δέν έχω κι άλλα πράγματα, αλλά δέν μπορώ βέβαια νά τά πάρω όλα μαζί μου. Άφησα και κάρτοσα βιβλία που θά μου τά στείλει μέ τό ταχυδρομείο ὁ μεγάλος μου ἀδερφός. Μέ παρακολουθοῦν πολλά μάτια, κι ἂν προδοθῶ μέ τίς διάφορες προετοιμασίες, μετά δέ θά μπορῶ νά ξεμυτίσω. Γι' αὐτό ἀναγκάστηκα νά μεταφέρω ἔγκαιρα τίς ἀποσκευές μου στό σπίτι σου, χωρίς νά μέ δοῦν». Ἀκολούθησε σιωπή. «Γιατί δέ μιλᾶτε; Ἀπό δω και πέρα δέ θά μπορῶ νά κουδεντιάζω μαζί σας. Σέ τρεῖς μέρες δέ φεύγει τό πλοιο.»

Ὁ Φιλάνθρωπος ἀποκρίθηκε:

«Δέν εἶναι βέβαιο. Θά μέ εἰδοποιήσαι ὁ ξάδερφός μου. Ἐλπίζω πῶς θά καθυστερήσει λίγο κι ἔτσι θά σφιζουμε λίγες φορές ἀκόμα. Ὅλοι οἱ φίλοι τοῦ περιοδικοῦ μας σκοπεύουν νά σοῦ προσφέρουν ἕνα ἀπαχαιρευτιστήριο γεῦμα.»

«Γεῦμα; Δέν εἶναι ἀπαραίτητο. Εἶναι τό ἴδιο εὐχάριστο νά κουδεντιάσουμε ὅπως τώρα δά. Δέ χρειάζονται τυλικότητες.»

Ὁ Εὐχαρις ἐπέμεινε:

«Νά γίνει, νά γίνει. Θά τό γλιυτήσουμε πρὶν φύγει. Εἶμαι ματωμένος αὐτή τή στιγμή, δέ χρειάζεται νά θάλω τά ρούχα μου ἐντελῶς.»

Αὐτό τό τελευταῖο ἔκανε πρὸς ἄλλους νά σκάσουν σιά γέλια.

«Μά δέ θά τά πληρώσεις ὅλα ἐστῆ», διευκρίνισε ὁ Φιλάνθρωπος. «Ὁ καθένας τά δικά του.»

«Κι ἐγώ ὅπως ὅλοι.» φώναξε ὁ Ἥλιος τῆς Νόησης.

«Ἄ, ὄχι!» ἔκανε ὁ Βού ὁ Δόκιμος.

Σταμάτησε γιατί μπήκε ξυφνικά ἕνας συμμαθητής τοῦ Ἥλιου τῆς Νόησης, ὁ Τσέν ὁ Ὅμιμος, μέλος τῆς ομάδας τους. Μπήκε λαγανιασμένος και κατακόκκινος:

«Ἄργησα...»

«Περίεργο!» τόν πείραξε ὁ Εὐχαρις. «ἀφοῦ ἔτσι κι ἀλλιῶς πάντα ἄργεις, γι' αὐτό σέ λένε και Ὅμιμο!»

Ὁ νεοφερμένος δέν ἔδωσε σημασία στό πειράγματι και

στράφηκε πτόν Φιλάνθρωπο:

«Μόλις συνάντησα τόν ξάδερφό σου τόν κύριο Βάνγκ. Μού είπε νά σέ ειδοποιήσω πώς τό πλοίο σαλπάρει αύριο τό πρωί.»

«Άύριο τό πρωί;» έκανε παραζαλισμένος ό "Ήλιος τής Νήσης. «Μά θά έμεινε γέ τρεΐς μέρες!»

«Κι όμως έτσι είναι. Μού είπε πώς έπιστεύεται ή άναχώρηση γιά αύριο τό πρωί.»

«Πάει τό άποχαιρετιστήριο γεύμα», άναστέναξε τό άγόρι.

‘Ο Εύχαρις είπε άποφασιστικά:

«Θά γίνει σήμερα. Κι έπειδή είναι άργά, πάμε τώρα άμέσως στήν ταβέρνα γιά νά προλάβεις νά έτοιμάσεις ό,τι άπομένει.»

«Άδύνατον», διαμμυτηρήθηκε ό "Ήλιος τής Νήσης πού σκέφτηκε τ' άδέρφια του. «Φεύγω γιά τό σπίτι.»

Πολλοί σύντροφοι κίναζαν μαζί:

«Κάτσε έδώ. Δέ θά σ' αφήσουμε νά φύγεις.»

‘Ο Φιλάνθρωπος πρόσεξε τή στεναχώρια του καί βούτησε:

«Γιατί σώνει καί καλά νά γυρίσεις σπίτι σου; Δέ θέλεις νά γάμε όλοι μαζί; Άφού φεύγεις, πότε θά ξαναόουμε τήν ευκαιρία νά δρεθούμε ότιος σήμερα;»

Οί άλλοι έπιδοκίμασαν έν χορμό. ‘Ο Εύχαρις έάλθηκε νά κλείνει τήν αίθουσα ένν ό Φιλάνθρωπος πιασποιαύσε πτά γρήγορα. ‘Ο "Ήλιος τής Νήσης δέν τόλμησε νά πεί ξινά πώς θά φύγει.

«Έντάξει, μένω», έκανε.

Μελαγχόλησε καθώς σκέφτηκε τ' άδέρφια του πού ήά έτρωγαν στό σπίτι χωρίς αυτόν. Άκολούθησε σιωπηλά πούς φίλους του στήν ταβέρνα, αλλά ή ζεστασιά τής παρέας τους τόν έκανε νά ξεχάσει τήν πίκρα του. Σιγά σιγά τού μετιπδύσανε τό κέρη τους.

Όταν έγήκαν άπ' τήν ταβέρνα είχε νυχτίσει πρό πολλού. ‘Ο φθινοπωρινός άέρας έπσουζε στό πρόσωπά τους τά ξαναμμένα άπ' τό πικρό καί τή διεγερση. ‘Ορθιοι στό κατώφλι, χάζευαν τό πλῆθος πτό ήρόμο καί δέν έλεγαν νά χωρίσουν. Τελι-

κά ὁ Βοὴ ἡ Δόκιμος ἤρθε κοντά στον Ἴλιο τῆς Νόησης:

«Μοῦ εἶναι ἀδύνατο νά μείνω ἄλλο, κι αὐχόσ' ἔλα μπορέσω νά σέ συνοδέψω, ὡς ἀποχωρεῖν στοῦμε ἐδῶ. Σοῦ εὐχομαι καλό ταξίδι.»

«Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ.»

Ἐαφιῆεν τά χεῖρα, κίνησαν «καλή ἀντίμωση», κι ὁ Βοὴ χάθηκε μέσα στό πλήθος. Ἐφυγον κι ἄρκετοί ἄλλοι, μεταξύ τῶν ἠπυρίων κι ὁ Καλέδεχτος, ποῦ ἐπρεπε νά γυρίσει ἀπό σχολεῖο.

«Θά σέ συνοδέψουμε μέχρι τό σπίτι σου», πρότεινε ὁ Εὐχαρις.

Τά μεκρά μάτια φωσφόριζαν πάνω σ' ἐκεῖνο τό τριγωνικό πρόσωπο. Ὁ Ἴλιος τῆς Νόησης ἐννεψε κατωφερικῶς. Ἀφοῦ προχώρησαν λίγο ἀκούσε μυζή τους, ἔφυγε κι ὁ Ἰσέν ὁ Ὀφιμος. Μείνανε τρεῖς.

Μπήκανε σ' ἓνα στενό δρομάκι. Τό ἀμφίβολο φῶς τοῦ ἐριχθῶν οἱ λάμπες τοῦ δρομάου φάνταζε ὡσάντι πῶς χλομά στό φεγγαρόφωτο. Πάνω ἀπ' τοῖς τοίχους ἔβγαζαν μεγάλα κλαδικά ἀπό σοφάρες ἀπλώνοντας τόν ἴσκι τους, καί φτάνανε ἀκριδῶς πάνω ἀπ' τίς ντάλιες, μέ μιᾶ ἐξαισία συμμετρία. Λές κι εἶχε βάλει τό χέρι του κάποιος λεπτολόγος κυλλατέχνης.

«Ἴλιε τῆς Νόησης», εἶπε ὁ Εὐχαρις, «αὐριο τό δρόμου δέ θά περπατᾶς πιά ἐδῶ πέρα. Δέ σοῦ κοστιίζει λιγδῶκι ποῦ ἀφήνεις αὐτή τήν πόλη.»

Ὁ Φυλάνθρεκος ἔβαλε τίς φωνές:

«Καί μήπως ἀξίζει τυύτη ἡ πόλη νά τήν ἀγκαλιούεις; Ἐκεῖ ποῦ πάει θά βρεῖ πολὺ ὠραιότερα πράγματα.»

«Τά ἐλάχιστα πράγματα ποῦ ἀγαπᾶω, τὰ ἀφήνω ὅλα ἐδῶ πέρα, μπορεῖ λοιπὸν νά μὴ μοῦ κοστιίζει;» ἔκανε διαρῦθμα τό ἀγόρι. Σκεφτόταν τοὺς δυὸ φίλους του καί μερικοὺς ἀπὸ τήν οἰκογένειά του.

Χωρίστηκαν μπροστά στό σπίτι.

Ὁ Ἴλιος τῆς Νόησης τράβηξε κατευθεῖαν γιά τό δωμάτιο

τοῦ μεγάλου του ἀδερφοῦ. Τὸν ὕρῃκε νὰ κουδεντιάξει μὲ τὸν Ἴηλιο τοῦ Λαοῦ. Ὑστερα ἀπὸ ἓνα σύντομο δισταγμὸ, ἀνάγγειλε:

«Φεύγω αὐριο τὸ πρηνί.»

Ὁ μεγάλος γλύμιασε. Σηκώθηκε, σπερῶχνοναυς τὴν καρδέκλα του.

«Αὐριο τί πρηνί; Εἶχες πεῖ σε τρεῖς μέρες.»

Ὁ δεῦτερος ἀδερφὸς εἶχε σηκωθεῖ κι ἐκεῖνος καὶ κοίταζε τὸν μικρότερο μὲ ἀμηχανία.

«Ἀλλάξαγε ξαφνικὰ τὴν ἡμερομηνία ἀναχώρησης. Τὸ πλοῖο τὸ ἔχει ναυλώσει ἓνας ξαδέερφος τοῦ Φιλάνθρωπου κι αὐτὸς ἀπυρρασιίζει γιὰ ὄλυ. Μόλις ἀπόρε μὲ εἰδοποιήκουνε.»

«Δὲ φανταζόμουνα πὼς θὰ ἴθρῃ τόσο γρήγορα αὐτὴ ἡ στιγμή, ἀνασπένταξε ὁ μεγάλος ἀκοιμπαινῖνας στὸ γραφεῖο. «Μόνο τούτη τὴ νύχτα θὰ ἴσαι ἀκόμα στὸ σπίτι.»

«Ἦθελα νὰ γυρίσω νωρὶς γιὰ νὰ φάω μαζί σας, ἀλλὰ οἱ συμμαθητὲς μου μὲ κρατήσανε. Εἶχαν ὀργανώσει ἓνα ἀποχειρῆτιστήριο γεῦμα γιὰ μένα. Γι' αὐτὸ ἤρθα ἔτσι ἀργά.»

Ὁ Ἴηλιος τοῦ Λαοῦ κίνησε γιὰ τὴν πόρτα:

«Ἱρέπει νὰ εἰδοποιήσου τὴν Κιθάρη. Ἐσφαλῶς θὰ θέλει γὰ σ' ἀποχειρῆτισσει, κι αὐριο θὰ εἶναι πιὸ ἀσγὰ.»

«Θὰ πὼς ἐκεῖ τέτοια ἴθρῃ; Νὰ μὴ μὰς θρεῖ κινένας μελάς.»

«Νὰ μὴ σὲ δεῖ λουπὸν; Θὰ τὸ βάλει μαζί μου. Μοῦ εἶπε πολλές φορὲς νὰ μὴν ξεχάσω...»

«Αὐριο νωρὶς νωρὶς θὰ περάκουμε ἀπὸ τὸ σπίτι της, θὰ προλάβουμε,» εἶπε ὁ μικρὸς γιὰ νὰ τὴν καθησυχάσει, ἀν καὶ δὲν ἦταν καθόλου βέβαιος ἂν θὰ ὄλεπε τὴν ξαδέερφη του πρὶν φέγει.

«Ἐτοίμασε ὄλες σου τίς ἀποσκευές;» ρώτησε μὲ θλίψη ὁ μεγάλος ἀδερφὸς.

«Ὅλα εἶναι ἔτοιμα καὶ τὰ ἔχω μεταφέρει. Τρεῖς κομμάτια ὄλυ κι ὄλο: ἓνα ὄμα μὲ κυδέρτες, μιὰ μικρὴ θαλίττα, κι ἓνα καλάθι.»

«Λέν έχεις αρκετές προμήθειες μαζί σου. Μου έχουν φέρει λίγα κουτιά μέ ζαμπόν, πάω να στά φέρω.»

«Μιά δέ μου χρειάζονται, δέ θά πεθάνω από τήν πείνα στό ταξίδι», διαμαρτυρήθηκε ό μικρός. «Ενώ ό άλλος έφτιαχνε κόλλας τό πακέτο.»

«Καλύτερι νά 'χεις κάτι παρωπάνω μαζί σου. Έγώ έδω δέν έχω ανάγκη.» αποκρίθηκε, κι έβγαλε τό δέμα μπροστό στόν άδερφό του. «Όσο γιά τά έξοδα του ταξιδιού», συνέχισα, «θά κάνουμε όπως έχουμε κανονίσει. Θά πού στείλω χρήματα μέ τό ταχυδρομείο τμηματικά, στό Τσόγγ-πίγγι, στό Χανκού και στη Σαγκάη. Θά πäs νά τό εισπράξεις ό ίδιος. Αύριο θά κάνω τήν πρώτη άποστολή. Τό ποσό πού σου έδωσα χτές ίσως δέ σου φτάσει, νά σου δώσω κι άλλω.»

«Νομίζω πώς είναι αρκετά. Καλύτερα νά μήν έχω πολλά χρήματα επάνω μου. Εύτυχώς πού ό τόπος έχει ήσυχία τούτο τόν καιρό.»

«Ναι, εύτυχώς έχει ήσυχία». επανέλαβε μηχανικά ή 'Ηλιος του Καινούριου.

Κουδεντιάσανε λιγάκι ακόμα. Τελικά είτε ή μεγάλος:

«Άδερφεύλη, πρέπει νά πäs νά πλαιιάσεις, αύριο θά σηκωθείς πολύ πρωί και θά ταξιδέψεις μέ τό καράβι πολλές ώρες, πρέπει νά ξεκουραστείς.» Ο μικρός έκανε σαν νά μήν άκουσε. «Από δώ κι εμπρός θά είσαι μόνος σου. Δέν έχεις μάθει νά φροντίζεις τόν εαυτό σου. Όταν θά 'σαι μακριά, δέ θά 'ναι άσως στό σπίτι, δέ θά υπάρχει κανένας νά σέ περιποιηθεί αν άρρωστήσεις.» Τό άγόρι έκανε μιό άόριστη κίνηση. «Γράφε συχνά. Όταν φτάσεις θά σου στείλω και τά βιβλία σου. Μήν άνησυχείς γιά τά έξοδα, νά γραφτείς σ' όποιο σχολείο βρίσκεις καλύτερο. Θά πληρώσω τά δίδακτρα. Νά είσαι ήσυχος, όσο είμαι έγώ έδώ, κανένας δέ θά σ' ένοχλήσει. Είσαι τυχερός πού φύγεις, ενώ έμεις...»

Έπασε στην καρέκλα του, σκετάζοντας τό πρόσωπό του μέ τά χέρια του και κλειγόντας ουσιηλά.

«Μεγάλε αδερφέ.»

Καμιά απάντηση.

Ή μικρός πήγε κοντά τον και τον ξαναφώνηξε. Ή άλλος κατέβασε τὰ χέρια του:

«Ήσυχασε, είμαι πολύ καλά. Πήγαινε να πλυνθείς.»

Ή δεύτερος αδερφός ήγγε, κι ό μικρός τόν άκολούθησε.

«Θέλω πολύ να δάι τη μαμά», έλεπε, βλέποντας φώς στό δωμάτιο τής πρώτης κυρίας.

«Σκοπεύεις να τής πεις ότι φεύγεις;»

«Καθόλου. Μόνο θέλω να τη δώ άλλη μιá φορά. Ίσως είναι ή τελευταία...»

«Έντάξει, πήγαινε. Πρόσεξε όμως μήν προσδοθείς.»

Ή Ήλιος τοΰ Λαού τρύπηξε για τó δωμάτιό του.

Ή πρώτη κυρία, ξεπλυμένη σέ μιá πολυθρόνα, κοιθόντιαζε μέ τó Άγνό Λουλουδι. Μόλις είδε τόν Ήλιο τής Νήσης φώνηξε γελώντας:

«Νά κι άλλη μιá φορά που δέν έφαγες μαζί μας!» Τό άγαρι γέλασε επίσης. «Μου φαίνεσαι καταβεδλημένος», πρόσθεσε άνησυχη. «Πρέπει να ξεκουράζεσαι περισσότερο. Τρέχεις συνεχώς από δω κι από κεί».

«Νιώθω πολύ καλά, και τὰ τρεξίματα δέ μου κάνουν κακό. Τό προτιμώ, από τά άνακατόματα μέσ στό σπίτι.»

«Εσύ πάντα μέ τó άπαιρημάτιό σου! Δέν πρέπει να μός κάνει έντύπωση που οι θείοι σου σέ κατηγορούν. Κι οι θείες, κι ή παιλακίδα Τσάν είναι μέ τó μέρος τους. Μου κάνει κακό να τους άκούω. Άς τά πούμε έξω άπ' τά δόντια, είσαι λίγο πεισματάρης, δέ φοβάσαι κανένα, κι εγώ δέν ξέρω να σέ δαμάσω. Σε συμβαίλνω να κάνεις μιá προσπάθεια για να 'χεις καλές σχέσεις μαζί τους. Έτσι θα μέ ζυλίζουν κι έμένα λιγότερο. Τί περίεργο πράγμα! Ή μεγάλος σου αδερφός κι εσύ, έχεις γεννηθεί από τήν ίδια μάνα, κι έστώσο οι χαρακτήρες σας δέ μοιάζουν καθόλου. Έκείνος είναι πολύ έπάκουος. Έσύ κάνεις μόνο τοΰ κεφαλιού σου. Είστε κι οι δυό άκριείς περι-

πτώσεις. Κανένας δέν έμειωσε σήν ξαδέρφη μου.»

Τού χαμογέλασε. Τό 'Αγνό Ασυλωρίδι τόν κοίταξε κι έβριζε τά γέλια.

Ό μικρός, πάνω πού πήγαινε νά δικαιολογήσει τόν εαυτό του, σταμάτησε απότομα. Σκέφτηκε πώς καλύτερα θά 'τανε νά πει μερικά λόγια πού νά προηγηθούν τό χωρισμό, έτσι ώστε ή δεύτερη μητέρα του, έκ τών ύστερων, νά καταλάβει πώς ένωθε εκείνος τούτη τή στιγμή. Έκανε μερικά δήματα πρός τό μέρος τους. Προσέχοντας τήν παραχή του εκείνη, τόν ρώτησε μέ καλοσύνη:

«Τί συμβαίνει; Θέλεις νά μου μιλήσεις πάλι γιά τίς σπουδές στή Σαγκάη;»

Αυτά τά λόγια τόν προυγείκωινε. Καλύτερα νά μή μιλήσει πολύ κι έκτεθεί.

«Ποτέ πιά!» είπε προσηθαίνοντας νά χαμογελέσει. «Πάντα γιά θίνο.»

Κοίταξε γιά λίγο τό άλοστρόγγυλο πρόσωπο τής δεύτερης μητέρας του, γύρισε στήν αδερφή του, και δίηκε. Περνώοντας τό κατώφλι τίς άκουσε νά σχολιάζουν τόν «ιδιόρρυθμο χαρακτήρα του». Μέ τήν καρδιά σφιγμένη συλλογίστηκε: «Θύ ξυναϊδωθούμε άραγε; Είμαι τό πουλί πού πέταξε άπ' τή φωλιά του, άέ θά γυρίσω πίσω.»

Έφυγε, και τά δήματό του τόν έφεραν στήν προστατορική αίθουσα όπου είδε τίς διάφορες φιγούρες άπό χαρτί στημένες μπροστά στό δωμό, μέσα σ' άπόλυτη έρημιά. Στο τραπέζι τών προσφορών, ύπήρχαν δυό κεριά μέ κατάμαυρο τά φτιλίια τους. Πίσω άπ' τίς άσπρες τούλινες ταινίες, πάνω σέ δυό πάγκους, ήταν θρονιασμένο τό φέρετρο τού γερο-άρχοντα, περασμένο φρέσκο δερνίκι. 'Απ' τό δωμάτιο τού παλπού έφτασαν σ' αύτιά του όμιλίες ανάμεσα στήν παλλακίδα Τσέν και τήν τέταρτη θεία, πού δάλλθηκε ξαφνικά νά γελάει μ' έκείνο τό ήχηρό, ύποκριτικό γέλιο τής. Γύρισε κι έριξε μιά ματιά στό πένθιμο κρέμα πού ήταν κρεμασμένο έμπρός στήν πόρτα τού

καπιτου. Ύστερα έπεσε τό διέμμα και στην έπιγραφή που είχαν δάξει μπροστά στό φέρετρο:

«Έδώ άναπαύεται ό Άφέντης Γκάο - ό Έρημίτης, μεγάλος άρχοντας, ταγμένος στην ύπηρεσία της τελευταίας δυναστείας των Μαντσού.»

Έσμιξε τό φρόνιδα και φάνηξε:

«Κι άλλη σατανική εκδήλωση της ψυχολογίας των σκλάβων.» Κι αρπάζοντας μία λαβίδα έτοιμάστηκε νά ξεφτιλιάσει τά κεριά, όταν άκουσε πίσω του ένα θόρυβο. Γύρισε: ήταν ό Σού ό Καλότυχος που έμπαινε στην σάλα.

«Τρίτε μικρέ άφέντη, αφήστε το σέ μένα», είπε ό ύπηρετής μέ τό γκρίζα μουστάκια.

«Πώς και δέ θρίσκειται κανένας πιά εδώ πέρυ; Τό θυμιάμα κοντεύει νά σβήσει.»

«Έπειδή δέν έδωσαν συγκεκριμένες οδηγίες οι άφέντες μας, όλοι τό 'ριξαν στην τεμπελιά» αποκρίθηκε χαμογελώντας ό ύπηρετής, σάν νά 'θελε ν' άπολογηθεί.

Ό νέος δέν είχε τίποτ' άλλο κι έφυγε άπ' την προπατορική σάλα.

40

Ό Ήλιος της Νόησης κοιμήθηκε μόνο τρεις ή τέσσερις ώρες. Ξύπνησε προτού ν' αρχίσει καλά καλά νά χλωμαίξει ό ουρανός. Αναγκάστηκε νά μείνει στό κρεβάτι μέ τό μυαλό του στά διάφορα προβλήματα, περιμένοντας νά ξεμερώσει. Τόν έτρωγε ή άνυπομονησία.

Πλησίαζε ή ώρα του μισομοῦ. Έπρεπε νά διαστεί, γιατί θα περνούσε κι άπ' τό σπίτι της Κιθάρας, μαζί μέ τόν δεύτερο άδερφό του. Ό μεγάλος τούς συνόδεψε μέχρι την έξώπορτα. Ήταν πολύ πρωί ακόμα. Οι δρόμοι ήταν έρημοι σχεδόν. Μερικοί μάγειροι, πήγαιναν στην αγορά μέ τό καλάθι στό χέρι.

Ένας χωρικός μάζευε τις ακαθαρσίες από τους δρόμους. Είχαν αρχίσει να περνούν οι πλουτοδιδιοπληκτές με τα πανέκρι τους γεμάτο γλυκίσματα για το πικνόν. Ο ούρανος ήταν διάφανος. Οι άκτινες του ήλιου πέφτανε στον τοίχο, απ' την άλλη μεριά του δρόμου. Κάμποσα σπουργίτια κελαιδοῦσαν στα κλαδιά μίς σφάρας, χαιρετίζοντας την καινούρια μέρα.

«Φεύγω, μεγάλε αδερφέ.»

Στό δροσερό αέρα της αΐγης ακούστηκε τρεμάμενη ή φωνή του άγορου. Έσφιξαν κάμποσο τα χέρια τους.

«Κρίμα να μην μπορώ να σε συνοδέυω», ανασπίνεξε ο Ήλιος του Καινούριου. «Πρόσχε στο ταξίδι. Γράψε σηνό.»

«Φεύγω.» Ξανάλε ο μικρός. «Μή στεναχωριέσαι, θ' αντημιώσουμε πάλι, είμαι αΐγουρος.»

Τού άφησε άπότομα τό χέρι κι έβηγε βιαστικά. Στόν άριστερό του ώμο κρεμόταν τό δέμα με τό ζαμπόν. Γύρισε κάμποσες φορές να ξανακοιτάξει τόν μεγάλο τόν αδερφό, κι εκείνος, δρθιος στήν πόρτα, χαιρετούσε από μακριά. Ο ταξιδιώτης έπαψε να φαίνεται, μά αυτός κοινούσε ακόμα τό χέρι του.

Ο Ήλιος της Νόησης κι ο Ήλιος του Λαιού έφτασαν στό σπίτι της κυρίας Ζάνγκ. Πλησιάζανε στό παράθυρο της Ξυδέρφης τους. Ο δεύτερος άδερφός χτύπησε άλιφρώ δυό φορές. Ακούστηκε ήχος από ύψη κι πατήματα. Η Κιθάρα φάνηκε άγουροξυπνημένη, με τά μάλλια της άχτένιστα, και τούς χαμογέλασε. Παρατηρώντας τόν μικρό, ρώτησε σιγανά:

«Είμαι για σήμερα;»

«Τώρα άμέσως», άπάντησε ο δεύτερος άδερφός.

Χλιώηισε κι έβριξε πίσω τό κεφάλι:

«Τόσο γρήγορα;»

Ο μικρός πλησίασε άκύμει περισσότερο και τήν κινιτέε τρυφερά:

«Κιθάρα, καλή μου Κιθάρα!»

Έκείνη εή στιγμή δέν έπήρχε τίποτα άλλο, έξι από κείνο τό κοριτσάτικο πρόσωπο πίσω απ' τό τζάμι.

«Όστε φεύγεις;» τόν ξανοιούπησε. «Έλπίζω νά μέ σκεφτῶσαι καί μένα ὅταν θά 'σαι ἐκεῖ κάτω. Ἡ θά μέ ξεχάσεις;»

Καί τοῦ χαμογέλασε λυπημένη.

«Όχι δέδοια. Τό ξέρεις καίά πῶς θά σέ σκεφτομαι.»

«Περίμενε. μή φεύγεις ἄμέσως.» Τραβήχτηκε καί ξαναεγύρισε στή στιγμή. «Νά τῷ δῦρο παύ σου ὑποσχέθηκα.»

Κι ἔφρωξε ἕνα χαρτόνι κάτω ἀπ' τὸ κλειστό παράθυρο. Ἦταν μιὰ πρόσφατη φωτογραφία τῆς. Ὅταν ὁ μικρός σήκωνε πάλι τὸ κεφάλι τοῦ μ' ἐγγυμμοσίση, ἡ κουρτίνα εἶχε ξαναπέσει στή θέση τῆς.

Θέλησε νά μείνει λίγο ἀκόμα, ἀλλά ὁ ἀδερφός του τόν πίεσε νά φύγουνε. Τῇ φώναζε χαμηλόφωνα ἀκόμα μιὰ φορά. ἔριξε μιὰ τελευταία ματιά καί ξεκίνησε μέ ἀκυφαστικό δῆμα. Πίσω τους. ἀνυσηκώθηκε ἡ ἄκρη τῆς κουρτίνας: ἡ Κιθάρα τοῦς εἶδε ν' ἀπομακρύνονται.

Περπατοῦσαν γρήγορα κουδεντιάζοντας. Ἐπῶσαν στό λιμάνι καί ἔβλεπανε τόν Εὔχαρι καί τόν Φιλάνθροστο νά τοῖς περιμένουν ἀπὸ ὄρα. Ὁ Εὔχαρις ἀρπαξε τόν Ἥλιο τῆς Νόησης ἀπὸ τὸ χέρι καί φώναξε:

«Γιατί ἄργησες; Λίγο ἀκόμα καί τὸ καράβι θά 'φειγε χωρίς ἐσένα.»

«Όχι δά. τόν περιμέναμε τόν κύριο Γκάσ». διαμαρτυρήθηκε ἕνας ἀντρας προχωρημένης ἡλικίας. Ἦταν ὁ κύριος Βάνγκ, ὁ μεγάλμπορος, ὁ ξάδερφος τοῦ Φιλάνθροστου.

Ὁ μικρός, πού τόν εἶχε ξανακουαντήσει, τοῦ σίστησε τόν ἀδερφό του.

«Ἐλα νά αἶες πού εἶναι οἱ ἀποσκευές σου», εἶπε ὁ φιλάνθρωπος καί τόν ἀδήγησε πρὸ ἐπιτεριεκοῦ τοῦ λιανίου. Ὁ δευτερός ἀδερφός τοῦς ἀκολούθησε. «Ξετύλιξα τίς κουδέρτες σου καί τίς ἔβαλα σ' αὐτὴ τῇ γωνιά. Ἀμα κουρασσεῖς μπορεῖς νά ξεπλῖουσις. Σ' αὐτὸ τό πιατέτο εἶναι καί γλυκά πού σου προσφέρουμε οἱ ἀδερφοὶ Ζάγκ κι ἐγώ. Μὴν ἔχεις καμιὰ ἔγνοια σπὴ ἀπαθρομή, ὁ κύριος Βάνγκ θά σέ φροντίσει. Ἐχει καίτι

πολλές φορές αυτό τό ταξίδι. Θα σέ πάει μέχρι τό Τσόνγκ-πίνγκ. Από κεί και πέρα τό ταξίδι δέν είναι τίποτα. Όταν θά 'ναι από Τσόνγκ-πίνγκ, δές τόν ξάδερφό μου, μπορεί νά σ' έξυπηρετήσει.»

Τό καράβι πού ήταν άραγμένο δίπλα στό δικό τους, άνηκε σέ κάποιαν επίσημο. Τό φρουραῦσαν όπλιόμενοι στρατιώτες. Στην αποβάθρα είχαν μαζευτεί άρκατοί άνθρωποι γιά ν' άποχαιρετήσουν. Έσοκασαν κάτι φουκέτες. Ήταν τό σύνθημα γιά τό αυλιόρισμο.

Ο Εύχαρις χτύπησε τό φίλο του στόν ώμο.

«Μήν ξεχνάς νά μās πέλνεις γράμματα, και μπόλικά άρθρα!»

«Μέ τή συμφωνία πώς θά μου γράφετε κι έσείς συχνά.»

Ο κύριος Βάνγκ ήρθε κοντά τους. Είχε τελειώσει μέ τίς χαιρετούρες:

«Κύριοι, σās παρακαλώ κατεβείτε από τό πλοίο. Φεύγουμε.»

Ο Ήλιος τής Νόησης έσφιξε τά χέρια τών φίλων του και τούς συνόδεψε μέχρι τήν πλώρη. Μετά γύρισε στόν άδερφό του:

«Καλή άντάμωση άδερφέ. Τώρα θά 'σαι ακόμα πιό μόνος. Στέν θά 'χεις καιρό, πήγαινε να δρείς τούς φίλους μου, μπορεί και νά τούς χρειαστείς κάποια ώρα.» Και γυρνώντας στους συντρόφους του: «Έλπίζω νά τού φερθείτε όπως και σέ μένα. Μπορείτε νά συνεννοηθείτε. Είναι κι αυτός παλικάρι, σάν κι έπās.»

Ο Εύχαρις, άπακρίθηκε μέ θέρημη:

«Δέ χρειάζότανε νά μās τό πείς. Έλπίζω πώς ό άδερφόσ σου θά θελήσει νά ένταχτει στην ομάδα μας και νά δουλέψει μαζί μας.»

«Δέξου άδερφούλη μου», έκανε ό μικρός σάν τόν είδε διστακτικό.

«Ένιάξει, δέχομαι.»

Ἄπλωσε τὸ χέρι του στὸν Εἰσαχρὶ, μετὰ πτόν Φιλάνθρωπο, κι εἶπε στὸν Ἥλιο τῆς Νύχσης:

«Φεύγω. Δέν ἔχεις τίποτ' ἄλλο νά μοῦ πείρς;»

«Δέ νομίζω... Ἄ! Ὅταν ὄρῃς τὸ Σπαθὶ του Νέφρου, χαίρῃτα τον ἕκ μέρους μου. Δέν πρόλαβα νά περῶσω ἀπὸ τὸ σπίτι του, Δέν εἶναι καλά οἱ πνεύμονες του, πρέπει νά κάνει θεραπεία ἕνα ἑξά χρόνια.»

«Σύμφωνοι. Ἐγὼ θά τοῦ μεταφέρω τὸ μήνυμά σου. Ἄλλο;»

«Τὴν Κιθάρα...» Σταμάτησε καὶ πρόσθεσε ἀπομωσοιστικά:
«Τίποτ' ἄλλο. Ἐλπίζω νά ἔρθετε γρήγορα στὴ Σαγκάη.»

«Πρόσχε πολύ τὸν ἑαυτό σου στὸ ταξίδι.»

Οἱ τρεῖς νεαροὶ κατέβηκαν στὴ στεριά. Στόθησαν στὴν ἀποβάθρα. Ἐκεῖνος στὴν πλώρη. Κοιτάζονταν κι ἔκαναν νύματα. Τὸ πλοῖο ταρκακινήθηκε, ἀπομακρύνθηκε ὀργῶ ἀπ' τὴν ὄχθη. ἔστριψε. Οἱ ἀνθρώπινοι φιγούρες μίκρυναν, ξεθώριασαν γρήγορα. Μία ὁ ταξιδιώτης διατηροῦσε τὴν εἰκόνα τους ἀκόμα μπροστῆ πτά μάτια του, θαρροῖσε πῶς τσις ἔβλεπε νά κουνῶν τὸ χέρι. Σκοῦπισε τὰ μάτια του ποῦ εἶχαν βουρκώσει, καὶ τὸ ὄραμα ἔσβησε.

Κάθησαν καὶ ἄν ἀφησαν ἔχνος κανένα. Ὅνειρο πιά το παρελθόν. Γύρω του, παντοῦ, τὸ διάφανο νερό, μέ τίς ἀνταύγειες τῶν βοειῶν, μέ τίς ἀνταύγειες τῶν ἰσκιῶν. Μερικοὶ κροπηλάτες τὰ ῥιζαν στὸ τραγοῦδι. Σαφνικά κατὰλαθε πῶς βρισκότανε μπροστῶ σέ μία καινούρια κατόστιση. Τὸν ἔξισε μία πρωτόγνωρη αἰσθήση: δέν ἤξερε πιά ἂν ἦταν χαρὰ ἢ σπαραγμόζ. Ἐνα ἦταν βέβαιο: εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ σπίτι του. Αὐτὸ τὸ πράσινο νερό τὸν ἔφεργε σέ μία τεράστια πολιτεία ποῦ τὸ χῶμα τῆς γονιμοποιῶσε ὅλα τὰ σπέρματα τῶν νέων ἰδεῶν. Αὐτὸ τὸ εὐλογημένο νερό, τὸν ἔπαιρνε μακριά ἀπ' τὴν οἰκογένειά του, ἀπὸ πεκασιχτῶ χρόνων καταναγκασμῶ, σ' ἕναν ἄγνωστο κόσμο. Καὶ μόνο αὐτὴ ἡ σκέψη ἄν τὸν ἀφῆσε νά μετακινῶσει γιὰ τίποτα. Ἐρῖξε μία γρήγορη ματιά πίσω του, μουρμουρίσε κάτι σάν «ἀντίο», κι ἔσκυψε πάνω ἀπὸ τὸ γριζογάλανο νερό ποῦ κύλαγε πρὸς τὰ μπρός.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑ ΚΙΝ *Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ* ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗ-
ΚΕ ΣΤΟ ΦΩΤΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΕ. ΣΟΛΩΝΟΣ 130 ΤΗΛ 3637283 ΤΑ
ΦΙΑΜΣ ΕΓΙΝΑΝ ΣΤΟΥΣ ΑΦΟΥΣ ΠΙΝΑ Ο Ε, ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 45
ΤΗΛ. 3636180 ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟΝ ΑΓΓΕΛΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ,
ΝΙΡΒΑΝΑ 80, ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΝΕΦΕΛΗ
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 9, ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ 3639962 - 3607744

ΠΑ ΚΙΝ

Οικογένεια

Τό μυθιστόρημα αυτό αποτελεί μία συμπεκνιομένη εικόνα της κινέζικης κοινωνίας που θρυσκόταν σέ αναθρασισμό στή δεκαετία του 1920. Ό συγγραφέας περιγράφει τήν άποσύνθεση μιός μεγάλης παραδοσιακής οίκογένειας καί καταγγέλλει τά έγκλήματα που προκαλούσε ή τυφλή ύποταγή στους φεουδαλικούς θεομούς καί στή έθιμα που επιβίωναν μέχρι τότε. Περιγράφει μέ ένάγεια τό Ξύπνημα τής νεολαίας καί τήν επανάστασή της ένάντια σ' αυτές τίς συνθήκες.

Ένα σύγχρονο μυθιστόρημα που σάν ευαίσθητος σειομογράφος συλλαμβάνει τους κραδαμούς που πρωτοναγγέλλουν τή μεγάλη επαναστατική αλλαγή.

Ό Πά Κιν, υποψήφιος για τό βραβείο Νόμπελ, είναι ό μεγαλύτερος πεζογράφος τής σημερινής Κίνας. Η «Οικογένεια», έχει μεταφραστεί σέ πολλές γλώσσες.

Εικόνα εξωφύλλου: Έθγ Τσιουαί
Μουσείο: Στέλιος Κούσιος

νεφέλη